Stjórnartíðindi
1936 - A-deild

Útgáfa 1.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af Stjórnartíðindum. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af prentuðum Stjórnartíðindum án endurgjalds. Hvorki dómsmálaráðuneytið né önnur stjórnvöld standa að gerð skjals þessa umfram það að hafa útvegað höfundi skjalsins prenteintök af ritinu.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum https://urlausnir.is. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta landslög og önnur áþekk gögn gerð af opinberri hálfu, ekki verndar höfundalaga.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Gallar á bls. 73, 141, 222, og 362-363.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

STJÓRNARTÍÐINDI

FYRIR

ÍSLAND

ÁRIÐ 1936

A-DEILD

REYKJAVÍK 1936
RÍKISPRENTSMIÐJAN GUTENBERG

Efnisyfirlit

við

Stjórnartíðindi fyrir Ísland árið 1936.

A.

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
1	14. jan.	Bráðabirgðalög um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar	1—2
42	15. jan.	Reglugerð fyrir veðdeild Landsbanka Íslands um útgáfu á 11. flokki bankavaxtabréfa, samkvæmt lögum nr. 122 27. des. 1935, um heimild fyrir veðdeild Landsbanka Íslands til að gefa út nýja flokka bankavaxtabréfa	121—127
2	24. jan.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun ríkissjóðs	3
40	25. jan.	Opið bréf, sem stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar laugardaginn 15. febr. 1936	119
41	S. d.	Konungsbréf um setning Alþingis	120
43	26. jan.	Konungleg auglýsing um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs	128
44	30. jan.	Konungleg auglýsing um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	128
3	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 39 19. júní 1933, um kjötmat o. fl.	4
4	S. d.	Lög um breyting á tilskipun fyrir Ísland um síldar- og ufsaveiði með nót, frá 12. febrúar 1872	5
5	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 48 1930, um gagnfræðaskóla	6
6	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda	7
7	S. d.	Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga	8—16
8	S. d.	Lög um erfðaábúð og óðalsrétt	16—23
9	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 46 8. sept. 1931, um fiskimat	23—24

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
10	1. febr.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til íhlutunar um sölu og útflutning á ýmsum íslenzkum afurðum ..	25
11	S. d.	Lög um eignarnámsheimild á nokkrum löndum og á afnotarétti landsvæða í Hafnarfirði, Garðahreppi og Grindavíkurhreppi og um stækkun lögsagnarumdæmis Hafnarfjarðarkaupstaðar	26—27
12	S. d.	Lög um búreikningaskrifstofu ríkisins	27—28
13	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 27 9. jan. 1935, um aldurshámark opinberra embættis- og starfsmanna	29
14	S. d.	Lög um veiting ríkisborgararéttar	29—30
15	S. d.	Lög um sameining Blönduóskauptúns í eitt hreppsfélag	30—31
16	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	32
17	S. d.	Lög um samþykktir um lokunartíma sölubúða	33—34
18	S. d.	Lög um fávitahæli	34—36
19	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 45 16. nóv. 1907, um skipun prestakalla	36
20	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 75 28. nóv. 1919, um skipun barnakennara og laun þeirra	37—38
21	S. d.	Lög um Háskóla Íslands	38—44
22	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 26 23. júní 1932, um Brunabótafélag Íslands	44—45
23	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 48 7. maí 1928, um bæjarstjórn í Neskaupstað	46
24	S. d.	Lög um eftirlit með matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum	47—51
25	S. d.	Lög um nýbýli og samvinnubyggðir	52—59
26	S. d.	Lög um alþýðutryggingar	59—84
27	S. d.	Lög um iðnaðarnám	84—90
28	S. d.	Lög um heimild fyrir sýslu- og bæjarfélög til að starfrækja lýðskóla með skylduvinnu nemenda gegn skólaréttindum	90—91
29	S. d.	Lög um fangelsi	92—93
30	S. d.	Lög um breyting á og viðauka við siglingalög, nr. 56 30. nóv. 1914	93—94
31	S. d.	Lög um loftskeytastöðvar í íslenzkum skipum	95
32	S. d.	Lög um einkaleyfi til að vinna málningu úr íslenzkum hráefnum	96
33	S. d.	Lög um Ferðaskrifstofu ríkisins	97—98
34	S. d.	Lög um verzlun með kartöflur og aðra garðávexti o. fl.	99—102
35	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	102—107
36	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 62 28. janúar 1935, um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum	107—109
37	S. d.	Lög um samþykkt á landsreikningnum 1933	109—110
38	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1934	111—112
39	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1933	113—119

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
45	5. febr.	Konungleg auglýsing um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs	129
46	15. febr.	Auglýsing um að Ísland hafi gengið að alþjóðasamningum um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gerður var í París þann 24. apríl 1926	129
47	5. marz	Auglýsing um breyting á reglugerð fyrir Háskóla Íslands	130—131
48	7. marz	Konungleg auglýsing um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	131
49	7. apríl	Lög um frestun á framkvæmd 2. og 3. málsgreinar 62. gr. laga nr. 26 1. febr. 1936, um alþýðutryggingar	132
50	10. apríl	Lög um breyting á lögum nr. 29 3. nóv. 1915, um þingsköp Alþingis, og lögum nr. 20 24. marz 1934, um breyting á þeim lögum	132—139
51	21. apríl	Lög um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun til ríkissjóðs	139
52	S. d.	Auglýsing um samkomulag milli konungsríkisins Íslands og konungsríkisins Ítalíu um fyrirkomulag gagnkvæmra greiðslna	140—141
108	7. maí	Konungsbréf um þingsuppsögn	426
53	12. maí	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að ábyrgjast viðbótarrekstrarlán handa Landsbanka Íslands	142
54	S. d.	Bráðabirgðalög um stjórn síldarverksmiðja ríkisins	142—143
55	23. júní	Lög um framlenging á gildi laga nr. 90 19. júní 1933, um útflutning á kjöti	143—144
56	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 5 18. maí 1920, um bann gegn botnvörpuveiðum	144
57	S. d.	Lög um framlenging á gildi laga nr. 33 7. maí 1928, um skattgreiðslu h/f Eimskipafélags Íslands	145
58	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 63 28. jan. 1935, um útflutningsgjald	145—146
59	S. d.	Lög um eftirlit með útlendingum	146—149
60	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 4 9. janúar 1935, um vinnumiðlun	150
61	S. d.	Lög um afnám laga um samþykktir um herpinótaveiði	151
62	S. d.	Lög um breyting á viðauka við lög nr. 38 27. júní 1925 (Sala á prestsmötu)	151—152
63	S. d.	Lög um sérstaka heimild til að afmá veðskuldbindingar úr veðmálabókum	152—154
64	S. d.	Lög um löggilding verzlunarstaðar í Hjarðardal í Önundarfirði	154
65	S. d.	Lög um sérstaka dómþinghá í Djúpárhreppi í Rangárvallasýslu	155
66	S. d.	Lög um eyðing svartbaks (veiðibjöllu)	155—156
67	S. d.	Lög um framlenging á gildi laga um verðtoll og bráðabirgðaverðtoll	157
68	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 46 15. júní 1926, um útsvör	157—159

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
69	23. júní	Lög um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum, skotfærum, allskonar sprengjum og hlutum og efni í þau	159—160
70	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 54 7. maí 1928, um Menningarsjóð, og lögum nr. 55 14. júní 1929, um breyting á þeim lögum	160—161
71	S. d.	Lög um kennslu í vélfræði	161—169
72	S. d.	Lög um breyting á vegalögum, nr. 101 19. júní 1933	170—172
73	S. d.	Lög um bráðabirgðabreyting nokkurra laga	173—174
74	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1934	174—182
75	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1935	182—183
76	S. d.	Lög um löggilding verzlunarstaða	183—184
77	S. d.	Lög um viðauka við og breyting á lögum nr. 43 19. maí 1930, um greiðslu kostnaðar af Skeiðaáveitunni o. fl.	184—186
78	S. d.	Lög um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkumla	186—190
79	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 61 23. júní 1932, um lax- og silungsveiði	191—193
80	S. d.	Lög um fóðurtryggingarsjóði	193—196
81	S. d.	Lög um sveitarstjórnarkosningar	197—209
82	S. d.	Lög um ríkisútgáfu námsbóka	209—213
83	S. d.	Lög um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar	213—214
84	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 36 11. júlí 1911, um forgangsrétt kandidata frá Háskóla Íslands til embætta	215
85	S. d.	Lög um meðferð einkamála í héraði	215—279
86	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 48 8. sept. 1931, um viðauka við lög um Landsbanka Íslands, nr. 10 15. apríl 1928	280
87	S. d.	Lög um samþykkt á landsreikningnum fyrir árið 1934	280—281
88	S. d.	Lög um breytingar á lögum nr. 32 23. júní 1932, um brúargerðir	282—283
89	S. d.	Lög um framlenging á gildi ýmsra lagaákvæða um tekjuöflun fyrir ríkissjóð	283—285
90	S. d.	Lög um veiting ríkisborgararéttar	285
91	S. d.	Lög um garðyrkjuskóla ríkisins	286—287
92	S. d.	Lög um jarðakaup ríkisins	288—289
93	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 85 22. nóv. 1907, um brunamál	290
94	S. d.	Lög um fræðslu barna	291—300
95	S. d.	Lög um heimilisfang	301—303
96	S. d.	Lög um, að mjólkursamsalan í Reykjavík og sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda skuli vera undanþegin útsvari og tekju- og eignarskatti	303
97	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 25 frá 1. febr. 1936, um nýbýli og samvinnubyggðir	304
98	S. d.	Fjárlög fyrir árið 1937	305—367
99	S. d.	Lög um sölu þjóðjarðarinnar Hamra við Akureyri	367
100	S. d.	Lög um stýrimannaskólann í Reykjavík	368—376

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
101	23. júní	Jarðræktarlög	377—389
102	S. d.	Lög um landssmiðju	390—391
103	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 40 19. júlí 1933, um breyting á lögum nr. 23 15. júní 1926, um bæjargjöld í Vestmannaeyjum	392
104	S. d.	Lög um atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum	392—410
105	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 18 31. maí 1927, um iðju og iðnað, og lögum nr. 85 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum	410—414
106	S. d.	Lög um útsvör	414—424
107	S. d.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda	425
109	23. sept.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 26 1. febrúar 1936, um alþýðutryggingar	427
110	25. sept.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 50 31. maí 1927, og lögum nr. 70 28. desbr. 1934, um gjald af innlendum tollvörutegundum	428
111	28. sept.	Auglýsing um viðskiptasamkomulag milli Íslands og Brasilíu	429—430
112	12. okt.	Bráðabirgðalög um afnám laga nr. 64 22. nóv. 1907, um breyting á lögum um manntal í Reykjavík nr. 18 13. september 1901	431
113	S. d.	Bráðabirgðalög um breyting á 10. gr. tilskipunar um fjárforráð ómyndugra á Íslandi 18. febr. 1847	432
114	28. okt.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 35 1. febr. 1936, um viðauka við lög nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	433—434
115	19. nóv.	Lög um þingsköp Alþingis	435—449
116	21. des.	Bráðabirgðalög um varnir gegn útbreiðslu sauðfjárveiki	450—451
117	30. des.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 85 frá 23. júní 1936, um meðferð einkamála í héraði	452
118	S. d.	Bráðabirgðalög um reiknings- og skuldaskil sparisjóðsins Gullfoss í Hrunamannahreppi	453—454

Yfirlit

eftir stafrófsröð.

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Aldurshámark.	
13	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 27 9. jan. 1935, um aldurshámark opinberra embættis- og starfsmanna ..	29
		Alþingi.	
40	25. jan.	Opið bréf, sem stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar laugardaginn 15. febr. 1936	119
41	S. d.	Konungsbréf um setning Alþingis	120
50	10. apríl	Lög um breyting á lögum nr. 29 3. nóv. 1915, um þingsköp Alþingis, og lögum nr. 20 24. marz 1934, um breyting á þeim lögum	132—139
108	7. maí	Konungsbréf um þinguppsögn	426
115	19. nóv.	Lög um þingsköp Alþingis	435—449
		Alþýðutryggingar.	
26	1. febr.	Lög um alþýðutryggingar	59—84
49	7. apríl	Lög um frestun á framkvæmd 2. og 3. málsgreinar 62. gr. laga nr. 26 1. febr. 1936, um alþýðutryggingar	132
109	23. sept.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 26 1. febr. 1936, um alþýðutryggingar	427
		Bankamál.	
42	15. jan.	Reglugerð fyrir veðdeild Landsbanka Íslands um útgáfu á 11. flokki bankavaxtabréfa, samkvæmt lögum nr. 122 27. des. 1935, um heimild fyrir veðdeild Landsbanka Íslands, til að gefa út nýja flokka bankavaxtabréfa	121—127
53	12. maí	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að ábyrgjast viðbótarrekstrarlán handa Landsbanka Íslands	142
86	23. júní	Lög um breyting á lögum nr. 48 8. sept. 1931, um viðauka við lög um Landsbanka Íslands, nr. 10 15. apríl 1928	280
118	30. des.	Bráðabirgðalög um reiknings- og skuldaskil sparisjóðsins Gullfoss í Hrunamannahreppi	453—454

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Bifreiðar.	
36	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 62 28. janúar 1935, um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum	107—109
46	15. febr.	Auglýsing um að Ísland hafi gengið að alþjóðasamningnum um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gerður var í París þann 24. apríl 1926	129
		Blönduóskauptún.	
15	1. febr.	Lög um sameining Blönduóskauptúns í eitt hreppsfélag	30—31
		Bráðabirgðaákvæði.	
73	23. júní	Lög um bráðabirgðabreyting nokkurra laga	173—174
		Brúargerðir.	
88	S. d.	Lög um breytingar á lögum nr. 32 23. júní 1932, um brúargerðir.	282—283
		Brunamál.	
22	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 26 23. júní 1932, um Brunabótafélag Íslands	44—45
93	23. júní	Lög um viðauka við lög nr. 85 22. nóv. 1907, um brunamál	290
		Búreikningaskrifstofa.	
12	1. febr.	Lög um búreikningaskrifstofu ríkisins	27—28
		Bæjarmálefni.	
23	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 48 7. maí 1928, um bæjarstjórn í Neskaupstað	46
103	23. júní	Lög um breyting á lögum nr. 40 19. júlí 1933, um breyting á lögum nr. 23 15. júní 1926, um bæjargjöld í Vestmannaeyjum	392
		Dómþinghá.	
65	S. d.	Lög um sérstaka dómþinghá í Djúpárhreppi í Rangárvallasýslu	155
		Eignarnám.	
11	1. febr.	Lög um eignarnámsheimild á nokkrum löndum og á afnotarétti landsvæða í Hafnarfirði, Garðahreppi og Grindavíkurhreppi og um stækkun lögsagnarumdæmis Hafnarfjarðarkaupstaðar	26—27
		Eimskipafélag Íslands h/f.	
57	23. júní	Lög um framlenging á gildi laga nr. 33 7. maí 1928, um skattgreiðslu h/f. Eimskipafélags Íslands	145

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Einkaleyfi.	
32	1. febr.	Lög um einkaleyfi til að vinna málningu úr íslenzkum hráefnum	96
		Einkamál.	
85	23. júní	Lög um meðferð einkamála í héraði	215—279
117	30. des.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 85 frá 23. júní 1936, um meðferð einkamála í héraði	452
		Embættismenn.	
13	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 27 9. jan. 1935, um aldurshámark opinberra embættis- og starfsmanna	29
84	23. júní	Lög um viðauka við lög nr. 36 11. júlí 1911, um forgangsrétt kandidata frá Háskóla Íslands til embætta	215
		Erfðaábúð, sjá landbúnaður.	
		Fangelsi.	
29	1. febr.	Lög um fangelsi	92—93
		Fávitahæli.	
18	S. d.	Lög um fávitahæli	34—36
		Ferðaskrifstofa.	
33	S. d.	Lög um Ferðaskrifstofu ríkisins	97—98
		Fiskveiðar, fiskimat.	
1	14. jan.	Bráðabirgðalög um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar	1—2
4	1. febr.	Lög um breyting á tilskipun fyrir Ísland um síldar- og ufsaveiði með nót, frá 12. febrúar 1872	5
9	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 46 8. sept. 1931, um fiskimat	23—24
56	23. júní	Lög um breyting á lögum nr. 5 18. maí 1920, um bann gegn botnvörpuveiðum	144
61	S. d.	Lög um afnám laga um samþykktir um herpinótaveiði	151
83	S. d.	Lög um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar	213—214
		Fjárlög, fjáraukalög.	
38	1. febr.	Fjáraukalög fyrir árið 1934	111—112
39	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1933	113—119
74	23. júní	Fjáraukalög fyrir árið 1934	174—182
75	S. d.	Fjáraukalög fyrir árið 1935	182—183
98	S. d.	Fjárlög fyrir árið 1937	305—367
		Fóðurtryggingar, sjá landbúnaður.	

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Fræðslumál.	
5	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 48 1930, um gagnfræðaskóla	6
20	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 75 28. nóv. 1919, um skipun barnakennara og laun þeirra	37—38
28	S. d.	Lög um heimild fyrir sýslu- og bæjarfélög til að starfrækja lýðskóla með skylduvinnu nemenda gegn skólaréttindum	90—91
82	23. júní	Lög um ríkisútgáfu námsbóka	209—213
94	S. d.	Lög um fræðslu barna	291—300
		Garðyrkjuskóli, sjá landbúnaður.	
		Gullfoss-sparisjóður, sjá bankamál.	
		Hafnarfjörður.	
11	1. febr.	Lög um eignarnámsheimild á nokkrum löndum og á afnotarétti landsvæða í Hafnarfirði, Garðahreppi og Grindavíkurhreppi og um stækkun lögsagnarumdæmis Hafnarfjarðarkaupstaðar	26—27
		Háskólinn.	
21	S. d.	Lög um Háskóla Íslands	38—44
47	5. marz	Auglýsing um breyting á reglugerð fyrir Háskóla Íslands	130—131
84	23. júní	Lög um viðauka við lög nr. 36 11. júlí 1911, um forgangsrétt kandidata frá Háskóla Íslands til embætta	215
		Heilbrigðismál.	
24	1. febr.	Lög um eftirlit með matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum	47—51
		Heimilisfang.	
95	23. júní	Lög um heimilisfang	301—303
		Herpinótaveiði, sjá fiskveiðar.	
		Iðnaður, iðnaðarnám.	
27	1. febr.	Lög um iðnaðarnám	84—90
32	S. d.	Lög um einkaleyfi til að vinna málningu úr íslenzkum hráefnum	96
105	23. júní	Lög um breyting á lögum nr. 18 31. maí 1927, um iðju og iðnað, og lögum nr. 85 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum	410—414
		Jarðræktarlög.	
101	S. d.	Jarðræktarlög	377—389

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Kirkjumál.	
19	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 45 16. nóv. 1907, um skipun prestakalla	36
		Kreppulánasjóður.	
16	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	32
35	S. d.	Lög um viðauka við lög nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	102—107
114	28. okt.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 35 1. febr. 1936, um viðauka við lög nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð	433—434
		Landbúnaður.	
3	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 39 19. júní 1933, um kjötmat o. fl.	4
8	S. d.	Lög um erfðaábúð og óðalsrétt	16—23
12	S. d.	Lög um búreikningaskrifstofu ríkisins	27—28
25	S. d.	Lög um nýbýli og samvinnubyggðir	52—59
34	S. d.	Lög um verzlun með kartöflur og aðra garðávexti o. fl.	99—102
55	23. júní	Lög um framlenging á gildi laga nr. 90 19. júní 1933, um útflutning á kjöti	143—144
66	S. d.	Lög um eyðing svartbaks (veiðibjöllu)	155—156
77	S. d.	Lög um viðauka við og breyting á lögum nr. 43 19. maí 1930, um greiðslu kostnaðar af Skeiðaáveitunni o. fl.	184—186
80	S. d.	Lög um fóðurtryggingarsjóði	193—196
91	S. d.	Lög um garðyrkjuskóla ríkisins	286—287
97	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 25 frá 1. febr. 1936, um nýbýli og samvinnubyggðir	304
101	S. d.	Jarðræktarlög	377—389
116	21. des.	Bráðabirgðalög um varnir gegn útbreiðslu sauðfjárveiki	450—451
		Landsreikningur.	
37	1. febr.	Lög um samþykkt á landsreikningnum 1933	109—110
87	23. júní	Lög um samþykkt á landsreikningnum fyrir árið 1934	280—281
		Landssmiðja.	
102	S. d.	Lög um landssmiðju	390—391
		Lax- og silungsveiði, sjá veiði.	
		Loftskeytastöðvar.	
31	1. febr.	Lög um loftskeytastöðvar í íslenzkum skipum	95
		Lýðskóli, sjá fræðslumál.	
		Löggerningar.	
7	S. d.	Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga	8—16

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Manntal.	
112	12. okt.	Bráðabirgðalög um afnám laga nr. 64 22. nóv. 1907, um breyting á lögum um manntal í Reykjavík nr. 18 13. september 1901	431
		Matvælaeftirlit.	
24	1. febr.	Lög um eftirlit með matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum	47—51
		Menningarsjóður.	
70	23. júní	Lög um breyting á lögum nr. 54 7. maí 1928, um Menningarsjóð, og lögum nr. 55 14. júní 1929, um breyting á þeim lögum	160—161
		Námsbækur.	
82	S. d.	Lög um ríkisútgáfu námsbóka	209—213
		Neskaupstaður, sjá bæjarmálefni.	
		Nýbýli, sjá landbúnaður.	
		Ómyndugir.	
113	12. okt.	Bráðabirgðalög um breyting á 10. gr. tilskipunar um fjárforráð ómyndugra á Íslandi 18. febr. 1847	432
		Prestaköll, prestsmata.	
19	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 45 16. nóv. 1907, um skipun prestakalla	36
62	23. júní	Lög um breyting á viðauka við lög nr. 38 27. júní 1925 (Sala á prestsmötu)	151—152
		Ríkisborgararéttur.	
14	1. febr.	Lög um veiting ríkisborgararéttar	29—30
90	23. júní	Lög um veiting ríkisborgararéttar	285
		Ríkisframfærsla.	
78	S. d.	Lög um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkumla	186—190
		Ríkisstjórn.	
43	26. jan.	Konungleg auglýsing um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs	128
44	30. jan.	Konungleg auglýsing um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	128
45	5. febr.	Konungleg auglýsing um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs	129
48	7. marz	Konungleg auglýsing um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn	131

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Samgöngur.	
36	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 62 28. jan. 1935, um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum	107—109
		Samningar.	
7	S. d.	Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga	8—16
		Siglingar, skip.	
30	S. d.	Lög um bryting á og viðauka við siglingalög nr. 56 30. nóv. 1914	93—94
31	S. d.	Lög um loftskytastöðvar í íslenzkum skipum	95
104	23. júní	Lög um atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum ..	392—410
		Síldarverksmiðjur.	
54	12. maí	Bráðabirgðalög um stjórn síldarverksmiðja ríkisins	142—143
		Sjúkramál og örkumla.	
78	23. júní	Lög um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkumla ..	186—190
		Skattar, tollar.	
2	24. jan.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun ríkisins	3
51	21. apríl	Lög um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun til ríkissjóðs	239
57	23. júní	Lög um framlenging á gildi laga nr. 33 7. maí 1928, um skattgreiðslu h/f. Eimskipafélags Íslands	145
58	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 63 28. jan. 1935, um útflutningsgjald	145—146
67	S. d.	Lög um framlenging á gildi laga um verðtoll og bráðabirgðaverðtoll	157
89	S. d.	Lög um framlenging á gildi ýmsra lagaákvæða um tekjuöflun fyrir ríkissjóð	283—285
96	S. d.	Lög um, að mjólkursamsalan í Reykjavík og sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda skuli vera undanþegin útsvari og tekju- og eignarskatti	303
110	25. sept.	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 50 31. maí 1927, og lögum nr. 70 28. desember 1934, um gjald af innlendum tollvörutegundum	428
		Skeiðaáveita, sjá landbúnaður.	
		Skólamál.	
71	23. júní	Lög um kennslu í vélfræði	161—169
100	S. d.	Lög um stýrimannaskólann í Reykjavík	368—376
		Skotvopn.	
69	S. d.	Lög um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum, skotfærum, allskonar sprengjum og hlutum og efni í þau	159—160

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Skuldaskilasjóður.	
6	1. febr.	Lög um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda	7
107	23. júní	Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda	425
		Stýrimannaskólinn, sjá skólamál.	
		Svartbakur.	
66	S. d.	Lög um eyðing svartbaks (veiðibjöllu)	155—156
		Sveitarstjórnarmál.	
81	S. d.	Lög um sveitarstjórnarkosningar	197—209
		Sölubúðir, sjá verzlun.	
		Umboð.	
7	1. febr.	Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga	8—16
		Utanríkismál.	
46	15. febr.	Auglýsing um að Ísland hafi gengið að alþjóðasamningnum um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gerður var í París þann 24. apríl 1926	129
52	21. apríl	Auglýsing um samkomulag milli konungsríkisins Íslands og konungsríkisins Ítalíu um fyrirkomulag gagnkvæmra greiðslna	140—141
111	28. sept.	Auglýsing um viðskiptasamkomulag milli Íslands og Brasilíu	429—430
		Útflutningur.	
10	1. febr.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til íhlutunar um sölu og útflutning á ýmsum íslenzkum afurðum ..	25
55	23. júní	Lög um framlenging á gildi laga nr. 90 19. júní 1933, um útflutning á kjöti.	143—144
		Útlendingar.	
59	S. d.	Lög um eftirlit með útlendingum	146—149
		Útsvör.	
68	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 46 15. júní 1926, um útsvör	157—159
106	S. d.	Lög um útsvör	414—424
		Veðskuldbindingar.	
63	S. d.	Lög um sérstaka heimild til að afmá veðskuldbindingar úr veðmálabókum	152—154

Nr.	Dagsetning	Fyrirsögn	Blaðsíðutal
		Vegamál.	
72	23. júní	Lög um breyting á vegalögum nr. 101 19. júní 1933	170—172
88	S. d.	Lög um breytingar á lögum nr. 32 23. júní 1932, um brúargerðir	282—283
		Veiði.	
79	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 61 23. júní 1932, um lax- og silungsveiði	191—193
		Verzlun, verzlunarstaðir.	
10	1. febr.	Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til íhlutunar um sölu og útflutning á ýmsum íslenzkum afurðum	25
17	S. d.	Lög um samþykktir um lokunartíma sölubúða	33—34
34	S. d.	Lög um verzlun með kartöflur og aðra garðávexti o. fl.	99—102
64	23. júní	Lög um löggilding verzlunarstaðar í Hjarðardal í Önundarfirði	154
76	S. d.	Lög um löggilding verzlunarstaða	183—184
		Vestmannaeyjar, sjá bæjarmálefni.	
		Vinnumiðlun.	
60	S. d.	Lög um breyting á lögum nr. 4 9. janúar 1935, um vinnumiðlun	150
		Þjóðjarðasala.	
99	S. d.	Lög um sölu þjóðjarðarinnar Hamrar við Akureyri	367

BRÁÐABIRGÐALÖG

1

14. jan.

um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Dómsmálaráðherra Vor hefir þegnlega borið upp fyrir Oss, að óhjákvæmilegt sé að setja þegar í stað ákvæði um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar; orsök þessa sé sú, að uppvíst hefir orðið við réttarrannsókn, að íslenzkir menn hafa gerzt njósnarar fyrir brezka togaraskipstjóra um hreyfingar varðskipanna, en ákvæði íslenzkra laga til varnar njósnarstarfseminni ekki nógu ýtarleg. Þar sem stendur á eins og að framan segir, teljum Vér brýna nauðsyn bera til að setja bráðabirgðalög samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar um þetta efni.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Hver sá, sem sendir skeyti til skips, sem ætla má að sé að veiðum hér við land eða tekur á móti skeyti frá slíku skipi, skal skyldur að leggja fram lykil að hverju því dulmáli, sem notað kann að vera við skeytasendinguna. Það er m. a. dulmál samkvæmt lögum þessum, ef notað er í skeyti mál í óvenjulegri merkingu.

2. gr.

Hver sá, sem skeyti sendir til veiðiskips eða frá því, skal undirrita á hverju slíku skeyti drengskaparvottorð um það, að ekkert sé í efni skeytisins, sem stuðlað geti að brotum á fiskveiðalöggjöfinni, fordað sökunaut við töku eða gefið veiðiskipi bendingu um ferðir varðskipanna. Undirrita má slíkt drengskaparvottorð í eitt skipti fyrir öll hjá landssímastjóra. Starfsmenn loftskeytastöðva í landi mega ekki afgreiða dulmálsskeyti til veiðiskipa eða skeyti frá veiðiskipum til manna í landi fyrr en fyrir þá hefir verið lagður lykill að slíku skeyti; skulu loftskeytamennirnir þýða dulmálsskeytin áður en þeir afgreiða þau og þyki þeim efni skeytanna að einhverju leyti grunsamlegt, skulu þeir gera dómsmálaráðuneytinu aðvart áður en þeir afgreiða skeytin. Dómsmálaráðuneytinu skal og heimilt að láta athuga skeyti þessi, hvenær sem því þykir með þurfa og jafnvel stöðva þau, ef ástæða þykir til. Landssíminn skal sjá um að rituð séu í sérstaka bók öll skeyti til og frá veiðiskipum með nákvæmri stund og dagsetningu og í töluröð. Ennfremur skal loftskeytamönnum varðskipanna og starfsmönnum við loftskeytastöðvar í landi, sem til þess eru kvaddir, skylt

Reykjavík — Ríkisprentsmiðjan Gutenberg.

1 að bókfæra eftir því sem þeim er frekast unnt, öll skeytaviðskipti og talstöðva-
14. jan. samtöl milli veiðiskipa innbyrðis og skeytaskipti þeirra við land. Skulu stöðvarnar, varðskipin og innlend veiðiskip í byrjun hvers mánaðar senda landssímastjóranum frumrit allra þeirra skeyta, sem milli lands og skipa hafa farið á síðastliðnum mánuði og eftirrit þeirra skeyta skipa á milli, sem náðst hafa, en hann sendir þau dómsmálaráðuneytinu að lokinni skoðun.

Sjávarútvegsnefnd Alþingis skal hafa aðgang að öllum plöggum varðandi greint eftirlit.

Með reglugerð má kveða nánar á um framkvæmd laga þessara og refsa fyrir brot á reglugerðinni sem eftir lögunum.

3. gr.

Hver sá, sem sannur verður að því, með skeytum, firðtali, ljósmerkjum eða á hvern annan hátt að hafa ætlað að stuðla að brotum á fiskveiðalöggjöfinni, forða sökunaut frá töku eða gefa veiðiskip bendingar um ferðir varðskipanna, skal sæta 3—15 þúsund króna sekt eða fangelsi sem hækka má allt að 2 ára hegningarvinnu, ef sakir eru miklar eða brot ítrekað.

Önnur brot á lögum þessum varða sektum, nema þyngri refsing sé lögð við að lögum.

4. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerð settri samkvæmt þeim, skal farið sem með opinber lögreglumál.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Samkvæmt þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 14. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

2

24. jan.

um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun ríkissjóðs.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Fjármálaráðherra Vor hefir tjáð Oss, að þegar útbúin voru lög nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun ríkissjóðs, hafi fallið niður ein setning úr texta 2. gr. nefndra laga, um tekjuskatt þeirra, sem hafa skattskyldar tekjur undir 1000 krónum.

Með því að svo er ástatt, sem að framan greinir, teljum Vér brýna nauðsyn bera til þess að gefa út bráðabirgðalög um þetta efni, samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar 18. maí 1920.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum þannig:

1. gr.

Á eftir orðunum „1. gr. laga nr. 82 26. apríl 1935“ í 1. málsgr. 2. gr. laga nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun ríkissjóðs, komi orðin:

Ef hinn skattskyldi hluti teknanna er undir 1000 kr. greiðist af honum 1%.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 24. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

3
1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 39 19. júní 1933, um kjötmat o. fl.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

7. gr. laganna orðist þannig:

Ráðherra skipar 3 yfirkjötmatsmenn til að hafa umsjón með mati á öllu því kjöti, er meta skal samkvæmt 6. gr. Skulu þeir hafa fullkomna þekkingu á kjöti og öllu, sem lýtur að meðferð þess.

Ráðuneytið setur yfirkjötmatsmönnum reglur um störf þeirra og ákveður umdæmi þeirra. Ekki mega yfirkjötmatsmenn þiggja neina þóknun hjá þeim, er við útflutning kjöts eru riðnir, né heldur hafa með höndum sölu á kjöti né neinskonar milligöngu í því efni, er þeir geta haft hagnað af.

Yfirkjötmatsmenn hafa að árslaunum 600 krónur. Einnig skulu þeir hafa ferðakostnað eftir samngjörnum reikningi, er ráðuneytið úrskurðar, og 4 krónur fyrir fæði og húsnæði fyrir dag hvern, sem þeir eru frá heimilum sínum vegna yfirmatsins. Allur kostnaður, sem leiðir af yfirmatinu, greiðist úr ríkissjóði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

4
1. febr.

um breyting á tilskipun fyrir Ísland um síldar- og ufsaveiði með nót, frá 12. febrúar 1872.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 1. gr. tilskipunar frá 12. febrúar 1872 um síldar- og ufsaveiði með nót bætist ný málsgr., svo hljóðandi:

Heimilt er að veiða með herpinót í netlögum annars manns, og skal þá gjalda landshlut, 3 af hundraði af veiðinni, enda sé nótinni ekki fest við land né lagt við festar í netlögum. Nótinni telst ekki lagt við festar, þótt skip, sem er að háfa veiði úr herpinót, liggi fyrir akkeri. Nú er slíkri nót fest við land eða lagt við festar innan netlaga, og skal þá gjalda landshlut 4 af hundraði.

2. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 54 1935, um breyting á tilskipun fyrir Ísland um síldar- og ufsaveiði með nót, frá 12. febrúar 1872.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

5 1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 48 1930, um gagnfræðaskóla.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 3. gr. laganna bætist:

Hluti ríkissjóðs af stofnkostnaði greiðist eftir því sem fé er veitt til þess í fjárlögum, enda sé tryggt framlag á móti.

2. gr.

Aftan við 14. gr. laganna bætist:

Heimilt er að ákveða í reglugerð, að námskeið skuli njóta styrks úr ríkis- og bæjarsjóði, ef kennsla hvers nemanda er ekki minni en 6 stundir á viku, enda standi námskeiðið þá eigi skemur en 3 mánuði. Styrkur til námskeiða, sem standa skemur en 12 vikur, lækkar hlutfallslega við námstímann.

3. gr.

18. gr. laganna orðist svo:

Þar til gagnfræðaskólahús hafa verið reist samkv. 3. gr. skal viðkomandi kaupstöðum skylt að sjá skólunum fyrir húsnæði, sem kennslumálastjórnin tekur gilt, en ríkissjóður greiði $\frac{2}{3}$ húsaleigunnar. Kennslumálaráðuneytið úrskurðar um stærð húsnæðis og hámarksleigu, sem ríkissjóður tekur þátt í að greiða.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

6
1. febr.

um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Péttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við orðin „eða handveði" í 4. gr. laganna komi: eða sjálfsvörzluveði í afla fiskiskips, sem sett er samkv. l. nr. 46 31. maí 1927.

2. gr.

Fyrri málsgr. 9. gr. laganna orðist þannig:

Í þrotabúi eða skuldafrágöngubúi lántakanda skulu lán úr Skuldaskilasjóði njóta forgangsréttar samkv. 84. gr. skiptalaganna, nr. 3 12. apríl 1878.

3. gr.

Orðin „í fasteign eða skipi" í 1. lið 22. gr. laganna falli niður.

2. og 4. liður greinarinnar falli niður.

3. liður greinarinnar verði 2. liður.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

7 1. febr.

LÖG

um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um samningsgerð.

1. gr.

Ákvæðum þessa kafla skal beita, ef eigi leiðir annað af löggerningnum sjálfum eða af verzlunartízku eða annari venju.

2. gr.

Hafi sá maður, sem boðizt hefir til að gera samning (tilboðsgjafi), krafizt svars innan ákveðins frests (samþykkisfrests), verður svar, sem tekur tilboðinu (samþykki), að vera komið til hans áður sá frestur sé liðinn.

Sé tilboð gert í bréfi, telst fresturinn frá þeim degi, er bréfið var dagsett. Sé tilboð gert í símskeyti, telst fresturinn frá þeirri stund, er skeytið var afhent á símastöð þess staðar, er það var sent frá.

3. gr.

Hafi sá maður, sem tilboð hefir gert í bréfi eða símskeyti, ekki kveðið á neinn samþykkisfrest, verður samþykkið að vera komið til hans áður en liðinn er sá tími, sem hann mátti ætla að til þess þyrfti, er hann gerði tilboðið. Sé eigi annað ljóst af atvikum málsins, skal frestur þessi reiknaður svo, að gert sé ráð fyrir, að tilboðið komi fram á réttum tíma, að gagnaðili hafi nægilegan tíma til umhugsunar, áður en hann svarar, og að svari hans seinki eigi á leiðinni. Sé tilboð gert í símskeyti, skal einnig svara því með símskeyti, ef svarið kemur eigi jafnsnemma fram með öðrum hætti.

Hafi tilboð verið gert munnlega og frestur eigi veittur til samþykkis, verður að samþykkja það þegar í stað.

4. gr.

Komi samþykki of seint fram, skal skoða það sem nýtt tilboð.

Þetta gildir þó ekki, ef sendandi samþykkisins ætlar, að samþykkið hafi komið fram í tæka tíð og tilboðsgjafa má vera það ljóst. Ef svo er, skal tilboðs-

gjafi skýra sendanda, án ástæðulausrar tafar, frá því, ef hann vill eigi taka samþykkinu. Að öðrum kosti telst samningur gerður. 7 1. febr.

5. gr.

Nú er tilboði hafnað, og skuldbindur það þá eigi tilboðsgjafa lengur, þótt samþykkisfrestur sé enn ekki liðinn.

6. gr.

Svar, sem felur í sér samþykki á tilboði, en vegna viðbótar, takmörkunar eða fyrirvara er í ósamræmi við það, skal skoða sem höfnun hins fyrra tilboðs og um leið sem nýtt tilboð.

Þetta gildir þó ekki, ef sendandi samþykkisins ætlar, að samþykkið sé í samræmi við tilboðið og tilboðsgjafa má vera það ljóst. Ef svo er, skal tilboðsgjafi skýra sendanda frá því, án ástæðulausrar tafar, ef hann vill eigi taka samþykkinu. Að öðrum kosti telst samningur gerður, þess efnis, sem í samþykkinu fólst.

7. gr.

Sé tilboð eða svar við tilboði kallað aftur, er afturköllunin gild, ef hún kom til gagnaðilja áður en eða samtímis því, að tilboðið eða svarið kom til vitundar hans.

8. gr.

Nú hefir tilboðsgjafi lýst því yfir, að hann muni skoða þögn gagnaðilja síns sem samþykki, eða að það er með öðrum hætti ljóst, að hann væntir ekki skýrra svara, og er gagnaðilja þó samt sem áður skylt að svara fyrirspurn um það, hvort hann vilji samþykkja tilboðið. Geri hann það ekki, er tilboðið fallið niður.

9. gr.

Hafi maður sett orðin „án skuldbindingar“, eða önnur orð sömu merkingar, í orðsendingu, sem að öðrum kosti mundi teljast tilboð, þá er sú orðsending eigi tilboð, heldur skal skoða hana sem áskorun um að gera tilboð, þess efnis, sem í orðsendingunni felst. Komi slíkt tilboð, innan sennilegs tíma, frá einhverjum, sem orðsendingunni hefir verið beint til, og sá, sem það tilboð fær, má ætla, að það sé gert vegna orðsendingarinnar, þá skal hann, án ástæðulausrar tafar, skýra tilboðsgjafa frá því, ef hann vill ekki taka tilboðinu. Að öðrum kosti telst hann hafa samþykkt það.

II. KAFLI

Um umboð.

10. gr.

Geri umboðsmaður löggerning í nafni umbjóðanda og innan takmarka umboðs síns, þá skapar sá löggerningur rétt og skyldu fyrir umbjóðanda, án þess, að frekari löggerningur, frá umboðsmanni eða umbjóðanda, þurfi til að koma.

7 Sé maður, samkvæmt samningi við annan mann, í stöðu, er eftir lögum
1. febr. eða venju felur í sér heimild til þess að reka erindi hins innan vissra takmarka, þá telst hann hafa umboð til þess að gera þá löggerninga, sem innan þeirra takmarka eru.

11. gr.

Hafi umboðsmaður, er hann gerði löggerning, brotið í bág við þau fyrirmæli, er umbjóðandi gaf honum, og hafi þriðja manni verið þetta ljóst eða mátt vera það ljóst, þá er sá löggerningur ekki skuldbindandi fyrir umbjóðanda, enda þótt hann sé innan takmarka umboðsins.

Sama gildir, enda þótt þriðji maður sé grandlaus, ef um þau umboð er að ræða, sem getið er í 18. gr.

12. gr.

Nú vill umbjóðandi afturkalla eitthvert umboða þeirra, sem ræðir um í 13.—16. gr., og skal hann þá gæta þess, sem fyrir er mælt í greinum þessum, eftir því sem við á, og það eins, þótt hann hafi skýrt umboðsmanninum frá því, að umboðið skuli eigi lengur vera í gildi. Eigi fyrirmæli fleiri en einnar af greinum þessum við um sama umboð, skal þeirra allra gæta.

Hafi umboð verið kallað aftur með þeim hætti, sem segir í 13. gr., þá getur þriðji maður sá, er þá afturköllun fékk, eigi borið það fyrir sig, að umboðið hefði einnig átt að afturkalla með öðrum hætti.

13. gr.

Hafi umbjóðandi komið umboðinu til vitundar þriðja manns með yfirlýsingu, sem beint var til þess manns sérstaklega, þá er það umboð afturkallað, er sérstök yfirlýsing umbjóðanda, um að það skuli eigi gilda lengur, er komin til þess þriðja manns.

14. gr.

Umboð, sem umbjóðandi hefir birt í blöðum eða með öðrum álíka almennum hætti, verður afturkallað með yfirlýsingu, er birt sé með sama hætti og umboðið var birt.

Verði því eigi við komið, skal birta afturköllun umboðsins með öðrum álíka tryggilegum hætti. Ef umbjóðandi óskar þess, getur hann fengið fyrirmæli valdsmanns þess, er getur um í 17. gr., um það, hversu birtingu þessari skuli hagað.

Þinglýsing umboðs telst ekki almenn birting þess.

15. gr.

Umboð þau, sem ræðir um í 2. málsgr. 10. gr., teljast afturkölluð, er umboðsmaðurinn lætur af starfanum.

16. gr.

Skriflegt umboð, sem fengið er umboðsmanni í hendur, til þess að hann sýni það þriðja manni, er afturkallað, ef því, eftir kröfu umbjóðanda, er skilað honum aftur eða það er eyðilagt.

Umboðsmanni er skylt að skila umboðinu aftur, er umbjóðandi krefst þess.

17. gr.

Nú leiðir umbjóðandi líkur að því, að umboð, slíkt sem um er rætt í 16. gr., sé glatað eða að hann af öðrum ástæðum geti ekki fengið það aftur innan hæfilegs tíma, og má þá fá það lýst ógilt.

Beiðni um ógildingu skal senda héraðsdómara á lögheimili umbjóðanda eða á þeim stað, er umbjóðandi síðast átti lögheimili. Þyki dómara ástæða til þess að taka beiðnina til greina, gefur hann út úrskurð um, að umboðið skuli vera ógilt, þegar úrskurðurinn hefir verið birtur í Lögbirtingablaðinu einu sinni og liðinn er tiltekinn tími, sem eigi má vera lengri en 14 dagar frá þeirri birtingu. Dómarinn getur kveðið svo á í úrskurðinum, að hann skuli, auk birtingarinnar í Lögbirtingablaðinu, einnig birtur með öðrum hætti.

Úrskurði dómara samkvæmt grein þessari verður eigi áfrýjað til æðra dóms.

18. gr.

Umboð, sem felst aðeins í yfirlýsingu umbjóðanda til umboðsmannsins, verður afturkallað, er yfirlýsing umbjóðanda, um að umboðið skuli eigi gilda framar, er komin til umboðsmannsins.

19. gr.

Nú hefir umboð verið afturkallað eða lýst ógilt, en umbjóðandi hefir sérstaka ástæðu til að ætla, að umboðsmaður muni samt sem áður gera löggerning sín vegna við ákveðinn þriðja mann, sem umbjóðandi má ætla, að sé ókunnugt um, að umboðið er fallið úr gildi, og verður hann þá að skýra þriðja manni frá því, ef honum er það unnt. Að öðrum kosti verður löggerningurinn skuldbindandi fyrir hann, ef þriðji maður var grandlaus.

20. gr.

Nú hefir umboð hvorki verið afturkallað né lýst ógilt, en umbjóðandi hefir bannað umboðsmanninum að nota það eða á annan veg gefið til kynna, að hann vilji eigi, að umboðið sé lengur í gildi, og verður þá löggerningur, sem umboðsmaðurinn gerir samkvæmt því umboði, eigi skuldbindandi fyrir umbjóðanda, ef þriðja manni var þetta kunnugt eða honum mátti vera það kunnugt.

21. gr.

Andist umbjóðandi, heldur umboðið samt sem áður gildi sínu, nema sérstakar ástæður sýni, að það skuli falla úr gildi. Löggerningur, sem umboðsmaðurinn gerir samkvæmt umboðinu, verður þó jafnan gildur gagnvart dánarbúi

7 umbjóðanda, ef þriðja manni var ókunnugt um andlát umbjóðanda og áhrif
1. febr. þess á heimild umboðsmannsins til að gera löggerninginn og eigi varð ætlazt til þess, að honum væri þetta kunnugt. Sé um þau umboð að ræða, sem getur um í 18. gr., er löggerningurinn þó því aðeins gildur, að umboðsmanninum hafi eigi heldur verið um þetta kunnugt eða mátt vera það.

Nú er dánarbú umbjóðanda tekið til opinberrar skiptameðferðar, og fellur þá umboðið úr gildi.

22. gr.

Hafi umbjóðandi verið sviptur lögræði, öðlast þriðji maður ekki frekari rétt á hendur honum, með löggerningi við umboðsmanninn, en hann hefði öðlazt, ef hann hefði gert gerninginn við umbjóðanda sjálfan. Þegar svo stendur á, að þriðji maður hefði eigi getað borið gerninginn fyrir sig gagnvart umbjóðanda, ef hann hefði vitað um lögræðissviptinguna eða mátt vera um hana kunnugt, þá getur hann eigi heldur borið gerninginn fyrir sig, ef umboðsmanninum var kunnugt um lögræðissviptinguna eða mátti vera um hana kunnugt, er hann gerði gerninginn, og um þau umboð var að ræða, sem getur um í 18. gr.

23. gr.

Ef bú umbjóðanda hefir verið tekið til gjaldþrotaskipta, öðlast þriðji maður ekki frekari rétt á hendur þrotabúinu, með löggerningi við umboðsmanninn, en hann hefði öðlazt, ef hann hefði gert gerninginn við þrotamanninn sjálfan. Hafi gerningurinn verið gerður samkvæmt umboði, sem ræðir um í 18. gr., getur þriðji maður eigi borið hann fyrir sig, hafi umboðsmanninum verið kunnugt um gjaldþrotin eða mátt vera um þau kunnugt, er hann gerði gerninginn.

24. gr.

Nú hefir umbjóðandi andazt, verið sviptur lögræði eða bú hans verið tekið til gjaldþrotaskipta, og getur þá umboðsmaður samt sem áður gert þá gerninga samkvæmt umboði sínu, sem nauðsynlegir eru til þess að verja búið eða umbjóðanda tjóni, fram til þess, að búið eða lögráðamaður umbjóðanda geta gert þær ráðstafanir, sem gera þarf.

25. gr.

Sá, sem kemur fram sem umboðsmaður annars manns, ábyrgist, að hann hafi nægilegt umboð. Sanni hann eigi, að hann hafi slíkt umboð eða að gerningur sá, sem hann gerði, hafi verið samþykktur af þeim manni, sem hann taldi sig hafa umboð frá, eða að gerningurinn af öðrum ástæðum sé skuldbindandi fyrir þann mann, skal hann bæta það tjón, sem þriðji maður verður fyrir við það, að gerningnum verður eigi beitt gegn þeim manni, sem sagður var vera umbjóðandi.

Þetta gildir þó eigi, ef þriðji maður vissi eða mátti vita, að sá maður, er gerninginn gerði, hafði eigi nægilegt umboð, né heldur, ef sá maður, sem gern-

inginn gerði, fór eftir umboði, sem var ógilt af ástæðum, sem honum var ó- 7
kunnugt um og þriðji maður gat eigi búizt við, að honum væri kunnugt um. 1. febr.

26. gr.

Ákvæði þessa kafla um umboð til að gera löggerninga gilda einnig, eftir því sem við á, um umboð til að taka við löggerningum fyrir umbjóðanda hönd.

27. gr.

Um afturköllun prókúruumboðs, sem tilkynnt hefir verið til verzlunarskrár, fer eftir ákvæðum 7. og 32. gr. laga um verzlunarskrár, firmu og prókúruumboð frá 13. nóv. 1903. Hafi afturköllunin verið skrásett og birt með lögboðnum hætti, þarf umbjóðandi eigi einnig að kalla umboðið aftur með öðrum hætti.

III. KAFLI

Um ógilda löggerninga.

28. gr.

Hafi maður með ólögmætum hætti verið neyddur til að gera löggerning, og nauðungin er fólgin í líkamlegu ofbeldi eða hótunum um að beita því þegar í stað, þá er sá löggerningur eigi skuldbindandi fyrir þann mann, sem neyddur var.

Nú hefir þriðji maður beitt nauðunginni, en sá maður, sem löggerningnum var beint til, var grandlaus, og verður þá sá, sem neyddur var, ef hann vill bera nauðungina fyrir sig, að skýra honum frá því, án ástæðulausrar tafar, eftir að nauðunginni létti af. Að öðrum kosti er hann skuldbundinn samkvæmt löggerningnum.

29. gr.

Hafi maður með ólögmætum hætti neytt annan mann til að gera löggerning, og þó eigi beitt slíkri nauðung, sem ræðir um í 28. gr., þá er sá löggerningur eigi skuldbindandi fyrir þann, sem neyddur var, ef sá maður, sem tók við löggerningnum, hefir sjálfur beitt nauðunginni eða hann vissi eða mátti vita, að löggerningurinn var gerður vegna ólögmætrar nauðungar af hálfu annars manns.

30. gr.

Löggerningur skuldbindur eigi þann mann, sem gerði hann, ef hann var fenginn til þess með svikum, og sá maður, sem við löggerningnum tók, beitti sjálfur svikunum eða hann vissi eða mátti vita, að gerningurinn var gerður fyrir svik annars manns.

Hafi sá, sem tók við löggerningnum, sviksamlega skýrt rangt frá atvikum, sem ætla mátti að skiptu máli um löggerninginn, eða hann hefir sviksamlega þagað yfir slíkum atvikum, skal líta svo á, sem gerningurinn hafi verið gerður fyrir þau svik, nema það sannist, að þessi atriði hafi engin áhrif haft um það, að löggerningurinn var gerður.

7 1. febr.

31. gr.

Löggerningur, sem vegna misritunar eða annara mistaka af hálfu þess, er gerði hann, hefir orðið annars efnis en til var ætlazt, er ekki skuldbindandi fyrir þann, sem gerði hann, ef sá maður, sem löggerningnum var beint til, vissi eða mátti vita, að mistök höfðu átt sér stað.

Nú er löggerningur sendur í símskeyti og aflagast hann í meðförum símans, og er hann þá eigi skuldbindandi fyrir sendanda í þeirri mynd, sem hann kemur fram í, og það enda þótt móttakandi sé grandlaus.

Sama gildir, sé munnlegum löggerningi, sem boðbera er falið að skila, skilað röngum.

Eigi sendandi sök á mistökunum, skal honum skylt að bæta móttakanda það tjón, sem hann hefir orðið fyrir af þeim.

Nú fær sendandi vitneskju um mistökin, og skal hann þá, án ástæðulausrar tafar, skýra gagnaðilja frá því, ef hann ætlar að bera þau fyrir sig. Að öðrum kosti gildir löggerningurinn svo sem hann var, er hann kom til móttakanda, nema því aðeins, að móttakandi hafi vitað um mistökin eða mátt um þau vita.

32. gr.

Löggerning, sem ella myndi talinn gildur, getur sá maður, er við honum tók, eigi borið fyrir sig, ef það yrði talið óheiðarlegt, vegna atvika, sem fyrir hendi voru, þegar löggerningurinn kom til vitundar hans, og ætla má að hann hafi haft vitneskju um.

33. gr.

Nú hefir skriflegur löggerningur verið gerður til málamynda, og hefir sá maður, sem við gerningnum tók, framselt grandlausum þriðja manni rétt sinn samkvæmt honum, og verður það þá eigi borið fram gegn þeim manni, að gerningurinn hafi verið gerður til málamynda.

34. gr.

Hafi kröfuhafi gegn vilja sínum misst kvittun fyrir peningaupphæð, er skuldari samt sem áður laus mála, ef hann í grandleysi greiðir, á gjalddaga eða eftir, gegn afhendingu kvittunarinnar.

35. gr.

Hafi maður lofað að greiða peninga eða annað í féviti, ef hann efnir eigi skuldbindingu, sem á honum hvílir, eða ef hann að öðru leyti vinnur eða lætur ógert eitthvert verk, þá má lækka það féviti, ef telja verður bersýnilega ósanngjarnt, að það verði greitt að fullu. Skal þá eigi aðeins taka tillit til þess tjóns, sem sá maður bíður, sem rétt á samkvæmt loforði þessu, heldur og til þeirra hagsmuna, sem hann að öðru leyti hefir af því, að verkið sé unnið eða látið ógert, og til annara atvika málsins. Nú hefir slíkt féviti verið greitt fyrirvaralaust, eftir að það var á fallið, og verður það þá eigi aftur heimt samkvæmt þessari grein.

36. gr. 7

Ákvæðum 35. gr. skal beita, eftir því sem við á, ef svo hefir verið kveðið á í samningi, að verði samningnum rift vegna vanefnda annars aðilja, þá skuli hann hafa glatað rétti sínum til að heimta aftur það, sem hann þegar hefir greitt, eða að hann skuli, þrátt fyrir riftun samningsins, inna af hendi greiðslu sína samkvæmt honum. 1. febr.

Sama gildir, ef svo er um samið, að veði eða annari tryggingu, sem sett hefir verið fyrir efndum einhverrar skuldbindingar, skuli fyrirgert, ef skuldbindingin er eigi efnd.

37. gr.

Hafi maður, í því skyni að varna samkeppni, áskilið sér hjá öðrum manni, að sá maður reki eigi verzlun eða aðra atvinnu, eða að hann ráði sig eigi til starfa við slíkt fyrirtæki, þá er það loforð eigi bindandi fyrir þann mann, ef telja verður, þegar litið er til allra atvika, að skuldbinding þessi sé víðtækari en nauðsynlegt er, til þess að varna samkeppni, eða að hún skerði óhæfilega atvinnufrelsi þess manns, sem tókst þessa skyldu á herðar. Við mat á hinu síðastnefnda atriði skal einnig hafa hliðsjón af því, hverju það varðar rétthafann, að skuldbinding þessi sé haldin.

Hafi starfsmaður við verzlun eða annað fyrirtæki tekið á sig slíka skuldbindingu, sem getur um í 1. málsgr., gagnvart þeim, sem fyrirtækið rekur, og skuldbinding hans á að gilda eftir að ráðningu hans við fyrirtækið er lokið, þá er sú skuldbinding ógild, ef honum er sagt upp stöðunni eða vikið úr henni, án þess að hann hafi sjálfur gefið nægilega ástæðu til þess, eða ef hann sjálfur fer löglega úr stöðunni sakir þess, að sá, sem fyrirtækið rekur, vanefnir skyldur sínar við hann.

IV. KAFLI

Almenn ákvæði.

38. gr.

Nú er gildi samnings eða annars löggernings samkvæmt lögum þessum komið undir því, að sá maður, sem löggerningnum er beint til, hafi eigi haft eða mátt hafa vitneskju um tiltekin atvik eða að hann að öðru leyti hafi verið grandlaus, og skal þá á það líta, sem hann vissi eða mátti vita á þeirri stund, er löggerningurinn kom til vitundar honum. Þegar sérstaklega stendur á, má þó einnig líta á þá vitneskju, sem hann fékk eða mátti hafa fengið eftir þann tíma, en áður en löggerningurinn hafði áhrif um ráðstafanir hans.

39. gr.

Nú hefir maður afhent tilkynningu samkvæmt 4., 6., 9., 19., 28. eða 31. gr. laga þessara til flutnings með síma, pósti eða öðru því flutningstæki, sem gilt

7 þykir að nota, og kemur það þá eigi honum að sök, þótt þeirri tilkynningu
1. febr. seinki eða hún komist eigi til skila.

40. gr.

Lög þessi gilda eigi um löggerninga, er lúta að málefnum, sem reglur persónuréttarins, sifjaréttarins og erfðaréttarins gilda um.

41. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

8 **LÖG**
1. febr.

um erfðaábúð og óðalsrétt.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um jarðir, sem eru í eign almennings.

1. gr.

Allar jarðir og hjáleigur, sem eru í eign ríkissjóðs, kirkna landsins eða sjóða, sem eru almannaeign (kristfjárjarðir, gjafasjóða, sem ekki má skerða, sýslusjóða eða hreppssjóða), skal næst þegar þær losna úr ábúð, eða þegar núverandi ábúandi óskar þess, byggja á erfðaleigu eftir lögum þessum.

Undanþegnar þessu ákvæði eru þó þær jarðir, sem þegar eru ákveðnar sem bústaðir embættismanna, eða til annarar opinberrar notkunar, svo og þær, er

að dómi Búnaðarfélags Íslands, að fengnum tillögum viðkomandi sýslunefndar og aðliggjandi bæjarfélaga, teljast líklegar til opinberra nota eða skiptingar í náinni framtíð. 8 1. febr.

2. gr.

Afgjald af jörðum þeim, sem um ræðir í 1. grein, skal vera 3% af fasteignamatsverði landsins og jarðarhúsa. Með verði jarðarhúsa telst það álag, er kann að fylgja jörð þegar erfðaábúð hefst, og kúgildi með verðlagsskrárverði.

Jarðarafgjöld skal greiða sýslumönnum á manntalsþingum.

Skylt er að selja ábúanda jarðarhús og innstæðukúgildi, ef hann óskar að kaupa.

3. gr.

Þurfi sýslumaður til bráðabirgða að byggja jörð, sem er í erfðaábúð (sbr. 24. gr. 6. lið), skal afgjaldið aldrei vera hærra en nam síðasta jarðarafgjaldi, að viðbættum vöxtum af verði þeirra húsa, sem á jörðinni eru fram yfir það, sem það opinbera á, er svari til þeirra lánsvaxta, er á byggingunum hvíla, ef nokkrir eru, en ella sparisjóðsvaxta.

4. gr.

Meðan sama ætt heldur jörðinni, skal afgjaldið ekki hækka. Þegar við jörð tekur ný ætt, skal fara fram á jörðinni nýtt mat, og skal sá, er við henni tekur, borga afgjald eftir hana miðað við það mat, en að öðru leyti eins og um getur í 2. gr.

5. gr.

Nú verður jörð fyrir varanlegum skemmdum, svo að jarðarnytjar rýrna að mun, og getur þá ábúandi krafizt endurmats. Ekki fær þó ábúandi lækkun á afgjaldi nema matið leiði í ljós, að jörðin hafi rýrnað að verðmæti um minnst 20%.

Um kostnað af matinu fer eftir ákvæðum ábúðarlaganna.

6. gr.

Þegar ábúendaskipti milli ætta verða á jörðum, sem byggðar eru eftir lögum þessum, skal fara fram úttekt af lögskipuðum úttektarmönnum. Úttektarmenn meta öll hús. Skal matið miðað við kostnaðarverð húsanna á þeim tíma, er matið fór fram, að frádreginni eðlilegri fyrningu. Þeir skulu meta sér þau hús, er þeir telja, að ekki séu nauðsynleg fyrir venjulegan búrekstur á jörðinni, ef nokkur eru.

Frá mati nauðsynlegra húsa ber að draga þá upphæð, sem jarðareigandi á í húsum. Það, sem eftir er og leitt hefir af framkvæmdum ábúanda sjálfs, er viðtakandi skyldur að kaupa við matsverði, en hitt verður eign jarðareiganda.

Um hús þau, sem ekki teljast nauðsynleg vegna búrekstrar á jörðinni, fer eftir samkomulagi, en náist ekki samkomulag, fer um þau hús eftir ákvæðum ábúðarlaganna.

8 1. febr.

7. gr.

Heimilt er ábúendum á þeim jörðum, sem um ræðir í lögum þessum, að skipta þeim milli barna sinna. Þó skal það tryggt, að hvert býli hafi þá stærð, er nægi til framfærslu meðalfjölskyldu, að dómi Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki það skiptinguna. Skal þá skipta túni og engjum og að öðru leyti gera greinileg landamerki milli jarðarhlutanna, eftir því sem þurfa þykir, og skoðast þeir úr því sem sjálfstæðar jarðir. Ekki má leiga hækka á jörð, þó henni sé skipt eftir þessari grein, meðan sama ætt heldur ábúðinni á jörðum þeim, sem til verða við skiptin, en hætti ættin að nota einhverja jörðina, sem til hefir orðið við skiptin, fer um hana sem fyrir er mælt í 4. og 6. gr.

8. gr.

Þyki sýslunefnd eða hreppsnefnd ástæða til að skipta jörð, sem byggð er eftir lögum þessum, til þess að ný býli geti myndazt, skal hún senda Búnaðarfélagi Íslands álit sitt um það, og skal Búnaðarfélagið þá hlutast til um, að svo verði gert, þyki því ástæða til. Skal þá fá mann með sérþekkingu á mati og skiptingu landa til að skipta jörðinni, ásamt tveim mönnum, er sýslumaður dómkveður til þess. Skulu þeir þá meta, hver verðhækkun hefir orðið á landinu síðan sú ætt tók við því, sem hefir það þá, og að því búnu framkvæma skiptin. Skal þá hvert býli metast sér til verðs eins og þau verða eftir skiptin. Sá, sem hefir ábúð á jörðinni, og samerfingjar hans skulu fá fullar bætur fyrir það, sem hið útskipta land hefir hækkað í verði fyrir atbeina ættar hans, og ábúandi sjálfur fyrir það, sem það hefir hækkað í verði fyrir atbeina hans. Samtímis lækkar jarðarleiga hans hlutfallslega við upprunalegt verðmæti jarðarhlutanna.

Aldrei má það land, sem hann hefir eftir, vera minna virði en land jarðarinnar var, þegar hans ætt tók við jörðinni, nema landeigandi og ábúandi samþykki.

Einnig skal ábúandi fá hæfilegar bætur, ef svo mikið er tekið af landi jarðarinnar, að það land, sem eftir er, samsvarar eigi þeim húsum, sem byggð hafa verið á jörðinni, enda hafi þau samsvarað heilbrigðum búrekstri á jörðinni allri.

Um byggingu þeirra jarða, sem til verða við skiptingu jarða eftir þessari grein, fer eftir fyrirmælum 2., 4., 6. og 24. gr., 10. lið.

9. gr.

Heimilt er ábúendum þeirra jarða, sem byggðar eru eftir lögum þessum, að taka lán með veði í jörðunum til varanlegra húsabóta eða annara umbóta. Þó má lán aldrei vera hærra en 50% af fasteignamatsverði landsins. Skulu úttektarmenn viðkomandi hrepps hafa eftirlit með því, að láninu sé varið til þeirra umbóta, sem til er ætlazt, og taka þær út að verkinu loknu. Ákvæði ábúðarlaganna um skyldu til húsabóta gilda eigi að því er snertir jarðir, sem byggðar eru samkvæmt lögum þessum.

II. KAFLI 8

1. febr.

Um ættaróðul.

10. gr.

Sérhverjum jarðareiganda er heimilt að gera jörð sína með húsum og mannvirkjum að ættaróðali, ef þessi skilyrði eru fyrir hendi:

a. Að jörðin sé svo stór, eða hafi það í sér, að afraksturinn af búi, er jörðin getur borið, með hlunnindum, er henni fylgja, geti framfært a. m. k. meðalfjölskyldu, að dómi Búnaðarfélags Íslands.
b. Að jörðin sé ekki, að áliti Búnaðarfélags Íslands, stærri en svo, að hún sé og hafi jafnaðarlega verið nokkurn veginn fullnytjuð af einum ábúanda.
c. Að jarðareigandinn, eða erfingi hans, búi eða hafi ábúðarrétt á jörðinni, þegar hún er gerð að ættaróðali, enda ödlist ábúandinn óðalsréttinn.
d. Að fyrir liggi samþykki 16 ára og eldri barna jarðareiganda um, að jörðin sé gerð að ættaróðali.
e. Að á jörðinni hvíli ekki hærri veðskuldir en svo, að árlegir vextir af þeim nemi 3% af fasteignamatsverði jarðarinnar og arðberandi fylgifé, sem jörðinni er lagt. Miða skal verð fylgifjár við skattmat þess, þegar gerningurinn er gerður.

11. gr.

Nú hefir bóndi gert jörð sína að ættaróðali, og eiga þá erfingjar hans í fyrsta lið kröfu til þess, að næsti viðtakandi (óðalserfingi) greiði þeim árlega meðan hann lifir, þó eigi lengur en 25 ár, sem svarar 3% af land- og húsaverði jarðarinnar, samkvæmt þáverandi fasteignamati, af þeirra hluta í skuldlausri eign fasteignarinnar, ef jörðin hefði komið til skipta.

12. gr.

Eignir óðalsbónda og konu hans, aðrar en ættaróðal og fylgifé þess, erfast samkvæmt ákvæðum erfðalaganna.

13. gr.

Nú á óðalsbóndi og kona hans fleiri en eitt barn, og skal þá því af börnunum, er óðalið hlaut, skylt að framfæra foreldra sína, ef með þarf. Sama skylda hvílir á fóstur- eða kjörbörnum.

14. gr.

Nú ánafnar jarðareigandi eða aðrir ættaróðali fylgifé, svo sem kvikfénað, verkfæri, húsmuni eða annað, og er það þá fylgifé ættaróðalsins, sem skylt er að halda við að verðmæti og endurnýja, ef gagnlegt getur talizt til búrekstrar á jörðinni.

8 15. gr.

1. febr. Nú sannast við arfaskipti eða á annan hátt, að óðalsbóndi hefir eytt fylgifé óðalsins, og ber honum þegar að bæta það að fullu. Nú er um dánarbú að ræða, og skal þá greiða fylgifé af óskiptum eignum búsins, en sé búið þrotabú, skal það vera forgangskrafa, er aðeins víkur fyrir ógreiddum opinberum sköttum af eigninni sjálfri.

16. gr.

Nú er jörð gerð að ættaróðali, og skal þá skylt að láta fylgja henni hlunnindi og annað það, er jörðinni hefir fylgt og jarðareigandi á. Ennfremur afurðir, sem framleiddar eru á jörðinni og eru nauðsynlegar við búreksturinn, svo sem áburð, hey o. fl.

Jarðareigandi skal auk þess láta fylgja jörðinni skjöl, er varða jörðina frá fyrri tíð, ef einhver eru í hans vörzlum, einnig myndir og muni, er hafa minningargildi fyrir þá bændaætt, er situr eða setið hefir jörðina.

17. gr.

Nú óskar jarðareigandi að gera jörð sína að ættaróðali, og skal hann þá afhenda sýslumanni yfirlýsingu þar að lútandi, undirritaða við votta, ásamt lýsingu á jörð og jarðarhúsum og skilríki fyrir því, að fullnægt sé ákvæðum 10. gr.

Nú telur sýslumaður, að fullnægt sé ákvæðum laganna um stofnun ættaróðals, og skal þá færa jörðina inn á sérstaka skrá yfir ættaróðul. Tilgreina skal þáverandi fasteignamat jarðarinnar, jarðarverð sér og húsaverð sér, svo og tölur, er sýni stærð ræktaðs lands og meðaltal af afrakstri jarðarinnar síðustu 3 árin.

Gerninginn skal þinglesa á næsta manntalsþingi.

18. gr.

Allar tryggingar, sem stofnað hefir verið til vegna ættaróðalsins eða þess, sem því fylgir, tilheyra óðalinu ásamt skaðabótum, sem greiddar eru samkvæmt þeim.

19. gr.

Heimilt er eiganda ættaróðals að skipta því milli erfingja í tvö eða fleiri býli, enda fullnægi hin nýju býli ákvæðum 10. gr.

Þegar skipti eru ákveðin, skal gera landamerki milli hinna nýju ættaróðala, svo sem þörf krefur.

Áhvílandi veðskuldir skiptast milli hinna nýju ættaróðala í réttu hlutfalli við matsverð þeirra.

20. gr.

Heimilt er óðalsbónda að taka lán með veði í óðalinu til húsabóta eða annara varanlegra umbóta á jörðinni. Lán, sem þá hvíla á jörðinni, mega þó aldrei nema hærri upphæð en 100% af fasteignamatsverði landsins, en þó ekki yfir 50% af heildarmati óðalsins. Fylgifé má ekki veðsetja.

8
1. febr.

21. gr.

Eigi má gera aðför í ættaróðali, né selja það til lúkningar skuldum, öðrum en áhvílandi veðskuld, sbr. 10. gr. e-lið og 20. gr., eða opinberum sköttum, er hvíla á eigninni sjálfri, og þó því aðeins, að bóndi eigi ekki aðrar eignir, sem aðför verði gerð í. Sama gildir um fylgifé óðalsins.

22. gr.

Nú hefir verið krafizt fjárnáms eða sölu á ættaróðali, og er sýslumanni þá skylt að gera þeim, er næstir standa að erfa óðalið, aðvart. Nú er honum eigi kunnugt, hverjir þeir eru, og skal hann þá gera hlutaðeigandi óðalserfingjum aðvart með opinberri auglýsingu, hliðstæðri erfingjainnköllun. Kostnaður við slíka auglýsingu telst áfallinn sölukostnaður.

23. gr.

Nú treystist enginn, sem samkvæmt lögum þessum hefir rétt til ættaróðals, að taka við því (sbr. þó 24. gr. 6. lið), og skal það þá falla til ríkissjóðs til fullrar eignar og fer þá um ábúð þess samkvæmt I. kafla laga þessara. Falli ættaróðal til ríkisins, erfist fylgifé og minjagripir ættarinnar samkvæmt erfðalögum.

III. KAFLI

Erfðaréttur óðals og ábúðar.

24. gr.

Réttur til ábúðar á jörðum þeim, sem um ræðir í 1. kafla laga þessara, þar með talin hús og mannvirki, sem ættin á á jörðinni, ennfremur ættaróðul, erfist sem hér segir:

1. Það hjónanna, sem lengur lifir, heldur réttindum meðan það lifir, sbr. þó 9. lið þessarar greinar.
2. Erfðaréttur erfist til barna, þar með talin kjörbörn, þess hjónanna, sem ábúðar- eða óðalsréttinn stofnaði eða erfði, og ganga skilgetin börn fyrir óskilgetnum.
3. Foreldrar koma sér saman um, hvert af börnunum skal erfa ábúðar- eða óðalsréttinn, og skulu tilkynna það sýslumanni.
4. Verði hjón ekki ásátt um, hvert barnanna skuli hljóta réttinn, skulu börnin, eða forráðamenn þeirra, leita samkomulags að viðstöddum sýslumanni.
5. Náist ekki samkomulag eftir 3. og 4. lið, skal elzta barnið erfa réttinn. Afsali það sér réttinum, hafa börnin hann eftir aldri.
6. Nú hefir erfingi erfðaábúðar eða óðalsréttar ekki náð lögaldri þegar ábúendaskipti verða, og skal þá sýslumaður byggja jörðina öðrum um stundarsakir, óski erfingi eða fjárráðamaður fyrir hans hönd ekki að taka jörðina sjálfur til ábúðar.

8 1. febr.

Á umráðamanni (eftirlifandi maka óðalserfingja eða lögráðamanni) hvíla sömu skyldur gagnvart óðalinu og á óðalsbónda meðan hann fer með það.

7. Óski ekkert barnanna að nota erfða- eða óðalsréttinn og nytja jörðina áfram, þá er foreldrum heimilt að ánafna hana fósturbarni.
8. Nú deyr erfingi óðalsréttar ókvæntur og barnlaus og hefir ekki tekið kjörbarn, og öðlast þá systkini hans óðalsréttinn í réttri aldursröð. Nú eru systkinin dáin, og fellur þá rétturinn til barna þeirra eftir sömu reglum.
9. Nú deyr erfingi ábúðar- eða óðalsréttar barnlaus, innan tíu ára frá því hann hefir tekið við ábýli sínu, enda hafi hjónin ekki tekið kjörbarn áður en hann dó, og hefir þá næsti erfingi rétt til að ganga inn í ábúðina.
10. Deyi hjón barnlaus eða óski ekkert barnanna að nytja jörðina, sbr. 6. og 23. gr., skal sýslumaður byggja jörðina öðrum, og skal þá ætíð farið eftir tillögu meiri hluta hreppsnefndar um það, hver jörðina fær.

Nú er óðalsbóndi eða kona hans síðasti maður, er erfðarétt hefir til óðalsins, eða enginn af þeim, er rétt hafa til óðalsins, treystist að taka við því, er þau bregða búi eða að þeim látnum, og er þá óðalsbónda og konu hans heimilt að gefa óðalið, enda verði það ættaróðal þiggjanda.

IV. KAFLI

Hvernig menn missa ábúðar- og óðalsrétt.

25. gr.

Ábúendur opinberra jarða samkvæmt lögum þessum missa ábúðarrétt sinn á sama hátt og af sömu orsökum og leiguliðar eftir ákvæðum ábúðarlaga.

26. gr.

Eignarréttur óðalsbónda á ættaróðalinu og fylgifé þess gengur til næsta óðalserfingja hans:

a. Eyði hann fylgifé óðalsins.
b. Greiði hann ekki samningsbundna vexti og afborganir af þeim skuldum, sem á ættaróðalinu hvíla, svo það leiði til sölu.
c. Telji hann sér heimili annarsstaðar en á ættaróðalinu eða hætti að reka þar búskap.
d. Ef hann, að dómi Búnaðarfélags Íslands, situr ættaróðalið svo illa, að það mundi varða útbyggingu eftir ábúðarlögum.

27. gr.

Þjóð- og kirkjujarðir, sem byggja má eftir lögum þessum, er heimilt að selja, ef þær jafnframt eru gerðar að ættaróðali, þegar sala fer fram.

Verð jarðanna skal fara eftir mati tveggja dómkvaddra manna. Fjórðungur verðs skal greiddur þá þegar, en þrír fjórðu á 42 árum, með jöfnum árlegum greiðslum, er séu 4% af skuldinni.

V. KAFLI 8
1. febr.

Niðurlagsákvæði.

28. gr.

Ákvæði V. kafla 23. gr. laga nr. 43 20. júní 1923, svo og 10. og 11. gr. laga nr. 40 7. maí 1928 taka eigi til þeirra jarða, er byggðar verða samkvæmt lögum þessum.

29. gr.

Lög nr. 31 20. okt. 1905, um sölu þjóðjarða, lög nr. 50 16. okt. 1907, um sölu kirkjujarða, lög nr. 51 frá 1911, um breytingu á þeim lögum, eru úr gildi felld, svo og tilskipun frá 17. apríl 1833 viðvíkjandi óðalsrétti á Íslandi.

30. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG 9
1. febr.

um breyting á lögum nr. 46 8. sept. 1931, um fiskimat.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. gr. laga nr. 46 8. sept. 1931 orðist svo sem hér segir:

Allur verkaður og óverkaður saltfiskur, sem út er fluttur héðan af landi sem íslenzkur fiskur, skal metinn og flokkaður eftir gæðum af fiskimatsmönnum undir umsjón yfirfiskimatsmanns,

9 1. febr.

Undanskildar eru þó smásendingar, 100 kg. eða minni, sem sendar eru í tilraunaskyni eða að gjöf.

Saltfisk, sem veiðiskip flytja sjálf til útlanda, er eigi skylt að meta, enda hafi fiskurinn eigi verið lagður hér á land.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið getur veitt undanþágu frá mati þegar svo stendur á, að saltaðan fisk á að senda út í því skyni að afla nýs markaðs eða um er að ræða vöru, sem er frábrugðin venjulegum saltfiski, svo að líklegt sé, að matsmenn skorti þekkingu til að meta gæði hennar. Slíka undanþágu skal þá veita eftir tillögu fiskimatsstjóra, og aðeins um stundarsakir, meðan útflutningurinn er á tilraunastigi, og með skilyrðum, sem hæfileg þykja í hvert sinn.

Áður en verkaður eða óverkaður saltfiskur gengur kaupum og sölum innanlands, skal meta hann og flokka eftir gæðum, ef hann er ætlaður til útflutnings. Matsmenn skera úr, hvenær óverkaður saltfiskur er matshæfur.

Yfirfiskimatsmennirnir skulu einnig hafa umsjón með útskipun, hleðslu og meðferð fiskjarins í útflutningsskipunum og gefa fyrirskipanir hér að lútandi, sem þeim er skylt að hlýða, sem hlut eiga að máli.

Hverri matsskyldri fisksendingu til útlanda skal fylgja vottorð yfirfiskimatsmanns, ritað aftan á farmskírteinið.

Atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið getur skyldað eigendur fiskgeymslu- og fiskverkunarhúsa til þess að hreinsa húsin og fiskverkunaráhöld árlega úr gerlaeyðandi efnum. Ríkið leggur þá til hið gerlaeyðandi efni, en húseigendur kosta hreinsunina að öðru leyti. Yfirfiskimatsmenn leiðbeini við hreinsunina og hafi eftirlit með henni.

Fyllri fyrirmæli um mat og meðferð vörunnar, bæði við útflutning og í útflutningsskipunum, skulu sett í erindisbréf og reglugerð, sem atvinnu- og samgöngumálaráðuneytið gefur út.

2. gr.

3., 4. og 5. málsgr. 2. gr. laganna falli niður. Í þeirra stað komi ný málsgr., svo hljóðandi:

Til þess að tryggja sem bezt samræmi fiskimatsins í landinu skal fiskimatsstjóri halda fundi með yfirfiskimatsmönnum svo oft sem þurfa þykir. Auk þeirra skal fiskifulltrúi Íslands á Spáni sækja fundi þessa, þegar því verður við komið, og láta í té aðstoð sína.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

10
1. febr.

um heimild fyrir ríkisstjórnina til íhlutunar um sölu og útflutning á ýmsum íslenzkum afurðum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að skipa svo fyrir, að leyfi atvinnumálaráðherra þurfi til þess að mega selja eða flytja til útlanda hverskonar lýsi, síldarmjöl, fiskmjöl, beinamjöl, fiskbein, hrogn, gærur og skinn, ull og harðfisk.

Heimild þessa má nota um aðeins eina eða nokkrar af framangreindum vörutegundum eða allar, eftir því sem ástæða þykir til.

Ráðherra getur sett nánari reglur um framkvæmd laga þessara.

2. gr.

Brot gegn ákvæðum, er sett verða samkvæmt lögum þessum eða gegn reglum, sem settar kunna að verða samkvæmt lögunum, varða sektum allt að 100000 krónum, og skal fara með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

11 1. febr.

LÖG

um eignarnámsheimild á nokkrum löndum og á afnotarétti landsvæða í Hafnarfirði, Garðahreppi og Grindavíkurhreppi og um stækkun lögsagnarumdæmis Hafnarfjarðarkaupstaðar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að taka eignarnámi:

1. Afnotarétt af öllu óræktuðu landi jarðarinnar Ás í Garðahreppi.
2. Þann hlutann af óræktuðu landi jarðarinnar Hvaleyrar í Hafnarfirði, sem ekki er þegar eign Hafnarfjarðarkaupstaðar.
3. Afnotarétt þess landsvæðis, sem takmarkast þannig: Að austan af veginum milli Hafnarfjarðar og Reykjavíkur, að norðan af Arnarneslæk og Arnarnesvogi, að vestan af beinni línu úr suðvesturhorni Arnarnesvogar að vesturhorni Engidals, þaðan meðfram Álftanesveginum að aðalveginum milli Hafnarfjarðar og Reykjavíkur. Undanskilið skal þó land nýbýlisins Langholts og land það milli Arnarnes- og Hraunholtslækja, sem þegar er útskipt til bænda í Garðahreppi.
4. Jarðirnar Krísuvík og Stóra-Nýjabæ í Grindavíkurhreppi.

2. gr.

Þegar eignarnám hefir farið fram eftir 1.—3. tölulið 1. gr., skal ríkissjóður selja eða leigja Hafnarfjarðarkaupstað þessi lönd jafnóðum, enda greiði kaupstaðurinn skaðabætur til Garðahrepps fyrir þá tekjurýrnun, sem hreppurinn kann að verða fyrir vegna eignarnámsins. Ennfremur greiði kaupstaðurinn til einstakra manna skaðabætur fyrir rétt þeirra til landsins og mannvirkja á því, ef ríkissjóður selur kaupstaðnum landið, en ella greiði ríkissjóður þessar skaðabætur, ef landið verður leigt kaupstaðnum. Afnotarétt jarðanna, sem í 4. tölul. 1. gr. getur, skal afhenda Hafnarfjarðarkaupstað, þannig að hann fái þörf kaupstaðarins fyrir hita, ræktun og sumarbeit fullnægt, en Gullbringusýslu skal afhent lítt ræktanlegt beitiland jarðanna sem afréttarland fyrir sauðfé, hvorttveggja eftir því, sem staðhættir og landrými leyfa. Gera skal landamerki milli aðilja um leið og þeim er afhent landið.

Skaðabætur samkv. upphafi þessarar greinar, svo og bætur fyrir eignarnám jarðanna Krísuvíkur og Stóra-Nýjabæjar skulu metnar af gerðardómi þriggja

manna. Búnaðarmálastjóri skal vera einn þeirra, annar skipaður af hæstarétti og hinn þriðji skipaður af atvinnumálaráðherra. 11 1. febr.

3. gr.

Lönd þau, sem Hafnarfjarðarkaupstaður kann að eignast eða fá á leigu á þennan hátt, er honum skylt að leigja bæjarmönnum, eða ráðstafa á annan hátt til ræktunar, í samráði við Búnaðarfélag Íslands. Þó er honum óheimilt að selja landið aftur.

4. gr.

Eftir því sem eignarnám þetta er framkvæmt að því er snertir 1.—3. tölulið 1. gr., og landið er afhent Hafnarfjarðarkaupstað, skal það lagt undir lögsagnarumdæmi Hafnarfjarðarkaupstaðar og kaupstaðarsvæðið stækkað sem því nemur.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

um búreikningaskrifstofu ríkisins. 12 1. febr.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Stofna skal og starfrækja búreikningaskrifstofu undir yfirstjórn Búnaðarfélags Íslands. Skal það fela ákveðnum manni stjórn hennar og leggja honum til aðstoð og starfsfé, svo sem nauðsyn ber til.

12 1. febr.

2. gr.

Ríkissjóður skal endurgreiða Búnaðarfélagi Íslands kostnað við búreikningaskrifstofu, en þó má sá kostnaður ekki fara fram úr 3000 kr. á ári.

3. gr.

Hlutverk búreikningaskrifstofunnar er:

1. Að leiðbeina bændum með færslu búreikninga og stuðla að því, eftir því sem við verður komið, að bændur færi sem gleggsta reikninga um búrekstur sinn.
2. Að safna búreikningum víðsvegar af landinu, bæði frá einstökum bændum og bændum, sem bundizt hafa félagsskap með færslu búreikninga, með það fyrir augum að fá sem réttasta mynd af búrekstri bænda yfirleitt og jafnframt af einstökum greinum landbúnaðarins.
3. Að gera upp búreikninga, er skrifstofunni berast, hlutaðeigendum að kostnaðarlausu, og vinna úr þeim hagfræðilegar upplýsingar um allar greinar landbúnaðarins, eftir því sem efni standa til. Birta skal skrifstofan yfirlitsskýrslu um niðurstöður sínar fyrir hvert ár svo fljótt sem við verður komið.
4. Að gefa út aðgengileg eyðublöð fyrir búreikninga með glöggum skýringum.
5. Að gangast fyrir búreikninganámskeiðum til að leiðbeina bændum og starfsmönnum bænda, sem bundizt hafa félagsskap með færslu búreikninga.
6. Að vera ríkisstjórninni til aðstoðar með hagfræðilega útreikninga og skýringar á sviði landbúnaðarins, ef hún óskar þess.

4. gr.

Bændaskólum og öðrum ríkisstofnunum, er reka landbúnað, er skylt að færa búreikninga yfir búreksturinn eftir þeim fyrirmyndum, er búreikningaskrifstofan segir fyrir um. Búreikninga þessa eða afrit af þeim skal senda búreikningaskrifstofunni eftir lok hvers reikningsárs.

5. gr.

Forstöðumanni búreikningaskrifstofunnar og öðrum starfsmönnum hennar er bannað, að viðlagðri ábyrgð eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um embættis- og sýslunarmenn, að skýra óviðkomandi mönnum frá því, er þeir komast að sökum starfa síns um efnahag eða tekjur einstakra manna eða stofnana.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. maí 1936.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

13
1. febr.

um breyting á lögum nr. 27 9. jan. 1935, um aldurshámark opinberra embættis- og starfsmanna.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á eftir orðunum „almennri kosningu“ í þriðju málsgr. 1. gr. laganna komi: fiskimatsmanna og annara matsmanna, sem ekki taka laun úr ríkissjóði.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

14
1. febr.

um veiting ríkisborgararéttar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Ríkisborgararétt skulu öðlast:

1. Aanes, Arthur Emil Antonsen, vélstjóri í Vestmannaeyjum, fæddur í Noregi.
2. Aspelund, Erling, trésmiður á Ísafirði, fæddur í Noregi.
3. Hobbs, Josephina Antonia, hárgreiðslukona í Reykjavík, fædd í Reykjavík.

14 1. febr.

4. Johnsen, Didrik, sjómaður á Ísafirði, fæddur í Noregi.
5. Kristján Halldórsson Torfason, námsmaður á Flateyri, fæddur í Danmörku.
6. Nygaard, Annanias Peter Andreasen, vélasmiður í Reykjavík, fæddur í Noregi.
7. Ommundsson, Ole, verkamaður á Skagaströnd, fæddur í Noregi.
8. Petersen, Bernhard, kaupmaður í Reykjavík, fæddur í Noregi.
9. Randrup, Emil Vilhelm, lifrarbræðslumaður í Hafnarfirði, fæddur í Danmörku.
10. Schneider, Anton, sápugerðarmaður í Reykjavík, fæddur í Þýzkalandi.
11. Schröder, Johan, garðyrkjumaður í Reykjavík, fæddur í Danmörku.
12. Simson, Jens Kristian Martinus Pedersen, myndasmiður á Ísafirði, fæddur í Danmörku.
13. Smith, Sverri Christiansen, loftskeytamaður í Reykjavík, fæddur í Noregi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

15 1. febr.

LÖG

um sameining Blönduóskauptúns í eitt hreppsfélag.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þann hluta Blönduóskauptúns, sem vaxið hefir upp norðan Blöndu, skal sameina Blönduóshreppi, og verði hreppamörk kauptúnsins norðan árinnar úr Ámundakinn við Blöndu eftir brekkubrúnum í Mógil, norðan Blönduósbryggju.

2. gr.

Þann hluta jarðarinnar Ennis, sem samkv. 1. gr. leggst undir Blönduóshrepp, má taka eignarnámi handa hreppnum skv. lögum nr. 61 frá 1917, ef

eigi næst samkomulag við eiganda um afhendingu landsins. Slíkt eignarnám, ef framkvæmt verður, haggar eigi réttindum yfir lóðum eða ræktunarlöndum á umræddu svæði, er stofnuð hafa verið samkv. þinglesnum samningi, né heldur rétti ábúandans á Enni til fjörubeitar að vetrarlagi í landi kauptúnshlutans. 15 1. febr.

3. gr.

Blönduóshreppur tekur að sér framfærslu allra þeirra, er öðlazt hafa og öðlast kunna framfærslurétt vegna fæðingar eða dvalar í Blönduóskauptúni norðan Blöndu.

4. gr.

Blönduóshreppur greiðir Engihlíðarhreppi bætur eftir mati fyrir missi tekna úr Blönduóskauptúni norðan Blöndu.

Mati þessu má skjóta til yfirmats, ef annarhvor aðilja vill ekki við það una. Hvorttveggja matið skal framkvæma, eftir því sem við verður komið, í samræmi við reglur þær, er um eignarnám gilda samkv. lögum nr. 61 frá 1917.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi jafnskjótt og þau hafa hlotið staðfestingu konungs. Menn, búsettir í Blönduóskauptúni, norðan Blöndu, skulu þó taldir heimilisfastir í Blönduóshreppi frá 1. jan. næstk. að telja, og öðlast þeir samtímis kosningarrétt þar í sveitarstjórnarmálum, enda tekur Blönduóshreppur á sig allar skyldur gagnvart þeim mönnum, sem lögmætu heimilisfangi fylgja.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

16 1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 15. gr. laganna bætist:

Heimilt skal þó stjórn Kreppulánasjóðs, með samþykki landbúnaðarráðherra, að verja allt að 250000 kr. af reiðufé sjóðsins og allt að 500000 kr. í skuldabréfum Kreppulánasjóðs, sem afgangs verða, þegar lánveitingum er lokið úr sjóðnum, til greiðslu hluta af þeim kröfum, sem lánsstofnanir eða einstakir menn eignast á ábyrgðarmenn lántakenda úr Kreppulánasjóði, vegna þess að kröfurnar fást ekki greiddar að fullu úr sjóðnum, gegn því, að að minnsta kosti jafnhá upphæð af ábyrgðarkröfunum sé látin niður falla.

Framlag þetta skal greitt að ⅓ hluta í peningum og að ⅔ hlutum í skuldabréfum Kreppulánasjóðs.

2. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 22 9. jan. 1935, um breyting á lögum nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og ná ákvæði þeirra jafnt til þeirra krafna, sem til eru orðnar fyrir gildistöku laganna, og þeirra, er síðar kunna að verða til.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

17
1. febr.

um samþykktir um lokunartíma sölubúða.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í kaupstöðum og kauptúnum geta bæjarstjórnir og hreppsnefndir gert samþykktir um lokunartíma sölubúða.

2. gr.

Í samþykktum þessum má kveða á um það, að kaup og sala megi eigi fara fram í sölubúðum kaupmanna tiltekinn tíma á sólarhring hverjum eða tiltekna daga, eftir því sem til hagar á hverjum stað, svo og að kaupmenn skuli skyldir að loka sölubúðum sínum á tilteknum tíma.

Setja má og í samþykkt samskonar ákvæði um kaup og sölu utan sölubúða, er fram fer á götum eða torgum á varningi, sem eigi má selja nema samkvæmt verzlunarleyfi.

Í samþykkt má ennfremur ákveða, að veita megi sérverzlunum undanþágu að því er snertir lokunartíma sölubúða, gegn hæfilegu árgjaldi, sem stjórnarráðið ákveður, samkvæmt uppástungu bæjarstjórnar, fyrir eitt ár í senn, og renna skal í bæjarsjóð.

Enn er bæjarstjórnum heimilt að gera samþykktir um lokunartíma sölubúða og sölustaða, þar sem innlendar vörur eða innlendur varningur er hafður á boðstólum, t. d. konfektbúða, og um lokunartíma vinnustofa, sem hafa viðskipti við almenning, svo sem rakarastofur, þótt enginn varningur sé þar seldur.

Þá er og bæjarstjórnum heimilt að gera samþykktir um takmörkun á vinnutíma sendisveina, er starfa hjá hverskonar verzlunar- eða iðnaðarfyrirtækjum eða skrifstofum. Til að tryggja vinnutíma sendisveina má í samþykkt meðal annars ákveða, að útsendingu á vörum, bréfaburði og innheimtu, er sendisveinar starfa að, skuli lokið eigi síðar en á lokunartíma. Heimilt er að ákveða vinnutíma sendisveina misjafnlega stuttan, eftir aldri þeirra.

3. gr.

Nú hefir bæjarstjórn eða hreppsnefnd gert samþykkt samkvæmt 1. gr., og skal hún þá senda frumvarpið stjórnarráðinu til staðfestingar.

Nú virðist stjórnarráðinu ákvæði í samþykkt ganga of nærri rétti manna

17 eða atvinnufrelsi, eða brjóta í bág við almennar grundvallarreglur laga, og
1. febr. synjar það þá samþykkt staðfestingar, en tilkynna skal það bæjarstjórn eða hreppsnefnd ástæður fyrir synjun sinni. Að öðrum kosti staðfestir stjórnarráðið samþykktina og ákveður, hvenær hún skuli koma til framkvæmdar.

Samþykkt heldur gildi sínu 10 ár í senn, nema breytt sé eða afnumin áður en endurnýja má hana, á sama hátt og hún var sett, jafnlangan tíma.

Samþykktir samkvæmt lögum þessum skal birta í B-deild Stjórnartíðindanna.

Í samþykktum þeim, sem settar verða samkvæmt lögum þessum, má ákveða sektir, 20—500 krónur, fyrir brot. Sektir allar renna í hlutaðeigandi bæjarsjóð.

Með mál út af brotum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 79 14. nóv. 1917, um samþykktir um lokunartíma sölubúða í kaupstöðum, viðaukar við þau lög, nr. 9 frá 1918 og nr. 60 frá 1933, og lög nr. 94 frá 1935, svo og öll önnur ákvæði, sem kunna að brjóta í bág við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

18 **LÖG**
1. febr. **um fávitahæli.**

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórnin sér um, jafnóðum og fé er veitt til þess í fjárlögum, að stofnuð séu:

a. Skólaheimili, eitt eða fleiri, fyrir unga vanvita og hálfvita eða börn og unglinga, sem kenna má ofurlítið til munns eða handa.

b. Hjúkrunarhæli fyrir örvita eða þá fávita, unga og gamla, sem ekkert geta lært og ekkert unnið til gagns. 18 1. febr.
c. Vinnuhæli, eitt eða fleiri, fyrir fullorðna fávita, sem vinnufærir eru að einhverju leyti, en verða þó að teljast ófærir til að vinna alveg fyrir sér eða stunda vinnu á almennum heimilum.

2. gr.

Semja má um námsvist, eða hjúkrunar- og vinnuvist, fyrir fávita í stofnunum bæjar- eða einkafélaga, ef eftirlitsnefnd fávitahæla og landlæknir samþykkir, enda hafi stofnanir þessar þeim starfsmönnum á að skipa, er fullnægja skilyrðum kennslumálaráðherra um undirbúning eða reynslu í starfinu.

3. gr.

Skólaheimili taki börn og unglinga fram að tvítugsaldri og leitist við að kenna þeim undirstöðuatriði almennustu barnaskólanámsgreina, en leggi þó sérstaklega rækt við að kenna þeim einhverja þá vinnu, sem að gagni má verða.

Þegar nægileg skólaheimili eru í landinu, getur kennslumálaráðherra sett með reglugerð ákvæði um almenna námsskyldu þeirra fávita, sem unnt þykir að veita nokkra fræðslu, svo og um undirbúningsmenntun fávitakennara.

4. gr.

Hjúkrunarhælið sé í þremur aðgreindum deildum, fyrir karla, konur og börn. Örvitum, eða fávitum á lægsta þroskastigi, sé þar veitt öll sú nærgætni og aðhlynning sem auðið er.

5. gr.

Vinnuhæli skulu vera í tveim deildum, fyrir karla og konur, og skal þar veita starfhæfum fávitum, sem ekki eiga annars úrkosta, vinnu við þeirra hæfi, samkvæmt nánari ákvæðum í reglugerð, sem eftirlitsnefnd fávitahæla semur, en kennslumálaráðherra staðfestir.

6. gr.

Ráðherra skipar þriggja manna eftirlitsnefnd með öllum þessum heimilum eða hælum fávita, til 4 ára í einu.

Formaður nefndarinnar sé læknir, sérfróður um mein fávita, ef kostur er, en auk þess séu jafnan kennari og kona í nefndinni. Kostnaður við eftirlitsferðir nefndarinnar greiðist úr ríkissjóði.

7. gr.

Framfærslustyrkur fávita telst ekki fátækrastyrkur, en fávitar vinna sér ekki sveitfesti, þótt þeir dvelji utan fæðingarsveitar sinnar.

8. gr.

Ráðuneytið setur með sérstakri reglugerð ákvæði um:
a. Hvernig safna skal nákvæmum skýrslum um tölu fávita og hagi þeirra.

18 1. febr.

b. Hvernig aðgreina skal börnin, sem ætluð er vist á skólaheimili eða hjúkrunarhæli.

c. Hvernig eftirliti skal hagað með aðbúð þeirra fávita, sem dvelja ekki í fyrrnefndum hælum.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

BRÁÐABIRGÐAÁKVÆÐI

Á meðan ekki eru samþykkt lög um framfærslu sjúkra manna og örkumla almennt, greiðir ríkissjóður 4/5 hluta meðgjafar með efnalausum fávitum á fyrrgreindum hælum, en framfærslusveitin 1/5 hluta.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

19 1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 45 16. nóv. 1907, um skipun prestakalla.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í stað orðanna „Svalbarð í Þistilfirði“ í 1. gr., XX. lið (106) komi: Raufarhöfn.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

20
1. febr.

um breyting á lögum nr. 75 28. nóv. 1919, um skipun barnakennara og laun þeirra.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. gr. laganna orðist svo:

Til þess að öðlast réttindi til að hafa á hendi kennslu við barnaskóla ríkisins er krafizt:

a. að umsækjandi hafi óflekkað mannorð.
b. að hann hafi lokið kennaraprófi við kennaraskóla Íslands, sbr. þó lög nr. 24 23. júní 1932, eða stúdentsprófi ásamt að minnsta kosti eins árs námi við kennaraskóla Íslands í uppeldis- og kennslufræði og kennaraprófi í þeim greinum, og auk þess samskonar námi og prófi í öðrum þeim námsgreinum, sem krafizt kann að verða til kennaraprófs og ekki eru teknar til stúdentsprófs. Meðan kennaraskóli Íslands útskrifar ekki kennara í öllum þeim námsgreinum, sem kenndar eru við barnaskóla, hafa þeir rétt til að verða kennarar í þessum námsgreinum, sem aflað hafa sér nægjanlegrar menntunar til þess, að dómi fræðslumálastjóra, enda hafi þeir stundað að minnsta kosti eins árs nám við kennaraskóla Íslands í uppeldis- og kennslufræði og lokið þar kennaraprófi í þeim greinum.
c. að umsækjandi sýni læknisvottorð um gott heilsufar.
d. að hann hafi að minnsta kosti einn um tvítugt.

2. gr.

Til þess að stofna einkaskóla og kenna við hann, þarf að uppfylla sömu skilyrði og um getur í 1. gr. Þó er fræðslumálastjórninni heimilt að veita þeim mönnum undanþágu frá þessu ákvæði, er hafa til þess eindregin meðmæli skólastjóra fræðsluhéraðsins (skólaumdæmisins) og skólanefndar, enda fullnægi skólinn kröfu heilbrigðisstjórnarinnar um húsakynni og hollustuhætti.

3. gr.

4. gr. laganna orðist svo:

Nú sækir enginn, sem fullnægir skilyrðum 1. gr. staflið b., um auglýsta kennarastöðu áður en umsóknarfrestur er útrunninn, og skal skólanefnd þá

20 1. febr. gera ráðstöfun til að útvega kennara, sem fullnægir þessum skilyrðum, en ef það tekst ekki, þá svo hæfan kennara sem kostur er á, til að hafa kennsluna á hendi næsta skólaár, eða þangað til löglega skipaður kennari getur tekið við henni.

Skylt er skólanefndum og skólastjórum einkaskóla að tilkynna fræðslumálastjóra árlega, á þeim tíma, er hann ákveður, hverjir eigi að starfa við skóla þeirra sem kennarar næsta skólaár, sem ekki eru settir eða skipaðir af fræðslumálastjórninni.

Jafnframt tilkynningunni ber að leggja fram sannanir fyrir því, að hlutaðeigandi kennari fullnægi skilyrðum þeim, er krafizt er til kennslustarfsins.

4. gr.

Aftan við 15. grein laganna bætist: Ákvæði 1. greinar staflið b. ná ekki til þeirra kennara, er skipaðir hafa verið af kennslumálastjórninni, er lög þessi öðlast gildi.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. okt. 1936.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

21 1. febr.

LÖG

um Háskóla Íslands.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Stjórn háskólans.

1. gr.

Í Háskóla Íslands eru þessar 5 deildir: guðfræðideild, læknadeild, lagadeild, heimspekideild og atvinnudeild.

2. gr.

Stjórn háskólans er falin rektor háskólans og háskólaráði.

Háskólaráðið hefir úrskurðarvald í öllum þeim málum, er snerta starfsemi háskólans, samkvæmt reglugerð, er konungur setur. Háskólaráðið fer með undirbúning þeirra mála, er leggja á fyrir konung, löggjafarvald eða stjórnarráð og snerta háskólann. Það lætur stjórnarráðinu í té allar þær upplýsingar, sem það þarf á að halda og snerta háskólann sérstaklega.

3. gr.

Rektor er kosinn af prófessorum og dósentum háskólans til 3 ára í senn, en prófessorar einir eru kjörgengir.

Sá prófessor er rétt kjörinn rektor, sem fengið hefir meiri hluta greiddra atkvæða, enda hafi tveir þriðju hlutar kosningarbærra kennara átt þátt í atkvæðagreiðslunni.

Rektorskosning fer fram 14. dag maímánaðar eða næsta virkan dag.

Hafi enginn fengið yfir helming atkvæða, skal kjósa af nýju um þá tvo eða fleiri, er flest atkvæði fengu, og er sá þá rétt kosinn, sem flest atkvæði fær. Séu atkvæði jöfn, ræður hlutkesti.

Rektor má endurkjósa, en ekki er hann skyldur að taka við endurkjöri. Rektor tekur við störfum með byrjun háskólaárs.

Birta skal stjórnarráðinu úrslit rektorskosningar.

Nú fellur rektor frá eða verður að láta af störfum áður en rektorsár hans er liðið, og skal þá kjósa nýjan rektor svo fljótt sem því verður við komið, en varaforseti háskólaráðs gegni rektorsstörfum þangað til. Skal hinn nýi rektor kosinn til 3 ára, en það, sem eftir er háskólaárs, er hann tekur við, skal teljast sem eitt ár.

4. gr.

Rektor og forsetar deildanna 5 eiga sæti í háskólaráði. Rektor er sjálfkjörinn forseti ráðsins. En varaforseta kýs háskólaráðið sér sjálft úr sínum hópi.

Háskólaráðið heldur fundi eftir þörfum. Æski tveir menn úr háskólaráði fundar, er rektor skyldur að boða til þess fundar. Svo er og, ef einn þriðji hluti kennara æskir fundar. Sé fundur haldinn eftir ósk kennara, er ekki eiga sæti í ráðinu, eiga hvatamenn fundar rétt á að senda jafnmarga fulltrúa á fundinn og margir eru menn í háskólaráðinu, og hafa þeir fulltrúar þá málfrelsi, en atkvæðisrétt eiga þeir ekki.

5. gr.

Háskólaráð setur nánari reglur um starfsvið sitt og rektors, og eru þær reglur gildar, er staðfesting stjórnarráðs kemur til.

21
1. febr.

II. KAFLI

Háskólakennarar og háskóladeildir.

6. gr.

Kennarar háskólans eru prófessorar, dósentar og aukakennarar, en aukakennarar eru þeir kennarar nefndir, sem jafnframt gegna embættum eða öðrum aðalstörfum.

Konungur skipar prófessorana, en ráðherra dósenta og aukakennara, að svo miklu leyti sem aukakennarar eru sérstaklega skipaðir til kennslunnar.

Áður en kennari er settur eða skipaður við háskólann, skal ávallt leita umsagnar hlutaðeigandi háskóladeildar um kennaraefnið.

7. gr.

Hver háskóladeild velur úr sínum hópi deildarforseta (dekanus), og er hann jafnframt sjálfkjörinn í háskólaráðið.

Deildarforseta skal kjósa til eins árs í senn. Þó má endurkjósa deildarforseta, en rétt hefir hann til að neita endurkjöri þangað til ár er liðið frá því er hann gegndi síðast deildarforsetastörfum.

Allir deildarkennarar eiga atkvæði um kjör deildarforseta, en prófessorar einir eru kjörgengir.

8. gr.

Hver háskóladeild heldur fundi eftir þörfum. Deildarforseti boðar fundi, og eiga þar sæti allir kennarar deildarinnar.

Heimilt er rektor að taka þátt í meðferð mála í öllum deildum, eftir því sem honum lízt sjálfum, en atkvæðisrétt hefir hann þó aðeins í sinni deild.

9. gr.

Hver deild semur lestrar- og kennsluáætlun fyrir sig, og skal þar gerð nákvæm grein fyrir því, hvað heimtað er til embættisprófs, og skýrt frá því, hvernig kennarar hagi kennslu sinni.

10. gr.

Deildarforsetar skulu sjá um, að til séu í tæka tíð nákvæmar skýrslur um alla fyrirlestra og æfingar, sem halda á innan hverrar deildar á kennslumissiri því, sem í hönd fer. En rektor athugar, áður en skýrslurnar eru prentaðar, hvort þær séu í samræmi við kennsluáætlanir deildanna.

11. gr.

Stjórnarráðið skipar ritara við háskólann. Ritarinn hefir á hendi reikningsfærslu sjóða þeirra, er háskólinn eignast, og hefir umsjón með byggingum háskólans og innanhússmunum. Hann annast nauðsynlegar útveganir og endurbætur, tekur á móti skrásetningargjöldum stúdenta og prófgjöldum.

III. KAFLI

Kennsla og nemendur.

12. gr.

Kennsluár háskólans skiptist í 2 kennslumissiri, haustmissiri frá 15. september til 31. janúar og vormissiri frá 1. febrúar til 15. júní.

13. gr.

Fyrirlestrar fara fram í heyranda hljóði. Yfirheyrsla og æfingar eru þó fyrir stúdenta eina.

Alla fyrirlestra, æfingar og próf skal halda í háskólanum sjálfum, að svo miklu leyti sem því verður við komið.

14. gr.

Heimilt skal hverjum kennara háskólans að halda fyrirlestra í háskólanum um sjálfvalin efni, að svo miklu leyti sem það kemur ekki í bága við skyldukennslu, en tilkynna skal hann rektor háskólans það áður.

15. gr.

Hver sá, kona eða karl, sem lokið hefir stúdentsprófi við hinn almenna menntaskóla eða annan lærðan skóla honum jafngildan, á rétt á að verða skrásettur háskólaborgari, gegn því að greiða skrásetningargjald til háskólans, enda sé mannorð hans óflekkað.

Sama rétt getur háskólaráð veitt útlendingum, er fullnægja ofangreindum skilyrðum.

Hver sá, sem æskir skrásetningar, skal tilkynna það ritara háskólans og hverja námsgrein hann ætlar að stunda, og tekur ritari við skrásetningargjaldinu. Skipti stúdent um námsgrein, skal hann tilkynna það ritara, og getur hann þess í nemendaskránni.

Skrásetningargjaldið er 15 krónur.

16. gr.

Skrásettur stúdent fær háskólaborgarabréf hjá rektor.

17. gr.

Allir skrásettir stúdentar eru skyldir að gæta velsæmis bæði í háskólanum og utan hans.

Verði skrásettur stúdent sekur um einhver afbrot gegn settum reglum háskólans, getur háskólaráðið gert honum hegningu. En hegningin er annaðhvort áminning eða styrkmissir, brottrekstur um lengri eða skemmri tíma eða fyrir fullt og allt.

21
1. febr.

18. gr.

Nú verður skrásettur stúdent sekur að lagadómi um verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og er hann þá rækur.

Brottrekstur skal þegar í stað tilkynna stjórnarráðinu.

19. gr.

Hver valdsmaður, sem stefnt hefir háskólastúdent fyrir glæp, skal tilkynna það þegar í stað rektor háskólans. Svo er og þegar hafin er réttarrannsókn gegn stúdent fyrir glæp.

20. gr.

Afskiptum háskólans af skrásettum stúdentum er þá fyrst lokið, er stúdent hefir hætt námi að fullu og öllu og tilkynnt ritara háskólans það, eða hefir ekki sótt háskólann í 4 kennslumissiri samfleytt.

IV. KAFLI

Próf.

21. gr.

Háskólapróf skulu haldin á þeim tíma, sem reglugerð háskólans ákveður.

22. gr.

Stúdentar mega ganga undir embættispróf, þegar þeim sýnist, hafi þeir áður staðizt fyrirskipuð undirbúningspróf, þar á meðal próf í heimspekilegum forspjallsvísindum, og leyst af hendi fyrirskipaðar æfingar.

Próf í heimspekilegum forspjallsvísindum er öllum stúdentum heimilt að ganga undir eftir tveggja missira nám við háskólann, en skylt að hafa lokið því að minnsta kosti tveim missirum áður en þeir ganga undir embættispróf.

23. gr.

Þeir, sem ganga vilja undir embættispróf, skulu hafa tilkynnt það ritara háskólans að minnsta kosti 3 vikum áður en próf byrjar. Um leið og þeir gefa sig fram, skulu þeir gjalda 20 krónur til háskólasjóðs, og tekur ritari háskólans við fénu.

Hætti stúdent við að taka próf, eftir að hann hefir látið innrita sig til prófs, á hann heimtingu á að fá prófgjaldið endurgoldið, hafi hann gefið sig fram við ritara áður en prófið byrjar.

Gangi stúdent frá embættisprófi, verður honum ekki endurgoldið prófgjaldið.

24. gr.

Stúdentar, sem byrjað hafa á embættisprófi, en gengið frá því, geta ekki gefið sig fram til prófs af nýju fyrr en eftir ár, nema sérstakar ástæður mæli með því.

Stúdent, sem stenzt ekki embættispróf, getur ekki fengið að ganga undir próf aftur fyrr en að ári liðnu. 21 1. febr.

Æski stúdent, sem staðizt hefir embættispróf, að endurtaka prófið, til þess að öðlast hærri prófseinkunn, er honum það heimilt, en þó ekki fyrr en að ári liðnu.

Stúdent greiðir prófgjald svo oft sem hann segir sig til prófs.

25. gr.

Háskólakennararnir standa fyrir öllum prófum, en hver deild ræður fyrirkomulagi prófanna hjá sér.

Öll próf skulu haldin í heyranda hljóði.

26. gr.

Við embættispróf og undirbúningspróf þau, er koma til greina við fullnaðarpróf, skulu jafnan vera 2 prófdómarar, og skal a. m. k. annar þeirra ávallt vera utanháskólamaður.

Stjórnarráðið skipar prófdómara þá, er ekki eru háskólakennarar, eftir tillögu háskóladeildar, og skulu þeir gegna dómarastarfinu í 6 ár.

27. gr.

Að loknu embættisprófi skal gefa þeim, sem staðizt hafa prófið, kandídatsvottorð gegn 25 króna gjaldi, og rennur það í háskólasjóð.

28. gr.

Kandídatar, sem lokið hafa embættisprófi í íslenzkum fræðum, geta gengið undir meistarapróf, og dæma kennararnir í íslenzkum fræðum einir um úrlausnir í því prófi. Meistarar greiða sama gjald fyrir prófvottorð sem kandídatar.

V. KAFLI

Doktorar.

29. gr.

Háskóladeildirnar hafa hver um sig rétt til að veita doktorsnafnbót, og er slík nafnbót veitt annaðhvort í heiðursskyni eða að undangengnu sérstöku prófi.

30. gr.

Að jafnaði skal sá, er æskir doktorsnafnbótar, hafa lokið meistaraprófi eða embættisprófi. Hann verður að láta umsókn sinni fylgja vísindalega ritgerð um eitthvert ákveðið efni. Skal umsóknin stíluð til háskólaráðs, en það selur ritgerðina í hendur hlutaðeigandi háskóladeild til álita og umsagnar.

Háskólaráð semur reglur um doktorspróf.

21 1. febr. Standist umsækjandi prófið, fær rektor og deildarforseti honum prófsvottorð.

Fyrir prófsvottorð greiðir doktorinn 100 kr., og renna þær í háskólasjóð.

31. gr.

Hver sá, er hlotið hefir doktorsnafnbót, hefir rétt til að halda fyrirlestra í vísindagrein sinni, en tilkynna verður hann það háskólaráði.

Þyki einhver misbeita þessum rétti sínum, getur háskólaráð svipt hann réttinum.

32. gr.

Lög þessi öðlast gildi 14. maí 1936, og ganga þá jafnframt úr gildi lög um stofnun háskóla, nr. 35 1909.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

22 1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 26 23. júní 1932, um Brunabótafélag Íslands.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Úr 2. gr. laganna falli burt orðin „utan Reykjavíkur".

2. gr.

3. gr. laganna orðist svo:

Skylt er að tryggja í félaginu allar húseignir í kaupstöðum og kauptúnum, þar með talin hús í smíðum, hvort sem þau eru eign einstakra manna, félaga eða opinberar eignir. Sömuleiðis er skylt að tryggja í félaginu öll hús utan kaup-

staða og kauptúna, nema gripahús, hlöður og geymsluhús á sveitabæjum, enda séu þau ekki áföst íbúðarhúsum, svo að þau megi teljast vera í óaðgreinanlegri brunahættu með þeim. 22 1. febr.

Ákvæði fyrri málsliðs þessarar greinar um vátryggingarskyldu í félaginu nær þó ekki til húseigna í Reykjavíkurkaupstað.

3. gr.

4. gr. laganna orðist svo:

Heimilt er félaginu að taka í eldsvoðaábyrgð öll hús í sveitum, sem ekki falla undir ákvæði 3. greinar, um vátryggingarskyldu í félaginu.

Heimilt er félaginu svo og, með samþykki ríkisstjórnarinnar, að taka eldsvoðaábyrgð á húsum í Reykjavík með sérstökum samningi við bæjarstjórn.

Ennfremur er félaginu heimilt að taka í eldsvoðaábyrgð hverskonar lausafé, nema verzlunarvörur í kaupstöðum og kauptúnum.

4. gr.

Önnur málsgrein 7. gr. laganna orðist svo:

		Í kaupstöðum og kauptúnum.		Í sveitum utan kauptúna.	
		Hús.	Lausafé.	Hús.	Lausafé.
1. Steinhús	kr.	20000.00	4000.00	12000.00	4000.00
2. Timburhús eldvarnarkl.	—	15000.00	3000.00	10000.00	3000.00
3. Önnur hús	—	10000.00	2000.00	8000.00	2000.00

Þegar aðeins er um lausafjártryggingu að ræða, eða í húsi, sem ekki nær ofangreindu hámarki, má félagið hafa á eigin ábyrgð allt að þrefaldri upphæð á lausafé, þó aldrei hærra en samanlögð upphæð á húsi og lausafé, eins og að framan er greint.

Áhættueining getur hér verið einstakt hús eða fleiri en eitt hús, ef um óaðgreinanlega brunahættu er að ræða.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

23 1. febr.

LÖG

um breyting á lögum nr. 48 7. maí 1928, um bæjarstjórn í Neskaupstað.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

4. gr. laganna skal orða svo:

Bæjarfógetinn í Neskaupstað hefir að launum 3600 krónur, er greiðast úr ríkissjóði. Hann hefir á hendi öll hin sömu störf og sýslumönnum og bæjarfógetum eru falin, hverjum í sínu umdæmi, dómstjórn, lögreglustjórn, gjaldheimtu á tekjum ríkissjóðs og önnur störf, allt gegn þóknun þeirri, er sýslumönnum og bæjarfógetum er ákveðin að lögum.

2. gr.

5. gr. laganna orðist svo:

Málefnum kaupstaðarins skal stjórnað af bæjarstjórn. Í henni eru kjörnir bæjarfulltrúar, kosnir af bæjarbúum, sem kosningarrétt hafa eftir gildandi lögum.

Bæjarstjórn kýs bæjarstjóra og ákveður laun hans, enda greiðast þau úr bæjarsjóði.

3. gr.

6. gr. laganna fellur niður.

4. gr.

Fyrsta málgsr. 9. gr. laganna orðist svo:

Framkvæmd ákvarðana þeirra, sem bæjarstjórnin tekur, og forstaða bæjarmálefna er á hendi bæjarstjóra, nema þar sem annað er sérstaklega ákveðið af bæjarstjórn.

5. gr.

2. og 3. málsgr. 14. gr. laganna orðist svo:

Eigi má greiða neitt úr bæjarsjóði nema eftir ávísun bæjarstjóra. Bæjarstjóri ávísar útgjöldum, og skulu þau áður samþykkt af nefnd þeirri innan bæjarstjórnar, er þau heyra undir.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

LÖG

24
1. febr.

um eftirlit með matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Lög þessi ná yfir hverskonar matvæli og aðrar neyzlu- og nauðsynjavörur, og er tilgangur þeirra að vernda menn gegn tjóni, sem stafað getur af því, ef slíkar vörur skortir eðlilega hollustu, eða ef þær eru skaðlegar heilbrigði manna, eða ef menn eru gabbaðir til að afla sér þeirra, neyta þeirra eða nota þær í þeirri trú, að þær séu annars efnis eða eðlis en þær eru í raun og veru.

2. gr.

Matvæli eða neyzluvörur eru samkvæmt lögum þessum efni, sem ætluð eru mönnum til neyzlu sem matur eða drykkur, þar á meðal neyzluvatn, svo og efni í mat eða drykk, þar með talið hverskonar krydd, svo og önnur efni, sem notuð eru við tilbúning matvæla og drykkja, þó að þau séu að jafnaði ekki í matvælunum eða drykkjunum, að þeim fullgerðum. Neyzluvörur teljast meðal annars hverskonar nautnavörur, svo sem áfengi, tóbak, kaffi, te o. s. frv.

Um efni, sem eingöngu eru ætluð til lækninga sem lyf og aðeins eru látin úti af lyfsölum eða læknum, fer eftir sérstökum lögum.

3. gr.

Nauðsynjavörur aðrar en matvæli og neyzluvörur (sbr. 2. gr.) eru samkvæmt lögum þessum:

1. Búsáhöld, svo sem ílát og umbúðir, eldhúsáhöld, borðbúnaður og aðrir þeir hlutir, sem notaðir eru við tilbúning, geymslu eða framreiðslu matvæla eða annarar neyzluvöru.
2. Tilsvarandi áhöld þeim, sem getur í 1. tölulið þessarar greinar og eru viðhöfð í verksmiðjum, verzlunum, skipum og öðrum flutningatækjum eða á geymlustöðum og þar annarsstaðar, sem farið er með matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, þar á meðal hverskonar vélar til matvæla- eða annarar neyzlu- eða nauðsynjavörugerðar eða við umbúnað, geymslu, flutning, afgreiðslu eða aðra meðferð á slíkum vörum, einnig vogir og mælitæki.
3. Hreinlætis- og snyrtivörur, hverju nafni sem nefnast. Með snyrtivörum teljast grímur, gervihár og hverskonar vörur eða efni, sem leikarar eink-

24 1. febr.

um nota til að breyta útliti sínu, ennfremur hverskonar hreinlætis- og snyrtitæki, þar á meðal hverskonar áhöld og efni, sem notuð eru í rakarastofum og snyrtistofum.

4. Klæðnaður og hverskonar efni í klæðnað, þar á meðal rúmfatnaður og efni í rúmfatnað.
5. Húsgögn, þar á meðal upphitunar- og lýsingartæki, veggfóður og húsgagnafóður, gólfdúkar og ábreiður, málningarvörur og aðrir litir, sem ekki teljast matvæli eða neyzluvörur (sbr. 2. gr.), stofuplöntur og plöntueftirlíkingar.
6. Eldiviður og ljósmeti, þar á meðal steinolía, brennsluvínandi, bensín, kerti, eldspýtur og önnur kveikingartæki.
7. Lækningaáhöld, þar á meðal gervilimir og sjúklingaumbúðir, sáraumbúðir og hverskonar sjúkragögn og hjúkrunarvörur, ennfremur áhöld og efni til getnaðarvarna.
8. Leikföng.
9. Aðrir hlutir, sem ráðherra tiltekur nánar í samræmi við tilgang þessara laga.

4. gr.

Óheimilt er:

1. að búa til eða flytja inn í landið í því skyni að hafa á boðstólum, selja eða láta á annan hátt af hendi matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, sem ætla má, að skorti eðlilega hollustu eða séu skaðlegar heilbrigði manna, ef þeirra er neytt eða þær notaðar á tilætlaðan eða tíðkanlegan hátt.
2. að haga umbúnaði, geymslu, flutningi, afgreiðslu eða annari meðferð á matvælum eða öðrum neyzlu- eða nauðsynjavörum, sem ætla má, að verði hafðar á boðstólum, seldar eða látnar á annan hátt af hendi, þannig, að ætla megi, að þær fyrir það skorti eðlilega hollustu eða verði skaðlegar heilbrigði manna, ef þeirra er neytt eða þær notaðar á tilætlaðan eða tíðkanlegan hátt.
3. að hafa á boðstólum, selja eða láta á annan hátt af hendi, hvort sem er innanlands eða til útflutnings úr landinu, matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, sem ætla má, að skorti eðlilega hollustu eða séu skaðlegar heilbrigði manna, ef þeirra er neytt eða þær notaðar á tilætlaðan eða tíðkanlegan hátt.

Ef um venjulegar nautnavörur er að ræða, sem að vísu eru viðurkenndar skaðlegar heilbrigði manna, og eins þó að þeirra sé aðeins neytt á tilætlaðan eða tíðkanlegan hátt, eða um venjuleg matvæli eða um aðrar venjulegar neyzlu- eða nauðsynjavörur, sem álitamál getur verið um að þessu leyti, verða menn ekki sakfelldir samkvæmt þessari grein, nema ætla megi, að vörurnar séu annarlega eða óvenjulega skaðlegar heilbrigði manna, ef þeirra er neytt eða þær notaðar á tilætlaðan eða tíðkanlegan hátt, enda sé ekki bann á slíkum vörum eða þær gerðar óheimilar samkvæmt 6. gr.

5. gr. 24

Óheimilar eru eftirlíkingar eftir matvælum og öðrum neyzlu- og nauð- 1. febr.
synjavörum í blekkingarskyni í verzlun eða viðskiptum, jafnt og hverskonar fölsun slíkrar vöru.

Um verzlun með matvæli og aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, og þar á meðal um auglýsingar um og auðkenni á slíkum vörum, fer almennt eftir lögur nr. 84 19. júní 1933, um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum, en í einstökum atriðum eftir reglugerðum, er ráðherra kann að setja, eða auglýsingum, er hann kann að birta samkvæmt þessum lögum. Um brot gegn hinum tilvitnuðu lögum, þegar um er að ræða matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, fer eftir þessum lögum.

6. gr.

Ráðherra er heimilt í samræmi við tilgang þessara laga:

1. að banna eða takmarka tilbúning í landinu og þá jafnframt innflutning í landið á matvælum eða öðrum neyzlu- eða nauðsynjavörum, sem tilbúnar eru á ákveðinn hátt.
2. að banna eða takmarka, að um matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur sé búið eða þær geymdar, fluttar, afgreiddar eða að öðru leyti með þær farið á ákveðinn hátt.
3. að banna eða takmarka, að matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur, sem tilbúnar eru, um er búið, geymdar eru, fluttar, afgreiddar eða að öðru leyti með farið á ákveðinn hátt, séu hafðar á boðstólum, seldar eða látnar á annan hátt af hendi.
4. að banna eða takmarka, að áhöld eða efni, sem ætluð eru til ólöglegra eftirlíkinga eða fölsunar á matvælum eða öðrum neyzlu- eða nauðsynjavörum, séu búin til í landinu eða flutt inn í landið, höfð á boðstólum, seld eða látin á annan hátt af hendi.
5. að skipa fyrir, að á umbúðir, matvæli og aðrar neyzlu- og nauðsynjavörur eða á vörurnar sjálfar séu skráðar réttar upplýsingar um, hvar og af hverjum og hvenær þær séu tilbúnar, hver hafi selt þær eða látið þær af hendi, hverrar tegundar eða efnis eða eðlis þær séu, og ef um samsettar vörur er að ræða, hve mikið sé af hverju efni fyrir sig, svo og að segja fyrir um, hvernig að öðru leyti skuli gengið frá þessum áletrunum.
6. að ákveða með reglugerðum eða auglýsingum, hvernig einstakar tegundir af matvælum eða öðrum neyzlu- eða nauðsynjavörum skuli gerðar til þess að verða ekki taldar skorta eðlilega hollustu eða vera skaðlegar heilbrigði manna, óheimilar eftirlíkingar eða falsaðar samkvæmt ákvæðum laga þessara, eða til þess að mega auðkennast á ákveðinn hátt. Í þessum reglugerðum eða auglýsingum má ákveða, hverjum þrifnaðar- og heilbrigðisreglum skuli fylgja við tilbúning, umbúnað, geymslu, flutning, afgreiðslu og aðra meðferð hinna einstöku tegunda af matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum, að húsakynni og áhöld séu viðunandi, og þeg-

24 1. febr.

ar um framleiðslu eða aðra vandasama meðferð á slíkum vörum er að ræða, að næg kunnátta sé fyrir hendi til að annast allt, er að slíku lýtur.

7. gr.

Almennt eftirlit með framkvæmd laga þessara hafa lögreglustjórar, hver á sínum stað, með aðstoð héraðslækna, heilbrigðisnefnda og tollvörzlumanna.

Ráðherra má auk þess, svo sem nauðsyn krefur, fela sérstökum eiðsvörnum kunnáttumönnum eða opinberum stofnunum, sem hafa kunnáttumönnum á að skipa, einstakar greinir eftirlitsins og jafnvel stjórn þess í heild. Hlutaðeigendum skal jafnan skylt að leyfa eftirlitsmönnum óhindraðan aðgang til eftirlits á þeim stöðum, þar sem matvæli eða aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur eru búnar til, eða þar sem um slíkar vörur er búið, þær geymdar, fluttar eða á annan hátt með þær farið, eða þar sem slíkar vörur eru hafðar á boðstólum, seldar eða látnar á annan hátt af hendi, svo og að láta eftirlitsmönnum ókeypis í té nauðsynleg sýnishorn til rannsóknar, gefa þeim, eftir því sem þörf krefur vegna eftirlitsins, upplýsingar um aðferðir við tilbúning, umbúnað, geymslu, flutning, afgreiðslu og aðra meðferð á slíkum vörum, heimila þeim aðgang að innkaupsreikningum og öðrum skjölum, er máli skipta fyrir starf þeirra, og að aðstoða þá í öllum greinum við framkvæmd eftirlitsins.

Ráðherra er heimilt að ákveða nánar í reglugerð um tilhögun eftirlitsins. Í reglugerðinni má ákveða, hverjar aðferðir skuli viðhafðar við rannsóknir á matvælum og öðrum neyzlu- og nauðsynjavörum, til að sannreyna vörurnar. Kostnaður við eftirlitið greiðist úr ríkissjóði. Heimilt skal þó með reglugerðarákvæði að leggja gjald á vörur þær, sem eftirlitinu er háðar, til greiðslu á þeim kostnaði, og skal það gjald miðað við verðmæti framleiðslunnar eða innflutningsins.

8. gr.

Áður en reglugerðir eru settar samkvæmt 9. tölulið 3. greinar og 6. og 7. grein, skal gefa hlutaðeigandi framleiðendum eða kaupmönnum kost á að láta sérfræðinga, er þeir nefna til, athuga málið og segja álit sitt um það.

Í reglugerðum samkvæmt lögum þessum má aldrei gera minni kröfur til erlendrar vöru en samskonar vöru innlendrar.

9. gr.

Þeir, sem hafa á hendi eftirlit með framkvæmd laga þessara, skulu, að viðlagðri ábyrgð samkvæmt ákvæðum hinna almennu hegningarlaga um embættis- og sýslunarmenn, bundnir þagnarskyldu um öll framleiðslu- og verzlunarleyndarmál, er þeir kunna að komast að við framkvæmd eftirlitsins, og mega hvorki færa sér þau í nyt sjálfir né verða þess valdandi að aðrir geri það.

10. gr.

Lögreglustjóra er heimilt, með ráði héraðslæknis eða sérstaklega skipaðs eftirlitsmanns, að taka í sínar vörzlur eða umsjá matvæli og aðrar neyzlu- og

nauðsynjavörur, sem ástæða er til að ætla, að séu skaðlegar heilbrigði manna, óheimilar eftirlíkingar eða falsaðar samkvæmt ákvæðum þessara laga, og hindra þannig, að þær verði hafðar á boðstólum, seldar eða á annan hátt látnar af hendi, svo lengi sem hann telur ástæðu til, og ef mál er höfðað, þangað til dómur er genginn. 24 1. febr.

11. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál, nema um brot á hinum almennu hegningarlögum sé að ræða.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, 100—10000 krónum, nema þyngri hegning liggi við samkvæmt öðrum lögum. Sektirnar renna í ríkissjóð.

Ætíð skal sá, er sekur hefir fundizt við ákvæði þessara laga, greiða allan þann kostnað, sem leitt hefir af útvegun sýnishorna og rannsókna á þeim, er nauðsynlegar voru til að sanna sekt hans.

Nú hefir sá, sem sekur hefir fundizt um vörusvik samkvæmt þessum lögum, sannanlega grætt á svikunum, og má þá, auk sektar þeirrar, sem greind er í 2. málsgrein þessarar greinar, eða annarar refsingar, dæma hann til að greiða viðbótarsekt, jafnháa upphæð sem hagnaðurinn sannanlega nemur. Hinar sviknu vörur skulu jafnan dæmdar upptækar á kostnað hins seka, svo og áhöld þau og efni, sem notuð hafa verið við vörusvikin og sérstaklega eru til slíks ætluð.

Fyrir ítrekuð brot eða mikilsháttar, og einkum ef tjón hefir hlotizt af, má með dómi svipta hinn seka leyfi til að fást áfram við framleiðslu eða verzlun með matvæli og aðrar neyzlu- eða nauðsynjavörur um stundarsakir eða fyrir fullt og allt, ef sakir eru mjög miklar.

12. gr.

Í dómi, uppkveðnum samkvæmt 11. gr., má kveða svo á, að hann skuli birtur almenningi á kostnað hins seka. Sé hinn kærði sýknaður, má eftir kröfu hans kveða svo á í dóminum, að hann skuli birtur almenningi, og greiðir ríkissjóður þá kostnaðinn. Í dóminum skal ákveðið, hvernig slík birting skuli fram fara.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

25
1. febr.

LÖG

um nýbýli og samvinnubyggðir.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Ríkið vinnur að því, að skapa skilyrði til þess, að sem mest af árlegri fólksfjölgun þjóðarinnar eigi kost á að fá býli í sveitum til ábúðar, þar sem landbúnaður verði stundaður sem aðalatvinnuvegur. Veitir ríkið þann stuðning við stofnun býlanna, að stofnverð þeirra verði ekki meira en það, að meðalfjölskylda geti haft þar sæmileg afkomuskilyrði samkvæmt því, sem ákveðið er í lögum þessum.

2. gr.

Nýbýli nefnist í lögum þessum hvert það býli, sem reist er hér á landi eftir að lög þessi öðlast gildi og þar sem landbúnaður er rekinn sem aðalatvinnugrein, enda fái hið nýja býli útskipt land með ákveðnum landamerkjum, eftir því sem við á og þörf krefur.

Til nýbýla má stofna, hvort sem vill með því að reisa það í óræktuðu landi, eða skipta túni heimajarðarinnar til beggja eða allra býlanna. Þegar jörð er skipt í nýbýli, skal þess gætt, að hvert býlið um sig hafi svo mikið landrými, að áliti nýbýlastjórnar, að nægi meðalfjölskyldu til framdráttar, miðað við þann búrekstur, sem fyrirhugaður er á hverjum stað.

Jörð, sem lagzt hefir í eyði áður en lög þessi öðlast gildi og ekki eru á nothæf hús fyrir fólk eða fénað, telst nýbýli, sé hún tekin til endurbyggingar og ræktunar.

3. gr.

Heimilt er eiganda jarðar að stofna til nýbýla á þann hátt, að landnot séu að nokkru eða öllu leyti sameiginleg fyrir heimajörðina og nýbýlið, enda samþykki nýbýlastjórn ríkisins að svo sé.

Því aðeins er þetta þó heimilt, að nægileg hús fyrir fólk og fénað séu til á jörðinni eða verði reist þar til afnota fyrir bæði býlin. Óheimilt er eigendum þessara jarða að sameina býlin aftur, en sé það þó gert, er styrkur ríkisins endurkræfur, og er nýbýlið til tryggingar þeirri greiðslu.

4. gr.

Samvinnubyggðir nefnast í lögum þessum minnst 5 býli, sem reist eru í sama hverfi, þar sem framkvæmdir allar við byggingu býlanna hafa verið gerðar eftir ákveðnu skipulagi.

5. gr.

Ef nýbýlafélög eða einstaklingar, sem eigi ætla að gerast ábúendur á nýbýlinu, vinna að því að koma þeim upp, skulu slík nýbýli afhent væntanlegum ábúendum við kostnaðarverði, að frádregnum ríkissjóðsstyrknum. Ef slík nýbýli eru leigð um stundarsakir, skal leigan metin þannig, að ekki sé tekin leiga af framlagi ríkissjóðs til býlisins. Verði ágreiningur um leigumála, skal leigan metin af úttektarmönnum viðkomandi hrepps.

6. gr.

Heimilt er hverjum jarðareiganda að byggja fleiri en eitt nýbýli á landi jarðar sinnar, ef ákvæðum 2. gr. um lágmarksstærð býlanna er fylgt. Þó getur enginn, er reisa vill nýbýli, notið þess stuðnings, sem ríkið veitir, nema nýbýlastjórn samþykki hið nýja býli og fram hafi farið sú rannsókn, sem um getur í 7. gr.

7. gr.

Áður en ráðizt er í framkvæmdir til stofnunar nýbýla eða samvinnubyggða, fari fram rannsókn á allri aðstöðu, og sérstaklega á eftirtöldum atriðum:

1. Að náttúruskilyrði og aðstaða til markaðs og samgangna sé svo hagstæð, að líklegt sé, að framleiðslan beri sig.
2. Að land til býlanna geti fengizt með hæfilegu verði.
3. Á efni til húsagerðar o. fl.
4. Hvort skilyrði séu til nýtingar jarðhita eða virkjunar vatnsorku.

II. KAFLI

Stjórn nýbýlamála.

8. gr.

Atvinnumálaráðuneytið (landbúnaðarráðherra) skal hafa með höndum yfirstjórn allra nýbýlamála í landinu.

9. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar nýbýlastjóra og getur falið búnaðarmálastjóra það starf.

Nýbýlastjóri sér um og hefir með höndum allar framkvæmdir í nýbýlamálum.

Verði skipaður sérstakur nýbýlastjóri, skulu laun hans ákveðin af ráðherra, þar til þau verða ákveðin í launalögum.

25 1. febr.

10. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar þriggja manna nýbýlanefnd til þriggja ára í senn, og skal einn þeirra skipaður formaður. Hún skal vera ráðgefandi um allar framkvæmdir og gera tillögur um, hvaða nýbýli njóta styrks ár hvert.

Nefndarmenn fá þóknun fyrir starf sitt, 10 kr. fyrir hvern fund, er þeir sitja, og þó ekki yfir 300 kr. á ári hver.

11. gr.

Skylt er Búnaðarfélagi Íslands að láta starfsmenn sína aðstoða nýbýlastjóra í störfum hans, eftir því sem þörf krefur og um semst milli þess og landbúnaðarráðherra.

III. KAFLI

Um réttindi og skyldur ábúenda.

12. gr.

Hver sá, sem vill reisa nýbýli í landi jarðar sinnar, eða vill láta af höndum land til nýbýlastofnunar, sendir nýbýlastjórn ríkisins tillögur sínar. Nýbýlastjórn lætur athuga alla aðstöðu til nýbýlastofnunar á þessum stað, ef það hefir ekki verið gert áður, og úrskurðar síðan, hvort hann sé hæfur fyrir nýbýli.

13. gr.

Hinu nýja landnámi sé komið í framkvæmd á þann hátt, sem hér segir:

A. Nýbýli byggð í landi, sem nýbýlingur á sjálfur, eða trygging er fyrir, að hann eignist samkvæmt ákvæðum 5. gr. Býlin reisa eigendur jarða eða nýbýlingar sjálfir, eftir því sem um semst við nýbýlanefnd og undir eftirliti nýbýlastjóra.

B. Nýbýli reist í landi ríkis, bæjar- eða sveitarfélaga. Þeir menn, sem hafa í hyggju að reisa slík nýbýli, senda nýbýlastjóra umsókn um það.

Uppfylli umsækjendur ákvæði 15. gr., gerir nýbýlastjóri samning við þá um framkvæmd verksins, og skal þar meðal annars ákveða, hvenær verkinu skuli lokið og á hvern hátt það sé unnið. Framkvæmd þess hluta verksins, sem styrkur er miðaður við, má þó ekki standa lengur yfir en 3 ár.

Þegar ráðstafað er landi sveitar- eða bæjarfélags til nýbýla eða samvinnubyggða, og skipulagðar framkvæmdir við stofnun þeirra, verður nýbýlastjóri að fá samþykki hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórnar fyrir ákvörðunum sínum.

C. Samvinnubyggðir, reistar í landi ríkis, bæjar, sveitar eða nýbýlafélaga.

Um undirbúning framkvæmdanna gilda eftirfarandi ákvæði:

1. Allar nauðsynlegar rannsóknir til undirbúnings stofnunar samvinnubyggða hafi verið framkvæmdar samkv. 7. gr.
2. Áður en hafizt er handa um stofnun samvinnubyggða, skal nýbýlastjóri

tryggja það, eftir því sem hann telur þurfa, að nægilega margir ábúendur í væntanlegri samvinnubyggð séu reiðubúnir að mynda félag og gera með sér samþykkt samkvæmt 26. gr. 25 1. febr.

3. Væntanlegir ábúendur í samvinnubyggðum skulu, eftir því sem um semst og unnt er, vinna að stofnun býlanna. Teljast slík vinnuframlög sem hluti af því, er þeim ber að leggja fram sem stofnverð.
4. Nýbýlastjóri og nýbýlanefnd ákveða býlafjölda í hverri samvinnubyggð, hversu mikið land skuli fylgja hverju býli, í samráði við ábúendur, svo og hverskonar búskapur skuli aðallega stundaður á býlunum.
5. Nýbýlanefnd og nýbýlastjóri ákveða gerð húsa og skipulag byggðarinnar. Skylt er að leggja uppdrætti að húsum og skipulagsuppdrátt samvinnubyggðar undir álit stjórnar þess samvinnubyggðafélags, sem við byggðinni á að taka, og ber að taka til greina tillögur hennar, að svo miklu leyti sem mögulegt er.

Nánari ákvæði um þessi atriði skulu sett með reglugerð.

14. gr.

Landbúnaðarráðherra er heimilt að veita félögum, er hafa að markmiði að reisa samvinnubyggðir, svo og bæjar- eða sveitarfélögum, sem vilja koma upp nýbýlum eða samvinnubyggðum í löndum sínum, rétt til þess að gera það.

Slík félög verða að uppfylla þau skilyrði og hlíta þeim fyrirmælum, sem nýbýlastjórn ríkisins setur þeim um framkvæmd verksins.

15. gr.

Skilyrði til þess, að umsækjandi geti fengið aðstoð ríkisins við stofnun nýbýlis eða fengið ábúðarrétt á nýbýli, sem stofnað er eftir lögum þessum, eru þessi:

1. Að hann eigi ekki og hafi ekki árlangt átt aðra jörð eða býli, sem fjölskylda geti haft lífsframfæri af.
2. Að hann, að dómi nýbýlanefndar, sé svo efnum búinn, að hann geti lagt fram sinn hluta af stofnkostnaði býlisins og rekið bú á því, en sé þó ekki svo efnum búinn, að hann geti byggt býlið af eigin rammleik.
3. Að hann hafi þá þekkingu á búnaði, sem nauðsynleg verður að teljast, að dómi nýbýlanefndar, og hafi starfað við landbúnað minnst 2 ár.

16. gr.

Um nýbýli, sem eru í einkaeign, en hafa hlotið styrk frá ríkinu samkvæmt lögum þessum, gilda eftirfarandi ákvæði:

1. Skylt er að tilkynna nýbýlastjóra, ef nýbýli eru seld, og er kaupsamningur því aðeins gildur, að nýbýlanefnd samþykki hann.
2. Ekki má selja býli þessi meira en nemur fasteignamatsverði, að frádregnum hinum óafturkræfu framlögum ríkisins til þeirra, þar með talinn jarð-

25 1. febr.

ræktarstyrkur, en að viðbættu virðingarverði þeirra framkvæmda, sem gerðar hafa verið frá því að síðasta fasteignamat fór fram.

3. Þegar býlin skipta um eigendur við erfðaskipti, þá skal mat á þeim háð sama eftirliti og um sölu væri að ræða.
4. Ekki má veðsetja þann hluta af matsverði býlanna, er svarar til þess styrks, sem ríkið hefir til þeirra lagt.

17. gr.

Þau nýbýli, sem ekki eru í einkaeign, skulu byggð samkvæmt lögum um erfðaábúð og óðalsrétt.

18. gr.

Ef nýbýli í einkaeign kemst í niðurníðslu, að dómi nýbýlanefndar, þannig að húsum og mannvirkjum er eigi við haldið, er styrkur ríkisins til stofnunar býlisins endurkræfur, og má þá selja býlið til lúkningar honum, ef þörf krefur.

IV. KAFLI

Um framlög ríkissjóðs og lán til nýbýla og samvinnubyggða.

19. gr.

Ríkissjóður veitir styrk til stofnunar nýbýla og samvinnubyggða. Styrkur þessi er ekki afturkræfur, en skoðast sem stofnfé, er ábúandi hefir fengið að láni vaxtalaust, en þarf að viðhalda og skila í hendur næsta ábúanda fullgildu.

20. gr.

Til ræktunar nýbýlis, sem stofnað er eftir lögum þessum, svo og til bygginga á því, má verja allt að 3500 kr. í styrk á hvert býli. Þó skal styrkur aldrei vera hærri en það, að hann nemi $^{7}/_{17}$ af stofnkostnaði býlisins, og má aldrei verja meiru en $^{2}/_{7}$ af því til ræktunar. Styrkur ríkisins greiðist eftir því sem um semst milli nýbýlanefndar og þess, er nýbýlið reisir, með vinnu eða peningum, og greiðist eftir því sem framkvæmd við byggingar og nýrækt miðar áfram, en þó aldrei fyrr til nýbýla, sem eru í einkaeign, en byrjað er á byggingum. Til þeirra framkvæmda, sem styrkur er veittur til samkv. lögum þessum, má ekki veita styrk samkvæmt jarðræktarlögunum.

21. gr.

Byggingar- og landnámssjóði Búnaðarbanka Íslands skal skipt í tvær deildir. Önnur deildin skal veita lán til þess að endurbyggja hús á jörðum, sem eru í ábúð. Hin deildin kallast nýbýladeild. Hún skal veita lán til þess að reisa nýbýli og samvinnubyggðir. Nýbýladeild hefir heimild til að gefa út verðbréf, er innleysist á 20—40 árum, og skal gerð bréfanna og nánara fyrirkomulag um sölu þeirra ákveðin af ráðuneytinu í reglugerð.

22. gr. 25

Úr nýbýladeild byggingar- og landnámssjóðs skal veita lán til stofnunar nýbýla samkv. lögum þessum, og má það vera allt að 3500 kr. á býli, og þó aldrei yfir 7/17 af stofnkostnaði býlisins. Lánin skulu veitt gegn 1. veðrétti í býlinu og afborgist á 20—40 árum, eftir gerð húsa, og með eigi hærri vöxtum en greiða þarf af verðbréfum þeim, er sjóðurinn gefur út. Eigi má veðsetja býlin til tryggingar hærri upphæð en þeirri, sem getur í grein þessari, nema með leyfi nýbýlanefndar. 1. febr.

23. gr.

Með hvers árs fjárlögum skal ákveðið, hve mikið fé sé lagt til stofnunar nýbýla á komandi ári. Skal svo nýbýlanefnd gera tillögur um, hvernig því fé skuli skipt milli héraða og hvaða umsækjendur skuli sitja fyrir um styrk. Á sama hátt gerir nýbýlanefnd tillögur til stjórnar Búnaðarbankans um lánveitingar úr nýbýladeild byggingar- og landnámssjóðs.

Nýbýlastjóri skal leggja tillögur nefndarinnar um styrkveitingu til nýbýla fyrir landbúnaðarráðherra, sem tekur um þær fullnaðarákvarðanir í samráði við hann.

24. gr.

Ábúendur allra nýbýla og samvinnubyggða, sem stuðnings njóta samkvæmt lögum þessum, skulu greiða fyrningargjald af húsum býlisins. Fyrningargjaldið miðast við varanleik húsanna og er ákveðið af nýbýlastjórn í eitt skipti fyrir öll sem jafnt hundraðsgjald, og skal það ekki vera yfir 1% af kostnaðarverði þeirra.

Fyrningargjaldið skal lagt í sjóð, er nefnist endurbyggingarsjóður nýbýla og samvinnubyggða. Sjóðinn skal ávaxta í nýbýladeild byggingar- og landnámssjóðs, og annast sýslumenn innheimtuna á manntalsþingum, og fylgir gjöldunum lögtaksréttur.

Hvert nýbýli og hver samvinnubyggð hefir sérreikning í sjóðnum og á tilkall til séreignar sinnar, þegar endurreisa þarf hús býlisins.

Að fengnum tillögum nýbýlastjóra, setur landbúnaðarráðherra með reglugerð nánari fyrirmæli um sjóðinn.

25. gr.

Nýbýlastjóri skal halda skýrslu yfir nýbýli og samvinnubyggðir, sem reistar verða samkvæmt lögum þessum. Þar skal nákvæmlega skýrt frá stofnkostnaði hvers býlis, hvað ríkið hefir veitt til þeirra sem styrk, um allar lántökur vegna þeirra og um eigin framlög nýbýlinga. Árlega skal færa í skýrslur þessar allar ársgreiðslur býlanna af lánum sínum.

Þá skal og nýbýlastjóri afla sér þeirra upplýsinga, sem unnt er, um rekstrarafkomu hvers býlis.

Í því skyni getur nýbýlastjórn lagt þá kvöð á nýbýlinga, að halda einfalda

25 rekstrarreikninga um afkomu búa sinna, eftir reikningsformum, sem nýbýla-
1. febr. stjórn gefur út.

Heildarskýrslur um þessi efni skal nýbýlastjórn birta öðru hverju.

V. KAFLI

Um samvinnubyggðafélög.

26. gr.

Allir þeir, sem ætla að gerast ábúendur í væntanlegri samvinnubyggð, skulu mynda með sér félag, er nefnist samvinnubyggðafélag. Félagsmenn skulu setja sér samþykkt í samræmi við lög þessi, og skal hún, til þess að öðlast gildi, vera staðfest af landbúnaðarráðherra eftir tillögu nýbýlanefndar. Í samþykkt samvinnubyggðafélags skal ákveða, hvort rekinn skuli einstaklingsbúrekstur eða samvinnubúrekstur í byggðinni.

Nánari fyrirmæli um undirbúning og setningu samþykkta samvinnubyggðafélaga skulu sett með reglugerð.

27. gr.

Tilgangur samvinnubyggðafélaga er:

1. Að kaupa eða leigja land fyrir væntanlega samvinnubyggð og annast undirbúning og framkvæmdir við að koma henni upp, svo og að annast lántökur til þeirra framkvæmda samkv. 21. gr., og skal nánar ákveða um þessi atriði í samþykkt félagsins.
2. Að koma á fót rafvirkjun eða mannvirkjum til hagnýtingar á hveraorku, eða öðrum mannvirkjum til sameiginlegra afnota fyrir félagsmenn og annast rekstur þeirra.

VI. KAFLI

Niðurlagsákvæði.

28. gr.

Laun nýbýlastjóra, þóknun nýbýlanefndar, svo og annar kostnaður við stjórn nýbýlamála, greiðist úr ríkissjóði.

29. gr.

Nánari ákvæði um nýbýli og samvinnubyggðir samkvæmt lögum þessum setur landbúnaðarráðherra með reglugerð, að fengnum tillögum nýbýlanefndar og nýbýlastjóra.

30. gr. 25

Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 15 6. nóv. 1897, um nýbýli, svo og önnur ákvæði í lögum, er varða nýbýli hér á landi og koma í bága við lög þessi. 1. febr.

31. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG 26

1. febr.

um alþýðutryggingar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Alþýðutryggingar teljast samkvæmt lögum þessum:

1. Slysatryggingar.
2. Sjúkratryggingar.
3. Elli- og örorkutryggingar.
4. Atvinnuleysistryggingar.

2. gr.

Stofnun sú, er annast tryggingarnar, heitir Tryggingarstofnun ríkisins. Þegar tryggingarnar koma til framkvæmda verða þær, hver um sig, sjálfstæð deild í tryggingarstofnuninni og hafa þar aðskilinn fjárhag. Engin deildnanna ber ábyrgð á skuldbindingum annarar.

26 1. febr.

3. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins hefir heimili og varnarþing í Reykjavík, en umboðsmenn annarsstaðar þar sem þörf krefur.

4. gr.

Ríkisstjórnin hefir umsjón þeirra mála, sem heyra undir Tryggingarstofnun ríkisins, og setur reglugerðir eftir lögum þessum.

5. gr.

Heimilt er að fela Tryggingarstofnun ríkisins framkvæmdarstjórn skyldra opinberra stofnana, svo sem Samábyrgðarinnar, sbr. lög nr. 23 1921, og Brunabótafélags Íslands, sbr. lög nr. 54 1915 og lög nr. 53 1919. Skal hver stofnun hafa sérskilinn fjárhag, og fer að öðru leyti um stjórn þeirra eftir því, sem ákveðið er í lögum þeirra og reglugerðum.

6. gr.

Ráðherra ræður forstjóra Tryggingarstofnunar ríkisins. Hann ræður og deildarstjóra, eftir því sem þörf krefur, svo og yfirlækni tryggingarstofnunarinnar og tryggingarfræðing, ef forstjóri eða deildarstjórar eru það ekki, að fengnum tillögum forstjórans. Fela má sama deildarstjóra forstöðu fleiri en einnar deildar. Forstjórinn stjórnar stofnuninni í samræmi við lög, reglugerðir og erindisbréf, er honum verður sett. Hann afgreiðir mál í samráði við hlutaðeigandi deildarstjóra, en ber sjálfur ábyrgð á ákvörðunum og úrskurðum.

Laun forstjóra Tryggingarstofnunar ríkisins og annara fastra starfsmanna skulu ákveðin í launalögum, en þangað til svo er gert, ákveður ráðherra launin.

Lífeyrissjóður Íslands og slysatryggingarsjóður greiða sameiginlega ¾ hluta af öllum kostnaði við Tryggingarstofnun ríkisins, og ákveður ráðherra hvernig kostnaðurinn skiptist milli þeirra á hverjum tíma. Ríkissjóður greiðir fyrst um sinn ¼ hluta kostnaðarins, en leggja má þann kostnað á deildir Tryggingarstofnunarinnar, ef fært þykir.

7. gr.

Ráðherra skipar þriggja manna tryggingarráð. Skal einn vera tryggingarfræðingur eða hagfræðingur og annar lögfræðingur. Ráðherra ákveður þóknun tryggingarráðs.

Áfrýja má til tryggingarráðs öllum ákvörðunum og úrskurðum Tryggingarstofnunar ríkisins. Skal það þegar taka málið fyrir og að jafnaði kveða upp úrskurð innan 14 daga frá því, að það fékk málið til meðferðar. Nú sættir annarhvor aðili sig ekki við úrskurð tryggingarráðs, og má þá bera málið undir dómstólana. Tryggingarráðið skal hafa frjálsan aðgang að öllum skjölum og bókum Tryggingarstofnunar ríkisins, og er því skylt að hafa eftirlit með því, að stofnunin starfi í samræmi við lög og reglugerðir.

Reikningar Tryggingarstofnunarinnar skulu endurskoðaðir á sama hátt sem reikningar ríkisins og ríkisstofnana.

II. KAFLI

Slysatryggingar.

26
1. febr.

8. gr.

Skylt er að tryggja gegn slysum samkvæmt ákvæðum þessara laga:

1. Sjómenn þá, er hér greinir:
   a. Farmenn, fiskimenn og aðra sjómenn, er lögskráðir eru á íslenzk skip.
   b. Fiskimenn og farmenn á róðrarbátum og vélbátum, minni en 12 smál., er stunda fiskveiðar og hverskonar flutninga.
2. Verkamenn og starfsmenn, sem vinna fyrir kaupi í þeim atvinnugreinum, sem hér eru taldar:
   a. Ferming og afferming skipa og báta, svo og vöruhúsavinna, vöruflutningar í sambandi við það, hverskonar bifreiðastjórn og stjórn aflvéla við jarðvinnslu.
   b. Vinna í verksmiðjum og verkstæðum, þar með talið gas- og rafmagnsframleiðsla, vinna í sláturhúsum, mjólkurbúum og rjómabúum, námugröftur, bjargsig, fiskverkun, ísvinna og vinna við raflagnir.
   c. Húsabyggingar, bæði smíði nýrra húsa og viðbætur og breytingar á eldri húsum. Undanþegnar þessum ákvæðum eru byggingar og viðgerðir á húsum í sveitum, öðrum en tvílyftum húsum og heyhlöðum.
   d. Vegagerð, brúagerð, hafnagerð, vitabyggingar, símalagningar og símaviðgerðir, svo og vinna við vatnsleiðslur, raforkuleiðslur og gasleiðslur. Ennfremur skulu tryggðir hafnsögumenn, lögregluþjónar, tollþjónar, vitaverðir og starfsmenn við vita, sótarar, póstar og slökkvilið og aðrir þess háttar starfsmenn, ráðnir að opinberri tilhlutun.
   e. Skipasmíði, skipaviðgerðir, skipaviðhald og varðstaða á skipum við bryggju, í höfn eða í lægi, bátasmíði, bátaviðgerðir.

Tryggingin nær til sendistarfa í þágu tryggingarskylds atvinnurekstrar og þess tíma, er fer til að fara frá og til vinnu.

Nú slasast maður eða bíður líftjón við björgun, eða tilraun til björgunar manns í lífsháska, skal hann þá, eða eftirlátnir vandamenn hans, eiga rétt til slysabóta eftir sömu reglum sem slysatryggðir menn.

Það er skilyrði fyrir tryggingarskyldu þeirra, sem nefndir eru í 2. tölulið, að starfið sé rekið fyrir reikning ríkis eða sveitarfélags, eða einstaklings eða félags, sem hefir það að atvinnu. Þó fellur þar undir smíði nýrra húsa og verulegar breytingar á eldri húsum, þar með talin öll utan- og innanhússmálning, þótt það sé framkvæmt fyrir reikning manna, sem ekki hafa húsasmíð að atvinnu.

Tryggingin samkv. tölul. 2. nær ekki til starfsfólks í skrifstofum eða í búð, nema að því leyti, sem það vinnur að tryggingarskyldum störfum utan skrifstofu eða búðar.

Nú er tryggingarskylt verk látið í ákvæðisvinnu, og ber þá sá, sem verkið tekur í ákvæðisvinnu, ábyrgð á, að verkamennirnir séu tryggðir.

26 1. febr.

Heimilt er atvinnurekendum að tryggja sjálfa sig og verkafólk, sem ekki er tryggingarskylt, með tryggingarskyldu verkafólki sínu, en segja verður hann til þess, þegar trygging er tilkynnt eða endurnýjuð.

Atvinnurekendur, svo og ríki eða sveitarstjórn, bera ábyrgð á því, að þeir séu tryggðir, sem tryggingarskyldir eru samkvæmt lögum þessum, enda sé starfið rekið fyrir þeirra reikning.

9. gr.

Það er bótaskylt slys, er tryggður maður slasast eða deyr af slysi við þann atvinnurekstur, sem hann er tryggður í.

Til slysa telst hverskonar fingurmein og handarmein, er menn fá við sjómennsku, fiskvinnu, sláturhúsavinnu og aðra þá vinnu, sem kunn er að því að vera hættuleg á þennan hátt, enda kenni menn meinsins fyrst á meðan þeir stunda vinnuna, eða innan þess tíma, er rekja megi orsakir þess til hennar.

Sama gildir um aðra atvinnusjúkdóma, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð.

Sjómenn eru tryggðir fyrir slysum á sjó á tryggingartímabilinu, eða þegar þeir eru á landi, annaðhvort í þarfir útgerðarinnar eða fyrir sjálfa sig, í erindum, sem leiðir af starfi þeirra sem sjómanna.

10. gr.

Valdi slysið meiðslum, skal slysatryggingin greiða bætur sem hér segir:

1. Ef meiðslin valda sjúkleika og vinnutjóni lengur en 10 daga, þá skal greiða þeim, er fyrir slysinu varð, læknishjálp frá því að slysið vildi til, þar með talin nauðsynleg sjúkrahússvist, og ¾ hluta lyfja og umbúðakostnaðar utan sjúkrahúss, en að fullu á sjúkrahúsi, svo og dagpeninga frá þeim tíma, er síðar segir, þangað til hann verður vinnufær, eða úrskurður er felldur um varanlega örorku, eða maðurinn deyr, þó ekki lengur en 6 mánuði. Dagpeningar eru 5 kr. á dag, þó mega þeir aldrei fara fram úr ¾ af dagkaupi mannsins við þá atvinnu, er hann hafði þegar slysið varð. Ef hinn slasaði er lögskráður skipverji, fer um rétt hans eftir 27. og 28. gr. laga nr. 41 19. júní 1930, en aldrei skal hann þó missa neins í að því er snertir dagpeningagreiðslu. Síðan fer um rétt hans eftir lögum þessum. Þó skal útgerðarmanni heimilt að semja við slysatrygginguna um, að hún taki að sér gegn aukaiðgjaldi þá áhættu, sem útgerðarmaður ber samkvæmt nefndum greinum sjómannalaganna vegna slysa. Dagpeningar greiðist aldrei fyrir fyrstu 7 dagana, og aldrei fyrr en 7 dagar eru liðnir frá því að hinn tryggði hætti að taka kaup.
2. Ef slysið hefir valdið varanlegri örorku, greiðast örorkubætur þeim, sem fyrir því varð. Fullar örorkubætur eru 6000 krónur, og greiðast þær, ef sá, sem fyrir slysinu varð, að dómi læknis tryggingarinnar, er algerlega ófær til nokkurrar vinnu þaðan í frá, en örorkubæturnar eru að því skapi lægri, sem minna skortir á, að hann sé til fulls vinnufær, og engar, ef minna skortir en ⅕ hluta.

11. gr. 26

Valdi slysið dauða innan árs frá því að það bar að höndum, greiðast dán- 1. febr.
arbætur sem hér segir:

1. Ekkja eða ekkill hljóta 3000 krónur.
2. Barn, sem er á framfæri eftirlifandi foreldris, hlýtur 100 kr. fyrir hvert heilt ár, sem það vantar á að vera fullra 16 ára.
3. Barn, sem ekki er svo ástatt um, sem í 2. lið segir, hlýtur 200 kr. fyrir hvert heilt ár, sem það vantar á að vera fullra 16 ára.
4. Barn yfir 16 ára aldur, sem var á framfæri hins látna vegna örorku, þegar slysið bar að höndum, fær 1500 krónur.
5. Foreldri, sem var á framfæri hins látna að öllu eða nokkru leyti, þegar slysið vildi til, hlýtur 1500 krónur. Sé þannig ástatt um bæði foreldrin, og búi þau samvistum, hljóta þau þó aðeins sameiginlega 2500 krónur.
6. Systkini hins látna, sem voru á framfæri hans, þegar slysið vildi til, hljóta dánarbætur á sama hátt og börn.

Ekkja eða ekkill, sem ekki var samvistum við hið látna og ekki á framfæri þess, hlýtur engar dánarbætur. Kona, sem býr samvistum með manni án þess að vera gift honum, hefir sama rétt til dánarbóta og eiginkona, ef hún hefir fætt honum barn eða þau verið samvistum samfleytt í 18 mánuði. Sama gildir um karlmann, sem býr samvistum við konu án þess að vera kvæntur henni.

Um fósturbörn og fósturforeldra gildir sama og um börn og foreldra, að fullnægðum sömu skilyrðum. Barn telst hafa verið á framfæri föðurins, þótt það fæðist að honum látnum.

Frá dánarbótum, sem greiddar skulu vandamönnum, skal draga þær örorkubætur, er greiddar hafa verið samkvæmt 10. gr. 2.

12. gr.

Til þess að standast útgjöld slysatryggingarinnar skulu þeir, er tryggingarskylda menn hafa í þjónustu sinni, greiða iðgjöld fyrir alla þá, sem þeim er skylt að tryggja, og má ekki færa gjöldin þeim, sem tryggðir eru, til útgjalda. Iðgjaldaupphæðina ber að miða við slysahættuna. Eftir slysahættunni skal skipta þeim störfum og starfsgreinum, sem falla undir trygginguna, í flokka, og fyrir hvern flokk skal ákveðin sérstök iðgjaldsupphæð. Starfstíminn er talinn í vikum, og telst vikan eining við iðgjaldaákvörðun. Sé um tímavinnu að ræða, teljast 48 klst. í viku. Skal við ákvörðun iðgjaldanna hafa það fyrir augum, að þau samanlögð hrökkvi fyrir þeim bótum, sem slysatryggingunni ber að greiða.

Um skiptingu í áhættuflokka og iðgjaldagrundvöllinn fyrir hvern flokk skal ákveðið með reglugerð, er stjórnarráðið setur, og ber að endurskoða hana 5. hvert ár. Þó getur stjórnarráðið hvenær sem er, þegar ástæða þykir til, gert breytingar á skiptingunni í áhættuflokka og á iðgjöldum, en slíkar breytingar koma ekki til framkvæmda fyrr en með byrjun næsta almanaksárs á eftir.

Ef atvinnufyrirtæki nær yfir starfsemi, er fellur undir mismunandi áhættuflokka, reiknast iðgjöldin sérstaklega fyrir hvern hluta fyrirtækisins, eftirið-

26 gjaldi þess áhættuflokks, sem það heyrir undir. Þó getur tryggingarstjórnin, ef
1. febr. erfitt er að halda þessu aðgreindu, ákveðið meðaliðgjald fyrir allt fyrirtækið eftir iðgjöldum þeirra áhættuflokka, sem það fellur undir.

13. gr.

Iðgjöld sjómanna, sem tryggðir eru samkv. 8. gr. 1., reiknast eftir tíma þeim, sem sjómaðurinn er lögskráður eða ráðinn til, og telst í vikum frá lögskráningardegi, eða þeim degi, er hann kom í skiprúm.

Um leið og lögskráning fer fram, skal skráningarstjóri gera sérstaka skrá yfir tryggingarskylda skipverja, hverja stöðu sem þeir hafa á skipinu. Útgerðarmaður greiðir skráningarstjóra iðgjöldin um leið og lögskráning fer fram.

Þegar formaður á vélbát eða róðrarbát (sbr. 8. gr. 1.) hefir ráðið skipverja sína, skal hann jafnskjótt senda hreppstjóra eða bæjarfógeta (í Reykjavík lögreglustjóra), þar sem báturinn er gerður út, skrá yfir skipverjana ásamt iðgjaldi því, er greiða ber, en hreppstjóri sendir skrána og gjaldið til sýslumanns.

Útgerðarmenn róðrarbáta og vélbáta, minni en 5 smálestir, greiða aðeins $^{7}/_{10}$ af iðgjaldi því, sem ákveðið er fyrir þá, en það, sem á vantar fullt iðgjald, greiðist úr ríkissjóði. Skráningarstjóri sendir slysatryggingunni skrár þær, sem nefndar eru í 2. og 3. málsgr. greinar þessarar, sem fylgiskjöl með ársreikningi sínum. Hann skal og standa skil á iðgjöldunum samkvæmt nánari fyrirmælum stjórnarráðsins.

Lögreglustjóra ber í innheimtulaun 3% af skipum, sem skráð er á, og 6% af róðrar- og vélbátum, sem eru minni en 12 lestir. Þar, sem hreppstjóri hefir innheimtuna á hendi, gengur helmingur innheimtulaunanna til hans.

14. gr.

Nú forfallast slysatryggður skipverji, og gengur ótryggður maður í skiprúm hans, og skal þá skylt að tryggja þann skipverja, svo sem að framan greinir, meðan hann er í því skiprúmi, þó aldrei skemur en eina viku. Iðgjald fyrir forfallaðan skipverja má endurgreiða fyrir það, sem eftir er af ráðningartímanum, þegar forföllin stafa ekki af bótaskyldu slysi, enda hafi maðurinn gengið úr skiprúminu.

Útgerðarmaður eða formaður róðrarbáta eða vélbáta, minni en 12 smálestir, getur með leyfi skráningarstjóra tryggt ákveðna tölu skipverja, ef sérstakar ástæður gera þess þörf.

Útgerðarmaður eða skipstjóri tilkynnir tafarlaust skráningarstjóra eða hreppstjóra mannaskiptin, og ábyrgist útgerðarmaður iðgjaldagreiðslu.

15. gr.

Sérhver forráðamaður atvinnufyrirtækis eða starfrækslu, sem nefnd er í 8. gr. 2., skal, þegar fyrirtækið tekur til starfa, senda hreppstjóra eða bæjarfógeta (í Reykjavík tollstjóra) tilkynningu samkvæmt fyrirmynd, er slysatryggingin gerir, með öllum þeim upplýsingum, sem nauðsynlegar eru til þess að áætlaið-

gjaldagreiðslu þess. Eftir þeirri áætlun skal iðgjaldið greitt og innheimt fyrir- **26**
fram. Sömuleiðis skal senda tilkynningu, ef fyrirtækið verður fyrir verulegum 1. febr.
breytingum, er máli geta skipt að því er tryggingunа snertir. Hreppstjóri sendir lögreglustjóra tilkynningar þessar, en lögreglustjórar gera samkvæmt þeim skrá yfir öll tryggingarskyld fyrirtæki, en annað eintak tilkynninganna senda þeir slysatryggingunni. Verkamenn teljast tryggðir frá þeim tíma, er fyrirtækið byrjar.

Forráðamönnum fyrirtækis eða starfrækslu, er um getur í 8. gr. 2., er skylt að gera skrá samkvæmt vinnubókum fyrirtækisins, í því formi, sem slysatryggingin mælir fyrir um. Samrit af skrám þessum sendist hreppstjóra eða lögreglustjóra, og miðast hið endanlega iðgjald við þær. Lögreglustjóri sér um innheimtu iðgjaldanna og stendur skil á þeim, eftir nánari fyrirmælum stjórnarráðsins. Í innheimtulaun ber að greiða 6%.

Lögreglustjóri getur, ef honum þykir ástæða til, eða slysatryggingin óskar þess, látið rannsaka vinnuskrár og bækur fyrirtækisins, til þess að fullvissa sig um, hvað fyrirtækinu beri að greiða í iðgjöld.

16. gr.

Nú er vanrækt að tilkynna tryggingarskyldan atvinnurekstur, eða greiða iðgjöld fyrirfram samkvæmt 13., 14. og 15. gr. fyrir tryggingarskylda menn, og skulu þeir þó jafnt teljast slysatryggðir samkvæmt lögum þessum, en hlutaðeigandi atvinnurekandi skal skyldur að greiða slysatryggingunni tvöföld iðgjöld þau, sem vangoldin eru, og auk þess sæta sektum.

17. gr.

Þegar slys ber að höndum, sem ætla má að greiða beri bætur fyrir samkvæmt lögum þessum, skal forráðamaður fyrirtækisins senda tafarlaust, og eigi síðar en innan 2 mánaða, tilkynningu um slysið í því formi, sem slysatryggingin skipar fyrir um, til lögreglustjóra eða hreppstjóra, er síðan sendir tilkynninguna áfram til lögreglustjóra. Ef lögreglustjóri álítur, að slysið veiti rétt til bóta frá slysatryggingunni, sendir hann tilkynninguna áfram til slysatryggingarinnar, ásamt öðrum nauðsynlegum upplýsingum. Ef atvik að slysinu eru óljós eða mál ófullnægjandi upplýst, eða ef ástæða er til að ætla, að slysið hafi orsakazt af hirðuleysi eða af lélegum útbúnaði, eða slysatryggingin óskar þess einhverra ástæðna vegna, skal lögreglustjóri halda réttarpróf í málinu. Því aðeins ber að taka til greina og senda til slysatryggingarinnar kröfur um bætur fyrir slys, er verða við atvinnurekstur, sem heimilt er að tryggja í frjálsri tryggingu, að tryggingar hafi verið beiðzt og iðgjöld verið greidd fyrirfram.

Ef sá, sem átti að tilkynna slys, hefir vanrækt það, skal það eigi vera því til fyrirstöðu, að sá, sem fyrir slysi varð, eða eftirlátnir vandamenn hans, geti gert kröfur til bóta, ef það er gert áður en ár er liðið frá því að slysið varð.

Heimilt er að taka til greina tilkynningar, sem berast eftir að fyrrnefndur 2 mánaða frestur er liðinn, ef sannað er, að tilkynnandi á ekki sök á drættinum.

26 1. febr.

18. gr.

Undir eins og tryggingarstjórn hafa borizt nægar upplýsingar um slys og annað, sem til greina kemur um ákvörðun bóta, úrskurðar hún, hvort bætur skuli greiðast samkvæmt lögum þessum og ákveður bæturnar. Ef um meiðsl er að ræða, eru bæturnar fyrst ákveðnar til bráðabirgða (dagpeningar), þar til lækningu er lokið og maðurinn getur farið að stunda vinnu sína aftur, eða sjá má, hve mikið hann hefir misst af vinnuþreki sínu. Endanlegur úrskurður skal þó kveðinn upp áður en ár er liðið, nema læknir tryggingarinnar telji þörf á frekari drætti.

19. gr.

Eigi hinn tryggði rétt til sjúkrabóta á hendur sjúkrasamlagi eða manni eða stofnun, skal hann, ef hann krefst slysabóta, framselja Slysatryggingu ríkisins rétt sinn til bótanna. Nú greiðast hærri bætur en framlögðum slysabótum nemur, og fær hinn tryggði þá það, sem fram yfir er.

20. gr.

Þeir, sem stunda eða reka einhverja þá atvinnu eða störf, sem ekki eru tryggingarskyld samkv. 8. gr., hafa rétt til að tryggja sjálfa sig eða verkamenn sína gegn slysum. Slík frjáls trygging er þó því aðeins leyfð, að hún sé til ákveðins tíma og á nafn, og því aðeins gild, að hún hafi verið tilkynnt og iðgjöld greidd fyrirfram. Ef um er að ræða tryggingu við óskyld og misjafnlega áhættusöm störf, sem ekki er hægt að aðgreina og skipa í sérstaka áhættuflokka, má ákveða fyrir slík störf meðaltalsiðgjöld fyrir hverja viku tryggingartímabilsins.

21. gr.

Heimilt er atvinnurekendum að skipa 5 manna nefnd til þess að gæta hagsmuna sinna við skiptingu í áhættuflokka og ákvörðun iðgjalda. Í nefndinni eiga sæti: einn fulltrúi fyrir gufuskipaútgerð, sem Félag íslenzkra botnvörpuskipaeigenda skipar, tveir fyrir vélbáta- og róðrarbátaútgerð, sem Fiskifélag Íslands skipar, einn fyrir skipaafgreiðslu og hafnarvinnu, sem Verzlunarráð Íslands skipar, og einn fyrir verksmiðjuiðnað, sem Landssamband iðnaðarmanna skipar.

Ef stofnaður verður almennur félagsskapur meðal atvinnurekenda í vélbáta- og róðrarbátaútgerð, skipaafgreiðslu og verksmiðjuiðnaði, fellur kosning fulltrúa þessara atvinnugreina undir hann. Nefnd þessi getur gert tillögur um skiptingu í áhættuflokka og um iðgjaldagreiðslu, og er skylt að leita álits hennar áður en ákvörðun er tekin um þau efni. Ennfremur hefir nefndin rétt til að velja einn mann til þess að fylgjast með stjórn og rekstri slysatryggingarinnar. Sama rétt hefir og Alþýðusamband Íslands. Báðir þessir menn hafa aðgang að öllum skjölum slysatryggingarinnar, og er stjórn hennar skylt að veita þeim allar upplýsingar, sem þeir óska, viðvíkjandi framkvæmd tryggingarinnar, enda er þeim heimilt að sækja stjórnarfundi.

III. KAFLI

Um sjúkratryggingar.

22. gr.

Sjúkrasamlög samkvæmt lögum þessum eru tryggingarstofnanir, sem hafa það hlutverk að tryggja samlagsmönnum, er ekki hafa hærri tekjur en í 24. gr. segir, sjúkrahjálp og uppbót á fjárhagstjóni, sem veikindi valda.

23. gr.

Þar, sem sjúkrasamlög eru stofnuð, hefir sérhver maður, karl eða kona, eldri en 16 ára og búsettur á samlagssvæðinu, rétt og skyldu til að tryggja sig í samlaginu. Undanteknir eru þeir, er dvelja í sjúkrahúsum eða heilsuhælum vegna alvarlegra langvarandi veikinda.

24. gr.

Rétt til þeirra hlunninda, sem sjúkrasamlag veitir, eiga þeir meðlimir þess, sem á síðastliðnu ári hafa ekki haft hærri skattskyldar tekjur en 4500 krónur.

Hjón njóta því aðeins hlunninda, að samanlagðar tekjur þeirra fari ekki fram úr því, sem hér var sagt. Þó skal leyfður frádráttur frá þeim tekjum á kostnaði við aðstoð á heimili, sem leiðir beinlínis af vinnu húsmóður utan heimilis.

25. gr.

Kaupstaðir þeir, sem nú eru og síðar kunna að verða í landinu, skulu, hver um sig, vera sérstakt sjúkrasamlagssvæði. Ákveða má í reglugerð, að samlagssvæði kaupstaðar skuli, auk lögsagnarumdæmisins, ná yfir tiltekin svæði í grennd við hann.

26. gr.

Í hverjum kaupstað skal starfa sérstakt sjúkrasamlag. Kýs bæjarstjórn stjórn samlagsins, sem skipuð skal 3, 5 eða 7 mönnum, eftir því, sem bæjarstjórn ákveður. Stjórnin skal kosin á sama hátt, samtímis og til jafnlangs tíma og fastanefndir eru kosnar. Bæjarstjórn ákveður þóknun stjórnenda, er greiðist af samlaginu.

27. gr.

Í hreppum utan sjúkrasamlagssvæða kaupstaðanna skal stofna sjúkrasamlög, ef meiri hluti þeirra, sem kosningarrétt hafa í málefnum sveitarfélaga, æskir þess. Atkvæðagreiðsla skal fara fram um, hvort stofna skuli sjúkrasamlag í hreppnum, ef fimmti hluti kjósenda óskar þess. Hreppsnefnd annast atkvæðagreiðsluna, á sama hátt sem sveitarstjórnarkosningar.

Sama samlag getur náð til fleiri hreppa en eins, innan sama læknishéraðs, eða jafnvel allra hreppa innan læknishéraðsins, sem samþykkt hafa stofnun samlags. Ákveður ráðherra, að fengnum tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda

26 og stjórnar Tryggingarstofnunar ríkisins, yfir hvaða samlagssvæði hvert sjúkra-
1. febr. samlag skuli ná.

Eftir að ár er liðið frá atkvæðagreiðslu getur fimmti hluti atkvæðisbærra manna í hrepp, sem áður hefir fellt að stofna sjúkrasamlag, krafizt þess, að atkvæðagreiðsla fari fram á ný í hreppnum. Greiði þá meiri hluti atkvæðisbærra manna atkvæði með stofnun sjúkrasamlags, skal það stofnað, nema ráðherra ákveði, að fengnum tillögum hreppsnefndar hlutaðeigandi hrepps og stjórnar Tryggingarstofnunar ríkisins, að hreppurinn skuli falla undir samlag innan læknishéraðsins, sem áður hefir verið stofnað.

28. gr.

Nái sjúkrasamlag aðeins til eins hrepps, skal stjórn þess skipuð 3 mönnum, kosnum af hreppsnefnd. Standi fleiri hreppar en einn að sjúkrasamlagi, skulu þeir leggja til einn mann hver í stjórn samlagsins, kosna af hreppsnefndum, en verði tala stjórnarmanna jöfn, skal hreppsnefnd þess hrepps, sem fleiri eða flesta hefir tryggingarskylda meðlimi, kjósa oddamann.

Ef nýr hreppur er lagður til áður stofnaðs sjúkrasamlags, og það veldur því, að annar hreppur hefir fleiri menn í stjórn en honum ber samkvæmt því sem hér var sagt, þá falla niður umboð stjórnarmanna þess hrepps, og skal hreppsnefnd kjósa mann eða menn á ný, svo að stjórn samlagsins verði rétt skipuð.

Laun stjórnenda greiðast af samlaginu og skulu ákveðin í samþykktum þess.

29. gr.

Stjórnir sjúkrasamlaga velja sér formann og skipta með sér verkum.

Sjúkrasamlögin lúta öll yfirstjórn Tryggingarstofnunar ríkisins.

Samþykktir sjúkrasamlaga skulu samþykktar af ráðherra, að fengnum tillögum tryggingarstofnunarinnar.

30. gr.

Í samþykktum sjúkrasamlaga skal tekið fram, hverra réttinda samlagsmenn njóta. Ætíð skal þó sjúkrasamlag veita þá hjálp vegna veikinda, sem hér er talin:

1. Læknishjálp hjá tryggingarlækni, þ. e. lækni, sem samlagið hefir samið við, eða tryggingarstofnunin, að fullu á sjúkrahúsi og að ¾ hlutum utan sjúkrahúss. Læknishjálp fari fram í viðtalsstofu læknis, sé sjúklingurinn ferðafær og hægt sé að koma því við. Heimilt er sjúkrasamlagi að semja við tryggingarlækni um innheimtu þess ¼ hluta læknishjálpar utan sjúkrahúss, sem sjúkrasamlaginu er ekki skylt að greiða tryggingarlækninum.
2. Lyf og umbúðir, samkvæmt fyrirsögn tryggingarlæknis, að fullu í sjúkrahúsi og að ¾ hlutum utan sjúkrahúss.
3. Ókeypis vist eftir ráði tryggingarlæknis í sjúkrahúsi, sem samlagið hefir samið við, eða tryggingarstjórn fyrir hönd þess.

4. Í sjúkrasamlögum kaupstaða er ennfremur skylt að greiða dagpeninga til þeirra, sem óvinnufærir eru sökum veikinda. Dagpeningar greiðast þó ekki fyrr en ein vika er liðin frá því, að hinn tryggði varð óvinnufær, samkvæmt framansögðu, og aldrei frá fyrri tíma en viku eftir að hann hætti að taka laun eða hætt er að reikna honum laun samkvæmt því, er segir í 41. gr. hér á eftir. 26 1. febr.

Dagpeningar eru tvennskonar, persónudagpeningar og fjölskyldudagpeningar, og skal upphæð þeirra ekki vera lægri í Reykjavík en hér segir, en annarsstaðar eftir því, sem ákveðið er í samþykktum:

a. Persónudagpeningar nema kr. 2.00 og greiðast eingöngu þegar hinn tryggði liggur utan sjúkrahúss.

b. Eigi hinn tryggði fyrir konu eða börnum að sjá, nýtur hann, auk persónudagpeninga, fjölskyldudagpeninga. Fara þeir eftir tölu þeirra, sem eru á framfæri hans, þannig:

Fyrir 1 á framfæri kr. 2.00.
Fyrir 2 á framfæri kr. 3.00.
Fyrir 3 á framfæri kr. 3.75.
Fyrir 4 á framfæri kr. 4.50.

Fyrir fleiri en 4 bætast við 50 aurar fyrir hvern, sem umfram er, en þó mega dagpeningar samtals ekki fara fram úr 7 krónum, og aldrei fram úr ¾ hlutum af venjulegu dagkaupi verkamanna á staðnum.

Fjölskyldudagpeningar greiðast jafnt, hvort sem hinn tryggði liggur í sjúkrahúsi eða utan sjúkrahúss.

Gift kona nýtur ekki fjölskyldudagpeninga, ef maður hennar er vinnufær, enda hafi meiri hluta af sameiginlegum tekjum hjónanna verið aflað af honum.

Heimilt er að ákveða í samþykktum sjúkrasamlaga víðtækari hjálp en hér er talin, þar á meðal fulla læknishjálp, læknisaðgerðir hjá öðrum en tryggingarlækni, styrk vegna barnsfæðinga, styrk upp í útfararkostnað, kostnað við læknisvitjun, dagpeninga í sjúkrasamlögum utan kaupstaða, hjúkrunarkostnað utan samþykktra sjúkrahúsa o. s. frv.

Að jafnaði skulu samlagsmenn ekki eiga rétt til styrks fyrr en 6 mánuðir eru liðnir frá þeim tíma, er trygging þeirra hófst með iðgjaldagreiðslu, en heimilt er þó að ákveða annan biðtíma í samþykktunum.

31. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins er heimilt, í samráði við landlækni, að semja fyrir sjúkrasamlög um greiðslur til tryggingarlækna. Náist ekki samkomulag, eða að svo miklu leyti, sem ósamið verður, er stjórn sjúkrasamlags heimilt að greiða tryggingarlæknum eftir reglum, sem tryggingarstofnun ríkisins setur.

32. gr.

Börn samlagsmanna, yngri en 16 ára, sem eru á framfæri þeirra, fá sömu hjálp í veikindum og foreldri á rétt til, að dagpeningum undanteknum,

26 1. febr.

Nú eru börn, eldri en 16 ára og yngri en 21 árs, á heimili fátækra foreldra sinna án þess að hafa sjálfstæðar tekjur, og er þá heimilt að ákveða í samþykkt sjúkrasamlags, að stjórn þess hafi heimild til að gefa eftir iðgjöld barnanna að nokkru eða öllu leyti án skerðingar á rétti barnsins til sjúkrahjálpar, annara en dagpeninga.

Kona, sem býr samvistum með manni án þess að vera gift honum, hefir sama rétt til sjúkrahjálpar og eiginkona, ef hún hefir fætt honum barn, eða þau verið samvistum samfleytt í 18 mánuði.

33. gr.

Dagpeningar og meðlagskostnaður í sjúkrahúsi greiðist fyrir samlagsmenn og skyldulið þeirra samkvæmt 30. gr. í allt að 32 vikur á 12 mánuðum samfleytt. Aldrei greiðist þó áður greindur kostnaður fyrir lengri tíma en 26 vikur alls fyrir einn og sama sjúkdóm.

34. gr.

Ákveða skal í samþykktum sjúkrasamlaga upphæð iðgjalda tryggingarskyldra manna. Skulu þau ákveðin með það fyrir augum, að heildartekjur samlagsins nægi til þess að standa straum af skuldbindingum þess.

Heimilt er að ákveða í samþykkt sjúkrasamlags, að meðlimum, sem ekki leita hjálpar samlagsins árlangt eða lengur, skuli endurgreiddur hluti iðgjalda sinna, og fari upphæð endurgreiðslunnar eftir því, hve lengi meðlimur hefir greitt til samlagsins án þess að leita hjálpar þess.

35. gr.

Ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarsjóðir greiða, hvor um sig, í sjóð sjúkrasamlaga 25 af hundraði greiddra iðgjalda, þó ekki yfir 9 kr. fyrir hvern tryggðan mann.

Sjúkrasamlög, sem stofnuð verða í hreppum samkv. 26. gr., skulu tilkynna ráðherra stofnunina fyrir 1. apríl, og öðlast þau þá rétt til framlags úr ríkissjóði og sveitarsjóði samkvæmt lögum þessum frá næstu áramótum á eftir. Þetta ákvæði gildir þó ekki um þau sjúkrasamlög, sem stofnuð kunna að verða á árinu 1936.

36. gr.

Nú þykir sýnt, að sjóður sjúkrasamlags nægi ekki til að standa straum af skuldbindingum samlagsins. Skal stjórn þess þá gera hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórn aðvart, sem þá getur ákveðið að gera ráðstafanir til aukinnar tekjuöflunar eða dregið úr hlunnindum þeim, sem samlagið veitir. Þó má aldrei skerða þau lágmarksréttindi, er um getur í 30. gr.

37. gr.

Iðgjöld samkv. 34. gr. greiðast fyrirfram, eftir því sem nánar verður ákveðið í samþykktum. Bæjar- eða sveitarsjóðir greiða iðgjöld þeirra manna, sem eru

á föstu sveitarframfæri. Einnig er rétt, að greidd séu úr bæjar- eða sveitarsjóði ógreidd iðgjöld þeirra manna, sem bæjar- eða sveitarstjórn telur ástæðu til að halda í tryggingu. Gjaldið telst ekki sveitarstyrkur, en endurgreiðist ef ástæður leyfa. 26 1. febr.

Lífeyrissjóður Íslands greiðir iðgjöld þeirra manna, sem njóta elli- eða örorkulífeyris, enda dregst iðgjaldið frá lífeyrinum. Ellistyrktarsjóðir greiða iðgjöld þeirra gamalmenna, sem ellilauna njóta, og dragast þau frá ellistyrknum.

38. gr.

Ef tryggður maður veikist utan samlagssvæðis, á hann rétt til sjúkrastyrks frá sjúkrasamlagi sínu, en þó eigi hærri en ef hann hefði veikzt á samlagssvæðinu.

39. gr.

Nú flyzt maður, sem tryggður er í sjúkrasamlagi, burt af samlagssvæðinu, og á hann þá rétt til sjúkrastyrks, ef hann veikist á því tímabili, sem hann hefir greitt iðgjald fyrir, eftir sömu reglum og um getur í síðustu grein. Verði hann tryggingarskyldur á þeim stað, sem hann flyzt til, og greiðir þar iðgjöld, öðlast hann full réttindi þar jafnskjótt og tryggingartími hans er útrunninn þar sem hann var áður. Þó öðlast hann ekki rétt til dagpeninga fyrr en að 6 mánuðum liðnum, hafi hann ekki átt rétt til þeirra í þeirri deild, er hann fluttist úr.

40. gr.

Eigi hinn tryggði rétt til slysabóta á hendur Slysatryggingu ríkisins eða skaðabótaskyldum manni eða stofnun, skal hann, ef hann krefst sjúkrastyrks, framselja hlutaðeigandi sjúkrasamlagi rétt sinn til bótanna. Nú greiðast hærri bætur en framlögðum sjúkrastyrk nemur, og fær hinn tryggði þá það, sem fram yfir er, og jafnan skal hann fá þær bætur, sem greiddar eru vegna þjáninga, líkamslýta eða aðrar slíkar miskabætur.

Heimilt skal útgerðarmanni að semja við sjúkrasamlag um, að það taki að sér, gegn aukagjaldi, þá áhættu, sem útgerðarmaður ber samkv. 27. og 28. gr. l. nr. 41 19. júlí 1930, enda greiðist hinum tryggða sú upphæð, er honum ber samkvæmt lögum þessum, ef hún reynist hærri en bætur þær, sem útgerðarmanni ber að greiða samkv. sjómannalögunum.

41. gr.

Fastir starfsmenn skulu aldrei missa neins í af launum sínum, í hverju sem þau eru greidd, fyrstu 14 dagana eftir að þeir forfallast frá vinnu sökum sjúkdóms, en njóta skulu þeir kaupgreiðslu um lengri tíma, ef svo er mælt fyrir í sérstökum lögum, samningum eða venjum í þeirri starfsgrein.

Hafi tryggður aðaltekjur sínar af eigin atvinnurekstri eða eignum, skal hann ávallt talinn á launum hjá sjálfum sér fyrstu 14 dagana eftir að veikindi eða slys ber að höndum, en heimilt er samlagsstjórn að telja hann lengur á

26 sjálfs sín launum, ef sannanlegt er, að tekjur hans rýrna ekki að neinu veru-
1. febr. legu leyti vegna sjúkdómsforfalla hans.

42. gr.

Vangoldin iðgjöld innheimta bæjarstjórnir og sveitarstjórnir hjá gjaldanda eða þeim, sem ábyrgð ber á greiðslunni (sbr. 85. gr.). Heimilt er stjórn sjúkrasamlags eða bæjar- eða sveitarstjórn, sem lagt hefir fram iðgjald samkv. 37. gr., að krefjast þess af atvinnurekanda, sem tryggður maður vinnur hjá, að hann haldi iðgjaldinu eftir af kaupi hans og greiði það til sjúkrasamlags eða bæjar- eða sveitarsjóðs. Óhlýðnist atvinnurekandi þessu, þrátt fyrir tilkynningu, má innheimta iðgjaldið hjá honum með lögtaki, ef á þarf að halda.

43. gr.

Greiði tryggingarskyldur maður ekki iðgjald sitt á gjalddaga, skal honum þó gefinn frestur, 14 dagar í kaupstöðum en einn mánuður utan kaupstaða, til að greiða gjaldið, án þess að réttur hans skerðist við það. Þegar sá frestur er liðinn, fellur réttur hans til sjúkrastyrks niður, en þó skal honum heimilt á næsta mánuði að greiða gjaldið, og öðlast hann þá full réttindi aftur frá þeim tíma, er gjaldið er greitt. Greiðist iðgjaldið síðar, öðlast hann réttindi sem nýr meðlimur, sbr. 30. gr., síðustu mgr.

Þegar sérstaklega stendur á, getur stjórn sjúkrasamlaga lengt frest þann, sem getur um í fyrri málsgr., allt að tveim mánuðum.

44. gr.

Tillög ríkissjóðs og bæjar- og sveitarsjóða greiðast ársfjórðungslega eftir á og miðast í hvert sinn við greidd iðgjöld á næsta ársfjórðungi á undan.

45. gr.

Heimilt er ríkisstjórninni, að fengnum tillögum frá Tryggingarstofnun ríkisins, að stofna jöfnunarsjóð sjúkrasamlaga. Sjóði þessum skal aflað tekna á þann hátt, að vinnukaupendur greiði allt að einum af hundraði umsaminna vinnulauna, eftir því, sem nánar verður ákveðið í reglugerð. Tillagið til jöfnunarsjóðs skal aðeins lagt á í þeim bæjarfélögum eða hreppum, þar sem sjúkrasamlag er stofnað. Nú er stofnað sjúkrasamlag eftir að jöfnunarsjóður sjúkrasamlaga er stofnaður, og skal þá leggja samsvarandi gjald á vinnulaunagreiðslur í hreppnum, sem svarar til þess, að sjúkrasamlag hefði verið þar frá upphafi, þó með tilliti til greiðslna, er farið hafa fram úr jöfnunarsjóði sjúkrasamlaga áður, eftir því sem ákveðið verður í reglugerð, þó aldrei yfir 1½% gjald í upphafi.

Jöfnunarsjóði skal stjórnað af Tryggingarstofnun ríkisins. Úr jöfnunarsjóði má greiða styrk til einstakra sjúkrasamlaga, sem orðið hafa fyrir svo miklum útgjöldum vegna veikinda samlagsmanna, að sjóðir þeirra hrökkva ekki til. Veittan styrk skal sjúkrasamlagið endurgreiða jöfnunarsjóði að hálfu á næstu fimm árum, með hækkun iðgjalda, ef með þarf, eða annari tekjuöflun.

IV. KAFLI

Elli- og örorkutryggingar.

46. gr.

Stofna skal almennan lífeyrissjóð, er nefnist Lífeyrissjóður Íslands. Honum er ætlað það hlutverk, að veita elli- og örorkulífeyri, eftir því, sem nánar er mælt fyrir í þessum kafla.

47. gr.

Sjóðurinn myndast á þann hátt, er hér segir:

1. Af iðgjöldum tryggingarskyldra manna.
2. Af sjóðum þeim, sem ræðir um í 62. gr. hér á eftir, þegar hlutverki þeirra samkvæmt þeirri grein er lokið, svo og af ellistyrktarsjóðum, þegar hlutverki þeirra er lokið skv. VI. kafla þessara laga.

48. gr.

Tryggingarskyldur er sérhver íslenzkur ríkisborgari, heimilisfastur hér á landi eða lögskráður á íslenzkt skip, nema annað sé fyrir mælt í lögum þessum. Tryggingarskyldan hefst með fullnuðum 16 ára aldri og lýkur með fullnuðum 67 ára aldri.

Sanni íslenzkur ríkisborgari, sem er lögskráður á íslenzkt skip, en heimilisfastur erlendis, að hann greiði þar iðgjöld til almenns elli- og örorkulífeyrissjóðs, er hann ekki tryggingarskyldur hér.

49. gr.

Sérhver tryggingarskyldur maður, karl og kona, skal árlega greiða iðgjald í Lífeyrissjóð Íslands, sem nemur:

1. 7 krónum fyrir þá, sem heimilisfastir eru í kaupstöðum, 6 krónum fyrir þá, sem heimilisfastir eru í kauptúnum þeim, er hafa yfir 300 íbúa, og 5 krónum fyrir þá, er annarsstaðar eru heimilisfastir.
2. Einum af hundraði af skattskyldum árstekjum, sbr. l. nr. 6 9. jan. 1935, um tekjuskatt og eignarskatt.

Heimilt er tryggingarskyldum manni að greiða fyrir sig fram til lífeyrissjóðs á hvaða tíma sem er iðgjöld sín samkvæmt 1. tölulið þessarar gr., eða hluta þeirra, eftir þeim reglum, er tryggingarstofnunin setur, sem miða skal við það, að báðir aðilar séu skaðlausir. Fyrirframgreiðslan skal ganga til þess að færa niður ógoldin, árleg iðgjöld hins tryggða.

50. gr.

Undanþegnir hinni árlegu iðgjaldagreiðslu samkv. 49. gr. eru þó þeir, sem allt undanfarið ár hafa

1. notið örorkulífeyris úr Lífeyrissjóði Íslands,
2. notið opinbers styrks samkvæmt ákvæðum laga um styrkveitingar til þeirra manna, sem haldnir eru alvarlegum, langvinnum sjúkdómi,

26 1. febr.

3. dvalið í fangelsum, vinnuhælum eða öðrum slíkum stofnunum, samkvæmt opinberri ráðstöfun,
4. greitt iðgjöld samkvæmt sérákvæðum 62. gr. hér á eftir.

51. gr.

Greiðslur ellilífeyris hefjast þegar hinn tryggði verður 67 ára.

Sé hinn tryggði ekki að neinu leyti á opinberu framfæri né njóti styrks samkvæmt lögum þessum, er honum heimilt að fá greiðslum ellilífeyris frestað um eitt ár í senn. Sé greiðslum frestað, hækkar árslífeyrir hins tryggða sem hér segir:

68	ára	gamall	maður	fær	13%	í viðbót.
69	—	—	—	—	30%	- —
70	—	—	—	—	50%	- —
71	árs	eða	eldri	—	75%	- —

52. gr.

Örorkulífeyrir greiðist á aldrinum 16—67 ára, en sá telst öryrki samkvæmt þessum lögum, sem ekki er lengur fær um, við störf, er samsvara lífskröftum hans og verkkunnáttu og sanngjarnt er að ætlast til af honum, með hliðsjón af uppeldi hans og undanfarandi starfa, að vinna sér inn helming þess, er andlega og líkamlega heilbrigðir menn eru vanir að vinna sér inn í því sama héraði.

Réttur til greiðslu örorkulífeyris hefst, með þeim undantekningum, er um ræðir í 54. og 55. gr., þegar hinn tryggði er úrskurðaður öryrki, og telst frá þeim tíma, er umsókn um lífeyrinn kemur í hendur Tryggingarstofnun ríkisins eða umboðsmanni hennar, nema talið sé í úrskurðinum, að örorkan hafi síðar hafizt, en þá reiknast rétturinn frá þeim tíma, er örorkan hófst.

53. gr.

Tryggingarstjórninni er heimilt að gera ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir, að tryggingarskyldir menn og konur, eiginmenn þeirra og eiginkonur verði öryrkjar, með því að láta þá læra störf við þeirra hæfi, veita þeim viðeigandi læknishjálp, æfa þá við notkun umbúða, gervilima, gleraugna, sjúkravagna og annara tækja, ef fyrirsjáanlegt er, að vanræksla á þessu hafi í för með sér verulega rýrnun á starfsgetu hins tryggingarskylda í nánustu framtíð. Sama gildir um þá, sem þegar eru orðnir öryrkjar, ef líkur eru til, að slíkar ráðstafanir muni geta veitt þeim aftur starfsgetu þeirra eða bætt hana að verulegum mun. Neiti hinn tryggingarskyldi, eða sá, er nýtur örorkulífeyris, að hlíta slíkum ráðstöfunum af hálfu tryggingarstjórnar, getur hún ákveðið, að hann hafi með neitun sinni fyrirgert að nokkru eða öllu leyti réttinum til örorkulífeyris. Þó skal hún jafnan áður en slík ákvörðun er tekin senda í ábyrgðarbréfi þeim, er hlut á að máli, tilkynningu um það, hvaða áhrif neitun hans getur haft. Enginn er þó skyldur að hlíta læknisaðgerð, sem getur haft í för með sér hættu á lífi hans eða limum.

Tryggingarstjórnin getur ennfremur ákveðið, þegar svo stendur á sem í 1. málsgr. segir, að veita skyldutryggðum og þeim, er njóta örorkulífeyris eða ellilauna, hjálp til þess að byrja sjálfstæða atvinnu, með því að styrkja þá til náms, bóklegs eða verklegs, til þess að kaupa vinnuvélar og veita þeim aðstoð til þess að afla sér vinnu. 26 1. febr.

Allur kostnaður af ráðstöfunum þessum greiðist af örorkutryggingunni.

54. gr.

Enginn maður getur notið örorkulífeyris fyrir sama tíma sem hann

1. nýtur sjúkrastyrks samkvæmt reglum þessara laga um sjúkra- og slysatryggingar,
2. nýtur opinbers styrks samkvæmt ákvæðum laga um styrkveitingar til þeirra manna, sem haldnir eru alvarlegum langvinnum sjúkdómi,
3. dvelur í fangelsum, vinnuhælum eða öðrum slíkum stofnunum, samkvæmt opinberri ráðstöfun, enda sé dvalartíminn á hælinu eða stofnuninni skemmst einn mánuður,
4. nýtur lífeyris úr öðrum sjóði samkvæmt sérákvæðum 62. gr. hér á eftir.

55. gr.

Réttur til þess að fá útborgaðan fullan árlegan elli- eða örorkulífeyri er bundinn því skilyrði, að aðrar árlegar tekjur þess, sem í hlut á, reiknaðar samkvæmt reglum í 3. málsgr., fari eigi fram úr ⅓ af árlegri lífeyrisgreiðslu.

Ef tekjurnar eru meiri, skal draga frá lífeyrinum 60% af þeirri upphæð, sem árstekjurnar eru umfram þriðjung fullrar lífeyrisupphæðar.

Tekjurnar, sem koma til greina, eru reiknaðar samkvæmt eftirfarandi reglum:

1. Til ársteknanna telst allt það, sem hlutaðeigandi hefir unnið sér inn á síðastliðnu almanaksári, sbr. þó 2. tölul., fastur styrkur frá opinberum sjóðum, að undanskildum örorkulífeyri, eftirlaun og tekjur af eignum.
2. Af því, sem öryrkjar vinna sér inn sjálfir, skal eigi við ákvörðun teknanna tekið tillit til upphæðar, sem nemur allt að 30% af upphæð fullrar árlegrar lífeyrisgreiðslu.
3. Ef aðeins annað hjóna, sem búa saman, á rétt á að fá útborgaðan örorkulífeyri, reiknast árstekjurnar vera helmingur af árstekjum beggja.
4. Eftir að árstekjurnar hafa verið ákveðnar eftir þessum reglum, er upphæð þeirra gerð deilanleg með 10, þannig, að upphæð, er nemur 5 kr. eða meiru, er hækkuð upp í 10 kr., en minni upphæð sleppt, og gildir sú upphæð, er þá kemur fram, þegar ákveða skal örorkulífeyri samkv. 1. og 2. mgr.

56. gr.

Örorkubætur frá slysatryggingardeild Tryggingarstofnunar ríkisins renna í Lífeyrissjóð Íslands, ef sá, sem bæturnar á að fá, er tryggingarskyldur, en þó því aðeins, að örorkubætur séu greiddar sökum þess, að vinnuhæfni hlutað-

26 eigandi manns sé skert að meiru en hálfu, og aldrei hærri upphæð en þyrfti til
1. febr. að kaupa fullan lífeyri.

57. gr.

Nú á tryggður maður rétt til skaðabóta á hendur öðrum vegna slysa, og á hann þess þá kost að afsala sér skaðabótaréttinum til Lífeyrissjóðs Íslands, gegn því að hann fái greiddan lífeyri eftir ákvæðum þessara laga, enda fullnægi hann að öðru leyti þeim skilyrðum, sem í lögunum eru sett fyrir lífeyrisgreiðslum. Þó þarf hann aldrei að afsala sér hærri upphæð en nægja mundi til að kaupa fyrir fullan lífeyri.

Kjósi hann heldur að halda sjálfur skaðabótaréttinum, missir hann rétt til örorkulífeyris að nokkru leyti eða öllu, eftir úrskurði tryggingarstjórnar.

58. gr.

Áður en lífeyrisgreiðslur hefjast samkv. 89. gr. síðari málsl., skal ákveða með lögum upphæð árlegs elli- og örorkulífeyris einstaklinga og hjóna, í Reykjavík, kaupstöðum, kauptúnum með yfir 300 íbúum og annarsstaðar. Skal tryggingarstofnunin halda sérstakan reikning yfir tekjur lífeyrissjóðs, persónugjöld og tekjuskattstillög úr hverju bæjarfélagi, kauptúni með yfir 300 íbúum og annarsstaðar.

Ráðherra setur, að fengnum tillögum stjórnar tryggingarstofnunarinnar, nánari reglur um bókhald á tekjum lífeyrissjóðs og um, hvernig skýrslur verði teknar um dvalarstaði manna, er þeir hafa greitt iðgjöld sín.

59. gr.

Umsóknir um elli- og örorkulífeyri sendist til umboðsmanns Tryggingarstofnunar ríkisins á þeim stað, þar sem umsækjandi er heimilisfastur. Umsókninni skal fylgja skýrsla undirrituð af umsækjanda, ef unnt er, og í því formi, sem tryggingarstjórn ákveður, með upplýsingum um öll þau atriði, sem máli skipta, þegar ákveða skal rétt umsækjanda til elli- eða örorkulífeyris. Auk þess skulu tveir menn, nákunnugir högum umsækjanda, undirskrifa yfirlýsingu um að upplýsingar þær, sem skýrslan hefir að geyma, séu sannleikanum samkvæmar. Umsókninni skal fylgja skírnarvottorð, og auk þess, þegar sótt er um örorkulífeyri, vottorð frá tryggingarlækni um heilbrigðisástand umsækjandans. Umboðsmaðurinn skal athuga vandlega allar umsóknir, sem honum berast, og ber honum að líta eftir, að skýrslurnar hafi að geyma þær upplýsingar, sem krafizt er, prófa sannleiksgildi þeirra og leiðrétta, ef rangar eru, og að því búnu senda umsóknirnar til Tryggingarstofnunar ríkisins, sem sker úr því, hvort umsækjandi eigi rétt á lífeyri og ákveður upphæð hans samkvæmt lögum þessum.

Skal úrskurður felldur innan 14 daga frá því að Tryggingarstofnun ríkisins barst umsóknin í hendur, nema brýn nauðsyn sé á að afla nýrra upplýsinga og þær fáist ekki í tæka tíð.

60. gr. 26

Lögreglustjóri annast innheimtu iðgjaldanna. Af persónuiðgjöldunum 1. febr.
skulu innheimtumenn fá 2% fyrir innheimtuna.

Sá hluti iðgjaldsins, sem um ræðir í 49. gr. 2. tölulið, innheimtist ásamt tekju- og eignarskatti. Bæjar- og sveitarfélög greiði iðgjöld samkvæmt 49. gr. 1. tölulið þeirra tryggingarskyldra manna, sem eru á föstu sveitarframfæri.

61. gr.

Sveitar- og bæjarstjórnir skulu fyrir 1. febrúar ár hvert gera skrá yfir alla þá, sem eru heimilisfastir innan hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarfélags og í byrjun almanaksársins hafa náð 16 ára aldri, en yngri eru en 67 ára. Skráin skal greina nöfn, heimili, atvinnu, fæðingarár og dag allra þeirra, sem á hana eru færðir, og ennfremur upplýsingar um það, hvort nokkur, sem þar er talinn, hafi á síðastliðnu ári á undan verið undanþeginn iðgjaldagreiðslu.

Skráin sendist síðan hlutaðeigandi skattanefnd, í Reykjavík skattstjóra, sem rannsakar, hverjir af þeim, sem á skrána eru færðir, eru undanþegnir gjaldskyldu, og ákveður síðan, hve mikið hverjum gjaldskyldum ber að greiða í iðgjald samkvæmt 49. gr. 2. tölulið. Gjaldskráin sendist síðan lögreglustjórum, sem annast innheimtuna.

Afrit af gjaldskrá skal liggja frammi, almenningi til sýnis, samtímis skattskrám.

Kæra má til yfirskattanefnda og ríkisskattanefndar eftir sömu reglum og gilda um kærur út af tekjuskatti.

62. gr.

Lífeyrissjóður embættismanna og ekkna þeirra, sbr. lög nr. 51 1921, og lífeyrissjóður barnakennara og ekkna þeirra, sbr. lög nr. 33 1921, skulu lagðir undir stjórn Tryggingarstofnunar ríkisins, og hvorum um sig haldið þar sérskildum. Þeir embættismenn og barnakennarar, sem nú greiða iðgjöld í sjóði þessa, skulu gera það framvegis eftir sömu reglum og áður, enda eru þeir og konur þeirra ekki tryggingarskyldir samkvæmt ákvæðum þessara laga um elli- og örorkulífeyri.

Heimilt skal þó hverjum embættismanni eða barnakennara, sem yngri er en 40 ára, þegar lög þessi taka gildi, að hætta iðgjaldagreiðslum til hlutaðeigandi lífeyrissjóðs, og er hann þá tryggingarskyldur hjá Lífeyrissjóði Íslands. Embættismaður eða barnakennari, sem notar heimild þessa, skal fá endurgreidd iðgjöld sín úr hlutaðeigandi sjóði, án vaxta.

Þeir embættismenn og barnakennarar, sem stöðu fá eftir að lög þessi öðlast gildi, eru tryggingarskyldir hjá Lífeyrissjóði Íslands. Þó er þeim, sem stöðu fær síðar, heimilt að losna við tryggingarskylduna með því að greiða iðgjöld til hinna sérstöku lífeyrissjóða, enda sé hann ekki yngri en 40 ára, þegar lög þessi öðlast gildi.

26
1. febr.

V. KAFLI

Atvinnuleysistryggingar

63. gr.

Félög karla og kvenna, sem vinna hverskonar daglaunavinnu, svo og annara, sem vinna gegn launum við samskonar vinnu, svo sem sjómenn, starfsfólk við iðju, iðnaðarmenn, verzlunar- og afgreiðslufólk, skrifstofufólk, starfsmenn við bifreiðaflutninga á mönnum og vörum, þjónustufólk í veitingahúsum, og önnur sambærileg félög, sem stofnað hafa atvinnuleysissjóði innan félagsins, eiga rétt á staðfestingu atvinnumálaráðherra sjóðnum til handa og hlunnindum samkv. lögum þessum, ef hann fullnægir þeim skilyrðum, sem lög þessi ákveða. Atvinnumálaráðherra hefir eftirlit með starfsemi sjóðanna.

64. gr.

Markmið atvinnuleysissjóða má eingöngu vera að tryggja sjóðfélaga gegn atvinnuleysi, sem ekki stafar af þeim orsökum, sem um getur í 71. gr.

65. gr.

Skilyrði fyrir því, að atvinnuleysissjóður geti fengið staðfestingu ráðherra, eru:

1. Að sjóðfélagar séu ekki færri en 50 og vinni að sömu eða svipaðri starfsgrein, eða eigi við svipuð vinnuskilyrði að búa.
2. Að félagið sé heimilisfast í einhverjum kaupstaðanna eða kauptúnanna, og sjóðfélagar allir búsettir í kaupstaðnum, kauptúninu eða nágrenni. Í hverjum kaupstað eða kauptúni um sig getur ekki nema einn atvinnuleysissjóður innan sömu starfsgreinar notið hlunninda samkvæmt lögum þessum, né fengið staðfestingu ráðherra.
3. Að samþykktir atvinnuleysissjóðsins og starfstilhögun sé í samræmi við það, sem hér fer á eftir.

66. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins semur fyrirmynd að samþykktum handa atvinnuleysissjóðum.

Samþykktirnar skulu staðfestar af ráðherra, að fengnum tillögum Tryggingarstofnunar ríkisins. Á sama hátt skal fara um breytingar á samþykktum.

67. gr.

Enginn getur orðið sjóðfélagi eða haldið áfram að vera það, sem á eignir, er nema meira en 5000 kr. fyrir einhleypan mann, og 10000 kr. fyrir hjón. Við ákvörðun eigna skulu ekki taldir innanstokksmunir, fatnaður og bækur.

Enginn getur orðið sjóðfélagi, sem er yngri en 16 ára né eldri en 67 ára.

Enginn getur verið sjóðfélagi samtímis í fleiri en einum sjóði.

68. gr. 26

Engum má neita um rétt til að gerast sjóðfélagi, sem fullnægir upptökuskilyrðum þeim, sem sett eru í lögum þessum. 1. febr.

Rétt hafa menn til að gerast styrktarfélagar atvinnuleysissjóðs, þótt þeir fullnægi ekki þeim skilyrðum, sem gerð eru til sjóðfélaga. Greiða styrktarfélagar lágmarksgjöld til sjóðsins, eftir því sem ákveðið verður í samþykkt hans, en ekki hafa þeir rétt til styrks úr sjóðnum.

69. gr.

Í samþykktum skal ákveða árstillög sjóðfélaga og styrktarfélaga og hvernig þau greiðast. Sjóður félagsins skal ávaxtaður í sparisjóði, þannig, að sjóðurinn sé ávallt til í handbæru fé.

Einnig skal ákveðið í samþykkt um styrkveitingar úr sjóðnum. Veittur styrkur má aldrei nema meiru en $^3/_5$ af þeim launum, sem greidd eru í hlutaðeigandi starfsgrein á sama tíma.

70. gr.

Í samþykktum atvinnuleysissjóða skal ákveða, hve langur biðtími skuli líða til þess er sjóðfélagi á rétt til styrks, og má sá tími vera mismunandi langur, eftir því hver starfsgreinin er. Biðtími telst sá tími, sem sjóðfélagi hefir verið atvinnulaus á undanförnum 12 mánuðum, og sanna verður hann með vottorði vinnumiðlunarskrifstofu, að hún hafi ekki getað útvegað honum atvinnu á þeim tíma. Biðtíma skal ákveða með hliðsjón af venjulegum atvinnutíma í starfsgreininni á staðnum.

Að jafnaði skulu sjóðfélagar ekki eiga rétt til styrks fyrr en 6 mánuðir eru liðnir frá þeim tíma, er trygging þeirra hófst með iðgjaldagreiðslu, enda hafi þeir greitt iðgjöld sín fyrir 6 mánuði. Einhleypir menn skulu ekki eiga rétt til styrks úr sjóðnum vegna atvinnuleysis eingöngu í desember og janúar ár hvert, nema sérstaklega standi á og samþykki ráðherra komi til.

71. gr.

Staðfestur atvinnuleysissjóður má ekki veita atvinnuleysisstyrk:

1. Til manna, er þátt taka í verkfalli eða verkbann nær til.
2. Til þeirra manna, er njóta slysa-, sjúkra- eða örorkustyrks samkvæmt lögum þessum, eða eru á opinberu framfæri vegna langvarandi veikinda.
3. Til þeirra, sem misst hafa atvinnu af ástæðum, sem þeir eiga sjálfir sök á, svo sem vegna drykkjuskaparóreglu.
4. Til þeirra, sem sviptir eru frelsi sínu að opinberri tilhlutun.
5. Til þeirra, sem neita vinnu, er þeim býðst að tilhlutun vinnumiðlunarskrifstofu samkvæmt lögum um vinnumiðlun, eða á annan hátt, svo að sannað sé, þó því aðeins, að ekki hvíli verkfall eða verkbann á vinnunni, enda sé kaupgjald og vinnutími í samræmi við taxta, sem viðurkenndur er af verklýðsfélagi á staðnum. Hundraðsgjald og hluti af afla eða annari framleiðslu telst kaupgjald.

26 1. febr. 6. Til þeirra, er ekki hafa fyrir öðrum að sjá, ef þeim býðst vinna í sveit eða annarsstaðar, gegn greiðslu, er nægi þeim til fulls lífsframfæris þann tíma eða hluta af þeim tíma, er gera má ráð fyrir, að hann verði atvinnulaus.

72. gr.

Ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjarsjóður eða sveitarsjóður greiða hvor um sig framlög til atvinnuleysissjóða ófaglærðra daglaunamanna og sjómanna, er nema árlega frá hvorum aðila 50 af hundraði greiddra iðgjalda sjóðfélaga, þó ekki yfir 6 krónur á ári fyrir hvern tryggðan mann úr ríkissjóði og hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarsjóði, hvorum fyrir sig, og ekki yfir 75000 kr. á ári úr ríkissjóði, nema heimild komi til í fjárlögum.

Til annara atvinnuleysissjóða greiða ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjarsjóðir eða sveitarsjóðir framlög, er miðast við atvinnuleysisstyrk þann, er sjóðirnir hafa úthlutað af framlögum sjóðfélaga. Nema framlög hvors aðila um sig því, sem hér segir.

Ef meðalvinnutekjur í starfsgrein sjóðfélaga nema árlega minnu en 3000 krónum, greiðast 25%. Ef tekjurnar eru yfir 3000 kr., en undir 4000 kr., greiðast 20%. Ef tekjurnar eru yfir 4000 kr., en undir 5000 kr., greiðast 15%.

73. gr.

Stjórn staðfests atvinnuleysissjóðs skal árlega senda Tryggingarstofnun ríkisins endurskoðaða reikninga sjóðsins, og skal tryggingarstofnunin hafa eftirlit með því, að sjóðirnir starfi lögum samkvæmt.

Hefir hún rétt til að krefjast skýrslna um allt, sem sjóðinn varðar, og aðgang að skjölum hans og skilríkjum.

Atvinnuleysissjóðir, sem stofnaðir verða samkvæmt lögum þessum, skulu tilkynna ráðherra stofnunina fyrir 1. apríl, og öðlast þeir þá rétt til framlags úr ríkissjóði, bæjar- eða sveitarsjóði, samkvæmt lögum þessum, frá næstu áramótum á eftir. Þetta ákvæði gildir þó ekki um þá atvinnuleysissjóði, sem stofnaðir kunna að verða á árinu 1936.

74. gr.

Sá, sem gerist sekur um svik gagnvart sjóðnum, hefir fyrirgert rétti sínum til þess að vera sjóðfélagi og til styrks úr sjóðnum. Sé um minni háttar yfirsjón að ræða, getur félagið þó heimilað honum réttindi til atvinnuleysissjóðs á ný. Svo getur félagið og ákveðið, að fyrir slíkar eða aðrar yfirsjónir skuli svipta mann, sem brotlegur hefir gerzt, styrk úr sjóðnum um tiltekinn tíma.

VI. KAFLI

Um ellilaun og örorkubætur.

75. gr.

Þar til Lífeyrissjóður Íslands greiðir 50% af fullum elli- og örorkulífeyri, greiðast ellilaun og örorkubætur samkvæmt fyrirmælum þeim, er hér fara á eftir.

76. gr.

Ellistyrktarsjóðir þeir, sem nú eru til, skulu ávaxtaðir á sama hátt og verið hefir. Þó skal fé þeirra, ef það verður handbært, flytjast í Lífeyrissjóð Íslands og ávaxtast þar.

77. gr.

Til örorkubóta og ellilauna skal árlega varið:

1. Árlegum vöxtum af ellistyrktarsjóðum.
2. Tillagi frá Lífeyrissjóði Íslands eftir því sem ákveðið er í 79. gr.
3. Framlögum úr bæjar- og sveitarsjóðum eftir ákvörðun bæjar- og sveitarstjórna.

78. gr.

Til þess að gera lífeyrissjóðnum kleift að standa straum af framlögum samkvæmt 2. tölul. 77. gr., skal ríkissjóður leggja honum árlega í næstu 50 ár 150 þúsund krónur.

79. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins skal reikna út í lok hvers árs, hve miklu árstillag lífeyrissjóðs, samkvæmt 2. tölulið 77. gr., nemi.

Upphæðin er fundin á þann hátt sem hér segir:

Tryggingarstofnunin leggur til grundvallar síðustu skýrslur um tölu gamalmenna, yfir 67 ára, á öllu landinu. Árstillag lífeyrissjóðs fæst þá með því að margfalda tölu gamalmennanna með kr. 52,50, að frádreginni þeirri upphæð, sem úthlutað hefir verið á því ári af vöxtum ellistyrktarsjóðanna. Gildir regla þessi þangað til Lífeyrissjóður Íslands byrjar að greiða elli- og örorkulífeyri, sbr. 89. gr. Eftir þann tíma dregst auk þess, sem að framan getur, frá árstillagi lífeyrissjóðs helmingur af öllum lífeyrisgreiðslum á árinu.

80. gr.

Sveitar- og bæjarstjórnir auglýsa árlega í septembermánuði, að fram fari úthlutun á ellilaunum í umdæmum þeirra til 67 ára gamalla manna og eldri, og örorkubótum til þeirra, sem yngri eru.

Umsóknir skulu vera skriflegar, og skal þeim fylgja skýrsla um efnahag og ástæður umsækjanda, gefin af honum sjálfum, ef unnt er, og vottuð af tveim valinkunnum mönnum, sem vitað er, að vel er kunnugt um hag hans.

26 Skýrslur þessar skulu vera á sérstökum eyðublöðum, er ráðuneytið lætur gera
1. febr. og sendir bæjar- og sveitarstjórnum.

Umsóknirnar skulu sendar hreppsnefnd í hreppum, en bæjarstjórnum í kaupstöðum eða framfærslunefndum, ef til eru.

Umsóknum um örorkubætur skal fylgja vottorð tryggingarlæknis eða héraðslæknis um heilsufar umsækjanda.

81. gr.

Þegar umsóknarfrestur er liðinn, skulu hreppsnefndir og bæjarstjórnir (framfærslunefndir) taka umsóknirnar til úrskurðar, og skal ákveða þeim gamalmennum ellilaun, sem að dómi sveitarstjórnar eða bæjarstjórnar teljast hafa þeirra þörf, og jafnframt ákveða, hve há ellilaun skuli vera til hvers einstaklings. Skal reynt að stilla svo til, að gamalmenni, sem ellilauna nýtur, þurfi ekki jafnframt að leita framfærslustyrks.

Til greina við úthlutun koma öll gamalmenni sveitarinnar, sem náð hafa hinu tilskilda aldursmarki, og jafnt þau, sem áður hafa þegið sveitarstyrk, sem önnur.

Sömu reglur skulu gilda, eftir því sem við getur átt, um úthlutun örorkubóta.

82. gr.

Þegar úthlutun ellilauna er lokið, skal senda Tryggingarstofnun ríkisins nákvæma skýrslu um úthlutunina, og í því formi, er hún ákveður.

Í skýrslunni skal tekið fram, hve mikill hluti af hinni úthlutuðu upphæð hafi verið vextir af ellistyrktarsjóði, og tiltekin upphæð sú, er úthlutuð hefir verið hverju gamalmenni.

83. gr.

Þegar tryggingarstofnunin hefir fengið skýrslur af öllu landinu, telur hún saman allan veittan styrk úr bæjar- og sveitarsjóðum. Reiknar tryggingarstofnunin síðan út hlutfallið milli þessarar upphæðar og árstillags lífeyrissjóðs, samkv. 79. gr. hér að framan. Greiðir hún því næst hverju bæjar- eða hreppsfélagi þá upphæð, sem því ber, í hlutfalli við þess eigin framlög, þó þannig, að framlag lífeyrissjóðs sé aldrei hærra en framlag bæjar- eða sveitarsjóðsins. Úthlutar svo bæjar- eða sveitarstjórn hlutaðeigandi gamalmennum og öryrkjum þessari upphæð í réttu hlutfalli við fyrri úthlutun.

VII. KAFLI

Ýms ákvæði.

84. gr.

Nú taka þessi lög eða lög, sem um opinbera framfærslu gilda, að öllu leyti að sér hlutverk sérstakra opinberra sjóða eða annara sjóða, sem ekki eru eign

einstakra manna, svo sem ýmsra dánargjafasjóða, og skal þá engu að síður skylt að úthluta árlega úr sjóðnum jafnhárri upphæð og skipulagsskrá hans leggur fyrir eða heimilar að veita í því skyni. Skal upphæðin greidd til hlutaðeigandi tryggingarsjóðs eða þess sjóðs, sem hlutverkið hefir tekið að sér. Skylt er opinberum eftirlitsmönnum sjóða þessara að sjá um, að fyrirmælum þessum sé fylgt. 26 1. febr.

85. gr.

Auk þess sem gjaldendur eiga að greiða iðgjöld sín til sjúkrasamlaga og Lífeyrissjóðs Íslands hver fyrir sig, þá eru menn og skyldir til að leggja fram gjöldin fyrir aðra, eins og hér segir:

1. Hjón bera sameiginlega ábyrgð á iðgjöldum beggja meðan hjónabandinu er ekki slitið að lögum, enda séu þau til heimilis í sama hreppi.
2. Foreldrar og fósturforeldrar eiga að inna af hendi iðgjöld fyrir börn sín og uppeldisbörn, sem vinna hjá þeim, eru á þeirra vegum eða þeir kosta til náms.
3. Húsbændur greiða iðgjöld fyrir hjú sín og annað þjónustufólk.
4. Iðnaðarmenn greiða iðgjöld fyrir starfsmenn (iðnnema og sveina) sína.
5. Atvinnurekendur greiða iðgjöld fyrir fasta starfsmenn sína.

Nú gefur félagsmaður í atvinnuleysissjóði ávísun fyrir iðgjöldum sínum, til handa sjóðnum, á ógreidd vinnulaun hjá atvinnurekanda, og skal atvinnurekanda þá skylt að greiða ávísunina, enda hafi honum verið sannanlega tilkynnt um ávísunina áður en kaupgjaldsgreiðslan fer fram. Sama gildir um ávísun fyrir iðgjöldum til sjúkrasamlaga og Lífeyrissjóðs Íslands.

Þeir, sem þannig greiða gjöld fyrir aðra, hafa rétt til að halda gjaldinu eftir af kaupi þeirra.

86. gr.

Óheimilt er að framselja eða veðsetja bóta- eða lífeyriskröfur eða kröfur til atvinnuleysisstyrkja samkvæmt lögum þessum, og ekki má leggja á þær löghald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldheimtumaður í dánarbúi eða þrotabúi hefir rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

87. gr.

Öll iðgjöld og önnur framlög til sjúkrasamlaga og tryggingarsjóða samkvæmt lögum þessum koma til frádráttar við ákvörðun skattskyldra tekna samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignarskatt, nr. 6 9. jan. 1935, og njóta forgangsréttar í dánar- og þrotabúum, samkvæmt 83. gr. b. 3. skiptalaganna frá 12. apríl 1878. Gjöldin hafa öll lögtaksrétt samkvæmt lögum nr. 29 16. des. 1885, og má taka þau lögtaki hjá gjaldanda og þeim, sem ábyrgð ber á greiðslunni, sbr. 84. gr.

88. gr.

Ákveða má í reglugerðum, sem settar verða samkvæmt lögum þessum, að brot gegn ákvæðum þeirra varði sektum, 50—1000 kr., er renni í sjóð hlutaðeigandi tryggingardeildar.

Með mál út af brotum á lögum þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

26 1. febr.

89. gr.

Lög þessi koma til framkvæmda jafnskjótt og þau öðlast gildi. Menn, sem þá eru orðnir fullra 60 ára, eru þó undanþegnir iðgjaldagreiðslu til Lífeyrissjóðs Íslands.

Lífeyrisgreiðslur hefjast þegar hinir tryggðu hafa með iðgjaldagreiðslum sínum eignazt rétt til 12½% af fullum lífeyri.

90. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1936. Falla þá jafnframt úr gildi:
Lög nr. 65 7. maí 1928, um samstjórn tryggingarstofnana landsins.
Lög nr. 72 8. sept. 1931, um slysatryggingar.
Lög nr. 103 19. júní 1933, um sjúkrasamlög.
Lög nr. 17 9. júlí 1909, um almennan ellistyrk.
Lög nr. 68 19. júní 1933, um breyting á síðastnefndum lögum.
Öll önnur ákvæði laga, sem í bága fara við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

27 1. febr.

LÖG

um iðnaðarnám.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þegar iðnaðarmenn taka nemendur til þess að kenna þeim iðn sína, eru þeir skyldir að gera við þá skriflegan námssamning. Skal hlutaðeigandi lögreglustjóri rita á samninginn vottorð sitt um, að hann sé samkvæmur fyrirmælum laga þessara, og ennfremur skal iðnráðsfulltrúi samiðnaðarmanna á staðnum rita á hann vottorð sitt um, að hann fullnægi þeim skilyrðum, er iðnfélög á

staðnum kunna að koma sér saman um að setja um slíka samninga. — Ef í iðnráðinu eiga sæti tveir fulltrúar samiðnaðarmanna, annar fyrir meistara og hinn fyrir sveina, skulu þeir báðir undirrita samninginn. 27 1. febr.

Námssamningur er því aðeins gildur, að þessir aðilar báðir hafi samþykkt hann með undirskrift sinni. Sé ekkert iðnráð til á staðnum, nægir þó undirskrift lögreglustjóra.

Lögreglustjórar skulu, eftir ráðstöfun ráðherra, hafa í höndum eyðublöð undir námssamninga og afhenda þau ókeypis.

2. gr.

Engir aðrir mega taka nemendur til iðnkennslu en þeir, sem meistararéttindi hafa í þeirri iðn. Þó mega iðn- og iðjufyrirtæki taka nemendur til kennslu, enda þótt forstöðumaður þeirra eða eigandi hafi ekki meistararéttindi í iðninni, en þá skal fyrirtækið hafa í þjónustu sinni mann eða menn, sem hafa þessi réttindi, og skal þá tekið fram í námssamningi, hver það sé, og þær breytingar, sem á kunna að verða gerðar, meðan á námstímanum stendur, færðar inn á samninginn, með áritun sömu aðila og um getur í 1. gr. — Þeim, sem tvisvar hefir rofið námssamning að ófyrirsynju, er óheimilt að taka iðnnema til kennslu.

3. gr.

Í námssamningum skal tekið fram, hve langur kennslutími skal vera. Skal atvinnumálaráðherra gefa út reglugerð, er ákveður kennslutímabilið í hverri iðn fyrir sig, að fengnum tillögum Landssambands iðnaðarmanna, sem þó leiti umsagnar hlutaðeigandi meistara- og sveinafélaga, ef slík félög eru til í landinu.

Nú eru þessi félög ekki til í einhverri iðngrein, og skal þá stjórn Landssambands iðnaðarmanna kalla þá meistara og sveina í iðninni, sem hægt er að ná til, með tveggja mánaða fyrirvara, á fund, til þess að gera tillögur um málið. Þeir, sem fjarri búa, geta sent tillögur sínar skriflega.

4. gr.

Það skal greinilega tekið fram í námssamningi, hvort sá eða sú, sem iðnnema tekur til kennslu, skuli láta honum í té húsnæði, fæði, klæði, þjónustu og annan aðbúnað eða kaup, meðan á námstíma stendur, svo og hvernig kaupgreiðsla skuli fara fram, sé hún ákveðin.

5. gr.

Þrjá fyrstu mánuðina af kennslutímanum ber að skoða sem reynslutíma fyrir báða. Þegar í stað að þeim tíma liðnum hafa bæði lærimeistari og nemandi rétt til að heimta, að samningnum sé slitið án þess að tilgreina nokkrar ástæður. Þegar svo er, á hvorugur heimtingu á skaðabótum frá hinum.

6. gr.

Nú tekur maður iðnnema, sem áður hefir stundað nám í sömu iðn hjá öðrum, en námssamningi verið slitið, án þess að nemandi hafi átt sök á, og skal þá sá

27 tími, er hann var við nám hjá hinum fyrri, dragast frá fullum námstíma hjá
1. febr. hinum síðari.

7. gr.

Nemandi skal sýna ástundunarsemi og trúmennsku við námið og fylgja kennara sínum til starfa, eftir því sem vinnuþrek hans og kunnátta leyfir (sbr. 8. og 9. gr.).

8. gr.

Starfstími iðnnema má ekki fara fram úr 60 klst. á viku, að meðtöldum kaffihléum ½ klst. tvisvar á dag, eða tilsvarandi stytting á daglegum vinnutíma annars. Starfstíminn fari þó ekki niður úr 1800 stundum á ári, nema lögmæt forföll, svo sem veikindi, hamli.

Þann tíma, sem nemandinn stundar bóklegt nám, samkv. 10. gr., eða minnst 5 og mest 7 mánuði ársins, skal þó þetta hámark, að meðtöldu ½ klst. kaffihléi einu sinni á dag, vera 42 klst., enda er þá sá tími, er fer til bóklega námsins, ekki talinn þar með. Atvinnumálaráðuneytið setur með reglugerð ákvæði um lágmark bóklegs náms fyrir iðnnema.

Sé vinnutími sveina í viðkomandi iðn bundinn venjum eða fastmælum, skal vinnutími nemandans vera sá sami og sveinanna þann tíma árs, sem hann stundar ekki bóklegt nám, en þó aldrei hærri en hámark það, sem greinin gerir ráð fyrir að öðru leyti.

Ákveða má í námssamningi annan starfstíma nemandans en hér segir, en þó aðeins innan þeirra takmarka, sem þessi grein setur að öðru leyti.

Ekki má taka nemanda til iðnkennslu yngri en 16 ára.

9. gr.

Á sunnudögum og öðrum helgidögum þjóðkirkjunnar er iðnnemum ekki skylt að takast á hendur neina vinnu, og ekki heldur frá kl. 6 að kvöldi til kl. 6 að morgni, aðra en kennslustundir.

Sumarleyfi skal ákveðið í námssamningi, og skal það vera að minnsta kosti 12 virkir dagar, með fullu kaupi.

10. gr.

Lærimeistari má ekki fá nemanda neina vinnu, sem honum er um megn, eða skaðlegt getur talizt fyrir heilsu hans. Hann skal vaka yfir siðferði hans og hegðun. Hann skal kenna honum iðnina svo vel sem unnt er, sjá um, að nemandinn að afloknu námi hafi náð leikni í að nota öll verkfæri, sem að iðninni lúta, og að hann kunni öll verk, sem fyrir geta komið í iðninni, svo vel, að hann geti talizt fullkominn sveinn. Þá er lærimeistari skyldur að láta nemandann ganga í iðnskóla, sé slíkur skóli til á staðnum, en ella sjá honum fyrir kennslu í öllum þeim greinum, sem iðninni eru nauðsynlegar, og skulu nánari ákvæði um það, svo sem um allt bóklegt nám iðnnema, sett í reglugerð þeirri, er um getur í 8. gr. Allan kostnað af slíkri kennslu skal lærimeistari greiða, þar með talinn pappír, bækur og teikniáhöld, og annað það, sem námið óhjákvæmilega útheimtir. Geti lærimeistari ekki uppfyllt þessi skilyrði, er honum óheimilt að taka nemendur.

11. gr.

Námstímanum skal þannig varið, að nemandinn læri iðn sína svo fljótt og vel sem unnt er. Þegar kennslutíminn er á enda, skal nemandinn hjálparlaust leysa af hendi prófsmíði, eða inna af hendi eitthvert það verk, er sýni, að hann sé fullnuma í iðn sinni. — Ef lærisveini hefir verið kennd iðnteikning, skal hann fyrst gera teikningu af prófsmíðinni.

Prófdómendur ákveða, í samráði við lærimeistara, hver prófsmíðin skuli vera. Nú taka prófdómendur teikninguna eigi gilda, og getur nemandi þá eigi fengið að leysa af hendi prófsmíði. Sá, sem fellur á slíku prófi, getur ekki fengið að ganga undir próf aftur fyrr en að ½ ári liðnu. Standist nemandi prófið, á hann heimtingu á prófskírteini, er sé undirritað af lærimeistara hans og prófdómendum, að því er tekur til hins verklega prófs, og skólastjóra iðnskólans á staðnum, að því er tekur til hins bóklega prófs, og ennfremur af lögreglustjóra, og heitir það prófskírteini sveinsbréf.

Standist nemandi eigi prófið fyrir þá sök, að lærimeistari hafi ekki látið sér nægilega annt um kennsluna, á nemandinn kröfu til skaðabóta, sem fari eftir áliti gerðardóms.

Þrír samiðnaðarmenn skulu vera prófdómendur, tilnefndir af lögreglustjóra á þeim stað, þar sem prófið er tekið. Þeir skulu, auk þess að dæma prófsmíð nemandans, einnig prófa hann munnlega í þeim atriðum, sem þeim þykir ástæða til, iðninni viðkomandi.

Nánari ákvæði um prófið og umsjón með því setur atvinnumálaráðherra með reglugerð, enda getur enginn nemandi fengið sveinsbréf, nema hann hafi staðizt lágmarkspróf það í bóklegum fræðum, er sú reglugerð ákveður.

Skal hann ljúka því prófi í iðnskóla, sé hann til á staðnum, en ella hjá prófdómendum við hið verklega próf, enda gildir þá sveinsbréf hans aðeins innan þess lögsagnarumdæmis, er prófið fór fram í, og skal það tekið fram í athugasemd, er viðkomandi lögreglustjóri ritar á sveinsbréf hans.

Heimilt skal sveini með slíkt sveinsbréf að þreyta próf við hvaða iðnskóla sem er á landinu, og skal hann þá fá venjulegt sveinsbréf, ef hann stenzt það próf.

12. gr.

Nú sýkist iðnnemi, eða verður fyrir slysi, og er þá lærimeistari hans skyldur að sjá honum fyrir hjúkrun og læknishjálp á sinn kostnað, þangað til námstímanum er lokið samkvæmt samningnum, eða honum er slitið af öðrum löglegum ástæðum, og gildir þetta jafnt, hvort sem nemandi býr hjá lærimeistara sínum eða ekki. Sé sjúkdómurinn eða slysið talið ólæknandi eða að heilsutjónið muni vera mjög langvinnt, hvorttveggja að áliti læknis, og ef meistari á þar enga sök á, ber meistaranum þó ekki að inna af hendi þessar greiðslur lengur en í 6 mánuði frá þeim tíma, er nemandinn varð frá verki, og getur sagt upp námssamningi frá þeim tíma, enda séu þessir 6 mánuðir hámark þess tíma, samtals yfir allan námstímann, sem meistarar eru skyldir til að sjá nemendum fyrir þeim hlunnindum, er hér um getur í þessari grein. Auk læknishjálpar og hjúkr-

27 unar skal meistari greiða annan nauðsynlegan framfærslukostnað nemandans
1. febr. meðan hann er sjúkur og námssamningur er í gildi. Ef öðrumhvorum, nemanda eða meistara, er beinlínis um að kenna sjúkdóminn eða slysið, fer um greiðslu læknishjálpar, hjúkrunar og skaðabóta eftir lögum nr. 22 7. maí 1928 (Hjúalög).

13. gr.

Meistari getur slitið námssamningi:

1. Fyrir sjúkleika sakir nemanda, samkvæmt 12. gr.
2. Ef nemandi gerir sig sekan um brot á skyldum þeim, sem á honum hvíla samkvæmt námssamningi, eða vanrækir nám sitt, svo að til tjóns er fyrir hann sjálfan og lærimeistara hans, að dómi þess manns eða manna, sem sérstaklega hafa nemandann til eftirlits og kennslu.

14. gr.

Nemandi, foreldrar hans, fjárráðamaður eða iðnráðsfulltrúi samiðnaðarmanna á staðnum, er um getur í 1. gr. þessara laga, getur slitið námssamningi:

1. Ef lærimeistari misþyrmir nemanda eða kemur á annan hátt ósæmilega fram gagnvart honum.
2. Ef lærimeistari gerir sig sekan um brot á skyldum þeim, er á honum hvíla samkvæmt námssamningi.
3. Ef lærimeistari skiptir um bústað eða vinnustað, þannig að breytingin hafi í för með sér, að nemandinn þurfi að fara óhæfilega langan veg til vinnu.
4. Ef lærimeistari er burtu frá atvinnu sinni fulla 2 mánuði, nema vinnan fari fram undir umsjón annars manns í hans stað, er fullnuma sé í iðninni.
5. Ef nemandi sakir sjúkdóms eða annara orsaka vegna verður óhæfur til þess að geta unnið iðn þá, sem um var samið, og hann þá var hæfur til, eða ef það, að áliti læknis, er hættulegt fyrir líf hans eða heilsu að halda áfram að nema iðnina.
6. Ef námsstúlka giftist.

15. gr.

Námssamningur verður ógildur, ef lærimeistari deyr og atvinnureksturinn af þeim orsökum fellur niður.

16. gr.

Nú hættir meistari að reka iðn sína vegna þess að hann verður gjaldþrota eða af öðrum ástæðum, og getur nemandi þá krafizt skaðabóta, er fari eftir áliti gerðardóms.

Sömuleiðis getur nemandi krafizt skaðabóta, ef hann verður að segja upp námssamningi af ástæðum þeim, sem greindar eru í 1.—4. tölul. 14. gr. Skaðabótagreiðslur samkvæmt þessari grein skulu vera forgangskröfur í bú viðkomandi meistara, og fer um þær eftir 83. gr. laga nr. 3 12. apríl 1878, eins og vinnulaunakröfur væru, þær, er þar koma til greina.

17. gr. 27
Auk þess, sem segir í 13. og 14. gr., er báðum aðilum heimilt að slíta náms- 1. febr.
samningi, ef þeir koma sér saman um það.

18. gr.
Fyrr en námssamningi er löglega slitið, má enginn taka nemanda annars manns til kennslu eða nota aðstoð hans í sömu iðn.

19. gr.
Nú verður ágreiningur milli nemanda og lærimeistara um þau atriði, er um ræðir í 11. gr., 13. gr. 2. lið, 14. gr. 1., 2., 3. og 5. lið og 16. gr. laga þessara, og skulu þau mál koma í gerð, nema málsaðilar komi sér saman um annað. Í gerðardómi skulu sitja lögreglustjóri í því lögsagnarumdæmi, þar sem ágreiningurinn rís, og er hann oddviti, og 2 menn aðrir, og tilnefna málsaðilar sinn hvor.

Nú vill einhver beiðast gerðar, og skal hann þá snúa sér til oddvita, og ákveður hann síðan gerðarfund og kveður báða málsaðila til að sækja þann fund, ásamt gerðarmönnum þeirra, með 8 daga fyrirvara í mesta lagi. Skal á þeim fundi leggja fullnaðarúrskurð á málið, og ræður afl atkvæða úrslitum. Báðir málsaðilar eru bundnir við þann úrskurð.

Heimilt er oddvita að fresta fundi, þó ekki oftar en þrisvar sinnum, og ekki lengur en 8 daga í hvert skipti, enda hafi einhver gerðarmanna tjáð honum lögleg forföll, eða oddvita þykir nauðsyn til bera, til þess að réttur úrskurður verði á lagður. Nú sækir annarhvor gerðarmanna ekki fund og hefir ekki tjáð lögleg forföll, og getur þá oddviti og hinn gerðarmaðurinn lagt fullnaðarúrskurð á málið. Með gerðardómi má slíta námssamningi og dæma þeim skaðabætur, er tjónið beið.

20. gr.
Lærimeistari, sem brýtur ákvæði 1., 2., 8., 9., 10. og 18. gr. þessara laga, skal sæta sektum, allt að kr. 1000.00, nema þyngri hegning liggi við að lögum. Sektarféð rennur í ríkissjóð.

21. gr.
Mál út af brotum gegn ákvæðum 1., 2. og 18. gr. laga þessara eru almenn lögreglumál. Mál milli lærimeistara og nemanda, er snertir námið, eru einkalögreglumál.

22. gr.
Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um iðnaðarnám, nr. 11 31. maí 1927, þegar lokið er öllum námssamningum, sem gerðir hafa verið eftir þeim.

23. gr.
Lög þessi ná aðeins til þeirra námssamninga, sem gerðir eru eftir að þau hafa öðlazt gildi.

27 1. febr.

24. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1936.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

28 1. febr.

LÖG

um heimild fyrir sýslu- og bæjarfélög til að starfrækja lýðskóla með skylduvinnu nemenda gegn skólaréttindum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt skal sýslunefndum og bæjarstjórnum að ákveða það lýðskólafyrirkomulag innan sýslu- eða bæjarfélagsins, að allir ungir menn verkfærir á aldrinum 18 ára vinni kauplaust líkamleg störf í þarfir síns sýslu- eða bæjarfélags, þar sem þeir eiga heimili, 7 vikur að vorlagi, gegn ókeypis húsavist og kennslu við verklegt og bóklegt nám í skóla í 6 mánaða tíma annanhvorn næstu tveggja vetra eftir að vinnan hefir farið fram.

Þó skulu undanþegnir skylduvinnu allir þeir, er innan 18 ára aldurs hafa stundað að minnsta kosti eins vetrar nám við annan skóla en barnaskóla.

Heimilt skal og sýslu- og bæjarfélögum að ákveða samskonar skólafyrirkomulag fyrir ungar stúlkur á aldrinum 18 ára, með öllum hinum sömu skyldum og réttindum og ákveðið er í lögum þessum, að skuli gilda fyrir pilta.

Þó skal ekki byggja skóla fyrir stúlkur í neinu sýslu- eða bæjarfélagi fyrr en reynsla nokkur er fengin af piltaskóla í sama héraði.

2. gr.

Nú lízt meiri hluta sýslunefndar eða bæjarstjórnar að starfrækja lýðskóla með slíku fyrirkomulagi, og skal það þá með leynilegri atkvæðagreiðslu borið

undir alla kjósendur til sýslunefndar eða bæjarstjórnar, og skal um atkvæðagreiðsluna fara á sama hátt og segir í lögum um kosningar til Alþingis. 28 1. febr.

3. gr.

Ef ⅔ hlutar allra kosningabærra manna í sýslunni eða bænum samþykkja starfrækslu lýðskóla með slíku fyrirkomulagi, þá skal fullkomið skólahús, þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, af þeirri stærð, er áætlað nemendatal í sýslunni eða bæjarfélaginu útheimtir, byggt á kostnað ríkissjóðs á þeim stað, er viðkomandi sýslunefnd eða bæjarstjórn ákveður og yfirstjórn fræðslumála getur fallizt á.

4. gr.

Hætti sýslu- eða bæjarfélag að starfrækja skóla með þessu fyrirkomulagi áður en 40 ár eru liðin frá þeim tíma, að skólahúsið var fullgert, skal sýslu- eða bæjarfélag endurgreiða til ríkissjóðs byggingarkostnaðinn á 40 árum. Þó skal dragast frá $\frac{1}{40}$ hluti þess fjár fyrir hvert ár, sem skólinn hefir verið starfræktur samkvæmt lögum þessum.

5. gr.

Með reglugerð, er viðkomandi sýslunefnd eða bæjarstjórn semur og samþykkir og yfirstjórn fræðslumála staðfestir, skal ákveða stjórn, tilhögun vinnunnar og skólans.

Þar má setja ákvæði um undanþágu að því er aldurstakmark nemenda snertir, svo og sektarákvæði gagnvart þeim, sem eru þess valdandi, að nemandi kemur eigi til skólavinnunnar, þegar hann er kallaður.

Skulu sektirnar renna í sýslu- eða bæjarsjóð.

Loks má í reglugerð setja ákvæði um það, að þann tíma skólaársins, er vinnan og skólinn stendur eigi yfir, sé hverjum nemanda heimilt að leita sér atvinnu þar, sem hann vill, án þess að leysa lausamennskuleyfi, og sömuleiðis ákvæði um það, að ef einhver nemandi vill eigi nota rétt sinn til skólans, þá standi plássið hverjum þeim opið, er stunda vill nám í skólanum lengur en einn vetur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

29
1. febr.

LÖG
um fangelsi.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í kaupstöðum og kauptúnum, sem í eru 700 íbúar eða fleiri, skal reisa fangelsi, til þess að geyma í gæzlufanga og aðra, sem teknir hafa verið fastir um stundarsakir.

2. gr.

Kostnaður af byggingu fangelsa greiðist að hálfu úr hlutaðeigandi bæjarsjóði eða sveitarsjóði, en að hálfu úr ríkissjóði, og skal, meðan þörf er á, árlega veitt fé í þessu skyni í fjárlögum.

3. gr.

Nú telur bæjarstjórn eða hreppsnefnd nauðsyn á, að fangelsi sé reist á staðnum, og skal hún þá snúa sér til dómsmálaráðherra með beiðni um framlag úr ríkissjóði í þessu skyni. Slíkri beiðni skal fylgja skýrsla um nauðsynina, nákvæm áætlun um kostnað og uppdráttur að gerð hússins.

4. gr.

Ef fleiri beiðnir berast ráðherra en fjárveiting leyfir að teknar séu til greina, skal hann velja úr og veita féð þar, sem þörfin telst mest.

5. gr.

Ráðherra hefir þá íhlutun um byggingu fangelsa, sem nauðsynleg er til þess að tryggja vandaðan frágang, hæfilega stærð þeirra og hóflegan kostnað.

6. gr.

Nú er fangelsi á staðnum, en það þarfnast endurbóta eða viðauka, og skal þá að öllu svo með fara sem segir í 1.—5. gr.

7. gr.

Ráðherra getur veitt leyfi til, að afplána megi sektir, einfalt fangelsi og fangelsi við venjulegt fangaviðurværi í fangelsum þeim, sem ræðir um í lög-

um þessum, þó ekki lengur en 2 mánuði, enda sé fangelsi svo vel útbúið, að föngum sé engin hætta búin. 29 1. febr.

8. gr.

Rekstrarkostnaður fangelsa þeirra, sem ræðir um í lögum þessum, þar með talið hegningarhúsið í Reykjavík, greiðist að hálfu úr ríkissjóði, en að hálfu úr bæjarsjóði eða sveitarsjóði. Að öðru leyti setur dómsmálaráðherra með reglugerð fyrirmæli um rekstur fangelsa og annað, er þurfa þykir.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

30 1. febr.

um breyting á og viðauka við siglingalög, nr. 56 30. nóv. 1914.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sjóveðréttur samkvæmt 11. kap. siglingalaganna, nr. 56 30. nóv. 1914, fyrir kröfum skipstjóra og skipshafnar til kaups og annarar þóknunar, sem þeir eiga lögmætt tilkall til fyrir starf sitt í þjónustu skipsins, skal einnig ná til vátryggingarfjár skips og farmgjalds, meðan það er ekki af höndum greitt. Bætur skipverja samkvæmt 3. mgr. 41. gr. sjómannalaganna, nr. 41 19. maí 1930, skulu hafa lögveðsrétt í vátryggingarfé skips og farmgjalds og ganga á undan samningsbundnum veðum. Nú ferst skip eða er dæmt óbætandi, og er vátryggingarsala þá óheimilt að láta vátryggingarféð af höndum fyrr en 2 mánuðir eru liðnir frá því að fyrsta sjópróf var haldið út af slysinu, eða frá því, að skip var dæmt óbætandi með löglegri skoðunargerð samkvæmt 4. gr. siglingalaganna,

30 1. febr.

2. gr.

Sjóveðsréttar njóta ekki kröfur, sem skipstjóri stofnar við menn eða stofnanir hér á landi í sambandi við útgerð skipa, sem heimilisföst eru hér á landi og eingöngu eða aðallega eru notuð til fiskveiða hér við land, vegna úttektar á vistum, veiðarfærum, hverskonar sem eru, beitu, ís, salti, tunnum, kolum, benzíni, hverskonar olíum og öðrum vélanauðsynjum. Kröfur þessar ábyrgist útgerðarmaður með öllum eignum sínum.

3. gr.

Nú hefir skipstjóri greitt eða tekið á sig ábyrgð á greiðslu úttektar samkvæmt 2. gr., og á hann þá ekki sjóveðsrétt fyrir endurgreiðslukröfu sinni á útgerð skipsins.

4. gr.

Ákvæði 2. og 3. greinar gilda ekki um kröfur, sem stofnaðar eru eingöngu vegna úttektar nauðsynja til heimferðar skips, enda haldi skipið til heimferðar frá úttektarstað án nokkurra tafa, og telst það eigi heimferð, ef skip stundar veiðar eftir að úttekt hefir farið fram.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

31
1. febr.

um loftskeytastöðvar í íslenzkum skipum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Atvinnumálaráðherra er heimilt að mæla svo fyrir, að hvert íslenzkt skip, sem í förum er milli Íslands og útlanda og hefir minnst 12 manna áhöfn, og hvert farþegaskip, sem siglir með ströndum fram og er meira en 200 rúmlestir, skuli hafa loftskeytastöð og að minnsta kosti einn skipverja með loftskeytaprófi.

Nú mælir ráðherra svo fyrir sem að ofan segir, og skal landssíminn þá leigja skipunum tæki gegn hæfilegri leigu, nema eigendur skipanna kjósi að sjá sjálfir fyrir tækjum.

2. gr.

Afl stöðvanna skal vera minnst 75 vatt í loftneti á 600 metra öldulengd í skipum, sem sigla milli landa, og fullnægja að öðru leyti ákvæðum um loftskeytastöðvar í skipum.

3. gr.

Atvinnumálaráðuneytið setur reglur um starfrækslu stöðvanna, en skilyrðum landssímans fyrir leyfisbréfum þeirra skal að öðru leyti fullnægt samkvæmt heimild í lögum nr. 82 14. nóv. 1917, um rekstur loftskeytastöðva á Íslandi, og ákvæðum reglugerðar 27. okt. 1933, um loftskeytastöðvar í skipum, með tilliti til öryggis mannslífa á sjónum.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

32
1. febr.

LÖG

um einkaleyfi til að vinna málningu úr íslenzkum hráefnum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Frá gildistöku laga þessara veitist málarameisturunum Einari Gíslasyni og Ósvaldi Knudsen í Reykjavík næstu 5 ár einkaleyfi til þess að vinna málningu úr íslenzkum hráefnum (jarðefnum).

2. gr.

Meðan leyfistíminn stendur, er öllum öðrum óheimilt að nema jarðefni hér á landi í þeim tilgangi að vinna úr þeim málningu til sölu. Brot gegn þessu ákvæði varðar sektum frá 500—5000 kr., er renna í ríkissjóð.

3. gr.

Hafi sérleyfishafar ekki notfært sér leyfið að verulegu leyti tvö fyrstu árin, er atvinnumálaráðherra heimilt að svipta þá sérleyfinu.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

33
1. febr.

um Ferðaskrifstofu ríkisins.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórnin setur á stofn skrifstofu í Reykjavík, er nefnist Ferðaskrifstofa ríkisins, og skal hún starfa að því að veita fræðslu um landið innanlands og utan með fræðsluritum, útvarpserindum, fyrirlestrum, kvikmyndum, auglýsingum og á annan hátt, með það fyrir augum að vekja athygli ferðamanna á landinu og kynna það á þann hátt, að menn fái sem gleggsta hugmynd um lands- og þjóðarháttu, menningu, atvinnulíf og framleiðslu. Ferðaskrifstofa ríkisins hefir með höndum leiðbeiningar og fyrirgreiðslu innlendra og erlendra ferðamanna, og hefir hún ein rétt til þess að starfrækja ferðaskrifstofu fyrir erlenda menn.

Heimilt er þó ráðherra að leyfa erlendum ferðaskrifstofum, sem áður hafa starfað hér á landi, að hafa umboðsmenn hér á landi, og setur hann reglur um starfssvið þeirra og eftirlit með starfsemi þeirra. Leyfi þetta skal veitt um ákveðið tímabil, en þó ekki lengur en til 5 ára í senn.

2. gr.

Nú takast samningar um gagnkvæm erindi og upplýsingar milli Ríkisútvarpsins og erlendra útvarpsstöðva, og skal þá starfsemi Ríkisútvarpsins í þessu efni jafnan hagað eftir samkomulagi við forstjóra Ferðaskrifstofu ríkisins.

3. gr.

Ferðaskrifstofa ríkisins skal jafnan veita ókeypis leiðbeiningar um ferðalög umhverfis landið og á landinu, um gistihús, farartæki, ákvörðunarstaði og annað, sem ferðamönnum er nauðsynlegt að fregna um, jafnframt því sem hún annast og sér um, að ferðamönnum, innlendum sem útlendum, er þess óska, sé veittur hverskonar fararbeini.

4. gr.

Ferðaskrifstofa ríkisins skal hafa rétt til þess að heimta gjaldskrár af gistihúsum, veitingahúsum og eigendum fólksflutningsbifreiða. Nú virðist einhver liður gjaldskránna ósanngjarn, og hefir þá ferðaskrifstofan heimild til þess að breyta honum, að fengnum tillögum nefndar, er eigendur gistihúsa og veitingahúsa og eigendur fólksflutningsbifreiða hafa rétt til að útnefna menn í, samkvæmt reglugerð, er ríkisstjórnin gefur út. Nú virðist Ferðaskrifstofu rík-

33 isins akstur með ferðamenn skiptast ójafnt milli fólksflutningastöðva, og hef-
1. febr. ir hún þá rétt til að setja reglur um skiptingu akstursins milli þeirra, enda komi samþykki ráðherra til.

5. gr.

Ferðaskrifstofan skal hafa eftirlit með hreinlæti á gistihúsum og veitingahúsum, prúðmannlegri umgengni og aðbúnaði ferðamanna. Finni ferðaskrifstofan ástæðu til umvöndunar, skal hún gera eigendum gistihúsanna og veitingahúsanna viðvart um það. Nú láta eigendur gistihúsa og veitingahúsa eigi skipast við umvöndun skrifstofunnar, og hefir þá ríkisstjórnin, að fengnum tillögum ferðaskrifstofunnar, heimild til þess að svipta eigendur gistihúsa og veitingahúsa réttinum til þess að reka þau. Á sama hátt hefir ríkisstjórnin heimild til, að fengnum tillögum ferðaskrifstofunnar, að svipta umboðsmenn fyrir erlendar ferðaskrifstofur, sem hér kunna að hafa fengið leyfi til að starfa, þessu starfsleyfi, ef þeir brjóta settar reglur í verulegum atriðum.

6. gr.

Laun forstjóra Ferðaskrifstofu ríkisins skulu ákveðin í launalögum, en þangað til það verður gert skal ráðherra sá, er ferðaskrifstofan heyrir undir, ákveða þau. Ráðherra ákveður í reglugerð nánar um fyrirkomulag og rekstur skrifstofunnar og um tölu, launakjör og starfsvið starfsmanna hennar, og um innheimtu stimpilgjalds, er ræðir um í 7. og 8. gr.

7. gr.

Til þess að afla skrifstofunni tekna skal greitt stimpilgjald af farseðlum með bifreiðum í áætlunarferðum, 5 aurar af hverri heilli krónu í andvirði seðilsins. Stimpilgjald þetta rennur til Ferðaskrifstofu ríkisins.

8. gr.

Skylt skal vera að afhenda jafnan farþega, er fluttur er í áætlunarbifreið gegn greiðslu, farseðil með áletraðri upphæð þeirri, er greiða ber, enda sé farseðillinn stimplaður svo sem mælt er fyrir í 7. gr.

9. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 100—1000 króna, nema þyngri refsingar liggi við samkvæmt öðrum lögum, og skal fara með mál út af brotum sem almenn lögreglumál.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

34
1. febr.

LÖG

um verzlun með kartöflur og aðra garðávexti o. fl.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að taka í sínar hendur innflutning á kartöflum og öðrum garðávöxtum frá 1. maí 1936, og er þá öllum öðrum óheimilt að flytja nefndar vörutegundir til landsins.

Lög þessi ná þó ekki til skipa, sem koma í landhelgi og hafa innanborðs kartöflur, ef birgðirnar eru, að áliti tollstjóra í Reykjavík og lögreglustjóra annarsstaðar, eigi meiri en svo, að hæfilegur forði sé handa skipverjum og farþegum.

2. gr.

Stofnun, sem nefnist Grænmetisverzlun ríkisins, skal annast innflutning og verzlun kartaflna og annara garðávaxta samkvæmt lögum þessum.

Ríkissjóður leggur fram nauðsynlegt stofnfé til verzlunarinnar, og er ríkisstjórninni heimilt að taka lán í því skyni.

3. gr.

Grænmetisverzlun ríkisins er skylt að kaupa fyrir gildandi innkaupsverð samkvæmt 10. gr. allar þær kartöflur, sem framleiddar eru innanlands og fram eru boðnar á þeim stöðum, er hún ákveður, eftir því sem geymslurúm og markaðsþörf leyfir. Skal hún haga innkaupum og verzlun sinni þannig, að hver landshluti sé fyrst látinn fullnægja sinni neyzluþörf, eftir því sem við verður komið.

Eftir því sem fært þykir skulu þeir framleiðendur látnir sitja fyrir um kaup að haustlagi, sem erfiðast eiga um flutninga að vetrarlagi.

4. gr.

Heimilt er landbúnaðarráðherra, í samráði við Búnaðarfélag Íslands og Grænmetisverzlun ríkisins, að banna innflutning á þeim tegundum garðávaxta, sem framleiða má í landinu sjálfu og Grænmetisverzlun ríkisins annast ekki innflutning á, eftir því sem nauðsynlegt kann að verða til þess að tryggja markað fyrir innlenda framleiðslu.

34 1. febr.

5. gr.

Grænmetisverzlun ríkisins er heimilt að leigja eða láta reisa í Reykjavík geymslu- og markaðsskála fyrir kartöflur og aðra garðávexti, sem framleiddir eru í landinu og ætlaðir eru til sölu innanlands.

Stærð skálans skal við það miðuð, að hann rúmi til geymslu allt að 6000 tn. af garðávöxtum, en lóð þannig valin og byggingu þannig hagað, að auðvelt sé að stækka hann, ef þörf krefur.

Heimilt er Grænmetisverzlun ríkisins að láta reisa geymslur fyrir garðávexti á þeim stöðum úti um land, þar sem hún telur brýna þörf fyrir þær.

Í byggingar samkvæmt þessari grein má þó ekki ráðast nema með samþykki ríkisstjórnarinnar.

6. gr.

Grænmetisverzlun ríkisins selur til félaga, kaupmanna, kaupfélaga og annara, er hafa verzlunarleyfi, svo og til bæjar- og sveitarfélaga, en ekki í smásölu til neytenda. Þó skal henni heimilt að selja beint til neytenda í markaðsskála Grænmetisverzlunarinnar í Reykjavík og annarsstaðar, þar sem hún hefir sérstakar geymslur.

7. gr.

Innlendum framleiðendum er heimilt að selja framleiðslu sína hverjum sem vera skal. En hlíta skulu þeir því lágmarksverði, sem ákveðið er á hverjum tíma samkv. 10. gr. Þeir skulu eiga frjálsan aðgang að markaðsskála Grænmetisverzlunar ríkisins, og skal þeim heimilt að selja afurðir sínar þar gegn gjaldi og eftir reglum, sem ákveða má í reglugerð.

8. gr.

Allir garðávextir, sem Grænmetisverzlun ríkisins kaupir, skulu metnir af matsmönnum, sem landbúnaðarráðherra skipar samkvæmt tillögum verðlagsnefndar. Matsmenn skulu fá erindisbréf til þess að starfa eftir. Grænmetisverzlun ríkisins greiðir kostnað við matið.

9. gr.

Innkaupsverð og söluverð Grænmetisverzlunar ríkisins á garðávöxtum, svo og hámarksverð garðávaxta í smásölu skal ákveðið af 5 manna verðlagsnefnd. Ríkisstjórnin skipar formann nefndarinnar, en Búnaðarfélag Íslands, S. Í. S., Verzlunarráð Íslands og Alþýðusamband Íslands hafa rétt til að tilnefna hvert sinn mann í nefndina. Tilnefni einhver aðili ekki nefndarmann, skipar ríkisstjórnin mann í hans stað. Nefndarmenn skulu starfa kauplaust.

10. gr.

Ákveða skal á hverju hausti verðlag það á innlendum garðávöxtum, er gilda skal um uppskerutímann, frá 15. sept. til 1. nóv. Eftir það skal verðið

fara hækkandi, svo að fullt tillit sé tekið til geymslukostnaðar þeirra garð- 34
ávaxta, sem síðar verða seldir. 1. febr.

Nýir innlendir garðávextir, sem koma á markaðinn fyrir 15. sept., skulu skráðir hærra verði, því fyrr sem þeir eru afhentir til sölu. Skal verðlagið miða að því, að tryggð verði framleiðsla snemmvaxinna garðávaxta.

Verðskráning garðávaxta skal aðallega miða við markaðsverð garðávaxta í nálægum löndum, að viðbættum flutningskostnaði. Þó skal þess gætt jafnframt, að framleiðendum sé tryggt hæfilegt framleiðsluverð.

Innflutta garðávexti má aldrei selja lægra verði en innlenda, miðað við sama tíma og sömu gæði.

Við ákvörðun útsöluverðs þeirra garðávaxta, sem Grænmetisverzlun ríkisins verzlar með, skal álagningin miðuð við það, að geymslu- og verzlunarkostnaður fáist greiddur.

11. gr.

Hagnaði, sem verða kann á rekstri Grænmetisverzlunar ríkisins, skal varið til þess að byggja geymslu- og markaðsskála, svo og til að tryggja framtíð stofnunarinnar, með því að koma upp nauðsynlegum varasjóði.

12. gr.

Ríkisstjórnin semur reglugerð fyrir Grænmetisverzlun ríkisins og skipar forstöðumann hennar og endurskoðendur. Heimilt er að fela einhverri ríkisstofnun eða Sambandi ísl. samvinnufélaga forstöðu verzlunarinnar.

13. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 100—1000 kr., ef ekki liggur þyngri refsing við samkvæmt lögum. Kartöflur og aðrir garðávextir, sem einkasala er á og inn eru fluttir í heimildarleysi, skulu gerðir upptækir og afhendast einkasölunni.

Með mál út af lögum þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

14. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 100 frá 3. maí 1935.

15. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Árin 1936, 1937 og 1938 er ríkisstjórninni heimilt að veita sérstök verðlaun fyrir aukna framleiðslu kartaflna, miðað við uppskeru haustsins 1935. Þetta kemur þó því aðeins til greina, að framleiðslan fari ekki fram úr eftirspurninni. Verðlaunin skulu því skilyrði bundin, að framleidd sé góð vara, og við þær aðstæður, að framleiðslan geti haldizt óbreytt áfram án sérstakra friðinda, og

34 1. febr. að Búnaðarfélag Íslands mæli með því, að verðlaunin séu veitt. Skal framleiðanda skylt að færa sönnur á fyrir Búnaðarfélagi Íslands, að framleiðsluaukningin hafi átt sér stað, bæði með því að trúnaðarmenn félagsins hafi tekið garðalandið út á jarðabótaskýrslu og önnur skilyrði séu fyrir hendi um uppskeruaukninguna. Búnaðarfélagi Íslands er og heimilt að setja þau skilyrði fyrir meðmælum sínum, að garðalandið sé valið í samráði við trúnaðarmenn þess.

Má verja úr ríkissjóði til þessara verðlauna allt að 30000 kr. árið 1936, allt að 20000 kr. árið 1937 og allt að 10000 kr. árið 1938, og mega verðlaunin nema árið 1936 allt að kr. 3.00 á hverja tunnu umfram uppskeru 1935, árið 1937 kr. 2.00 á tn. umfram uppskeru 1936, og árið 1938 kr. 1.00 á tunnu umfram uppskeru 1937.

Eigi má veita verðlaun fyrir minni aukningu en 3 tunnur.

Bæjar- og sveitarfélögum og samvinnufélögum, er garðyrkju kunna að reka, má veita verðlaun fyrir meiri uppskeruaukningu en 100 tunnur.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

35 1. febr.

LÖG

um viðauka við lög nr. 78 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um lán til hreppsfélaga.

1. gr.

Handhafaskuldabréf Kreppulánasjóðs, sem afgangs verða þegar lokið er lánveitingastarfsemi sjóðsins, samkvæmt lögum nr. 78 1933 og síðari breytingum á þeim lögum, má verja til lánveitinga handa hreppsfélögum landsins og fyrir-

tækjum þeirra, öðrum en atvinnufyrirtækjum, til þess að ná hagkvæmum samningum um skuldir hreppsfélaga, sem eru stofnaðar fyrir 1. jan. 1936, þar með taldar fátækraskuldir milli sveitarfélaga og skuldir við sjúkrahús og heilsuhæli. Bréfin skulu vera gildur gjaldeyrir með nafnverði gagnvart innlendum lánardrottnum eða skuldaeigendum til greiðslu hverrar þeirrar skuldar, sem eldri er og ekki er tryggð með fasteignaveði, handveði eða ríkisábyrgð. Sama gildir um greiðslu víxla, sem gefnir hafa verið út eftir 1. janúar 1936, ef skuldin hefir upphaflega verið stofnuð fyrir þann tíma. Til greiðslu skulda, eldri en frá 1. jan. 1933, eru bréf þessi fullgildur gjaldeyrir, á sama hátt og önnur skuldabréf Kreppulánasjóðs. Bréfin skulu vera greinilega auðkennd frá þeim bréfum, sem áður hafa verið afhent eða afhent verða samkvæmt lögum nr. 78 1933 og breytingum á þeim lögum. 35 1. febr.

2. gr.

Vextir bréfanna skulu vera 5½ af hundraði á ári, og skulu þau innleyst á þann hátt, að árlega sé varið sömu fastri upphæð til samanlagðra vaxta- og innlausnargreiðslna, samkvæmt útdrætti, er notarius publicus í Reykjavík framkvæmir, þannig, að öll bréfin séu innleyst á 30 árum, eftir því, sem nánar verður ákveðið í reglugerð.

3. gr.

Í ársbyrjun 1936 skal stjórn Kreppulánasjóðs með auglýsingu leiða athygli allra hreppsnefnda landsins að heimild þeirri, er í 1. gr. segir, og láta þess jafnframt getið, að þau sveitarfélög, sem óski að nota þessa heimild, skuli senda stjórn sjóðsins beiðni um lán eins fljótt og við verður komið eftir að reikningi ársins 1935 er lokið, og eigi síðar en 1. maí 1936.

4. gr.

Stjórn Kreppulánasjóðs hefir heimild til að gera skuldajöfnuð í fátækraskuldum milli sveitarfélaga, þar sem því verður við komið, og ennfremur að ákveða, að þar til fengnu samþykki atvinnumálaráðherra, að felldar verði niður allt að 50% af fátækraskuldum þeirra sveitarfélaga, sem að dómi sjóðsstjórnarinnar eru svo illa stödd fjárhagslega, að þeim verður eigi talið kleift að rísa undir frekari skuldbindingum.

5. gr.

Telji sjóðsstjórnin, að fengnum öllum upplýsingum, nauðsynlegt að fá samningum um veðtryggð lán hreppsfélags breytt hvað vaxtakjör og greiðslutíma snertir, og ennfremur að eftirgjöf fáist að meira eða minna leyti á óveðtryggðum og veðtryggðum skuldum hreppsfélags, er henni skylt að gera það að skilyrði fyrir lánveitingu, að þær breytingar fáist, er hún telur nauðsynlegar, og skal sjóðsstjórnin, þegar svo stendur á, fara eftir fyrirmælum 8.—18. gr. Kreppulánasjóðslaganna, að því leyti sem við getur átt og við verður komið að hennar dómi. Til breytinga á lánskjörum veðtryggðra skulda og eftirgjafa á þeim þarf þó ætíð samþykki hlutaðeigandi veðhafa eða skuldareiganda.

35 1. febr.

6. gr.

Nú hefir stjórn sjóðsins gert þær tilraunir, er í hennar valdi standa, til þess að fá þær eftirgjafir og breytingar á skuldum sveitarfélags, sem hún telur við þurfa til þess að koma fjárhag sveitarfélags á heilbrigðan grundvöll, en það hefir eigi tekizt, og skal hún þá senda atvinnumálaráðuneytinu skýrslu um tilraunir sínar í þessu efni, og skal ráðuneytið þá gera ráðstafanir til að gera fjárhag þess sveitarfélags upp samkvæmt lögum nr. 63 frá 1933, um ráðstafanir út af fjárþröng hreppsfélaga, og er heimilt að veita hreppsfélagi lán úr sjóðnum til þess að greiða þann hluta skuldanna, sem því verður gert að greiða samkvæmt þessum lögum.

7. gr.

Vextir af lánum þessum skulu vera 5½ af hundraði á ári. Skilyrði fyrir lánveitingu til hreppsfélags og gögn þau, sem fylgja eiga lánbeiðni, eru hin sömu og greind eru í 10. og 11. gr. þessara laga, eftir því sem við getur átt.

II. KAFLI

Um lán til bæjarfélaga.

8. gr.

Ríkisstjórninni heimilast að ákveða, að stjórn Kreppulánasjóðs (samkv. 14. gr.) gefi út sérstakan flokk handhafaskuldabréfa, að upphæð 1½ milljón króna.

Trygging fyrir skuldabréfum þessum skal vera:

1. Skuldabréf þau, er sjóðurinn fær frá lántakendum.
2. Ábyrgð ríkissjóðs.

Skuldabréfum þessum má verja til lánveitinga handa bæjarsjóðum kaupstaða landsins utan Reykjavíkur, til þess að ná hagkvæmum breytingum á þeim lánum bæjarsjóða, hafnarsjóða og annara stofnana, sem reknar eru fyrir reikning bæjarsjóðs, en þó eigi atvinnufyrirtækja.

Fjármálaráðherra ákveður gerð bréfanna og fjárhæð þeirra.

Vextir skuldabréfa þessara skulu vera 5½ af hundraði á ári, og fer um innlausn þeirra samkv. 2. gr. laga þessara.

9. gr.

Skuldabréf þau, er í 8. gr. getur, skulu með nafnverði vera gildur gjaldeyrir til innlends lánardrottins eða skuldareiganda á hverri þeirri skuld bæjarfélags og bæjarfyrirtækis, annars en atvinnufyrirtækis, sem eldri er en frá 1. janúar 1936 og ekki er með samningi tryggð með fasteignaveði, handveði eða ríkisábyrgð. Sama gildir um greiðslu á víxlum, sem gefnir hafa verið út

eftir 1. janúar 1936, ef skuldin hefir upphaflega verið stofnuð fyrir þann tíma. 35
Til greiðslu skulda eldri en frá 1. jan. 1933 eru bréf þessi fullgildur gjaldeyr- 1. febr.
ir, á sama hátt og önnur skuldabréf Kreppulánasjóðs.

Lánardrottni eða skuldareiganda er þó eigi skylt að taka skuldabréf þessi með nafnverði til greiðslu á:

1. Lánum, sem veitt hafa verið sem rekstrarlán til atvinnufyrirtækja, er bæirnir reka sjálfir eða hafa útvegað atvinnufyrirtækjum, sem rekin eru á þeirra vegum.
2. Veðdeildarlánum og D-lánum Landsbanka Íslands, sem tryggð eru með veði í eignum og tekjum bæjarfélaga.
3. Bráðabirgðalánum og skuldum, sem stofnaðar hafa verið á árinu 1935 og greiðast skulu fyrir árslok 1936, að undanteknum skuldum við önnur sveitarfélög, kaupstaði og sjúkrahús, vegna fátækraframfæris.
4. Vinnulaunum og kaupgjaldi.

Ákvæðin í 1.—4. tölul. hér að framan gilda einnig um skuldabréf hreppsfélaga samkvæmt I. kafla þessara laga.

10. gr.

Skilyrði fyrir lánveitingum úr Kreppulánasjóði til bæjarfélaga er, að þeim sé lánveitingin nauðsynleg, að dómi sjóðsstjórnarinnar, til að koma fjárhag sínum á heilbrigðan grundvöll, og að hvert þeirra um sig geti sett þá tryggingu fyrir láninu, er sjóðsstjórnin tekur gilda.

Úrskurði sjóðsstjórnar má þó skjóta til atvinnumálaráðherra.

11. gr.

Lánbeiðni til Kreppulánasjóðs skal vera komin í hendur sjóðsstjórnarinnar eigi síðar en 1. marz 1936, og skulu henni fylgja eftirfarandi gögn:

1. Síðasti rekstrar- og efnahagsreikningur bæjarsjóðs og annara stofnana kaupstaðarins, og skulu reikningnum fylgja nákvæmar skýringar.
2. Sundurliðuð skrá yfir eignir bæjarfélagsins. Sé þar nákvæmlega tekið fram, hverjar fasteignirnar eru, hvert sé fasteignamat þeirra og hverjar breytingar hafa orðið frá síðasta fasteignamati, hvern arð eignirnar gefa, og ennfremur útistandandi kröfur og annað, sem máli skiptir.
3. Sundurliðuð skrá yfir lánardrottna bæjarfélagsins, og skal þá greina skuldarupphæð, hvort skuld sé tryggð með veði eða ábyrgð og hver tryggingin sé, gjalddaga, afborgunarskilmála, greiðslukjör o. fl.
4. Sundurliðuð skrá yfir ábyrgðir bæjarfélagsins, og skal þar greina, hverjar aðrar tryggingar eru fyrir ábyrgðarskuldum, og þess getið, hverjar líkur eru til, að ábyrgðirnar falli á bæjarsjóðinn.
5. Sundurliðuð skrá yfir skuldir og innieignir bæjarfélagsins hjá öðrum bæjar- og sveitarfélögum vegna fátækraframfærslu.
6. Aðrar upplýsingar, sem sjóðsstjórnin kann að óska eftir.

35 1. febr.

12. gr.

Nú telur sjóðsstjórnin, að fengnum öllum upplýsingum, að nauðsynlegt sé að fá samningum um eldri samningsbundin og veðtryggð lán bæjarfélags breytt, hvað vaxtakjör og greiðslutíma snertir, og er sjóðsstjórninni þá heimilt, að þar til fengnu samþykki atvinnumálaráðherra, að gera það að skilyrði fyrir lánveitingu, að skuldareigendur þeir, er í hlut eiga, breyti lánskjörunum eða greiðsluskilmálunum á þann hátt, sem sjóðsstjórnin telur við þurfa.

13. gr.

Vextir af lánum bæjarfélaga skulu vera 5½ af hundraði á ári. Lánstíminn skal fara eftir ákvörðun sjóðsstjórnarinnar, þó aldrei lengri en 30 ár.

Afborgunarskilmálum skal haga svo, að Kreppulánasjóður geti staðið straum af innlausn skuldabréfanna.

Gjalddagi skal vera 15. nóvember ár hvert, og fara fyrstu afborganir fram 15. nóvember 1937. Ef ekki eru gerð skil á árgjaldi fyrir 31. desember næst á eftir gjalddaga, er lánið allt fallið í gjalddaga, og ber stjórn sjóðsins þá að gera nauðsynlegar ráðstafanir til innheimtu þess.

III. KAFLI

Almenn ákvæði.

14. gr.

Skuldabréf samkv. lögum þessum, sem eitt bæjar- eða sveitarfélag fær frá öðru, vegna skuldaskila þeirra í milli, skal vera fullgildur gjaldeyrir til greiðslu á skuldum þeirra sveitar- og bæjarfélaga, sem bréfin eignast, á sama hátt og þau væru veitt þeim sem lán samkv. lögum þessum.

15. gr.

Meðan undirbúningur lánveitinga fer fram, og lánveitingar standa yfir, skal stjórn sjóðsins skipuð aðalbankastjóra Búnaðarbankans og tveim mönnum, er atvinnumálaráðherra skipar.

Þóknun til stjórnarinnar greiðist úr ríkissjóði samkvæmt ákvörðun atvinnumálaráðherra. Annar kostnaður vegna lánveitinga eftir lögum þessum greiðist úr Kreppulánasjóði, að því leyti sem hann er ekki greiddur annarsstaðar að.

Lánveitingum samkvæmt lögum þessum skal lokið fyrir árslok 1936. Frá þeim tíma annast stjórn Búnaðarbankans alla stjórn sjóðsins án endurgjalds.

16. gr.

Að því leyti sem ekki er annað ákveðið sérstaklega í lögum þessum, gilda um undirbúning undir lánveitingar og annað, er að lánunum og skuldabréf-

unum lýtur, ákvæði laga nr. 78 19. júní 1933, með síðari viðaukum, eftir því sem við á. 35 1. febr.

17. gr.

Með reglugerð má setja nánari ákvæði um fyrirkomulag og annað, er snertir lánveitingar til kaupstaða og sveitarfélaga samkvæmt lögum þessum.

18. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

36 1. febr.

um breyting á lögum nr. 62 28. janúar 1935, um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. gr. laganna hljóði svo:

Engum er heimilt að hafa með höndum fólksflutninga með bifreiðum, sem stærri séu en svo, að þær rúmi 6 farþega, nema hafa til þess sérleyfi frá ríkisstjórninni. Slíkt sérleyfi þarf og til þess að hafa á hendi fastar ferðir eða áætlunarferðir til fólksflutninga með bifreiðum, er rúma 6 farþega eða færri. Nú verður ágreiningur um, hvað skuli telja fastar ferðir eða áætlunarferðir, og sker þá póstmálastjóri úr. Úrskurði þessum má áfrýja til atvinnumálaráðherra.

36 Póstmálastjórninni er heimilt að nota eigin bifreiðar á þeim leiðum, er
1. febr. henni þykir henta, enda fullnægi bifreiðar hennar settum reglum fyrir sérleyfishafa.

Sérleyfi þarf ekki til fólksflutninga endrum og sinnum með bifreiðum, sem skráðar eru til vöruflutninga, enda sé umbúnaður þeirra til öryggis og þæginda farþegum samkvæmt reglum, er ráðherra setur, og hafi bifreiðarstjóri þeirra rétt til að stýra leigubifreið til fólksflutninga.

Ráðherra getur undanþegið frá sérleyfisskyldu á vissum leiðum vörubifreiðar, er flytja að staðaldri framleiðsluvörur bænda, en rúma auk þess allt að 8 farþegum, enda fullnægi þær að öðru leyti settum reglum fyrir fólksflutningum. Undanþágan skal veitt til ákveðins tíma í senn. Ennfremur er póstmálastjórninni heimilt að undanskilja sérleyfi fólksflutningsferðir endrum og sinnum á héraðsmót, fjölsóttar skemmtanir, hópferðir o. þ. l.

Sérleyfi skal eigi veitt til fastra áætlunarferða á heildarleiðum: Reykjavík—Gullfoss, Reykjavík—Geysir, Reykjavík—Reykjanesviti, og á sunnudögum Reykjavík—Þingvellir, en þó má veita sérleyfi á einstökum hlutum þessara leiða. Ráðherra getur ákveðið fargjöld á þessum leiðum. Veitt sérleyfi, sem kunna að koma í bága við ákvæði þessarar greinar, skulu hreyfast til samræmis við hana. Þó mega fólksflutningsbifreiðar, sem rúma fleiri en 6 farþega, eigi hafa fastar áætlunarferðir til Þingvalla á sunnudögum, nema þeirra manna, sem sérleyfi hafa á þeirri leið aðra daga vikunnar.

2. gr.

3. gr. laganna orðist svo:

Til þess að gera tillögur til póstmálastjórnarinnar um fyrirkomulag og rekstur allan á flutningum samkvæmt lögum þessum skal vera 6 manna nefnd, er sé þannig skipuð: Atvinnumálaráðherra skipar tvo, og skal annar þeirra vera formaður, Alþýðusamband Íslands einn, og sérleyfishafar kjósa þrjá samkv. reglum, er atvinnumálaráðherra setur. Nefndin skal kosin og skipuð til eins árs í senn, og í fyrsta sinn þegar lög þessi öðlast gildi.

3. gr.

g-liður 5. gr. laganna orðist svo:

að bifreiðarstjórar á bifreiðum, er lög þessi ná til, fullnægi skilyrðum, er ráðherra setur í reglugerð um æfingu við akstur o. fl. til öryggis farþegum.

4. gr.

Á eftir 7. gr. laganna komi ný gr., er verði 8. gr., svo hljóðandi:

Nánari ákvæði um skipulagningu fólksflutninga með bifreiðum setur ráð-

herra í reglugerð, að fengnum tillögum nefndar þeirrar, sem um getur í 2. gr. þessara laga. 36 1. febr.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

um samþykkt á landsreikningnum 1933.

37 1. febr.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

		Áætlun	Reikningur
I. Innborgað:		kr.	kr.
1.	Samkv. 2. gr. fjárlaga: Skattar og tollar	8 695 000.00	10 986 473.13
2.	— 3. — A. — Tekjur af rekstri ríkisstofnana ...	1 206 300.00	1 775 288.72
	— — — B. — Tekjur af fasteignum ríkissjóðs	28 600.00	26 103.92
3.	— 4. — — Tekjur af bönkum og vaxtatekjur	550 195.00	513 936.39
4.	— 5. — — Óvissar tekjur .	50 000.00	239 482.64
5.	— 20. — — Eignahreyfingar	497 702.00	2 571 236.95
6.	— 21. — — Greiðslujöfnuður	946 345.63	„
	Samtals	11 974 142.63	16 112 521.75

37
1. febr.

II. Útborgað:

		Fjárveiting	Reikningur
		kr.	kr.
1.	Gjöld samkv. 7. gr. fjárlaga	1 406 187.45	1 653 732.91
2.	— — 8. — —	73 200.00	61 215.00
3.	— — 9. — —	233 067.00	318 624.96
4.	— — 10. — —	394 317.00	408 653.65
5.	— — 11. — A. —	922 620.00	1 575 159.71
6.	— — 11. — B. —	211 000.00	271 605.55
7.	— — 12. — —	618 571.00	687 061.05
8.	— — 13. — A. —	926 948.00	1 703 563.81
9.	— — 13. — B. —	608 600.00	645 020.73
10.	— — 13. — C. —	352 040.00	365 418.23
11.	— — 14. — A. —	364 345.00	404 732.66
12.	— — 14. — B. —	1 263 842.00	1 339 800.42
13.	— — 15. — —	171 645.00	203 165.30
14.	— — 16. — —	1 912 400.00	2 296 218.63
15.	— — 17. — —	868 400.00	1 088 576.18
16.	— — 18. — —	249 448.70	236.409.85
17.	— — 19. — —	150 000.00	344 641.78
18.	— — 20. — —	1 247 511.48	1 974 605.58
19.	Hækkun á sjóði	„	534 315.75
	Samtals	11 974 142.63	16 112 521.75

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

38
1. febr.

FJÁRAUKALÖG
fyrir árið 1934.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Til viðbótar við gjöld þau, sem veitt eru í fjárlögum 1934, eru veittar samkv. 2.—9. gr. hér á eftir kr. 207405.34.

2. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 12. gr. er veitt:

1.	Kostnaður vegna mænusóttar		kr.	1677.50

3. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 13. gr. er veitt:

1.	Bryggjugerð á Stokkseyri	kr. 5000.00		
2.	Kostnaður við sjóvarnargarð á Siglufirði	— 530.50		
			—	5530.50

4. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 14. gr. er veitt:

1.	Bygging prestssetursbúss á Hofi í Vopnafirði	kr. 15000.00		
2.	Skrifstofukostnaður fræðslumálastjóra ..	— 4000.00		
3.	Kostnaður við endurskoðun fræðslulaganna	— 2500.00		
4.	Halldór Pálsson: Styrkur til búfræðináms erlendis	— 1500.00		
5.	Athugun rafvirkjunar á Eiðum	— 1000.00		
			—	24000.00

5. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 15. gr. er veitt:

1.	Leifur Ásgeirsson: Styrkur til að mæta á stærðfræðingamóti erlendis		—	500.00
		Flyt	kr.	31708.00

38 Flutt kr. 31708.00

1. febr.

6. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 16. gr. er veitt:

1.	Til fyrirhleðslu héraðsvatna	kr.	8735.40	
2.	— markaðsleitar erlendis	—	8791.09	
2.	— sundlaugarbyggingar í Vestmannaeyjum	—	4000.00	
				— 21526.49

7. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 17. gr. er veitt:

1.	Til barnaheimilisins Sólheimar: Styrkur .	kr.	4293.70	
2.	— fávitahælis í Grímsnesi: Styrkur	—	706.30	
				— 5000.00

8. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 19. gr. er veitt:

1.	Norræna félagið: Styrkur	kr.	400.00	
2.	Greitt vegna jarðskjálfta	—	145000.00	
				— 145400.00

9. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 20. gr. er veitt:

1.	Hitalögn í vermihús á Reykjum í Ölfusi	—	3770.85
		Kr.	207405.34

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

FJÁRAUKALÖG

39
1. febr.

fyrir árið 1933.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru.

1. gr.

Til viðbótar við gjöld þau, sem veitt eru í fjárlögum 1933, eru veittar kr. 2 017 211.76 til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—12. grein hér á eftir.

2. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 3. gr. er veitt:

1. Póstmál:

3.	b. Póstafgreiðslumenn utan Reykjavíkur ..	kr.	9975.00
	c. Húsaleiga utan Reykjavíkur	—	1362.50
	d. Önnur gjöld	—	43873.10

2. Síminn:

a.	Til einkasíma í sveitum	—	5433.82
b.	3. Loftskeytastöðin í Reykjavík	—	263.62
	4. Bæjarsími Reykjavíkur	—	97428.93
	6. Ritsímastöðin á Akureyri	—	595.52
	8. — á Ísafirði	—	8254.51
	11. — í Vestmannaeyjum	—	2981.40
	12. — á Siglufirði	—	7167.19
c.	Eyðublöð, prentkostn., ritföng m. m.	—	16490.40
f.	Viðhald landssímanna	—	27188.07
h.	Til kennslu fyrir símamenn	—	374.50
i.	Tillag til alþjóðaskrifst. í Bern	—	1712.80
j.	Ýmis gjöld	—	18950.94
	Eignabreytingar (út).		
3.	Til nýrra símalína	—	26107.17

9. Ríkisútvarpið:

a.	1. Yfirstjórn	—	2223.75
	2. Útvarpsstöðin	—	10460.03
		Flyt	kr. 280843.25

39 1. febr.

	Flutt	kr.	280843.25	
3.	Útvarpssalur	—	1604.29	
4.	Útvarpsefni	—	4921.39	
5.	Skrifstofan	—	7147.21	
7.	Óviss útgjöld	—	10463.40	
b.	Vextir af láni frá Marconifél.	—	11449.95	
c.	Fyrning húsa, véla og áhalda	—	475.15	
				kr. 316904.64

3. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 10. gr. er veitt:

I. Ráðuneytið o. fl.:

3.	Laun starfsmanna stjórnarráðsins	kr.	2202.79	
4.	Annar kostnaður	—	16151.41	
5.	Fyrir að gegna ríkisféhirðisstörfum	—	1369.51	
6.	b. Til pappírs og prentunar	—	1530.15	
7.	Til umbóta og viðhalds stjórnarráðshúsi o. fl.	—	4502.61	

II. Hagstofan:

2.	Pappír, prentun og hefting hagskýrslna	—	50.04	
5.	Aðstoðar- og skrifstofukostnaður	—	2181.73	

III. Utanríkismál o. fl.:

3.	Ríkisráðskostnaður	—	27.00	
4.	Kostnaður við sambandslaganefnd	—	1380.87	
				— 29396.11

4. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 11. gr. er veitt:

A. Dómgæzla og lögreglustjórn:

1.	b. Annar kostnaður	kr.	8440.90	
4.	b. Húsaleiga o. fl.	—	660.00	
	c. Ýms gjöld	—	377.00	
5.	a. Laun skrifara	—	8275.00	
	c. Aðstoð og aukavinna	—	2909.00	
	d. Húsaleiga o. fl.	—	1176.00	
	e. Innheimtukostnaður	—	6428.50	
	f. Ýmis gjöld	—	1165.78	
6.	a. Laun 2 fulltrúa og 5 skrifara	—	4012.00	
	b. Húsaleiga	—	1046.00	
	c. Hiti og ljós	—	350.00	
	d. Ýmis gjöld	—	8517.30	
	Flyt	kr.	43357.48	kr. 346300.75

	Flutt	kr.	43357.48	kr. 346300.75	39
7.	Toll- og löggæzla	—	49429.17		1. febr.
8.	Skrifstofukostn. sýslum. og bæjarfógeta	—	22441.66		
9.	Landhelgisgæzla	—	86859.18		
11.	Til hegningarhússins í Reykjavík	—	2528.17		
12.	Til vinnuhælisins á Litla-Hrauni	—	22491.38		
13.	Sakamálakostn. og lögreglumála m. m.	—	420334.39		
15.	Borgun til setu- og varadóm.ra	—	11240.75		
	B. Sameiginl. kostn. við embættisrekstur:				
1.	a. Burðareyrir undir embættisbréf	—	9677.11		
	b. Fyrir embættisskeyti	—	8298.60		
2.	Brunaábyrgðar- og fasteignagjald	—	1088.78		
4.	Gjöld til yfirskattanefnda o. fl.	—	33818.76		
5.	Til ríkisskattanefndar	—	7014.09		
6.	Eyðublöð o. fl.	—	4082.36		
				— 722661.88	

5. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 12. gr. er veitt:

Til læknaskipunar og heilbrigðismála:

2.	Til skrifstofu landlæknis	kr.	1720.51	
12.	Landsspítalinn	—	47489.21	
14.	Geðveikrahælið á Kleppi:			
	I. Gamli spítalinn	—	8137.85	
	II. Nýi spítalinn	—	43858.24	
15.	Heilsuhælið á Vífilsstöðum	—	475.26	
18.	b. Til að reisa læknisbústaði o. fl.	—	4166.66	
	d. Bólusetningarkostnaður	—	450.00	
	g. Varnir gegn kynsjúkdómum	—	2259.18	
	l. Til styrktar mönnum, sem þurfa gervilimi	—	525.00	
				— 109081.91

6. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 13. gr. er veitt:

A. Vegamál:

I. 3.	Ferðakostnaður o. fl.	kr.	3894.73	
4.	Til aðstoðarmanna og mælinga	—	8320.43	
5.	Skrifstofukostnaður	—	3215.44	
II. a. 1.	Kjósarvegur	—	23341.63	
2.	Stykkishólmsvegur	—	4.57	
	Flyt	kr.	38776.80	kr. 1178044.54

39		Flutt	kr.	38776.80	kr. 1178044.54
1. febr.	3. Vesturlandsvegur		—	2410.08	
	4. Holtavörðuheiðarvegur		—	7774.71	
	5. Geiradalsvegur		—	570.28	
	6. Breiðadalsheiðarvegur		—	231.33	
	7. Húnavatnssýsluvegur		—	1529.43	
	11. Ljósavatnsskarðsvegur		—	1633.83	
	12. Þistilfjarðarvegur		—	462.25	
	13. Bakkafjarðarvegur		—	242.44	
	14. Jökulsárhlíðarvegur		—	217.68	
	16. Geithellnavegur		—	67.71	
	17. Brunahraunsvegur		—	1692.63	
	18. Fjallabaksvegur		—	5683.94	
	19. Hreppavegur		—	5864.42	
	20. Austurlandsvegur		—	48869.95	
	b. Viðhald og umbætur		—	34946.56	
III.	Til brúargerða		—	156923.66	
IV.	Fjallvegir		—	15872.04	
V.	2. Til bókasafns verkamanna		—	7.87	
IX.	Til vetrarflutninga á Hellisheiði		—	384.68	
	B. Samgöngur á sjó:				
I.	Til strandferða ríkissjóðs		—	37361.90	
	C. Vitamál og hafnargerðir:				
I.	3. Til skrifstofuhalds		—	4393.59	
	4. Ferðakostnaður og fæðispeningar		—	2685.19	
III.	Rekstrarkostnaður vitanna		—	16905.79	
IV.	Sjómerki o. fl.		—	896.47	
VIII.	Til bryggjugerða og lendingarbóta		—	895.40	
					— 387300.63

7. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 14. gr. er veitt:

	A. Andlega stéttin:			
a.	2. Skrifstofukostnaður	kr.	2250.00	
b.	6. Embættiskostnaður presta	—	11217.58	
	7. Til húsabóta á prestssetrum	—	24000.00	
	B. Kennslumál:			
I. g.	Rekstrarst. til rannsóknarst. háskól.	—	12800.00	
j.	Hiti, ljós o. fl.	—	971.68	
		Flyt kr.	51239.26	kr. 1565345.17

		Flutt	kr.	51239.26	kr. 1565345.17	39
k.	2.	Ýmis gjöld	—	5947.35		1. febr.
n.		Herbergi í alþjóðastúdentagarði	—	507.70		
II. d.		Til Jóns Gauta Jónatanssonar	—	399.82		
III.	3.	Skrifstofukostnaður	—	5192.00		
IV. b.	2.	Til eldiviðar o. fl.	—	1134.28		
	3.	Til viðhalds	—	2569.70		
	4.	Stundakennsla o. fl.	—	2075.98		
	8.	Til kennslutækja	—	311.92		
	9.	Ýmis gjöld	—	396.96		
	10.	Verðlaunabækur	—	50.90		
V. b.	1.	Til aukakennara og stundakennslu	—	1524.00		
	8.	Til ýmislegra gjalda	—	5836.50		
VI. b.	1.	Stundakennsla	—	4145.00		
	2.	Eldiviður og ljós	—	366.94		
	3.	Bókakaup og áhöld	—	758.13		
	5.	Til viðhalds	—	104.96		
	6.	Ýmisleg gjöld	—	124.97		
VII. b.	1.	Til stundakennslu	—	996.00		
	4.	Ýmisleg gjöld	—	131.31		
VIII. b.	1.	Til stundakennslu	—	1235.00		
	4.	Ræsting	—	48.00		
	5.	Prófhald	—	35.47		
	6.	Ýmis gjöld	—	88.69		
IX. 1. c.	1.	Til verklegs náms	—	188.00		
	2.	Til kennsluáhalda	—	67.18		
2. c.	1.	Til verklegs náms	—	768.80		
	3.	Eldiviður og ljós	—	1216.99		
	4.	Ýmisleg gjöld	—	77.14		
X. e.		Styrkur til framhaldsnáms	—	100.00		
XIII. 3.		Til farkennslu og eftirlits	—	232.50		
XIV. 1. c.	1.	Til kennsluáhalda	—	43.29		
	3.	Ýmisleg gjöld	—	1410.13		
	4.	Viðhald	—	1808.15		
2.		Til héraðsskóla	—	4430.00		
XVI.		Til kennslu heyrnar- og málleysingja	—	9051.44		
XVII.		Til Blindravinafélags Íslands	—	559.25		
XVIII. 3.		Til sundkennslu annarsstaðar	—	200.00		
					—	105373.71
					Flyt kr.	1670718.88

39 Flutt kr. 1670718.88
1. febr,

8. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 15. gr. er veitt:

Til vísinda, bókmennta og lista:

1.	c. Til aðstoðar	kr.	400.00	
	d. Til að kaupa bækur o. fl.	—	47.35	
	g. Ritaukaskrá	—	213.40	
	j. Ýmisleg gjöld	—	250.00	
2.	b. Til bókbands o. fl.	—	518.65	
3.	c. Til að útvega forngripi	—	500.00	
4.	a. Náttúrufræðifél.: Tillag	—	400.00	
5.	b. Til viðhalds og áhalda	—	3947.74	
29.	Til Sigurðar Nordals próf.	—	306.67	
41.	Ferðastyrkur til útlanda	—	5909.68	
				— 12493.49

9. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 16. gr. er veitt:

Til verklegra fyrirtækja:

9.	Vegna ráðstafana um tilbúinn áburð	kr.	13018.50	
15.	Til rannsóknarstofu í þágu atvinnuvega	—	600.00	
16.	Til fjárkláðalækninga	—	10764.77	
18.	b. Til aðstoðar	—	1880.30	
	c. Til veðurathugunar o. fl.	—	346.80	
	d. Til veðurskeyta o. fl.	—	397.20	
	f. Húsaleiga, ljós og hiti	—	777.96	
22.	d. Ferðakostnaður yfirmatsmanna	—	4086.23	
23.	b. Skrifstofukostnaður	—	1700.90	
	c. Ferðakostnaður	—	2472.22	
24.	Til erindrekstrar í Miðjarðarhafslöndum	—	7205.89	
44.	b. Skrifstofukostnaður	—	7180.37	
				— 50431.14

10. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 17. gr. er veitt:

Til almennrar styrktarstarfsemi:

3.	Styrkur til sjúkrasamlaga	kr.	9115.68	
8.	Til að hjálpa nauðstöddum Ísl. erlendis	—	2145.46	
10.	Tillag til ellistyrktarsjóða	—	3771.00	
				— 15032.14

Flyt kr. 1748675.65

Flutt kr. 1748675.65 39
1. febr.

11. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 19. gr. er veitt:
Óviss útgjöld ..... — 194641.78

12. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 24. gr. er veitt:
C. Þingsályktanir ..... — 73894.33

Samtals kr. 2017211.76

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

OPIÐ BRÉF

40
25. jan.

sem stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar laugardaginn 15. febr. 1936.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vér samkvæmt stjórnarskrá konungsríkisins Íslands 18. maí 1920, allramildilegast höfum ákveðið að láta Alþingi koma saman til reglulegs fundar laugardaginn 15. febrúar 1936.

Um leið og Vér birtum þetta, bjóðum Vér öllum þeim, er setu eiga á Alþingi, að koma nefndan dag til Reykjavíkur og verður þá sett Alþingi eftir að guðsþjónustugjörð hefir farið fram í dómkirkjunni.

Gjört á Amalíuborg, 25. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

41
25. jan.

KONUNGSBRÉF

um setning Alþingis.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Vér viljum hérmeð veita yður sem forsætisráðherra Vorum umboð til þess í Voru nafni að setja Alþingi, er koma á saman til reglulegs fundar laugardaginn 15. febrúar 1936.

Gjört á Amalíuborg, 25. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

REGLUGERÐ

42
15. jan.

fyrir veðdeild Landsbanka Íslands um útgáfu á 11. flokki bankavaxtabréfa, samkvæmt lögum nr. 122 27. des. 1935, um heimild fyrir veðdeild Landsbanka Íslands, til að gefa út nýja flokka bankavaxtabréfa.

1. gr.

Tilgangur veðdeildarinnar er að veita lán um langt árabil gegn veði í fasteignum.

2. gr.

Veðdeildin gefur út skuldabréf, sem hljóða á handhafa (bankavaxtabréf), sem má nafnskrá í bókum hennar, og verða þau kölluð 11. flokkur (sería) bankavaxtabréfa hennar. Öll upphæð þeirra má ekki fara fram úr 6 milljónum króna. Upphæð bankavaxtabréfanna skal talin í gjaldgengum peningum, og skulu bréfin samin eftir fyrirmynd, er bankastjórnin ákveður. Fjármálaráðherra og bankastjórar Landsbankans rita undir þau. Í bankavaxtabréfunum skal vera útdráttur úr reglugerð þessari að minnsta kosti á íslenzku og dönsku. Upphæðir þeirra skulu vera 5000, 1000, 500 og 100 kr., og skal hver flokkur hafa sérstakt bókstafseinkenni, og hvert vaxtabréf vera tölusett. Telja má upphæðir bankavaxtabréfanna einnig í útlendri mynt samhliða íslenzku krónumyntinni. Ásamt bankavaxtabréfunum skal afhenda stofna (talons) með vaxtamiðum til 20 ára að minnsta kosti, og þegar hinn síðasti þeirra er fallinn í gjalddaga og innleystur, skal gefa út nýjan stofn með vaxtamiðum jafnframt og hinum eldra stofni er skilað aftur.

Aldrei má gefa meira út af bankavaxtabréfum, en sem nemur fjárhæð þeirri, er veðdeildarflokkurinn á í veðskuldabréfum.

3. gr.

Auk veðskuldabréfa þeirra, sem veðdeildarflokkurinn fær frá lántakendum, skal trygging fyrir honum vera:

1) Varasjóður veðdeildarflokksins.
2) Sameiginleg (solidarisk) ábyrgð lántakenda, er nemi allt að 10% (sbr. 9. gr.).
3) Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til tryggginganna 1—3, skal gera það í þeirri röð, sem að ofan er greint.

4. gr.

Leggja skal í varasjóð tekjuafgang þann, sem kann að verða samkvæmt árlegum reikningsskilum veðdeildarflokksins.

Ríkisprentsmiðjan Gutenberg, Reykjavík.

42 15. jan.

5. gr.

Af bankavaxtabréfunum skal á ári hverju svara í vöxtu 5%, er greiðist tvisvar á ári, 2. janúar og 1. júlí, með helmingi upphæðar í hvort skipti, gegn afhendingu vaxtamiðans. Vaxtamiðar, sem fallnir eru í gjalddaga, skulu innleystir í Landsbankanum í Reykjavík, og í þeim bönkum erlendis, er bankastjórnin ákveður og auglýsir með 3 mánaða fyrirvara í Lögbirtingablaðinu, í Ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn og í öðrum samsvarandi blöðum erlendis, þar sem ætla má að bréfin séu í umferð. Sömuleiðis skulu vaxtamiðarnir gjaldgengir til lúkningar sköttum og öðrum gjöldum til ríkissjóðs, og skulu gjaldheimtumenn ríkissjóðs innleysa þá, ef þeir hafa fé fyrir hendi, er greiðast á í ríkissjóð.

6. gr.

Veðdeildarflokkurinn er undanþeginn öllum tekjuskatti, útsvari, stimpilgjaldi og öðrum sköttum. Svo á hann rétt til að fá ókeypis eigna- og veðbókarvottorð, til afnota fyrir sjálfan sig.

7. gr.

Fé veðdeildarflokksins má lána gegn veði í jarðeignum, erfðafestulöndum og húseignum með lóð í kaupstöðum og verzlunarstöðum, en gegn veði í húseignum því aðeins, að þær séu vátryggðar í vátryggingarstofnun, er bankastjórnin tekur góða og gilda. Lánsupphæðin má ekki fara fram úr $^3/_5$ af virðingarverði fasteignarinnar.

Þegar veðdeildarflokkurinn tekur jarðir að veði, skal virða jarðarhúsin sér og jörðina sér í lagi. Öll önnur hús skal einnig virða sérstaklega og þau vátryggð, ef verð þeirra á að koma til greina við lánveitingar gegn veði í eigninni.

Heimilt er Landsbankanum, á kostnað lántakanda, að annast vátryggingu á húsum utan Reykjavíkur, sem veðsett eru veðdeildarflokknum, að svo miklu leyti, sem hús í sveitum eru eigi í innlendri brunaábyrgð, sem bankastjórnin tekur gilda.

8. gr.

Eignir þær, er veðdeildarflokkurinn tekur að veði, skulu tveir óvilhallir menn, dómkvaddir eða tilnefndir af hlutaðeigandi lögreglustjóra, þeir er nauðsynlega þekkingu hafa á slíku, virða á kostnað lánþega. Þó getur stjórn Landsbankans, þegar henni eftir atvikum finnst ástæða til þess, sjálf nefnt til menn þá, er virða skulu. Ennfremur getur hún krafizt þess, að hreppsnefnd eða bæjarstjórn, er í hlut á, samþykki virðinguna. Eignirnar skal meta til þess verðs, sem þær eftir beztu vitund virðingarmanna hafa í kaupum og sölum, og skal virða þær með kvöðum þeim, er á þeim hvíla, hvort heldur eru skattar eða afgjöld. Í virðingargerðunum skal eignunum ítarlega og greinilega lýst. Sé það jarðeign, skal tilgreina dýrleika hennar, hve mörg kúgildi henni fylgi, upphæð afgjaldsins, hlunnindi hennar og kvaðir þær, er á henni kunna að hvíla. Ennfremur skal taka fram allt það, er lýtur að ásigkomulagi jarðarinnar í heild sinni, og rækt-

unarástandi hennar, hvernig viðhaldi bygginga á jörðinni sé varið og önnur sér- 42
stök atvik, er hljóta að hafa áhrif á verðmæti jarðarinnar, svo sem hvort hún 15. jan.
liggur undir skemmdum af vatnagangi, sjávargangi, skriðum, sandfoki o. fl. Þegar virtar eru húseignir, skal nákvæmlega lýsa hverri einstakri byggingu, tilgreina stærð hennar, hve mörg herbergi í henni eru, telja til allt múr- og naglfast, er henni fylgir, svo sem ofna, járneldstór o. fl., efni það er byggingarnar eru byggðar úr, og að svo miklu leyti sem unnt er gæði þess og ennfremur aldur bygginganna og viðhald. Að lokum skal í virðingargerðinni tekið fram, hve stór lóð sú sé, er húseigninni fylgir, og hvernig ásigkomulag hennar sé.

Hafi eignin gengið kaupum og sölum skal kaupverðs hennar getið.

Lántakandi skal að minnsta kosti á hverjum 5 ára fresti, meðan lánið stendur, sýna skírteini, sem bankastjórnin tekur gilt, fyrir því að veðið hafi ekki rýrnað í verði svo að veðdeildarflokknum geti verið nein hætta búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda stjórn Landsbankans þetta skírteini, má hún láta skoðunargerð af innanhéraðsmönnum fara fram á kostnað lántakanda.

9. gr.

Lántakendur skulu, auk þess að bera ábyrgð á sínum eigin skuldum, ábyrgjast sameiginlega (in solidum) skuldbindingar veðdeildarflokks þessa, þó eigi meira en 10% af því, sem lán þeirra voru á síðasta gjalddaga, áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar, en til hennar má taka hvenær sem varasjóður flokksins eigi nægir til að standast áfallið tap. Áður en gripið er til ríkissjóðsábyrgðarinnar skal jafna niður á alla lántakendur veðdeildarflokksins aukagjaldi til varasjóðs, svo sem þörf er á, allt að 10%, til að bæta skaðann. Niðurjöfnun á aukagjaldi þessu skal vera í hlutfalli við upphæð lánanna. Eftir ákvörðun stjórnar Landsbankans má skipta greiðslu þessari niður á fleiri en eitt ár.

Verði þörf á að grípa til ábyrgðarinnar til að fullnægja skuldbindingum veðdeildarflokksins, skal endurborga það án vaxta þegar hagur flokksins leyfir það.

10. gr.

Eigi má lána nema gegn 1. veðrétti. Minnsta lán, sem veðdeildarflokkurinn veitir, skal vera 300 krónur, og skulu lán jafnan standa á hundraði króna. Lánstíminn má vera allt að 40 árum, sé veðið jarðeign, vandað steinsteypuhús eða steinhús, og allt að 30 árum, sé veðið vandað timburhús.

11. gr.

Lán þau, sem veðdeildarflokkurinn veitir, má hann greiða í bankavaxtabréfum sínum eftir ákvæðisverði þeirra, en lánþegi hefir rétt til að krefjast, að bankastjórnin annist um að koma þeim í gjaldgenga peninga endurgjaldslaust, ef þess er kostur, en borga verður hann kostnað þann, sem af því leiðir, og verðfall. Veðdeildarflokkurinn hefir þó jafnan rétt til að greiða lánin í peningum með þeirri upphæð, sem hann getur fengið fyrir bankavaxtabréfin, eða á von á

42 15. jan. að fá fyrir þau, að frádregnum öllum beinum kostnaði. Semja má um sölu bankavaxtabréfa flokksins fyrirfram í einu eða fleiru lagi, enda samþykki fjármálaráðherra söluverðið.

12. gr.

Til þess að menn geti fengið lán úr veðdeildarflokknum verða þeir að fullnægja þeim skilmálum, er nú skal greina:

a. Útvega virðingargerð samkvæmt því, sem segir í 8. gr.
b. Útvega vottorð hlutaðeigandi embættismanns samkvæmt afsals- og veðmálabókunum, um hvort nokkur veðskuld eða önnur eignabönd hvíli á eigninni, og hver þau séu, svo það sjáist, að þau séu eigi því til fyrirstöðu, að eignin geti orðið veðsett veðdeildinni með 1. veðrétti.
c. Útvega vottorð hlutaðeigandi embættismanns samkvæmt embættisbókum hans um, að hlutaðeigandi hafi þinglesna eignarheimild fyrir eigninni, eða sé það eigi unnt, þá vottorð hans um að eignin sé vitanlega eign hans.

13. gr.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsupphæðinni í varasjóð flokksins. Heimilt er lántakanda að greiða lántökugjaldið í tvennu eða fernu lagi, eftir því, er um semst við bankastjórnina. Sé lán endurborgað að öllu leyti áður en lántökugjaldið er að fullu greitt ber að greiða eftirstöðvar lántökugjaldsins um leið og lánið er endurgreitt.

Verði eigendaskipti að fasteign, sem veðsett er veðdeildarflokknum, skal kaupandi, þegar um leið og kaupin gerast, tilkynna veðdeildinni eigendaskiptin.

Heimilt er veðdeildinni við hver eigendaskipti að heimta lánið borgað aftur að öllu eða nokkru leyti.

14. gr.

Vilji einhver, sem keypt hefir veð, taka að sér skuld við veðdeildarflokkinn, skal hann þegar í stað leita samþykkis bankastjórnar um það. Samþykki hún, að hinn nýi eigandi taki lánið að sér, skal hann innan 6 mánaða frá kaupdegi sanna eignarrétt sinn fyrir Landsbankastjórninni og taka lánið að sér.

15. gr.

Lánum þeim, sem veðdeildarflokkurinn veitir, má hann eigi segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu skyldum þeim, sem hann hefir undirgengizt.

En þá er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar láns komnar í gjalddaga undir eins án uppsagnar, ef eigi er fullnægt einhverju atriði lánsskilmálanna, t. d.:

a. Ef ákvæðisgjöld eru eigi greidd á réttum gjalddaga.
b. Ef veðið gengur svo úr sér, að það eigi lengur er svo tryggjandi, sem vera skal.
c. Ef skuldunautur heldur eigi vátryggðum húsum, sem að veði eru, eða vanrækir að senda veðdeildinni kvittun hlutaðeigandi vátryggingarfélags fyrir iðgjaldinu í tæka tíð.

d. Ef á veðið falla eftirstöðvar af sköttum eða gjöldum, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar, eða nýr kaupandi vanrækir að taka að sér lán. 42 15. jan.

16. gr.

Skuldunautar veðdeildarflokksins skulu 1.—14. október ár hvert greiða vexti, afborganir og tillög til stjórnarkostnaðar og varasjóðs í einu lagi með jafnri upphæð á hverjum gjalddaga. Sérhvert lán, sem veitt er á öðrum tíma árs en nefndum gjalddaga, skal teljast veitt á næst undanförnum gjalddaga, en á næsta gjalddaga á eftir skulu vextir og gjald til stjórnarkostnaðar og varasjóðs þó aðeins takast frá 1. degi þess mánaðar, sem lánið er tekið í, til næsta gjalddaga (1. október).

Tillag til stjórnarkostnaðar og varasjóðs er ½ af hundraði á ári af upphæð lánsins, eins og hún er fyrir hvern gjalddaga, vextirnir eru 5 af hundraði á ári af höfuðstól þeim, sem í láni er á hverjum tíma.

17. gr.

Á hinum ákveðna gjalddaga má hver lántakandi án undangenginnar uppsagnar greiða aukaafborganir, sem þó standa á hundrað krónum eða endurborga lánið að öllu leyti. Greiðslur þessar má hann lúka með bankavaxtabréfum 11. veðdeildarflokks eftir ákvæðisverði þeirra. Lögmætar skulu greiðslur þessar teljast, séu þær komnar til veðdeildarinnar fyrir 15. október. Á öðrum tímum árs má borga lán að fullu, ef bankastjórnin samþykkir, þó því aðeins, að það sé veðdeildinni að skaðlausu.

18. gr.

Sérhver skuldunautur, sem eigi hefir innan 1. nóvember borgað árleg gjöld sín, er hann átti að lúka á næst undangengnum gjalddaga, skal í dráttarvexti af nefndum gjöldum greiða 1 af hundraði fyrir hvern mánuð frá 1. október til borgunardags, og skal sá mánuður, sem komið er fram í, teljast sem heill.

19. gr.

Afborgunum þeim og endurborgunum, er greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa bankavaxtabréf þau, er veðdeildarflokkurinn hefir gefið út, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefir umsjón með, og fram fer í viðurvist tveggja manna; annan kveður ráðherrann til þess, hinn bankastjórnin. Þá er hlutkesti hefir farið fram, skal auglýsa með 9 mánaða fyrirvara tölurnar á bankavaxtabréfum þeim, er upp hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Auglýsinguna skal birta þrisvar í blöðum þeim og ritum, er 5. gr. ræðir um. Veðdeildin má og á þann hátt og með þeim fyrirvara, er áður segir, innleysa bankavaxtabréf flokksins í stærri stíl en hér segir.

20. gr.

Handhafar eða eigendur bankavaxtabréfa þeirra, er innleysa skal, geta, gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum þeim, er þeim fylgja, fengið útborg-

42 aðan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða neina
15. jan. vexti af höfuðstólnum upp frá því. Útborgun fer fram á þeim stöðum, sem nefndir eru í 5. gr.

21. gr.

Höfuðstóll og vaxtafé, sem komið er í gjalddaga til útborgunar, rennur í varasjóð veðdeildarflokksins, sé þess eigi vitjað innan 20 ára frá gjalddaga.

22. gr.

Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 12 mánaða fyrirvara með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í Lögbirtingablaðinu og í Ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn og í öðrum samsvarandi blöðum erlendis, þar sem ætla má að bréfin séu í umferð. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf með sömu upphæð, sem það er glataðist, án þess nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur veðdeildarflokknum.

Um ógilding annara glataðra bankavaxtabréfa og vaxtamiða fer eftir almennum lögum.

23. gr.

Bankavaxtabréf þau, er innleyst hafa verið með hlutkesti, eða hafa verið notuð til að borga eða afborga lán, má ekki framar setja í veltu, heldur skal ónýta þau undir eins, ásamt vaxtamiðum og stofnum (talons) þeirra á þann hátt, að þau með því verði ógild, og leggja þau til geymslu í fjárhirzlu veðdeildarinnar, og skal svo innan loka næsta reikningsárs brenna þau í viðurvist endurskoðenda, ásamt vaxtamiðum þeim, er innleystir hafa verið það reikningsár.

24. gr.

Hljóti veðdeildarflokkurinn að taka að sér veð, og hafi það eigi selzt innan árs frá því að hann tók það að sér, skal á fyrsta árlega gjalddaga næsta á eftir draga inn og ónýta jafnmikla upphæð bankavaxtabréfa þeirra, er veðdeildarflokkurinn hefir gefið út. Heimilt er þó að jafna inndrætti þessum á 2 eða 3 ár. Síðan á varasjóðurinn eignina.

25. gr.

Þegar lán eru komin í gjalddaga (sbr. 15. gr.), hefir veðdeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sáttar eða fjárnáms, samkvæmt ákvæðum í tilskipun um fjárforráð ómyndugra 18. febr. 1847, 10. gr., eða láta leggja það veðdeildarflokknum út til eignar, ef þörf er á.

Veðdeildin þarf ekki að láta neinn vera fyrir sína hönd við uppboðið, og skal þar ekki taka mótmæli skuldunauts til greina, nema þau séu auðsjáanlega á rökum byggð, og eigi er heldur hægt að stöðva eða ónýta uppboðið með neinskonar dómskoti.

Veðdeildin hefir aftur á móti ábyrgð á því að skuldin sé rétt og komin í gjalddaga, og skuldunaut er frjálst að hefja mál til endurgjalds á öllu því, er hann hefir skaðazt á uppboðinu og öllum málskostnaði að skaðlausu. Veðdeildin getur löglega samið svo um við skuldunauta sína, að uppboð á veðsettum fasteignum megi fram fara á skrifstofu uppboðshaldara. 42 15. jan.

26. gr.

Fé ómyndugra manna, og opinberra stofnana og sjóða, þar á meðal Viðlagasjóðs, má verja til að kaupa bankavaxtabréf veðdeildarflokksins, en þó eigi hærra verði en skráðu gangverði, og aldrei hærra en ákvæðisverð þeirra er.

27. gr.

Sérstakan reikning skal halda yfir 11. flokk bankavaxtabréfanna, enda sé þeim til tryggingar sérstakur varasjóður og skulu í hann renna tekjur veðdeildarflokksins.

28. gr.

Þá er lokið er skuldbindingum hvers þeirra veðdeildarflokka, er stofnaðir verða samkvæmt lögum þessum, rennur varasjóður hans til næsta flokks, og svo áfram. Þegar lokið er skuldbindingum síðasta flokksins, rennur varasjóðurinn til þess eða þeirra veðdeildarflokka eða veðlánastofnana, sem stofnsett verða til að halda áfram veðlánastarfseminni eftir að lokið er síðasta flokki samkvæmt þessum lögum. Verði slíkum nýjum flokkum eða veðlánastofnunum fengin aðgreind starfssvið, skiptist varasjóður milli þeirra, svo að hvert starfssvið njóti réttrar ítölu þeirrar, er varasjóðnum hefir þaðan aflazt.

29. gr.

Veðdeildin tekur að sér að gefa út bankavaxtabréf 11. flokks.

30. gr.

Ákvæði þessarar reglugerðar snerta að engu leyti reglugerðir þær fyrir veðdeild Landsbankans, sem staðfestar voru 15. júní 1900, 21. apríl 1903, 5. júlí 1905, 1. apríl 1906, 20. október 1909, 7. maí 1914, 20. júlí og 15. október 1926, 7. október 1927, 11. október 1928, 2. október 1929 og 28. október 1931, né heldur bankavaxtabréf þau, sem gefin eru út samkvæmt þeim.

Reykjavík, 6. janúar 1936.

Stjórn Landsbanka Íslands.

Magnús Sigurðsson. *Georg Ólafsson.*

Framanrituð reglugerð staðfestist hér með.

Fjármálaráðuneytið, 15. janúar 1936.

Eysteinn Jónsson.

Einar Bjarnason.

43 26. jan.

KONUNGLEG AUGLÝSING

um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þar eð Vér höfum í hyggju að ferðast til útlanda, viljum Vér samkvæmt lögum 11. febrúar 1871, sbr. 3. gr. dansk-íslenzkra sambandslaga 30. nóvember 1918, að ríkisstjórn í fjarvist Vorri sé falin á hendur ríkisarfanum.

Því birtum Vér hér með Vorum kæru og trúu þegnum, að hans konunglega tign krónprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg tekur við ríkisstjórn í Voru nafni frá þessum degi þangað til Vér komum heim aftur.

Gjört á Amalíuborg, 26. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

44 30. jan.

KONUNGLEG AUGLÝSING

um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vér erum aftur heim kominn úr ferð Vorri til útlanda kunngjörum Vér hér með Vorum kæru og trú þegnum, að Vér höfum í dag sjálfur tekið við ríkisstjórninni, sem Vér 26. þ. m., samkvæmt lögum 11. febrúar 1871, sbr. 3. gr. dansk-íslenzkra sambandslaga 30. nóvember 1918, höfðum falið á hendur í fjarvist Vorri hans konunglegu tign Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg.

Gjört í Esbjerg, 30. janúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

KONUNGLEG AUGLÝSING

45
5. febr.

um að ríkisstjórn sé falin á hendur ríkisarfa í fjarvist konungs.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Þar eð Vér höfum í hyggju að ferðast til útlanda, viljum Vér samkvæmt lögum 11. febrúar 1871, sbr. 3. gr. dansk-íslenzkra sambandslaga 30. nóvember 1918, að ríkisstjórn í fjarvist Vorri sé falin á hendur ríkisarfanum.

Því birtum Vér hér með Vorum kæru og trúu þegnum, að hans konunglega tign krónprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg tekur við ríkisstjórn í Voru nafni frá þessum degi þangað til Vér komum heim aftur.

Gjört á Amalíuborg, 5. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

AUGLÝSING

46
15. febr.

um að Ísland hafi gengið að alþjóðasamningnum um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gerður var í París þann 24. apríl 1926.

Samkvæmt 13. grein alþjóðasamningsins um bifreiðaumferð á alfaravegum, sem gerður var í París þann 24. apríl 1926, hefir frakknesku ríkisstjórninni verið tilkynnt, að Ísland gangi að nefndum alþjóðasamningi.

Þátttaka Íslands tekur gildi þann 1. marz 1936, en einkennisbókstafirnir, sem ákveðnir hafa verið fyrir íslenzkar bifreiðar, eru IS.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Í ríkisstórn Íslands, 15. febrúar 1936.

Haraldur Guðmundsson.

47
5. marz

AUGLÝSING

um breytingu á reglugerð fyrir Háskóla Íslands.

Samkvæmt þegnlegum tillögum ráðuneytisins hefir Hans hátign konunginum allramildilegast þóknast að staðfesta eftirfarandi

BREYTING Á REGLUGERÐ

fyrir Háskóla Íslands, nr. 8 frá 9. okt. 1912.

29. gr. orðist svo:

Í lagadeildinni eru eftirfarandi greinar kenndar:

1. Almenn lögfræði og persónuréttur.
2. Sifja- og erfðaréttur.
3. Kröfu- og hlutaréttur.
4. Sjó- og félagaréttur.
5. Stjórnlagafræði.
6. Stjórnarfarsréttur.
7. Þjóðaréttur.
8. Refsiréttur.
9. Réttarfar.
10. Réttarsaga.
11. Þjóðhagsfræði.
12. Bókhald.
13. Vélritun.
14. Lögfræðileg skjalaritun og þar með æfingar í réttarfari.

Skriflegar æfingar skulu vera í þeim greinum, sem sérstakt skriflegt próf er í.

49. gr. orðist svo:

Embættispróf í lögfræði:

Embættisprófinu skal skipt í tvennt, fyrra hluta og síðara hluta.

Prófgreinar í fyrra hluta embættisprófs eru þessar:

I. Almenn lögfræði og persónuréttur.
II. Sifja- og erfðaréttur.
III. Stjórnlagafræði.
IV. Þjóðaréttur.
V. Réttarsaga.
VI. Þjóðhagsfræði.

Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í II. og III. prófgrein, en aðeins munnlegt í hinum.

47
5. marz

Prófgreinar í síðari hluta embættisprófs eru þessar:

I. Kröfu- og hlutaréttur.
II. Sjó- og félagaréttur.
III. Refsiréttur.
IV. Stjórnarfarsréttur.
V. Réttarfar.
IV. Raunhæft verkefni, þar sem til úrlausnar koma atriði úr sem flestum fyrrnefndum prófgreinum, bæði í fyrra og síðara hluta embættisprófs, nema V. og VI. grein fyrra hluta.

Prófið er bæði munnlegt og skriflegt í I., III. og V. prófgrein, en aðeins munnlegt í II. og IV. prófgrein, og skriflegt í VI. prófgrein.

Kandídatar mega hafa allt að 6 klukkustundum til skriflegrar úrlausnar í prófgrein hverri, bæði í fyrra og síðari hluta embættisprófs.

Áður en kandídatinn segir sig til síðari hluta prófsins, skal hann leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi samvizkusamlega tekið þátt í æfingum í bókhaldi, vélritun og lögfræðilegri skjalaritun. Ennfremur skal hann leggja fram skilríki fyrir því, að hann hafi unnið á lögfræðiskrifstofu undir handleiðslu lögfræðings með embættisprófi um a. m. k. tveggja mánaða skeið.

Þetta tilkynnist öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í kennslumálaráðuneytinu, 5. marz 1936.

Haraldur Guðmundsson. *Friðg. Bjarnarson.*

KONUNGLEG AUGLÝSING

48
7. marz

um að konungur sé kominn heim aftur og tekinn við ríkisstjórn.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Eftir að Vér erum aftur heim kominn úr ferð Vorri til útlanda kunngjörum Vér hérmeð Vorum kæru og trúu þegnum, að Vér höfum í dag sjálfur tekið við ríkisstjórninni, sem Vér 5. f. m., samkvæmt lögum 11. febrúar 1871, sbr. 3. gr. dansk-íslenzkra sambandslaga 30. nóvember 1918, höfðum falið á hendur í fjarvist Vorri hans konunglegu tign krónprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg.

Gjört á Amalíuborg, 7. marz 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

49
7. apríl

LÖG

um frestun á framkvæmd 2. og 3. málsgreinar 62. gr. laga nr. 26 1. febr. 1936, um alþýðutryggingar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Framkvæmd 2. og 3. málsgreinar 62. gr. laga nr. 26 1. febr. 1936, um alþýðutryggingar, skal frestað til 1. apríl 1937.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 7. apríl 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

50
10. apríl

LÖG

um breyting á lögum nr. 29 3. nóv. 1915, um þingsköp Alþingis, og lögum nr. 20 24. marz 1934, um breyting á þeim lögum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

a. Á eftir orðunum „nýkosinna þingmanna“ í upphafi 2. málsgr. 1. gr. laga nr. 29 1915 komi: og varamanna.

b. Fyrir „(Stjskr. 1915 § 16)“ í niðurlagi 2. málsgr. 1. gr. sömu laga komi: (Stjskr. 41. gr.). 50 10. apríl

2. gr.

a. Á eftir orðinu „eið“ í 2. gr. sömu laga komi: eða drengskaparheit.
b. Fyrir „(Stjskr. 1874 § 30)“ í sömu lagagrein komi: (Stjskr. 42. gr.).

3. gr.

Fyrir „Fái þá heldur eigi neinn“ í 3. málsl. 2. málsgr. 3. gr. sömu laga kemur: Fái þá heldur enginn.

4. gr.

Á eftir orðunum „kærur yfir kosningum“ í fyrri málsgr. 4. gr. sömu laga komi: eða kjörgengi.

5. gr.

Meginmál 2. gr. laga nr. 20 1934 orðist þannig:

Eftir kosningar þær, sem um ræðir í 3. og 4. gr., skal velja til efri deildar þá tölu þingmanna, er þar skulu eiga sæti. Skal hverjum þingflokki skylt að tilnefna á lista þá tölu þingmanna sinna, er honum ber í hlutfalli við atkvæðamagn hans í sameinuðu þingi. Ef tveir eða fleiri þingflokkar hafa með sér bandalag um kjör til efri deildar, eða þingflokkur (eða flokkar) og menn utan flokka, skal talan á listanum miðuð við samanlagt atkvæðamagn bandalagsins.

Ef atkvæðamagn tveggja eða fleiri kjöraðilja er jafnt við kosningu síðasta manns til efri deildar, skal hvor (hver) þeirra tilnefna mann í vafasætið, en hlutkesti ráða úrslitum.

Nú skýtur einhver kjöraðili sér undan skyldu um tilnefningu til efri deildar, og tilnefnir forseti þá þingmann eða þingmenn úr þeim flokki eða bandalagi í réttu hlutfalli við atkvæðamagn. Ef þá er vafi um eitt sæti, skal hlutkesti ráða. Forseti tilkynnir síðan, hverjir þingmenn þannig hafa verið tilnefndir, og teljast þeir rétt kjörnir eða skipaðir til efri deildar. (Stjskr. 27. gr.).

6. gr.

Aftan við 7. gr. laga nr. 29 1915 komi: nema þingflokkar hafi komið sér saman um að skipa sér í sæti eftir flokkum.

7. gr.

Í stað orðanna „allan þingtímann það ár“ í fyrri málsgr. 8. gr. sömu laga komi: allt það þing.

8. gr.

Meginmál 3. gr. laga nr. 20 1934 orðist svo:

Nú losnar sæti efri deildar þingmanns, og annar maður er kosinn í hans stað, og tilnefnir þá þingflokkur sá, er skipa á sætið eftir reglu 6. gr., einn mann úr sínum flokki til efri deildar.

50 10. apríl

9. gr.

1. málsliður 2. málsgr. 11. gr. laga nr. 29 1915 orðist svo:

Forsetar Alþingis skipa í sameiningu skrifstofustjóra þingsins, og skulu laun hans ákveðin í launalögum.

10. gr.

a. Aftan við 2. málsgr. 4. gr. laga nr. 20 1934 (utanríkismálanefnd skipuð 7 mönnum) komi: og 7 til vara.
b. Fyrir „og mega ekki fleiri vera en 5 í neinni nefndinni“ í 4. málsgr. sömu greinar komi: og mega ekki vera fleiri en 5 í hverri nefnd.

11. gr.

Aftan við 18. gr. laga nr. 29 1915 bætist: ef um lagafrumvarp er að ræða, en 1 nóttu síðar, ef um er að ræða þingsályktunartillögur.

12. gr.

Aftan við 19. gr. sömu laga bætist: og ekki heldur um frumvörp, sem nefnd flytur óskipt eða flutt eru að beiðni einhvers ráðherranna.

13. gr.

Aftan við 5. gr. laga nr. 20 1934 bætist: (Stjskr. 39. og 40. gr.).

14. gr.

Fyrir „(Stjskr. 1903 § 9)“ í fyrri málsgr. 24. gr. laga nr. 29 1915 komi: (Stjskr. 40. gr.).

15. gr.

a. Fyrir „(Stjskr. 1903 § 9)“ í fyrri málsgr. 25. gr. sömu laga komi: (Stjskr. 40. gr.).
b. Fyrir „(stjskr. 1903 § 9)“ í síðari málsgr. sömu greinar komi: (stjskr. 40. gr.).

16. gr.

2. málsgr. 26. gr. sömu laga orðist svo:

Þá er Alþingi, sem nú segir, skipar eina málstofu, þarf, til þess að gerð verði fullnaðarályktun um mál, meira en helmingur þingmanna úr hvorri deild að vera á fundi og eiga þátt í atkvæðagreiðslu. Þingmaður, sem er á fundi, en greiðir ekki atkvæði við nafnakall, án lögmætra ástæðna, telst taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Ræður þá afl atkvæða um einstök málsatriði. En til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, verða aftur á móti að minnsta kosti tveir þriðjungar atkvæða, sem greidd eru, að vera með frumvarpinu (Stjskr. 40. gr.).

17. gr. 50

Fyrir síðari málslið 3. málsgr. 29. gr. sömu laga („Sé henni breytt ... einni umræðu“) komi: Sé henni breytt þar, skal hún endursend hinni deildinni og tekin þar til einnar umræðu. Ef tillögunni er þá aftur breytt, skal hún lögð fyrir hina deildina af nýju, og um hana viðhöfð ein umræða. Sé henni þar enn breytt, skal hún lögð fyrir sameinað þing og útkljáð þar með einni umræðu. 10. apríl

18. gr.

a. Í stað orðanna „alþjóðlegt málefni (Stjskr. 1874 § 37)“ í fyrri málsgr. 31. gr. sömu laga komi: landsmál (Stjskr. 49. gr.).
b. Fyrir niðurlagsorð sömu lagagr. („Við þessa umræðu má ekki gera neina ályktun“) komi: Við þessa umræðu má enga ályktun gera.

19. gr.

Orðin „eða umboðsmaður hans“ í 2. málsgr. 32. gr. sömu laga falli niður.

20. gr.

9. gr. laga nr. 20 1934 falli niður.

21. gr.

a. Fyrir „Eigi má hann annars ávarpa neinn“ í síðari málsl. 34. gr. laga nr. 29 1915 kemur: Eigi má hann annars ávarpa nokkurn.
b. Á eftir sama málslið kemur nýr málsliður: Við útvarpsumræður skulu þó þingmenn jafnframt nefndir fullu nafni.
c. Aftan við sömu lagagrein bætist ný málsgrein:

Við útvarpsumræður skulu ræðumenn, aðrir en forseti, jafnan mæla úr ræðustól, og heimilt er þeim endranær að flytja ræður sínar þaðan.

22. gr.

a. Fyrir „Ráðherra eða umboðsmaður hans“ í 35. gr. sömu laga kemur: Ráðherrar.
b. Aftan við greinina bætist ný málsgr.:

Þegar útvarpað er umræðum um þingmál, skal farið eftir reglum V. kafla.

23. gr.

Fyrir „það er til ráðherra eða umboðsmanns hans og framsögumanns kemur“ í 2. málsl. 36. gr. sömu laga kemur: við ráðherra og framsögumann.

24. gr.

37. gr. sömu laga orðist svo:

Ef umræður dragast úr hófi fram, getur forseti úrskurðað, að ræðutími hvers þingmanns skuli ekki fara fram úr ákveðinni tímalengd, og einnig getur

50 forseti stungið upp á, að umræðum sé hætt. Svo getur og forseti lagt til, hvort
10. apríl heldur í byrjun umræðu eða síðar, að umræðum um mál skuli lokið að liðnum ákveðnum tíma. Eigi má þó, meðan nokkur þingmaður kveður sér hljóðs, takmarka ræðutíma við nokkra umræðu svo, að hún standi skemur en 3 klukkustundir alls. Tillögur forseta skulu umræðulaust bornar undir atkvæði í þingdeild þeirri, sem hlut á að máli, eða sameinuðu þingi, og ræður afl atkvæða úrslitum. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafizt þess, að greidd séu atkvæði um það umræðulaust, hvort umræðu skuli lokið, umræðutími eða ræðutími hvers þingmanns takmarkaður. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og rituð í gerðabókina. Eftir ákvæðum þessarar greinar og 35. gr., að því er varðar sameinað þing, skal einnig fara á þingsetningarfundum.

Nú hefir verið samþykktur takmarkaður umræðutími eða ákveðinn ræðutími hvers þingmanns, og skal þá forseti skipta umræðutímanum í heild sem jafnast á milli fylgismanna og andstæðinga máls þess, sem er til umræðu, án þess að hann sé bundinn við, í hvaða röð þingmenn hafa kvatt sér hljóðs, eða milli flokka, ef hentara þykir. Ákvæði þessarar greinar ná einnig til ræðutíma ráðherra.

25. gr.

Fyrir „(Stjskr. 1903 § 12)“ í 41. gr. sömu laga komi: (Stjskr. 51. gr.).

26. gr.

a. Þrír fyrstu málsliðir 42. gr. sömu laga („Heimilt er þingmanni ... hvort frá skuli vísa“) falli burt.
b. Fyrir „Heimilt er og þingmanni“ í fjórða málslið sömu greinar komi: Heimilt er þingmanni.
c. Aftan við síðari málsgr. sömu greinar bætist: Slíka tillögu má og gera í prentuðu nefndaráliti.

27. gr.

Aftan við fyrri málslið 1. málsgr. 43. gr. sömu laga bætist: eftir því sem við verður komið.

28. gr.

a. Fyrir „Hvorug þingdeildin má gera ályktun um neitt“ í upphafi 44. gr. sömu laga kemur: Hvorug þingdeildin má gera nokkra ályktun.
b. Fyrir „(Stjskr. 1903 § 11)“ í 1. málsgr. sömu lagagr. komi: (Stjskr. 48. gr.).
c. Aftan við sömu málsgr. bætist: Þingmaður, sem er á fundi, en greiðir ekki atkvæði við nafnakall án lögmætra ástæðna, telst taka þátt í atkvæðagreiðslunni.
d. Aftan af 3. málsgr. sömu greinar falli orðin „(53. gr.)“.
e. Síðasti málsliður 4. málsgr. sömu greinar orðist svo:

Forseti sker úr, hvort þau rök skuli gild talin, en þingmaður sá, sem

hlut á að máli, getur skotið þeim úrskurði undir atkvæði deildarinnar eða þingsins. 50 10. apríl

29. gr.

Fjórir síðustu málsliðir 45. gr. sömu laga („Forseti og einn ... á að fara fram") falli niður.

30. gr.

Aftan við 1. málslið 46. gr. sömu laga komi: og skal þá sú yfirlýsing forseta koma í stað atkvæðagreiðslu.

31. gr.

Síðari málsliður 47. gr. sömu laga falli niður.

32. gr.

Fyrir „(Stjskr. 1874 § 40)" í 49. gr. sömu laga komi: (Stjskr. 52. gr.).

33. gr.

Á eftir 50. gr. sömu laga kemur nýr kafli með 10 nýjum greinum, er verða 51.—60. gr. þeirra, svo látandi, og breytist kafla- og greinatala á eftir samkvæmt því:

V. Útvarp umræðu.

a. (51. gr.) Útvarpa skal þingsetningu og þinglausnum. **Hverju skylt er að útvarpa.**

Þá skal og útvarpa framsöguræðu fjármálaráðherra um frv. til fjárlaga og, ef óskað er, hálfrar stundar ræðum af hálfu annara þingflokka, enda hefir fjármálaráðherra þá og rétt til stundarfjórðungs svarræðu.

b. (52. gr.). Þegar útvarpað er umræðum um þingmál, skulu þingflokkar hafa rétt til jafnlangs ræðutíma og forsetar gefa þingmönnum færi á að taka til máls þannig, að flokkarnir skiptist á. Við útvarpsumræðu gilda ekki ákvæði 35. gr. um málfrelsi ráðherra. Rétt skal þingmönnum utan flokka að eiga þátt í útvarpsumræðum, þó þannig, að enginn þeirra fái lengri tíma en helming þess, er hver þingflokkur hefir til umráða, og ekki skulu þingmenn utan flokka, ef fleiri eru en tveir, fá lengri tíma samanlagt við útvarpsumræðu en hver einstakur þingflokkur. **Jafnrétti þingflokka.**

c. (53. gr.). Við framhald fyrstu umræðu fjárlaga mega ræður í fyrstu umferð vara eina stund, en síðan hálfa stund þrjár umferðir, og enn aðrar þrjár stundarfjórðung. Skal þá útvarpi umræðu um fjárlög að fullu lokið. Sama regla gildir um útvarp umræðu um vantraust. **Frh. 1. umr. fjárlaga og vantraust.**

Það er umferð, þegar fulltrúar allra þingflokka hafa tekið til máls og þeir þingmenn utan flokka, sem þátt taka í umræðum.

d. (54. gr.). Þegar útvarpað er umræðum um önnur mál en þau, er í 51. og 53. gr. segir, fær hver þingflokkur til umráða þrjá stundarfjórðunga, er skiptast í tvær umferðir. **Ræðutími í öðrum málum.**

50
10. apríl

Takmarka má fyrirfram umræðutíma um þingmál, önnur en þau, er um ræðir í 51. og 53. gr., þótt umræðu sé útvarpað, allt niður í 3 klukkustundir (sbr. 37. gr.), enda styttir þá forseti umferðir að sama skapi.

Útvarp með samþykki annara flokka.

e. (55. gr.). Nú óskar þingflokkur, að umræðu verði útvarpað, og snýr þá formaður flokksins tilmælum sínum til forseta. Skal forseti þegar tilkynna það formönnum annara þingflokka, en þeir leita samþykkis flokks síns svo fljótt sem auðið er. Útvarpa skal umræðu þegar samþykki allra flokka kemur til.

Útvarp án samþykkis annara flokka.

f. (56. gr.). Nú næst ekki samkomulag milli þingflokka um útvarp umræðu, og skal forseti þá tilkynna það þeim, sem kröfuna átti. Ef þingflokkur ítrekar kröfu sína, skal umræðunni útvarpað. Réttur til útvarps án samþykkis annara þingflokka gildir þó aðeins um tvær umræður umfram þann flokk, sem sjaldnast hefir neytt þessa réttar.

Boðun útvarpsumræðu.

g. (57. gr.). Dag og stund útvarpsumræðu skal tilkynna í útvarpi og á þingfundi svo fljótt sem unnt er.

Röð útvarpsumræðna.

h. (58. gr.). Umræðum skal útvarpa í sömu röð og kröfur um útvarp bárust forseta, enda sé að öðru leyti fullnægt ákvæðum þingskapa. Forseti getur þó vikið frá þessari röð, ef sérstakar ástæður liggja til.

Aðild flokksformanna.

i. (59. gr.). Formenn þingflokka eru réttir aðilar gagnvart forseta og þingmönnum flokksins um allt það, er að útvarpi umræðu lýtur.

Úrskurðarvald forseta.

j. (60. gr.). Forseti sker úr ágreiningi, sem verður um skilning á reglum þessum eða framkvæmd þeirra.

34. gr.

a. Fyrir „Hvorug þingdeildin má taka við neinu málefni“ í 51. gr. sömu laga kemur: Hvorug þingdeildin má taka við nokkru málefni.

b. Fyrir „(Stjskr. 1874 § 38)“ í sömu lagagr. kemur: (Stjskr. 50. gr.).

35. gr.

Síðari málsgr. 53. gr. sömu laga falli niður.

36. gr.

a. Orðin „eða umboðsmaður hans“ í 54. gr. sömu laga falli niður.

b. Á eftir orðunum „er um það greiða atkvæði, samþykkja“ í sömu grein komi: Um stjórnarfrumvörp eða frumvörp, sem flutt eru fyrir hönd ríkisstjórnarinnar, ræður þó einfaldur meiri hluti.

c. Fyrir „þó mega afbrigðin þau ein vera“ í sömu lagagrein komi: Afbrigði mega þau ein vera.

37. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

38. gr. 50

Þegar lög þessi hafa öðlazt staðfestingu, skal fella meginmál þeirra ásamt 10. apríl
því, sem óbreytt stendur af 1.—8. gr. laga nr. 20 24. marz 1934, svo og 1. gr. laga nr. 54 14. nóv. s. á. inn í lög nr. 29 3. nóv. 1915, og gefa þau út svo breytt sem lög um þingsköp Alþingis.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Skaganum, 10. apríl 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG 51

um breyting á lögum nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun til ríkissjóðs. 21. apríl

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á eftir orðunum „1. gr. laga nr. 82 26. apríl 1935“ í 1. málsgr. 2. gr. laga nr. 128 31. des. 1935, um bráðabirgðatekjuöflun til ríkissjóðs, komi: Ef hinn skattskyldi hluti teknanna er undir 1000 kr., greiðist af honum 1%.

2. gr.

Á undan næstsíðustu málsgr. 2. gr. laganna komi ný málsgr., svo hljóðandi:
Félög þau og stofnanir, er um ræðir í a-lið og c-lið 3. gr. laga nr. 6 9. jan. 1935, greiði þó aldrei lægri skatt en 5% af skattskyldum tekjum. Sama er um skattgjald samkv. 2. gr. og skattgjald erlendra félaga.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 21. apríl 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

52
21. apríl

AUGLÝSING

um samkomulag milli konungsríkisins Íslands og konungsríkisins Ítalíu um fyrirkomulag gagnkvæmra greiðslna.

Hinn 30. marz 1936 var undirritað í Róm samkomulag milli Íslands og Ítalíu um fyrirkomulag gagnkvæmra greiðslna.

Samkomulagið var gert á frönsku, en birtist hér með í íslenzkri þýðingu:

SAMKOMULAG

milli konungsríkisins Íslands og konungsríkisins Ítalíu um fyrirkomulag gagnkvæmra greiðslna.

Íslenzka ríkisstjórnin og ítalska ríkisstjórnin hafa talið æskilegt að auðvelda verzlunarviðskipti milli þessara tveggja landa, og setja reglur um þar að lútandi greiðslur og hafa því komið sér saman um það, sem hér segir:

1. gr.

Istituto Nazionale per i cambi con l'Estero og Landsbanka Íslands er heimilað að framkvæma á grundvelli jafnvirðiskaupa þær gagnkvæmu greiðslur, er snerta verzlunarviðskipti milli þessara tveggja landa.

2. gr.

Ofangreindar stofnanir geta beitt þeirri heimild, sem þeim er gefin:

a) með því að leyfa jafnvirðiskaup milli einstaklinga;

b) með því að opnaður sé hjá báðum stofnunum einn allsherjar vaxtalaus jafnvirðiskaupareikningur með því fyrirkomulagi, sem sett verður með samþykki beggja aðilja.

3. gr.

Greiðslur til þeirra, sem telja til skuldar á hinum allsherjar jafnvirðiskaupareikningi, skulu fara fram í þeirri tímaröð, sem innborganirnar eru framkvæmdar af hlutaðeigandi skuldunautum, og að svo miklu leyti sem á reikningnum sjálfum er handbært fé fyrir þeim.

Fyrirframgreiðslur í téðan reikning verða leyfðar með því skilyrði, að þær lúti að vörum, sem þegar eru sendar, eða um sé að ræða afborgun eða áður gerðan samning.

4. gr.

Upphæðir, sem koma til greina við jafnvirðiskaup, skulu yfirleitt miðaðar við fob-verð vörunnar.

Þó skal vera leyft að samþykkja jafnvirðiskaup í cif-verði með því skilyrði, að skipin, sem flytja vöruna, séu ítölsk eða íslenzk, og að farmgjöldin séu reiknuð í ítölskum lírum eða íslenzkum krónum. 52 21. apríl

5. gr.

Hinar tvær stofnanir koma sér saman um ákvörðun þess gengis, sem reikna skal með við innborganir og yfirfærslur snertandi vörusendingar, sem innfærðar eru á allsherjarreikningi jafnvirðiskaupanna.

6. gr.

Báðar ríkisstjórnirnar skuldbinda sig til að gera allar nauðsynlegar ráðstafanir til að auðvelda sem mest góðan árangur af þessu samkomulagi í framkvæmdinni.

7. gr.

Til þess að vörur verði greiddar á grundvelli allsherjar jafnvirðiskaupa, þarf að fylgja þeim upprunavottorð.

8. gr.

Samkomulag þetta skal gilda um greiðslur gagnkvæmra inneigna fyrir innfluttar vörur til Ítalíu og Íslands frá 1. janúar 1936 að telja.

Það gengur úr gildi 30. september 1936. Skal svo litið á sem það sé endurnýjað á þriggja mánaða fresti, nema því sé sagt upp 45 dögum áður en það er útrunnið.

Væntanlegar inneignir, sem jafnvirðiskaupareikningarnir sýna á því augnabliki, er samkomulag þetta gengur úr gildi, skal með farið samkvæmt fyrirmælum þessa samkomulags, unz þær eru að fullu greiddar.

Þessu til staðfestingar hafa fulltrúar ríkisstjórnanna undirritað samkomulag þetta.

Gert í Róm í tveim eintökum, 30. marz 1936.

Fyrir Ísland:
J. C. W. Kruse.

Fyrir Ítalíu:
Mussolini.

Þetta er hérmeð gert almenningi kunnugt.

Í ríkisstjórn Íslands, 21. apríl 1936.

Haraldur Guðmundsson.

53
12. maí

LÖG

um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að ábyrgjast viðbótarrekstrarlán handa Landsbanka Íslands.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni f. h. ríkissjóðs er heimilt að ábyrgjast viðbótarrekstrarlán fyrir Landsbanka Íslands hjá erlendum banka eða bönkum, allt að 2 millj. og 300 þús. króna, eða jafngildi þeirra í erlendri mynt. Lánið sé ekki tekið til lengri tíma en eins árs í senn.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Sorgenfriholl, 12. maí 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

54
12. maí

BRÁÐABIRGÐALÖG

um stjórn síldarverksmiðja ríkisins.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Með því að atvinnumálaráðherra Vor hefir þegnlega tjáð Oss, að tveir af hinum þingkosnu stjórnarnefndarmönnum síldarverksmiðja ríkisins hafi lagt niður umboð sín, og að eigi sé unnt að fullskipa stjórn síldarverksmiðjanna samkvæmt núgildandi lagafyrirmælum, en hinsvegar mjög nauðsynlegt að stjórn þessa stóra ríkisfyrirtækis sé jafnan fullskipuð, og að því sé óhjákvæmilegt að breyta til um fyrirkomulag á skipun verksmiðjustjórnarinnar og þyki þá af ýmsum ástæðum hentast

að stjórnarnefndarmenn séu aðeins þrír, teljum Vér brýna nauðsyn bera til 54
þess að setja samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar bráðabirgðalög, til þess 12. maí
að ráða bót á þessum vandkvæðum.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

1. málsgrein 4. gr. laga nr. 14, 9. janúar 1935, orðist þannig:

Stjórn síldarverksmiðja ríkisins skal skipuð þrem mönnum, sem atvinnumálaráðherra tilnefnir til þriggja ára í senn, í fyrsta sinn þó aðeins til ársloka 1937. Á sama hátt skipar ráðherra þrjá varamenn í stjórnina til jafnlangs tíma. Ráðherra skipar formann og varaformann stjórnarinnar.

2. gr.

Í stað orðsins „þrír" í 3. málsgr. sömu lagagreinar komi: tveir.

3. gr.

Í stað orðsins „þriggja" í niðurlagi 4. málsgreinar sömu lagagreinar komi: tveggja.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og skipar ráðherra stjórn síldarverksmiðja ríkins samkvæmt þeim þegar eftir gildistöku þeirra. Fellur þá jafnframt niður umboð allra núverandi stjórnarnefndarmanna

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Sorgenfriholl, 12. maí 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

LÖG

55
23. júní

um framlenging á gildi laga nr. 90 19. júní 1933, um útflutning á kjöti.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Gildi laga nr. 90 19. júní 1933, um útflutning á kjöti, framlengist til 1. júlí 1937.

55 23. júní

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

56 23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 5 18. maí 1920, um bann gegn botnvörpuveiðum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 1. gr. laganna komi ný málsgrein, svo hljóðandi:

Heimilt er ráðherra að veita vélbátum undanþágu frá banni þessu, til að stunda kampalampaveiðar á tilteknum svæðum með venjulegri kampalampavörpu.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

57
23. júní

um framlenging á gildi laga nr. 33 7. maí 1928, um skattgreiðslu h/f Eimskipafélags Íslands.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Gildi laga nr. 33 7. maí 1928, um skattgreiðslu h/f Eimskipafélags Íslands, framlengist fyrir árin 1937 og 1938.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

LÖG

58
23. júní

um breyting á lögum nr. 63 28. jan. 1935, um útflutningsgjald.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Síðasti málsliður 1. málsgr. 2. gr. laganna orðist þannig: Af hverjum 100 kg. af fiskúrgangi, hausum og beinum, óunnum, kr. 1.00.

58 2. gr.
23. júní Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

59
23. júní

LÖG
um eftirlit með útlendingum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í lögum þessum er maður talinn „útlendingur" eða „útlendur", ef ekki er skylt að leyfa honum landsvist á Íslandi samkvæmt landslögum eða þjóðréttarreglum.

2. gr.

Útlendingum, sem koma hingað til lands, er óheimilt að fara í land til dvalar nema þeir hafi skilríki, sem sýni á fullnægjandi hátt, hverjir þeir eru.

3. gr.

Óheimilt er að afskrá hér á landi útlenda sjómenn án leyfis dómsmálaráðherra. Skipstjóri ber ábyrgð á því, að afskráning útlendra sjómanna af skipi hans fari ekki fram án þess að greint leyfi sé fengið. Láti skipstjóri hjá líða að afla slíks leyfis eða setji óafskráðan útlendan sjómann á land, er hann, útgerð skipsins eða umboðsmenn hennar hérlendis skyldir að greiða allan kostnað, sem leiðir af ólöglegri dvöl sjómannsins hér á landi og af heimsendingu hans. Sömu viðurlögum varðar það fyrrgreinda aðilja, ef útlendur maður, sem unnið hefir óskráður á skipi, fer hér af skipinu án leyfis dómsmálaráðherra.

Framangreindar reglur taka einnig til loftfara, eftir því sem við á.

4. gr.

Skipstjórar og loftfarstjórar eru skyldir til að halda skrá yfir farþega, sem þeir flytja hingað til lands frá útlöndum og héðan til útlanda. Löggæzlumenn og tollmenn skulu jafnan hafa aðgang að skrám þessum. Eftirrit af farþegaskrá eða útdrátt úr henni skal jafnan senda lögreglustjóra eða umboðsmanni hans, þegar eftir að skip eða loftfar hefir haft samband við land. Eftirrit þetta eða útdrátt skal senda lögreglustjóra eða umboðsmanni hans alstaðar þar, sem skip eða loftfar hefir látið farþega í land eða tekið þá úr landi, enda beri skráin eða útdrátturinn greinilega með sér, hverjir farþegar til útlanda eða frá hafi farið í eða úr skipi eða loftfari í því lögsagnarumdæmi.

Ef skipstjórar og loftfarstjórar fullnægja ekki skyldum þeim, sem lög þessi og fyrirmæli dómsmálaráðherra um eftirlit með útlendingum leggja þeim á herðar, þá eru þeir, hlutaðeigandi útgerð og umboðsmenn hennar hér á landi skyldir að greiða allan kostnað, sem leiðir af vanrækslu þeirra, svo sem kostnað vegna ólöglegrar dvalar útlendings hér á landi og af heimsendingu hans.

5. gr.

Ef útlendingur, sem ekki á fast heimilisfang hér á landi, kemur hingað til lands til þess að setja á stofn eða starfrækja fyrirtæki, leita sér atvinnu, fást við einhverja starfsemi í tekjuöflunarskyni eða taka sér hér fast aðsetur, þá skal hann eigi síðar en innan viku frá komu sinni skýra lögreglustjóra, þar sem hann ætlar að dvelja, frá fyrirætlun sinni og gera grein fyrir högum sínum.

Þeir útlendingar, sem tilkynningarskyldir eru samkvæmt fyrri ákvæðum greinar þessarar, skulu, ef þeir skipta um bústað, tilkynna það hlutaðeigandi lögreglustjórum. Svo skulu þeir og tilkynna lögreglustjóra, þar sem þeir síðast dvöldu, ef þeir flytja af landi brott.

Lögreglustjórar skulu halda nákvæma skrá yfir tilkynningarskylda útlendinga í umdæmi þeirra. Dómsmálaráðherra ákveður tilhögun skránna.

6. gr.

Rétt er að meina þeim mönnum útlendum að stíga hér á land, setjast hér að eða dveljast hér, sem:

1. Eigi geta sannað eða gert sennilegt, að þeir fái framfært sig eða þá, sem á vegum þeirra eru, án þess að þiggja hér framfærslustyrk næstu 2 ár eftir að þeir hafa hingað flutzt.
2. Haldnir eru næmum sjúkdómi, enda þótt eigi sé lögskylt að beita sóttvörnum, ef landlæknir telur ástæðu til að meina mönnum landsvist þess vegna.
3. Gera eigi grein fyrir því eða skýra rangt frá því, í hvaða skyni þeir eru hingað komnir.
4. Komnir eru hingað til starfa eða athafna, sem dómsmálaráðherra telur ólöglegar, ósæmilegar eða hættulegar hagsmunum ríkis eða almennings,

59 23. júní

eða högum þeirra er að öðru leyti svo háttað, að vist þeirra hér megi teljast hættuleg eða bagaleg hagsmunum ríkis eða almennings.

5. Hefir verið vísað burt úr öðru ríki af ástæðum þeim, sem í 4. tölul. greinir.
6. Hafa orðið sekir, þar sem þeir hafa áður dvalizt, um verk, sem svívirðileg eru að almenningsáliti, eða lögregla þar lýsir eftir þeim vegna brota á landslögum þar.

7. gr.

Nú hefir útlendur maður setzt að hér á landi, og skal þá vísa honum burt:

1. Ef hann verður hér framfærslustyrksþurfi.
2. Ef hann verður sekur, áður en hann hefir dvalizt hér full 5 ár samfleytt, að lagadómi um verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti. Skal það þá tekið fram í refsidómi, að sökunautur skuli verða af landi burt, þegar hann hefir þolað refsingu samkvæmt dómnum.

8. gr.

Ef útlendur maður hefir setzt að hér á landi eða tekið hér dvöl, þá getur dómsmálaráðherra ákveðið, að hann skuli verða af landi brott:

1. Ef hann vanrækir tilkynningarskyldu sína samkv. 5. gr.
2. Ef hann verður uppvís að því að hafa skýrt vísvitandi rangt frá um atriði þau, sem í 6. gr. segir.
3. Ef svo reynist eða verður ástatt um hann sem í 6. gr. 2. og 4.—6. tölul. segir.
4. Ef hegðun hans eða hagir að öðru leyti gefa tilefni til brottvísunar.

9. gr.

Nú er manni meinuð landsvist samkvæmt fyrirmælum laga þessara, og skal hann þá flytja sig af landi burt ásamt skuldaliði sínu. Þó getur dómsmálaráðherra leyft honum eða þeim, sem á vegum hans hafa hér verið, landsvist framvegis, ef sérstakar ástæður mæla með því.

Allur kostnaður, sem af brottvísun manns úr landi leiðir, greiðist af þeim, sem á brott er vísað, og má gera lögtak í eignum hans fyrir kostnaðinum. Að því leyti sem kostnaður greiðist ekki samkvæmt framansögðu, skal hann greiddur úr ríkissjóði.

10. gr.

Hver sá, sem gerir sér það að atvinnu að nokkru eða öllu leyti að hýsa gesti, skal hafa gestabók, löggilta af lögreglustjóra, gegnumdregna og tölusetta. Skulu allir þeir, er gistingu taka eina nótt eða lengur, rita með eigin hendi nöfn sín, heimili, stöðu og síðasta dvalarstað í bókina. Lögreglumönnum skal jafnan heimilt að skoða bók þessa og taka eftirrit af henni. Dómsmálaráðherra getur einnig skyldað forstjóra gistihúsa til þess að senda lögreglunni eftirrit úr gestabók.

11. gr.

Dómsmálaráðherra setur reglugerð um framkvæmd laga þessara, þar á meðal hvort og hvenær ferðamenn skuli hafa vegabréf. Hefir hann strangt eftirlit með því, að lögreglustjórar og lögreglumenn framfylgi ákvæðum laganna. Hann ákveður samstarf þeirra við dómsmálaráðuneytið.

12. gr.

Brot gegn ákvæðum 2. gr. varðar sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru.

Brot gegn öðrum ákvæðum laga þessara, svo og reglugerð og fyrirmælum, sem dómsmálaráðherra setur með heimild í lögunum, varðar sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru.

Ef sá maður, sem meinuð hefir verið landsvist hér eða vísað af landi burt samkvæmt lögum þessum, kemur aftur hingað til lands án þess að hann hafi til þess leyfi dómsmálaráðherra, skal hann sæta sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru, enda sé honum gefið til vitundar í refsidómi eða í brottflutningsskipun, að endurkoma til landsins varði þessum viðurlögum.

Forstöðumann gistihúss má auk refsingar dæma til að hafa fyrirgert rétti til að halda gistihús eða standa fyrir gistihúsi eða veitinga, ef um er að ræða stórfellt eða ítrekað brot gegn ákvæðum 10. gr.

Tilraun til brota á lögum þessum og hlutdeild í þeim er refsiverð.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í ríkissjóð.

13. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerð og fyrirmælum, settum samkvæmt þeim, skal fara sem almenn lögreglumál.

Ef halda þarf annars réttarrannsókn um hagi útlendra manna hér vegna einhverra atriða, varðandi framkvæmd laga þessara, þá skal hún fara að hætti opinberra mála.

14. gr.

Lög nr. 10 frá 18. maí 1920, um eftirlit með útlendingum, eru úr gildi numin.

15. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

60
23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 4 9. janúar 1935, um vinnumiðlun.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á eftir 2. gr. laganna komi ný gr., svo hljóðandi:

Allir þeir, er hafa með höndum fastan atvinnurekstur með aðkeyptu vinnuafli verkamanna, í þeim kaupstöðum, þar sem eru starfandi vinnumiðlunarskrifstofur í samræmi við lög um vinnumiðlun, skulu eigi sjaldnar en mánaðarlega senda vinnumiðlunarskrifstofunni á staðnum afrit af kaupgjaldsskrám sínum, enda séu þær þannig útbúnar, að auðvelt sé að sjá af þeim, hve mikil upphæð hefir verið greidd í vinnulaun hverjum einstökum manni á þeim tíma, er skráin nær yfir.

Vinnumiðlunarskrifstofur skulu, að fengnum tillögum frá Vinnuveitendafélagi Íslands, láta útbúa eyðublöð fyrir þessar kaupgjaldsskrár, og skulu þau afhent atvinnurekendum ókeypis.

2. gr.

Brot á lögum þessum varða sektum, frá 10—1000 kr., og skulu mál út af brotunum rekin að hætti almennra lögreglumála.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

61
23. júní

um afnám laga um samþykktir um herpinótaveiði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Lög nr. 56 10. nóv. 1913, um samþykktir um herpinótaveiði á Eyjafirði og Skagafirði, og lög nr. 85 14. nóv. 1917, um samþykktir um herpinótaveiði á fjörðum inn úr Húnaflóa, skulu úr gildi numin.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

62
23. júní

um breyting á og viðauka við lög nr. 38 27. júní 1925 [Sala á prestsmötu].

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í stað „5%“ í lagagreininni komi: 8%.

62 23. júní

2. gr.

Á eftir lagagr. kemur ný gr., svo hljóðandi:

Ógreiddar eftirstöðvar af kaupverði prestsmötukvaða, sem keyptar hafa verið samkvæmt eldri lagafyrirmælum, skulu lækkaðar í samræmi við ákvæði 1. gr. og afborganir færðar niður að sama skapi fyrir þau ár, sem eftir eru greiðslutímans.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

63 23. júní

LÖG

um sérstaka heimild til að afmá veðskuldbindingar úr veðmálabókum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sýslumenn og bæjarfógetar í þeim lögsagnarumdæmum, þar sem ekki voru afmáðar veðskuldbindingar úr veðmálabókum samkvæmt lögum nr. 20 1933, skulu þegar eftir að lög þessi öðlast gildi gera skrá, hver fyrir sitt umdæmi, um þau þinglýst veðbréf í fasteignum, sem dagsett eru fyrir 1. janúar 1905 og ekki hafa verið afmáð úr veðmálabókunum.

Í skrár þær, sem um er getið í 1. málsgr., skal þó ekki taka þau fasteignaveðsbréf, er standa skulu um aldur og ævi eða alla lífstíð eins eða fleiri eða tiltekinn tíma, svo langan, að þau hafi ekki átt að vera greidd að fullu fyrir 1. janúar 1930.

2. gr.

Þegar skrár þær, sem í 1. gr. getur, eru fullgerðar, skal hlutaðeigandi dómari senda eigendum þeirra fasteigna, sem veðsettar eru, og eigendum veðbréfanna fyrirspurn um, hvort veðskuldin muni vera greidd eða ekki.

Nú bera afsals- og veðmálabækur ekki með sér, hver er eigandi fasteignar,

og er dómara þá ekki skylt að senda honum fyrirspurn eftir 1. málsgr. þessarar gr., nema hann á annan hátt viti um eigandann. Hið sama er, ef veðbréf sýnir ekki, hver er eigandi þess, eða hann er látinn eða óvíst er um bústað hans eða hann er fluttur af landi burt, eða stofnum á í hlut, sem liðin er undir lok. 63 23. júní

3. gr.

Nú berst dómara svar eða svör við fyrirspurn, sem hann hefir sent samkvæmt 2. gr., og skal hann þá, ef það eða þau að áliti hans sýna, að veðbréf það, sem við er átt, sé ekki greitt að fullu, gera athugasemd um þetta í veðmálabókina, þar sem veðbréfið er skráð, og í fasteignaskrána. Jafnframt gerir hann athugasemd um þetta í skrá þá, sem í 1. gr. getur.

4. gr.

Nú eru liðnir 4 mánuðir frá því fyrirspurnir þær, sem um er rætt í 2. gr., voru sendar, og skal þá dómari gefa út opinbera stefnu í samræmi við reglurnar um ógildingu viðskiptabréfa með dómi, til ógildingar þeirra veðbréfa, sem í skrá eru tekin samkvæmt 1. gr. og ekki falla burt eftir reglum 2. og 3. gr. Stefna skal í einni stefnu í lögsagnarumdæmi hverju, og birtir dómari stefnuna þrisvar í Lögbirtingablaðinu. Fyrir birtinguna greiðist ekkert gjald.

Stefnur samkvæmt þessari gr. skal birta fyrir 1. apríl 1937.

5. gr.

Þau mál, sem 4. gr. ræðir um, skulu rekin fyrir aukarétti, þar sem dómari er búsettur. Réttargjöld greiðast ekki í þeim málum.

6. gr.

Nú gefur einhver sig fram á þeim degi, sem til er tekinn í stefnunni, eða áður, og færir þær líkur eða sannanir, er dómari tekur gildar, fyrir því, að það veðskuldabréf, sem um ræðir, sé ekki að fullu greitt, og fellur þá málið niður, að því leyti sem það bréf snertir, en dómari gerir athugasemd í veðmálabók um þetta eftir reglum 3. gr.

7. gr.

Nú gefur einhver sig fram og skýrir frá, að umstefnt veðskuldabréf sé enn í gildi, en að það hafi glatazt fyrir honum, og skal honum þá veittur frestur, ekki styttri en 1 mánuður og ekki lengri en 6 mánuðir, til þess að færa sönnur á það, að eigandi hinnar veðsettu eignar kannist við veðskuldbindinguna eða að veðhafi hafi undirbúið málssókn til ógildingar bréfinu. Ef veðhafi gerir hvorugt, fer um bréfið eins og segir í 8. gr., en kannist eigandi fasteignarinnar við veðskuldbindinguna, fer um það eftir 6. gr., ella skal bíða dóms í hinu nýja máli, og fer þá um bréfið eftir úrslitum hans.

63 23. júní

8. gr.

Um þau veðskuldabréf, sem enginn gefur sig fram sem eigandi að í síðasta lagi á þeim degi, er stefna tilgreinir, skal með dómi ákveða, að þau megi afmá úr veðmálabókum, og skal það síðan gert ókeypis og vísað til heimildar í dóminum.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

64 23. júní

LÖG

um löggilding verzlunarstaðar í Hjarðardal í Önundarfirði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í Hjarðardal í Önundarfirði skal vera löggiltur verzlunarstaður.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar atvinnumálaráðuneytið hefir ákveðið takmörk verzlunarlóðar, samkv. lögum nr. 61 10. nóv. 1905, og birt í B-deild stjórnartíðindanna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

65
23. júní

um sérstaka dómþinghá í Djúpárhreppi í Rangárvallasýslu.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Djúpárhreppur í Rangárvallasýslu skal vera sérstök dómþinghá, með þingstað í Þykkvabæ.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

66
23. júní

um eyðing svartbaks (veiðibjöllu).

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hvervetna skal svartbakur (veiðibjalla) réttdræpur.

2. gr.

Heimilt er sýslunefndum eða bæjarstjórnum að gera samþykktir, er atvinnumálaráðherra staðfestir, um eyðingu svartbaks, og skal þeim skylt að gera það, ef 5 eða fleiri æðarvarpseigendur eða leigutakar æðarvarpslanda, búsettir innan sýslunnar eða í kaupstaðnum, krefjast þess, og skal samþykkt gerð innan árs frá því er krafa hefir fram komið, og sendir þá sýslumaður samþykktina atvinnumálaráðherra til staðfestingar og löggildingar.

66
23. júní

3. gr.

Nú er samþykkt send ráðherra til staðfestingar, en í hana þykir vanta nauðsynleg ákvæði, eða hún þykir fara í bága við gildandi lög eða reglugerðir, og synjar þá ráðherra staðfestingar og endursendir frumvarpið og greinir ástæður fyrir synjuninni.

Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og tiltekur hvenær hún öðlast gildi. Gildir hún þá upp frá því fyrir alla, sem heima eiga eða land hafa til afnota á samþykktarsvæðinu.

4. gr.

Nú er ákveðið í samþykkt, að eyða skuli svartbak með skotum, og greiðir þá ríkissjóður helming skotmannslauna, en sýslusjóður og hlutaðeigandi sveitarsjóður sinn fjórðung hvor. Þó er ríkissjóði eigi skylt að greiða meira en 20 aura fyrir hvern skotinn svartbak.

Hreppsnefnd ræður svartbaksskyttur, hver fyrir sinn hrepp.

5. gr.

Hver sá, er hindrar skipaðar svartbaksskyttur að verki, eða reynir að varna því, að eyðing svartbaks megi fram fara í samræmi við staðfestar samþykktir, sæti sektum frá 10—100 krónum.

6. gr.

Skyldur er hver jarðarábúandi að eyða öllum svartbakseggjum í landi ábýlisjarðar sinnar, eða öðrum þeim löndum, sem hann hefir umráð yfir, ef þess er kostur. Vanræki jarðarábúandi þessa skyldu sína af ásetningi eða skeytingarleysi, sæti hann sektum frá 50—300 krónum.

7. gr.

Sektir samkvæmt lögum þessum skulu renna til hlutaðeigandi sveitarsjóðs.

Mál þau, sem rísa kunna út af brotum á lögum þessum, skal farið með sem opinber lögreglumál.

8. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 6 frá 19. febr. 1892, um eyðing svartbakseggja.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

67
23. júní

um framlenging á gildi laga um verðtoll og bráðabirgðaverðtoll.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Lög nr. 47 15. júní 1926, um verðtoll af nokkrum vörum, lög nr. 5 3. apríl 1928, um breyting á þeim lögum, með þeim breytingum, sem leiðir af lögum nr. 11 2. júní 1933, um bráðabirgðaverðtoll, og lögum nr. 132 31. des. 1935, um breyting á þeim lögum, svo og lög nr. 11 2. júní 1933 og lög nr. 132 31. des. 1935, skulu gilda til ársloka 1937.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1937.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

LÖG

68
23. júní

um breyting á lögum nr. 46 15. júní 1926, um útsvör.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

2. töluliður 4. gr. laganna orðist þannig:

Tekjur aðila, þær er hann hafði síðastliðið ár, og að því leyti sem útlenda gjaldþegna varðar (6. gr. B. 1—2) á tekjur þær, er þeir hafa haft á gjaldárinu,

68 23. júní

nema á þá verði lagt útsvar á næsta ári eftir almennum reglum. Þá skal athuga, í hverju tekjurnar voru fólgnar, hversu mikil fyrirhöfn, kostnaður og áhætta var samfara öflun þeirra.

2. gr.

Í stað orðsins „gjaldárinu“ í 9. gr. 1. tölul. b. og 2., 3. og 4. tölul. komi: útsvarsárinu.

3. gr.

12. gr. 2. og 3. mgr. falli burt.

4. gr.

14. gr. 2. mgr. orðist þannig:

Skjóta má málum þessum til ríkisskattanefndar.

5. gr.

24. gr. útsvarslaganna orðist þannig:

Sá gjaldandi og sú sveitarstjórn, er ekki vill hlíta úrskurði yfirskattanefndar, getur næstu 2 almanaksmánuði eftir dagsetningu úrskurðar hennar skotið honum til ríkisskattanefndar. Ríkisskattanefnd skal hafa lokið úrskurði eigi síðar en 2 mánuðum eftir að kæra kemur til nefndarinnar. Ríkisskattanefnd hefir sama rétt til þess að krefjast upplýsinga sem yfirskattanefnd, en nefndin breytir aðeins þeim útsvörum, sem úrskurður yfirskattanefndar hefir gengið um og síðan hefir verið áfrýjað til hennar.

Úrskurður ríkisskattanefndar er fullnaðarúrskurður um útsvarsupphæð.

6. gr.

Á eftir 2. tölul. 25. gr. komi: sbr. 6. gr. B. 1—2.

7. gr.

Í stað orðsins „atvinnumálaráðuneyti“ í 26. gr. komi: ríkisskattanefnd.

8. gr.

28. gr. orðist þannig:

Hjón bera ábyrgð á útsvarsgreiðslu hvors annars, enda búi þau saman, þegar niðurjöfnun fer fram.

9. gr.

Á eftir 2. mgr. 29. gr. komi ný málsgr., svo hljóðandi:

Með reglugerð, er ríkisstjórnin setur, má skylda kaupgreiðendur til að halda eftir hluta af kaupi fastra starfsmanna til greiðslu á útsvari þeirra til bæjar- eða sveitarsjóðs.

10. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 10 9. jan. 1935.

11. gr. 68

Þá er lög þessi hafa öðlazt staðfestingu konungs, er ráðherra heimilt að láta 23. júní
fella texta þeirra, svo og laga nr. 59 1931 og laga nr. 51 1933 inn í meginmál laga nr. 46 1926, um útsvör, og gefa þau út þannig breytt, en jafnframt sé VI. kafli þeirra felldur úr textanum.

12. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG 69

23. júní

um innflutning, sölu og meðferð á skotvopnum, skotfærum, allskonar sprengjum og hlutum og efni í þau.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Dómsmálaráðherra skal heimilt að ákveða með reglugerð, hverskonar skotvopn, skotfæri og sprengjur skuli flutt til landsins og seld almenningi, um álagning á þau, svo og hvernig fara skuli með birgðir þær af skotvopnum, skotfærum, hlutum og efni í þau, sem fyrir hendi kunna að vera í landinu. Í reglugerðinni skal ennfremur kveðið á um heimild manna til að hafa skotvopn í vörzlum sínum, og skulu þau ákvæði einnig ná til þeirra skotvopna, skotfæra, sprengja o. s. frv., sem eru í vörzlum einstaklinga, félaga og firma við gildistöku laga þessara.

2. gr.

Það skal vera aðalregla, að þeim einum sé veitt heimild til þess að hafa í vörzlum sínum tæki þau, sem í 1. gr. getur, er sýna skilríki fyrir því, að þeim sé það gagnlegt, eða nauðsynlegt vegna atvinnu sinnar.

69 23. júní

Halda skal skrá yfir þá menn, er leyft hefir verið að hafa tæki þessi í vörzlum sínum, og um það, hverskonar tæki það eru.

3. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerð, settri samkvæmt þeim, varða allt að 10000 kr. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing eftir öðrum lögum. Auk þess skulu skotvopn þau, skotfæri og sprengjur, sem inn eru flutt eða eru í vörzlum manna í heimildarleysi, gerð upptæk og andvirði þeirra renna í ríkissjóð.

4. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum og reglugerð, settri samkvæmt þeim, skal fara sem almenn lögreglumál.

5. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

70 23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 54 7. maí 1928, um Menningarsjóð, og lögum nr. 55 14. júní 1929, um breyting á þeim lögum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Síðasta málsgr. 1. gr. laga nr. 54 7. maí 1928 orðist svo:

Menningarsjóður skal auk þess fá árlega af óskiptum rekstrarhagnaði áfengisverzlunar ríkisins, í viðbót við þær tekjur, sem hann hefir af sektum fyrir brot á áfengislöggjöfinni, upphæð, sem nægir til þess að sjóðurinn hafi 50

þús. krónur í heildartekjur. Framlagið frá áfengisverzlun ríkisins greiðist í fyrsta sinn 1936. 70 23. júní

2. gr.

3. gr. sömu laga falli niður.

3. gr.

Fyrir „Stjórn útgáfudeildar Menningarsjóðs“ í lögum nr. 55 14. júní 1929 komi: Menntamálaráðið.

Fyrir „sjálf ræður stjórn útgáfudeildar“ í sömu lögum komi: sjálft ræður menntamálaráðið.

4. gr.

Niðurlag 6. gr. laga nr. 54 7. maí 1928 orðist svo:

Auk þess er sjóðsstjórninni heimilt að verja allt að 1000 kr. árlega af fé listadeildar til að standa straum af almennum sýningum íslenzkra listaverka innanlands og utan. Þó má ekki styrkja sýningu erlendis oftar en þriðja hvert ár.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

LÖG 71 23. júní

um kennslu í vélfræði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um vélskólann í Reykjavík.

1. gr.

Í Reykjavík skal vera vélskóli. Markmið hans er að búa nemendur undir hið minna vélstjórapróf, hið meira vélstjórapróf, rafmagnspróf fyrir vélstjóra og rafmagnspróf fyrir rafvirkja.

Skólinn starfar í þrem deildum:

1. Minni vélstjóradeild.

71 2. Meiri vélstjóradeild.
23. júní 3. Rafmagnsfræðideild fyrir vélstjóra og rafvirkja.
Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september.

2. gr.

Í skólanum skal kenna: Íslenzku, dönsku, ensku, þýzku, stærðfræði, eðlisfræði, vélfræði, vélateikningu, hjúkrunarfræði, bókhald og viðskiptafræði, rafmagnsfræði og leikfimi.

3. gr.

Kennslumálaráðuneytið ræður fastan vélfræðikennara, sem einnig er forstöðumaður skólans. Það ræður einnig fastan kennara í stærðfræði og eðlisfræði, svo og tímakennara í öðrum greinum og aðstoðarkennara eftir þörfum, í samráði við forstöðumann skólans.

Laun fastra kennara skulu ákveðin í launalögunum, en laun tímakennara ákveður kennslumálaráðuneytið.

Kennaralaun og annar kostnaður við skólann greiðist úr ríkissjóði.

4. gr.

Inntökupróf skal haldið í skólanum í byrjun október ár hvert, í þeim greinum, sem þarf til undirbúnings skólanámsins. Skal inntökupróf í vélstjóradeild og rafmagnsfræðideild samsvara fullnaðarprófi úr iðnskólanum í Reykjavík. Þeir, sem hafa lokið fullnaðarprófi við iðnskólann í Reykjavík, eða öðru jafngildu eða æðra prófi, þurfa þó ekki að ganga undir inntökupróf.

5. gr.

1. Inntökuskilyrði í minni vélstjóradeild:
   a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina samkvæmt reglugerð skólans.
   b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám á vélaverkstæði, sem rétt hefir til þess að kenna vélnemum, í 3 ár eða verið vélstjóri með undanþágu á eimskipi með meira en 50 hestafla vél í 3 ár, áður en lög þessi öðlast gildi.
   c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans.
   d. Að hann hafi óskert mannorð.
   e. Að hann kunni sund.
2. Inntökuskilyrði í meiri vélstjóradeild:
   a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina, eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan eða æðri skóla, í þeim greinum, sem þarf til undirbúnings skólanámsins.
   b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað nám í 4 ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefir til að kenna vélnemum.

c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans. 71 23. júní
d. Að hann hafi óskert mannorð.
e. Að hann kunni sund.

3. Inntökuskilyrði í 1. bekk rafmagnsfræðideildar:
a. Að nemandinn hafi staðizt inntökupróf í deildina eða fullnaðarpróf við iðnskólann í Reykjavík eða annan jafngildan skóla eða æðri, í þeim greinum, sem nauðsynlegar eru til undirbúnings skólanámsins.
b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur stundað rafvirkja- eða rafvélavirkjanám í 4 ár, hjá rafvirkja- eða rafvélavirkjameistara, sem réttindi hefir til að kenna þá iðn.
c. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans.
d. Að hann hafi óskert mannorð.

4. Inntökuskilyrði í 2. bekk rafmagnsfræðideildar:
a. Að nemandinn hafi staðizt 1. bekkjar próf deildarinnar eða hið meira vélstjórapróf skólans.
b. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans.
c. Að hann hafi óskert mannorð.

6. gr.

Próf skulu haldin í skólanum:
Hið minna vélstjórapróf að afloknum kennslutíma deildarinnar ár hvert.
Hið meira vélstjórapróf áður en sumarleyfi byrjar ár hvert.
Próf í rafmagnsfræði að afloknum kennslutíma deildarinnar ár hvert.

7. gr.

Til hins minna vélstjóraprófs þarf:

1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurnveginn rétt. Lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar.
2. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningstegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, ennfremur einfaldri þríliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar, ennfremur í rúmmálsfræði, að geta reiknað út ferstrending og sívalning.
3. Í eðlisfræði: Þekking á lögmálum loftkenndra efna, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, dælum, seltumælum, hita, hitamælum, útþenslu hluta við hita, bræðslu, uppgufun, suðu, eiginleikum vatnsgufunnar, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, dragreipi o. s. frv., rafmagni og segulmagni.
4. Í vélfræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra, samsetningu og efni, eimkötlum, smíði þeirra og efni, hirðingu

71 23. júní

eimvéla og katla, hestöflum eimvéla, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, stillingu vélanna, viðhaldi og eftirliti, hjálparvélum skips og vélar, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, aðalpörtum skips og skiptingu þess í vatnsþétt hólf, ryði og tæringum og vörnun gegn því, grundvallaratriði mótora með tilliti til mótora í bjargbátum.

8. gr.

Til hins meira vélstjóraprófs þarf:

1. Í íslenzku: Að geta gert íslenzkan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega rithönd skýrt og nokkurnveginn rétt.

   Að geta lesið kafla úr íslenzkri bók og endursegja hann og skýra helztu málfræðiatriðin, sem fyrir koma í honum.
2. Í dönsku: Að geta lesið upp og þýtt kafla úr danskri bók, vélfræðilegs efnis.
3. Í ensku: Sama kunnátta og í dönsku.
4. Í þýzku: Sama kunnátta og í dönsku.
5. Í stærðfræði:
   a. Í reikningi: Að kunna hinar 4 algengu reikningsaðferðir með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölum og bókstöfum, þríliðu, prósentu- og rentureikning, veldi, rót og logaritma, að geta leyst líkingar af 1. gráðu með einni og tveim óþekktum stærðum.
   b. Í flatarmálsfræði: Þekking á afstöðu beinna lína hvorrar til annarar, hringum, hornum, marghyrningum, á reglum um hliðar og horn þríhyrninga og samsíðunga, á samfalla og einslaga þríhyrningum, réttþyrndum þríhyrningum, útreikningi flatarmáls og hinu rétthyrnda Koordinat-kerfi. Ennfremur að geta gert einfaldar flatarmálsteikningar og þekkja almenn hjálpartæki til þess.
   c. Í rúmmálsfræði: Þekking á afstöðu beinnar línu til flata og flata hvors til annars, þrístrendingi, strýtu, sívalningi, keilu, kúlu, og á þeim línum, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Ennfremur þekking á flatarmáli og yfirborði þessara hluta og rúmtaki þeirra.
   d. Í þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar.
6. Í eðlisfræði: Þekking á hinum almennu eðlisfræðilegu eiginleikum hlutanna, hreyfingu og jafnvægi fastra, fljótandi og loftkenndra hluta, samsetningu og sundurliðun afla, vinnu og afli, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, skáborði, dragreipi o. s. frv., ennfremur á helztu lögmálum hitafræðinnar, hita og dreifingu hans, útþenslu hlutanna við hita, hitamælum, hitamagni, bræðslu, uppgufun, eiginleikum vatnsgufunnar, suðu, eldsneyti og brennslu, segulmagni, rafmagni og styrkleika efnanna. Ennfremur þekking á almennri hljóðfræði og ljósfræði.

7. Í vélfræði: 71
   a. Í eimvélafræði: Þekking á eimvélum í skipum og á landi, einstökum hlutum þeirra og samsetningu, eimkötlum og öðrum tækjum, er þeim fylgja, hirðingu eimvéla og eimkatla, viðhaldi þeirra og eftirliti, smíði og efni eimvéla og eimkatla, vélbilun, ketilbilun og sprengingu, aflmælislínum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, hestöflum eimvéla, stillingu vélanna, eldsneytiseyðslu, þekking á hjálparvélum skips og vélar (stýrisvél, ljósvél, kælivél, vindum, dælum o. s. frv.), þekking á byggingu skips og skiptingu þess í vatnsþétt hólf, skipsdælum, slökkvitækjum og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit skipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því. 23. júní
   b. Í mótorfræði: Þekking á mótorum í skipum og á landi, einkum dieselmótorum, á smíði þeirra og efni, viðhaldi, eftirliti, hirðingu og stjórn, gangtruflunum og lagfæringu þeirra, aflmælislínum og þeim niðurstöðum, sem af þeim má draga, stillingu mótora, hestöflum mótora og notagildi, hitafræðilegum grundvallaratriðum, þjöppun og útþenslu, skolun og forhleðslu, blöndun hleðslunnar og brennslu, eldsneyti og eldsneytiseyðslu, hjálparvélum mótora og skips (ljósvél, kælivél, stýrisvél, vindum, dælum, loftþjöppun o. s. frv.), smurningu mótora og smurningsháttum, hömlum mótora og öðrum mótorraunum og þekking á lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa.
   c. Í burðarþolsfræði: Þekking á grundvallaratriðum um styrkleika efnis þess, sem notað er í vélar og katla, og byrjunarreglum um útreikning á styrkleika hinna helztu hluta í vélum og kötlum.
8. Í vélateikningu: Að geta gert vinnuteikningar af ákveðnum vélahluta.
9. Í hjúkrunarfræði: Þekking á grundvallaratriðum og reglum um hjúkrun sjúkra, fyrstu hjálp, sem hægt er að veita þegar slys ber að höndum, hreinlæti og á að notfæra sér hina lögskipuðu lækningabók og meðalakistu.
10. Í bókhaldi og viðskiptafræði: Þau atriði, er vélstjóra skiptir og staða þeirra heimtar.

9. gr.

Til 1. bekkjar prófs í rafmagnsdeild þarf:

1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni skýrt og nokkurnveginn rétt.
2. Í dönsku: Að geta lesið og þýtt léttan kafla úr danskri bók rafmagnsfræðilegs efnis.
3. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum algengu reikningsaðferðum með heilum tölum, brotum og tugabrotum, bæði með tölum og bókstöfum, á þríliðu og líkingum af 1. gráðu með einni óþekktri stærð, ennfremur á almennri flatarmálsfræði og rúmmálsfræði og á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar.
4. Í eðlisfræði: Þekking á almennri aflfræði, hljóðfræði, ljósfræði, hitafræði, rafmagni og segulmagni.

71 23. júní

5. Í vélfræði: Þekking á frumatriðum vélfræðinnar, ýmsum algengum aflvélum, sem notaðar eru til þess að knýja rafala, smíði þeirra og efni.
6. Í vélateikningu: Að geta teiknað vinnuteikningu af einföldum vélahluta.

10. gr.

Til burtfararprófs úr rafmagnsdeild þarf:

Í rafmagnsfræði: Þekking á grundvallaratriðum rafmagnsfræðinnar, um rakstraum og riðstraum, rakstraums- og riðstraumsvélar, spennubreytum, vinnuháttum og gerð rafmagnsvéla og spennubreyta, uppsetningu, hirðu og viðhaldi rafmagnsvéla og raftækja. Ennfremur kunnátta í allskonar raflögnum, þekking á að finna algengar bilanir rafmagnstækja og rafmagnslagna og þekking á orsökum þeirra, kunna að átta sig á tengimyndum, kunna að deyfa útvarpstruflanir rafmagnstækja og véla. Þeir skulu og þekkja lög og reglugerðir um allt, er að þessu lýtur, ennfremur skulu þeir vita um lífshættu þá, er stafað getur af rafmagni, og kunna að gera einfaldar endurlífgunartilraunir.

Auk þess útheimtist í öðrum greinum það, sem nauðsynlegt er til fulls skilnings á rafmagnsfræðinni.

11. gr.

Prófin eru bæði skrifleg og munnleg og burtfararpróf í rafmagnsfræðideild einnig verklegt. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður skólans og tveir aðrir. Skal annar þeirra hafa æðri vélfræðilega þekkingu og skal hann vera formaður prófnefndar, hinn skal vera vélstjóri, sem siglt hefir sem yfirvélstjóri á verzlunarskipum eða varðskipum ríkisins.

Auk þess skipar ráðuneytið tvo menn, prófnefndinni til aðstoðar, annan til þess að dæma um kunnáttu prófsveina í tungumálum, en hinn til þess að dæma um kunnáttu þeirra í rafmagnsfræði. Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf.

12. gr.

Sá, sem óskar að ganga undir próf, skal senda umsókn um það til forstöðumanns skólans, stíluða til kennslumálaráðuneytisins. Sé hann eigi lærisveinn skólans, skal umsóknin vera komin til forstöðumanns skólans eigi síðar en tveim mánuðum fyrir próf, og skulu fylgja beiðninni vottorð um, að hann uppfylli kröfur þær, sem settar eru í 5. gr. um inntöku í þá deild, sem um er að ræða, og auk þess vottorð um þann undirbúning, sem hann hefir fengið. Hafi hann gengið undir próf áður í sömu greinum, skal þess getið í umsókninni.

II. KAFLI

Um mótornámskeið.

13. gr.

Fiskifélag Íslands skal halda námskeið í mótorfræði, til þess að búa menn undir mótorvélstjórapróf. Þau skulu haldin í tveim flokkum, hið minna og hið meira námskeið.

Hið minna námskeið skal haldið í Reykjavík og úti um land, á þeim stöðum, sem nægur vélakostur og önnur skilyrði eru fyrir hendi og atvinnumálaráðuneytið ákveður, eftir tillögum Fiskifélags Íslands.

Hið meira námskeið skal aðeins haldið í Reykjavík.

Kostnaður við námskeiðin greiðist úr ríkissjóði, eftir samningi við Fiskifélag Íslands, þó ekki yfir 4000 kr. árlega.

14. gr.

1. Inntökuskilyrði á hið minna námskeið skulu vera þessi:
   a. Að nemandinn sé 18 ára að aldri.
   b. Að hann sé ekki haldinn næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem orðið geti honum til tálmunar við starf hans.
   c. Að hann hafi óskert mannorð.
   d. Að hann kunni sund.
2. Inntökuskilyrði á hið meira námskeið skulu vera þessi:
   a. Að nemandinn hafi staðizt hið minna námskeiðspróf Fiskifélagsins, eða inntökupróf í íslenzku og reikningi, sem jafngildir kröfum þeim, sem gerðar eru til hins minna námskeiðsprófs í þessum greinum.
   b. Að hann hafi eftir 16 ára aldur unnið í 2 ár á vélaverkstæði, sem réttindi hefir til að kenna þá iðn, eða siglt sem 1. vélstjóri á mótorskipi með meira en 50 hestafla vél í 24 mánuði, áður en lög þessi öðlast gildi.
   c. Að hann sé ekki haldinn neinum næmum sjúkdómi eða hafi líkamsgalla, sem geti orðið honum til tálmunar við starf hans.
   d. Að hann hafi óskert mannorð.
   e. Að hann kunni sund.

15. gr.

Próf skulu haldin að afloknum námskeiðstíma. Til hins minna námskeiðsprófs þarf:

1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurnveginn rétt.
2. Í reikningi: Þekking á hinum fjórum algengu reikningstegundum með heilum tölum, brotum og tugabrotum.
3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkennd efni, þrýstimælum, hitamælum, dælum, dreifingu hitans og áhrifum hans á fasta og fljótandi hluti, bræðslu, eldsneyti og olíum.

71 23. júní

4. Í mótorfræði: Þekking á mótorvélum, sem notaðar eru í skipum og á landi, útbúnaði þeirra og efni, hirðingu og stjórn, þekking á sundurliðun mótorvéla, hreinsun þeirra, samsetningu og stillingu, þekking á gangtruflunum mótora og kunna að lagfæra þær, þekking á algengustu bilunum, sem orsakast af sliti og notkun, og endurbótum þeirra, þekking á hinum algengustu eldsneytistegundum, sem notaðar eru í mótora, hömluhestöflum, eldsneytiseyðslu og raftækjum lítilla mótorskipa, ryði og tæringum og vörnum gegn því.

Til hins meira námskeiðsprófs þarf:

1. Í íslenzku: Að geta gert léttan stíl um almennt efni, skrifað sæmilega og nokkurnveginn rétt. Lesið sæmilega og kunna skil á helztu atriðum málfræðinnar.
2. Í stærðfræði: Þekking á hinum fjórum reikningsaðferðum, með heilum tölum, brotum og tugabrotum, þekking á einfaldri þríliðu og grundvallaratriðum flatarmálsfræðinnar, ennfremur í rúmmálsfræði, að geta reiknað út ferstrending og sívalning.
3. Í eðlisfræði: Þekking á lögum um loftkennd efni, þrýstingi og þrýstimælum, eðlisþyngd, seltumælum, dælum, hita, hitamælum, útþenslu hluta við hita, bræðslu, uppgufun og suðu. Þekking á einföldum vélum, svo sem vogarstöng, skrúfu, fleyg, drapreipi o. s. frv., ennfremur á rafmagni og segulmagni.
4. Í mótorfræði: Fyllri þekking á því, sem til hins minna námskeiðsprófs er heimtað, og auk þess: Þekking á aflmælislínum og einföldum niðurstöðum, sem af þeim má draga, blöndun hleðslunnar og brennslu eldsneytisins. Þekking á helztu hlutum skips og skiptingu þess í vatnsþétt hólf, hjálparvélum, svo sem stýrisbúnaði, ljósvélum, vindum, slökkvitækjum o. s. frv., og lagaákvæðum um skoðun og eftirlit mótorskipa. Ennfremur að geta framkvæmt minniháttar viðgerðir á mótorum og hjálpartækjum þeirra. Þekking á meðferð eimkatla með tilliti til hjálparkatla í mótorskipum.

16. gr.

Prófin eru bæði munnleg, skrifleg og verkleg. Þau skulu haldin af prófnefnd, sem kennslumálaráðuneytið skipar til þess í hvert skipti. Skulu í henni vera forstöðumaður námskeiðsins og tveir aðrir; skal annar þeirra hafa meiri vélfræðilega þekkingu en námskeiðin veita, en hinn vera vélsmiður, sem æfingu hefir í mótorviðgerðum.

17. gr.

Óski einhver, sem ekki er nemandi námskeiðsins, að ganga undir próf, skal hann senda umsókn um það til kennslumálaráðuneytisins, eigi síðar en mánuði áður en próf byrjar. Umsókninni skal fylgja vottorð um, að hann fullnægi inntökuskilyrðum á námskeiðið, og auk þess vottorð frá þeim kennara eða kennurum, sem hafa kennt honum, um að hann sé fær um að ganga undir prófið.

III. KAFLI
Almenn ákvæði.

18. gr.

Kennslumálaráðuneytið setur reglugerð um það, hvernig kennslunni og prófunum skuli hagað, svo og um verklegan lærdóm nemenda og annað, er að kennslu og undirbúningi lýtur.

19. gr.

Hver sá, sem staðizt hefir próf, fær skírteini um það. Skírteinið skal gefið út á íslenzku og ensku og ritað eftir fyrirmynd, sem kennslumálaráðuneytið semur. Á skírteininu skal geta þeirra kennslugreina, sem prófsveinninn hefir verið reyndur í, og tilgreina (með tölum) þær einkunnir, sem hann hefir hlotið. Einnig skal tilgreina þá lægstu einkunn, sem þarf til þess að standast prófið, og þá hæstu, sem hægt er að öðlast. Allir prófnefndarmenn skulu undirrita skírteinin.

Skýrslur um prófið, ásamt fullum nöfnum prófsveina, fæðingarstað, degi og ári, svo og einkunnum þeim, sem þeir hafa hlotið, skal rita í bækur, sem til þess eru ætlaðar. Bækur þessar skulu geymdar á þeim stöðum, sem kennslumálaráðuneytið ákveður.

Allir prófnefndarmenn staðfesta skýrslurnar með undirskrift sinni.

20. gr.

Glati einhver prófskírteini sínu, á hann rétt á að fá það endurnýjað, en greiða skal hann fyrir það kr. 2,00 í ómakslaun.

21. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936, og frá sama tíma eru úr gildi numin lög nr. 37 3. nóv. 1915, um stofnun vélstjóraskóla í Reykjavík, lög nr. 13 18. maí 1920, um kennslu í mótorfræði, og lög nr. 23 19. maí 1930, um rafmagnsdeild við vélstjóraskólann í Reykjavík, svo og önnur lög og lagaákvæði, er koma í bága við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

72
23. júní

LÖG

um breyting á vegalögum, nr. 101 19. júní 1933.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

2. gr. laganna breytist á þessa leið:

I. Fyrir 1. málslið í A. 1. komi tveir nýir málsliðir:

Suðurlandsvegur, sem er tvískiptur frá Reykjavík í Ölfus, önnur leiðin um Lækjarbotna, en hin um Hafnarfjörð, Krýsuvík og Selvog. Úr Ölfusi um Flóa og Holt austur yfir brú á Ytri-Rangá.

II. Fyrir orðin „um Hóla í Nesjum“ í 3. málsl. A. 1. komi: yfir Hornafjarðarfljót innra (um Hoffell að Bjarnanesi) og yfir Hornafjarðarfljót ytra um Hóla í Nesjum.

III. Fyrir orðin „Lón að Lónsheiði“ í sama málslið komi: Lón um Hraunhólskletta að Lónsheiði.

IV. Á eftir A. 5. bætast nýir liðir:

a. *Gaulverjabæjar-* og *Stokkseyrarvegur:* Frá Suðurlandsvegi austan Mjólkurbús Flóamanna um Gaulverjabæ og Stokkseyri til Eyrarbakkavegar á vegamótum milli kauptúnanna.

b. *Villingaholtsvegur:* Frá Suðurlandsvegi hjá Hraungerði til Villingaholts.

V. A. 9. skal orða svo:

Gnúpverjavegur: Frá vegamótum Skeiðavegar sunnan Laxár um brú á Kálfá og norðan Skaftaholtsmúla að Ásólfsstöðum.

VI. Fyrir „Múla“ í A. 10. komi: Galtalæk.

VII. Fyrir orðin í A. 11. „inn Fljótshlíð að Hlíðarenda“ komi: inn Fljótshlíð að Múlakoti.

VIII. Á eftir A. 11. bætist nýr liður:

Meðallandsvegur: Frá Suðurlandsvegi í Skaftártungu yfir Ásabrú um Leiðvöll að Langholti í Meðallandi.

IX. Aftan við A. 13. bætist: og þaðan um Útskála að Sandgerði.

X. Á eftir B. 5. bætast nýir liðir:

a. *Reykholtsdals-* og *Hálsasveitarvegur:* Frá Kláffossbrú um Reykholtsdal að Lambá.

b. *Álftaneshreppsvegur:* Frá Stykkishólmi vestan Langár um Álfta-

neshrepp sunnanverðan á Kolviðarholt sunnan Hólsvatns, og þaðan vestur að Vogalæk. 72 23. júní

c. *Hraunhreppsvegur:* Frá Stykkishólmsvegi hjá Arnarstapa um Hrafnkelsstaði og Laxárholt að Vogi.

XI. Á eftir B. 8. bætast nýir liðir:

a. *Útnesvegur:* Frá Ólafsvíkurvegi, austan Fróðárheiðar um Breiðavík að Sandi.

b. *Skógarstrandarvegur:* Frá Stykkishólmsbraut í Helgafellssveit á Vesturlandsveg í Miðdölum.

XII. Á eftir B. 9. bætist nýr liður:

Staðarfellsvegur: Frá Vesturlandsvegi hjá Ásgarði að Staðarfelli.

XIII. Á eftir B. 10. bætist nýr liður:

Kaldrananeshreppsvegur: Frá Strandavegi við Selá, um Bjarnarfjörð, Bala, Kaldbak og Veiðileysu að Reykjarfirði (Kúvíkum).

XIV. Á eftir B. 11. bætast nýir liðir:

a. *Reykhólasveitarvegur:* Af Geiradalsvegi í Þorskafjörð.

b. *Barðastrandarvegur:* Frá þjóðveginum, milli Geirseyrar og Bíldudals, af Mikladal og að Haga á Barðaströnd.

c. *Rauðasandsvegur:* Frá Hvalskeri við Patreksfjörð að Saurbæ á Rauðasandi.

XV. Á eftir 12. a. bætast nýir stafliðir:

a. Af Breiðadalsheiði til Suðureyrar í Súgandafirði.

b. Frá Gemlufalli að Núpi.

c. Frá Vöðlum í Önundarfirði að Hjarðardal.

XVI. Á eftir B. 12. b. bætist nýr stafliður:

Frá Þingeyri til Haukadals.

XVII. Á eftir B. 13. bætast nýir liðir:

a. *Ármúlavegur:* Frá vegamótum Langadalsvegar við brú á Langadalsá til Ármúla.

b. *Laugabólsvegur:* Frá Arngerðareyri að Laugabóli.

XVIII. Fyrir „til Skagastrandar“ í C. 7. komi: að Hofi á Skagaströnd.

XIX. Á eftir C. 10. bætast nýir liðir:

a. *Blönduhlíðarvegur:* Frá Héraðsvatnabrú á Grundarstokk, um Blönduhlíð og Viðvíkursveit, um brú á Gljúfurá á Hofsósveg.

b. *Lágheiðarvegur:* Frá Siglufjarðarvegi um Lágheiði til Ólafsfjarðar.

XX. Á eftir C. 11. bætist nýr liður:

Laugalandsvegur: Frá Norðurlandsvegi hjá Kaupangi að Laugalandsskóla.

XXI. Á eftir C. 12. koma nýir liðir:

a. *Svarfaðardalsvegur:* Frá Árgerði að Urðum.

b. *Svalbarðsstrandarvegur:* Frá Grenivík um Fnjóskárbrú og Laufás, á Norðurlandsveg á Svalbarðsströnd.

72 23. júní

c. *Kinnarvegur:* Frá Norðurlandsvegi hjá Krossi um Köldukinn að Garði í Aðaldal.

XXII. Aftan við C. 13. bætist: og þaðan um Kálfaströnd að Reykjahlíð.

XXIII. Á eftir C. 13. bætist nýr liður:

Fjallavegur: Frá Reykjahlíð um brú á Jökulsá að Grímsstöðum á Fjöllum.

XXIV. Á eftir C. 15. bætist nýr liður:

Langanesvegur: Frá Þórshöfn um Langanes að Skálum.

XXV. Á eftir D. 1. kemur nýr liður:

Vopnafjarðarvegur: Frá Austurlandsvegi hjá Möðrudal og í Vopnafjörð.

XXVI. Fyrir „*Stranda-* og *Vopnafjarðarvegur*“ í D. 2. komi: *Stranda-* og *Jökulsárhlíðarvegur.*

XXVII. Á eftir D. 2. komi nýr liður:

Hróarstunguvegur: Frá Rangárbrú um Kirkjubæ og brú á Lagarfljóti í nánd við Lagarfljótsfoss á Úthéraðsveg.

XXVIII. Aftan við D. 3. bætist: Um Gönguskörð og Njarðvíkurskriður til Borgarfjarðar.

XXIX. D. 4. skal orða svo:

Upphéraðsvegur: Frá Lagarfljótsbrú vestan Fljóts um Brekku að væntanlegri brú á Jökulsá í Fljótsdal.

XXX. Á eftir D. 6. komi nýr liður:

Þórdalsheiðarvegur: Frá Austurlandsvegi í Skriðdal um Þórdalsheiði til Reyðarfjarðar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

73
23. júní

um bráðabirgðabreyting nokkurra laga.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. Framkvæmd laga nr. 50 10. nóv. 1913, um að landssjóður leggi landsbankanum til 100 þús. kr. á ári í næstu 20 ár, er frestað til ársloka 1937.
2. Tekjur eftir lögum nr. 56 31. maí 1927, um skemmtanaskatt og þjóðleikhús, renna í ríkissjóð til ársloka 1937.
3. Tekjur eftir lögum nr. 58 8. sept. 1931, um einkasölu á tóbaki, skulu renna í ríkissjóð til ársloka 1937.
4. Framkvæmd annarar og þriðju greinar laga nr. 45 10. nóv. 1913, um bjargráðasjóð Íslands, er frestað til ársloka 1937.
5. Kennslueftirlit það, sem ræðir um í 6.—8. gr. laga nr. 35 19. maí 1930, fellur burt til ársloka 1937.
6. Framkvæmd c-liðar í 8. gr. laga nr. 84 6. júlí 1932, um bifreiðaskatt og fleira, er frestað til ársloka 1937.
7. Ríkisstjórninni er heimilt að fresta til ársloka 1937 framlögum samkvæmt 5. gr. laga nr. 34 19. júní 1933, um breyting á lögum nr. 84 6. júlí 1932, um bifreiðaskatt og fleira, til þeirra kaupstaða og verzlunarstaða, sem ekki leggja tilskilinn hluta á móti ríkisframlaginu og framkvæma ekki malbikun á árinu 1937.
8. Á árinu 1937 leggur ríkissjóður ekki fram til ræktunarsjóðs Íslands þann hluta útflutningsgjalds, sem ræðir um í 12. gr. laga nr. 63 28. jan. 1935.
9. Á árinu 1937 skal frestað framkvæmd laga nr. 98 19. júní 1933, um læknishéraða- og prestakallasjóði.
10. Á árinu 1937 fellur niður starf gengisnefndar og launagreiðsla til hennar, samanber lög nr. 48 4. júní 1924 og lög nr. 9 27. maí 1925.
11. Á árinu 1937 skal ekki verja hærri fjárhæð úr ríkissjóði til verkfærakaupa, samanber lög nr. 40 7. maí 1928 og lög nr. 75 19. júní 1933, en 60000 kr. Landbúnaðarráðherra setur reglur um skipting verkfærakaupastyrks, að fengnum tillögum búnaðarfélags Íslands.
12. Á árinu 1937 skal ekki verja hærri fjárhæð úr ríkissjóði til búfjárræktar, samanber lög nr. 32 8. sept. 1931, en 56000 kr. Landbúnaðarráðherra á-

73 23. júní

kveður í samráði við búnaðarfélag Íslands, hvernig þessum sparnaði verði náð.

13. Á árinu 1937 má ekki verja úr ríkissjóði meira en 14000 kr. til kaupa á erlendum áburði, sbr. lög nr. 51 28. jan. 1935.
14. Á árinu 1937 leggur ríkissjóður ekki fram meira en 1000 krónur til bókasafna prestakalla, sbr. lög nr. 17 7. júlí 1931.
15. Á árinu 1937 greiðir ríkissjóður ekki hærra framlag til sýsluvegasjóða en það, sem ákveðið er til móts við 5‰ úr héruðum, sbr. lög nr. 102 19. júní 1933.
16. Árið 1937 skulu ekki vera launaðir prófdómendur við ríkisskólana eða skóla, er njóta ríkisstyrks, nema við embættispróf í háskólanum og burtfararpróf í menntaskólunum, kennaraskólanum, stýrimannaskólanum og vélstjóraskólanum, siglingafræðinámskeiðum og vélgæzlunámskeiðum.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1937.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

74 23. júní

FJÁRAUKALÖG

fyrir árið 1934.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Til viðbótar við gjöld þau, sem veitt eru í fjárlögum 1934, eru veittar kr. 3650957.33 til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—12. gr. hér á eftir.

2. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 3. gr. A. er veitt:

1. Póstmál:

3. b.	Póstafgr.menn utan Rvíkur .	kr.	7624.25	
	c. Húsaleiga utan Rvíkur	—	62.50	
	d. Önnur gjöld	—	24011.14	
				kr. 31697.89

2. Síminn:

b.	1. Aðalskrifstofa landssímans .	kr.	1832.63	
	2. Ritsímastöðin í Reykjavík ..	—	4101.04	
	3. Loftskeytastöðin í Reykjavík	—	40560.74	
	5. Áhaldahúsið	—	3350.06	
	6. Ritsímastöðin á Akureyri ..	—	6708.68	
	7. — á Seyðisfirði	—	1949.23	
	8. — á Ísafirði	—	2665.23	
	9. Símastöðin á Borðeyri	—	2367.77	
	10. — í Vestmannaeyjum	—	10155.21	
	11. — á Siglufirði	—	8943.33	
	12. Til annara símastöðva	—	13610.07	
c.	Eyðubl., prentkostn., ritföng o. fl.	—	14735.10	
f.	Viðhald landssímans	—	67566.25	
g.	Framhaldsgjald	—	2777.50	
h.	Til kennslu fyrir símamenn ..	—	2.00	
j.	Ýms gjöld	—	5796.45	
m.	Burðargjald	—	16655.00	

Eignabreytingar:

2.	Til viðauka símakerfa	kr.	12180.53	
3.	Til nýrra símalína	—	98579.55	
4.	Til firðtalstöðva í Vestmannaeyjum, Reykjavík og Siglufirði	—	25797.88	
5.	Símahús á Akureyri	—	9445.90	
6.	Talst. í Gufunesi og á Vatnsenda	—	221500.00	
				— 571280.15

3. Víneinkasalan:

1.—3.	Laun, rekstrarkostnaður og skattar	—		23034.33

9. Ríkisútvarpið:

A.	1. Yfirstjórn	kr.	548.17	
	2. Útvarpsstöðin	—	4081.61	
	3. Útvarpssalur	—	6111.54	
	4. Útvarpsefni	—	32918.75	
		Flyt kr.	43660.07	kr. 626012.37

74 23. júní

	Flutt	kr.	43660.07	kr.	626012.37
5.	Skrifstofan	—	5716.74		
6.—7.	Innheimta og óviss útgjöld	—	21127.19		
				—	70504.00
				kr.	696516.37

3. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 10. gr. er veitt:

I. Ráðuneytið o. fl.

1.	b. Til risnu	kr.	2000.00		
2.	Til utanferða ráðherra	—	4050.10		
3.	Laun starfsm. stjórnarráðsins	—	5993.57		
4.	Annar kostnaður	—	28847.00		
5.	Fyrir að gegna ríkisféh. störfum	—	6700.24		
6.	b. Til pappírs og prentunar	—	2225.50		
7.	Til umbóta og viðhalds á stjórnarráðshúsi og ráðherrabústað	—	8175.21		
				kr.	57991.62

II. Hagstofan:

4.	Húsaleiga, hiti, ljós o. fl.	kr.	1207.11		
5.	Til aðstoðar og skrifstofukostn.	—	2321.14		
				—	3528.25

III. Utanríkismál:

2.	Til meðferðar utanríkismála	kr.	936.17		
3.	Ríkisráðskostnaður	—	106.00		
4.	Kostn. við sambandslaganefnd	—	1827.62		
				—	2869.79
				—	64389.66

4. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 11. gr. er veitt:

A. Dómgæzla og lögreglustjórn:

1.	b. Annar kostnaður	kr.	2679.04		
4.	a. Laun 3 fulltr. og 2 skrifara	—	1.00		
	b. Húsal., hiti og ljós	—	720.00		
	c. Ýms gjöld	—	1022.15		
5.	a. Laun 5 skrifara	—	9024.20		
	b. Laun 6 tollritara	—	250.12		
	c. Aðstoð og aukavinna	—	2418.00		
	d. Húsaleiga, ljós og hiti	—	1896.00		
	e. Innheimtukostnaður	—	15131.00		
	f. Ýms gjöld	—	3194.62		
	Flutt	kr.	36336.13	kr.	760906.03

	Flyt	kr.	36336.13	kr. 760906.03	74
6.	a. Laun 2 fulltr. og 5 skrifara	—	6607.00		23. júní
	b. Húsaleiga, ljós og hiti	—	200.00		
	c. Ýms gjöld	—	14147.93		
7.	Toll- og löggæzla	—	69829.88		
8.	Skrifst.k. sýslum. og bæjarfóg.	—	34100.00		
9.	Til landhelgisgæzlu	—	200602.84		
11.	Til hegningarhúss í Reykjavík	—	12531.55		
12.	Til vinnuhælisins á Litla-Hrauni	—	16007.72		
13.	Sakamálakostnaður	—	58202.82		
15.	Borgun til setu- og varadómara	—	5684.70		
				kr. 454250.57	

B. Sameiginl. kostn. við embættisrekstur:

1.	a. Burðargj. undir embættisbréf	kr.	10659.91		
	b. Fyrir embættisskeyti	—	53715.37		
2.	Brunaábyrgðar- og fasteignagj.	—	1570.30		
4.	Gjöld v/ yfirskattanefnda o. fl.	—	32067.31		
5.	Til ríkisskattanefndar	—	9800.00		
6.	Eyðublöð, bókband, augl. o. fl.	—	4233.37		
				— 112046.26	
				—	566296.83

5. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 12. gr. er veitt:

Til læknaskipunar og heilbrigðismála:

2.	Til skrifstofu landlæknis	kr.	2734.00		
5.	c. Styrkur til læknisferða kringum land	—	1600.00		
12.	Landsspítalinn	—	54953.26		
13.	Holdsveikraspítalinn	—	14514.13		
14.	Geðveikrahælið á Kleppi:				
	I. Gamli spítalinn	—	20892.64		
	II. Nýi spítalinn	—	48424.50		
15.	Heilsuhælið á Vífilsstöðum	—	32566.98		
17.	— í Kristnesi	—	4220.00		
18.	c. Til að reisa læknabústaði	—	1192.92		
	e. Bólusetningarkostnaður	—	2400.00		
	f. Varnir gegn útbr. næmra sjúkdóma	—	8823.22		
	h. — — kynsjúkdómum	—	14634.22		
	i. Kostn. við heilbr.eftirlit í skólum	—	1121.43		
	o. Til styrktar mönnum, sem þurfa gervilimi	—	5518.75		
				—	213596.05
				kr.	1540798.91

74
23. júní

Flutt kr. 1540798.91

6. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 13. gr. er veitt:

A. Vegamál:

I.	3.	Ferðakostn. og fæðispen.	kr.	4493.28
	4.	Til aðstoðarm. og mæl.	—	6482.28
	5.	Skrifstofukostnaður	—	6177.90
II.	a. 1.	Kjósarvegur	—	19545.59
	2.	Stykkishólmsvegur ...	—	5247.36
	3.	Vesturlandsvegur	—	15650.09
	4.	Saurbæjarvegur	—	1625.79
	5.	Holtavörðuheiðarvegur	—	7227.53
	6.	Geiradalsvegur	—	1015.95
	7.	Langadalsvegur	—	2676.81
	8.	Breiðadalsheiðarv. ...	—	41497.11
	9.	Kollafjarðarvegur	—	170.70
	10.	Húnavatnssýsluvegur .	—	955.45
	11.	Hofsósvegur	—	15106.53
	12.	Blönduhlíðarvegur ...	—	5644.32
	14.	Ljósavatnsskarðsv. ...	—	657.51
	15.	Þistilfjarðarvegur	—	1902.71
	16.	Bakkafjarðarvegur ...	—	672.78
	17.	Vopnafjarðarvegur ...	—	569.63
	18.	Jökulsárhlíðarvegur ..	—	2625.10
	19.	Úthéraðsvegur	—	1103.58
	20.	Fjarðarheiðarvegur ...	—	44359.87
	21.	Breiðdalsvegur	—	554.17
	22.	Geithellnavegur	—	64.83
	23.	Suðursveitarvegur	—	3074.00
	24.	Síðuvegur	—	2514.75
	25.	Eyjafjallavegur	—	11991.69
	26.	Hreppavegur	—	32578.44
	27.	Andakílsvegur	—	19226.39
	28.	Ólafsvíkurvegur	—	10355.35
	29.	Dalvíkurvegur	—	16123.20
	30.	Austurlandsvegur	—	46806.39
	31.	Raufarhafnarvegur ...	—	5500.00
	32.	Fellnavegur	—	16359.30
	b.	Viðhald og umbætur ..	—	298573.35
			Flyt kr.	649129.73

kr. 1540798.91

		Flutt kr. 649129.73		kr. 1540798.91	74
III.	Til brúargerða samkv. brúarlögunum	— 140452.37			23. júní
IV.	Fjallvegir	— 266.47			
VI. 3.	Til sýsluvegasjóða samkv. lögum	— 54.42			
X.	Styrkur til vetrarflutninga á Hellisheiði	— 932.12			
XII.	Styrkur til gistinga fyrir ferðamenn	— 276.02			
			kr. 791111.13		
	B. Samgöngur á sjó:				
1. a.	Til strandferða ríkissjóðs		— 214085.37		
	C. Vitamál og hafnargerðir:				
I. 3.	Bened. Jónass. vangr. frá f. árum	kr. 26.65			
5.	Til skrifstofuhalds ...	— 2397.75			
6.	Ferðakostn. og fæðispeningar	— 2957.90			
7.	Til aðstoðarmanna og mælinga	— 530.25			
III.	Rekstrarkostn. vitanna	— 23414.72			
IV.	Sjómerki og viðhald sæluhúsa	— 11635.65			
VI.	Ýmislegt	— 9454.19			
VIII.	Til bryggjugerða og lendingarbóta	— 31711.02			
			— 82128.13		
				— 1087324.63	

7. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 14. gr. er veitt:

	A. Kirkjumál:				
A. 2.	Skrifstofukostnaður	kr. 2500.00			
b. 4.	Framlag til prestlaunasjóðs	— 22965.43			
6.	Embættiskostn. presta	— 4462.50			
7.	Til húsabóta á prestssetrum .	— 3550.00			
			kr. 33477.93		
	B. Kennslumál:				
I. g.	Rekstrarst. til rannsóknarstofu hásk.	kr. 7700.00			
		Flyt kr. 7700.00	kr. 33477.93	kr. 2628123.54	

74			Flutt kr.	7700.00	kr. 33477.93	kr. 2628123.54
23. júní	j.	Hiti, ljós, ræsting og vélgæzla	—	1014.05		
	k.	2. Ýms gjöld	—	10123.37		
III.	2.	Til eftirlitsferða	—	50.00		
	3.	Skrifstofukostnaður ...	—	10934.63		
IV.	b.	2. Til eldiv. ljósa og ræstingar	—	1515.11		
		3. Til viðhalds	—	2636.78		
		4. Til stundakennslu og prófdómenda	—	1553.80		
		8. Til kennslutækja ..	—	8.45		
		9. Ýms gjöld	—	1291.71		
		10. Til verðlaunabóka .	—	110.70		
V.	b.	7. Til viðhalds og endurbóta	—	11218.32		
		8. Til ýmsra gjalda ..	—	6618.68		
VI.	b.	1. Stundakennsla	—	6998.10		
		2. Eldiviður og ljós ..	—	919.86		
		3. Bókakaup og áhöld	—	1160.96		
		4. Námsstyrkur	—	2000.00		
		5. Til viðhalds	—	291.99		
		6. Ýms gjöld	—	1029.09		
VII.	b.	1. Stundakennsla	—	457.00		
		4. Ýmisleg gjöld	—	147.20		
VIII.	b.	1. Til stundakennslu ..	—	2215.00		
IX.	1. c.	1. Til verklegs náms ..	—	685.50		
		3. Til eldiviðar og ljósa	—	258.49		
		4. Ýms útgjöld	—	1136.37		
	2. c.	1. Til verklegs náms ..	—	1306.83		
		2. Til kennsluáhalda ..	—	103.60		
		3. Til eldiv. og ljósa ..	—	1533.91		
		4. Ýms gjöld	—	420.95		
XIII.	3.	Til farkennslu og eftirlits með heimafræðslu	—	2335.00		
	4.	Styrkur til barnask.-bygg. utan kaupstaða .	—	48757.53		
XIV.	1. c.	1. Til kennsluáhalda ..	—	89.80		
		3. Ýms gjöld	—	1387.80		
		7. Ritst. v/ kennslubóka í skólum	—	1150.00		
			Flyt kr.	129160.58	kr. 33477.93	kr. 2628123.54

		Flutt	kr. 129160.58	kr. 33477.93	kr. 2628123.54	74
XV.	2.	Til húsmæðrafræðslu á Hallormsstað	— 400.00			23. júní
XVI.		Til kennslu heyrnar- og málleysingja	— 9696.20			
XVIII.	4.	Til nýrra steinsteyptra sundlauga	— 8520.00			
				— 147776.78		
					— 181254.71	

8. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 15. gr. er veitt:

Vísindi, bókmenntir og listir:

1.	c.	Til aðstoðar	kr.	400.00	
	j.	Ýmisleg gjöld	—	250.00	
2.	b.	Bókband og handritakaup	—	525.70	
3.	d.	Til áhalda og aðgerða	—	537.75	
5.	b.	Til viðhalds og áhalda	—	3789.59	
34.		Til Sigurðar Nordals, próf.	—	306.67	
43.		Til listasafns Einars Jónssonar	—	1000.00	
				—	6809.71

9. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 16. gr. er veitt:

Verkleg fyrirtæki:

1.		Til atvinnubóta í kaupst. og kauptúnum .	kr.	32704.12	
11.	b.	Til skóggræðslu	—	2775.64	
13.		Til fjárkláðalækninga	—	6403.89	
14.	b.	Til aðstoðar	—	800.00	
15.	c.	Til veðurathugunar utan Reykjavíkur	—	1207.75	
	d.	Til veðurskeyta	—	2902.13	
	f.	Húsaleiga, ljós, hiti og ræsting	—	237.26	
	g.	Eftirlit með veðurathugunarstöðvum	—	1220.71	
16.	d.	Skrifstofukostnaður	—	4103.91	
	e.	Til áhaldakaupa	—	502.31	
18.		Til landmælinga	—	4989.29	
20.		Til að birta útvarpaðar veðurfregnir	—	1497.50	
21.	b.	Ullarmatsmenn	—	500.00	
	d.	Ferðakostnaður yfirmatsmanna	—	5930.02	
22.	b.	Til skrifstofukostnaðar	—	1788.45	
	c.	Ferðakostnaður	—	1185.53	
			Flyt	kr. 68748.51	kr. 2816187.96

74 23. júní

		Flutt kr.	68748.51	kr. 2816187.96
23.	Til erindrekstrar í Miðjarðarhafslöndum	—	3606.49	
51.	b. Skrifstofukostnaður	—	17452.21	
56.	Til að ljúka við fyrirhleðslu Skálmar	—	2793.81	
				— 92601.02

10. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 17. gr. er veitt:

Almenn styrktarstarfsemi:

3.	Styrkur til sjúkrasamlaga	—	10647.84

11. gr.

Til viðbótar við gjöldin í 19. gr. er veitt:

	Óviss útgjöld	—	541614.97

12. gr.

	Til gjalda samkv. þingsályktunum er veitt	—	189905.54
	Samtals kr.		3650957.33

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

75 23. júní

FJÁRAUKALÖG

fyrir árið 1935.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Til viðbótar við gjöld þau, sem veitt eru í fjárlögum 1935, eru veittar samkv. 2.—5. gr. hér á eftir kr. 53845.95.

2. gr. 75
Til viðbótar við gjöldin í 11. gr. A. er veitt: 23. júní
Aðgerð á lögreglustöðinni, Pósthússtræti 3 ..... kr. 38500.00

3. gr.
Til viðbótar við gjöldin í 14. gr. B. er veitt:
Áhöld vegna rannsóknarstofu háskólans ..... — 3934.75

4. gr.
Til viðbótar við gjöldin í 16. gr. er veitt:
Eftirstöðvar af kjötverðlagsuppbót ..... — 2408.00

5. gr.
Til viðbótar við gjöldin í 19. gr. er veitt:
Til tryggingamálanefndar ..... — 9003.20

Samtals kr. 53845.95

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

LÖG 76
23. júní

um löggilding verzlunarstaða.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Við Núpsbót í Dýrafirði og í Selárdal í Arnarfirði skulu vera löggiltir verzlunarstaðir.

76 23. júní

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar atvinnumálaráðuneytið hefir ákveðið takmörk verzlunarlóðanna, samkvæmt lögum nr. 61 10. nóv. 1905, og birt í B-deild Stjórnartíðinda.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

77 23. júní

LÖG

um viðauka við og breyting á lögum nr. 43 19. maí 1930, um greiðslu kostnaðar af Skeiðaáveitunni o. fl.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Landsstjórninni heimilast að gefa eftir skuld þá, er stofnað hefir verið til vegna áveitu á Skeiðin, að öðru en því, er í lögum þessum segir, og með þeim skilmálum, er þar greinir.

Ennfremur er stjórninni heimilt að taka að sér greiðslu á áveituskuldum jarðanna Skálmholts, Skálmholtshrauns og Þjótanda, og fer um endurgreiðslu þeirra skulda til ríkissjóðs eftir ákvæðum þessara laga um greiðslu á áveituskuldum annara jarða áveitusvæðisins.

2. gr.

Hver jarðeigandi á áveitusvæðinu, sem njóta vill ívilnunar laga þessara, skal greiða áveituskatt, er nemi 1 kr. á hektara áveitulands hans í 30 ár. Áveituskattur þessi skal tryggður með lögveði í jörðinni og hafa forgangsrétt fyrir öllum samningsbundnum veðskuldum, enda skal kvöðin innfærð í veðmálabækur sýslunnar.

3. gr.

Í stað þess að greiða áveituskatt samkv. 2. gr. skal landeiganda heimilt að láta land af hendi upp í áveitukostnað í eitt skipti fyrir öll.

Heimild þessi er þó því skilyrði bundin, að nægilega mikið land fáist sam- 77
fellt frá einni eða fleiri jörðum til stofnunar nýbýlis, að dómi þeirra, er falin 23. júní
er framkvæmd laganna samkv. 11. gr.

4. gr.

Nú er land tekið samkvæmt ósk landeiganda upp í greiðslu á áveitukostnaði, sbr. 3. gr., og skal það þá þannig gert, að af hverjum 8 hekturum áveitulands fær ríkissjóður 2 hektara, en 3 hektara, ef beitiland er tekið í staðinn. Heimilt er þó landbúnaðarráðherra að víkja frá þessu hlutfalli, ef sérstök ástæða þykir til með tilliti til gæða landsins og legu.

5. gr.

Hafi landeigandi gert mannvirki á hinu tekna landi, svo sem flóðgarða o. s. frv., skal meta þau til verðs á móti landi og taka þeim mun minna land, er mannvirkjunum nemur. Mat mannvirkjanna skal fara fram samkv. ákvæðum jarðræktarlaganna um mat á mannvirkjum til landskuldargreiðslu.

6. gr.

Þar, sem svo stendur á, að landi jarðar eða torfu hefir verið skipt milli fleiri ábúenda eða eigenda, en óhentugt þykir að taka land upp í áveitukostnað í réttum hlutföllum við skiptin, skal heimilt að taka land án tillits til skiptanna. En fari svo, að einn landeigandi eða notandi verði harðara úti en annar við landtökuna, skulu ný landskipti þegar fara fram samkvæmt landskiptalögum.

7. gr.

Jafnóðum og lokið er útmælingu þeirra landa, er tekin kunna að verða upp í áveitukostnað, skulu sett upp greinileg landamerki milli þeirra og aðliggjandi jarða, eftir því sem atvinnumálaráðherra nánar mælir fyrir um. Gera skal uppdrátt af þeim löndum, er ríkissjóður fær.

8. gr.

Nú er land látið upp í áveitukostnað af jörð, sem er í leiguábúð, og breytir það í engu umsömdum leigumála jarðarinnar.

9. gr.

Lönd þau, er ríkissjóður fær samkvæmt ákvæðum laga þessara, skal fara með samkvæmt því, er lög nr. 25 1936, um nýbýli og samvinnubyggðir, mæla fyrir um, eftir því sem við verður komið. En þangað til skal landsstjórnin, að svo miklu leyti sem unnt er, leigja út löndin, og skulu ábúendur þeirra jarða, er löndin eru tekin frá, hafa forleigurétt fyrir það verð, er ríkisstjórnin ákveður.

77 23. júní

10. gr.

Útmæling landa samkvæmt ákvæðum laga þessara skal fram fara, að svo miklu leyti sem unnt er, sumarið 1936. En verði verkinu ekki lokið á þeim tíma, skal það framkvæmt á sumarmánuðunum 1937.

11. gr.

Búnaðarfélagi Íslands skal falið að annast framkvæmd laga þessara, undir yfirstjórn landbúnaðarráðherra, samkv. reglugerð, er hann setur, og greiðist kostnaðurinn úr ríkissjóði.

12. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

78 23. júní

LÖG

um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkumla.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Rétt á að koma til greina við úrskurðun styrkveitinga samkvæmt ákvæðum laga þessara eiga:

1. Sjúklingar, sem haldnir eru berklaveiki, holdsveiki, kynsjúkdómi, geðveiki (þar með taldir fávitar), eða öðrum alvarlegum, langvinnum sjúkdómi (þar með taldir ofdrykkjumenn og aðrir eiturlyfjaneytendur).
2. Daufdumb og alvarlega málhölt, svo og blind og mjög sjóndöpur eða á annan hátt örkumla börn og unglingar.
3. Örkumla menn, er þarfnast gervilima, umbúða eða annara þesshátta tækja.

2. gr. 78

Samkvæmt lögum þessum verður styrkur ekki veittur þeim, sem er svo 23. júní
efnum búinn eða framfærandi hans, að ætla má, að hann sé fær um að standast sjálfur kostnaðinn af sjúkdómi sínum eða örkumli án þess að stofna afkomu sinni í tilfinnanlega hættu.

Samkvæmt lögum þessum verður styrkur ekki heldur veittur til greiðslu kostnaðar, sem hlutaðeigandi á rétt á að fá greiddan samkvæmt lögum um alþýðutryggingar.

3. gr.

Ráðherra úrskurðar, að fengnum tillögum landlæknis, hver sé styrkhæfur samkvæmt ákvæðum laga þessara og hvort og á hvern hátt styrk skuli veita samkvæmt þeim, enda séu lögð fram fullnægjandi efnahags- og læknisvottorð, svo og önnur nauðsynleg skilríki.

Ráðherra setur reglur um, hverra efnahags- og læknisvottorða, svo og hverra annara skilríkja sé krafizt til úrskurðar samkvæmt lögum þessum, og segir fyrir um, hvernig vottorðin og skilríkin skuli úr garði gerð. Ráðherra segir og fyrir um, hvernig ganga skuli frá öllum reikningum, sem farið er fram á að greiða af styrk þeim, sem veittur er samkvæmt lögum þessum.

4. gr.

Nú hefir sjúklingur (sbr. 1. tölulið 1. greinar) verið úrskurðaður styrkhæfur samkvæmt lögum þessum, og á hann þá rétt á styrk úr ríkissjóði til greiðslu 4/5 kostnaðar við nauðsynlega og hæfilega langa dvöl í sjúkrahúsi eða hæli við hans hæfi, svo og alla viðeigandi aðhlynningu þar, þar með talin nauðsynleg læknishjálp og lyf, enda sé um að ræða slíkt sjúkrahús eða hæli, sem rekið er af ríkinu, eða sjúkrahús eða hæli, sem ráðherra hefir samið við um vist og greiðslur fyrir slíka sjúklinga, er þangað leita.

Ráðherra skal leita samninga við þau sjúkrahús og hæli í landinu, önnur en þau, sem rekin eru af ríkinu, um vist hinna ýmsu sjúklinga, sem úrskurðaðir eru styrkhæfir samkvæmt lögum þessum og þangað leita, enda séu þau sjúkrahús eða hæli hæf til að veita sjúklingunum viðtöku og láta þeim í té viðeigandi aðhlynningu og nauðsynlega læknishjálp.

5. gr.

Nú hefir barn eða unglingur, sem svo er ástatt um, sem segir í 2. tölulið 1. greinar, verið úrskurðaður styrkhæfur samkvæmt lögum þessum, og á hann þá rétt á styrk úr ríkissjóði til greiðslu 4/5 kostnaðar við nauðsynlega og hæfilega langa dvöl í skóla við hans hæfi, og í heimavist, ef þess er þörf, enda sé um að ræða slíkan skóla, sem rekinn er af ríkinu.

6. gr.

Ráðherra er heimilt að úrskurða, að fengnum tillögum landlæknis, að ríkissjóðsstyrk skuli veita:

78 23. júní

1. Sjúklingi (sbr. 1. tölulið 1. greinar), sem er úrskurðaður styrkhæfur samkvæmt lögum þessum, til greiðslu allt að 4/5 kostnaðar við nauðsynlega dvöl í sjúkrahúsi eða hæli, öðrum en þeim, sem um getur í 4. gr., ef nauðsyn hefir borið til að vista sjúklinginn þar til bráðabirgða, annaðhvort vegna þess, að ekki hefir fengizt rúm fyrir hann í sjúkrahúsi eða hæli, sem um getur í 4. gr., eða sjúklingurinn hefir ekki verið flutningsfær í slíkt sjúkrahús eða hæli.

   Upphæð styrksins úrskurðar ráðherra með tilliti til dvalarkostnaðar í sjúkrahúsum eða hælum, sem rekin eru af ríkinu, svo og með tilliti til gildandi samninga við sjúkrahús þau eða hæli, sem samið hefir verið við um vist slíkra sjúklinga.

2. Sjúklingi (sbr. 1. tölulið 1. greinar), sem úrskurðaður er styrkhæfur samkvæmt lögum þessum og ekki dvelur í sjúkrahúsi eða hæli, til greiðslu allt að 4/5 nauðsynlegs lækningakostnaðar, enda sé læknishjálpin mikilsháttar eða langvarandi, svo sem ljóslækningar berklasjúklinga, nudd og rafmagnsaðgerðir mænusóttarsjúklinga, geitnalækningar o. s. frv.

   Upphæð styrksins úrskurðar ráðherra samkvæmt gildandi læknagjaldskrám.

3. Barni eða unglingi, sem svo er ástatt um, sem segir í 2. tölulið 1. greinar, og úrskurðaður er styrkhæfur samkvæmt lögum þessum, til greiðslu allt að 4/5 kostnaðar við nauðsynlega og hæfilega langa vist í skóla við hans hæfi, öðrum en þeim, sem rekinn er af ríkinu, enda geti barnið eða unglingurinn ekki sótt skóla ríkisins, eða skóli ríkisins ekki veitt því fræðslu við þess hæfi.

   Upphæð styrksins úrskurðar ráðherra með tilliti til kostnaðar við dvöl í skóla við hæfi slíkra barna og unglinga, sem hér um ræðir og rekinn er af ríkinu.

4. Örkumla manni (sbr. 3. tölulið 1. greinar), sem úrskurðaður er styrkhæfur samkvæmt lögum þessum, til greiðslu allt að 4/5 kostnaðar við útvegun nauðsynlegra gervilima, umbúða eða annara þesshátta tækja.

   Upphæð styrksins úrskurðar ráðherra samkvæmt eða með tilliti til samnings, er hann gerir við gervilima- og umbúðasmið um smíði gervilima og umbúða og slíkra tækja fyrir örkumla menn, sem úrskurðaðir eru styrkhæfir samkvæmt lögum þessum og leita viðskipta við hann.

7. gr.

Styrk, sem veittur er samkvæmt lögum þessum, greiðir ráðherra að framlögðum gildum reikningum fyrir hvern styrkþega, ef um styrk er að ræða samkvæmt 4. eða 5. gr. eða 1. eða 3. tölulið 6. greinar, greiðir ráðherra styrkinn til þess sjúkrahúss eða hælis eða skóla, þar sem styrkþeginn hefir verið vistaður, en ef um styrk er að ræða samkvæmt 2. eða 4. tölulið 6. greinar, til þess eða þeirra, er styrkþeganum hafa látið það í té, er þar greinir.

8. gr. 78

Sjúkrahús eða hæli eða skóli eða annar viðtakandi styrks þess, sem veittur er samkvæmt lögum þessum, á rétt á, að framfærslusveit styrkþegans greiði það, sem á vantar fulla greiðslu kostnaðarins eins og hann er talinn og úrskurðaður samkvæmt 4., 5. og 6. gr., er ríkissjóðsstyrkurinn hefir verið greiddur. Þó skal aldrei krefja framfærslusveit um greiðslu þessa kostnaðarhluta fyrr en styrkþeginn sjálfur eða framfærandi hans hefir verið krafinn um greiðsluna, og ekki nema að svo miklu leyti sem sú krafa hefir engan árangur borið. 23. júní

Framfærslusveit innheimtir ekki þennan kostnaðarhluta af styrkþeganum eða framfæranda hans gegn vilja hans, ef hann er ekki fær um að inna greiðsluna af hendi án þess að stofna afkomu sinni í tilfinnanlega hættu, og telst þá greiðsla sveitarinnar á þessum kostnaðarhluta ekki veittur sveitarstyrkur.

9. gr.

Nú deyr sá, er styrks hefir notið samkvæmt lögum þessum, og lætur engan eftir sig, er honum lifandi bæri skylda til að framfæra, og renna þá eftirlátnar eigur hans, ef nokkrar eru og eftir því, sem þær hrökkva, til endurgreiðslu styrksins, þannig, að fyrst er endurgreiddur útlagður kostnaðarhluti framfærslusveitar, sem ógreiddur kann að vera, og síðan ríkissjóðsstyrkurinn.

10. gr.

Sá, er styrks nýtur samkvæmt lögum þessum til að dvelja í sjúkrahúsi eða hæli (sbr. 4. gr. og 1. tölulið 6. greinar) og er að einhverju leyti vinnufær, er skyldur til, auk þess að hlíta öllum almennum sjúkrahúsreglum, að taka þátt í þeim störfum í sjúkrahúsinu eða hælinu, sem hann að dómi yfirlæknis sjúkrahússins eða hælisins er fær um að inna af hendi, enda sé um að ræða sjúkrahús eða hæli, sem rekið er af ríkinu, sveitarfélagi, almennri alþýðutryggingu eða sjúkrasamlagi innan hennar, eða ef um annað sjúkrahús eða hæli er að ræða, að í samningi milli þess og ráðherra sé heimiluð slík vinna.

Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum yfirlæknis sjúkrahúss eða hælis og í samráði við landlækni, að setja reglur um vinnu sjúklinga, er þar dvelja og styrks njóta samkvæmt lögum þessum, og má í þeim reglum tryggja sjúklingunum þóknun fyrir arðberandi vinnu, sem þeir leysa af hendi í sjúkrahúsum eða hælum eða í sambandi við sjúkrahús eða hæli, sem rekin eru af ríkinu, svo og þegar um önnur sjúkrahús eða hæli er að ræða, að svo miklu leyti sem því verður komið í kring með samningi milli þeirra og ráðherra.

11. gr.

Sá, er styrks nýtur samkvæmt lögum þessum til að dvelja í skóla (sbr. 5. gr. og 3. tölulið 6. greinar), er skyldur til, auk þess að hlíta almennum skólareglum, að taka þátt í þeim störfum í skólanum eða í sambandi við skólann, sem forstöðumaður í samráði við lækni skólans telur hann færan um að inna

78 af hendi, og fer um allt, er að þessu lýtur, í samræmi við ákvæði 10. greinar
23. júní um vinnu sjúklinga í sjúkrahúsum eða hælum.

12. gr.

Nú hlítir ekki sá, er styrks nýtur samkvæmt lögum þessum, fyrirmælum læknis um viðurkenndar ráðstafanir eða aðgerðir, hvort heldur er honum til lækninga eða til að firra aðra sjúkdómshættu, eða hann hlítir ekki viðurkenndum reglum í sjúkrahúsi, hæli, skóla eða annarsstaðar þar, sem hann er styrktur til vistar, og er þá ráðherra heimilt, að fengnum tillögum landlæknis, að svipta hann rétti til styrkveitinga samkv. þessum lögum.

13. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1937. Jafnframt falla úr gildi öll ákvæði í lögum, sem koma í bága við ákvæði laga þessara, sbr. einkum lög nr. 60 14. júní 1929, um varnir gegn berklaveiki, og lög nr. 46 23. júní 1932, um breyting á þeim lögum, og fellur 14. grein hinna fyrrnefndu laga, svo sem henni er breytt með hinum síðarnefndu lögum, úr gildi, lög nr. 91 23. júní 1932, um varnir gegn kynsjúkdómum, lög nr. 3 4. febrúar 1898, um aðgreining holdsveikra frá öðrum mönnum, og lög nr. 57 30. júní 1909, um breyting á þeim lögum, lög nr. 54 23. júní 1932, um afnám laga nr. 33 20. október 1905, um stofnun geðveikrahælis, og lög nr. 24 19. júní 1922, um kennslu heyrnar- og málleysingja.

Bráðabirgðaákvæði.

Þangað til bráðabirgðaákvæði þetta verður numið úr gildi, má upphæð sú, er varið verður til styrkveitinga samkvæmt lögum þessum til annara en þeirra, sem haldnir eru berklaveiki, holdsveiki eða kynsjúkdómi, ekki nema meiru en því, sem í hvert sinn er veitt til þess í fjárlögum. Skal upphæð þeirri úthlutað af ráðherra samkvæmt tillögum landlæknis að hverju ári liðnu, í fyrsta skipti í ársbyrjun 1938, til þeirra, sem úrskurðaðir verða styrkhæfir, og má styrkur til hvers nema allt að $^4/_5$ hlutum áfallins kostnaðar á næstliðnu ári, en að öðru leyti skal um þessar styrkveitingar fylgt þeim reglum, er lögin setja.

Meðan holdsveikraspítalinn í Laugarnesi verður starfræktur af ríkinu, skulu holdsveikissjúklingar, sem þar eru vistaðir fyrir ráðstafanir hins opinbera, hafa þar að öllu leyti ókeypis vist á kostnað ríkissjóðs, eins og verið hefir.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

79
23. júní

um breyting á lögum nr. 61 23. júní 1932, um lax- og silungsveiði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á 1. grein laganna verði þessar breytingar:

1. Á eftir skilgreiningu á orðunum „Ós í sjó“ komi:
   Þar sem svo hagar til, að stöðuvötn taka við inn af sjávarósum og ós mundi talinn óeðlilega langt inn frá sjó eftir reglunni, getur veiðimálastjóri, að fengnum tillögum veiðimálanefndar, sett annað takmark, og sé það ákveðið í eitt skipti fyrir öll meðan lögin standa óbreytt.
2. Í orðaskýringarnar bætist í réttri stafrófsröð:
   Áll: Þeir staðir langs eftir vatni eða á, þar sem dýpi er mest. Nú eru fleiri álar en einn, og heitir sá höfuðáll, sem vatnsmestur er.
   Kvísl: Þar sem á fellur ekki í einu lagi, heldur skiptist um kletta, hólma eða sandeyrar, sem eru upp úr þegar vatnsborð er lægst að staðaldri.
3. Orðið „Vatn“ með skýringum falli niður, en í staðinn komi:
   Stöðuvatn: Öll þau vötn ofan ósa, sem ekki er í greinilegur straumur, annar en sá, sem orsakast af sjávarföllum eða afrennsli í stórflóðum.
   Straumvötn: Öll þau vötn ofan ósa, sem í er greinilegur straumur, þegar enginn vöxtur er í vatni og um lágfjöru.

2. gr.

Fyrsti liður 16. greinar laganna orðist þannig:

Eigi má veiða lax nema á tímabilinu frá 20. maí til 15. sept. ár hvert. Þó er ádráttarveiði eigi heimil eftir 31. ágúst, en stangarveiði getur ráðherra leyft til 20. sept., ef veiðimálastjóri mælir með því.

3. gr.

Síðasti málsliður 20. greinar laganna orðist þannig:

Skírteini um veiði til klaks heimilar þó eigi veiði í öðrum fiskihverfum en því, sem klakið er starfrækt við, nema með fullu samþykki veiðieigenda eða fiskiræktarfélaga, ef til eru, og má binda leyfið því skilyrði, að sleppt sé hæfilegri tölu seiða í það vatn, sem veitt var í.

79
23. júní

4. gr.

Aftan við 1. lið 22. greinar laganna bætist:

Þó getur ráðherra veitt undanþágu frá þessu ákvæði, ef veiðimálastjóri mælir með því.

5. gr.

2. liður 30. gr. laganna orðist svo:

Girðingar mega aldrei ná yfir meira en ⅓ hluta af breidd árinnar og aldrei meira en ¼ hluta af breidd óss eða leiru. Aldrei má girða yfir aðalstraumlínu ár.

6. gr.

Við 2. málsgr. 31. gr. laganna bætist: Frá ákvæðum þessarar málsgreinar er ráðherra þó heimilt, þegar sérstaklega stendur á og veiðimálastjóri mælir með, að veita undanþágu og leyfa, að fjarlægð milli fastra veiðivéla sé nokkru minni en hér er tiltekið.

Aftan við sömu lagagrein bætist ný málsgrein:

Nú hagar svo til, að styttra verður milli lagna tveggja veiðieigenda en svo, að heimilt sé eða leyft samkvæmt 2. málsgrein, og vill hvorugur víkja. Þá skal mat skera úr ágreiningi. Þar, sem fastar veiðivélar eru settar, skal lögnin vera löggilt af hlutaðeigandi lögreglustjóra í samráði við veiðimálastjóra. Nánari ákvæði um löggildingu lagna skulu sett með reglugerð, er landbúnaðarráðherra semur.

7. gr.

Upphaf fyrri málsl. 33. gr. laganna orðist svo: Nú rennur á eða ós í kvíslum o. s. frv.

8. gr.

Aftan við 1. málsgr. 46. gr. laganna bætist: Þó má ákveða í samþykkt, að félagsfundir skuli vera fulltrúafundir, þar sem félagssvæði eru stór.

9. gr.

Fyrir „10 ára“ í 64. grein laganna komi: 30 ára.

10. gr.

Fyrir „1.50“ í 1. málsgr. 79. gr. laganna kemur: 2.50.

11. gr.

Aftan við 84. grein laganna bætist ný grein, og breytist greinatala samkvæmt því. Greinin verði þannig:

1. Nú hefir einhver veiðieigandi, sá er veiði átti áður en lög þessi komu til framkvæmda, misst hana með öllu fyrir þá sök, að ákvæði laganna fyrirmuna honum að nota þá veiðiaðferð, er hann áður mátti einni við koma, og skal hann þá eiga kröfu til skaðabóta eftir mati, sbr. 83. gr.

2. Kröfur um bætur skulu sendar ráðherra. Leitar hann um þær umsagnar veiðimálastjóra og veiðimálanefndar og skipar matsmenn. Skaðabætur greiðist að ½ úr ríkissjóði og ½ úr sýslusjóði eða sýslusjóðum viðkomandi sýslu eða sýslna. 79 23. júní

12. gr.

Aftan við 91. gr. laganna bætist: Sama gildir um ólöglegt veiðifang.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

80 23. júní

um fóðurtryggingarsjóði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt er sýslunefndum og bæjarstjórnum að gera samþykktir fyrir hlutaðeigandi sýslu- eða bæjarfélög um stofnun fóðurtryggingarsjóða til varnar gegn fóðurskorti.

2. gr.

Ríkissjóður skal leggja fram allt að 75 þús. krónur árlega til fóðurtryggingarsjóða samkvæmt lögum þessum.

Í byrjun hvers árs skal reikna út, hvernig skipta beri framlagi ríkissjóðs milli sýslu- og bæjarfélaga, og séu skiptin gerð í réttu hlutfalli við búfjáreign framteljenda. Í reglugerð skal ákveða, hvernig búféð skuli lagt í einingar til að skipta framlaginu eftir. Strax og skipting hefir farið fram, skal tilkynna oddvitum sýslunefnda og bæjarstjórna, hver sé hlutur hverrar sýslu og bæjar á yfirstandandi ári.

80 23. júní

3. gr.

Þegar stofna skal fóðurtryggingarsjóð í sýslu- eða bæjarfélagi, skal gera um það samþykkt á fundi sýslunefndar eða bæjarstjórnar.

Í samþykkt skal ákveða, á hvern hátt afla skuli fjár í fóðurtryggingarsjóð, og má ákveða, að gjaldinu sé jafnað að nokkru eða öllu leyti á búfjáreigendur og eftir hvaða reglum það sé gert. Hver bóndi stendur innheimtumanni skil á greiðslu fyrir það búfé, sem framleitt er á jörðinni eða hans ábúðarhluta af henni. Heimilt er sýslunefnd og bæjarstjórn að taka upp í samþykkt ákvæði um það, að framlag til fóðurtryggingarsjóðs falli niður, er sjóðurinn hefir náð ákveðnu hámarki, svo og önnur ákvæði um meðferð sjóðsins og ráðstafanir gegn fóðurskorti, þar á meðal að til sé lágmarksfóðurforði, eftir því sem hann hefir verið ákveðinn í hverjum hreppi. Einnig að höfuðstól sjóðsins megi aldrei skerða og heimild til þeirra ráðstafana, sem um ræðir í 10. gr.

4. gr.

Nú hefir sýslunefnd með meiri hluta atkvæða gert samþykkt um stofnun fóðurtryggingarsjóðs, og skulu þá sýslunefndarmenn bera frumvarpið upp hver í sínum hreppi á almennum sveitarfundi, er boðað sé til samkv. niðurlagsákvæðum 28. gr. sveitarstjórnarlaganna, og skulu þeir fundir haldnir áður en 6 vikur eru liðnar frá sýslufundi þeim, sem samþykktina gerði. Atkvæðisrétt á fundum þessum hafa þeir einir, sem búfé eiga og eru 18 ára eða eldri. Þegar frumvarp sýslunefndar til samþykktar um stofnun fóðurtryggingarsjóðs hefir verið borið upp á fundum í þeim hreppum, sem samþykktinni er ætlað að taka til, skulu fundargerðirnar sendar oddvita sýslunefndar, en hann telur saman atkvæðin. Ef meiri hluti samanlagðra atkvæða á hreppafundunum hefir goldið samþykktinni jákvæði sitt, sendir oddviti hana atvinnumálaráðherra til staðfestingar. Virðist ráðherra hún koma í bága við grundvallarreglur laga eða rétt manna, er samþykktin endursend án staðfestingar. Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir um birting hennar og tiltekur, hvenær hún öðlist gildi.

Nú hefir bæjarstjórn með meiri hluta atkv. gert samþykkt um stofnun fóðurtryggingarsjóðs, og skal bæjarstjórn þá með auglýsingu boða alla búfjáreigendur í bæjarfélaginu, 18 ára og eldri, með nægilegum fyrirvara á fund til þess að greiða atkvæði um samþykktina. Telst hún samþykkt, ef meiri hluti fundarmanna geldur henni jákvæði sitt. Sendir bæjarstjórn hana síðan atvinnumálaráðherra til staðfestingar, og fer um hana að öðru leyti sem um sýslusamþykkt væri að ræða.

Samþykkt, sem ráðherra hefir staðfest, má ekki breyta á annan hátt en hún var sett.

5. gr.

Heimilt er þeim hreppum, þar sem eru starfandi fóðurbirgðafélög, eða frumvarp um stofnun fóðurtryggingarsjóðs hefir ekki hlotið meiri hluta atkvæða á sveitarfundi, sbr. 4. gr., að vera utan þátttöku í stofnun fóðurtryggingar-

sjóðs, enda tilkynni hlutaðeigandi hreppar oddvita sýslunefndar ákvörðun sína eigi síðar en 4 vikum frá því sýslunefnd hefir samþykkt stofnun fóðurtryggingarsjóðs. Skal oddviti þá, með niðurlagsákvæði í samþykkt, áður en hún er send til staðfestingar, tilkynna, fyrir hverja hreppa sýslunnar hún skuli gilda, ef hún tekur ekki til þeirra allra. 80 23. júní

6. gr.

Fóðurtryggingarsjóður, sem stofnaður er samkvæmt lögum þessum, á rétt á framlagi ríkissjóðs, sem um getur í 2. gr., en þó aldrei hærri upphæð en fram er lögð á móti.

7. gr.

Stjórn hvers fóðurtryggingarsjóðs skal skipuð þrem mönnum. Kýs sýslunefnd eða bæjarstjórn tvo, en sá þriðji skal skipaður af landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, og er hann formaður.

8. gr.

Sýslunefnd eða bæjarstjórn ákveður innheimtumenn sjóðsgjalda, og má fela það oddvitum hreppanna. Innheimtumenn afhenda sjóðsstjórninni gjöldin, og skal hún sjá um, að sjóðurinn sé ávaxtaður á tryggan hátt, og aldrei má festa hann þannig, að hann sé ekki til í handbæru fé á haustnóttum.

Reikningsár fóðurtryggingarsjóða sé miðað við 1. sept. Sjóðsstjórnir semja reikninga fóðurtryggingarsjóða og senda þá til ríkisstjórnarinnar fyrir 1. nóv., og skulu þeir endurskoðaðir með landsreikningunum.

Í reikningum fóðurtryggingarsjóða skal halda sérreikning fyrir hverja jörð í sýslunni, og skal á honum sjást, hvað goldið er í sjóðinn vegna þess búfjár, sem framfleytt er á jörðinni, og á jarðarhluta hvers bónda, séu þeir fleiri en einn. Á sama hátt skal sjást, hvað hver bóndi fær að láni úr sjóðnum eða þiggur sem styrk. Á 5 ára fresti skal endurgreiða ábúendum þeirra jarða, sem ekki hafa þurft að nota sjóðinn, hálft framlag þeirra í hann fyrir umrætt árabil.

Verði ábúendaskipti á jörð, má á sama hátt endurgreiða fráfarandi ábúanda hálft framlag hans í sjóðinn, enda séu þá öll sömu skilyrði til staðar, önnur en færri ára ábúð.

Um búfjáreigendur í kaupstöðum gilda sömu ákvæði og um ábúendur á jörð.

Ákvæði þriðju og fjórðu málsgreinar koma ekki til framkvæmda þar, sem svo er ákveðið í samþykkt, að fóðurtryggingarsjóð megi ekki skerða.

9. gr.

Þegar fóðurskortur verður, úthlutar sjóðsstjórnin fóðurbæti til þeirra hreppa, sem verst eru staddir. Þessi úthlutun fer fram að fengnum tillögum fordagæzlumanna, og sjá hreppsnefndir um úthlutunina, hver innan síns hrepps. Fóðurbætirinn skal lánaður vaxtalaust, en sjá skal hreppsnefnd um fulla greiðslu á andvirði hans, eigi síðar en 14. ágúst sumarið eftir að fóðurbætirinn var lánaður. Um trygging fyrir andvirði fóðurbætis til handa hreppsnefndum sé ákveðið

80 í samþykkt. Sé um bæjarfélag að ræða, tekur bæjarstjórn að sér hlutverk hrepps-
23. júní nefndar í sveitum.

10. gr.

Stjórn fóðurtryggingarsjóðs er heimilt, ef samþykkt kveður svo á, að semja við verzlanir héraðsins, eina eða fleiri, um að þær birgi sig af fóðurvörum, eftir því sem sjóðsstjórnin telur nauðsynlegt, og annist öll útlán vörunnar og innheimtu á andvirði hennar, gegn því að sjóðsstjórnin sjái hlutaðeigandi verzlunum fyrir vaxtalausu láni úr sjóðnum í allt að 8 mánuði til fóðurvörukaupanna.

11. gr.

Nú verður almennur fóðurskortur vegna óvenjulegra vetrarharðinda, og er þá sjóðsstjórninni heimilt, með samþykki sýslunefndar og að fengnum tillögum viðkomandi hreppsnefndar, að láta nokkuð af fóðurforða sjóðsins endurgjaldslaust til þeirra bænda, sem verst eru staddir með fóðurforða og efnahag, enda sé sannað, að ásetning þeirra að haustinu hafi ekki verið verri en í meðallagi.

Á sama hátt má bæta tjón á fóðri, sem einstakir bændur verða fyrir, svo sem ef hey brenna óvátryggð, ef vatn eyðir heyi o. fl. Þó má aldrei bæta þann skaða meira en að ⅕ hluta, að dómi forðagæzlumanna og hreppsnefndar, og því aðeins, að minnst ⅓ heildarforðans hafi eyðilagzt.

Aldrei má þó verja meira en hálfum höfuðstól sjóðsins til styrktar samkvæmt þessari grein.

12. gr.

Atvinnumálaráðuneytið semur fyrirmynd að samþykktum fóðurtryggingarsjóða til hliðsjónar fyrir sýslunefndir.

13. gr.

Ef starfsemi fóðurtryggingarsjóðs leggst niður í þeirri mynd, sem lög þessi gera ráð fyrir, er sjóðurinn eign hlutaðeigandi sýslu- eða bæjarfélags. Aldrei má þó verja sjóðnum eða vöxtum hans til annars en fóðurtrygginga.

14. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

81
23. júní

um sveitarstjórnarkosningar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Bæjarstjórnir og hreppsnefndir. Tala bæjarfulltrúa og hreppsnefndarmanna. Kjörtímabil og hvenær kosningar fara fram.

1. gr.

Í hverjum kaupstað skal vera bæjarstjórn. Bæjarstjórnir utan Reykjavíkur skulu skipaðar 7—15 bæjarfulltrúum, en í Reykjavík 15—21 bæjarfulltrúum. Þegar hreppur fær kaupstaðarréttindi, ákveður ráðherra tölu bæjarfulltrúa samkvæmt tillögum hreppsnefndar. Ráðherra getur breytt tölu bæjarfulltrúa innan þeirra takmarka, sem hér eru sett, samkvæmt tillögum bæjarstjórnar.

2. gr.

Í hverjum hreppi skal vera hreppsnefnd. Hreppsnefndir skulu skipaðar 3—7 mönnum. Hreppsnefnd getur breytt tölu hreppsnefndarmanna innan þeirra takmarka, sem hér eru sett, með samþykki sýslunefndar.

3. gr.

Bæjarstjórnir og hreppsnefndir skulu kosnar til 4 ára í senn (sbr. þó 5. gr.). Um leið og kosnir eru bæjarfulltrúar eða hreppsnefndarmenn, skal kjósa menn til vara um sama tímabil, er taka sæti í bæjarstjórn eða hreppsnefnd í forföllum þeirra eftir þeim reglum, sem greinir í XV. kafla þessara laga. Fer um kosninguna samkvæmt ákvæðum þessara laga.

Eigi er skylt að kjósa varamenn í hreppsnefndir þar, sem hreppsnefndarkosningar eru óhlutbundnar.

4. gr.

Almennar bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningar skulu fara fram fjórða hvert ár. Bæjarstjórnarkosningar og hreppsnefndarkosningar í þeim hreppum, þar sem fullir ¾ hlutar íbúanna eru búsettir í kauptúni, fari fram síðasta sunnudag í janúarmánuði, en aðrar hreppsnefndarkosningar síðasta sunnudag júnímánaðar. Þó er ráðherra heimilt að veita leyfi til, að hreppsnefndarkosningar í

81 23. júní

þeim hreppum, þar sem ¾ hlutar íbúanna eru búsettir í kauptúni, fari fram síðasta sunnudag í júnímánuði.

5. gr.

Ef kosning bæjarstjórnar eða hreppsnefndar ferst fyrir á tilskildum eða auglýstum tíma, skal efna til kosninga á ný, svo fljótt sem því verður við komið.

Þegar hreppur fær kaupstaðarréttindi, skal kjósa bæjarstjórn, svo fljótt sem því verður við komið, nema lög ákveði annað.

Þegar hreppi er skipt, skal kjósa hreppsnefnd í hinum nýju hreppum, svo fljótt sem því verður við komið.

Nú hefir í kaupstað, þar sem kosinn er bæjarstjóri, eigi náðst meiri hluti bæjarfulltrúa fyrir kosningu hans, þannig að bæjarstjóri sé í andstöðu við meiri hluta bæjarstjórnar, og getur ráðherra þá ákveðið, að bæjarstjórnarkosningar skuli fara fram á ný.

Nú verður bæjarstjórn eða hreppsnefnd af einhverjum ástæðum ekki fullskipuð fyrir það, að varamenn eru ekki fyrir hendi til að taka autt sæti í bæjarstjórn eða hreppsnefnd, og skal þá kosning fara fram á bæjarfulltrúa eða hreppsnefndarmanni og varamanni í hið auða sæti, svo fljótt sem því verður við komið.

Kjörtímabil bæjarstjórnar í nýjum kaupstað og kjörtímabil hreppsnefndar í nýjum hreppi skal aldrei standa lengur en til næstu almennra bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosninga. Sama gildir um bæjarstjórn, sem kosin er að nýju samkvæmt heimild 4. málsgreinar, og um bæjarfulltrúa og hreppsnefndarmenn, sem kosnir eru samkvæmt 5. málsgrein þessarar greinar.

Allar kosningar, sem fara fram samkvæmt þessari grein, skulu yfirkjörstjórnir auglýsa mjög rækilega og með nægum fyrirvara, að svo miklu leyti sem því verður við komið.

II. KAFLI

Kosningarréttur og kjörgengi.

6. gr.

Kosningarrétt við kosningar til bæjarstjórna og hreppsnefnda hafa allir, karlar og konur, sem

1. eru 21 árs að aldri, þegar kosning fer fram,
2. eru íslenzkir ríkisborgarar eða hafa jafnan rétt við þá,
3. hafa óflekkað mannorð,
4. eru fjárráðir.

Um óflekkað mannorð og fjárræði gilda sömu reglur og þegar um er að ræða kosningarrétt við kosningar til Alþingis.

Kjósandi neytir kosningarréttar síns í þeim kaupstað eða hreppi, þar sem hann er búsettur, eftir þeim reglum og með þeim skilyrðum, er lög þessi setja.

7. gr.

Kjörgengir í bæjarstjórn og hreppsnefnd eru allir þeir, sem kosningarrétt hafa og hans mega neyta í viðkomandi kaupstað eða hreppi.

Ekki mega hjón né menn skyldir að niðjatali sitja samtímis í hreppsnefnd eða bæjarstjórn.

8. gr.

Skylt er bæði konum og körlum, yngri en 60 ára og heilum og hraustum, að taka við kjöri í bæjarstjórn og hreppsnefnd. Þeim, er setið hefir í bæjarstjórn eða hreppsnefnd, er þó óskylt að taka við kjöri fyrr en jafnlangur tími er liðinn síðan hann átti þar síðast sæti, enda tilkynni hann yfirkjörstjórn í síðasta lagi 3 dögum áður en framboðsfrestur er út runninn, að hann skorist undan endurkjöri.

III. KAFLI

Kjördeildir.

9. gr.

Um skiptingu kaupstaða og hreppa í kjördeildir við bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningar gilda ákvæði laga um kosningar til Alþingis.

IV. KAFLI

Kjörstjórnir.

10. gr.

Bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningum stjórna kjörstjórnir. Í hverjum kaupstað og hreppi, sem skipt er í kjördeildir, skal vera yfirkjörstjórn, skipuð 3 mönnum. Í hverri kjördeild hrepps eða kaupstaðar skal vera undirkjörstjórn, skipuð 3 mönnum. Bæjarstjórn eða hreppsnefnd kýs, að viðhöfðum hlutfallskosningum, kjörstjórnir til eins árs í senn úr hópi kjósenda kaupstaðarins eða hreppsins, og jafnmarga til vara. Kjörstjórn velur sér oddvita og skiptir að öðru leyti með sér störfum.

Varamenn taka sæti í kjörstjórnum í forföllum aðalmanna eftir sömu reglum og þegar um kjörstjórnir við kosningar til Alþingis er að ræða, og á sama hátt skal fylla tölu kjörstjórnar, ef varamenn eru ekki fyrir hendi.

V. KAFLI

Kjörskrár.

11. gr.

Kjörskrár til bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosninga semja bæjarstjórnir í kaupstöðum og hreppsnefndir í hreppum. Skulu kjörskrár samdar í febrúar-

81 mánuði ár hvert, samtímis því sem kjörskrár fyrir kosningar til Alþingis eru
23. júní samdar. Sérstaka kjörskrá skal semja fyrir hverja kjördeild. Kjörskrár í kaupstöðum og í hreppum, þar sem almennar hreppsnefndarkosningar fara fram í janúarmánuði, gilda frá 24. janúar næsta ár eftir að þær eru samdar til 23. janúar næsta ár þar á eftir, en í öðrum hreppum frá 24. maí það ár, sem þær eru samdar, til 23. maí næsta ár á eftir.

12. gr.

Á kjörskrá til bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosninga skal taka:

1. Þá, sem fullnægja öllum skilyrðum 6. greinar þessara laga og eru, þegar kjörskrá er samin, heimilisfastir í þeirri kjördeild, sem kjörskráin nær til.
2. Þá, sem skortir það eitt á að fullnægja skilyrðum 1. töluliðs þessarar greinar, að þeir hafa ekki fyllt 21 árs aldur, ef þeir hafa náð þeim aldri áður en kjörskráin gengur úr gildi, enda skal þess þá getið í athugasemd við nafn þeirra, hvaða mánaðardag þeir hafa náð fullum aldri.

13. gr.

Um allan frágang kjörskrár til bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosninga, að öðru leyti en því, er segir í 12. gr. um það, ef vanrækt hefir verið að semja kjörskrá í tæka tíð, um aðgang almennings að kjörskrá frá því að hún hefir verið samin og þangað til hún gengur í gildi, fer á sama hátt sem um kjörskrár við kosningar til Alþingis.

14. gr.

Nú eiga bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar að fara fram, og skal þá tveimur mánuðum áður leggja kjörskrá fram til sýnis almenningi, og fer um allt, er að því lýtur, á sama hátt sem um kjörskrár fyrir kosningar til Alþingis. Um kjörskrárkærur og alla meðferð þeirra fer einnig á sama hátt sem um kjörskrárkærur, þegar um kosningar til Alþingis er að ræða.

15. gr.

Nú ber nauðsyn til, að bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar, aðrar en almennar bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar (sbr. 5. gr.), fari fram með svo stuttum fyrirvara, að ekki er unnt að láta kjörskrá liggja jafnlengi frammi eða veita þá fresti og fyrirvara, sem annars er gert ráð fyrir, og má þá bæjarstjórn eða hreppsnefnd stytta þetta allt hlutfallslega, enda auglýsi hún það nákvæmlega, jafnframt því sem kosningin er auglýst.

16. gr.

Allar bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningar skulu fara fram samkvæmt gildandi kjörskrá. Ekki má kjósandi greiða atkvæði nema í einni kjördeild við sömu bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar og ekki við fleiri en einar bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar, sína á hverjum stað, er fara fram

samtímis eða með styttra millibili en eins árs. Ef kjósandi er á kjörskrá í fleiri kjördeildum en einni eða í fleiri kaupstöðum eða hreppum en einum, ræður hann sjálfur, hvar hann neytir kosningarréttar síns. 81 23. júní

Sá, sem stendur á kjörskrá með athugasemd við nafn sitt (sbr. 12. gr.), skal hafa rétt til að greiða atkvæði, ef hann samkvæmt athugasemdinni hefir öðlazt atkvæðisrétt á kjördegi, annars ekki.

VI. KAFLI

Framboð.

17. gr.

Allar kosningar samkvæmt lögum þessum skulu vera leynilegar. Bæjarstjórnir og hreppsnefndir í hreppum, þar sem fullir ¾ íbúanna eru búsettir í kauptúni, skal kjósa hlutfallskosningu. Sama gildir um kosningar í öðrum hreppum, ef $^1/_{10}$ hluti kjósenda krefst þess bréflega við oddvita kjörstjórnar 6 vikum fyrir kjördag. Þó nægir, að 25 kjósendur krefjist þessa.

18. gr.

Þegar bæjarstjórnar- eða hlutbundnar hreppsnefndarkosningar eiga að fara fram, skulu framboðslistar afhentir oddvita yfirkjörstjórnar eigi síðar en 21 degi fyrir kjördag. Oddviti skal gefa vottorð um móttöku hvers lista.

Á framboðslista skulu að jafnaði vera tvöfalt fleiri nöfn frambjóðenda en kjósa á bæjarfulltrúa eða hreppsnefndarmenn. Nú berst yfirkjörstjórn listi með fleirum nöfnum en tilskilið er, og skal þá nema af listanum öftustu nöfnin, sem fram yfir eru tilskilda tölu.

Hverjum framboðslista skal fylgja skrifleg yfirlýsing frá kjósendum í kaupstaðnum eða hreppnum um, að þeir styðji kosningu listans. Þessir meðmælendur hvers lista mega í Reykjavík ekki vera færri en 100 og ekki fleiri en 200, í öðrum kaupstöðum ekki færri en 20 og ekki fleiri en 40, og í hreppum ekki færri en 10 og ekki fleiri en 20.

Yfirkjörstjórn úrskurðar um kjörgengi. Úrskurði kjörstjórnar má áfrýja til bæjarstjórnar eða hreppsnefndar. Úrskurði bæjarstjórnar eða hreppsnefndar má aftur áfrýja á sama hátt sem fyrir er mælt í 36. gr., ef úrskurður fellur um, að bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður hafi misst kjörgengi.

Ef frambjóðandi deyr áður en kosning fer fram, en eftir að framboðsfrestur er liðinn, má innan þriggja daga setja mann í sæti hans á listanum, ef fullur helmingur meðmælenda listans krefst þess.

81
23. júní

VII. KAFLI
Umboðsmenn.

19. gr.

Hverjum framboðslista skal fylgja til yfirkjörstjórnar skrifleg tilkynning frá frambjóðendum listans, hverjir tveir menn séu umboðsmenn listans.

Um umboðsmenn við bæjarstjórnar- og hlutbundnar hreppsnefndarkosningar gilda hliðstæðar reglur við það, sem gildir um umboðsmenn við kosningar til Alþingis.

VIII. KAFLI
Kosningaundirbúningur.

20. gr.

Kjörstjórnir skulu halda gerðabækur og bóka gerðir sínar á sama hátt sem kjörstjórnir við kosningar til Alþingis.

21. gr.

Jafnskjótt sem framboðsfrestur er liðinn heldur yfirkjörstjórn fund og tekur til meðferðar að úrskurða framboðslistana. Skal umboðsmönnum gefinn kostur á að vera viðstaddir, og fer um allt, er að þessu lýtur, í samræmi við gildandi reglur um úrskurðun framboðslista við kosningar til Alþingis.

22. gr.

Þegar úrskurðað er, hverjir listar verði í kjöri, merkir yfirkjörstjórn þá með bókstöfum, A, B, C o. s. frv., í samræmi við gildandi reglur um lista við kosningar til Alþingis. Ef listar eru ekki bornir fram af pólitískum flokkum, merkir yfirkjörstjórn þá í stafrófsröð, eftir því sem þeir hafa borizt henni eða eftir samkomulagi við umboðsmenn.

Því næst gerir yfirkjörstjórn þegar í stað almenningi kunna listana með auglýsingu, sem birt er á sama hátt sem á hverjum stað er títt að birta opinberar auglýsingar. Í auglýsingunni skal greina bókstaf hvers lista og nöfn frambjóðenda á hverjum lista í réttri röð.

23. gr.

Yfirkjörstjórn sér um gerð kjörseðla, er notaðir verða á kjörfundi við bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar.

Kjörseðil við hlutbundnar kosningar skal gera þannig:

Á hæfilega stórt blað úr góðum þykkum pappír skal prenta eða fjölrita listana hvern við annars hlið í röð eftir bókstöfum þeirra. Niður undan bókstaf hvers lista, sem skal vera stór og greinilegur og standa yfir miðjum listanum, skulu vera nöfn frambjóðenda listans í réttri röð, ásamt stöðu og heimili, ef

nauðsyn þykir til aðgreiningar. Listarnir skulu aðgreindir með feitum lang- 81
strikum, og skal að minnsta kosti ½ cm. breitt bil vera fyrir framan nöfnin á 23. júní
hverjum lista. Efst á seðlinum skal standa sem fyrirsögn **Kjörseðill við bæjarstjórnar (hreppsnefndar) kosningar í .....kaupstað (hreppi)**, með dagsetningu og ártali.

Kjörseðlar við óhlutbundnar kosningar skulu allir vera jafnstórir, með sama lit og úr strikuðum pappír.

Yfirkjörstjórn afhendir undirkjörstjórnum í tæka tíð jafnmarga kjörseðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hverri kjördeild og 10% framyfir. Skal hún gæta sömu varúðar um alla meðferð kjörseðla og ganga jafntryggilega frá þeim til sendingar og skylt er um kjörseðla við kosningar til Alþingis.

Yfirkjörstjórnir skulu sjá um, að undirkjörstjórnir hafi við hendina á kjördegi öll nauðsynleg kjörgögn, eins úr garði gerð og þegar um kosningar til Alþingis er að ræða. Þannig sendir hún þeim jafnframt kjörseðlunum kjörbók til afnota við kosninguna, árituð umslög: stórt umslag með utanáskrift yfirkjörstjórnar og minni umslög undir ónýtta seðla, ágreiningsseðla og afgangsseðla, svo og handbók kosningalaga, sem út er gefin til leiðbeiningar við kosningar til Alþingis, ásamt sérprentun af þessum lögum.

Atkvæðakassa, tilheyrandi poka og innsigli, sem notað er við kosningar til Alþingis, er heimilt að nota við bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningar.

24. gr.

Þar, sem hreppi er ekki skipt í kjördeildir og hreppsnefndarkosning er óhlutbundin, skal vera ein kjörstjórn, og undirbýr hún kosninguna og stjórnar henni.

IX. KAFLI

Atkvæðagreiðsla utan kjörfundar.

25. gr.

Þeir, sem staddir eru eða gera ráð fyrir að verða staddir utan þess kaupstaðar eða hrepps, þar sem þeir standa á kjörskrá, þá er bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosning fer fram, og af þeim ástæðum geta ekki sótt kjörfund, hafa heimild til að greiða atkvæði utan kjörfundar hvar sem er á landinu, og þó aðeins hjá einhverjum bæjarfógeta eða sýslumanni (í Reykjavík lögmanni), eða á skrifstofu eða heimili hreppstjóra, og að svo miklu leyti, sem þeir hafa kjörgögn fyrir hendi.

Í kauptúnum, þar sem er sérstakur lögreglustjóri, sem ekki er jafnframt sýslumaður, er heimilt að greiða atkvæði hjá honum, og ber hlutaðeigandi sýslumanni að láta honum kjörgögn í té í þessu skyni.

Sem kjörgögn við þessa kosningu skal nota afgangs utankjörfundargögn frá kosningum til Alþingis, og fer um allt, er að kosningunni lýtur, í samræmi við gildandi ákvæði um utankjörfundaratkvæðagreiðslu við kosningar til Alþingis.

81
23. júní

X. KAFLI

Atkvæðagreiðsla á kjörfundi.

26. gr.

Um kjörstaði og útbúnað þeirra gilda sömu reglur og við kosningar til Alþingis. Um atkvæðagreiðslu á kjörfundi við bæjarstjórnar- og hlutbundnar hreppsnefndarkosningar fer að öllu leyti samkvæmt gildandi ákvæðum um atkvæðagreiðslu á kjörfundi við kosningar til Alþingis, þegar um er að ræða hlutbundnar kosningar. Atkvæðagreiðsla við óhlutbundnar kosningar fer fram með þeim hætti, að kjósandi gengur inn í kjörklefann og skrifar á kjörseðilinn fullt nafn og heimilisfang þeirra manna, sem hann vill kjósa. Brýtur kjósandi síðan seðilinn saman og stingur honum niður í atkvæðakassann.

XI. KAFLI

Kosningarúrslit.

27. gr.

Um það, ef ekki bjóða sig fleiri fram við bæjarstjórnar- eða hlutbundnar hreppsnefndarkosningar en kjósa á bæjarfulltrúa eða hreppsnefndarmenn, um talning atkvæða, um mat á gildum og ógildum atkvæðum og um úrslit kosninga, hverja skuli úrskurða kosna sem bæjarfulltrúa eða hreppsnefndarmenn og hverja varamenn, í hverri röð og hverjar atkvæðatölur þeirra séu hvers um sig, fer samkvæmt gildandi ákvæðum um kosningar til Alþingis, þegar um hlutbundnar kosningar er að ræða.

Ef um óhlutbundna kosningu er að ræða, fer talning atkvæða fram með þeim hætti, að formaður kjörstjórnar les upp nöfnin, sem á kjörseðlinum standa, og réttir hann svo meðkjörstjórum til athugunar, en þeir skrifa tölurnar niður jafnóðum. Þeir, sem flest atkvæði fá, eru rétt kjörnir.

Þegar úrslit eru kunn um kosningu aðalmanna, byrjar kosning varamanna, og fer um hana á sama hátt.

Um það, ef kosningu í kjördeild þarf að fresta eða hún fellur niður, eða ef atkvæðasending kemur ekki til skila til yfirkjörstjórnar í tæka tíð eða ferst með öllu, fer í samræmi við gildandi ákvæði um kosningar til Alþingis.

XII. KAFLI

Óleyfilegur kosningaróður og kosningaspjöll.

28. gr.

Tilsvarandi framferði við það, sem talið er óleyfilegur kosningaróður eða kosningaspjöll við kosningar til Alþingis, er jafnóleyfilegt að viðhafa við bæjarstjórnar- eða hreppsnefndarkosningar.

XIII. KAFLI

Kosningakærur.

29. gr.

Bæjarstjórnar- og hreppsnefndarkosningar má kæra skriflega fyrir bæjarstjórn eða hreppsnefnd, og skal kæran komin þeim í hendur innan 14 daga frá því er lýst var úrslitum kosningar. Skal leita umsagnar kjörstjórnar um kærur, og skal hún láta uppi álit sitt innan viku í kaupstöðum og 14 daga í hreppum frá því að hún fékk kæruna, og bæjarstjórn kveða upp úrskurð sinn innan viku og hreppsnefnd innan 14 daga þar frá. Úrskurði bæjarstjórnar má skjóta til ráðherra, og skal tilkynning um áfrýjunina komin innan viku til ráðuneytisins og skjöl þau, er áfrýjuninni kunna að fylgja, sett á póst innan sama tíma. Úrskurði hreppsnefndar má skjóta til oddvita sýslunefndar, og skal áfrýjunin komin hon um í hendur innan 14 daga frá dagsetningu úrskurðarins.

Að öðru leyti fer um kærur út af brotum á lögum þessum í samræmi við gildandi ákvæði um kærur út af brotum á lögum um kosningar til Alþingis.

XIV. KAFLI

Kosningar innan bæjarstjórna og hreppsnefnda.

30. gr.

Bæjarstjórn kýs sér forseta úr flokki bæjarfulltrúa og hreppsnefndir oddvita úr flokki hreppsnefndarmanna (sbr. þó 3. málsgr. þessarar greinar).

Í kaupstöðum þeim, þar sem er kosinn, eða verður kosinn, sérstakur bæjarstjóri (borgarstjóri), skal hann kosinn af bæjarstjórn eftir hverjar almennar bæjarstjórnarkosningar, og er kjörtími hans hinn sami og kjörtímabil bæjarfulltrúa. Ekki hefir bæjarstjóri (borgarstjóri) þannig kosinn atkvæðisrétt í bæjarstjórn eða nefndum nema hann sé einnig bæjarfulltrúi. Þó hefir bæjarstjóri (borgarstjóri) óbundið málfrelsi og tillögurétt í bæjarstjórn og nefndum hennar. Ekki má kjósa bæjarstjóra (borgarstjóra) í fastar nefndir bæjarstjórnar, nema hann sé jafnframt bæjarfulltrúi. Þó á hann sæti í föstum nefndum innan bæjarstjórnar sem aukamaður, og má kjósa hann formann nefnda, þótt ekki hafi hann þar atkvæðisrétt.

Nú gegnir, samkvæmt sérstökum lögum, bæjarfógeti eða lögreglustjóri bæjarstjórastörfum í bæjarstjórn eða oddvitastörfum í hreppsnefnd, og fer þá um atkvæðisrétt hans, málfrelsi og tillögurétt samkvæmt því, sem segir um bæjarstjóra (borgarstjóra) í 2. málsgrein þessarar greinar.

Endurkjósa má bæjarstjóra (borgarstjóra), og setur bæjarstjórn með samþykkt, staðfestri af ráðherra, ákvæði um starfssvið hans, laun og skrifstofufé, er greiðist úr bæjarsjóði.

Bæjarstjórn kýs á sama fundi og fastar nefndir eru kosnar tvo endurskoð-

81 endur bæjarreikninganna og tvo til vara. Kosning nefnda og endurskoðenda
23. júní gildir um eitt ár. Bæjarstjórn ákveður laun endurskoðenda og setur þeim erindisbréf.

Heimilt er bæjarstjórn Reykjavíkur að ákveða með samþykkt, staðfestri af atvinnumálaráðherra, að fleiri en einn borgarstjóri skuli vera í Reykjavík, og setja jafnframt reglur um skiptingu starfa þeirra á meðal. Ennfremur getur bæjarstjórn kaupstaðar með samþykkt ákveðið að setja sérstakt bæjarráð, er hafi með höndum framkvæmd tiltekinna málefna bæjarins ásamt bæjarstjóra (borgarstjóra). Heimilt er að láta bæjarráð taka að meira eða minna leyti við starfi fastra nefnda.

31. gr.

Kosningar í nefndir, er bæjarstjórn eða hreppsnefnd kýs, skulu jafnan vera leynilegar og ennfremur hlutbundnar, ef þess er krafizt og fleiri skal kjósa en einn mann. Skal beita hlutfallskosningu sem hér segir: Þeir bæjarfulltrúar eða hreppsnefndarmenn, er komið hafa sér saman um að kjósa allir sömu menn í sömu röð, afhenda forseta bæjarstjórnar eða oddvita hreppsnefndar, þegar til kosninga kemur, lista yfir þá í þeirri röð. Þegar hann hefir tekið við listunum, merkir hann hvern þeirra bókstaf, A, B, C o. s. frv., eftir því, sem hann sjálfur ákveður eða ákveðið hefir verið með samkomulagi eitt skipti fyrir öll þann kjörtíma. Síðan les forseti (oddviti) upp stafnafn hvers lista og nöfn þau, er á honum standa. Þá kjósa bæjarfulltrúarnir þannig, að hver ritar á kjörmiða aðeins stafnafn (A, B, C o. s. frv.) þess lista, er hann vill kjósa eftir. Kjörmiðarnir eru afhentir forseta (oddvita), og nefnir hann upphátt bókstaf hvers miða, en skrifarar rita jafnóðum og telja saman, hve mörg atkvæði hafi fallið á hvern lista, hve mörg á A, hve mörg á B o. s. frv. Tölu þeirri, sem hver listi þannig fær, er svo skipt, fyrst með 1, síðan með 2, síðan með 3 o. s. frv., eftir því sem með þarf. Hlutatölur hvers lista eru ritaðar í röð, hver niður undan annari, og yfir dálkinum er ritaður bókstafur þess lista.

Kosningin fer eftir hlutatölunum, þannig að sá listi fær fyrsta mann, er hæsta á hlutatöluna, sá listi næsta mann, er á næsthæsta hlutatölu, o. s. frv. þar til fullskipað er. Ef jafnháar hlutatölur koma á tvo eða fleiri lista, skal varpa hlutkesti um, hver listinn skuli koma að manni.

Af hverjum lista skulu menn hljóta kosningu í þeirri röð, sem þeir standa á listanum. Sé ekki stungið upp á fleiri nefndarmönnum en kjósa á, lýsir forseti (oddviti) þá rétt kjörna án atkvæðagreiðslu.

32. gr.

Skólanefndarmenn í kaupstöðum, sáttanefndarmenn og aðrir starfsmenn kaupstaða og hreppa, sem kosnir hafa verið almennum kosningum, skulu kosnir af bæjarstjórnum og hreppsnefndum.

XV. KAFLI

Hvernig varamenn taka sæti í bæjarstjórnum og hreppsnefndum.

33. gr.

Varamenn bæjarfulltrúa eða hreppsnefndarmanna kosinna hlutbundum kosningum taka sæti í bæjarstjórn eða hreppsnefnd eftir þeirri röð, sem þeir eru kosnir, þegar bæjarfulltrúar eða hreppsnefndarmenn þess lista, sem þeir eru kosnir á, falla frá, flytjast burtu eða forfallast á annan hátt frá að eiga sæti í bæjarstjórn eða hreppsnefnd.

Varamenn hreppsnefndarmanna kosinna óhlutbundnum kosningum taka sæti þannig, að fyrsti varamaður tekur sæti fyrsta aðalmanns, annar varamaður tekur sæti annars aðalmanns o. s. frv.

Ef bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður forfallast um stundarsakir vegna veikinda eða annars, á hann rétt á að láta varamann taka sæti sitt á meðan.

Varamenn taka sæti í þeim nefndum innan bæjarstjórnar eða hreppsnefndar eða skipuðum af bæjarstjórnum eða hreppsnefndum, er sá bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður sat í, er þeir taka sæti fyrir.

XVI. KAFLI

Kosningar í sýslunefndir og innan sýslunefnda.

34. gr.

Í hverjum hreppi skal kjósa einn sýslunefndarmann til 4 ára og einn varamann til sama tíma. Kosning til sýslunefndar fer fram á sama tíma og kosið er til hreppsnefndar og er stjórnað af sömu kjörstjórn. Nú fara sýslunefndarmaður og varasýslunefndarmaður báðir úr nefndinni áður en kjörtímabil þeirra er liðið, og skal þá þegar kjósa í þeirra stað fyrir þann tíma, sem eftir er af kjörtímabilinu. Til kjörfundar skal boða skriflega með a. m. k. 14 daga fyrirvara. Kosningu sýslunefndarmanna skal haga á sama hátt og hreppsnefndarkosningum. Kæra má kosningu skriflega innan 14 daga, og sker sýslunefnd úr.

35. gr.

Nú er hreppi skipt, og gengur þá sýslunefndarmaður hans og varasýslunefndarmaður þegar úr sýslunefnd. Skal þá þegar kjósa sýslunefndarmann og varasýslunefndarmann í hinum nýju hreppum fyrir þann tíma, sem eftir er af kjörtímabilinu. Kosningu skal haga eftir fyrirmælum 33. gr.

36. gr.

Sýslunefnd er skylt að láta fara fram hlutfallskosningu við kosningar til aukanefnda og annara starfa, er hún kýs menn til, ef þess er krafizt, og fer um kosninguna eftir fyrirmælum 30. gr.

81
23. júní

XVII. KAFLI

Missir kjörgengis. Bæjarfulltrúa, hreppsnefndarmanni eða sýslunefndarmanni veitt lausn eða vikið frá.

37. gr.

Bæjarstjórn eða hreppsnefnd úrskurðar, hvort bæjarfulltrúi eða hreppsnefndarmaður hafi misst kjörgengi eða hvort veita skuli honum lausn. Skjóta má úrskurði hreppsnefndar til sýslunefndaroddvita og úrskurði bæjarstjórnar til ráðherra.

Sýslunefnd úrskurðar þau atriði, sem í 1. málsgr. segir, ef sýslunefndarmaður á hlut að máli.

Úrskurði sýslunefndaroddvita og ráðherra eftir þessari grein má skjóta til dómstólanna.

XVIII. KAFLI

Kostnaður.

38. gr.

Kostnaður við bæjarstjórnarkosningar greiðist úr bæjarsjóði. Kostnaður við hreppsnefndarkosningar greiðist úr hreppssjóði.

XIX. KAFLI

Refsiákvæði.

39. gr.

Brot gegn lögum þessum varða refsingum í samræmi við refsiákvæði laga um kosningar til Alþingis.

XX. KAFLI

Niðurlags- og bráðabirgðaákvæði.

40. gr.

Jafnframt því, sem lög þessi öðlast gildi, falla úr gildi lög nr. 59 14. júní 1929, um kosningar í málefnum sveita og kaupstaða, lög nr. 119 29. des. 1933 og lög nr. 58 23. nóvember 1934, um breytingar á téðum kosningalögum, svo og önnur ákvæði laga, sem koma í bága við ákvæði þessara laga.

Almennar hreppsnefndarkosningar um land allt samkvæmt lögum þessum fara í fyrsta skipti fram á sama ári og hinar næstu almennu bæjarstjórnar-

kosningar, þ. e. árið 1938. Þangað til skal kjósa í hreppsnefndir samkvæmt lögum nr. 59 14. júní 1929, um kosningar í málefnum sveita og kaupstaða, og framangreindum breytingum á þeim lögum. Þó skal umboð allra hreppsnefndarmanna, hvort sem þeir hafa setið lengur eða skemur, falla niður þegar eftir hinar almennu hreppsnefndarkosningar 1938. Samsvarandi gildir um kosningar sýslunefndarmanna. 81 23. júní

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

82 23. júní

um ríkisútgáfu námsbóka.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðherra gefur út, að fengnum tillögum fræðslumálastjóra og ritstjórnar (sbr. 3. gr.), skrá yfir námsbækur þær, sem nauðsynlegar eru til barnafræðslunnar í landinu, þannig, að uppfylltar verði kröfur fræðslulaganna. Í skránni skal greina, til hverra námsgreina bækurnar skuli ná og hverjar kröfur skuli gera um efni og efnismeðferð hverrar bókar.

2. gr.

Ríkið gefur út allar námsbækur, sem nauðsynlegar eru til barnafræðslunnar í landinu samkvæmt skrá þeirri, er um getur í 1. grein, og dreifir þeim út á meðal allra skólaskyldra barna í landinu, hvorttveggja í samræmi við ákvæði þessara laga.

3. gr.

Ritstjórn námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, annast þriggja manna nefnd, skipuð til fjögra ára í senn og á þennan hátt: Einn

82 skipar ráðherra, annar er tilnefndur af fulltrúafundi Sambands íslenzkra barna-
23. júní kennara, hinn þriðji er tilnefndur af félagi kennara við héraðsskólana, þar með talinn Eiðaskóli, og gagnfræðaskólana. Nú er slíkt félag ekki til, og skipar ráðherra þá einnig þriðja manninn í nefndina. Varamenn skulu skipaðir og tilnefndir af sömu aðilum og til sama tíma, og taka þeir sæti í nefndinni í forföllum aðalmanna. Nefndin skiptir sjálf með sér verkum. Ritstjórnin velur bækur til útgáfu í samræmi við skrá þá, er um getur í 1. grein, og eftir því sem fræðslulög og þörf skólanna krefja á hverjum tíma, og er útgefanda (sbr. 4. gr.) að öðru leyti til aðstoðar og ráðuneytis um allt, sem útgáfuna varðar. Sérstaklega lætur nefndin til sín taka alla gerð og fyrirkomulag kennslubóka, samninga við höfunda, stærð upplaga og allan frágang bókanna. Ritstjórnin fær 10 kr. kaup á mann fyrir hvern fundardag, og telst sú þóknun til kostnaðar við útgáfuna.

4. gr.

Ríkisprentsmiðjan annast útgáfu námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Hún annast prentun þeirra, bókband og útsendingu. Forstöðumaður ríkisprentsmiðjunnar annast framkvæmdir starfa fyrir ritstjórnina.

5. gr.

Í tæka tíð fyrir byrjun hvers skólaárs senda skóla- og fræðslunefndir, hver úr sínu skóla- eða fræðsluhéraði, ríkisprentsmiðjunni greinargerð um, hverjar og hve margar námsbækur muni þurfa handa skólaskyldum börnum í héraðinu á skólaári því, er í hönd fer. Greinargerðinni skal fylgja skýrsla yfir tölu skólaskyldra barna héraðsins, og skal þess getið, á hve mörgum heimilum hin skólaskyldu börn séu. Ríkisprentsmiðjan sendir síðan öllum skóla- og fræðslunefndum nægan námsbókaforða til skólaársins.

Ríkisprentsmiðjan og ritstjórnin setja nánari reglur um tilhögun á útsendingu námsbókanna, til tryggingar því, að hvergi verði skortur á námsbókum, og til varnar því, að upplögunum verði eytt í óhófi.

6. gr.

Ríkissjóður greiðir ríkisprentsmiðjunni kostnað við útgáfu og útsendingu námsbóka þeirra, sem ríkisprentsmiðjan gefur út samkvæmt þessum lögum. Skal sú greiðsla nema réttu kostnaðarverði.

7. gr.

Til þess að standast kostnaðinn við útgáfu námsbóka þeirra, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, lætur ríkisstjórnin innheimta námsbókagjald af hverju heimili, þar sem er skólaskylt barn, eitt eða fleiri. Námsbókagjaldið skal nema 5—8 kr. á heimili tvö fyrstu árin eftir að lögin koma í gildi, en eftir það 5 kr. árlega. Húsráðandi greiðir námsbókagjaldið fyrir heimilið, og innheimtir lögreglustjóri það á manntalsþingum, samkv. skrám, er sveitar- eða

bæjarstjórnir semja fyrir lok janúarmánaðar ár hvert og lagðar skulu fram um leið og skattskrár. Ráðherra kveður á um, að fengnum tillögum ritstjórnar, hve hátt gjaldið skuli vera. Gjaldið hefir lögtaksrétt, og er innheimtugjaldið 2% hjá þeim innheimtumönnum, sem ekki hafa skrifstofufé eftir reikningi. Geti framfærandi skólaskylds barns ekki greitt námsbókagjaldið, skal það greiðast úr sveitarsjóði sem önnur gjöld til skólahalds. 82 23. júní

Nú nægja ekki greidd námsbókagjöld til að standast áfallinn útgáfu- og útsendingarkostnað, og er þá ráðherra heimilt að taka lán til útgáfunnar með allt að 6% ársvöxtum, er síðar verður greitt af námsbókagjöldum, ef þau hrökkva til. Ef afgangur verður hinsvegar af námsbókagjöldum, að greiddum útgáfu- og útsendingarkostnaði, skal hann lagður í sérstakan sjóð, námsbókasjóð, til eflingar útgáfunni, og skal sjóðurinn vera í vörzlum fjármálaráðherra.

8. gr.

Skólanefndir og fræðslunefndir fela skólastjórum við fasta skóla og umferðakennurum við umferðakennslu að útbýta námsbókum þeim, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, ókeypis á meðal skólaskyldra nemenda sinna, eftir þörfum þeirra, en gæta skulu þeir alls hófs um eyðslu bókaforðans og ganga ríkt eftir því, að nemendurnir fari vel með bækurnar, enda taki eitt barnið við af öðru á sama heimili um notkun námsbókanna. Um allt þetta má setja nánari ákvæði í reglum þeim, er um getur í 5. grein.

9. gr.

Námsbækur þær, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, mega ekki án heimildar ráðherra ganga kaupum og sölum, að viðlögðum sektum, 10—100 krónum, enda skal þess getið með greinilegri áletrun á hverju eintaki.

10. gr.

Ráðherra skal, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út eða útvega og útbýta til skólaskyldra barna á sama hátt sem námsbókum þeim, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum, öðrum skólanauðsynjum, svo sem forskriftarbókum, stílabókum, teiknibókum, vinnubókum, pappír og ritföngum, enda sýni það sig, að greidd námsbókagjöld hrökkvi fyrir slíkum viðbótarkostnaði.

11. gr.

Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út námsbækur í lestri fyrir byrjendur og aðrar bækur til smábarnakennslu, til undirbúnings hinni opinberu barnafræðslu, og útbýta þeim á tilsvarandi hátt við það, sem fyrir er mælt um aðrar námsbækur, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Ráðherra leggur ekki fyrir ríkisprentsmiðjuna að hefja þessa útgáfu fyrr en jafnóðum og að svo miklu leyti sem greidd námsbókagjöld hrökkva fyrir kostnaðinum.

82 23. júní

12. gr.

Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að leggja fyrir ríkisprentsmiðjuna að gefa út fleiri eða færri námsbækur og aðrar skólanauðsynjar fyrir nemendur annara almennra skóla en barnaskóla og útbýta þeim á sama hátt sem námsbókum til barnafræðslunnar, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Ráðherra leggur ekki fyrir ríkisprentsmiðjuna að hefja þessa útgáfu fyrr en jafnóðum og að svo miklu leyti sem greidd námsbókagjöld hrökkva fyrir kostnaðinum, en jafnframt því, sem útgáfa námsbóka er hafin samkvæmt þessari grein, er ráðherra heimilt að ákveða, að námsbókagjöld þau, sem innheimt eru samkvæmt 7. grein, skuli hækka á hverju því heimili, þar sem er nemandi, einn eða fleiri, í almennum skóla, öðrum en barnaskóla, enda gangi útgáfa þeirra námsbóka fyrir, sem sameiginlegar geta verið sem flestum skólum. Ráðherra hækkar námsbókagjaldið samkvæmt þessari grein smátt og smátt, eftir því sem útgáfan er aukin samkvæmt henni, en aldrei má námsbókagjaldið nema meiru en 15 krónum á heimili. Af heimili, þar sem er skólaskylt barn og jafnframt nemandi í öðrum skóla en barnaskóla, skal aðeins tekið hið hærra námsbókagjald. Ráðherra setur sérstakar reglur til tryggingar því, að hið hærra námsbókagjald innheimtist með skilum af hverju gjaldskyldu heimili.

13. gr.

Um afskipti fræðslumálastjórnarinnar, ritstjórn, útgáfu, útsendingu og dreifingu námsbóka þeirra og skólanauðsynja, sem um getur í 10., 11. og 12. grein, fer að öllu leyti á tilsvarandi hátt við það, sem fyrir er mælt um námsbækur handa skólaskyldum börnum, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum.

14. gr.

Ráðherra er heimilt, að fengnum tillögum ritstjórnarinnar, að fela ríkisprentsmiðjunni að gefa út eða útvega og selja við kostnaðarverði til almennra skóla landabréf, veggmyndir og aðrar slíkar skólanauðsynjar.

15. gr.

Nú eru fyrir á markaðinum námsbækur, sem að dómi ritstjórnarinnar fullnægja kröfum þeim, sem gerðar eru til slíkra námsbóka í skrá þeirri, er um getur í 1. grein, og er þá ríkisprentsmiðjunni heimilt, í samráði við ritstjórnina, að semja um kaup á upplögum þeirra bóka við því verði, er miðað sé við kostnaðarverð. Leita skal staðfestingar ráðherra á öllum slíkum kaupsamningum. Um námsbækur þær, sem keyptar hafa verið samkvæmt þessari grein, gilda að öllu leyti sömu reglur sem um námsbækur þær, sem út eru gefnar samkvæmt þessum lögum. Þó nær bann 9. greinar við sölu bókanna ekki til annara eintaka en þeirra, sem ríkisprentsmiðjan hefir látið úti og letrað á slíkt bann.

16. gr. 82

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og skal skólaskyldum börnum séð fyrir ókeypis námsbókum frá og með skólaárinu 1937—1938, enda skal námsbókagjald samkvæmt 7. gr. innheimt í fyrsta sinni 1937. 23. júní

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

83
23. júní

um ráðstafanir til varnar því, að skipum sé leiðbeint við ólöglegar fiskveiðar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hver sá, sem sendir eða tekur á móti skeyti — hvort heldur er loftskeyti eða talskeyti — til eða frá skipi, sem ætla má, að sé að veiðum hér við land, skal skyldur að leggja fram lykil að hverju því dulmáli, sem notað kann að vera við skeytasendinguna. Það er m. a. dulmál samkvæmt lögum þessum, ef notað er í skeyti mál í óvenjulegri merkingu.

2. gr.

Hver sá, sem sendir skeyti til eða frá veiðiskipi, skal undirrita á hverju slíku skeyti drengskaparvottorð um það, að ekkert sé í efni skeytisins, sem stuðlað geti að brotum á fiskveiðalöggjöfinni, forðað sökunaut við töku eða gefið veiðiskipi bendingu um ferðir varðskipanna. Undirrita má slíkt drengskaparvottorð í eitt skipti fyrir öll hjá landssímastjóra.

Starfsmenn loftskeytastöðva eða lofttalstöðva mega ekki afgreiða dulmálsskeyti til eða frá veiðiskipi fyrr en fyrir þá hefir verið lagður lykill að skeytunum, og skulu þeir þýða skeytin, eftir því sem kringumstæður leyfa og ástæður þykja til. Þyki loftskeytamanni skeyti eða skeytaviðskipti að einhverju leyti grunsamleg, skal hann stöðva afgreiðslu slíkra skeyta og gera landssímastjóra þegar í stað aðvart, en hann rannsakar málið nánar og tilkynnir dómsmálaráðherra.

83 Undanþegin þessum ákvæðum eru skeyti frá útlöndum og frá erlendum
23. júní skipum um íslenzkar strandastöðvar til skipa í hafi. Þyki loftskeytamanni skeyti þau eða skeytaviðskipti, er um ræðir í þessari málsgrein, að einhverju leyti grunsamleg, skal hann þegar gera landssímastjóra aðvart, en hann tilkynnir dómsmálaráðherra.

3. gr.

Öll skeyti til og frá veiðiskipum eða milli veiðiskipa — hvort heldur eru loftskeyti, talskeyti eða lofttal — skulu rituð á skeytaeyðublöð og send landssímastjórninni að liðnum hverjum mánuði, en landssíminn geymir þau að minnsta kosti í 5 ár.

„Orðsendingar" til og frá veiðiskipum eru stranglega bannaðar, nema í lífsháska, aðrar en þær, sem eingöngu snerta loftskeytaþjónustuna, enda skulu afrit af þeim fylgja með skeytunum.

Til frekara eftirlits ber starfsmönnum strandastöðva landssímans og loftskeytamönnum á varðskipunum að taka og skrá, eftir því sem þeim er frekast unnt, loftskeyta- og talstöðvaviðskipti milli veiðiskipa innbyrðis og senda mánaðarlega til landssímastjórnarinnar.

Dómsmálaráðuneytið hefir hvenær sem er aðgang að öllum þeim plöggum, er varða greint eftirlit, enda hafi sá eða þeir, sem dómsmálaráðherra útnefnir til þess, undirritað þagnarheit samkvæmt fyrirmælum alþjóðareglugerðar þar um.

4. gr.

Með reglugerð má ákveða nánar um framkvæmd laga þessara og refsa fyrir brot á reglugerðinni sem eftir lögunum.

5. gr.

Hver sá, sem sannur verður að því, með skeytum, firðtali, ljósmerkjum eða á hvern annan hátt, að hafa ætlað að stuðla að brotum á fiskveiðalöggjöfinni, forða sökunaut frá töku eða gefa veiðiskipi bendingar um ferðir varðskipanna, skal sæta 3—15 þúsund króna sekt, eða fangelsi, sem hækka má allt að 2 ára hegningarvinnu, ef sakir eru miklar eða brot ítrekað.

Önnur brot á lögum þessum varða sektum, nema þyngri refsing sé lögð við að lögum.

6. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerð, settri samkvæmt þeim, skal farið sem með opinber lögreglumál.

7. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.) *Hermann Jónasson.*

LÖG

84
23. júní

um viðauka við lög nr. 36 11. júlí 1911, um forgangsrétt kandidata frá Háskóla Íslands til embætta.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Aftan við 1. gr. laganna bætist:

Þeir, sem lokið hafa kandidats- eða meistaraprófi í íslenzkum fræðum við heimspekideild háskólans, skulu hafa forgangsrétt um kennslu í íslenzkri tungu, sögu og bókmenntum við alla skóla ríkisins, þegar kennsla í þessum greinum nemur fullu kennarastarfi eða sérstakur kennari er tekinn til starfsins.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

LÖG

85
23. júní

um meðferð einkamála í héraði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um sáttir.

1. gr.

Hver hreppur og hver kaupstaður skal vera sáttaumdæmi. Dómsmálaráðherra getur þó gert breytingar á þessu eftir tillögum bæjarstjórnar eða hreppsnefndar.

85 2. gr.

23. júní Í hverju sáttaumdæmi skulu vera tveir sáttamenn og tveir varasáttamenn. Tekur varamaður sæti aðalmanns, er hann má ekki skipa það. Ennfremur tekur varamaður sæti í sáttanefnd, ef ágreiningur verður milli sáttamanna.

Í kaupstöðum skipar bæjarstjórn sáttamenn og varasáttamenn, en utan kaupstaða hreppsnefnd, til 4 ára í senn. Þó skulu núverandi sáttamenn og varasáttamenn gegna starfinu kjörtíma sinn út. Endurskipa má sáttamenn.

3. gr.

Áður en maður tekur sæti í sáttanefnd fyrsta sinni, skal hann rita undir heit í sáttabók um það, að hann skuli rækja starfið með samvizkusemi og óhlutdrægni.

4. gr.

Til sáttastarfans má skipa hvern mann, heilan og hraustan, karl sem konu, er náð hefir 25 ára aldri, er fjár síns ráðandi, hefir óflekkað mannorð, er búsettur í sáttaumdæminu, enda gegni hann ekki fastri dómarastöðu eða hafi málflutningsstörf að atvinnu.

Hverjum þeim, er skipa má til sáttastarfans, er skylt að taka hann að sér. Undanþegnir eru þó:

1. Embættismenn eða sýslunar, sem óhægt væri eða ómögulegt að rækja hvorttveggja starfið samtímis.
2. Þeir, sem reka eða stunda atvinnu eða gegna annari stöðu, er ekki fær samrímazt sáttastarfanum án verulegs óhagræðis eða tjóns aðilja.
3. Þeir, sem vegna vanheilsu mundu eiga verulega óhægt með að gegna starfanum.
4. Sextugir menn eða eldri.

Sýslumaður eða bæjarfógeti (lögmaður) metur ástæður til undanfærslu samkvæmt 1.—3. tölulið, en skjóta má úrskurði hans til dómsmálaráðherra, sem sker úr málinu til fullnaðar.

5. gr.

Einkamál almennt skal leggja til sátta fyrir sáttamenn. Ef slík mál eru ekki löglega lögð til sátta eða lögleg sáttatilraun er ekki framkvæmd, þar sem þess er kostur, þá skal vísa máli frá dómi. Sbr. þó 11. og 15. tölul. 3. málsgr. þessarar greinar.

Undanþegin sáttatilraun eru:

1. Mál til heimtingar bóta fyrir gæzluvarðhald eða afplánun refsingar að ósekju.
2. Gagnsakir, ef ekki er krafizt sjálfstæðs dóms um gagnkröfu.
3. Mál, sem höfða má með opinberri stefnu.
4. Mál, höfðuð á hendur erlendis búsettum manni, sem ekki hefir, sækjanda vitanlega, umboðsmann hér á landi, er heimild hafi til að gera sátt fyrir hönd verjanda.

Héraðsdómari leitar sátta í:

1. Málum um faðerni barna.
2. Málum milli húsbænda og hjúa og lærimeistara og nemanda samkvæmt hjúa- og námsmannalögum.
3. Málum til kaupgreiðslu kaupafólks, vor-, haust- og vetrarmanna hjá þeim, er landbúnað reka, þeirra, er vinna á eða við útgerð manns og ekki eru lögskráðir samkvæmt sjómannalögum, verkafólks við hverskonar iðju eða iðnað, daglaunamanna við hverskonar vinnu í landi, bifreiðarstjóra, sendisveina, afgreiðslumanna við verzlanir og annara, sem líkt er ástatt um.
4. Málum, sem sjó- og verzlunardómur fer með.
5. Málum, þar sem varnaraðiljum, einum eða fleirum, er skylt að þola dóm utan varnarþings síns samkv. 82. og 83. gr.
6. Málum til staðfestingar kyrrsetningu eða lögbanni.
7. Skiptamálum og nauðasamninga.
8. Sakauka- og meðalgöngumálum.
9. Gagnsökum, þar sem sjálfstæðs dóms er krafizt um gagnkröfu.
10. Víxilmálum og tékka og skuldabréfa samkvæmt 3. tölulið 207. gr.
11. Þar sem aðiljar hafa skriflega fyrirfram samið um að ganga framhjá sáttanefnd.
12. Landamerkja- og fasteignamálum.
13. Hjónabandsmálum.
14. Málum um rétt manna til atvinnurekstrar, til firma, vörumerkis, og málum þeim, er í lögum um hlutafélög greinir og áður skyldu sæta gestaréttarmeðferð, ef þau fara eigi til sjó- og verzlunardóms.
15. Ef báðir aðiljar lýsa því skriflega fyrir dómara við þingfestingu, að útilokað sé, að sátt komist á í málinu fyrir sáttamönnum.
16. Ef gallar þykja vera á sáttatilraun sáttamanna, en dómari telur sækjanda ekki verða gefin sök á þeim, getur hann krafizt þess, að dómari leiti sátta í málinu.

6. gr.

Þegar sáttamenn fara með úrskurðarvald í málum, þá gilda sömu reglur um skyldu þeirra og rétt til að víkja sæti sem um venjulega dómendur. Annarskostar er sáttamanni skylt að víkja sæti:

1. Ef hann er aðili máls eða fyrirsvarsmaður aðilja eða þjónn.
2. Ef hann er maki aðilja, unnusti eða unnusta, skyldur honum eða mægður að feðgatali eða niðja, kjörforeldri eða kjörbarn, fósturforeldri eða fósturbarn, eða skyldur eða mægður til hliðar í fyrsta lið.

Rétt er sáttamanni að víkja sæti, ef hann er riðinn við mál siðferðislega eða fjárhagslega, eða hann ber kala til aðilja, enda er aðilja rétt að krefjast þess, að sáttamenn víki sæti, ef hann telur hættu á því, að sáttamaður verði vilhallur. Sáttamanni ber jafnan að vekja athygli aðilja á því, ef hann telur einhverja slíka ástæðu vera fyrir hendi um sjálfan sig eða samverkamann sinn, er kynni að heimila honum eða að gera honum skylt að víkja sæti. Sáttamenn taka báðir þátt í úrlausn þess, hvort annar þeirra eða báðir eigi að víkja sæti.

85 7. gr.

23. júní Ríkissjóður leggur til tölusetta, gegnumdregna og innsiglaða bók í hvert sáttaumdæmi. Dómsmálaráðuneytið löggildir sáttabækur. Sáttamenn rita í bók skýrslu um stað og stund sáttafundar, nöfn aðilja, hverjir sótt hafi fundinn, úrskurði, ákvarðanir um frest og annað, er taka þarf ákvörðun um. Aðiljar skulu rita nöfn sín undir bókanir.

Úrskurði samkvæmt 21. gr. má þó, ef hagkvæmara þykir, rita í sérstaka bók, úrskurðabók, sem ríkissjóður leggur einnig til og löggilt er á sama hátt og sáttabók.

8. gr.

Sækjandi snýr sér til annarshvors sáttamannsins í sáttaumdæmi verjanda með skriflega beiðni um fyrirtöku máls á sáttafundi þar. Í beiðni skal greina nöfn aðilja, stöðu og heimili, ásamt lýsingu á málavöxtum, kröfum þeim, er aðili ætlar að gera, kröfu um úrskurð sáttamanna, ef því er að skipta, og kröfu um, að máli verði vísað til aðgerða dómstóla, ef sáttatilraun verður árangurslaus, nema úrskurðar megi krefjast.

Sáttamaður ritar á kæru ákvörðun sína um stað og stund sáttafundar. Sáttamaður ákveður hverju sinni frestinn, er í kaupstöðum má skemmstur vera tveir sólarhringar, en annarsstaðar tveir til fjórir sólarhringar. Sækjandi lætur síðan birta sáttakæru, og fer um birtingu hennar með sama hætti sem um birtingu dómstefnu.

9. gr.

Aðili skal sækja sjálfur sáttafund, nema lögleg forföll banni. En lögleg forföll eru:

a. Sjúkdómur aðilja sjálfs eða heimamanna hans eða annara, ef hann þarf að annast þá eða leita þeim læknishjálpar.
b. Veður, torfærur eða önnur óviðráðanleg atvik.
c. Ef fundarsókn skyldi valda honum vinnumissi eða tjóni á atvinnu hans eða öðrum hagsmunum.
d. Embættis- eða sýslunarstörf, er aðili hefir fyrirfram ákveðið eða ekki þola bið.
e. Ef aðili skal sækja annan sáttafund eða dómþing, er fyrr hefir verið ákveðið, enda megi aðili ekki sækja hvorttveggja sjálfur.

Ekki er aðilja heldur skylt að sækja sjálfur sáttafund, ef hann er búsettur eða dvalfastur utan sáttaumdæmis og eigi hann að minnsta kosti 10 kilómetra veg að fara á landi til sáttafundar eða 5 kilómetra á sjó, eða samanlagt 10 kilómetra á sjó og landi.

Fyrirsvarsmanni ólögráða manns, félags eða stofnunar, er skylt að sækja sjálfur sáttafund með sama hætti sem aðilja er það. Ef fleiri en einn eru fyrirsvarsmenn aðilja, er nægilegt, ef einn þeirra sækir sáttafund með umboð hinna, ef atbeina þeirra þarf til sáttargerðar.

10. gr. 85

Ef aðili sækir ekki sjálfur sáttafund samkvæmt 9. gr., skal hann, ef þess 23. júní
er kostur, senda þangað umboðsmann sinn með skriflegu, ótakmörkuðu umboði til að koma fram fyrir sína hönd. Umboðsmaður skal vera lögráða maður, karl eða kona, með óflekkað mannorð og þeim kostum búinn að öðru leyti, að við hann sé semjandi.

11. gr.

Nú sækir sækjandi ekki sáttafund sakir löglegra forfalla, og skal þá fresta máli hæfilegan tíma eftir ákvörðun sáttamanna, enda skal tilkynna aðilja á hans kostnað, hvenær og hvar mál verði aftur fyrir tekið. Annarskostar vísa sáttamenn máli frá sér. Ef verjandi sækir ekki sáttafund, skal ávallt vísa máli til aðgerða dómstóla, ef sækjandi sækir sáttafund og krefst þess.

12. gr.

Nú sækir verjandi hvorki sjálfur sáttafund né sendir þangað hæfan umboðsmann með löglegu umboði, og skal þá, ef sátt kemst ekki á, dæma hann til að greiða málskostnað í héraði, hver sem málsúrslit verða þar, og til að greiða sekt í ríkissjóð fyrir brot á sáttalöggjöfinni. Ef aðili hefir sent umboðsmann á sáttafund, er gagnaðilja, er sjálfur hefir komið eða sannað hefir heimild sína til að senda þangað umboðsmann, rétt að skora á andstæðing sinn að sanna heimild sína til að senda umboðsmann fyrir sig. Ef sá aðili verður ekki við áskoruminni, fer um greiðslu málskostnaðar af hans hendi og sekt fyrir brot á sáttalöggjöfinni sem fyrr segir.

13. gr.

Enginn skal eiga aðgang að sáttafundi aðrir en sáttamenn og aðiljar eða umboðsmenn þeirra, nema bæði sáttamenn og aðiljar leyfi, eða sáttamenn telji aðilja nauðsynlegt eða heppilegt að hafa sér aðstoðarmann á sáttafundi. Eigi skal bóka tilboð eða játningar aðilja á sáttafundi, og eigi má leiða sáttamenn eða aðra, sem þar kunna að vera, vitni um skýrslur aðilja um málavöxtu eða sáttaboð, nema báðir aðiljar samþykki.

14. gr.

Eigi skal fresta meðferð máls fyrir sáttamönnum, nema báðir aðiljar samþykki, eða sáttamenn telji nauðsynlegt að veita frest til að skýra málsatriði, sem ágreiningur er um og ráða mundi úrslitum um árangur sáttatilraunar. Rétt er þá aðilja, og þá aðeins gegn mótmælum gagnaðilja, að afla skýrslna fyrir dómi eða matsgerðar um þau atriði, enda sýni hann dómara vottorð sáttamanna um frestun málsins fyrir þessar sakir.

15. gr.

Ef sátt kemst á, þá skal rita efni hennar í sáttabók, enda ber sáttamönnum að sjá um, að það sé löglegt og skýrt og greinilega orðað. Gegn lögmæltum rit-

85 launum er sáttanefnd skylt að láta aðiljum í té staðfest eftirrit af sátt. Rita mega
23. júní þeir og sátt samstundis á sáttakæru eða blað fest við hana.

16. gr.

Sátt er löglegur aðfarargrundvöllur.

Sátt skortir samningsgildi, ef sáttamenn hafa með vísvitandi ósannindum, ólöglegri nauðung eða öðru óhæfilegu atferli stutt að sáttargerðinni, svo og ef á brestur skilyrði kröfuréttarins að öðru leyti til þess, að bindandi samningur geti komizt á eða haldið gildi sínu.

Sátt skortir aðfararhæfi, ef hún er ógild sem samningur, eða ef sáttamenn hafa verulega brotið skyldu sína í öðrum greinum en í 2. málsgrein segir, eða hún er gerð af óhæfum umboðsmanni.

17. gr.

Hvervetna þess er aðili byggir rétt fyrir dómi á sátt — þar með talinn skipta-, fógeta- og uppboðsréttur — getur gagnaðili véfengt gildi hennar, og sker dómur úr.

Rétt er aðilja að höfða mál með venjulegum hætti til staðfestingar eða vefengingar sáttar. Í sambandi þar við getur aðili haft uppi kröfu um dóm um sakarefnið.

18. gr.

Ef sátta verður ekki auðið, og sáttamenn neyta ekki úrskurðarvalds, geta þeir þess í sáttabók, að sáttatilraun hafi reynzt árangurslaus og að máli sé vísað til aðgerða dómstólanna. Jafnframt rita þeir samsvarandi vottorð á sáttakæru.

19. gr.

Fyrirmæli 8.—18. gr. taka og til sáttatilrauna og sátta fyrir dómstólum. Þó verður dómur að leggja til grundvallar úrlausnir hliðsetts dóms varðandi sáttastarfsemi í máli, þar sem hann hefir gegnt sáttastörfum. Við sáttaumleitun dómara skal hafa þingvotta, og bókanir um sáttir skal rita í þingbók með samsvarandi hætti sem að framan segir um bókanir í sáttabækur.

20. gr.

Dómari metur öll atriði varðandi réttarfarsgildi árangurslausrar sáttatilraunar.

Öll atriði annars um hæfileika og vald sáttamanna, svo og hvert atriði um framferði þeirra og aðferð, er þeir starfa að sáttum, má bera undir viðkomandi héraðsdómara innan 7 daga frá því, er það atvik gerðist, sem kært er. Sáttamenn eiga þá að láta aðilja í té eftirrit af því, sem þeir kunna að hafa bókað um málið, eða skriflega synjun sína um aðgerðir í því, ásamt athugasemdum um það, ef þeir vilja. Jafnframt tilkynnir aðili andstæðing sínum, að hann skjóti ágreiningnum til héraðsdómara, og sendir honum, ásamt kæru sinni og málsskjölum, vottorð um þessa tilkynningu. Andstæðingurinn getur sent dómara athugasemdir sínar innan 7 daga eftir að honum var tilkynnt málskotið. Að

þeim fresti liðnum skal dómari kveða upp úrskurð um deiluefnið á vikufresti, og er það fullnaðarúrskurður. 85 23. júní

21. gr.

Sáttamenn hafa úrskurðarvald um mál sem hér segir:

a. Ef sækjandi sækir ekki eða lætur ekki sækja sáttafund að forfallalausu, geta sáttamenn eftir kröfu verjanda úrskurðað honum hæfilega þóknun fyrir árangurslausa fundarsókn.
b. Eftir kröfu sækjanda skulu sáttamenn úrskurða mál:
   1. Ef verjandi sækir ekki sáttafund, þótt hann sé löglega til kvaddur, enda séu forföll ekki sönnuð eða sennileg, og hafi sækjandi látið þess getið í sáttakæru, að hann mundi úrskurðar krefjast.
   2. Ef verjandi sækir sáttafund og samþykkir berum orðum kröfu sækjanda, en sátt kemst þó ekki á vegna ágreinings um aukaatriði, svo sem vöxtu, afborganir, greiðslu sáttakostnaðar, eða af öðrum ástæðum.

Sáttamenn mega því aðeins úrskurða kröfu, að hún sé til greiðslu peninga borgaralegs eðlis eða greiðslu opinbers gjalds í peningum, enda nemi innstæða kröfunnar aldrei yfir 500 krónum.

Ekki mega sáttamenn úrskurða kröfu:

1. Ef verjendur eru fleiri en einn, og ekki samþykkja báðir þeirra eða allir, er sáttafund sækja, kröfuna, eða einhver þeirra hefir eigi sótt fund sakir forfalla.
2. Ef sækjandi hefir tryggt kröfu sína með kyrrsetningu eða lögbanni, og mál er lagt til sátta og lögmæti þeirra athafna er vefengt.
3. Ef verjandi telur sér óskylt að svara til sakar fyrir þeim sáttamönnum, og þeir telja þá varnarástæðu rétta.
4. Ef mál er svo flókið eða illa skýrt, að sáttamenn telja sér ekki fært að úrskurða það.

Nú hefir verjandi uppi gagnkröfu til skuldajafnaðar, er sækjandi samþykkir, og skal hún þá koma til skuldajafnaðar aðalkröfu. Ef gagnkröfu er mótmælt, vísa sáttamenn málinu frá sér til aðgerða dómstólanna, nema telja megi sannað, að gagnkrafan sé annaðhvort rétt eða röng.

22. gr.

Bóka skal kröfur aðilja, málsástæður og varnir og aðrar yfirlýsingar að aðalefni til. Fresti skal að jafnaði ekki veita, nema aðiljar séu á það sáttir. Þó má veita aðilja stuttan frest gegn mótmælum hins til að afla skjala eða vitnisburðar fyrir dómi, ef það þykir nauðsynlegt til sönnunar eða skýringarauka málsatviki. Að málflutningi loknum, sem venjulega skal vera munnlegur, bóka sáttamenn, að mál sé tekið til úrskurðar.

23. gr.

Þegar sáttamenn úrskurða mál samkvæmt 21. gr. 1. málsgr. a. og b. 1., skal byggja úrskurð á framkomnum gögnum og skýrslum aðilja, að svo miklu leyti sem þær fara ekki í bága við þau. Annarskostar skal byggja úrskurð á því, sem fram er komið af hálfu beggja aðilja.

85 23. júní

24. gr.

Úrskurði skal rita í sáttabók eða úrskurðabók (sbr. 7. gr.). Í úrskurði skal greina nöfn, heimili og stöðu aðilja, kröfur og aðalefni máls og framkomnar varnarástæður, og meta gildi þeirra. Loks skal draga niðurstöðuna saman í stutt mál, hvað inna skuli af hendi, ef því er að skipta, um greiðslu vaxta og málskostnaðar o. s. frv. Úrskurði skal venjulega upp kveða þegar í stað, og aldrei síðar en viku eftir lok málflutnings. Ef aðiljar, annar eða báðir, eru viðstaddir, skal lesa úrskurð í heyranda hljóði.

25. gr.

Úrskurði sáttamanna má fullnægja með aðför að viku liðinni frá uppkvaðningu hans, ef sá aðili, sem greiða skal eftir úrskurði, var við uppsögn hans staddur, en ella að viku liðinni frá birtingu, enda hafi aðiljar ekki orðið á annan fullnustufrest sáttir.

26. gr.

Ákvörðun sáttamanna um að vísa máli frá sér til aðgerða dómstólanna verður ekki áfrýjað.

Úrskurði sáttamanna um efni máls má skjóta til viðkomandi héraðsdómara bæði til staðfestingar og breytingar áður liðnir séu 2 mánuðir frá uppkvaðningu hans eða birtingu samkvæmt 25. gr. Ef sérstaklega stendur á, getur héraðsdómari þó veitt, gegn 15 kr. gjaldi í ríkissjóð, leyfi til áfrýjunar, þar til 4 mánuðir eru liðnir frá áðurnefndum tíma. Nú hefir úrskurði verið áfrýjað samkvæmt framanskráðu, en máli frávísað, og þarf þá ekki leyfi til að áfrýja málinu einu sinni á ný, ef réttarstefna er út gefin eða utanréttarstefna er birt innan 4 vikna frá uppkvaðningu frávísunardóms, enda þótt málinu yrði annars ekki áfrýjað leyfislaust.

Fyrir héraðsdómi eru aðiljar bundnir við þær kröfur og viðurkenningar, sem fram hafa komið fyrir sáttamönnum. Nýjar varnir, ný gögn og nýjar gagnkröfur má leggja leyfislaust fyrir dóm.

Um meðferð máls fyrir héraðsdómi fer annars eftir almennum reglum.

27. gr.

Sáttanefndarmaður fær 1 krónu fyrir hvert mál, er hann reynir sátt um, og að auki 2 krónur fyrir hvert mál, er hann úrskurðar samkv. 21. gr.

Sáttanefndarmenn, er þurfa að takast ferð á hendur til þess að mæta á sáttafundi, skulu fá endurgjald fyrir ferðakostnað, allt að 7 krónum á dag.

28. gr.

Sáttamenn skulu árlega senda viðkomandi sýslumanni eða bæjarfógeta (lögmanni) skýrslu um mál þau, er þeir hafa haft til meðferðar á árinu, eftir fyrirmynd og innan þess tíma, er dómsmálaráðherra ákveður. Einnig skulu sáttamenn senda sömu embættismönnum jafnharðan skýrslu um sektir, er aðili kann að hafa undirgengizt að greiða á sáttafundi.

II. KAFLI

Um dómara o. fl.

29. gr.

Með dómstörf í einkamálum, þar á meðal skipti, fógetagerðir og uppboð, fara almennt sýslumenn, hver í sinni sýslu, í Reykjavík lögmaður, en í öðrum kaupstöðum bæjarfógetar. Haldast skulu gildandi ákvæði um dómendur í landamerkjamálum og öðrum fasteignamálum og í lóðamerkjamálum í Reykjavík. Meðdómendur skipa að öðru leyti dóma eftir reglum laga þessara.

Í kauptúnum, þar sem sérstakur lögreglustjóri er skipaður lögum samkvæmt, fer hann með mál þau, er í 1.—3. tölul. 3. málsgr. 5. gr. segir.

Rétt er héraðsdómara að halda dómþing utan lögsagnarumdæmis síns, ef það þykir heppilegt til upplýsinga í máli, enda valdi það ekki verulegum drætti á því, og greiði sá kostnaðarauka þar af, sem slíkrar dómsathafnar beiðist.

Nú er maður settur til að dæma ákveðið mál, og skal hann þá kveða upp dóm á heimili sínu, nema dómsuppkvaðning í lögsagnarumdæmi, þar sem mál var flutt, valdi hvorki kostnaðarauka né drætti á dómsuppsögn.

30. gr.

Dómsmálaráðherra setur dómara til að fara með og dæma einstök mál (setudómara), þar sem hinn reglulegi dómari hefir vikið dómarasæti.

Ef mál er sérstaklega umfangsmikið eða vandasamt að öðru leyti, svo að ætla má, að hinn reglulega dómara skorti tíma frá öðrum embættisstörfum eða sé af öðrum ástæðum ofvaxið að fara með það, getur dómsmálaráðherra skipað sérstakan dómara til að gegna því, enda hafi hinn reglulegi dómari færzt undan að sinna máli af nefndum ástæðum. Hinum skipaða dómara er þá, nema öðruvísi sé mælt í skipunarbréfi hans, heimilt að halda dómþing í málinu hvar á landinu sem vera skal. Heimildin í þessari málsgrein tekur og til skipta-, fógeta- og uppboðsgerða.

Ríkissjóður greiðir alltaf þann kostnað, sem leiðir af skipun dómara samkvæmt þessari grein.

31. gr.

Konungur skipar hina reglulegu héraðsdómara. Þeir taka laun úr ríkissjóði samkvæmt launalögum, lífeyri eftir lífeyrislögum og skrifstofufé samkvæmt þar um settum reglum. Ríkissjóður leggur þeim til nauðsynleg skrifstofugögn.

Í kaupstöðum skulu hinir reglulegu héraðsdómarar hafa skrifstofu í kaupstaðnum, enda þótt þeir hafi jafnframt lögsögu í fleirum lögsagnarumdæmum, nema ráðherra kveði öðruvísi á. Annarsstaðar getur ráðherra, ef ágreiningur rís, ákveðið embættisbústað héraðsdómara, að fengnum tillögum hlutaðeigandi sýslunefndar eða sýslunefnda.

32. gr.

Engan má skipa í fast dómarasæti, nema hann:

1. Sé svo andlega og líkamlega hraustur, að hann geti gegnt stöðunni.

85 2. Sé 25 ára gamall.
23. júní 3. Sé lögráður og hafi forræði fjár síns.
4. Hafi óflekkað mannorð.
5. Hafi íslenzkan ríkisborgararétt.
6. Hafi lokið embættisprófi í lögfræði við háskóla Íslands eða jafngildu prófi við aðra háskóla samkvæmt íslenzkum lögum.
7. Hafi ennfremur 3 ár samtals verið skrifstofustjóri, fulltrúi í stjórnarráðinu eða fulltrúi héraðsdómara, þar á meðal lögreglustjórans í Reykjavík, lögreglustjóri eða bæjarstjóri, bankastjóri, sendiherra eða fulltrúi sendiherra, verið kennari í lögum við háskólann, gegnt málflutningsstörfum að staðaldri eða verið settur héraðsdómari, eða gegnt opinberu starfi, sem laga- eða hagfræðipróf þarf til. Leggja má saman starfstíma í hverri einstakri af starfsgreinum þessum. Undantekningu frá ákvæðum þessa töluliðs má gera um menn, er sérstakan orðstír hafa getið sér fyrir ritstörf um lögfræðileg efni.

Settir héraðsdómarar og dómarar samkvæmt 30. gr. skulu fullnægja ákvæðum 1.—6. tölul. þessarar greinar. Þó má til bráðabirgða og ef sérstaklega stendur á, setja yngri mann en 25 ára, og mann, er ekki hefir lokið embættisprófi í lögum. Slíkan mann má þó ekki setja lengur en 3 mánuði í senn.

33. gr.

Dómsmálaráðherra getur löggilt héraðsdómurum fulltrúa, er sé að minnsta kosti 21 árs gamall og fullnægi skilyrðunum í 1. og 3. og 4.—6. tölul. 32. gr. Utan kaupstaða má þó víkja frá skilyrðinu í 6. tölul., ef aðili hefir að minnsta kosti tvö ár gegnt að staðaldri skrifarastörfum í skrifstofu héraðsdómara.

Löggiltur fulltrúi getur, auk nótarialgerða, framkvæmt á ábyrgð héraðsdómara þessar dómsathafnir:

1. Uppskriftargerðir í sambandi við skipti búa.
2. Fógetagerðir.
3. Uppboðsgerðir.

Ef fulltrúi fullnægir skilyrðum 6. töluliðar 32. gr., getur hann og kveðið upp úrskurði í sambandi við áðurnefndar dómsathafnir.

Rétt er dómsmálaráðherra að löggilda fulltrúa héraðsdómara til að framkvæma allskonar dómsathafnir í forföllum héraðsdómara eða vegna annríkis og á hans ábyrgð.

Dómsmálaráðherra getur með reglugerð ákveðið, að fulltrúar lögmannsins í Reykjavík, einn eða fleiri, hafi með höndum, undir eftirliti lögmannsins, hverskonar dómsathafnir, og skal í reglugerðinni nánar ákveðið um þá starfskiptingu.

34. gr.

Dómari skal bæta tjón af dómaraverkum sínum, ef hann veldur því af ásetningi eða gáleysi. Um refsiábyrgð dómara fer samkvæmt almennum hegningarlögum og sérákvæðum einstakra laga.

Í æðra dómstóli má með dómi í aðalmálinu eða sjálfstætt gera héraðsdómara að greiða skaðabætur vegna meðferðar sinnar á máli, enda hafi honum verið stefnt til greiðslu skaðabóta. Í héraði verður dómari einungis sóttur til greiðslu skaðabóta vegna dómaraverks í sambandi við opinbert mál út af því eða eftir að refsidómur hefir verið kveðinn upp yfir honum í opinberu máli fyrir afbrot í dómarastarfi í því máli. 85 23. júní

Með dómi æðra dómstóls í aðalmálinu eða sjálfstætt má dæma héraðsdómara til sektar 50—1000 kr. fyrir hverskonar misferli um meðferð þess, enda hafi honum verið stefnt til ábyrgðar eða æðri dómur telji aðgerðir hans svo löglausar og aðfinnsluverðar, að þær skuli varða sektum.

Ennfremur er hverjum þeim, er telur héraðsdómara hafa gert á hluta sinn í dómstarfi, rétt að kæra hann fyrir æðra dómi samkvæmt ákvæðum 199. gr., enda getur þá æðri dómur dæmt dómara til að greiða sekt samkvæmt 3. málsgr. eða veitt honum áminningu.

35. gr.

Nú telur dómsmálaráðherra dómara hafa misst hin almennu dómaraskilyrði, eða hafa gert sig sekan um misferli í dómarastarfi, enda hafi áminning æðra dóms eða ráðherra ekki komið að haldi, eða dómari hefir að áliti ráðherra með öðrum hætti rýrt svo álit sitt siðferðislega, að hann megi ekki lengur gegna dómaraembætti, og víkur ráðherra honum þá frá embætti um stundarsakir, en síðan skal höfða mál á hendur honum til embættismissis svo fljótt sem verða má.

Ef svo verður ástatt um dómara, er settir hafa verið til að gegna dómaraembætti um stundarsakir, eða dómara samkvæmt 30. gr. eða fulltrúa dómara, sem í 1. málsgr. segir, getur dómsmálaráðherra þegar tekið af honum starfann, án þess að bera þurfi málið undir dómstóla.

Rétt er hverjum þeim, er samkvæmt 1. eða 2. málsgr. hefir verið sviptur embætti eða starfa, að höfða mál með venjulegum hætti á hendur dómsmálaráðherra fyrir hönd ríkisvaldsins til úrlausnar um lögmæti þeirrar ráðstöfunar, enda höfði hann málið innan 6 mánaða frá því, er hún var gerð.

36. gr.

Dómari víkur úr dómarasæti í máli, ef hann er:

1. Aðili máls eða fyrirsvarsmaður aðilja. Þó þarf dómari venjulega ekki að víkja, þótt hann hafi eða hafi haft í embættisnafni önnur afskipti af máli, sem hann nú skal fara með sem dómari.
2. Skyldur eða mægður aðilja að feðgatali eða niðja eða að öðrum lið til hliðar, maki hans, unnusti eða unnusta, kjörforeldri eða kjörbarn, fósturforeldri eða fósturbarn.
3. Skyldur eða mægður fyrirsvarsmanni aðilja eða málflytjanda að feðgatali eða niðja eða að 1. lið til hliðar, maki hans, unnusti eða unnusta, kjörforeldri eða kjörbarn, fósturforeldri eða fósturbarn,

85 4. Hefir borið vitni um málsatvik eða verið skoðunar- eða matsmaður í málinu.
23. júní 5. Hefir flutt málið eða leiðbeint aðilja í því.
6. Er svo venzlaður vitni eða matsmanni sem í 3. tölul. segir, enda sé krafizt úrskurðar um skyldu vitnis eða heimild til að bera vitni eða staðfesta skýrslu sína.
7. Er óvinur aðilja, eða málið varðar hann eða venzlamenn hans verulega fjárhagslega eða siðferðislega, eða annars er hætta á því, að hann fái ekki litið óhlutdrægt á málavöxtu.

37. gr.

Dómari skal víkja af sjálfsdáðum, ef svo stendur á sem í 1.—6. tölul. 36. gr. segir. Annars getur hann bæði vikið af sjálfsdáðum eða eftir kröfu aðilja, enda þarf hann þá ekki að víkja fyrr en mál er tekið til dóms eða kveða þurfi upp úrskurð, nema aðili hafi krafizt þess eða mál sé munnlega flutt.

Dómari úrskurðar sjálfur, hvort hann víki sæti. Ef dómari víkur sæti, ber honum að gera það, sem nauðsynlegt kann að vera til að halda máli í réttu horfi, þar til setudómari tekur við því. Hann getur og látið af hendi eftirrit af málsskjölum og gefið út dómsgerðir, þótt hann hafi vikið sæti.

Fulltrúi dómara er, án sérstakrar skipunar, óhæfur til að vinna þau dómarastörf, sem dómari má ekki vinna samkvæmt 36. gr.

Úrskurði dómara um, að hann víki sæti, verður ekki skotið til æðra dóms. Úrskurði, þar sem dómari neitar að víkja sæti, má kæra til æðra dóms samkvæmt 199. gr., enda hvílir þá málið á meðan.

III. KAFLI

Um þinghöld, þingbækur, þingvotta o. fl.

38. gr.

Í kaupstöðum skal halda bæjarþing til meðferðar allra mála, sem ekki eru sérsaklega undantekin, einu sinni í viku eða oftar, eftir ákvörðun dómsmálaráðherra, og á þeim stað og stund, sem ákveðið verður, ef mál eru fyrir hendi. Dómara í kaupstað er vítalaust, þótt niður falli bæjarþing, ef hann vegna embættisferðar í lögsagnarumdæmi sínu getur ekki sótt þing, enda líði aldrei meira en hálfur mánuður milli bæjarþinga. Utan kaupstaða skal halda manntalsþing til meðferðar dómsmála á þingstað réttum í þinghá hverri einu sinni á ári, eins og verið hefir, en auk þess skal aukadómþing heyja, þegar þörf gerist og á þeim stað í þinghá hverri, sem dómari ákveður hverju sinni.

Dómsmálaráðherra getur ákveðið, að reglulegt dómþing skuli halda í einstökum lögsagnarumdæmum eða þinghám oftar en einu sinni á ári, þar sem þörf krefur.

Þingleyfi eru frá 20. des. til 6. jan. og frá pálmasunnudegi til annars í páskum. Ennfremur getur dómsmálaráðherra ákveðið þingleyfi í kaupstöðum 1—2 mánuði á sumrin.

Framkvæma skal dómsathafnir í þingleyfum, sem ekki mega bíða, svo sem dómsuppsögn, fógetagerðir, skiptagerðir og uppboðsgerðir. 85 23. júní

39. gr.

Dómþing í þinghúsum og öðrum húsum, sem notuð eru til almennings nota, skal heyja í heyranda hljóði, nema aðiljar óski eða dómari telji hentara vegna aðilja, vitna eða almennings hagsmuna að heyja þing fyrir luktum dyrum, og kveður dómari þá upp úrskurð um þessi atriði. Rétt er dómara að vísa almenningi eða einstökum mönnum út úr þingsal, ef návist þeirra horfir til truflunar þingfriði, eða maður kemur annars ósæmilega fram við dómara eða aðra.

Ef sækjanda máls verður vísað út úr þingsal samkvæmt 1. málsgr., fellur mál hans niður. Ef verjanda er vísað út, getur sækjandi þegar krafizt dóms í málinu, eins og það þá er.

Ef einstakur maður ljær hús sín til þinghalds, getur hann bannað óviðkomandi mönnum aðgang að því. Ákvæðin hér að framan taka og til þinghalds í húsum einstakra manna, eftir því sem við á.

Dómari getur bannað, að viðlögðum allt að 1000 króna sektum, nema þyngri refsing liggi við að öðrum lögum, að skýra opinberlega í orðum eða á annan hátt frá því, sem gerist í þinghöldum, sem hann hefir ákveðið, að halda skuli fyrir luktum dyrum.

Ákvæði greinar þessarar taka einnig til skipta-, fógeta- og uppboðsgerða, eftir því sem við á.

40. gr.

Þingmálið er íslenzka. Skjölum á erlendu máli skal fylgja þýðing löggilts skjalaþýðanda, ef hans er kostur. Ef aðili, eða vitni, er ekki nægilega fær í íslenzku, skal aðili hafa með sér og á sinn kostnað löggiltan dómtúlk til aðstoðar dómara, ef unnt er. Nú er löggilts skjalaþýðanda eða dómtúlks ekki kostur, og skal þýðandi skjals þá staðfesta þýðingu sína fyrir dómi, ef hún er vefengd, og túlkur vinna heit fyrir dómi um, að hann skuli rækja starfann eftir beztu getu.

Ef dómari treystir sér til að þýða skjal á erlendu máli eða aðiljar þýða það og eru sammála um, að þýðingin sé rétt, eða dómari getur sjálfur spurt aðilja eða vitni á erlendu máli, kemur vöntun á skjalaþýðanda eða túlki ekki að sök. Annarskostar vísar dómari máli frá dómi, dómsathöfn verður óframkvæmanleg eða ekki verður tekið tillit til skjals, allt eftir því sem á stendur.

41. gr.

Þar sem einn maður situr í dómi, skulu jafnan vera tveir þingvottar. Þeir skulu fullnægja almennum vitnaskilyrðum, og auk þess mega þeir hvorki vera svo venzlaðir dómara né aðilja sem segir í 1. málsgr. 1. tölul. 125. gr. Það er borgaraskylda að vera þingvottur. Þeim ber 1 króna fyrir hverja klukkustund

85 eða brot úr klukkustund, er þeir missa af starfi sakir þingvottastarfsemi sinnar,
23. júní þó eigi minna en 50 au. fyrir hvert mál.

42. gr.

Hverju héraðsdómaraembætti skulu fylgja þessar dómsmálabækur til afnota í einkamálum:

1. Manntalsþingbók (utan kaupstaða).
2. Bæjarþingsbók (í kaupstöðum).
3. Aukaþingbók (utan kaupstaða).
4. Sjódómsbók og verzlunardóms í kaupstöðum og þar utan kaupstaða, er þörf þykir, eftir ákvörðun dómsmálaráðherra.
5. Landamerkja- og fasteignamálabók (utan Reykjavíkur).
6. Skiptabók.
7. Fógetabók.
8. Uppboðsbók.

   Í bækur þessar skráir dómari skýrslu um mál þau, sem til meðferðar eru hverju sinni, með þeim hætti, sem tíðkazt hefir, þar á meðal úrskurði, sem upp eru kveðnir þegar í stað, um skjöl þau, sem fram hafa verið lögð, um kröfur þær, sem fram hafa komið, og þau efni yfir höfuð, sem í IX. kafla greinir, vitnaskýrslur, nefningu matsmanna og staðfesting matsgerða o.s.frv.
9. Dómabók. Þar skal skrá dóma og úrskurði aðra en þá, sem áður greinir.

Ríkissjóður leggur bækur þessar til. Þær skulu vera tölusettar, gegnumdregnar og innsiglaðar. Dómsmálaráðuneytið löggildir þær.

Héraðsdómari, eða fulltrúi hans, heldur dómsmálabækur. Aðiljar skulu undirrita það, er hverju sinni hefir verið bókað um mál, ef það hefir að geyma skuldbindingu samkvæmt borgaralegum lögum, er þeir hafa sannfært sig um, að rétt sé bókað, en dómari og þingvottar undirrita að loknu þinghaldi í einu lagi allt það, sem þar hefir verið bókað.

Dómsmálabækur skal rita skýrt og greinilega, og rita hverja blaðsíðu að fullu. Ef bókun þarf að leiðrétta, skal strika yfir hana, en hvorki skafa út né gera ólæsilegt með öðrum hætti það, sem bókað hefir verið.

43. gr.

Skjöl öll, sem fram eru lögð í dómi, skal merkja í áframhaldandi töluröð og votta á þau um framlagninguna. Skjölin eru eign dómstólsins, en lána má þau aðiljum, enda telst sá aðili, sem leggur skjal aðeins fram í einu eintaki og án eftirrits, samþykkja það. Dómari skal, eftir að dómur hefir verið kveðinn upp í máli, fá aðilja frumrit af framlögðu málsskjali gegn því, að staðfest eftirrit af skjalinu fylgi málsskjölunum, ef aðili þarf frumritsins til sönnunar rétti sínum annarsstaðar.

Ef sækjandi skilar ekki aftur léðum málsskjölum, áður en mál er tekið til dóms, skal hefja málið, nema skjal skipti auðsjáanlega ekki verulega máli eða aðiljar komi sér saman um innihald þess. Ef verjandi skilar ekki léðum máls-

skjölum, skal dæma málið eftir bókuðum kröfum sækjanda, nema svo sé á- 85
statt um skjal sem nú var sagt. 23. júní

44. gr.

Gegn lögmæltum ritlaunum er dómara skylt að láta viðkomendum í té staðfest eftirrit úr dómsmálabókum og málsskjölum, þar á meðal dómsgerðir í heild sinni, innan hæfilegs tíma og aldrei síðar en þremur vikum eftir að eftirrits hefir verið beiðzt, en rétt er að krefjast ritlauna fyrirfram eftir því, sem dómari áætlar þau. Það varðar sektum, ef eftirrit eru ekki af hendi látin á réttum tíma, og má þá beita ákvæðum 34. gr.

IV. KAFLI

Um sakaraðilja.

45. gr.

Sakaraðili getur hver sá verið, einstaklingur, félag eða stofnun, sem að landslögum getur átt réttindi eða borið skyldur. Dómstólar, þar á meðal skipta-, fógeta- og uppboðsréttur, hafa vald til að dæma mál allra þeirra, er aðiljar geta verið, nema undantekningar séu gerðar í landslögum eða samkvæmt þjóðarétti.

Varnir, byggðar á aðildarskorti, leiða til sýknu, ef þær metast á rökum byggðar.

46. gr.

Nú eiga fleiri en einn óskipt réttindi eða bera saman óskipta skyldu, og eiga þeir þá óskipta sakaraðild. Ef þeir taka ekki allir þátt í málshöfðun eða ef þeim er eigi öllum veittur kostur á að svara til sakar, þá skal vísa máli frá dómi. Ef þeir sækja ekki allir dómþing, skulu þeir, er það gera, taldir hafa heimild til að skuldbinda hina. Nú eru yfirlýsingar slíkra aðilja fyrir dómi ósamrímanlegar, og skal þá sú yfirlýsing, sem gagnaðilja er hagkvæmari, lögð til grundvallar, nema sýnt sé, að hún sé röng, eða að sá, er hana setti fram, hafi skort þekkingu á málsatviki. Ef þeir gera mismuandi kröfur, skal ekki fara út fyrir þá kröfu, er skemmst gengur. Nú skulu málsúrslit samkvæmt dómi velta á eiði eða drengskaparheiti samaðilja, eins eða fleiri, og hafa þeir þá tapað máli að því leyti, nema báðir þeir eða allir, sem eiðsheimildin nær til, vinni eið eða drengskaparheit.

47. gr.

Því aðeins er fleirum mönnum rétt að sækja mál í félagi og því aðeins er rétt að sækja fleiri menn í einu máli, að dómkröfurnar séu af sömu rót runnar. Annarskostar vísar dómari máli frá dómi að öllu leyti, eða einhverju, ef varakrafa er gerð um dóm að efni til, að því leyti sem slík meðferð er heimil samkvæmt framansögðu.

85 23. júní

Ákvæði fyrri málsgr. þessarar greinar taka og til skiptagerða, fógetagerða og fasteignauppboða, eftir því sem við á.

48. gr.

Nú vill sækjandi eftir þingfestingu máls stefna nýjum aðilja til að svara til sakar ásamt þeim, er hann hefir þegar stefnt, og er það því aðeins heimilt, að skilyrðum 1. málsgr. 47. gr. sé fullnægt, enda hafi sækjanda eigi verið unnt að stefna hinum nýja aðilja áður en mál var þingfest, og verði honum ekki heldur um það kennt.

49. gr.

Rétt er verjanda að hafa uppi gagnkröfu til skuldajafnaðar í máli, ef skilyrði til hans eru fyrir hendi, án þess að gagnstefna. Ef sjálfstæðs dóms er krafizt um gagnkröfu, þarf gagnstefnu. Ef kröfu má skuldajafna, má jafnan krefjast sjálfstæðs dóms um afgang hennar. Annarskostar verður krafa því aðeins heimt sem gagnkrafa, að hún sé af sömu rót runnin sem aðalkrafa eða samið hafi verið um það, að hana mætti heimta með gagnsök í máli um dómkröfu aðalsakar. Aðalsök og gagnsök skulu sóttar og varðar sem eitt og sama mál.

50. gr.

Rétt er þriðja manni að ganga inn í mál annara manna, ef úrslit þess máls skipta hann máli að lögum. Skal hann þá stefna báðum hinum upphaflegu aðiljum, og gera kröfu um, að honum verði leyfð meðalgangan, og að honum verði dæmt sakarefnið, ef því er að skipta, eða að dómur verði annars svo felldur, að verndaður verði réttur hans.

51. gr.

Meðferð mála þeirra, er í 46.—50. gr. segir, fer að öðru leyti eftir fyrirmælum laga þessara, eftir því sem við á.

52. gr.

Ef úrslit máls geta skipt þriðja mann máli að lögum, svo sem vegna vanheimildar, þá getur aðili tilkynnt honum málareksturinn og skorað á hann að veita sér þann styrk í málinu, er honum er kostur.

53. gr.

Ef sækjandi framselur réttindi þau, er dómkrafa hans varðar, eftir að sáttakæra hefir verið útgefin, eða, þar sem dómari leitar sátta eða sáttatilraun er óþörf, eftir birtingu utanréttarstefnu, útgáfu réttarstefnu eða, þar sem stefndur hefir mætt óstefndur, eftir þingfestingu máls, og áður en mál er tekið til dóms, tekur hinn nýi eigandi við málinu í stað hins og í því ástandi, er það þá var í, enda verður hann þá jafnan að sæta þeim vörnum, er rétt var að hafa uppi gagnvart hinum upphaflega sækjanda, nema viðskiptabréfskrafa sé, enda hafi

hinn nýi eigandi hvorki vitað né átt að vita, að mál var höfðað eða að máls- 85
höfðun stóð til. 23. júní

Nú deyr sækjandi á þeim tíma, er í 1. málsgr. segir, eða bú hans er tekið til gjaldþrotameðferðar, og taka þá erfingjar eða bú við máli, ef réttindi þau, sem dómkrafan varðar, áskotnast erfingjum eða búi, með þeim hætti, er í 1. málsgr. segir. Ef réttindin ganga ekki til erfingja eða bús, fellur mál niður að öðru en því, að dæma má erfingja eða bú til greiðslu málskostnaðar.

Ekki veldur það aðiljaskiptum, þótt sækjandi staðfesti ráð sitt á þeim tíma, sem í 1. málsgr. segir, hvernig sem fjármálum hjóna er farið.

54. gr.

Nú afhendir verjandi á tímabili því, er í 53. gr. 1. málsgr. segir, hlut eða réttindi, er hann er sóttur til að láta af hendi, og er sækjanda þá rétt að halda máli áfram gegn hinum upphaflega verjanda, enda verður hinn nýi eigandi þá bundinn við dóm í málinu, nema hann hafi eignazt hlut eða réttindi með þeim hætti, að varnir eða réttindi annara manna yfir hinu afhenta glatist gagnvart honum.

Ef verjandi deyr eða bú hans er tekið til gjaldþrotameðferðar á áðurnefndu tímabili, þá tekur erfingi eða bú við málinu, ef sú skylda, sem dómkrafa varðar, flyzt á erfingja eða bú. Ella fellur mál niður að öðru en því, að dæma má bú eða erfingja til greiðslu málskostnaðar.

V. KAFLI

Um málflytjendur.

55. gr.

Aðilja er jafnan rétt að fara sjálfur með mál sitt fyrir dómi, ef hann er löghæfur til að ráðstafa sakarefninu. Lögráðamaður fer með mál þeirra, sem ekki geta sjálfir farið með það samkvæmt framansögðu. Nú hefir slíkur maður engan lögráðanda, og getur dómari þá skipað honum fyrirsvarsmann í því máli. Stjórnendur félags eða stofnunar fara, einn eða fleiri, með mál þeirra.

Ef aðili máls er einstakur maður, getur hann jafnan látið frændur sína að feðgatali eða niðja, maka sinn, systkini sín, tengdaforeldri eða tengdabarn, stjúpforeldri eða stjúpbarn, kjörforeldri eða kjörbarn, fara með mál fyrir sig. Félög eða stofnanir, sem hafa embættisgenga lögfræðinga í fastri þjónustu sinni, geta látið þá fara með mál sín. Ef mál er rekið utan Reykjavíkur, getur aðili ennfremur falið hverjum lögráða manni, sem hefir óflekkað mannorð og almennan andlegan þroska, meðferð máls síns. Ef mál er rekið fyrir dómi í Reykjavík og aðili fer ekki sjálfur með mál sitt, eða lögmæltur fyrirsvarsmaður eða venzlamaður samkvæmt áðursögðu, skal hann fela meðferð þess löggiltum málflutningsmanni, og tekur þetta einnig til skipta-, fógeta- og uppboðsgerða, eftir ákvörðun dómara, ef sækja þarf þar mál eða verja með líkum hætti og

85 fyrir venjulegum dómi. Í Reykjavík má maður ekki annars flytja mál annars
23. júní manns í hans eða sjálfs sín nafni, nema hann standi í áðurnefndu sambandi við aðilja eða sé löggiltur málflutningsmaður. Dómsmálaráðherra getur, að fengnum tillögum héraðsdómara, ákveðið, að fyrirmæli þessarar málsgreinar um málflytjendur í Reykjavík skuli og taka til annara kaupstaða, þar sem enginn hörgull er löggiltra málflutningsmanna.

56. gr.

Héraðsdómari getur veitt hverjum þeim löggildingu til að vera héraðsdómsmálflutningsmaður, sem hefir íslenzkan ríkisborgararétt, hefir náð 25 ára aldri, hefir óflekkað mannorð, er lögráður, hefir forræði á búi sínu og hefir lokið embættisprófi í lögfræði við háskóla Íslands, enda hafi hann sýnt með flutningi 4 mála fyrir einhverjum héraðsdómi, og séu tvö málanna að minnsta kosti munnlega flutt, að hann sé hæfur til starfans. Enginn má þreyta raun þessa oftar en þrisvar, og skal hann áður en hann gerir það leggja fyrir dómara vottorð dómsmálaráðuneytisins um það, að hann fullnægi öðrum lögmæltum skilyrðum til að fá löggildingu sem héraðsdómsmálflutningsmaður. Fyrir löggildinguna skal greiða 50 króna gjald í ríkissjóð.

Lögfræðingar þeir, sem stunda málflutning fyrir héraðsdómi í Reykjavík sjálfstætt eða sem fulltrúar hæstaréttarmálflutningsmanna, þegar lög þessi öðlast gildi, skulu þó hafa rétt til að flytja þar mál áfram fyrst um sinn, en lokið skulu þeir hafa rauninni innan þriggja ára frá þeim tíma.

Þar, sem héraðsdómur er eigi fjölskipaður, setur dómsmálaráðherra 2 prófdómendur úr flokki dómara landsins, hæstaréttarmálflutningsmanna eða prófessora lagadeildar háskólans til að dæma um málflutningsraun samkv. 1. málsgr. Hinn reglulegi dómari ákveður þóknun fyrir þetta starf, og greiðist hún úr ríkissjóði.

57. gr.

Áður manni sé veitt löggilding sem héraðsdómsmálflutningsmaður, skal hann heita því skriflega og að viðlögðum drengskap, að hann skuli rækja með trúmennsku og samvizkusemi þau málflutningsstörf, sem honum verða falin.

58. gr.

Löggiltum héraðsdómsmálflutningsmönnum er heimilt að fara með mál fyrir héraðsdómi, hvar sem er á landinu. Sama er um hæstaréttarmálflutningsmenn.

59. gr.

Héraðsdómsmálflutningsmönnum er skylt að flytja þau opinber mál og gjafsóknar- eða gjafvarnarmál, sem þeim verða falin, þar í kaupstað, er þeir hafa skrifstofu, eða þar í grennd, enda hafi þeir opna skrifstofu á tilteknum stað, og tilkynni dómara það. Annars ráða þeir því sjálfir, hvaða málflutningsstörf þeir taka að sér.

Nú óskar aðili, er skipa skal talsmann, að fá sér ákveðinn héraðsdóms- 85
málflutningsmann skipaðan, og skal þá veita honum það, nema einhverjar sér- 23. júní
stakar ástæður mæli því í gegn.

Ef mál er munnlega flutt, ber héraðsdómsmálflutningsmanni að gera það sjálfur eða fela flutning þess öðrum löggiltum málflutningsmanni. Annars er héraðsdómsmálflutningsmanni rétt að láta fulltrúa sinn flytja mál fyrir dómi, þar á meðal skipta-, fógeta- og uppboðsrétti.

60. gr.

Fyrir flutning gjafsóknar- og gjafvarnarmála skal ákveða málflytjanda laun með dómi í aðalmálinu.

Héraðsdómsmálflutningsmanni er rétt að áskilja sér hæfilegt endurgjald fyrir störf sín, þar á meðal hluta af málsupphæð eða hærra endurgjald, ef mál vinnst, en ef það tapast.

Loforð um sýnilega ósanngjarnt endurgjald fyrir málflutningsstarf er ekki skuldbindandi.

61. gr.

Rétt er héraðsdómsmálflutningsmönnum að taka sér fulltrúa, hvern þann, er lokið hefir embættisprófi í lögum við háskóla Íslands, er 21 árs að aldri, hefir óflekkað mannorð, er lögráða og hefir forræði á búi sínu. Málflutningsmaður tilkynnir héraðsdómara, þar sem hann hefir skrifstofu, ef hann hefir tekið sér fulltrúa. Héraðsdómari getur leyft héraðsdómsmálflutningsmanni að taka sér ákveðinn mann fulltrúa, þótt hann hafi ekki lokið lögfræðiprófi, enda sé slíkra manna þar ekki kostur og viðkomandi sé að áliti héraðsdómara fær um að inna venjuleg fulltrúastörf héraðsdómsmálflutningsmanna af hendi. Hvenær sem héraðsdómara þykir ástæða til, getur hann afturkallað slíkt leyfi.

62. gr.

Nú mætir löggiltur héraðsdómsmálflutningsmaður eða hæstaréttarmálflutningsmaður eða fulltrúi þeirra fyrir aðilja á dómþingi, og skal hann þá talinn hafa umboð til þess, nema annað sé sannað. Aðrir málflutningsumboðsmenn verða að sanna umboð sitt, ef það er vefengt.

Í málflutningsumboði felst, nema öðruvísi sé mælt, heimild til að framkvæma sérhvað það, sem venjulegt er til flutnings slíks máls fyrir dómi. Umbjóðandi er bundinn við málflutningsathafnir og yfirlýsingar umboðsmanns síns bæði um forms- og efnisatriði máls, enda þótt hann hafi takmarkað umboð gagnaðilja sínum í óhag. Ef umbjóðandi hefir takmarkað umboð gagnaðilja sínum í hag, er takmörkunin bindandi fyrir umbjóðanda sem málflutningsyfirlýsing fyrir dómi.

Skipun stjórnvalds eða dómara til að flytja mál felur í sér rétt og skyldu til að gera allt það, sem venjulegt er, heppilegt eða nauðsynlegt til þess að koma máli fram og til að ná sem heppilegustum málalokum fyrir aðilja með öllum löglegum hætti.

85 63. gr.

23. júní Löggiltir málflutningsmenn skulu velja sér úr sínum hópi þrjá fulltrúa til að koma fram fyrir hönd sína og stéttarbræðra sinna gagnvart dómurum og stjórnarvöldum í málum, er stéttina varða. Dómsmálaráðuneytið setur reglur um kjör fulltrúa og gæzlu þeirra á málum stéttarinnar, í samráði við einn eða fleiri löggilta málflutningsmenn eða stjórn félags þeirra, ef slíkur félagsskapur kynni að verða stofnaður áður en reglur þessar yrðu settar.

Stjórnendur félagsskapar löggiltra málflutningsmanna geta veitt einstökum félagsmönnum áminningar og gert þeim á hendur allt að 100 króna sekt til félagssjóðs fyrir framferði í starfi þeirra, er telja má stéttinni ósamboðið. Rétt er aðilja að bera slíkt mál undir félagsfund, er úrskurðar málið til fullnaðar.

64. gr.

Löggiltir héraðsdómsmálflutningsmenn eru opinberir sýslunarmenn og hafa skyldur og réttindi samkvæmt því, meðal annars þagnarskyldu um það, er aðili trúir þeim fyrir sem málflutningsmönnum.

65. gr.

Ef löggiltur héraðsdómsmálflutningsmaður missir einhvers þeirra skilyrða, sem í 56. gr. segir, hefir hann fyrirgert rétti þeim, sem löggildingin veitir. Ef löggiltur héraðsdómsmálflutningsmaður hefir þrisvar verið sektaður samkvæmt 188. gr. eða ef fulltrúar héraðdómsmálflutningsmanna samkvæmt 63. gr. eða félagsstjórn leggja einróma til, að ákveðinn héraðsdómsmálflutningsmaður verði sviptur löggildingu vegna tiltekinna, óviðurkvæmilegra athafna í starfi sínu, getur héraðsdómari, þar sem aðili hefir skrifstofu, tekið af honum löggildingu um stundarsakir, eða að fullu og öllu, ef miklar sakir eru. Nú hefir löggiltur héraðsdómsmálflutningsmaður verið sviptur löggildingu, og getur hann þá borið málið undir dómstóla með venjulegum hætti og að stefndum viðkomandi dómara.

Ef aðrir en löggiltir héraðsdómsmálflutningsmenn gera sér málflutning að atvinnu og sæta sektum samkvæmt fyrri málsgrein greinar þessarar, eða reynast óhæfir til málflutnings vegna vankunnáttu, getur héraðsdómari, þar sem aðili er búsettur, tekið af honum heimild til að fara með mál í umboði annara fyrir fullt og allt eða um stundarsakir, en bera má hann málið undir dómstóla samkvæmt niðurlagi fyrri málsgreinar.

VI. KAFLI

Um sakarefnið.

66. gr.

Dómstólar hafa vald til að dæma um hvert það sakarefni, sem lög og landsréttur nær til, nema það sé undan lögsögu þeirra skilið samkvæmt lögum, venju

eða eðli sínu. Ef dómari telur sakarefni ekki sæta lögsögn dómstóla, vísar hann máli frá dómi. 85 23. júní

67. gr.

Dómstólar verða ekki krafðir álits um lögfræðileg efni, nema að því leyti sem nauðsynlegt er til úrlausnar ákveðinni kröfu í dómsmáli. Ekki verða þeir heldur krafðir úrlausnar um það, hvort ákveðið atvik hafi gerzt eða ekki gerzt, nema það skipti máli um úrlausn ákveðinnar kröfu í dómsmáli.

68. gr.

Nú telur dómari sakarefni eiga að sæta úrlausn annars dómstóls, og skal hann þá vísa máli frá sér.

69. gr.

Ef mál er höfðað til úrlausnar um rétt eða skyldu, sem sækjandi játar, að enn sé ekki til orðin, eða ljóst er, að svo er, en síðar kann að verða til, þá skal vísa máli frá dómi.

Nú er krafizt aðfarardóms um kröfu, sem að vísu reynist rétt eða kann að vera rétt, en greiðslu- eða fullnægjuskylda er enn eigi komin, þegar mál er tekið til dóms, og skal þá sýkna verjanda að svo stöddu. Veita má þó viðurkenningu með dómi um réttmæti slíkrar kröfu, ef sækjandi sýnir, að hann skiptir máli að lögum að fá slíkan dóm.

70. gr.

Sækja má í sama máli um allar kröfur á hendur sama aðilja, er runnar eru af sömu rót eða þær eru samkynja. Ella getur verjandi krafizt frávísunar á einni kröfunni eða fleirum.

Með framhaldsstefnu getur sækjandi (gagnsækjandi) dregið kröfu inn í mál eftir þingfestingu, ef skilyrði 1. málsgr. eru fyrir hendi, enda verði vanrækslu hans ekki um kennt, að hún var ekki tekin með í öndverðu.

71. gr.

Nú hefir aðili ekki sótt í einu máli þær kröfur, sem runnar eru af sömu rót, og er honum þá heimilt að sækja þær í öðru máli, en ekki má þá dæma verjanda til greiðslu málskostnaðar, nema ekki hafi verið unnt að höfða mál um allar eða báðar kröfurnar í einu lagi.

Nú hefir aðili höfðað mál til heimtu nokkurs hluta af kröfu, og skal honum þá að vísu heimilt að sækja um afganginn í öðru máli, en dæma skal hann þá til að greiða andstæðing sínum málskostnað, nema hann sanni, að hann vissi ekki að krafan var hærri, áður en fyrra málið var tekið til dóms, enda verði honum ekki gefin sök á þeirri vanvizku. Ákvæði þessarar málsgreinar gilda þó ekki, ef nokkur hluti kröfunnar hefir verið tekinn lögtaki samkvæmt lögum um lögtak eða verið hafður til skuldajafnaðar.

Nú hefir aðili lofað að greiða tveimur mönnum eða fleirum hluta af sömu kröfu, krafa skiptist milli ábyrgðarmanna eða erfingja, eða fleiri en einn eignast

85 kröfu í ákveðnum hlutföllum, og er þá hverjum þeirra rétt að sækja sér sinn
23. júní hluta kröfu, en taka skal til greina, er dæma skal um málskostnaðarkröfu, hvort skuldunautur mátti gera ráð fyrir eða olli sjálfur skiptingu kröfunnar.

Nú hefir aðili skipt kröfu, sem nemur yfir 500 krónum, og hefir hann þar með firrt sig rétti til að krefjast úrskurðar sáttanefndar, nema hann afsali sér því af kröfunni, sem er fram yfir 500 krónur.

Ef báðir aðiljar æskja þess, getur dómari ákveðið, að að svo stöddu megi sækja og verja mál um eitt ákveðið sakarefni, svo sem um skaðabótaskyldu, með áskildum rétti til þess að ræða síðar um kröfuhæð og annað, er hana varðar, og kveður þá dómari upp dóm um það atriði, og má áfrýja honum sérstaklega innan viku frá dómsuppsögn, og hitt eða hin atriðin hvíla þá á meðan. Ef á þennan hátt eru kveðnir upp tveir eða fleiri dómar í einu máli, eru þeir, eftir því sem á stendur, aðfarargrundvöllur báðir eða allir saman. Synjunarákvörðun dómara um sundurgreining sakarefnis, þá er hér segir, má kæra sérstaklega til æðra dóms, en tímann, sem kærumálið tekur, skal þó eftir föngum nota til að afla gagna, sbr. 110. og 111. gr.

VII. KAFLI

Um varnarþing.

72. gr.

Hver kaupstaður og hver hreppur á landi hér er sérstök dómþinghá. Dómsmálaráðherra getur, eftir tillögum viðkomandi héraðsdómara, ákveðið að leggja hreppa eða hluta úr hreppum saman í eina dómþinghá, eða skipta hreppi í fleiri en eina dómþinghá eða leggja dómþinghá eða hluta úr dómþinghá við kaupstað.

73. gr.

Sækja má mann fyrir dómi í þinghá, þar sem hann er heimilisfastur. Ef maður á samtímis heimili í fleiri þinghám en einni, má sækja hann í hvorri eða hverri sem er.

Ef maður á hvergi heimili hér á landi og verður þó sóttur hér fyrir dómi, má sækja hann þar í þinghá, sem hann á dvöl.

Nú hefir maður hvorki heimili né dvalarstað hér á landi, en verður þó sóttur hér fyrir dómi, og má þá sækja hann í þinghá, þar sem hann er staddur.

74. gr.

Ólögráðan mann skal sækja á varnarþingi lögráðamanns, nema hann eigi sjálfur forræði á sakarefni.

75. gr.

Skrásett firma eða félag skal sækja í þinghá, þar sem það er skrásett að eiga heima, eða ef mál varðar sérstaklega útibú, þá í þinghá, þar sem útibúið er skrásett að eiga heima. Önnur félög má sækja á varnarþingi formanns fé-

lagsstjórnar, enda má sækja þau í þinghá, þar sem heimilisfang þeirra er samkvæmt samþykktum þeirra. 85 23. júní

Ríkisvaldið má sækja á varnarþingi þess embættismanns, sem svara má til sakar fyrir það í því máli.

Sérstakar stofnanir ríkis, bæjar-, sveitar- eða sýslufélaga, félaga eða einstakra manna, má sækja í þinghá, þar sem stofnunin er, án tillits til varnarþings stjórnenda eða eigenda.

76. gr.

Íslenzka menn erlendis, er ekki verða þar sóttir, má sækja fyrir dómi í Reykjavík, nema þeir hafi heimili annarsstaðar á Íslandi.

77. gr.

Menn, búsetta erlendis, má sækja hér á landi vegna fjárskyldna við íslenzka þegna, félög, stofnanir eða stjórnarvöld, í þinghá, þar sem þeir eru, þegar stefna eða sáttakæra er birt, eða þar sem þeir eiga eignir. Ef slíkur maður á eign víðar en í einni þinghá, má velja á milli þeirra.

78. gr.

Nú skal kröfu gera um dóm um réttindi yfir fasteign, innihald eða slit slíkra réttinda, eða um hluti skeytta við fasteign eða í, og skal það mál sækja í þinghá, þar sem fasteign liggur. Sameina má slíku máli kröfur, er af réttindum þessum eru risnar, enda þótt þær yrðu ekki einar sér sóttar á því varnarþingi.

Kröfur um greiðslu leigu eða afgjalda, þar á meðal kúgildaleigu, eftir fasteign má sækja á varnarþingi fasteignar samkvæmt fyrri málsgr. greinar þessarar.

79. gr.

Nú hefir maður haft á hendi reikningshald eða fjárvörzlu stöðu sinni samkvæmt fyrir opinberar stofnanir eða einstaka menn eða félög, og er þá rétt að sækja mál á hendur honum í þinghá, þar sem reikningshald eða fjárvarzla fór fram, út af þeim starfa hans.

80. gr.

Mál til efnda á eða til lausnar undan loforði eða fyrir rof eða vanefndir á loforði má sækja í þinghá, þar sem loforðið skyldi efna samkvæmt lögum, tilætlun aðilja eða eftir atvikum, að því er ætla má, hverju sinni, enda sé stefndur staddur þar í þinghá, þegar sáttakæra eða stefna er birt. Síðastnefnt skilyrði þarf þó ekki að vera fyrir hendi, ef sækja skal mál til efnda á loforði, er stefndur gaf, meðan hann dvaldist í þinghánni, og efna skyldi samkvæmt framanskráðu áður hann færi þaðan.

81. gr.

Rétt er aðiljum að semja um meðferð máls fyrir dómi í hvaða lögsagnarumdæmi og í hvaða þinghá sem er, enda hafi sá dómur vald til að dæma málið.

85 Nú á stefndur samrætta eða samkynja kröfu á hendur stefnanda, og getur
23. júní hann sótt hana á varnarþingi aðalsakar.

82. gr.

Mál til greiðslu á andvirði vöru eða vinnu, er maður hefir fengið eða þegið í fastri verzlun eða annari fastri starfstofu, enda sé það atvinna hins upprunalega skuldareiganda að láta slíka vöru eða vinnu í té, má sækja í þinghá, þar sem verzlunin eða starfstofan er.

Kröfur erlendra lánardrottna, þær er sækja mætti eftir þessari grein, ef þær væru innlendar, má sækja á varnarþingi þess, er kröfu fær til innheimtu, enda sé það atvinna hans að annast skuldaheimtur.

83. gr.

Nú má eða þarf að stefna fleirum mönnum en einum í sama máli, og má þá höfða það á varnarþingi einhvers þeirra.

84. gr.

Mál til skaðabóta, refsingar eða annarar fullnustu sakir réttarbrota utan samninga má sækja í þinghá, þar sem brot var framið, eða ef það var víðar framið, þá í einhverri þeirra.

85. gr.

Mál til kaupgreiðslu þeirra manna, er í 3. málsgr. 3. tölul. 5. gr. segir, má sækja í þinghá, þar sem vinnan var af hendi leyst, eða í einhverri þeirra, ef víðar var unnið. Sjómenn samkvæmt sjómannalögum mega sækja mál til kaupgreiðslu á heimili skips.

86. gr.

Haldast skulu ákvæði um varnarþing í:

1. Skiptalögum, nr. 3 12. apríl 1878, 94. og 95. gr.
2. Siglingalögum, nr. 56 30. nóv. 1914, 15. gr.
3. Lögum um landamerki o. fl., nr. 41 28. nóv. 1919, 8. gr.
4. Lögum um hlutafélög, nr. 77 27. júní 1921, 20. gr., 26. gr. síðasta málsgr. og 46. gr. 2. tölul.
5. Lögum um stofnun og slit hjúskapar, nr. 39 27. júní 1921, 88. sbr. 84. gr.
6. Lögum um gjaldþrotaskipti, nr. 25 14. júní 1929, 30. gr.

VIII. KAFLI

Um stefnur.

87. gr.

Aðili getur jafnan gefið út stefnu til héraðsdóms sjálfur, en fá verður hann áritun dómara á stefnu um stað og stund, er mál verði þingfest, nema það skuli

gert á fyrirfram ákveðnum stað og tíma. Gefa skal dómari út stefnu, ef aðili óskar 85
þess. Ef aðili eða umboðsmaður hans er ólögfróður maður, sem ekki hefir atvinnu 23. júní
af málflutningsstörfum, þá getur hann krafizt þess, að dómari semji fyrir hann stefnu gegn endurgjaldi, er samsvari ritlaunum. Dómari skal benda aðilja á þá galla, er hann kann að sjá á málatilbúnaði og frávísun kunna að varða, áður en hann áritar eða útgefur stefnu, en aldrei má hann synja þessara aðgerða af þessum ástæðum, enda er hann óbundinn af áliti sínu um þessi efni, þegar hann skal dæma síðar um þau.

88. gr.

Í stefnu skal greina nöfn aðilja, stöðu og heimili svo glöggt, að ekki verði um villzt, málavöxtu í aðalatriðum, nema þeir hafi verið nægilega greindir í sáttakæru og til hennar sé vísað í stefnu, kröfur þær, sem gerðar eru, svo skýrt sem unnt er, svo sem upphæð í krónutali, skaðabætur ótiltekið eða eftir mati, vöxtu, ef því er að skipta, viðurkenningu á réttindum, lausn undan skyldu, refsingu fyrir orð, ómerking þeirra, málskostnað o. s. frv. Með framhaldsstefnu má auka við kröfur og laga þær, sbr. þó 48. gr. og 2. málsgr. 70. gr. Loks skal greina í stefnu dómþing, stað og stund þess, og stefnufrest.

Rétt er, að aðili sæki dómþing óstefndur. Þeim einum, er krafa er á hendur gerð, þarf að stefna.

89. gr.

Í hreppi hverjum eða kaupstað skal héraðsdómari skipa að minnsta kosti tvo menn til að birta kvaðningar til sáttafunda, dómstefnur og aðrar tilkynningar, og tvo til vara, er gegni þeim starfa í forföllum hinna. Það er borgaraskylda að gegna starfanum, enda er sú ein kvaðning til sáttafundar eða dóms lögmæt, er tveir stefnuvottar eða notarius publicus framkvæma, nema öðruvísi sé mælt í lögum. Dómsmálaráðuneytið lætur sérprenta ákvæði laga þessara um stefnubirtingar handa stefnuvottum.

90. gr.

Engan má skipa stefnuvott, nema hann sé 21 árs að aldri, hafi óflekkað mannorð og sé svo heill og hraustur, að hann megi rækja starfann.

91. gr.

Stefnuvottar skulu, áður en þeir taka til starfa, undirrita drengskaparheit um það, að þeir skuli rækja starfann með trúmennsku og samvizkusemi.

92. gr.

Þá er stefnuvottar hafa birt stefnu eða sáttakæru, eða aðra tilkynningu, skulu þeir rita á hana, eða blað, fest við hana, vottorð um það, hvar birting hafi farið fram, fyrir hverjum, hvenær (hvaða viku- og mánaðardag, klukkustund). Ennfremur er þeim rétt að votta um það, ef aðili tekur birtingu gilda, þótt henni sé áfátt að einhverju leyti, svo sem ef hún er ekki birt á lögmæltum

85 stað eða tíma dags. Í vottorði þessu skulu þeir skírskota til stefnuvottaheits
23. júní síns, og taka það fram, að þeir staðfesti vottorðið með eiginhandar nöfnum sínum. Að lokum ber þeim að staðsetja og dagsetja vottorðið og rita síðan nöfn sín undir það.

Vottorðum stefnuvotta um framangreind atriði verður ekki hnekkt, nema full sönnun komi á móti þeim.

93. gr.

Enginn er löghæfur til að birta stefnu eða aðra tilkynningu í sjálfs sín sök, ef hann er kvæntur eða giftur aðilja, skyldur honum eða mægður að feðgatali eða niðja eða í annan lið til hliðar.

94. gr.

Stefnu skal birta á virkum degi, nema birting þoli ekki bið, frá lokum níundu stundar til loka 21. stundar. Þó má birting löglega fara fram á öðrum tímum sólarhrings, ef það er nauðsynlegt til að ná skemmsta lögmæltum fresti.

95. gr.

Birta má sáttakæru eða stefnu á lögheimili stefnds, skrifstofu hans eða vinnustofu. Nú á stefndur fleiri lögheimili en eitt, og er þá rétt að birta stefnu á öðru eða einhverju þeirra. Ef stefndur á hvergi lögheimili, má birta stefnu á dvalarstað hans. Ef hann hefir ekki heldur dvalarstað, er rétt að birting fari fram þar, sem hann er að hitta. Stefnu samkvæmt 80. gr. má birta í þinghá, þar sem mál má höfða og þar sem stefndur hefst við eða hafðist við.

Nú er ókunnugt, hvar birta skuli, eða birta skal óákveðnum mönnum, og skal þá stefna eða önnur tilkynning birt í auglýsingablaði landsstjórnarinnar.

Nú þarf að birta stefnu eða aðra tilkynningu ólögráðum manni, og skal þá fara sem lögráðandi hans væri aðili, nema sjálfur eigi hann forræði á sakarefni.

Ef birta á stefnu eða aðra tilkynningu skrásettu eða skrásetningarskyldu firma eða félagi, þá telst rétt birt á hinu skrásetta heimili eða þar, sem það skyldi skrásett.

Ef birta þarf félagi annars eða stofnun, má birting fara fram í skrifstofu félags eða stofnunar eða heimili, skrifstofu eða vinnustofu formanns stjórnar þess eða hennar.

Stefnu eða aðrar tilkynningar til ríkisvaldsins eða ríkisstofnana má birta í skrifstofu, heimili eða vinnustofu þess, er svarar fyrir ríkisvaldið eða stofnunina, og ef fyrirsvarsmenn eru fleiri en einn, er nóg að birta fyrir formanni þeirra, eða, ef allir þeirra eru jafnsettir í stjórn eða fyrirsvari, fyrir einhverjum þeirra.

Ef birta þarf stefnu eða tilkynningu fyrir hreppsnefnd, bæjarstjórn eða sýslunefnd eða einstökum nefndum í stjórnum þessum, er birting á heimili, skrifstofu eða vinnustofu formanns nægileg.

Ef skipstjóra er stefnt fyrir hönd útgerðar eða skips, má birta stefnu úti í skipinu. 85 23. júní

96. gr.

Birta skal stefnur og aðrar tilkynningar fyrir stefndum sjálfum, ef þess er kostur, enda verður máli aldrei vísað frá, ef birting hefir farið fram fyrir aðilja sjálfum, hvar sem birt hefir verið.

Ef birting fer fram á heimili manna, skal annars birta þeim, er til sama heimilis teljast, en ef ekki er þeirra kostur, þá skal birta sambýlisfólki hans eða þeim að lokum, er þar kunna að hittast. Samsvarandi er, ef birting fer fram á dvalarstað, skrifstofu, vinnustofu eða skipi.

Jafnan skal afhenda þeim, er stefna, sáttakæra eða önnur tilkynning er birt, eftirrit af því, sem birt er, á kostnað þess, er birta lætur.

Hver, sem tekur við eftirriti, er skyldur, að viðlagðri 10—200 króna sekt, að afhenda viðkomanda eftirrit, eða ef þess er ekki kostur, þeim, er líklegastur er til að fá honum það nægilega tímanlega.

97. gr.

Nú sækir maður sáttafund eða dómþing og krefst frávísunar vegna galla á birtingu sáttakæru eða stefnu, og skal þá ekki vísa máli frá, nema tvímælis orki, að hann sé sá maður, er stefna átti.

98. gr.

Nú verður mál dæmt, enda þótt stefndur hafi sér að vítalausu ekki fengið vitneskju um, að honum var stefnt í aðalmáli eða aukamáli í sambandi við það, eða ekki stefnt svo tímanlega, að hann mætti dómþing sækja, og er honum þá rétt að gera fyrir æðra dómi allar þær kröfur og koma fram öllum þeim vörnum og gögnum leyfislaust, er honum myndi hafa verið rétt að hafa uppi fyrir hinum óæðra dómi, ef hann hefði átt þess kost.

99. gr.

Ef stefndur á heimili eða dvöl í þinghá, þar sem mál skal þingfesta, þá ber honum 1—6 sólarhringa frestur.

Nú á stefndur heimili eða dvöl utan þinghár, þar sem mál skal þingfesta, en þó innan takmarka sama sýslufélags, og skal stefnufrestur þá vera 1—2 vikur. Kaupstaðirnir Reykjavík og Hafnarfjörður eru í þessu sambandi taldir innan sama sýslufélags.

Nú á stefndur heimili eða dvalarstað hér á landi, en utan sýslufélags, þar sem mál skal þingfesta, og skal stefnufrestur þá vera 1—6 vikur.

Ef stefndur á heimili eða dvalarstað erlendis, skal stefnufrestur vera 1—3 mánuðir.

Nú er ókunnugt um heimilisfang stefnda eða dvalarstað, og fer þá um stefnufrest samkvæmt 3. og 4. málsgr., eftir því sem við á.

85 23. júní

100. gr.

Ákvæði 99. gr. taka til allra einkamála í héraði, þar á meðal til vitnamála, matsmála og skoðunar og eiðsmála, nema sérstök undantekning sé gerð í lögum.

Ef stefna skal aðilja aðalmáls í meðalgöngumáli eða gagnsök, til vitnaleiðslu eða í matsmáli eða skoðunar, til þess þings, sem aðalmálið er flutt á, er nægilegt að birta stefnu samkvæmt 99. gr. fyrir aðilja sjálfum eða umboðsmanni hans 3 sólarhringum áður en aðalmálið skal fyrir tekið næst á eftir. En ef mál þessi skulu fara annarsstaðar fram, má birta aðilja eða umboðsmanni hans stefnu með þeim fyrirvara, sem þeim þeirra ber, er skemmstan fyrirvara má veita.

101. gr.

Innan takmarka 99. gr. ákveður dómari stefnufrest, þegar hann gefur út eða ritar á stefnu, ella aðili sjálfur. Ákvörðun dómara um stefnufrest verður ekki skotið til æðra dóms. Ef stefndur mætir, enda þótt stefnufrestur hafi verið settur eða verði of skammur, skal ekki vísa máli frá dómi.

102. gr.

Birtingar eða tilkynningar, er dómari lætur fram fara samkvæmt lögum þessum, getur hann framkvæmt með símskeyti eða einum stefnuvotti.

IX. KAFLI

Almennar reglur um málsmeðferð.

103. gr.

Mál er talið höfðað, þegar sáttakæra, þar sem mál er lagt til sáttamanna, hefir verið birt, en ella, þegar dómstefna hefir verið birt, eða ef verjandi mætir óstefndur, þegar sækjandi gerir kröfu fyrir sáttamönnum eða dómi um fyrirtöku máls og verjandi tjáir sig þeirri kröfu samþykkan.

104. gr.

Mál er þingfest með framlagningu stefnu í dóm, eða, þegar verjandi mætir óstefndur, með kröfu sækjanda um fyrirtöku máls og samþykki verjanda á þeirri kröfu, og með þar tilheyrandi bókun í þingbók.

Gagnkrafa til skuldajafnaðar er þingfest, þegar hún er gerð fyrir dómi.

Nú hefir krafa verið þingfest, og verður þá ekki krafizt dóms um hana í öðru máli, meðan henni hefir ekki verið vísað frá dómi. Ef dóms er krafizt um þannig þingfesta kröfu í öðru máli, skal vísa því frá dómi.

105. gr.

Sækjanda ber þegar eftir þingfestingu að leggja fram í dóm þau skjöl, er málatilbúnað hans varða, og þau, er hann byggir kröfur sínar annars á. Ef

verjandi mætir óstefndur, ber sækjanda þegar að leggja fram skriflegar kröfur og greinargerð málsatvika, nema þeim sé nægilega lýst í sáttakæru. 85 23. júní

Dómari getur veitt frest til framlagningar skjala og greinargerðar samkvæmt 1. málsgr., ef aðiljar eru á frest sáttir, og ef hann telur sækjanda ekki verða krafinn framlagningar skjala eða greinargerðar þegar í stað eða dómari má ekki lengja þingið þess vegna að því sinni.

Úrskurði um fresti verður aðeins haggað með kæru samkvæmt ákvæðum 199. gr., enda hvílir þá aðalmálið á meðan, eftir því sem við á.

106. gr.

Þá er sækjandi hefir gert kröfur og lagt fram skjöl samkvæmt 105. gr., ber verjanda, nema hann fái frest samkvæmt 2. málsgr. sömu greinar, að tjá sig um hverja einstaka af kröfum sækjanda, lýsa málavöxtum frá sínu sjónarmiði, leggja fram þau skjöl, er hann telur stoða sitt mál, og gera kröfur sínar.

Ef dómara ber að leita sátta í máli, gerir hann það venjulega þegar er verjandi hefir tjáð sig um málið samkvæmt 1. málsgr., en rétt er þó að fresta sáttatilraun, ef dómari telur það heppilegt, enda getur hann tekið upp sáttatilraun síðar, svo og leitað sátta af nýju, þótt mál hafi fyrir sáttamenn komið, ef hann telur sáttatilraun vænlega til árangurs.

107. gr.

Nú samþykkir verjandi kröfur sækjanda í einu og öllu, en þó verður sáttar ekki auðið, og er þá málflutningi lokið.

108. gr.

Ef ekki verður af sátt, né heldur samþykkir verjandi kröfur sækjanda samkvæmt 107. gr., þá skal dómari ganga úr skugga um það, hvort nokkrir þeir gallar muni vera á málatilbúnaði eða hvort sakarefni muni vera svo vaxið, að varða muni frávísun án kröfu. Jafnframt innir dómari verjanda eftir því, ef honum finnst ástæða til, hvort hann hafi nokkuð út á málatilbúnað að setja, er varða kunni frávísun eftir kröfu hans. Ágreining um frávísunarkröfu sækja aðiljar og verja munnlega þegar í stað, nema dómari telji sérstaka ástæðu til að veita frest.

Ef mál skal sæta frávísun án kröfu, kveður dómari þegar upp frávísunardóm. Ef frávísunarkrafa kemur fram, kveður dómari upp úrskurð eða dóm um hana áður en tekið er til meðferðar máls að efni til framar en í 105. og 106. gr. segir, nema krafan byggist á ástæðum, er jafnframt varða efni máls og ekki þykja fram komnar nægar upplýsingar um málavöxtu að því leyti.

Nú hrindir dómari frávísunarkröfu með úrskurði sínum, og er hann þá ekki bundinn við þann úrskurð, þegar lúka skal dómi í málinu, ef nýjar upplýsingar hafa komið fram um þau atriði, er úrskurðuð voru. Synjunarúrskurði má þegar skjóta til æðra dóms eftir ákvæðum 199. gr., og hvílir þá málið á

85 meðan. Annarskostar verður slíkum úrskurði ekki haggað í æðra dómi, nema
23. júní vísa hefði átt máli frá héraðsdómi, þótt engin krafa hefði komið fram í þá átt.

Frávísunardómi verður og aðeins haggað með kæru eftir 199. gr.

Ef æðri dómur fellir synjunarúrskurð um frávísunarkröfu úr gildi, er málinu, eða þeim hluta þess, er dómsorð æðra dóms varðar, þar með lokið fyrir héraðsdómi. Nú fellir æðri dómur frávísunardóm að öllu leyti eða einhverju úr gildi, og skal héraðsdómari þá taka málið þegar upp af nýju, samkvæmt ákvæðum æðra dóms, í því ástandi, sem það var í, þegar hann tók það undir dóm, jafnskjótt sem aðili lætur honum úrlausn æðra dóms í té, enda tilkynni hann aðiljum stað og stund til endurupptökunnar.

109. gr.

Nú hefir verjandi mótmælt kröfum sækjanda að einhverju leyti eða öllu, sbr. 106. gr., og eigi verður sátt eða máli vísað frá dómi, og skal dómari þá kveða á um það, hvort flytja skuli mál skriflega eða munnlega, en breyta má hann þeirri ákvörðun eftir að gagna hefir verið aflað, ef það virðist þá heppilegt. Ákvörðun dómara um þessi atriði má kæra til æðra dóms, og frestar kæra málaflutningi, en nota skal þó tímann, sem kæran tekur, til öflunar gagna samkvæmt 110. og 111. gr.

Mál skal munnlega flytja. Dómari getur þó leyft skriflegan málflutning:

1. Ef hann telur hættu á því, að það skýrist ekki nægilega með munnlegum málflutningi.
2. Ef annarhvor aðilja eða umboðsmenn þeirra óska skriflegs málflutnings og dómari telur þau tilmæli á rökum byggð.

110. gr.

Nú er mál skriflega flutt, og veitir dómari aðiljum þá fresti til að afla gagna eftir þörfum, þar á meðal skýrslna aðilja sjálfra, ef nauðsyn þykir til vera, enda skal málflutningur ekki hefjast fyrr en telja má öflun gagna lokið. Báðum aðiljum ber að nota sama frest jöfnum höndum, eftir því sem við verður komið, til öflunar gagna. Þó getur dómari veitt frest til að afla nýrra gagna eftir að öflun þeirra hefir verið talið lokið, og eftir að sókn og vörn er byrjuð, ef einhver atriði í þeim veita efni til þess, eða ef ekki hefir áður verið unnt að afla gagna þeirra, er nú þykir víst eða líklegt, að fram muni koma, eða þeirra hefir ekki orðið aflað vegna leiðbeiningaskorts af hálfu dómara. Aldrei má dómari veita fresti, nema nauðsyn beri til og líklegt sé til árangurs um upplýsingar varðandi málsatriði, enda hafi aðili ekki haft áður nægilega fresti í sama skyni. Staðhæfingar um málsatvik og mótmæli skulu jafnan koma fram jafnskjótt sem tilefni verður til. Annarskostar má ekki taka slíkar yfirlýsingar til greina, nema gagnaðili samþykki eða aðili virðist hafa þurft leiðbeiningar dómara, en ekki fengið hana. Eftir að öll gögn eru fram komin, má aðili tvisvar flytja sókn eða vörn, nema dómari sjái, að hann þurfi þess oftar vegna skorts

á leiðbeiningum. Um fresti til sóknar og varnar fer eftir framanskráðu, eftir 85
því sem við á. 23. júní

111. gr.

Ef mál skal flytja munnlega, veitir dómari fyrst nauðsynlega fresti til að afla gagna samkvæmt fyrirmælum 110. gr. Aðilja ber að leggja fyrir dómara frumrit eða eftirrit þeirra gagna, er aflað hefir verið, svo fljótt sem verða má, áður en munnlegur málflutningur hefst. Ákveður dómari stað og stund til flutnings málsins, annaðhvort í því þinghaldi, er öflun gagna lýkur, eða síðar, enda tilkynni hann þá ákvörðun sína aðilja eða umboðsmanni hans með hæfilegum fyrirvara. Ákvörðun dómara um þetta atriði verður ekki skotið til æðra dóms.

112. gr.

Rétt er, að talað sé tvisvar af hálfu hvors (hvers) aðilja. Dómari getur leyft aðiljum sjálfum að gera athugasemd eftir að umboðsmaður hans hefir lokið málflutningi. Dómari stýrir umræðum og gætir þess, að ræðumaður haldi sér við efnið og að málflutningur verði sem gleggstur og sæmilegastur. Getur dómari svipt þann málfrelsi, er ekki lagar sig eftir áminningum hans.

113. gr.

Dómari má ekki fara út fyrir kröfur aðilja í dómum sínum né úrskurðum, nema um atriði sé að tefla, er hann skal taka til greina af sjálfsdáðum. Kröfum, sem ekki getur í stefnu, skal vísa frá dómi, nema tækifæri hafi verið til að koma þeim að með framhaldsstefnu eða gagnaðili samþykki framkomu þeirra. Samsvarandi er um hækkanir á kröfu eða aðrar breytingar gagnaðilja í óhag, sem ekki hafa heimild í stefnu. Ekki má dómari heldur byggja niðurstöðu sína á málsástæðum eða mótmælum, sem koma hefðu mátt fram, en hafa ekki gert það í meðferð málsins, sbr. 120. gr. Nú kemur málsástæða fram í skjali, en aðili hreyfir henni þó ekki sérstaklega í sókn eða vörn, og metur dómari það þá eftir atvikum hverju sinni, hvort slík málsástæða geti komið til greina. Með sama hætti metur dómari það, hvort þögn aðilja í sókn eða vörn við stæðhæfingu eða kröfu gagnaðilja skuli meta sem samþykki eða ekki.

114. gr.

Aðilum ber að gefa eftir föngum glöggar og greinilegar skýrslur og yfirlýsingar fyrir dómi. Dómara ber að fylgjast með málinu í öllum atriðum og spyrja aðilja eða umboðsmenn þeirra um hvert það atriði, er honum þykir óljóst og máli kann að skipta, á hvaða stigi máls sem er, og kosta kapps um, að yfirlýsingar þeirra og skýrslur verði nægilega glöggar. Í þessu skyni getur dómari kvatt aðilja fyrir dóm af sjálfsdáðum, ef aðili sætir lögsögu hans eða ef aðilja væri skylt, ef hann væri vitni í málinu, að koma fyrir dómara þess samkvæmt 124. gr., en annarskostar biður dómarinn þann héraðsdómara, er lögsögu hefir yfir aðilja, að kveðja hann fyrir sig til að gefa skýrslu um þau tiltekin málsatriði, sem þörf þykir vera, ef aðili vill ekki gefa skýrslu fyrir dómara málsins. Auk þess

85 er dómara skylt að leiðbeina hverjum ólöglærðum manni, sem ekki gerir sér
23. júní atvinnu af málflutningsstörfum, bæði um formshlið máls og efnis, eftir því sem dómara virðist nauðsyn til bera. Dómari getur beint því til aðilja, að afla gagna um tiltekin málsatriði, eftir því sem honum þykir nauðsyn vera, til skýringar máli.

115. gr.

Dómara þeim, er með málið fer, er skylt að taka við skýrslu hvers þess aðilja, er óskar að gefa skýrslu fyrir dómi um málavöxtu, nema skýrslan sé sýnilega þarflaus eða þýðingarlaus. Undir sama skilorði hvílir sama skylda á dómara, sem lögsögu á yfir aðilja, ef dómari málsins á ekki lögsögu yfir honum.

Eftir kröfu aðilja, og undir sama skilorði sem í 1. málsgr. segir, skal dómari kalla gagnaðilja sjálfan fyrir dóm, eða ef hann sætir ekki lögsögu hans, biðja þann dómara, er hana hefir, að gera það, til að gefa skýrslu um málsatriði eða að skýra nánar framkomin ummæli.

Nú gefur aðili skýrslu fyrir dómi, og getur þá bæði dómari og gagnaðili beint til hans spurningum, enda sker dómari úr um ágreining varðandi skyldu hans til að svara. Einnig er þeim aðilja, er skýrslu gefur samkvæmt 1. eða 2. málsgr., heimilt að beina spurningum í sama þinghaldi til gagnaðilja síns eða umboðsmanns hans um hvert það málsatriði, er honum virðist þurfa skýringar við, og með sama skilorði sem í 1. málsgr. segir.

Dómari stýrir skýrslugjöfum aðilja í hvívetna.

Dómari tilkynnir aðiljum hverju sinni og eftir því, sem við á, hvar og hvenær þeir skuli koma fyrir dóm samkvæmt ákvæðum greinar þessarar.

Ef aðili er forfallaður eða tími eða kostnaður sparast við það, getur dómari ákveðið, að aðili gefi skýrslu á heimili sínu eða dvalarstað.

Sem aðili er eftir þessari grein skoðaður lögráðandi ólögráða manns, forstjóri fyrirtækis, félags eða stofnunar og fyrirsvarsmenn opinberra hagsmuna.

116. gr.

Nú fullnægir aðili ekki ákvæðum 105., 106., 114. eða 115. gr., og getur dómari þá, eftir að hann hefir árangurslaust bent honum á það, er ábótavant þykir, vísað máli frá dómi, eða skýrt þögn aðilja, ófullnægjandi svör eða vanrækslu á að koma fyrir dóm á þann hátt, sem gagnaðilja er hagfelldast, svo og lagt skýrslur hans til grundvallar málsúrslitum, eftir því sem við á og samrímanlegt er því, sem fram er komið að öðru leyti í málinu.

117. gr.

Nú eru rekin fyrir sama dómi fleiri mál en eitt út af sama réttarsambandi milli sömu eða annara aðilja að nokkru eða öllu, og getur dómari þá ákveðið, að þau skuli sameina og flytja í einu lagi, ef honum virðist það horfa til skýringarauka eða annars hagræðis. Undir sama skilorði getur dómari ákveðið, að kröfur, sem sóttar eru í einu máli, skuli skildar að og fluttar hvor (eða hver) í máli sér, ef þær eru ekki af sömu rót runnar.

Dómari getur frestað máli af sjálfsdáðum, ef hann fær grun um það, að refsivert athæfi hafi verið framið, sem opinbert mál hefir verið höfðað eða opinber rannsókn verið hafin út af, og telja má, að úrslit þess máls eða rannsóknar skipti verulegu máli um úrslit einkamálsins, þar til séð er fyrir enda opinbera málsins eða rannsóknarinnar. Með sama hætti má fresta máli, ef annað einkamál hefir verið höfðað út af efni, er varðar verulegu um úrslit þess, eða það efni hefir verið réttilega lagt til úrlausnar stjórnarvalda, unz úrlausn þess efnis er fengin. 85 23. júní

118. gr.

Ef sækjandi mætir ekki fyrir dómi, er mál hans skal þingfesta, er málatilbúnaður hans ónýtur. Ef sækjandi mætir ekki, er þing skal síðar heyja um mál hans, þá skal hefja það. Auk málskostnaðar til verjanda, ef hann hefir komið fyrir dóm, getur dómari úrskurðað sækjanda að greiða ferðakostnað sinn, ef því er að skipta.

Ef verjandi mætir ekki, þegar mál er þingfest, skal mál jafnan flytja skriflega og dæma það eftir kröfum sækjanda og málsútlistun, að því leyti, sem samrímanlegt er framkomnum skilríkjum, nema gallar séu à málatilbúnaði, er frávísun varða, eða sakarefni það má ekki sæta úrlausn dómsins. Nú sækir verjandi ekki þing síðar, er mál skal fyrir tekið, og skal það þá skriflega flutt, þótt munnlegur málflutningur hafi verið ákveðinn. Að því leyti sem nauðsynlegt kann að vera til að hnekkja því, sem fram kann að hafa komið af hálfu verjanda, getur sækjandi þá fengið frest til að afla gagna eða flytja sókn. Dæma skal það mál eftir framkomnum kröfum, skilríkjum og sókn sækjanda og með tilliti til þess, sem fram kann að hafa komið af hálfu verjanda.

Nú er dómara kunnugt, að aðili mætir ekki vegna forfalla, og frestar dómari þá máli, enda tilkynnir hann þá aðiljum, hvar og hvenær það verði næst fyrir tekið til þingfestingar eða framhaldsaðgerða. Nú hefir aðili, sem ekki hefir mætt í máli sínu, annars haft forföll, og getur hann þá snúið sér til dómara með sönnun fyrir þeim og skriflegri beiðni um endurupptöku máls, enda sé ekki þegar kveðinn upp dómur í því. Tekur dómari þá mál upp af nýju frá því, er aðili mætti síðast í því, eða frá því, er það skyldi þingfesta, ef sækjandi hefir þá ekki mætt, og tilkynnir aðiljum stað og stund þinghaldsins.

Forföll í þessu sambandi teljast atvik þau, er í 9. gr. segir, þannig að þau taka til aðilja, ef hann fer sjálfur með mál sitt, en ella til umboðsmanns hans, enda hafi hvorugur átt þess kost að senda annan í stað sinn eða tilkynna dómara forföll sín með öðrum hætti.

Ákvæði greinar þessarar taka og til gagnsaka, meðalgöngusaka og einstakra aukadómsathafna, er í sambandi standa við aðalmálið, eftir því sem við á.

119. gr.

Hefja skal mál:

1. Ef verjandi leggur fram í dómi fulla greiðslu þess, sem hann er krafinn um í málinu, þar á meðal þess málskostnaðar, sem dómari ákveður.

85 2. Ef sækjandi mætir ekki samkvæmt 1. málsgrein 2. málsl. 118. gr.
23. júní 3. Ef aðiljar verða á það sáttir.
4. Ef verjandi mætir ekki, en sækjandi krefst þess, að mál verði hafið.
5. Ef sækjandi krefst þess, enda þótt verjandi mótmæli því, ef hann hefir krafizt frávísunar, eða dómari hefir tjáð sækjanda samkvæmt 1. málsgr. 108. gr., að máli muni verða vísað frá dómi.

Dómari getur hafið mál:

1. Ef sækjandi greiðir ekki lögmælt gjöld samkvæmt kröfu dómara. Samsvarandi gildir um aukamál, svo sem vitnaleiðslur, eftir því sem við á.
2. Ef sækjandi hegðar sér svo ósæmilega fyrir dómi, að mál verður ekki sæmilega flutt.

Ákvörðun um hafningu máls sætir kæru samkvæmt 199. gr.

120. gr.

Nú verður dómari þess var eftir dómtöku máls, að verulega brestur á skýrleik í yfirlýsingum aðilja eða upplýsingar um málavöxtu að öðru leyti, og skal hann þá, ef bresturinn virðist stafa af því, að ákvæða 114. eða 115. gr. hefir ekki verið nægilega gætt, kveðja aðilja fyrir dóm og beina þeim spurningum til þeirra, er hann telur svars þurfa við, og ef því er að skipta, benda þeim á nauðsyn á öflun nýrra gagna. Ef aðili fellst á að afla nýrra gagna eða fresta er þörf til að útvega nýjar skýringar að öðru leyti, frestar dómari málinu í því skyni. Að því loknu getur dómari veitt aðiljum kost á að sækja mál og verja af nýju.

Ef málsskjöl glatast í vörzlum dómara eftir dómtöku, kveður hann aðilja fyrir sig, ef nauðsyn þykir til, til þess að endurflytja mál, eftir því sem kostur verður.

X. KAFLI

Um sönnun og sönnunargögn.

121. gr.

Dómari sker úr því í dómi eða úrskurði, er kann að þurfa að kveða upp um einstök atriði, hvor aðilja skuli bera halla af skorti á sönnun fyrir staðhæfingu um málsatvik, sem nægilega er mótmælt og ekki er alkunnugt á þeim stað og tíma, um venjur, erlendar réttarreglur og annað, er sanna þarf.

122. gr.

Dómari sker úr því eftir mati á öllu því, sem fram hefir komið um atriði þau, er í 121. gr. segir, hvort staðhæfing um þau skuli talin rétt eða ekki, nema einstök fyrirmæli laga bindi hann sérstaklega um mat í þessum efnum.

123. gr.

Yfirlýsing aðilja, er felur í sér ráðstöfun á sakarefni, bindur hann eftir reglum um gildi loforða.

Skýrsla aðilja fyrir dómi um málsatvik, sem honum er kunnugt um af eigin raun og af fullum skilningi gefin, skal að jafnaði lögð til grundvallar um það atvik, ef hún er í aðalatriðum þeim aðilja óhagstæð, enda sé ekkert fram komið, er hnekki henni eða veiki hana verulega. Ef slík skýrsla er aðilja að sumu leyti í óhag, en að öðru leyti í hag, metur dómari það eftir atvikum hverju sinni, hvort hana skuli taka til greina að öllu, einhverju eða engu leyti. Sönnunargildi skýrslu aðilja utan réttar metur dómari með sama hætti. 85 23. júní

124. gr.

Hverjum 15 ára gömlum manni, karli sem konu, sem hér á landi er og eigi er aðili máls eða fyrirsvarsmaður samkvæmt 7. málsgrein 115. gr., er skylt að koma fyrir dóm á varnarþingi sínu samkvæmt 73. gr., eða utan þess, ef ekki er yfir 70 kílómetra veg á landi að fara, eða 30 kílómetra á sjó, enda séu þá reglulega fastar og tíðar áætlunarferðir milli þingstaðar og heimilis vitnis, eða samanlagt 70 kílómetra leið á sjó og landi, og svara munnlega spurningum, sem til hans er beint um málsatvik, eftir beztu getu, og draga ekkert undan, sem hann getur frá skýrt þeim til skýringar, enda hafi honum verið löglega stefnt eða komi hann óstefndur fyrir dóm.

Nú má vitni ekki koma á þingstað vegna forfalla samkvæmt 9. gr., og má þá vitnaleiðsla fara fram annarsstaðar, þar sem kostur er að taka skýrslu af vitninu.

Ef þess er krafizt, getur dómari vitnamáls úrskurðað vitni skylt að hafa með sér og leggja fram eða sýna skjöl eða aðra hluti, eða athuga bækur sínar og skjöl eða aðra muni og gera útdrátt úr þeim til upplýsingar um málsatvik.

125. gr.

Rétt er vitni að skorast undan að gefa skýrslu að öllu leyti eða einhverju eða að staðfesta skýrslu sína:

1. Ef aðili er, eða hefir verið, maki þess, er unnusti þess eða unnusta, skyldur því að feðgatali eða niðja, stjúpforeldri eða stjúpbarn, tengdaforeldri eða tengdabarn, systkini þess, kjörforeldri eða kjörbarn. Sama undanþágurétt getur dómari veitt fósturforeldri og fósturbarni, eftir því hversu náið sambandið má telja hverju sinni.

   Undanþáguréttur samkvæmt framansögðu gildir þó ekki, ef óhjákvæmilegt reynist að leiða vitnið til skýringar málsatviki, er verulegu máli skiptir, og eigi hefir verið eftir eðli málsins unnt að tryggja sönnun fyrir því með öðrum hætti.
2. Ef svar við spurningu fyrirsjáanlega veldur vitni sjálfu eða venzlamönnum þess samkvæmt 1. tölul. verulegu fjárhagstjóni eða alvarlegu óhagræði eða siðferðislegum hnekki. Vitni er þó skylt að svara spurningu um hug þess til aðilja eða um hegðun sína undanfarið, að því leyti sem nauðsynlegt kann að vera að fá upplýsingar um slíkt vegna sönnunargildis vitnisburðar þess.

   Undanþáguréttur samkvæmt 1. og 2. tölulið gildir ekki:

85 23. júní

a. Ef vitni hefir verið vottur að samningagerð eða loforði samkvæmt tilkvaðningu viðkomanda, og er nú krafið skýrslu um þau efni.
b. Ef vitni er krafið upplýsinga um fæðingu, hjúskap eða andlát áðurnefndra venzlamanna sinna, eða um athafnir sínar eða þeirra varðandi þau fjármál þeirra, er á venzlunum byggjast.

3. Ef spurning er óákveðin eða óljós eða svar við henni er sýnilega þýðingarlaust fyrir málið.
4. Embættis- og sýslunarmönnum er óskylt að koma fyrir dóm til að vitna um atvik, er gerzt hafa í embætti þeirra eða sýslun og upplýsa má með vottorði úr embættisbók eða öðru opinberu skjali.

Dómara ber að vekja athygli vitnis á undanþágurétti þess áður en yfirheyrsla hefst, eða um leið og spurningu á að leggja fyrir það, sem því kann að vera óskylt að svara.

126. gr.

Vitni er óheimilt, nema sá leyfi, sem með á, að svara spurningum um atriði:

1. Ef það hefir komizt að vitneskju um það í embætti sínu eða sýslan og það á vegna hagsmuna almennings eða ríkisins að fara leynt.
2. Ef það varðar öryggi ríkisins inn á við eða út á við eða utanríkismál, er leynt skal fara.
3. Ef embættismaður eða sýslunar hefir komizt að högum eða athöfnum einstakra manna í embætti sínu eða sýslan, og hann skal lögum samkvæmt eða eðli málsins varðveita þagnarskyldu um það.
4. Ef vitni hefir í þjónustu einstaklings, fyrirtækis eða stofnunar komizt samkvæmt stöðu sinni að leyndarmáli um kaupsýslu, uppgötvanir eða önnur slík verk vinnuveitanda síns.
5. Sá, er ber ábyrgð á innihaldi prentaðs rits eða blaðs að lögum, má ekki skýra frá því fyrir dómi, hver sé höfundur að riti, grein eða frásögn, sem í riti eða blaði hefir birzt, án þess að höfundur væri nægilega nafngreindur.

Ef hagsmunir ríkis eða almennings heimta það, skal vitni þó gefa skýrslu um atriði þau, er í 3.—5. tölul. greinir.

127. gr.

Bannað er að láta vitni staðfesta skýrslu sína fyrir dómi:

1. Ef það hefir ekki náð 15 ára aldri.
2. Ef því er svo vitsmuna vant, að það beri ekki skyn á helgi eða þýðingu staðfestingarinnar, að því er ætla má eða vitað er.
3. Ef það er undir opinberri rannsókn eða ákæru fyrir vísvitandi rangan framburð fyrir dómi, staðfestan eða óstaðfestan, eða hefir þolað refsidóm fyrir slík brot.

Dómari getur synjað að láta vitni staðfesta framburð sinn fyrir dómi:

1. Ef það hefir reynzt óstöðugt í framburði sínum eða er svo riðið við málið eða aðilja, eða málið skiptir að öðru leyti venzlamenn þess svo verulega

sem í 2. tölul. 125. gr., sbr. 1. tölul., segir, að staðfestingu má telja varhugaverða. 85 23. júní

2. Ef ráða má af undanfarinni hegðun þess, að það muni ekki virða helgi eða þýðingu staðfestingarinnar nægilega.

128. gr.

Þeim, sem undanþágu krefst samkvæmt 125. gr., ber við heimildarskorti eftir 126. gr. eða andmælir staðfestingu eftir 127. gr., ber að leiða sönnur að staðreyndum þeim, er máli skipta í því sambandi, nema þær séu alkunnar eða dómari sjái, að þær séu á rökum byggðar. Dómari getur og leyft vitni að staðfesta sögusögn sína um slíkar staðreyndir fyrir dómi, svo og þeim aðilja eða tilkvöddum þriðja manni, er heimildarbrest samkv. 126. gr. eða vanhæfi til staðfestingar samkvæmt 127. gr. staðhæfa.

Dómari vitnamáls úrskurðar þau atriði, er í 125.—128. gr. segir, og hvað annað, er varðar vitnamálið sjálft.

Yfirlýsing fyrir vitnadómara um, að úrskurður verði borinn undir æðra dóm, frestar framkvæmd úrskurðar.

Úrskurði verður einungis haggað með kæru samkvæmt 199. gr.

129. gr.

Dómari aðalmálsins metur öll atriði varðandi sönnunargildi vitnisburðar, og á hann í því sambandi að athuga alla aðstöðu vitnis til aðilja, hagsmuni vitnis eða venzlamanna þess af málsúrslitum, undanfarna hegðun vitnis, andlegan og líkamlegan þroska þess, áreiðanleik skynjana þess á málsatviki, minni þess, ástand þess og hegðun, þegar vitnaleiðsla fór fram, öruggleika þess og skýrleik í svörum, samræmi í frásögnum o. s. frv.

Nú gefa tvö eða fleiri óaðfinnanleg vitni samhljóða skýrslu í öllu verulegu um sömu staðreynd, er þau hafa samtímis skynjað, og skal þá að jafnaði telja fram koma fulla sönnun um þá staðreynd, enda komi ekkert fram í málinu, er verulega veiki skýrsluna.

130. gr.

Í stefnu til vitnis skal greina nöfn aðilja samkvæmt 88. gr. og nöfn vitna með sama hætti, stað og stund þinghalds, og kalla vitnið til að koma fyrir dóm, að viðlagðri lögmæltri refsingu, ef vitnaskyldunni verður ekki fullnægt.

Ekki þarf að stefna vitnum, er áður hafa gefið skýrslu í því máli, og ekki þarf heldur að stefna þriðja manni, þótt nafn hans kynni að verða nefnt í yfirheyrslu eða bókun.

Nú mætir vitni ekki, og getur dómari þá bókað í þingbók ákvörðun sína um, að það skuli koma fyrir dóm á ákveðnum stað og stundu, að viðlagðri refsingu lögum samkvæmt, og getur aðili síðan látið birta vitni eftirrit af slíkri ákvörðun í stað venjulegrar stefnu.

85 131. gr.

23. júní Ef vitni kemur fyrir dóm, en getur ekki fullnægt vitnaskyldu sinni sakir ástands síns þá, t. d. vegna ölvunar, geðshræringar o. s. frv., þá getur dómari frestað vitnaleiðslu að því leyti, svo og gert þær ráðstafanir til meðferðar á vitninu, sem kunna að vera nauðsynlegar eða heppilegar til tryggingar því, að það geti innt af hendi skyldu sína næst, er það verður kvatt til þess.

Nú fullnægir vitni ekki vitnaskyldu sinni, og varðar það hverju sinni 10—100 króna sektum til vitnastefnanda, ef hann krefst þess, eða allt að 6 mánaða fangelsi, ef brot er ítrekað í sama máli. Vitni getur kært refsiúrskurð út af fyrir sig eða í sambandi við úrskurð um vitnaskyldu sína samkvæmt 199. gr. Sá hluti refsingar, sem vitni hefir ekki tekið út, þegar það fullnægir vitnaskyldu sinni, fellur niður.

Nú sannar vitni, er úrskurðuð hefir verið refsing samkvæmt 2. málsgr., forföll sín eða upplýsir, að það hafi ekki fengið fullnægjandi vitneskju um kvaðningu þess fyrir dóm nægilega snemma, og fellir vitnadómari þá refsiúrskurð úr gildi. Ef vitni ber þessi atriði upp, er fullnægja skal refsiúrskurði, skal fresta því máli og bera athugasemdir vitnis undir vitnadómara, er úrskurðar svo, að vitni til kvöddu, hvort úrskurður skuli standa eða falla úr gildi. Þann úrskurð má kæra samkvæmt 199. gr.

132. gr.

Vitnamál er þingfest með framlagningu vitnastefnu eða, ef vitni mætir óstefnt, með kröfu um vitnaleiðslu og samþykki viðkomanda á henni, ásamt þar tilheyrandi bókun í þingbók.

133. gr.

Þegar vitni kemur fyrir dóm, skal dómari áminna það alvarlega um að svara spurningum eftir beztu vitund og gefa þær sannar og réttar upplýsingar um málsatvik að öðru leyti, er það getur, og tjáir hann því, að það skuli vera við því búið að staðfesta skýrslu sína fyrir dómi með eiði eða drengskaparheiti.

Vitni skal, áður en yfirheyrsla um málsatvik hefst, skýra dómara frá nafni sínu, aldri, stöðu, heimili eða dvalarstað. Þá eða síðar skal vitni einnig skýra dómara frá öðru því, er honum kann að þykja ástæða til að spyrja það um varðandi hagi þess, og máli kann að skipta um vitnaskyldu þess, heimild til að vitna, hæfileika þess til að staðfesta framburð sinn og um sönnunargildi hans. Vitnastefnandi leggur venjulega í upphafi fram skriflegar spurningar til vitnis, en þegar þær eru afgreiddar, getur hann látið spyrja vitni um sérhvað annað, er máli skiptir, eftir munnlegum eða skriflegum framhaldsspurningum. Vitnastefndur getur, bæði í sambandi við vitnaspurningar vitnastefnanda, eftir því sem dómara þykir hentugt, og síðar, hvort sem hann hefir stefnt vitni eða ekki, og hvort sem vitnastefnandi neytir réttar síns til að spyrja vitni eða ekki, látið spyrja það um allt það, er hann hyggur máli skipta.

Dómari leggur spurningar fyrir vitni, lagar þær til og skýrir eftir þörfum.

Óákveðnar, tvíræðar, veiðandi, ósæmilegar eða sýnilega þýðingarlausar spurningar má ekki leggja fyrir vitni. Dómari getur einnig af sjálfsdáðum beint spurningum til vitnis um hvert það atriði, er hann telur þurfa frekari skýringar. Hann tekur við svörum vitnis, skýrir þau fyrir því og bókar þau, þannig að efni þeirra komi skýrt og rétt fram. 85 23. júní

Dómari leyfir aðiljum eða umboðsmönnum þeirra sjálfum að spyrja vitni, ef hentugt þykir, en stjórna skal hann þá vitnaleiðslu sem annars, að því leyti sem þörf ber til, enda getur hann hvenær sem er algerlega tekið hana í sínar hendur með venjulegum hætti.

Spyrja má aðeins eitt vitni í senn. Dómari skal, ef aðili óskar þess eða honum þykir það hentugt, láta önnur vitni fara út úr þingsalnum, meðan á yfirheyrslu hvers einstaks vitnis stendur.

Þegar yfirheyrslu tveggja eða fleiri vitna er lokið, en áður en staðfesting fer fram, getur dómari kvatt þau, tvö eða fleiri, vitni fyrir dóm saman, borið saman skýrslur þeirra, ef og að því leyti sem þær virðast ósamhljóða, vakið athygli vitnanna á ósamræminu og reynt að fá samræmi milli þeirra.

Ef spurning vitnis er svo löguð, að svar við henni varðar einkahagi vitnis eða annara, getur dómari látið vitni svara henni skriflega og bókað síðan svarið, enda sannfæri vitnið sig um, að svarið sé rétt bókað, án þess að það sé lesið upp fyrir því. Ákvörðun dómara eftir þessari málsgrein verður ekki skotið til æðra dóms.

134. gr.

Dómari les upp svör vitna við spurningum jafnskjótt sem þau hafa verið bókuð, eftir ósk viðkomenda eða eftir því, sem honum þykir hentugt. Þegar yfirheyrslu er lokið, les dómari, ef óskað er eða honum þykir þess þörf, með sama hætti upp bókanir á svörum vitnis í heild, enda skal gera þær leiðréttingar og viðauka við bókanir, sem dómari telur, að gefnu tilefni, þurfa til þess að framburður vitnis komi sem gleggst og réttast fram.

Aðili getur jafnan krafizt staðfestingar á vitnisburði, með þeim undantekningum, sem í 127. gr. segir. Áður en vitni staðfestir skýrslu sína, brýnir dómari fyrir því, eftir því sem við á, þýðingu og helgi staðfestingarinnar, bæði fyrir úrslit málsins og fyrir vitnið sjálft, bæði lagalega og siðferðislega.

Staðfesting fer fram með tvennum hætti:

1. Ef vitni er í viðurkenndu trúfélagi hér á landi og lýsir sig, að gefnu tilefni fyrir dómara, trúa á guð, þá skal það lyfta upp hægri hendi sinni og hafa upp eftir dómara þessi orð: Ég sver það og vitna til guðs míns, að ég hefi sagt satt eitt og ekkert undan dregið.
2. Ef ekki er svo ástatt um vitni sem í 1. tölul. segir, staðfestir það skýrslu sína með þeim hætti, að það lyftir upp hægri hendi sinni og hefir upp eftir dómara þessi orð: Ég lýsi því yfir og legg þar við drengskap minn og heiður, að ég hefi satt eitt sagt og ekkert undan dregið.

Eiður og drengskaparheit hafa í hvívetna sömu þýðingu að lögum.

85
23. júní

135. gr.

Þá er vitni hefir innt vitnaskyldu sína af hendi, þar með talin árangurslaus þingsókn sakir fjarvistar aðilja frá dómi, skal dómari þegar í því þinghaldi ákveða vitni þóknun, ef það krefst þess, og skal þá ákvörðun bóka. Sá, er vitnaleiðslu hefir krafizt, greiðir einn þóknun um sinn, en ef báðir aðiljar hafa krafizt hennar eða báðir haft hennar not, getur dómari þó ákveðið greiðslu á hendur þeim, öðrum fyrir báða og báðum fyrir annan. Úrskurði um vitnaþóknun má fullnægja með aðför. Þóknun er kræf jafnskjótt sem úrskurður er upp kveðinn.

Vitni bera 50 aurar til 1 króna fyrir hverja klukkustund, er það missir af starfi vegna þingsóknar, þó ekki yfir 10 krónur um sólarhring, og endurgjald fyrir óhjákvæmilegan ferðakostnað eftir 124. gr., ef því er að skipta.

Úrskurði um vitnaþóknun verður aðeins haggað með kæru eftir 199. gr.

136. gr.

Skoðunar- og matsgerðir, lýsingar á hlutum og aðrar rannsóknargerðir eru hér eftir nefndar einu nafni matsgerðir eða mat og þar tilheyrandi athafnir að meta.

Dómari framkvæmir almennt sjálfur þær matsgerðir, sem aðeins útheimta almenna menntun eða lagaþekkingu, enda verði það, er meta skal, fært fram í dómi fyrir dómara aðalmálsins. Ef meta skal hlut í dómi, getur dómari kvatt þingvotta þar til og látið þá staðfesta mat sitt þegar á staðnum.

137. gr.

Nú má matsgerð ekki fara fram samkvæmt 136. gr., og kveður dómari þá matsmenn, venjulega tvo, til að framkvæma hana.

Allar matsgerðir, sem dómari framkvæmir ekki sjálfur, skulu fara fram áður en mál er endanlega tekið til dóms.

138. gr.

Ef opinber embættismaður eða sýslunar er eitt skipti fyrir öll skipaður til að framkvæma matsgerðir fyrir almenning í embættisnafni, getur aðili snúið sér beint til hans, ef honum er skylt að framkvæma matið eða hann er fús til þess án dómkvaðningar, enda liggi það í verkahring hans. Annarskostar þarf dómkvaðningu.

139. gr.

Þann einn má dómkveðja til matsgerðar, sem að öllu leyti er óaðfinnanlegt vitni í því máli um það atriði, er meta skal, og hefir nauðsynlega kunnáttu til að inna starfann af hendi, eða þá kunnáttu, sem beztrar er kostur, eftir því sem á stendur. Enginn, sem kunnáttuskilyrðinu fullnægir að skoðun matsdómara og skylt er að bera vitni um matsatriði, getur skorazt undan að taka við kvaðningu dómara til matsgerðar. Skylt er manni að framkvæma matsgerð utan þeirrar þinghár, sem hann á heimili eða dvalarstað í.

Dómari aðalmálsins getur nefnt matsmenn utan lögsagnarumdæmis síns, 85
en rétt er honum, ef hentugra þykir, að biðja viðkomandi héraðsdómara að 23. júní
dómkveðja matsmann í sínu lögsagnarumdæmi, enda sendi hann honum bréflega beiðni um það með fullnægjandi greinargerð um, hvað meta skuli og hverjir aðiljar séu.

Matsdómari gerir aðiljum viðvart áður dómkvaðning fari fram, ef þess er þörf. Rétt er að kveðja matsmenn, ef annarhvor aðilja mætir. Ef aðiljar koma sér saman um matsmann, skal dómkveðja hann, nema sérstakar ástæður mæli því í gegn.

Í kvaðningu skal skýrt greina, hvað meta skal og hvenær mati skuli lokið. En lengja má matsdómari frest, ef nauðsyn þykir. Svo skal taka fram í dómkvaðningu, að matsmenn skuli vinna verk sitt eftir beztu vitund og að þeir skuli semja skriflega skýrslu, er þeir megi vera búnir til að staðfesta fyrir dómi.

140. gr.

Matsbeiðandi tilkynnir matsmönnum dómkvaðningu, en þeir skulu, svo fljótt sem unnt er, tilkynna aðiljum eða umboðsmönnum þeirra, hvar og hvenær matsgerð skuli fara fram. Bæði aðiljum og dómara ber að veita matsmönnum leiðbeiningar eftir föngum um matsatriði. Matsmenn framkvæma starfa sinn allt að einu, þótt aðiljar hafi ekki mætt, nema upplýsingar vanti, sem þeir hefðu mátt veita.

Matsgerð skal fá þeim aðilja í hendur, sem hennar beiddist, eða öðrumhvorum aðilja, ef báðir hafa beiðzt hennar. Aðili getur krafizt staðfestingar á matsgerð fyrir matsdómara. Um staðfestingu fer eftir 130.—134. gr., eftir því sem við á.

Matsgerð eftir 138. gr. þarf þó ekki að staðfesta, nema dómari sjái sérstaka ástæðu til að leita nánari skýringa um matsatriði.

141. gr.

Ef matsmaður deyr, forfallast eða reynist óhæfur til starfans, nefnir dómari mann í stað hans. Ef matsmaður vanrækir starfann, má og nefna nýjan matsmann.

Nú vanrækir matsmaður starfann, og getur matsdómari þá, að þeim manni til kvöddum, úrskurðað honum, að viðlögðum dagsektum til matsbeiðanda, að byrja á starfinu og lúka því innan ákveðins tíma. Ef miklar sakir eru, getur dómari og úrskurðað matsmanni allt að 6 mánaða fangelsi vegna vanrækslu hans. Ákvæði 131. gr. um afplánun refsingar eiga og við matsmenn, eftir því sem við á.

Matsmenn eiga heimtingu á endurgjaldi fyrir ferðakostnað með sama hætti sem vitni og fyrir verk sitt eftir reikningi, sem matsdómari úrskurðar, ef ágreiningur verður. Rétt er matsmönnum að krefjast tryggingar, sem matsdómari ákveður, ef með þarf, fyrir ferðakostnaði og verkkaupi, áður en þeir taka til

85 starfa. Úrskurði um endurgjald og tryggingu má kæra eftir 199. gr., en ekki
23. júní frestar sú kæra störfum matsmanna.

142. gr.

Matsgerð samkvæmt 138. gr. verður venjulega ekki hnekkt með yfirmati. Annarskostar getur aðili krafizt yfirmats, bæði áður en og eftir að staðfesting matsgerðar hefir farið fram. Yfirmatsmenn skulu venjulega vera tvöfalt fleiri en matsmenn. Um hæfileika þeirra, dómkvaðningu, framkvæmd starfans, staðfesting matsgerðar og annað fer eftir ákvæðum 139.—141. gr., eftir því sem við á. Ekki þarf að kveðja matsmenn til yfirmats eða staðfestingar þess.

143. gr.

Matsdómari úrskurðar öll atriði varðandi hæfileika og dómkvaðningu matsmanna og yfirmatsmanna og annað, sem snertir sjálft matsmálið, þar á meðal, hvort það hafi verið metið, er meta skyldi samkvæmt dómkvaðningu, ef úrlausn þess er nauðsynleg vegna kröfu um endurmat eða endurskoðun matsgerðar. Úrskurði, þar sem dómari synjar að nefna ákveðinn matsmann eða leysir hann frá starfanum, verður ekki skotið til æðra dóms. Öðrum úrskurðum matsdómara má skjóta þangað eftir ákvæðum 199. gr. Matsmál hvílir þá á meðan, að því leyti sem nauðsynlegt er.

144. gr.

Dómari aðalmálsins metur öll atriði, er varða sönnunargildi matsgerðar, þar á meðal, hvort metið hafi verið það, er meta skyldi, með hliðsjón af matsgerðunum sjálfum og öllum öðrum upplýsingum um sömu atriði, er fram kunna að hafa komið í málinu.

145. gr.

Nú skírskotar aðili til skjals, sem er í vörzlum sjálfs hans, og skal hann þá leggja skjalið fram, ef gagnaðili krefst þess eða dómari telur þess þörf, svo framarlega sem hann vill láta taka tillit til þess við dómsuppsögu í málinu.

Nú skorar aðili á gagnaðilja sinn að leggja fram skjal, sem er í vörzlum hans, og skal hann þá gera það, ef aðili á rétt á skjalinu eða til þess án tillits til málsins, eða ef innihald þess er slíkt, að gagnaðili skyldi bera vitni um það, ef hann væri vitni í því máli. Ef gagnaðili leggur skjalið ekki fram, getur dómari skýrt það svo, sem hann samþykki skýrslu áskoranda um efni þess. Sbr. þó 147. og 149. gr.

146. gr.

Nú er skjal í vörzlum þriðja manns, og getur þá aðili krafizt framlagningar þess, ef gagnaðili hans hefði átt að leggja það fram eftir 2. málsgr. 145. gr.

147. gr.

Sá, er krefst skjals samkvæmt 2. málsgr. 145. eða 146. gr., hefir sönnunarbyrði fyrir því, að skjalið sé til og að það sé í vörzlum þess, sem framlagningar

er krafizt af. Áskoranda ber að leggja fram eftirrit af skjalinu, ef honum er þess kostur, en ella lýsa því eftir föngum (útgefanda, til hvers það var gefið út, útgáfustað og dag, efni þess o. s. frv.), og hvaða málsatvik á að upplýsa með því. Dómari getur, ef honum þykir sennilegt, að viðkomandi hafi skjalið í vörzlum sínum, heimilað honum að synja fyrir það með eiði eða drengskaparheiti samkvæmt 134. gr. 3. málsgr. þar fyrir dómi. 85 23. júní

148. gr.

Ef aðili krefst skjals af þriðja manni, og sá lætur það ekki góðmótlega fram, þá getur aðili lagt fyrir dóm í aðalmálinu skýrslur þær og gögn, er í 147. gr. segir, ásamt skriflegri beiðni um það, að þriðji maður verði skyldaður með úrskurði dómarans til að leggja skjalið fram í dóm. Ef dómara virðist ekki útilokað, að skjalið kunni að hafa þýðingu fyrir málið, kveður hann aðilja báða og þriðja mann, sem ber að mæta, að viðlagðri refsingu eftir 2. málsgr. 131. gr., fyrir dóm, og veitir þeim kost á að gera athugasemdir sínar um framlagningu skjalsins. Að því loknu kveður dómari upp úrskurð, ef með þarf, um skyldu þriðja manns til að leggja skjalið fram, og getur skyldað hann til að gera það innan tiltekins tíma, að viðlögðum dagsektum til þess aðilja, er skjalsins krafðist. Úrskurði má og fullnægja beinlínis með fógetavaldi. Ákvæði 3. málsgr. 131. gr. eiga hér við, eftir því sem á stendur.

Nú á dómari aðalmálsins ekki lögsögu yfir þriðja manni, og skal hann þá senda þeim dómara, sem hana á, skjöl þau, er málið varða, með beiðni um, að sá dómari kveðji þriðja mann fyrir dóm sinn og úrskurði um skyldu hans í framangreinda átt. Um meðferð þess máls fer eftir 147. og 148., sbr. 149. gr.

149. gr.

Nú hefir skjal, sem skylt er að láta af hendi eða leggja fram eftir 145. eða 146. gr., að geyma atriði, sem viðkomanda er óskylt eða óleyfilegt að láta fram, og getur dómari þá úrskurðað, að skjalið verði lagt fram fyrir hann í trúnaði, og að annaðhvort verði undir umsjá hans og gegn fullkominni þagnarskyldu tekið eftirrit af því úr skjalinu, sem skylt er og heimilt að láta fram, eða, ef þess er ekki kostur, að tekin verði upp úr skjalinu með sama hætti skýrsla um þau atriði.

Nú er viðkomanda að vísu skylt samkvæmt 145. eða 146. gr. að láta fram skjal, en hann gerir sennilegt, að það baki honum tjón eða óhagræði að sleppa því úr vörzlum sínum, og getur dómari þá ákveðið, að tekin verði ljósmynd af skjalinu eða eftirrit af því, eftir því sem á stendur. Sama er, ef skjal er sérstaklega verðmætt fyrir viðkomanda eða sérstök hætta er á, að það glatist eða spillist, ef hann sleppir því úr vörzlum sínum. Þegar svo stendur á, getur viðkomandi einnig gert það að skilyrði fyrir því, að hann láti skjal fram, að fullnægjandi trygging verði sett fyrir tjóni, er af því kynni að leiða, eða að skjalið verði geymt á tryggum stað, meðan dómari eða aðiljar þurfa að nota

85 23. júní

það, og að notkunin fari þannig fram, að fulltryggt sé, að skjalið hvorki glatist né skemmist.

Þeim skjölum, er í 2. málsgr. segir, skal dómari ávallt skila viðkomanda, þegar afnotunum er lokið. Ef mál fer fyrir æðra dóm, er viðkomanda skylt að láta uppi afnot skjals þar með sama hætti, þannig að ritari dómsins hefir þá umsjá með því, sem héraðsdómari hafði.

150. gr.

Nú glatar þriðji maður eða skýtur undan skjali, sem hann er úrskurðaður til að láta í té samkvæmt 146., sbr. 147.—149. gr., eftir að hann vissi eða hlaut að hafa grun um, að slík skylda yrði úrskurðuð á hendur honum, og varðar það sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru, enda liggi ekki þyngri refsing við að lögum.

151. gr.

Úrskurði um atriði þau, er í 145.—149. gr. segir, verður einungis haggað með kæru til æðra dóms eftir 199. gr. Ákvörðunum sínum samkvæmt 1. og 2. málsgrein 149. gr. getur dómari þó breytt sjálfur, ef atvik liggja til.

152. gr.

Um skyldu aðilja til að sýna eða leggja fram í dómi eða leyfa afnot af eða aðgang að öðrum sýnilegum sönnunargögnum en skjölum gilda reglurnar í 145.—151. gr., eftir því sem við á.

153. gr.

Opinber eru þau skjöl, sem embættis- eða sýslunarmenn gefa út í embættisnafni um það, er gerist í embætti þeirra eða sýslan.

Íslenzk opinber skjöl skal telja ófölsuð, ef þau samkvæmt formi sínu og efni stafa frá embættis- eða sýslunarmanni, þar til annað sannast, enda er viðkomandi embættis- eða sýslunarmanni þá skylt að bera vitni um það atriði.

Erlend opinber skjöl skulu og talin ófölsuð, ef sannað er með vottorði konsúls eða annars trúnaðarmanns íslenzka ríkisins í viðkomandi landi eða með öðrum fullnægjandi hætti, að sá, er skjalið hefir gefið út, hafi haft heimild til þess eftir þarlandslögum.

154. gr.

Einkaskjöl með eiginhandarnafni útgefanda undir textanum eða annarsstaðar, ef það er venju samkvæmt, teljast útgefin af honum, og með því innihaldi, er þau hafa að geyma, unz hið gagnstæða er sannað eða sennilegt gert, nema skjalið eftir útliti sínu eða efni eða annara hluta vegna veki grun um, að það sé falsað.

155. gr.

Ef dómara þykir ástæða til að ætla, að skjal kunni að vera falsað, rannsakar hann það atriði af sjálfsdáðum. Sönnunarbyrði fyrir falsleysi grunsams

skjals hvílir á þeim, er notfæra vill sér sönnunargildi þess, eða þess úr því, sem grunur leikur á, að falsað sé. 85 23. júní

156. gr.

Dómari getur skyldað aðilja, sem neitar að hafa gefið út skjal, sem lagt er fram í máli, eða telur innihaldi þess ólöglega breytt, til að gefa fyrir dómi sýnishorn af rithönd sinni, með þeim hætti, er dómari ákveður. Ef hann innir ekki þá skyldu af hendi, verður venjulega ekki tekið tillit til andmæla hans gegn falsleysi skjalsins.

157. gr.

Nú tjáist skjal vera útgefið af þriðja manni, og getur þá dómari, ef það er grunsamt eftir formi sínu eða efni eða annara hluta vegna, eða ef falsleysi þess er andmælt, úrskurðað þriðja mann til að gefa fyrir dómi eða annarsstaðar sýnishorn af rithönd sinni, með þeim hætti, er dómari tiltekur, og að viðlagðri refsingu eftir 2., sbr. 3. málsgr. 131. gr., enda sé þriðja manni skylt og heimilt að bera vitni um það atriði.

158. gr.

Innihald opinbers skjals skal talið rétt, ef það varðar ákveðin atvik, er skjalið tjáir hafa gerzt í embætti eða sýslan útgefanda, þar til hið gagnstæða sannast eða er gert sennilegt. Sama er venjulega um mat, er skjalið inniheldur á atriðum, sem viðkomanda er falið að framkvæma í embætti sínu eða sýslan, enda hafi hann haft nægilega aðstöðu til að rannsaka þau atriði öll, er áreiðanleiki matsins er undir kominn.

Nú er opinberu skjali ætlað að veita fulla sönnun um einstakt atriði, er embættismaðurinn hefir ekki getað sjálfur sannreynt, og skal þá gert ráð fyrir því, að atriðið sé slíkt sem skjalið greinir, nema eitthvað sérstakt mæli því í gegn.

159. gr.

Dómari metur sönnunargildi einkaskjala með hliðsjón af öllum atvikum hverju sinni, svo sem því, hvort sá aðilja hefir gefið skjalið út, sem notar það, eða hinn, hvort það er gefið út í tilefni af málinu eða því óháð, hvort þá staðreynd, sem skjalið er um, er unnt að sanna með öðrum hætti, hversu sennilegt innihald þess er, eftir því sem á stendur, samband útgefanda við aðilja eða venzlamenn hans, afstaða útgefanda til málsins eða venzlamanna hans o. s. frv.

160. gr.

Nú er fengin nokkur, en þó ekki alveg fullnægjandi sönnun fyrir staðreynd, er málsúrslit velta á að öllu leyti eða einhverju, og getur þá dómari látið þau, svo sem við á, fara eftir því, hvort sá aðilja, er hann hverju sinni ákveður, vinnur eið eða drengskaparheit að því, að sú staðreynd hafi gerzt eða ekki gerzt,

85 23. júní

161. gr.

Því aðeins má heimila aðilja að vinna eið eða drengskaparheit eftir 160. gr., að hann megi framkvæma þessar athafnir eftir 1. málsgr. 127. gr. eða upphafi 1. töluliðs og 2. töluliðs 2. málsgr. sömu greinar, og að honum sé af sjálfs sín raun kunnugt um þá staðreynd, er eiður eða drengskaparheit varðar.

162. gr.

Nú er maður sóttur til að greiða skaða sakir meðferðar sinnar á búi eða óákveðnu safni eigna annars manns eða til að afhenda slíkar eignir, og getur þá dómari, ef víst má telja, að aðili hafi valdið gagnaðilja sínum tjóni, er bæta skal, eða hafi í vörzlum sínum eignir hans áðurnefndar, er honum ber að skila, heimilað öðrumhvorum aðilja að staðfesta samkvæmt 160. gr. staðhæfingu sína um upphæð bóta eða hlutafjöldann, hvorttveggja innan tiltekins hámarks eða lágmarks, eftir því sem við á.

Einnig getur dómari, ef aðili er sóttur til að svara fyrir athafnir annara manna, er í þjónustu hans hafa verið, eða fyrir skuldbindingar eða aðrar athafnir formanna sinna, látið málsúrslit velta á því, að aðili staðfesti, enda þótt hann sé ekki af eigin raun kunnugur staðreynd, með eiði eða drengskaparheiti, að hann sé þess sannfærður eftir vandlega athugun, að staðreyndin hafi gerzt eða ekki gerzt, eftir því sem við á.

163. gr.

Nú leggur aðili fram í máli skjal, er tjáist gefið út af gagnaðilja, en hann staðhæfir það falsað, og lætur dómari þá, ef aðili krefst þess, gagnaðilja hans heimilt að staðfesta samkvæmt 160. gr. staðhæfingu sína um skjalið, enda sé ekki fengin með öðrum hætti fullnægjandi sönnun um það atriði. Nú þykir dómara ekki fært að veita gagnaðilja heimild til staðfestingar samkvæmt framansögðu, og má hann þá heimila aðilja að staðfesta staðhæfingu sína um falsleysi skjalsins samkvæmt áðurnefndri grein.

Samsvarandi rétt hefir sá, er byggir kröfu sína á óaðfinnanlega haldinni verzlunarbók, er að öðru leyti fullnægir ákvæðum laga um verzlunarbækur, enda byggi gagnaðili ekki á samskonar verzlunarbók.

164. gr.

Dómari getur látið úrslit máls velta á eiði eða drengskaparheiti þriðja manns, er ekki hefir borið vitni um þá staðreynd, er í eiðstaf greinir, og verið hefir fyrirsvarsmaður eða starfsmaður aðilja um þá staðreynd, enda verði aðilja ekki veittur kostur á að vinna eið eða drengskaparheit um hana.

165. gr.

Ef aðiljar eru á það sáttir, að málsúrslit velti á eiði annars þeirra eða drengskaparheiti um tiltekna staðreynd, getur dómari þegar er málflutningi er lokið orðað eiðstaf og tekið við eiði eða drengskaparheiti fyrir dómi, ef báðir aðiljar

vilja. Verður þá dómur kveðinn upp í samræmi við staðfestinguna. Annars- 85
kostar ákveður dómari það í dómi sínum, hvort eða að hve miklu leyti málalok 23. júní
skuli fara eftir eiði eða drengskaparheiti annars aðilja um ákveðna staðreynd. Skal ákveða hana svo glöggt í dómi, að ekki verði um villzt, og í niðurlagi dóms skal orða það glöggt og samandregið, hvað aðili eigi að synja fyrir eða staðfesta með eiði sínum eða drengskaparheiti, enda sé tiltekið, hver skuli verða málalok, ef staðfesting fer fram, og ef hún fer ekki fram. Í dómi skal og ákveða frest til staðfestingar, og telst frestur frá birtingu dóms fyrir þeim, sem heimild er veitt, og til þessarar athafnar, nema hann sé viðstaddur dómsuppsögn, en nægilegt er, að eiðstefna sé tekin út eða birt, ef utanréttarstefna er, áður en frestur er liðinn, enda sé stefnufrestur ekki óhæfilega langur.

166. gr.

Í eiðstefnu skal greina nöfn aðilja samkvæmt 88. gr., dagsetningu dóms og niðurlagsorð orðrétt, stað og stund til þinghalds, stefnufrest og kröfu eiðstefnanda um, að hann fái að vinna eið eða drengskaparheit samkvæmt dóminum.

Þingfesting eiðsmáls fer með samsvarandi hætti og þingfesting aðalmálsins.

Eiðsmál má reka á varnarþingi aðalmálsins, á varnarþingi eiðstefnanda samkv. 73. gr. eða eiðstefnds samkvæmt sömu grein, allt eftir vali eiðstefnanda.

167. gr.

Nú hefir eiðstefndur tekið út löglega stefnu til áfrýjunar eiðsdómi, honum til breytingar, enda sé áfrýjunarfrestur ekki liðinn, og leggur hana fyrir eiðsdómarann, og skal eiðsmáli þá frestað, þar til meðferð málsins í æðra dómi er lokið. Ef eiðsheimild er staðfest í æðra dómi eða máli lýkur þar án dóms um það atriði, skal eiðsdómari, svo fljótt sem unnt er og eftir kröfu eiðstefnanda, kveðja aðilja á dómþing til að framhalda eiðsmálinu. Ef eiðsheimild er niður felld í æðra dómi, fellur eiðsmálið niður.

Nú hefir eiðstefndur ekki lagt áfrýjunarstefnu fram samkvæmt 1. málsgr., en áfrýjunarfrestur er ekki liðinn, og getur eiðstefndur þá fengið eiðsmáli frestað, ef hann lætur bóka yfirlýsingu sína um, að hann ætli að áfrýja eiðsdómi til breytinga. Taka skal hann þá út áfrýjunarstefnu innan 3 vikna þar frá, enda skal eiðsdómari að þeim fresti liðnum og eftir kröfu eiðstefnanda kveðja aðilja til þings til að framhalda eiðsmálinu, nema honum hafi verið sýnt vottorð æðra dóms um útgáfu áfrýjunarstefnu áður en nefndur 3 vikna frestur var liðinn. Áfrýjunarstefna, síðar útgefin, eða yfirlýsing um áfrýjun fresta ekki eiðsmáli, nema eiðsdómara sé sannað, að lögleg forföll eða óviðráðanleg atvik hafi hamlað.

Nú lýkst eiðsmál ekki, og getur eiðstefnandi þá tekið út eiðstefnu af nýju, enda þótt eiðsfrestur sé liðinn, ef hann gerir það innan 3 vikna frá því að eiðsmálið var síðast fyrir dómi, enda sé stefnufrestur ekki óhæfilega langur.

168. gr.

Dómari eiðsmáls skal leiðbeina aðiljum eftir því sem þörf gerist. Hann skal skýra eiðstaf fyrir þeim og gæta þess, að eiður eða drengskaparheit sé

85 unnið að öllu leyti samkvæmt eiðsdómi. Áður en staðfesting fer fram, skal hann
23. júní brýna alvarlega fyrir aðilja þýðing eiðs eða drengskaparheits og helgi, og leiða honum fyrir sjónir bæði þá lagalegu og siðferðislegu ábyrgð, sem vísvitandi eða gálauslega röng eiðvinning eða heitvinning hefir í för með sér.

Dómari lætur aðilja hafa upp eftir sér þau orð, er viðkomandi staðreynd varða, að viðhöfðum þeim formála, er í 1. eða 2. tölulið 3. málsgr. 134. gr. segir, eftir því hversu ástatt er um trúmálaafstöðu hans.

169. gr.

Dómari eiðsmáls úrskurðar öll atriði varðandi formshlið eða efni eiðsmáls á grundvelli eiðsdómsins. Úrskurðum hans um þau efni verður einungis haggað með kæru til æðra dóms eftir ákvæðum 199. gr., enda hvílir eiðsmálið á meðan.

170. gr.

Nú deyr sá aðili, sem heimilað var að vinna eið eða drengskaparheit, eða er úrskurðaður óhæfur til þeirra athafna, og getur þá sá aðili, er hag hefði haft af staðfestingunni, snúið sér til dómara aðalmálsins með skriflegri beiðni um endurupptöku þess, ásamt sönnun fyrir láti aðilja eða óhæfi hans til eið- eða heitvinningar. Dómari skal þá kveðja aðilja eða eftirmenn þeirra til þings á varnarþingi aðalmálsins og úrskurða, eftir að þeir hafa átt kost á að tala máli sínu, hvort mál skuli tekið upp af nýju. Úrskurð þann má kæra til æðra dóms eftir 199. gr., enda hvílir málið á meðan.

Nú er endurupptaka samkvæmt 1. málsgrein ákveðin, og fellir dómari þá, með eða án nýrra gagna, dóminn úr gildi og kveður upp nýjan dóm, þar sem fullt tillit sé tekið til hins breytta ástands og nýrra upplýsinga, sem fram kunna að koma að öðru leyti.

XI. KAFLI

Um gjafsókn.

171. gr.

Orðið gjafsókn nær í kafla þessum bæði til gjafsóknar og gjafvarnar.

Dómsmálaráðuneytið veitir gjafsókn.

Athuga skal málstað umsækjanda eftir föngum áður en gjafsókn er veitt.

Í gjafsóknarbréfi skal taka fram, í hvaða máli og fyrir hvaða dómi gjafsókn sé veitt.

Gjafsókn nær bæði til aðalmálsins og aukamála í sambandi við það, svo sem vitnamála, matsmála, eiðsmála, svo og til lögbanns, kyrrsetningar og aðfarargerða til tryggingar dómkröfum þess, nema takmarkanir séu gerðar í gjafsóknarbréfi.

172. gr.

Gjafsókn má veita, auk þess, sem sérstaklega kann að vera ákveðið í lögum:

1. Kirkjum, skólum, sjúkrahúsum, sem rekin eru á kostnað hins opinbera,

hreppsfélögum, bæjarfélögum og stofnunum, sem hafa að markmiði um- 85
önnun sjúkra og aðra mannúðar- og líknarstarfsemi. 23. júní

2. Einstökum mönnum, sem eru svo illa stæðir fjárhagslega, að þeir mega ekki án þess fjár vera frá framfærslu sinni eða sinna eða frá atvinnurekstri sínum, er fara mundi til málsins. Með beiðni um gjafsókn fylgi vottorð formanns niðurjöfnunarnefndar um fjárhag og ástæður umsækjanda, og er skylt að láta slíkt vottorð í té tafarlaust og ókeypis.

Annars ríkis borgurum má því aðeins gjafsókn veita, að samskonar hlunnindi séu veitt íslenzkum ríkisborgurum í þeirra landi.

173. gr.

Gjafsóknarhafi fær þessi hlunnindi:

1. Hann er undanþeginn greiðslu allra réttargjalda fyrir dómsathafnir þær, sem gjafsókn nær til.
2. Hann fær ókeypis eftirrit allra þeirra skjala, þar á meðal ágrip dómsgerða, er embættis- eða sýslunarmenn afgreiða til afnota við áðurnefndar dómsathafnir.
3. Honum er skipaður talsmaður, nema þess þyki engin þörf, og ríkissjóður greiðir talsmanni ferðakostnað og þóknun fyrir málflutning eftir ákvörðun dómara, er fyrir dómsathöfn þeirri stendur, sem gjafsókn nær til.
4. Ríkissjóður greiðir fyrir hann gjöld fyrir allar birtingar og tilkynningar, er mál hans útheimtir eða dómsathafnir í sambandi við það, þóknun til þingvotta, vitna, mats- og skoðunarmanna og önnur slík gjöld.

174. gr.

Svipta má mann gjafsókn, ef í ljós kemur, að hún hefir verið ófyrirsynju veitt, eða hagur hans breytist svo, að honum er hennar ekki lengur þörf.

Gjafsókn skiptir engu máli um skyldu gjafsóknarhafa til greiðslu málskostnaðar til gagnaðilja síns, né um skyldu hans til að greiða kostnað af málinu. Nú er gagnaðili dæmdur til að greiða málskostnað, og skal þá ákveða í dómi, hversu mikill hluti þess málskostnaðar skuli renna til gjafsóknarhafa, eftir því, hvern kostnað hann kann að hafa sjálfur haft af málinu, og hversu mikill hluti málskostnaðarins skuli renna í ríkissjóð.

XII. KAFLI

Um málskostnað.

175. gr.

Til málskostnaðar telst:

1. Sáttakostnaður.
2. Gjöld fyrir eftirrit og ágrip dómsgerða.
3. Réttargjöld í ríkissjóð.

85 4. Óhjákvæmilegur ferðakostnaður dómara, aðilja og umboðsmanna þeirra.
23. júní 5. Þóknun matsmanns, vitna og rannsóknarmanna.
6. Þingvottagjöld og greiðslur fyrir birtingar stefna og annara tilkynninga.
7. Kostnaður af flutningi málsins beinlínis, hæfilega metinn eða eftir samningi aðilja.
8. Annar kostnaður, er kann að stafa beinlínis af málinu.

Málskostnaður verður því aðeins dæmdur, að aðili krefjist þess.

176. gr.

Sá, er krefst dómsathafnar, greiðir kostnað af henni um sinn. Nú lætur dómari fara fram af sjálfsdáðum birtingar eða tilkynningar eða dómsathafnir lögum þessum samkvæmt, og skal sá kostnaður lagður út úr ríkissjóði í bili. Dómari ákveður síðan, hvort annar aðili, einn eða báðir, skuli greiða, og í hvaða hlutföllum.

177. gr.

Sá, er tapar máli í öllu verulegu, skal dæmdur til að greiða gagnaðilja sínum málskostnað.

Ennfremur skal aðili dæmdur til að greiða gagnaðilja sínum málskostnað, hvernig sem málsúrslit verða:

1. Ef hann hefir höfðað mál að þarflausu.
2. Ef hann hefir brotið sáttalöggjöfina samkvæmt 12. gr.
3. Ef hann hefir dregið mál að mun lengur en þörf var á, haft uppi vísvitandi rangar kröfur eða borið fram vísvitandi rangar skýrslur um málsatvik.
4. Ef hann hefir gert ráðstafanir eða látið fara fram dómsathöfn, sem sýnilega var þarflaus eða þýðingarlaus, þá getur gagnaðili krafizt af honum greiðslu þess kostnaðar, sem hann hefir haft af slíkri ráðstöfun eða dómsathöfn.

178. gr.

Nú vinnur maður mál að nokkru, en tapar því að nokkru, eða veruleg vafaatriði eru í máli, og getur dómari þá skipt málskostnaði milli aðilja eða látið hann falla niður með öllu.

179. gr.

Nú skulu málsúrslit velta á eiði eða drengskaparheiti aðilja, og skal þá sá venjulega greiða málskostnað, sem tapar vegna þess, að eiður eða heit verður unnið eða verður ekki unnið.

Nú eru sumar kröfur taldar fullsannaðar, en sumar verða látnar koma undir eiði eða drengskaparheiti aðilja, og er þá rétt að dæma þann, er tapar að því leyti, til að greiða nokkurn hluta málskostnaðar, en láta hinn fara eftir 1. málsgr.

180. gr.

Nú er máli vísað frá dómi eða það er hafið, og skal þá sækjandi greiða málskostnað.

Ef sækjandi þingfestir ekki mál sitt, þá skal hann greiða stefndum ómaks- 85
bætur. Samsvarandi gildir um aukamál í sambandi við aðalmál, sjálfstæð vitna- 23. júní
og matsmál o. s. frv. Í eiðsmáli getur eiðsdómari með sama hætti dæmt eið-
stefndum ómaksbætur.

181. gr.

Nú hefir maður höfðað gagnsök til sjálfstæðs dóms, og skal þá fara um málskostnað sem áður segir um aðalsök.

Meðalgöngumann má dæma til greiðslu þess kostnaðar, sem hann bakar aðiljum, samkvæmt 177.—180. gr.

Ef fleiri eru sakaraðiljar eða samaðiljar, skal að jafnaði dæma þá til greiðslu málskostnaðar in solidum, ef þess er krafizt, en ella hvern (hvorn) til greiðslu tiltekins hluta í krónutali.

Ef fleirum aðiljum eða samaðiljum skal dæma málskostnað, skal dæma þeim hann báðum eða öllum í einni heild, nema sérstaklega hafi verið krafizt skiptingar á honum milli þeirra.

182. gr.

Nú gerir umboðsmaður aðilja sig sekan í ávirðingum þeim, sem í 3. eða 4. tölulið 177. gr. segir, og má þá dæma hann út af fyrir sig eða með umbjóðanda til að greiða kostnað þann, er þær hafa valdið gagnaðilja, enda hafi sá, er slíka kröfu gerir, gert viðkomandi viðvart um hana í tíma, svo að hann megi vörnum við koma, ef hann vill.

183. gr.

Nú höfðar maður erlendis búsettur mál fyrir íslenzkum dómi, og getur þá stefndur gert þá kröfu á þingfestingardegi, að stefnandi setji þá tryggingu fyrir greiðslu málskostnaðar innan ákveðins tíma, sem dómari tiltekur. Ef hann gerir það ekki, skal vísa máli frá dómi.

Ef menn búsettir á Íslandi eru undanþegnir því að setja samskonar tryggingu í landi stefnanda, skal hann einnig vera undanþeginn því hér á landi.

184. gr.

Rétt er aðilja að leggja fram í máli sundurliðaðan reikning yfir kostnað sinn, og skal þá að jafnaði dæma honum þann kostnað, sem hann hefir haft af málinu.

185. gr.

Dómari kveður í dómi aðalmálsins á um greiðslu þess kostnaðar, sem á er fallinn, þegar dómur er upp kveðinn, og tiltekur upphæð hans, hvernig sem um hann kann að hafa verið samið. Kostnað, er síðar fellur á, má leggja undir úrskurð fógeta.

Þegar svo stendur á sem í 4. tölul. 177. gr. segir, sbr. 182. gr., getur aðili krafizt sérstaklega ákvörðunar á málskostnaði, er gagnaðili hans eða umboðsmaður hans skal greiða. Samsvarandi gildir, ef stefndi þingfestir ekki mál sitt, þar á meðal mats-, vitna- og eiðsmál.

85 Fógeta-, skipta- og uppboðsréttur geta metið aðilja málskostnað fyrir þeim
23. júní dómum með aðfararhæfum úrskurðum.

186. gr.

Ákvörðun um málskostnað samkvæmt 182., 183. og 2. og 3. málsgr. 185. gr. geta viðkomendur kært til æðra dóms eftir ákvæðum 199. gr. Ákvörðun um málskostnað samkvæmt 185. gr. 1. málsgr. má og kæra eftir 199. gr. sérstaklega, enda þótt viðkomandi vilji una við ákvörðun dómara um aðalmálið.

XIII. KAFLI

Um réttarfarssektir.

187. gr.

Sektir samkvæmt lögum þessum getur dómari dæmt af sjálfsdáðum, þegar skilyrði til sektardóms eru fyrir hendi.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í ríkissjóð, nema öðruvísi sé sérstaklega ákveðið.

188. gr.

Aðilja skal dæma í sekt:

1. Fyrir brot á sáttalöggjöfinni samkvæmt 12. gr., 10—100 krónur.
2. Fyrir bersýnilega tilefnislausa málshöfðun, 20—200 krónur.
3. Fyrir þarflausan drátt á máli, 10—200 krónur.
4. Fyrir að gera vísvitandi rangar kröfur eða flytja fram vísvitandi rangar staðhæfingar til sóknar eða varnar, 20—500 krónur.
5. Fyrir ósæmileg ummæli, skrifleg eða munnleg, fyrir dómi, um dómara, gagnaðilja eða umboðsmann hans, eða aðra menn eða í öðru sambandi, 20—200 krónur.

Málflutningsumboðsmann, sem sekur verður um brot þau, sem í 3.—5. tölul. segir, skal dæma í sekt, einan sér eða ásamt umbjóðanda sínum, eftir því sem á stendur, samkvæmt áðurnefndum töluliðum.

Þá menn aðra, er skýrslu gefa fyrir dómi, skal sekta eftir 5. tölulið 1. málsgreinar.

Sá, sem annars kemur hneykslanlega eða ósæmilega fram fyrir dómi, sbr. 39. gr., skal sekta um 5—200 krónur.

Ef refsing liggur þar að auki við áðurnefndum brotum eftir öðrum lögum, má koma henni fram í sérstöku máli án tillits til ákvörðunar um réttarfarssektina.

Ákvæði greinar þessarar taka einnig til aukamála í sambandi við aðalmál, svo og sjálfstæðra dómsathafna, sem ekki standa í slíku sambandi við neitt dómsmál, og til fógeta-, skipta- og uppboðsgerða, eftir því sem við á.

189. gr. 85

Sektir á hendur aðilja eða umboðsmanni hans, er þeir vinna til fyrir framferði sitt í aðalmálinu, skal ákveða í dómi þess, eða ef það verður hafið eða fellur annars niður, þá um leið og sú ákvörðun er tekin. Samsvarandi gildir um sekt á hendur þessum aðiljum í aukamálum við dómsmál, sem sjálfstætt eru rekin, og málum þeim, er í síðustu málsgrein 185. gr. segir. Sektir annars skulu að jafnaði ákveðnar jafnskjótt sem brot er framið fyrir dómi. 23. júní

Ákvörðun dómara um réttarfarssekt má jafnan kæra til æðra dóms eftir ákvæðum 199. gr. Sú kæra frestar ekki máli.

XIV. KAFLI

Um dóma og úrskurði.

190. gr.

Úrskurði alla um einstök atriði máls, eða aukamála í sambandi við það, er ráða þarf til lykta allt til dómtöku þess, skal kveða upp þegar í stað eða svo fljótt sem unnt er eftir að atriði er tekið til úrskurðar.

Úrskurður skal vera byggður á forsendum, eftir því sem við á. Þar skal greina aðilja, málið, sem úrskurður á við, og helztu málsástæður, svo og niðurstöðu dómarans.

Í sjálfstæðum vitna- og matsmálum, svo og í skipta-, fógeta- og uppboðsmálum gilda ákvæði 1. og 2. málsgr., eftir því sem við á.

191. gr.

Í munnlega fluttum málum skal venjulega kveða upp dóm áður en annað mál er tekið til munnlegs flutnings, og jafnan svo fljótt sem við verður komið.

Í skriflega fluttum málum skal kveða upp dóm svo fljótt sem kostur er á, og ekki síðar en 3 vikum eftir dómtöku.

Ef ekki er kostur á að kveða upp dóm eða úrskurð svo fljótt sem sagt hefir verið, ber dómara að greina nákvæmlega orsakir til þess, svo sem að aðrar tilteknar embættisathafnir, sem ekki þoldu bið, hafi valdið drætti, veikindi, ef mál er sérstaklega umfangsmikið, vandasamt o. s. frv.

192. gr.

Nú er dómur fjölskipaður og mál munnlega flutt, og skulu þá allir dómendur hafa heyrt flutning þess. Ef þeir mega ekki allir taka þátt í uppsögu dóms, skal dómara nefna í stað þess eða þeirra, sem við hefir misst, og endurtaka munnlegan flutning málsins. Afl atkvæða skal ráða úrslitum um hvert atriði. Nú verður dómari í minni hluta um eitthvert atriði, og skal hann þá allt að einu taka þátt í ályktun um önnur atriði, er síðar skal til lykta ráða.

85 Formaður dómsins stýrir atkvæðagreiðslu og sér um samningu dóms. Allir dóm-
23. júní arar undirrita dóm í dómabókinni.

Ágreiningsatkvæði skulu birt á sama hátt sem dómar og úrskurðir.

193. gr.

Í dómi skal greina nöfn, heimili og stöðu aðilja svo skýrt, að ekki verði um villzt, númer málsins, þing og stað og stund, er hann er uppkveðinn, hvenær málið var tekið til dóms, nafn eða nöfn dómenda, ef fleiri eru, kröfur aðilja, málsatvik og málsástæður þær, er máli þykja skipta, hvað sannað sé eða ómótmælt, hugleiðingar dómstólsins og niðurstöðu, réttarfarssektir, ef því er að skipta, ákvörðun um málskostnað og annað, er taka þarf fram, eftir því sem á stendur. Í dómsniðurlag skal, eins og tízka hefir verið, draga saman aðalniðurstöðu dómarans, að því leyti sem henni kann að þurfa að fullnægja með aðför, svo og ef hann hefir sýknað aðilja að einhverju leyti eða öllu eða vísað máli frá eða einhverjum hluta þess, um réttarfarssektir, um málsúrslit samkvæmt eiði eða drengskaparheiti, innan hvaða tíma dómi skuli fullnægja o. s. frv.

Dæma má menn að viðlögðum dag- eða vikusektum til aðilja til að vinna verk, annað en peningagreiðslu, þar á meðal til að skila hlut af hendi, ef það þykir hentug aðferð til að knýja aðilja til að fullnægja dómi. Krafa til óinnheimtra sekta fellur niður jafnskjótt sem dæmdur fullnægir dómi, eða sannar eða gerir sennilegt, að honum sé ómögulegt að gera það. Getur aðili fengið mál tekið upp aftur fyrir þeim dómi, er dæmdi það, og dómi breytt, allt eftir ákvæðum 170. gr., svo sem við á. Yfirlýsing um kröfu um endurupptöku máls frestar aðför til innheimtu sekta, enda sé krafa um endurupptökuna komin til dómara innan viku eftir að yfirlýsingin kom fram fyrir fógeta.

Í dómum, þar sem aðilja er bönnuð athöfn eða hann er skyldaður til að þola athöfn eða ástand, getur dómari tiltekið frest, ef það þykir nauðsynlegt eða sanngjarnt, til þess að hann megi koma svo högum sínum, að fullnusta dómsins baki honum sem minnst tjón eða óhagræði.

Dómar og úrskurðir skulu vera svo glöggir og skýrir sem kostur er á. Má ekki skírskota til sannana eða atvika, er síðar kynnu að koma fram, nema að því leyti sem málsúrslit eiga að velta á eiði eða drengskaparheiti.

Fullnægja má dómi eða úrskurði samkvæmt efni sínu með aðför, þótt þess sé ekki sérstaklega getið.

194. gr.

Dómari tilkynnir aðiljum eða umboðsmönnum þeirra, hvar og hvenær dómur eða úrskurður verði upp kveðinn, með þeim fyrirvara og þeim hætti, er honum þykir hlýða hverju sinni.

Niðurlag dóms eða úrskurðar skal lesa upp á dómþingi í heyranda hljóði.

Ef aðili hefir ekki verið við dómsuppsögu staddur, skal sá, er byggja vill rétt á dóminum eða vill láta fresti samkv. honum byrja að líða, birta hann með sama hætti sem stefnu.

Gagnvart þeim aðilja, sem við er staddur dómsuppsögu, hefst eiðsfrestur og aðfararfrestur frá þeim degi, en annars frá birtingardegi. Geta skal þess í þingbók, hvort aðili hafi verið viðstaddur dómsuppsögu eða úrskurðar, svo og í eftirriti af dómsathöfnum þessum. 85 23. júní

195. gr.

Dómur er bindandi um úrslit sakarefnis milli aðilja og þeirra, sem að lögum koma í stað þeirra, um þær kröfur, er þar eru dæmdar að efni til.

Dómur er bindandi fyrir dómara, er hann hefir verið upp kveðinn samkvæmt 2. málsgr. 194. gr. Þó getur dómari, bæði af sjálfsdáðum og eftir kröfu aðilja, leiðrétt ritvillur, reikningsskekkjur, nafnskekkjur og aðrar bersýnilegar skekkjur í dómi, en kveðja skal hann þá aðilja eða málflytjendur þeirra fyrir sig, nema um bersýnilegar ritvillur sé að ræða, og benda þeim á leiðréttingarnar og bóka glöggt, hvað leiðrétt hafi verið. Eftirrit, sem út kunna að hafa verið gefin af dómi eða úrskurði, skal afhenda dómara um leið til leiðréttingar, en frestir teljast frá uppkvaðningu samkvæmt 3. og 4. málsgrein 194. gr.

196. gr.

Dómur hefir fullt sönnunargildi um þau málsatvik, er í honum greinir, þar til hið gagnstæða er sannað.

Krafa, sem dæmd er að efni til, verður ekki borin undir sama eða hliðsettan dómstól af nýju, framar en í lögum þessum segir. Nýju máli um slíka kröfu skal vísa frá dómi.

XV. KAFLI

Um málskot.

197. gr.

Dómsathöfnum þeim, sem ekki sæta kæru til æðra dóms, samkvæmt 198., sbr. 199. gr., má áfrýja innan 3 mánaða frá dómsuppsögu eða lokum dómsathafnar. Haldast skulu þó ákvæði 96. gr. skiptalaga 12. apríl 1878, lögtakslaga 16. des. 1885, 11. gr., og 8. gr. laga nr. 35 2. nóv. 1914.

Áfrýjunarleyfi í málum þeim, er í 1. málslið 1. málsgr. segir, getur dómsmálaráðuneytið þó veitt, þótt áfrýjunarfrestur sé liðinn, næstu 6 almanaksmánuði. Ennfremur má veita slíkt leyfi næstu 2 ár frá áðurnefndum tíma, ef aðilja hefir ekki verið unnt að áfrýja fyrr, enda verði honum sjálfum ekki um það kennt.

198. gr.

Kæru til æðra dóms sæta:

1. Dómsathafnir þær, er í lögum þessum greinir.
2. Úrskurðir í sjálfstæðum mats-, vitna- og eiðsmálum, svo og þau mál sjálf.
3. Úrskurðir skiptaréttar, þar á meðal úrskurðir í sambandi við nauðasamninga, nema úrskurðir um:

85 a. Töku bús til gjaldþrotaskipta, meðan skuldunautur lifir.
23. júní b. Réttmæti kröfu til greiðslu eða eigna í bú og sæti kröfu í kröfuflokki.
c. Hvaða eignir draga skuli undir skipti.
d. Riftingu ráðstafana, að svo miklu leyti sem þau atriði kunna að koma undir úrlausn skiptaréttar.
e. Skiptagerðin sjálf.

4. Úrskurðir fógetaréttar, nema:
a. Um það, hvort fógetagerð skuli yfir höfuð fara fram eða ekki.
b. Til hvaða verðmæta hún skuli ná.
c. Fógetagerðin sjálf.

5. Úrskurðir uppboðsréttar, nema:
a. Um það, hvort uppboð skuli yfir höfuð fara fram eða ekki.
b. Hvaða verðmæti skuli selja.
c. Uppboðsgerðin sjálf.
d. Hverjir skuli fá uppboðsandvirði greitt og hversu mikið hver.
e. Útgáfa uppboðsafsals á fasteign eða skipi.

199. gr.

Sá, er kæra vill dómsathöfn, segir dómara til þess innan viku samkv. 3. og 4. málsgrein 194. gr., eða frá lokum dómsathafnar þeirrar, er kæra skal, bréflega eða með bókun í þingbók. Gerir kærandi kröfu sína í beiðni eða bókun og skýrir þær nánar, ef hann vill, enda mega ný gögn og ný atvik eða málsástæður koma fyrir æðra dóm. Með beiðni leggur kærandi 30 krónur í dómgjöld fyrir æðra dómi, og sendir dómari vottorð um þá greiðslu með skjölum málsins. Því næst skal dómari gefa út þegar í stað eftirrit í þrennu lagi af öllu því, sem skjöl málsins og þingbækur greina um kæruefnið. Jafnframt getur hann, ef hann vill, látið fylgja hverju eintaki athugasemdir sínar. Síðan sendir dómari eitt eintakið til æðra dóms og aðiljum eða umboðsmanni þeirra sitt eintakið hvorum. Innan viku eftir að skjölin komu til æðra dóms geta aðiljar sent honum athugasemdir sínar, og getur hann þá þegar lokið dómsorði á kæruatriði. Jafnan skal þó athuga skjöl þau, er aðiljar senda, svo framarlega sem málinu er þá ekki lokið í æðra dómi.

Nú virðist héraðsdómara kæra á engum rökum byggð, og getur hann þá ákveðið, að kærandi skuli, ef gagnaðili krefst þess, setja tryggingu fyrir tjóni eða óhagræði, er kæran kann að baka gagnaðilja, svo framarlega sem hún veldur frestun málsins. Tryggingu skal setja innan viku eftir að kæru var lýst. Ella afgreiðir dómari ekki skjölin og mál fer leiðar sinnar.

Æðri dómur getur frestað máli og lagt fyrir héraðsdómara að leita frekari upplýsinga um einstök atriði. Einnig getur æðri dómur, með þeim fyrirvara, er hann telur hæfilegan, veitt aðiljum kost á að koma fyrir sig og flytja málið munnlega eða skriflega. Ef kærandi gerir það ekki, eða ef ekki koma þær upplýsingar innan tiltekins tíma, sem héraðsdómari kann að hafa verið krafinn um,

þá getur æðri dómur vísað máli frá sér. En rétt er aðilja þá að kæra mál einu sinni af nýju.

Nú er mál munnlega flutt, og kveður æðri dómur þá þegar að málflutningi loknum upp dóm um málið. Annarskostar skal dæma það eftir skjölum þeim, sem fyrir liggja, og skal það gert innan viku eftir að dómstóllinn tók það undir dóm sinn, nema mál sé sérstaklega flókið eða vandasamt, en aldrei má dómsuppsaga þó dragast lengur en 2 vikur. Æðri dómur skal þegar í stað senda héraðsdómara dóm sinn.

Æðri dómur kveður á um greiðslu kostnaðar af kæru. Svo getur hann og dæmt aðilja eða umboðsmann hans til sekta eftir XIII. kafla, eftir því sem við á.

XVI. KAFLI

Um sjó- og verzlunardómsmál.

200. gr.

Sjó- og verzlunardómur fer með og dæmir þessi mál:

1. Einkamál og refsimál um efni þau, er greinir í siglingalögum og sjómannalögum — að undanskildum málum um réttindi yfir skipum samkvæmt II. kafla siglingalaganna — og mál um vátryggingu gegn hættum á sjó.
2. Mál út af verzlunarskiptum kaupmanna sín á milli, verksmiðjueigenda eða annara, er líkt stendur á um, mál út af firma, vörumerki, um rétt til að fá firma eða vörumerki skráð eða um afskráningu þeirra, mál út af efnum þeim, er í lögum um hlutafélög eða samvinnufélög greinir, og mál út af brotum á þessum lögum eða ákvæðum laga um verzlunarháttu, enda virðist dómara þörf sérþekkingar til að fara með og dæma málið.
3. Einnig getur héraðsdómari, ef honum þykir þess þörf, kvatt til sérfróða menn til að fara með og dæma mál um önnur teknisk atriði, svo sem húsbyggingu, meiri háttar mannvirki önnur o. s. frv.

Nú er kröfu, er sæta skyldi meðferð samkvæmt 1., 2. eða 3. tölul. að framan, lýst í bú, og skal þá ágreiningur um réttmæti kröfunnar eða um stöðu hennar í skuldaröð fara fyrir sjó- og verzlunardóm, ef aðili krefst þess eða skiptaráðandi telur það hentugra.

Aðiljar einkamáls geta samið svo, að mál samkvæmt þessari grein skuli sæta meðferð almenns héraðsdóms.

Gagnkröfu til skuldajafnaðar má bera undir sjó- og verzlunardóm, enda þótt hún sé ekki þesskonar krafa. Nú er sjó- eða verzlunardómskrafa borin upp til skuldajafnaðar við almenna kröfu, og getur þá héraðsdómari nefnt með sér tvo sérfróða menn til að dæma um gagnkröfuna.

201. gr.

Héraðsdómari er formaður sjó- og verzlunardóms. Auk þess er dómur skipaður tveimur meðdómsmönnum, sem sjó- og verzlunardómsmenn heita. Þeir

85 skulu vera að minnsta kosti 30 ára að aldri, hafa óflekkað mannorð, vera lög-
23. júní ráðir og fjár síns ráðandi, vera búsettir innan sjó- og verzlunardómsþinghár og hafa sérþekkingu á siglingum, útgerð, vélastörfum, vörum, vátryggingarstarfsemi eða verzlunarviðskiptum, einni grein hver eða fleirum. Þar sem sjó- og verzlunardómsþinghár eru ákveðnar, skipar dómsmálaráðherra sjó- og verzlunardómsmenn í hverri þeirra, að fengnum tillögum viðkomandi bæjar- eða sveitarstjórnar, til 4 ára í senn, og ákveður tölu þeirra. Það er borgaraskylda að taka við skipun eitt kjörtímabil í senn og lengur, ef hörgull er, að dómi ráðherra, á hæfum mönnum til starfans. Dómari tekur með sér til meðferðar hvers máls einhverja tvo þeirra sjó- og verzlunardómsmanna, sem skipaðir hafa verið. Þar sem sjó- og verzlunardómsþinghár hafa ekki verið ákveðnar, nefnir héraðsdómari meðdómsmenn í hverju máli. Sama er og, ef ekki er í sjódóms- og verzlunarþinghá nægur kostur skipaðra sjó- og verzlunardómsmanna.

202. gr.

Hver kaupstaður er sjó- og verzlunardómsþinghá. Leggja má til kaupstaðar í þessu skyni nágrenni hans. Sameina má og þinghár annars í eina sjó- og verzlunardómsþinghá eða skipta þinghám í sjó- og verzlunardómsþinghár. Dómsmálaráðherra ákveður sjó- og verzlunardómsþinghár, að fengnum tillögum viðkomandi héraðsdómara.

203. gr.

Sjó- og verzlunardómsmaður skal, áður en hann tekur fyrsta sinni til starfa, undirrita drengskaparheit um það, að hann skuli gegna starfanum með samvizkusemi og óhlutdrægni í hvívetna.

Sjó- og verzlunardómsmenn fá greiddar úr ríkissjóði 4—12 krónur fyrir þau þinghöld, sem þeir sitja í á sama degi, og að auki fyrir þátttöku í dómsuppsögn í hverju skriflega fluttu máli, svo og endurgjald fyrir óhjákvæmilegan ferðakostnað. Formaður ákveður upphæðirnar. Ákvörðun hans um þær getur bæði sjó- og verzlunardómsmaður og dómsmálaráðherra kært samkvæmt 199. gr.

204. gr.

Útgerðarmanni má stefna í málum varðandi útgerðina á varnarþingi hans samkvæmt 73. gr., eða þar, sem skip er skrásett að eiga heima.

Samsvarandi er um mál á hendur skipstjóra eða skipshöfn vegna skyldustarfa þeirra.

Nú á maður kröfu að heimta, sem er sjóveðtryggð með skipi, farmi eða farmgjaldi, og má þá höfða mál til innheimtu kröfunnar, ef sjóveð hefir verið kyrrsett, þar sem kyrrsetningin fór fram.

Mál út af ákvörðun eða skiptingu bjarglauna má höfða þar, sem bjargað var, eða þar sem björgunargóssið var flutt á land.

205. gr.

Formaður sjó- og verzlunardóms gefur út stefnu, stýrir dómi og heldur þingbók. Hann sker og úr um hæfileika meðdómsmanna. Meðdómsmenn þarf

ekki að kveðja til, ef formaður telur víst, að einungis verði lögð fram skjöl í máli eða frestur veittur. Svo getur formaður einn tekið við sjóferðaskýrslu, sem ekki má dragast, dómkvatt menn og hafið rannsókn, sem ekki má fresta, þar til meðdómsmanna er kostur. 85 23. júní

Að öðru leyti gilda almenn ákvæði laga þessara um sjó- og verzlunardómsmál.

206. gr.

Til skoðunar- og matsgerða og annara slíkra gerða, er sjó- og verzlunardómur stendur fyrir, skal kveðja aðilja eða umboðsmenn þeirra, ef þess er kostur án þess að athöfnin dragist fyrir það um of.

Þegar sjóferðaskýrsla er gefin fyrir dómi, skal dómari bera saman skipsbækurnar og eftirrit þeirra, er skipstjóri skal hafa með sér. Síðan spyr dómurinn skipstjóra og skipverja og lætur þá skýra frá því, er þeir vita og máli virðist skipta. Um yfirheyrslur fer annars eftir viðeigandi ákvæðum laga þessara.

Nú hefir skip farizt, beðið tjón eða lent í háska að öðru leyti, og ber þá sjó- og verzlunardómi að rannsaka eftir föngum öll þau atriði, er máli skipta, svo sem um skip og útbúnað þess, farm, framferði skipstjóra og skipshafnar, hafnsögumanns o. s. frv. Skal rannsókn venjulega fara fram þar, sem skip tekur fyrst höfn eftir slys eða á ákvörðunarstað þess, en ef skip hefir farizt, þar sem hallkvæmast þykir.

Ef rannsókn leiðir í ljós, að hegningarverð vanræksla hafi átt sér stað, fer sjó- og verzlunardómur með mál vegna þess, þar sem rannsókn fór fram, nema dómsmálaráðherra ákveði annað varnarþing.

XVII. KAFLI

Um víxilmál og tékka o. fl.

207. gr.

Mál, er fara eftir þessum kafla, eru:

1. Víxilmál, en þau eru:
   a. Mál gegn útgefendum, framseljendum og samþykkjendum víxla á hendur öðrum manni, og gegn útgefendum og framseljendum eigin víxla þeim til lúkningar eða til að koma fram endurgreiðslukröfu eftir víxilrétti.
   b. Mál gegn útgefendum og framseljendum víxla sökum skorts á samþykki til greiðslu víxilupphæðar eða þess hluta hennar, er ekki hefir verið samþykktur.
   c. Mál gegn ábyrgðarmönnum (avalistum) víxilupphæðar.
2. Mál til endurgjaldskröfu gegn tékkaskuldara samkvæmt lögum um tékka.
3. Mál til greiðslu skuldar samkvæmt skuldabréfi, enda hafi svo verið um samið og sá samningur verið skráður í texta skuldabréfsins.

85 23. júní

208. gr.

Þessar varnir einar um efni máls getur varnaraðili haft uppi:

a. Að mál sé höfðað af röngum aðilja eða gegn röngum aðilja.
b. Að aðilja hafi að lögum skort hæfileika til að taka á sig skuldbindinguna.
c. Að undirskrift skjals sé fölsuð eða innihald þess.

Í víxilmálum má og koma að vörnum, er varða form og efni víxils, eða aðferðina til að halda víxilkröfu í gildi, og önnur atriði, sem samkvæmt víxillögum eru skilyrði til að koma víxilrétti fram. Samsvarandi gildir um tékkamál.

Í málum samkvæmt 3. tölul. 207. gr. getur varnaraðili ennfremur haft uppi varnir, ef hann á ekki að sanna staðreyndir þær, sem þær byggjast á, eða þær má sanna með skjölum, sem hann hefir þegar við höndina.

Gagnkröfur til skuldajafnaðar eða til sjálfstæðs dóms má hafa uppi í málum samkvæmt þessum kafla, ef gagnkrafa er samskonar sem aðalkrafa. Svo má og koma víxilkröfu eða tékka fram hvorri gegn annari og gegn skuldabréfskröfu. Í víxil- og tékkamálum má og koma að gagnkröfum, sem sprottnar eru af því, að aðili hefir ekki gefið tilkynningar þær til formanna sinna á tékka eða víxli, sem boðnar eru í tékka- og víxillögum.

209. gr.

Ef aðiljar eru á það sáttir, má koma að í málum þessum öllum vörnum, sem hafa má uppi í einkamálum almennt.

Nú missir aðili færi á að koma vörnum að, og getur hann þá höfðað mál eftir almennum reglum gegn stefnanda til skaðabótagreiðslu.

Nú lætur stefnandi fara fram kyrrsetningu til tryggingar kröfu samkvæmt 207. gr., og þarf hann þá ekki að setja tryggingu vegna kyrrsetningarinnar, nema fram komi þá varnir, er koma má að samkvæmt 208. gr.

210. gr.

Að öðru leyti fer um mál þessi eftir öðrum ákvæðum laga þessara.

XVIII. KAFLI

Um mál til faðernis óskilgetinna barna.

211. gr.

Sóknaraðili barnsfaðernismáls er móðir, meðan hún ein framfærir barn, síðan sá einstaklingur, er framfærslu þess hefir að einhverju leyti eða öllu að lögum eða samkvæmt samningi, og loks sveit eða kaupstaður, sem við framfærslu barns hefir tekið að nokkru eða öllu.

Varnaraðili er sá maður eða þeir menn, sem eru taldir hafa haft samfarir við barnsmóður á getnaðartíma barnsins. Ef varnaraðili er látinn áður en mál er höfðað, má höfða það á hendur búi hans að tilstefndum skiptaráðanda eða skiptaforstjóra, ef opinber skipti eru höfð, en ella gegn erfingjum.

Ef víst má þykja eða líklegt, að fleiri hafi haft samfarir við móður á getnaðartíma barns (fósturs), skal stefna þeim báðum eða öllum. 85 23. júní

Barnsfaðernismál skal höfða á varnarþingi stefnds samkvæmt 73. gr., sbr. 83. gr., eða því varnarþingi, er hann átti síðast á landi hér, ef hann er af landi farinn eða ókunnugt er, hvar hann er niður kominn, eða á varnarþingi, þar sem með bú hans er farið.

Dómara er skylt að kveðja varnaraðilja fyrir dóm eftir kröfu sóknaraðilja.

Barnsfaðernismál verður höfðað í fyrsta lagi, þegar kona hefir gengið 6 mánuði með samkvæmt vottorði þjónandi læknis eða þjónandi ljósmóður, og í síðasta lagi 2 árum eftir fæðingu, ef móðir er sóknaraðili, en annars 1 ári eftir að barn kom á framfæri sóknaraðilja. Fresti þessa getur dómsmálaráðherra lengt, ef sérstaklega stendur á.

212. gr.

Nú gengst varnaraðili við samförum við móður á getnaðartíma barns (fósturs), og verður hann þá dæmdur faðir þess, nema komið hafi fram í málinu, að fleiri hafi á tímabili þessu haft samfarir við móður, eða að líklegt megi telja, að svo hafi verið. Verður þá enginn dæmdur faðir, en allir verða þeir, eða báðir, dæmdir in solidum til að gefa með barninu og greiða barnsfararkostnað, með sama hætti að öðru eins og einn sé varnaraðili, nema sannað sé, með blóðrannsókn eða öðrum hætti, að einungis einn eða annar þeirra geti verið faðir að barninu.

213. gr.

Ef varnaraðili gengst ekki við samförunum, og ekki fæst með öðrum hætti full sönnun, skulu málsúrslit velta á eiði eða drengskaparheiti aðilja, synjunareiði mannsins (mannanna), ef ekkert er fram komið til styrktar framburði konunnar eða ef hún hefir líkur gegn sér, en fyllingareiði hennar að öðrum kosti.

Eiðstafur skal lúta að því, að maðurinn hafi eða hafi ekki haft holdlegar samfarir við konuna á nákvæmlega tilteknu tímabili, er barnið (fóstrið) telst vera komið undir á.

214. gr.

Læknir eða ljósmóðir, sem tekur við barni, skal þegar skrásetja skýrslu um öll þau atriði, er af má ráða um þroska barnsins, svo og spyrja móður um faðerni þess og skrásetja skýrslu hennar þar um.

Dómari skal af sjálfsdáðum afla allra upplýsinga og gagna til skýringar málinu. Hann getur látið sækja bæði konuna og manninn (mennina) með valdi til að gefa skýrslu fyrir dómi, konuna þó ekki, ef hún er sóknaraðili, enda skal vísa máli frá dómi, ef hún kemur ekki fyrir dóm, neitar að gefa skýrslu, sem henni er unnt að gefa, eða neitar að leggja sig eða barnið undir blóðrannsókn. Ef þess er krafizt, getur dómari annars ákveðið, að blóðrannsókn skuli gera á öllum þeim, er máli skiptir, ef því verður við komið, enda getur hann fengið aðstoð lögreglu til slíkrar framkvæmdar, ef með þarf.

85 23. júní

Meðan á rannsókn máls stendur á barnsmóðir kröfu á aðstoð barnaverndarnefndar, eftir því sem dómari telur þörf á. Utan kaupstaða á barnsmóðir sömu kröfu á aðstoð manns eða konu, sem hún nefnir til.

215. gr.

Sækjandi barnsfaðernismáls skal hafa gjafsókn í héraði. Í æðra dómi má ákveða sækjanda sömu kjör, ef málstaður hans þykir líklegri en málstaður varnaraðilja.

Að öðru leyti fer um barnsfaðernismál eftir almennum ákvæðum laga þessara.

XIX. KAFLI

Um mál til ógildingar skjala o. fl.

216. gr.

Með dómi má ógilda glötuð eða horfin skuldabréf, ásamt stofnum og vaxtamiðum, og hver önnur heimildarbréf. Ógildingardómur heimilar dómhafa að ráðstafa því, er skjalið hljóðar um, svo sem hann hefði það í höndum.

Skuldabréf með veði í fasteign skal ógilda á varnarþingi fasteignar, og ef það er með veði í skipi eða skipshluta, þar sem skip er skrásett. Önnur skjöl skal ógilda í þinghá, þar sem þau eru gefin út. Nú verður þessu ekki við komið, en skjal má þó ógilda hér á landi, og skal þá ógilda það á bæjarþingi Reykjavíkur, eða innan lögsagnarumdæmis beiðanda, og þá fyrir dómi í þinghá þeirri, sem héraðsdómari er búsettur í.

217. gr.

Aðili sendir dómara skriflega beiðni um ógildingu skjals, ásamt eftirriti af því, en ella með sem nákvæmastri lýsingu á því, svo og skýrslu um örlög skjalsins. Nú telur dómari skilyrði til ógildingardóms ekki fyrir hendi, og synjar hann þá beiðninni með úrskurði, er kæra má til æðra dóms eftir ákvæðum 199. greinar.

218. gr.

Nú er beiðni samkvæmt 217. gr. tekin til greina, og gefur héraðsdómari þá út stefnu, þar sem kvaddur er hver sá, er kynni að hafa skjalið í höndum, til að koma fyrir dóm með það, með því að annars verði það ógilt með dómi samkvæmt kröfu stefnanda. Stefnufrestur skal vera 2—4 mánuðir frá birtingu stefnunnar, er stefnandi skal láta birta einu sinni í Lögbirtingablaðinu. Ef enginn kemur fram með skjalið eða mótmælir ógildingu þess, skal ógildingardómur kveðinn upp, nema gallar á málatilbúnaði séu því til fyrirstöðu. Annarskostar sker dómur úr því, hvort skjal skuli ógilda eða ekki.

Synjunardóm má kæra til æðra dóms eftir 199. gr. Um áfrýjun ógildingardóms fer eftir almennum reglum.

219. gr. 85

Haldast skulu sérákvæði laga um ógildingu farmskírteina, víxla, tékka, 23. júní
sparisjóðsbóka og söfnunarsjóðs, bankavaxtabréfa veðdeilda Landsbankans og annara banka eða slíkra stofnana, svo og 20. gr. laga nr. 14 20. okt. 1905.

220. gr.

Nú sannar maður eða gerir sennilegt, að hann hafi öðlazt réttindi yfir fasteign, skrásettu skipi, bifreið eða viðskiptabréfi með samningi eða hefð, en hann skortir skilríki fyrir rétti sínum, og getur hann þá snúið sér til hlutaðeigandi héraðsdómara, er með mál hans skyldi fara samkvæmt 216. gr., ef ógildingar væri beiðzt. Um úrskurð, útgáfu stefnu og birtingu, stefnufrest og málsmeðferð gilda samsvarandi reglur sem um ógildingardómsmál. Sá, er eignardóm öðlast, hefir samkvæmt honum heimild til að ráða yfir og ráðstafa eigninni, eins og hann hefði til þess afsalsbréf eða annað viðeigandi skjal.

221. gr.

Haldast skulu gildandi reglur um meðferð fasteignamála samkvæmt landamerkjalögum og mál um lóðamerki og kvaðir á fasteignum í Reykjavík, þó svo, að beita skal ákvæðum þessara laga um þessi mál, að svo miklu leyti sem við verður komið.

Einnig skulu haldast fyrirmæli gildandi laga um mál til sviptingar lögræðis, um mál til að sanna dauða manns, sem ætla má, að farizt hafi af slysum, um mál til vefengingar faðernis skilgetinna barna og um hjónabandsmál.

XX. KAFLI

Niðurlagsákvæði.

222. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1937.

Þau mál, sem þingfest hafa verið fyrir þann dag, fara eftir eldri reglum. Þó skulu eftirfarandi ákvæði laga þessara taka til dómsathafna, sem eru hluti af málum eða standa í sambandi við þau, ef athöfnin fer fram eftir nefndan dag:

a. VIII. kafli, um stefnur og tilkynningar.
b. 118.—120. gr., um útivist aðilja, hafningu máls og endurupptöku. Þó skal stefndur mega fá mál tekið upp einu sinni eftir 9. eða 14. gr. tilsk. 15. ág. 1832, ef hann hefir eigi mætt áður en lög þessi komu til framkvæmda.
c. X. kafli, um mat dómara, vitni, matsgerðir, skjöl og eið eða drengskaparheit aðilja, enda hafi mál eða atriði ekki verið tekið til dóms eða úrskurðar fyrir nefndan dag.
d. 194. gr., um dóma og úrskurði, eftir því sem við á.
e. 197.—199. gr., um áfrýjun og kæru til æðra dóms, þó þannig, að 3 mánaða fresturinn telst frá þeim degi, er lögin gengu í gildi, enda verði áfrýjunarfresturinn aldrei lengri en 6 mánuðir, og kærufrestur telst frá sama degi, en verði þó eigi lengri en 14 dagar.

85 223. gr.

23. júní Ákvæði IX., X. og XIV. kafla taka til málsmeðferðar fyrir skipta-, fógeta- og uppboðsrétti, eftir því, sem við verður komið, enda þótt þess sé ekki sérstaklega getið í lögum þessum.

224. gr.

Frá því, er lög þessi koma til framkvæmda, falla eftirfarandi lagaákvæði úr gildi:

Í N. L., sbr. kgsbr. 2. maí 1732:
1.—2.—3., 4., 15.—18., 20., 22.—24.
1.—3.—1., 6., 8., 9., 11.—14., 16., 27. og 30.
1.—4.—1, 16., 20., 24., 32. og 34.
1.—5.—1., 2., 6., 8., 9., 11.—16, 27. og 30.
1.—6.—11., 15. og 18.
1.—8.—1. til 4., 7., 9. og 10.
1.—12.—1. til 3.
1.—13.—1. til 8., 12. til 14., 16. til 25., 28. og 29.
1.—14.—2. til 6.
1.—15.—1. og 2.
5.—1.—6. og 7.
5.—2.—60. og 88.
5.—5.—5. og 7.
5.—13.—4., 5. og 44.
Tilsk. 17. maí 1690, um áfrýjun úrskurða.
Tilsk. 5. nóv. 1723, um eiðvinningar.
Tilsk. 19. ágúst 1735, um réttarins þjóna í Noregi.
Tilsk. 3. marz 1741, um vitnaleiðslur.
Konungsbréf 3. jan. 1755, um höfðun skuldamála.
Opið bréf 16. sept. 1778, um vitnisburð hjóna.
Tilsk. 30. sept. 1778, um uppsögu dóma.
Tilsk. 5. júlí 1793, um undirskrift dómara í þingbók.
Tilsk. 10. júlí 1795, um sáttanefndir.
Tilsk. 3. júní 1796, um tilhlýðilega og greiða dómgæzlu, I.—VIII. og X.—XI. kafli.
Tilsk. 20. jan. 1797, um sáttanefndir.
Tilsk. 20. jan. 1797, um vitnaleiðslur áður en máli er lokið fyrir sáttanefnd.
Konungsbréf 19. okt. 1798, um mót fyrir sáttanefndum.
Kancellíbréf 19. jan. 1799, um vottorð um sektir til fátækra.
Tilsk. 8. marz 1799, um lögreglumál, að því leyti sem hún varðar einkalögreglumál.
Tilsk. 27. sept. 1799 10. gr., um prentfrelsi.
Tilsk. 8. jan. 1802, um málflutningsmenn.
Tilsk. 11. ágúst 1819, um sektir fyrir óþarfa þrætu.
Opið bréf 20. apríl 1825, um málskostnað í gjafsóknarmálum.

Tilsk. 21. des. 1831, um lögleiðingu nokkurra lagaboða á Íslandi, IV. kafli. 85
Tilsk. 15. ágúst 1832, um réttargangsmátann við undirréttina á Íslandi í 23. júní
öðrum málum en þeim, sem viðvíkja illvirkja- og pólitísökum.
Tilsk. 15. apríl 1840, viðvíkjandi straffi fyrir falskan vitnisburð o. fl., 14. gr.
Tilsk. 22. sept. 1846, viðvíkjandi breytingu á þeirri áminningarræðu, er halda á áður en eiða skal vinna fyrir rétti.
Lög nr. 2 13. jan. 1882, um víxilmál og víxilafsagnir, 1.—9. gr.
Lög nr. 46 10. nóv. 1905, um hefð, 9. og 10. gr.
Lög nr. 59 10. nóv. 1905, um varnarþing í skuldamálum.
Lög nr. 44 16. nóv. 1907, um gjafsóknir m. m.
Lög nr. 29 11. júlí 1911, um eiða og drengskaparheit, II.—IV. kafli.
Lög nr. 32 11. júlí 1911, um úrskurðarvald sáttanefnda o. fl., 1.—11. gr.
Lög nr. 52 30. nóv. 1914, um sjódóma og réttarfar í sjómálum.
Lög nr. 30 30. nóv. 1915, um ógildingu viðskiptabréfa og annara skjala með dómi.
Lög nr. 28 26. okt. 1917, um þóknun til vitna.
Lög nr. 29 26. okt. 1917, um málskostnað einkamála.
Lög nr. 62 14. nóv. 1917, um stefnufrest til íslenzkra dómstóla, I., II. og IV. kafli.
Lög nr. 63 14. nóv. 1917, um stefnubirtingar.
Lög nr. 46 27. júní 1921, um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna, II. kap.
Lög nr. 19 4. júní 1924, um nauðasamninga, 1., 2. og 4. málsgr. 52. gr.
Lög nr. 9 7. maí 1928, um uppkvaðning dóma og úrskurða.
Lög nr. 42 7. maí 1928, um varasáttanefndarmenn í Reykjavík.
Lög nr. 28 19. maí 1930, um greiðslu verkkaups, 1. málsgr. 4. gr.
Lög nr. 23 23. júní 1932, um kosningu sáttanefndarmanna og varasáttanefndarmanna í Reykjavík.
Lög nr. 96 19. júní 1933, um varnarþing og stefnufrest í víxilmálum.
Lög nr. 112 18. maí 1935, um hæstarétt, 26. gr., um áfrýjunarfresti, og 28. gr.
Loks eru öll önnur eldri lagafyrirmæli úr gildi felld, er brjóta í bág við lög þessi.
Gestaréttarmeðferð og einkalögreglumála er úr lögum numin. Þar sem slík meðferð er boðin eða heimiluð í lögum og þar sem til þessara meðferða er skírskotað eða fresta í sambandi við þær, gilda hinar almennu reglur um málsmeðferð og fresti eftir lögum þessum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

86 23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 48 8. sept. 1931, um viðauka við lög um Landsbanka Íslands, nr. 10 15. apríl 1928.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Fyrir „til septemberloka 1936“ í 2. gr. komi: til septemberloka 1941.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

87 23. júní

LÖG

um samþykkt á landsreikningnum fyrir árið 1934.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. Innborganir:	Áætlun	Fjárveiting
	kr.	kr.
1. Tekjur samkv. 2. gr. fjárlaga	9 080 000.00	11 843 947.41
2. — — 3. — A. —	1 308 735.00	1 848 887 10
3. — — 3. — B. —	20 100.00	19 378.34
4. — — 4. — —	522 625.00	542 406.90
5. — — 5. — —	60 000.00	57 018.62
6. Eignahreyfingar samkv. 20. gr. fjárlaga	567 803.00	3 964 208.12
7. Greiðslujöfnuður	477 486.10	883 834.56
Samtals	12 036 749.10	19 159 681.05

87
23. júní

II. Útborganir:	Fjárveiting	Reikningur
	kr.	kr.
1. Gjöld samkv. 7. gr. fjárlaga	1 456 770.00	1 603 544.82
2. — — 8. — —	60 000.00	60 000.00
3. — — 9. — —	231 170.00	220 178.47
4. — — 10. — —	390 446.00	452 518.28
5. — — 11. — A. —	947 260.00	1 408 641.12
6. — — 11. — B. —	207 000.00	318 090.31
7. — — 12. — —	655 006.00	842 692.70
8. — — 13. — A. —	1 037 262.00	1 952 214.03
9. — — 13. — B. —	681 800.00	894 466.59
10. — — 13. — C. —	428 451.00	530 692.14
11. — — 14. — A. —	367 320.00	424 490.61
12. — — 14. — B. —	1 304 392.00	1 553 424.26
13. — — 15. — —	173 360.00	189 465.92
14. — — 16. — —	1 719 110.00	3 472 879.17
15. — — 17. — —	918 000.00	1 370 163.15
16. — — 18. — —	233 275.10	238 692.29
17. — — 19. — —	150 000.00	691 614.97
18. Eignahreyfingar samkv. 20. gr. fjárlaga	1 076 127.00	2 935 912.22
Samtals	12 036 749.10	19 159 681.05

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

88
23. júní

LÖG

um breytingar á lögum nr. 32 23. júní 1932, um brúargerðir.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Við 2. gr. A. I. a. bætist:

16. Selá í Nauteyrarhreppi.
17. Laxá í Reykhólasveit í Barðastrandarsýslu.
18. Kálfá í Staðarsveit.
19. Fróðá í Fróðárhreppi.
20. Laxá í Neshreppi.
21. Svelgsá í Helgafellssveit.
22. Svínafossá á Skógarströnd.
23. Hörðudalsá í Hörðudal.
24. Miðá í Miðdölum.
25. Laxá í Hvammssveit.

2. gr.

Við 2. gr. A. I. b. bætist:

3. Vesturdalsá í Miðfirði.
4. Hrolleifsdalsá í Sléttuhlíð.
5. Sandós í Fljótum.
6. Reykjaá í Fljótum.

3. gr.

Við 2. gr. A. I. c. bætist:

16. Hólsselskíll á Fjöllum.
17. Jóka í Skriðdal.
18. Haugsá í Skriðdal.
19. Breiðdalsá undan Heydölum.
20. Norðfjarðará í Norðfjarðarhreppi.

4. gr.

Við 2. gr. A. I. d. bætist:

24. Kvíá í Öræfum.
25. Prestsfitaráll í Hornafjarðarfljótum.

5. gr. 88 23. júní

Við 2. gr. A. III. bætist:

17. Grímsá í Borgarfirði.
18. Reykjadalsá í Borgarfirði.
19. Kjarlaksstaðaá á Fellsströnd.
20. Búðardalsá á Skarðsströnd.
21. Hvestuvaðall í Dalahreppi í Barðastrandarsýslu.
22. Dufansdalsá í Suðurfjarðahreppi í Barðastrandarsýslu.
23. Skorará í Grunnavíkurhreppi.
24. Svartá í Tungusveit.
25. Jökulsá eystri í Skagafirði.
26. Laxá í Laxárdal í Skagafirði.
27. Laxá í Mývatnssveit hjá Arnarvatni.
28. Skjálfandafljót hjá Stóruvöllum.
29. Ásavatn í Skaftártungu í Vestur-Skaftafellssýslu.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Hermann Jónasson.*

LÖG

89 23. júní

um framlenging á gildi ýmsra lagaákvæða um tekjuöflun fyrir ríkissjóð.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á árinu 1937 er ríkisstjórninni heimilt að innheimta tolla þá og gjöld, sem talin eru í 2. gr. laga nr. 82 26. apríl 1935, á sama hátt og í sömu tilfellum og í nefndri grein, og einnig að innheimta með 25% viðauka verðtoll þann, sem um ræðir í lögum nr. 132 31. des. 1935.

89 23. júní

2. gr.

Skemmtanaskatt samkvæmt lögum nr. 56 31. maí 1927 skal til ársloka 1937 heimilt að innheimta með 80% álagi. Þó skulu leiksýningar, hljómleikar og söngskemmtanir innlendra manna undanþegnar álagningunni.

3. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að innheimta á árinu 1937 tekjuskatt og eignarskatt með sama álagi og eftir sama skattstiga og árið 1936, sbr. lög nr. 82 26. apríl 1935, 1. gr., lög nr. 128 31. des. 1935, 2. gr. 1. og 2. málsgr., og lög frá 21. apríl 1936, um breyting á þeim lögum.

Ákvæði síðustu málsgr. 2. gr. laga nr. 128 31. des. 1935 skulu gilda til ársloka 1937.

4. gr.

Á árinu 1937 er ríkisstjórninni heimilt að innheimta gjald af innfluttum vörum, sem taldar eru í 3. gr. laga nr. 128 31. des. 1935, á sama hátt og í sömu tilfellum og þar segir.

5. gr.

Á árinu 1937 skal ríkisstjórninni heimilt að innheimta 8 aura innflutningsgjald af hverjum lítra af benzíni, í stað þess innflutningsgjalds, sem ákveðið er í a-lið 1. gr. laga nr. 84 6. júlí 1932. Endurgreiða skal nefnt gjald í sömu tilfellum og á sama hátt og fyrir er mælt í 5. málsgr. 4. gr. laga nr. 128 31. des. 1935 og reglugerð nr. 75 4. júlí 1933. Annars gilda ákvæði laga nr. 84 6. júlí 1932 um innheimtu gjalds þess, sem innheimt er samkvæmt þessari grein.

Þeim tekjuauka, sem leiðir af framangreindri hækkun innflutningsgjaldsins, skal varið til þess að greiða kostnað við lagningu akvega og malbikun þjóðvega svo sem hér segir:

I. Til malbikunar:			
a. Elliðaárvegur	allt að	50000	kr.
b. Hafnarfjarðarvegur	allt að	50000	—
II. Til akvega:			
a. Til Suðurlandsbrautar	allt að	70000	kr.
b. — Holtavörðuheiðarvegar	allt að	30000	—
c. — Vestmannaeyjavegur	allt að	5000	—
d. — Austurlandsvegar	allt að	10000	—
e. — Geysisvegar	allt að	10000	—
f. — vega út frá Akureyri	allt að	15000	—
g. — Sogsvegar	allt að	15000	—

Það, sem ofangreindur tekjuauki kann að fara fram úr 255000 krónum, leggist í sérstakan sjóð, er verði ráðstafað til lagningar Suðurlandsbrautar á árinu 1938. 89 23. júní

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1937.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

LÖG

90 23. júní

um veiting ríkisborgararéttar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Ríkisborgararétt skulu öðlast:

1. Guðmundur Marteinsson verkfræðingur, fæddur á Íslandi, en hefir misst íslenzkan ríkisborgararétt.
2. Henriksen, Ole Sundför Dybdahl, sem fæddur er í Noregi.
3. Wilson, August Wilhelm, sem fæddur er í Svíþjóð.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

91
23. júní

LÖG

um garðyrkjuskóla ríkisins.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Stofna skal garðyrkjuskóla ríkisins að Reykjum í Ölfusi.

2. gr.

Ríkið leggur skólanum til nægilegt land til garðyrkju, svo og vermireiti og gróðrarskála og aðrar byggingar, og ennfremur búfé og búsáhöld, sem nú eru á Reykjum og tilheyra Reykjabúinu.

3. gr.

Garðyrkjuskólinn skal rekinn sem sjálfstæð stofnun á ábyrgð ríkisins og ber sjálfur kostnað við skólahaldið, eftir því sem tekjur hans hrökkva, enda njóti hann alls þess arðs, er garðyrkjan og annar rekstur skólabúsins gefur af sér. Heimilt skal stofnuninni að taka lán til framkvæmda sinna, eftir því sem nauðsyn krefur, með samþykki fjármálaráðherra.

4. gr.

Við skólann skulu gerðar ýmsar tilraunir með ræktun garðjurta, bæði við almenn skilyrði og í gróðrarskálum.

5. gr.

Í garðyrkjuskólanum skal fram fara bæði verkleg og bókleg kennsla. Verklegu kennslunni skal fyrir komið á tvennan hátt:

a) með námskeiðum að vorinu og sumrinu 3—4 mánaða tíma, þar sem fram fari tilsögn í ræktun allra algengra garðávaxta,

b) með tveggja til þriggja ára verknámi fyrir þá, sem vilja verða fullnuma í garðyrkju. Kennsla þessi skal fram fara bæði á köldu landi og heitu. Bóknámið má standa yfir allt að einu ári, og skal það fara fram aðallega að vetrinum. Aðgang að því eiga þeir, sem stundað hafa 2—3 ára verknám á þeim garðyrkjubúum, sem landbúnaðarráðherra löggildir til að hafa verklega garðyrkjukennslu með höndum. Auk garðyrkjunámskeiðanna má einnig hafa matreiðslunámskeið í skólanum, einkum að því er snertir notkun garðjurta.

6. gr.

Við garðyrkjuskólann skal skipaður forstöðumaður, og honum fengin aðstoð við kennslu og annan rekstur eftir þörfum. Launakjör fastra starfsmanna skulu vera í samræmi við launakjör kennara bændaskólanna.

7. gr.

Forstöðumaður hefir aðalumsjón með skólanum og sér um allar framkvæmdir og kennslu. Hann hefir og á hendi allt reikningshald skólans.

8. gr.

Nemendur fá í skólanum ókeypis húsnæði og kennslu, en um greiðslu fyrir fæði fer eftir ákvæðum, sem ráðherra setur í reglugerð.

9. gr.

Landbúnaðarráðherra hefir á hendi yfirstjórn skólans ásamt þriggja manna nefnd, er hann skipar til þess. Laun skólanefndar skulu ákveðin af landbúnaðarráðherra og greidd af skólanum. Landbúnaðarráðherra gefur og út reglugerð um starfsemi skólans, og skal þar nánar ákveðið um inntökuskilyrði, námsgreinar, tilhögun kennslu, próf, kennslukrafta, tilraunastarfsemi, rekstur garðyrkjubúsins, fyrirkomulag námskeiða o. fl.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

92
23. júní

LÖG

um jarðakaup ríkisins.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt er ríkisstjórninni að kaupa jarðir handa ríkissjóði, eftir því sem fyrir er mælt í lögum þessum.

2. gr.

Stofna skal sérstakan sjóð, sem nefnist jarðakaupasjóður ríkisins. Tekjur sjóðsins eru:

a) Afgjöld af núverandi þjóð- og kirkjujörðum.
b) Afgjöld þeirra jarða, sem keyptar verða eftir lögum þessum.

3. gr.

Tekjum jarðakaupasjóðs skal verja til kaupa á jörðum, að uppfylltum þeim skilyrðum, fyrir jarðakaupunum, sem lög þessi setja.

4. gr.

Skilyrði fyrir því, að ríkið kaupi jörð, eru:

a) Að ekki séu horfur á, að jörðin verði fyrir skemmdum af völdum náttúrunnar, svo sem vatnsflóðum, skriðuhlaupum, landbroti o. s. frv., eða að líkur séu til þess, að hún í náinni framtíð leggist í eyði af öðrum ástæðum.
b) Að tryggt sé, að jörðin byggist eftir lögum nr. 8 1. febr. 1936, um erfðaábúð og óðalsrétt, sbr. þó 8. gr.
c) Að kaupverðið fari ekki fram úr þeim fasteignaveðslánum, er á jörðinni hvíla við opinbera sjóði og lánsstofnanir, og aldrei yfir fasteignamat.

Þó er ríkisstjórninni heimilt að kaupa jarðir, enda þó að minna hvíli á þeim af fasteignaveðslánum við opinbera sjóði en nemur sanngjörnu kaupverði þeirra, ef tekjur jarðakaupasjóðs hrökkva fyrir meiri jarðakaupum en bjóðast samkvæmt ákvæðum fyrri málsgr. þessa stafl., en aldrei má þó kaupverðið vera hærra en fasteignamatsverð.

5. gr.

Þyki ríkisstjórninni ekki nægilega upplýst um ásigkomulag jarðar, sem boðin er til kaups, getur hún leitað álits Búnaðarfélags Íslands um jörðina og

staðhætti alla. Að fengnu áliti þess ákveður ríkisstjórnin, hvort af kaupunum verður eða ekki. 92 23. júní

6. gr.

Greiðslum fyrir þær jarðir, sem ríkið kaupir eftir lögum þessum, skal að jafnaði haga svo, að jarðakaupasjóður tekur að sér greiðslur áhvílandi fasteignaveðslána í opinberum sjóðum, eftir því sem á stendur og um semst við viðkomandi lánsstofnanir.

7. gr.

Landbúnaðarráðherra getur falið sérstökum manni umsjón með jarðakaupum ríkisins, eftirlit með þjóð- og kirkjujörðum, reikningshald jarðakaupasjóðs, svo og aðrar framkvæmdir, er af lögum þessum leiðir.

8. gr.

Þrátt fyrir ákvæði laga nr. 8 1. febr. 1936, um erfðaábúð og óðalsrétt, er leyfilegt að byggja jarðir, sem keyptar eru eftir lögum þessum, 1% hærra en getur í 2. gr. þeirra laga, meðan á þeim hvíla fasteignaveðslán, sem eru svo há, að vextir þeirra eru hærri en nemur afgjaldinu, reiknuðu eftir 2. gr. laga nr. 8 1. febr. 1936, um erfðaábúð og óðalsrétt.

9. gr.

Reikningsár jarðakaupasjóðs er almanaksárið. Yfirskoðunarmenn landsreikninganna skulu endurskoða reikninginn.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

11. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi felld: 1. tölul. 24. gr. laga nr. 46 frá 16. nóv. 1907, um laun sóknarpresta. Ákvæði 1. tölul. 2. gr. laga nr. 17 frá 13. júní 1925, um ræktunarsjóð Íslands, að því er snertir tekjur af þjóðjörðum, svo og önnur lagaákvæði, er kunna að koma í bága við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

93
23. júní

LÖG

um viðauka við lög nr. 85 22. nóv. 1907, um brunamál.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 13. gr. laganna bætist: Sérstaklega ber að gæta hinnar ýtrustu varúðar um meðferð kertaljósa á jólatrjám og ljósa eða elds í kringum þau.

2. gr.

Aftan við 14. gr. laganna bætist tvær nýjar málsgr., svo hljóðandi:

Bannað er að halda opinberar jólatréssamkomur nema leyfi lögreglustjóra eða hreppstjóra komi til. Má ekki halda þær í öðrum húsum en þeim, sem teljast vel útbúin til þess, meðal annars um útbúnað dyra og annara skilyrða til útgöngu.

Atvinnumálaráðherra getur í reglugerð sett ákvæði um varúðarráðstafanir gegn eldsvoða, einkum þar, sem sérstök eldhætta er, svo sem í leikhúsum, á opinberum jólatréssamkomum og þar, sem jólatré með kertaljósum annars eru notuð, hvort sem er á samkomum eða í heimahúsum. Í reglugerð þessari má ákveða, að sérstakt eftirlit skuli haft með opinberum leiksýningum og jólatrésskemmtunum að því er tekur til eldhættu. Í reglugerðinni má setja nánari reglur um útbúnað dyra og önnur skilyrði til útgöngu úr leikhúsum og samkomuhúsum, ef eldsvoða ber að höndum. Ber þá að taka sérstakt tillit til þess, hvort húsin sjálf eru úr timbri eða úr óeldfimu efni.

3. gr.

21. gr. laganna orðist þannig:

Hver sá, sem brýtur ákvæði 13.—20. greinar, eða reglugerðar, sem sett kynni að verða samkvæmt þeim, skal sæta frá 5—1000 króna sektum, jafnvel þótt ekkert tjón hafi af brotinu hlotizt.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

94
23. júní

um fræðslu barna.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um skólaskyldu, undanþágu og kröfur við fullnaðarpróf.

1. gr.

Öll börn á landinu eru skólaskyld á aldrinum 7—14 ára. Skólaskyldan hefst 1. maí það almanaksár, sem barnið verður fullra 7 ára, og endar með fullnaðarprófi það ár, sem það verður fullra 14 ára.

2. gr.

Fræðsluráð getur veitt skólahverfum utan kaupstaða heimild til að ákveða, að skólaskylda í hverfinu skuli ekki hefjast fyrr en við 8, 9 eða 10 ára aldur barna. Þar, sem slík ákvörðun er gerð, skulu heimilin annast sjálf og kosta barnafræðsluna fram að skólaskyldualdri, nema þar, sem öðruvísi er ákveðið með skólareglugerð.

Nú hefir skólahverfi vanrækt fræðslu barna og hefir eigi skipazt við ítrekaða áminningu fræðslumálastjóra, og getur þá fræðslumálastjórnin fyrirskipað skólaskyldu barna á aldrinum 7—10 ára í hverfinu.

3. gr.

Skólanefnd má veita undanþágu frá skólavist, ef trygging þykir vera fyrir því, að barn fái lögmælta fræðslu þrátt fyrir undanþáguna.

Skólanefnd má veita heimild til fullnaðarprófs börnum, sem eru yngri en 14 ára, þegar tryggt er, að barnið njóti framhaldsfræðslu til fulls 14 ára aldurs.

Heimilt er skólastjóra, í samráði við fræðsluráð eða skólanefnd í kaupstöðum, að undanþiggja börn, sem ekki taka fullnaðarpróf, skólavist eftir 14. maí vegna sumardvalar, enda sé kunnátta barnsins og aðrar ástæður ekki til fyrirstöðu.

Skólanefnd varnar þeim börnum skólavistar, sem að dómi skólastjóra og kennara eru óhafandi með öðrum börnum sakir siðleysis eða einstakrar óhlýðni.

Þau börn eru undanþegin skólaskyldu, sem samkvæmt vottorði læknis skortir andlega eða líkamlega hæfileika til að stunda nám með öðrum börnum.

94 23. júní

4. gr.

Hvert barn 10 ára að aldri á að geta lesið íslenzkt mál skýrt og hiklaust, skrifað alla íslenzka bókstafi og einföld orð skýrt og hreinlega og reiknað í huganum einföld dæmi um efni, sem því eru kunn.

5. gr.

Hvert barn, sem er fullra 14 ára, er fullnaðarprófsskylt. Til fullnaðarprófs er krafizt:

1. að geta lesið móðurmálið skýrt, hljóðvillulaust og áheyrilega og sagt munnlega frá því, er það les. Það skal og geta gert skriflega og nokkurnveginn ritvillulausa og mállýtalausa grein fyrir því efni, er það þekkir vel. Kunna skal það utanbókar nokkur íslenzk kvæði og greina höfunda þeirra, einkum ættjarðarljóð og söngljóð, og geta skýrt rétt frá efni þeirra með eigin orðum.
2. að geta skrifað læsilega og hreinlega rithönd.
3. að hafa lesið með leiðsögn og skýringum valda kafla úr biblíunni eða biblíusögur, sérstaklega um líf og kenningu Krists. Skal lögð áherzla á, að það hugfesti einkum orð hans og hafi þau rétt eftir. Kunna skal barnið utanbókar nokkra valda sálma.
4. að kunna fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og höfuðatriði almennra brota, tugabrota og prósentureiknings og vera leikið í að beita þessari kunnáttu til úrlausnar auðveldum dæmum, sem fyrir koma í daglegu lífi, meðal annars til að reikna flatarmál og rúmmál einfaldra hluta. Það skal og vera leikið í að reikna með lágum tölum í huganum.
5. að vita nokkuð um merkustu menn þjóðar vorrar að fornu og nýju og um höfuðdrætti í sögu þjóðarinnar.
6. að vera leikið í að nota landabréf og hafa fengið sem ljósasta þekkingu á átthögum sínum, náttúru Íslands, högum þjóðar vorrar og þjóðskipulagi. Það skal og bera skyn á legu og atvinnuvegi helztu landa í Evrópu, vita hvernig álfur og höf liggja á hnettinum og hafa fengið nokkra fræðslu um eðlishætti jarðar og stöðu hennar í sólkerfinu.
7. að hafa vanizt á að athuga algengustu fyrirbrigði náttúrunnar, sem það hefir fyrir augum, svo að það geti lýst þeim, það skal vita um helztu atriði, er að hollustuháttum lúta, meðal annars um áhrif heilsuspillandi nautnameðala, t. d. vínanda og tóbaks, og hafa nokkra þekkingu á byggingu og störfum mannlegs líkama. Ennfremur skal það þekkja nokkrar íslenzkar jurtir og geta skýrt frá lifnaðarháttum og einkennum helztu dýra, einkum innlendra.
8. að kunna nokkur einföld sönglög, einkum sálmalög og lög við íslenzk ættjarðarljóð.
9. að geta gert einfaldar dráttmyndir.
10. að hafa fengið nokkra tilsögn í handiðju og

11. að hafa stundað leikfimi, a. m. k. þá leikfimi, sem hægt er að stunda á- 94
haldalítið og án sérstaks húsnæðis. 23. júní

Útlend tungumál má ekki kenna í barnaskólum nema þeim börnum, sem eru orðin vel læs, skrifa móðurmálið ritvillulítið og eru vel að sér í íslenzkri greiningu.

6. gr.

Heimilt er skólanefnd (í Reykjavík fræðsluráði), með samþykki fræðslumálastjórnar, að ákveða í reglugerð skóla, að kenna skuli fleiri námsgreinar en í 5. gr. segir.

II. KAFLI

Um skólahald og kennsluskipun.

7. gr.

Í hverju skólahverfi skal gera skólahús á hentugum stað, sem fræðslumálastjórn samþykkir, heimangönguskóla þar, sem staðhættir leyfa, en heimavistarskóla þar, sem þess er óskað og heimangöngu verður ekki við komið sakir vegalengda í skólahverfinu. Framfærandi barns kostar skólavist þess í heimavistarskóla.

Lágmark árlegs námstíma skólaskyldra barna er:

a. Í heimangönguskólum með 3 kennara eða fleiri:
   1. Fyrir 7—9 ára börn 33 vikur á ári, 500 kennslustundir.
   2. Fyrir 10—14 ára börn 24 vikur á ári, 700 kennslustundir.

b. Í heimangönguskólum með 1—2 kennurum:
   1. Fyrir 7—9 ára börn 33 vikur á ári, 500 kennslustundir.
   2. Fyrir 10—14 ára börn 24 vikur á ári, 600 kennslustundir.

   Í heimangönguskólum í sveitum er þó eigi skylt að ætla hverju barni meiri kennsluviknafjölda en í heimavistarskólum.

c. Í heimavistarskólum á hvert skólaskylt barn að stunda nám minnst 12—13 vikur á ári, og séu námsvikur aldrei færri en 88 samtals á aldrinum 7—14 ára, nema undanþága hafi verið veitt. Nú er undanþága frá skólahaldi fyrir yngri börn en 10 ára veitt heilu skólahverfi, og á þá námstími 10—14 ára barna að vera minnst 16 vikur á ári.

Heimilt er, með samþykki fræðslumálastjórnarinnar, að færa námstíma til milli aldursflokka, enda verði samantaldar kennslustundir eða námsvikur á hvert barn á skólaskyldualdri þess aldrei færri en áður er talið.

8. gr.

Nú óhlýðnast framfærandi skólaskylds barns fyrirmælum þessara laga, og varðar það dagsektum, 2—5 kr., eftir úrskurði valdsmanns. Sé um alvarlegt brot að ræða, getur skólastjóri skotið málinu til barnaverndarnefndar til frekari aðgerða.

94 23. júní

9. gr.

Geti framfærandi barns á lögskipuðum skólaaldri fyrir fátæktar sakir ekki staðizt kostnað þann, er leiðir af lögboðinni skólavist þess, skal sá kostnaður að einhverju eða öllu leyti, eftir ákvörðun hreppsnefndar (fátækrastjórnar), greiðast úr fræðslusjóði (bæjarsjóði) sem önnur gjöld til skólahalds. Umsóknir um slíkan styrk séu komnar til skólanefndar fyrir 30. okt. ár hvert.

10. gr.

Hin lögskipaða fræðsla skólaskyldra barna veitist ókeypis, og greiðist kostnaðurinn við hana úr fræðslusjóði (bæjarsjóði) að öðru en því, sem lagt er fram úr ríkissjóði. Greiða skal sérstaklega úr ríkissjóði til heimavistarskóla fé sem svarar ráðskonukaupi, og úrskurðar fræðslumálastjórnin til 5 ára í senn, hve há sú fjárhæð skuli vera.

Lögskipaða fræðslu þeirra barna, sem fá undanþágu frá skólaskyldu, skulu heimilin annast á sinn kostnað.

III. KAFLI

Um skólahverfi og skólanefndir, fræðsluhéruð og fræðsluráð.

11. gr.

Hver sýsla og hver kaupstaður í landinu er fræðsluhérað út af fyrir sig. Þó skal sameina hrepp eða hluta úr hreppi fræðsluhéraði annarar sýslu, ef slíkt hentar betur vegna staðhátta, þegar fræðslumálastjórn mælir svo fyrir.

Hvert fræðsluhérað er eitt eða fleiri skólahverfi, og er einn barnaskóli í hverju.

12. gr.

Í hverju fræðsluhéraði skal vera fræðsluráð, skipað 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu 4 þeirra kosnir af nýkosinni bæjarstjórn með hlutfallskosningu, en utan kaupstaða af sýslunefnd. Bæjarstjóri eða sýslumaður er sjálfkjörinn formaður fræðsluráðs.

Nú er kaupstaður aðeins eitt skólahverfi, og skal þá fræðsluráðið jafnframt vera skólanefnd kaupstaðarins, enda skipar fræðslumálastjórnin þá formanninn.

Í hverju skólahverfi er skólanefnd skipuð 3 mönnum, og skulu 2 þeirra kosnir samtímis og hreppsnefnd utan kaupstaða, en í kaupstöðum af nýkosinni bæjarstjórn með hlutfallskosningu.

Nú eru 2 hreppar eða fleiri í skólahverfi, og setur fræðslumálastjórnin þá reglur um kosning skólanefndarmanna í samræmi við fólksfjölda. Þegar svo á stendur, er heimilt, að 5 menn séu í skólanefnd.

Fræðslumálastjórnin skipar formenn skólanefnda.

Um atkvæðisrétt og kjörgengi í skólanefndir gilda sömu reglur og um sveitarstjórnarkosningar. Varamenn skulu kosnir á sama hátt og aðalmenn og samtímis.

13. gr. 94

Formaður kallar fræðsluráð eða skólanefnd saman til funda svo oft sem 23. júní
þörf krefur. Skylt er honum að kveðja nefndina til fundar, þegar þess er krafizt af einum nefndarmanna eða skólastjóra. Skólastjóri skal ávallt boðaður á fundi skólanefndar og hefir þar málfrelsi og tillögurétt.

Fræðsluráð eða skólanefnd getur enga ályktun gert, nema meiri hluti hennar sé á fundi. Afl atkvæða ræður úrslitum. Þegar atkvæði eru jöfn, skal atkvæði formanns ráða. Allar ályktanir skulu ritaðar í gerðabók. Enginn skólanefndarmaður hefir atkvæðisrétt um þau mál, er snerta hann sjálfan.

14. gr.

Skólanefnd hefir umsjón með allri barnafræðslu í skólahverfi sínu. Hún auglýsir eða lætur auglýsa kennarastöður, þegar þær eru lausar, og tekur á móti umsóknum um þær.

Skólanefnd skal, þegar fjöldi umsókna leyfir, mæla með eigi færri en þremur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu, sem auglýst hefir verið, og telur hún þá þann umsækjanda fyrstan, er hún mælir fastast með, og síðan aðra í þeirri röð, er hún telur að þeir komi til greina. Nú hafa þrjár eða fleiri kennarastöður verið auglýstar, og er skólanefnd þá eigi skylt að mæla með fleiri en tveimur umsækjendum fyrir hverja kennarastöðu.

Skylt er skólanefnd að leita álits skólastjóra um umsækjendur, ef velja á kennara, en námsstjóra, ef um skólastjóra er að ræða. Verði ágreiningur um umsækjendur innan skólanefndar eða milli skólanefndar annarsvegar og skólastjóra eða námsstjóra hinsvegar, getur hver aðili um sig gert tillögur til fræðslumálastjórnarinnar, og skal fylgja tillögunum rökstudd greinargerð.

Stundakennara og forfallakennara ræður skólastjóri í samráði við skólanefnd.

Skólanefnd hefir eftirlit með skólasókn skólaskyldra barna í skólahverfinu og annast um það, með aðstoð skólastjóra, að skólavistin komi þeim að sem fyllstum notum. Skylt er henni að hafa umsjón með skólahúsum og annast um, að herbergi þau, sem þar eru ætluð til kennslu og íbúðar, séu útbúin í fullu samræmi við þær reglur, sem heilbrigðisstjórnin setur. Hún sér um útvegun kennsluáhalda þeirra, sem skylt er að hafa í skólum, semur eða felur skólastjóra að semja skýrslur um skólaskyld börn í skólahverfinu og áætlun um útgjöld vegna skólahalds næsta ár, og sendir hvorttveggja fræðsluráði innan þess tíma, er það ákveður.

Utan kaupstaða skal einn skólanefndarmanna vera féhirðir skólans. Hann tekur á móti því fé, sem veitt er úr fræðslusjóði til skólahalds í skólahverfinu, og annast allar greiðslur fyrir skólann. Í lok hvers reikningsárs semur hann reikning yfir tekjur og gjöld skólans og leggur hann fyrir skólanefnd. Síðan skal senda reikninginn fræðsluráði til endurskoðunar og samþykktar.

Afrit af reikningum skal senda fræðslumálastjóra.

Reikningsár skólanna er almanaksárið.

94 23. júní

Aðrar framkvæmdir fyrir skólanefnd hefir formaður á hendi eða felur þær einstökum nefndarmönnum, enda ber honum að sjá um, að störf nefndarinnar séu vel af hendi leyst.

Fræðslumálastjórnin gefur út fyrirmyndir að skólareglugerðum, aðra fyrir heimangönguskóla og hina fyrir heimavistarskóla. Skólanefnd semur síðan frumvarp til reglugerðar og sendir það fræðslumálastjórninni til staðfestingar.

Skólanefnd sér um alla skýrslugerð, sem fræðslumálastjórnin heimtar um hag barnafræðslunnar í skólahverfinu.

Verði ágreiningur milli skólanefndar og fræðsluráðs eða fræðsluráðs og bæjarstjórnar (sýslunefndar) um fjárframlög til skólahalds, skal hann lagður undir úrskurð fræðslumálastjórnarinnar.

IV. KAFLI

Um fræðslusjóði og skólabyggingarsjóði.

15. gr.

Í hverju fræðsluhéraði getur sýslunefnd, að fengnum tillögum hreppsnefnda, stofnað fræðslusjóð, er stendur straum af árlegum útgjöldum til barnafræðslunnar. Þegar fræðsluráð hefir gert heildaráætlun um kostnað við skólahald í fræðsluhéraðinu, að fengnum skýrslum og áætlunum skólanefnda, skal reikna út meðaltalskostnað á hvert barn í fræðsluhéraðinu. Skal síðan heildarkostnaðinum af barnafræðslunni jafnað niður á hreppa fræðsluhéraðsins í hlutfalli við tölu skólaskyldra barna í hverjum hreppi. Jafna skal niður svo hárri fjárhæð árlega, að öruggt megi telja, að hún hrökkvi fyrir útgjöldum sjóðsins næsta ár, auk tillags til skólabyggingarsjóðs samkv. 16. gr.

Fræðslusjóðsgjald skal innheimt með sýslusjóðsgjaldi og á sama hátt.

Þar, sem ekki eru stofnaðir fræðslusjóðir, fer um greiðslu kostnaðar við barnafræðslu eftir núgildandi reglum.

16. gr.

Heimilt er að stofna skólabyggingarsjóð í fræðsluhéraði eða hluta fræðsluhéraðs utan kaupstaða, og skal honum varið til skólabygginga, viðhalds og endurbóta á skólahúsum og vaxta og afborgana af lánum, sem tekin hafa verið til slíkra bygginga.

Tekjur sjóðsins eru þessar:

a. Allt að 10% af þeim tekjum sýslusjóðs, sem lagðar eru á hvern hrepp eftir skattaframtali, íbúatölu og fasteignamati.
b. Allt að 20% af tekjum fræðslusjóðs héraðsins.
c. Andvirði gamalla skólahúsa og skólalóða, er seld kunna að verða.
d. Samskot, gjafir, vinnuloforð o. fl., sem sjóðnum kann að áskotnast.

Heimilt er, að framlög skólahverfa til sjóðsins séu séreign hvers hverfis um sig, þegar þess er óskað.

Fræðsluráð getur fyrirskipað stofnun skólabyggingarsjóðs fyrir skólahverfi, sem telst hafa vanrækt skyldur sínar um bygging skólahúss eða viðhald, ef skólanefnd skólahéraðsins hefir ekki bætt úr vanrækslunni eftir ítrekaða áskorun fræðsluráðs. 94 23. júní

Nú á skólahverfi skólahús og lóð, þegar heimild þessa kafla kemur til framkvæmda, og skal húsið og lóðin þá falla til skólabyggingarsjóðs, en matsverð eignarinnar telst þá framlag skólahverfisins til sjóðsins og séreign þess, þegar óskað er.

17. gr.

Fræðsluráð hefir á hendi stjórn fræðslusjóðs og skólabyggingarsjóðs.

Fræðsluráð og skólanefnd annast um framkvæmdir á byggingu nýrra skóla, endurbótum og viðhaldi.

18. gr.

Skólahús skulu byggð í þeirri röð, sem fræðslumálastjórnin ákveður, að fenginni umsögn fræðsluráða.

Ríkissjóður greiðir allt að þriðjungi kostnaðar við að reisa heimangönguskóla utan kaupstaða, en helming kostnaðar við byggingu heimavistarskóla af því fé, sem til þess er veitt í fjárlögum ár hvert.

Ríkisstyrkurinn er bundinn því skilyrði, að skólalóðin sé eign skólahverfis eða skólabyggingarsjóðs, eða afnotaréttur hennar sé tryggður með óuppsegjanlegum leigusamningi, og að fræðslumálastjórnin hafi samþykkt stærð hennar, skólastaðinn og uppdrátt að húsinu, og að það sé byggt undir eftirliti trúnaðarmanns hennar.

V. KAFLI

Um einkaskóla.

19. gr.

Heimilt er fræðslumálastjórninni að löggilda barnaskóla, sem reknir eru fyrir fé einstakra manna eða stofnana, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda lúti slíkir skólar sama eftirliti og sömu reglum og aðrir barnaskólar.

Kennarar við slíka skóla verða að uppfylla öll skilyrði, sem sett eru eða sett kunna að verða um rétt til að kenna í barnaskólum landsins.

Fyrir þau börn, er slíka skóla sækja, þarf ekki undanþágu samkvæmt 2. gr., en forstöðumaður skal í byrjun hvers skólaárs senda viðkomandi skólanefnd í hreppum og fræðsluráði í kaupstöðum skýrslu um það, hvaða börn sækja skólann, og tilkynna sömu aðiljum allar breytingar jafnóðum og þær verða.

Ekki eiga slíkir skólar heimtingu á styrk af almannafé.

VI. KAFLI
Um próf.

20. gr.

Próf skal árlega halda í kunnáttu og leikni allra barna frá 8—14 ára aldurs.

Prófdómarar skulu vera við fullnaðarpróf og landspróf, og eru þeir skipaðir af skólanefnd.

Prófdómarar hafa sama kaup og stundakennarar.

Kostnaður við próf greiðist úr fræðslusjóði.

Próf skulu haldin að lokinni kennslu, og þó aldrei fyrr en 1. apríl.

Nú kemur prófskylt barn ekki til prófs án gildra forfalla, og er þá heimilt að leita aðstoðar lögreglustjóra til þess að barnið verði prófað og að beita sektarákvæðum 8. gr.

Heimilt er, ef barn kemur ekki á prófstað, að prófa það á heimili þess.

21. gr.

Nú hefir 14 ára barn ekki náð þeirri kunnáttu, sem áskilin er í 5. gr., og skal þá skólanefnd, í samráði við skólastjóra, sjá því fyrir frekari fræðslu, unz það stenzt próf í þeim námsgreinum, er því var einkum ábótavant í, en skólastjóri og skólalæknir ákveða, hvers krafizt skal af barninu til fullnaðarprófs.

22. gr.

Þau börn, sem með fullnaðarprófi hafa sýnt, að þau hafi lokið lögskipuðu námi, skulu fá vottorð um kunnáttu sína og þroska, undirritað af skólastjóra (eða prófanda) og prófdómara.

23. gr.

Fræðslumálastjórnin setur reglur um tilhögun prófa og skýrslur þær, er henni skal senda árlega um prófin.

24. gr.

Prófdómarar skulu undirrita prófskýrslur ásamt skólastjóra og senda skólanefnd eða námsstjóra skriflegt álit sitt um kennsluna og skólastarfið, ef þess er óskað.

VII. KAFLI
Um námsstjóra.

25. gr.

Eftirlitsmenn skulu skipaðir með barnafræðslunni í landinu þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, og nefnast þeir námsstjórar. Skulu valdir til þess starfs hinir hæfustu barnakennarar. Skal fræðslumálastjórnin skipta landinu í

allt að 6 eftirlitssvæði, og sé einn námsstjóri fyrir hvert. Skulu námsstjórar hafa eftirlit með kennsluskipun, kennsluaðferðum og árangri kennslunnar samkvæmt erindisbréfi, er fræðslumálastjórnin setur. 94 23. júní

26. gr.

Fræðslumálastjórnin gefur út erindisbréf fyrir kennara, skólastjóra, námsstjóra, skólanefndir og fræðsluráð. Skal þar nánar tekið fram um skyldur þeirra og störf. Hún skal og í samráði við skólaráð semja skrá yfir þau kennslutæki, er hverjum skóla ber að hafa til afnota.

VIII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

27. gr.

Læknisefirlit með heilbrigði skólabarna og kennara og hollustuháttum skólanna skal haga eftir því, sem fræðslumálastjórnin ákveður í samráði við yfirstjórn heilbrigðismálanna.

28. gr.

Lögboðin leyfi í barnaskólum landsins skulu vera þessi:

1. desember, jólafrí frá 16. des. til 3. jan., að báðum dögunum meðtöldum, öskudagurinn, páskaleyfi frá pálmasunnudegi til 3. í páskum, að báðum dögunum meðtöldum, sumardagurinn fyrsti og hvítasunnuleyfi frá laugardegi til þriðjudags, að báðum dögum meðtöldum.

Þó má í reglugerðum einstakra skóla setja önnur ákvæði um jólaleyfi.

29. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og eru frá sama tíma numin úr gildi lög um fræðslu barna, nr. 40 1926, og önnur ákvæði, sem kunna að koma í bága við lög þessi, sbr. þó ákvæði til bráðabirgða.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þar, sem ekki eru komnir heimangöngu- eða heimavistarskólar, og á meðan svo stendur, gilda ákvæði hinna eldri fræðslulaga um farkennara og farkennslu, sbr. þó ákvæði 11. og 12. gr. Tala kennslustaða í farskólahéruðum skal ákveðin í samráði við fræðslumálastjóra.

Þegar fé er veitt til þess í fjárlögum, skal fram fara rannsókn á því, hvernig hagkvæmast verði að skipta landinu í skólahverfi. Að þeirri rannsókn lokinni gerir fræðslumálastjórnin tillögur um skiptingu og leggur þær fyrir skólanefndir

94 23. júní

og fræðsluráð. Nú næst ekki samkomulag milli þessara þriggja aðilja, og ræður þá fræðslumálastjórnin úrslitum.

Hvert skólahverfi hefir rétt til eins kennara, en kennarafjölgun skal miða við, að 50 börn á aldrinum 7—14 ára eða 30 börn 10—14 ára komi á hvern kennara að jafnaði við heimangönguskóla, og 40 börn á aldrinum 10—14 ára við heimavistarskóla, en 20 í farskólum. Þó er fræðslumálastjórninni heimilt að víkja frá þessum ákvæðum, ef staðhættir og skilyrði leyfa ekki samflutning.

Ákvæði þessi skulu framkvæmd jafnóðum og kennarastöður losna.

Heimilt er að greiða úr ríkissjóði styrk til stundakennslu, þegar kennarahald sparast við það, hlutfallslega jafnháan og nemur framlagi ríkissjóðs til kennaralauna.

Skólastjórar í kaupstöðum, þar sem eru 20 barnakennarar eða fleiri, taka laun fyrir tvo mánuði umfram barnakennara, og skólastjórar í öðrum kaupstöðum, í kauptúnum með yfir 1000 íbúa og við heimavistarskóla, fyrir einn mánuð umfram kennslutíma.

Heimilt er fræðsluráði, með samþykki kennslumálaráðherra, að ákveða til eins árs í senn, fyrir kauptún og kaupstaði, að skólaskylda skuli gilda þar yfir sumartímann fyrir börn, sem byrjuð eru á skólagöngu, en hafa ekki lokið fullnaðarprófi, ef þau eru iðjulaus á heimilum sínum. Skulu fastir kennarar skólans kenna þeim íþróttir, leikfimi, skógrækt, garðrækt, handavinnu og smíðar, eftir reglugerð, sem samin er af kennslumálaráðuneytinu. Það skal talið fullt starf, ef kennari hefir á þann hátt umsjón með 50 börnum 5 stundir á dag. Enginn kennari má þó taka kaup samanlagt fyrir meira en 44 vikur.

Skólastjórar og kennarar í heimavistarskólum skulu ekki skipaðir fyrr en eftir þriggja ára reynslutíma.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

95
23. júní

um heimilisfang.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hver sá, karl eða kona, sem dvelur eða ætlar að dvelja hér á landi, eða á skipi, sem er skrásett hér, lengur en 3 mánuði, skal eiga heimilisfang á einum, ákveðnum stað, en heimilisfang í lögum þessum merkir hið sama og lögheimili eða annað orðatiltæki í lögum, sömu merkingar.

2. gr.

Hjón, sem dvelja samvistum, eiga sama heimilisfang. Hið sama er um börn annarshvors þeirra eða beggja, kjörbörn eða fósturbörn, ef yngri eru en 16 ára.

3. gr.

Hver sá, er skiptir um heimilisfang eftir að lög þessi öðlast gildi, skal, áður mánuður er liðinn frá bústaðaskiptum, tilkynna það skriflega hreppstjóra í þeim hreppi eða lögreglustjóra í þeim kaupstað, sem hann hefir tekið sér heimilisfang í. Tilkynningunni skal fylgja yfirlýsing húsráðanda um, að skýrslan sé rétt, ef sá, sem tilkynninguna sendir, á ekki sjálfur húsum að ráða. Húsráðandi í þessu sambandi telst sá, sem hefir til ábúðar jörð eða jarðarhluta, sem metinn er til dýrleika, eða sjálfstæða íbúð í kaupstað, kauptúni eða þorpi.

Sá, sem ekkert heimilisfang á, er lög þessi öðlast gildi, skal útvega sér það áður 2 mánuðir eru liðnir frá því lögin gengu í gildi, og senda tilkynningu um heimilisfangið, svo sem segir í 1. málsgr. þessarar gr.

Rétt er, að húsráðandi sendi í einu lagi tilkynningu um nýtt heimilisfang fyrir þá alla, sem eru á hans vegum í hinu nýja heimkynni.

Nú skiptir maður um heimilisfang innan hrepps eða kaupstaðar, og þarf þá ekki að senda tilkynningu þá, er í þessari grein getur, nema svo sé fyrir mælt sérstaklega.

4. gr.

Hreppstjórar og lögreglustjórar skulu halda skrá yfir tilkynningar samkvæmt 3. gr. og senda hana fyrir lok janúarmánaðar ár hvert til hreppsnefndaroddvita hreppsins eða formanns niðurjöfnunarnefndar kaupstaðarins. Tilkynningarnar sjálfar geyma þeir í skjalasafni sínu.

95 23. júní

5. gr.

Skattar og opinber gjöld, sem að lögum eiga að greiðast þar, sem gjaldandi er búsettur, greiðist í þeim hreppi eða kaupstað, sem gjaldandi á heimilisfang eða hefir tilkynnt heimilisfang, nema hreppsnefnd eða bæjarstjórn telji, að tilkynnt heimilisfang sé til málamynda, í þeim tilgangi að komast hjá gjaldi eða hluta af því.

6. gr.

Þegar svo er ástatt, sem í niðurlagi 5. gr. segir, og hreppsnefnd eða bæjarstjórn, að fengnum tillögum niðurjöfnunarnefndar, telur, að gjaldþegn eigi að greiða þá skatta og gjöld, sem nefnt er í upphafi 5. gr., í sínum hreppi eða kaupstað, skal hreppsnefnd eða bæjarstjórn kæra málið fyrir lögreglustjóra á þeim stað, sem gjaldþegn hefir tilkynnt heimilisfang sitt, senda honum þau gögn, sem hún byggir álit sitt á, og beiðast úrskurðar um, hvar telja beri heimilisfang gjaldanda.

7. gr.

Nú berst lögreglustjóra kæra samkvæmt 6. gr., og skal hann þá, eins fljótt og við verður komið, kveðja kærðan eða stefna honum á skrifstofu sína og taka málið þar fyrir að hætti opinberra lögreglumála, og síðan kveða upp úrskurð í því eins fljótt og verða má, að fengnum þeim upplýsingum hjá aðiljum, sem hann telur þurfa og hægt er að fá.

8. gr.

Áður úrskurður er felldur samkvæmt 7. gr. skulu liggja fyrir í málinu fullnægjandi upplýsingar um:

a) hvort líkur séu til, að gjöld þau, sem skattþegn á að greiða, hefðu orðið hærri í hreppi eða kaupstað kæranda en þar, sem kærður telur heimilisfang sitt,
b) hversu lengi gjaldþegn hefir dvalið þar, sem hann tilkynnti heimilisfang, síðan sú tilkynning fór fram,
c) hversu lengi hann hefir dvalið í hreppi eða kaupstað kæranda á sama tíma,
d) hvort kærður hefir dvalið utan tilkynnts heimilisfangs og utan hrepps eða kaupstaðar kæranda á sama tíma,
e) hver atvinna kærðs er og hvar fjölskylda hans dvelur,
f) hvort atvinna hans sé nátengdari hinu tilkynnta heimilisfangi eða umdæmi kæranda.

9. gr.

Úrskurði lögreglustjóra samkvæmt 7. gr. getur kærandi eða kærður skotið til hæstaréttar.

10. gr.

Nú er svo ástatt sem í 5.—6. gr. segir, og hefir þá hreppsnefnd eða niðurjöfnunarnefnd heimild til, ef með þarf til þess að vernda rétt sinn til álagningar,

að leggja gjöld á kærðan, eftir því sem hún telur vera að lögum, en ekki má innheimta þau gjöld fyrr en máli því, er ræðir um í 6.—9. gr., er lokið, enda fer þá um greiðsluskylduna eftir niðurstöðu málsins. 95 23. júní

11. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, allt að 1000 kr., og mál út af þeim skulu rekin sem almenn lögreglumál.

12. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

LÖG

96 23. júní

um, að mjólkursamsalan í Reykjavík og sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda skuli vera undanþegin útsvari og tekju- og eignarskatti.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Péttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Mjólkursamsalan í Reykjavík og sölusamband íslenzkra fiskframleiðenda í Reykjavík, meðan það hefir löggildingu sem aðalútflytjandi saltfiskjar samkvæmt lögum, skulu undanþegin öllum tekju- og eignarskatti, svo og því að greiða aukaútsvar eftir efnum og ástæðum.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

97
23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 25 frá 1. febr. 1936, um nýbýli og samvinnubyggðir.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 21. gr. laganna bætist:
Bréfin skulu tryggð með ábyrgð ríkissjóðs.

2. gr.

22. gr. laganna orðist svo:

Úr nýbýladeild byggingar- og landnámssjóðs skal veita lán til stofnunar nýbýla, og má það vera allt að kr. 3500.00 á býli, og þó aldrei yfir 7/17 af stofnkostnaði býlisins. Lánin skulu veitt gegn 1. veðrétti í býlinu, sé landið óveðsett, ella með síðari veðrétti og uppfærslurétti.

Á undan láni nýbýlasjóðs má aðeins hvíla:

a) hæfilegt kaupverð ræktaðs lands býlisins, að dómi nýbýlastjórnar, og þó aldrei yfir kr. 1500.00, og
b) 50% af verðmæti varanlegra mannvirkja, er landinu kann að fylgja, og skal lán úr nýbýladeild vera þeim mun lægra er slíku láni nemur, þannig, að það ásamt láni úr nýbýladeild fari ekki fram úr kr. 3500.00.

Lán nýbýladeildar afborgist á 20—40 árum eftir gerð húsa. Vextir af þeim séu ekki hærri en greiða þarf af verðbréfum, sem sjóðurinn gefur út.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

FJÁRLÖG

98
23. júní

fyrir árið 1937.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI.

Tekjur:

1. gr.

Árið 1937 er ætlazt til, að tekjur ríkisins verði svo sem talið er í 2.—5. gr., og að þeirra verði aflað með tekjugreinum, sem þar eru taldar.

2. gr.

Ætlað er á, að þessir skattar og tollar nemi:

	kr.	kr.
1. Fasteignaskattur	400000	
2. Tekjuskattur og eignarskattur	1550000	
3. Hátekjuskattur	200000	
4. Lestagjald af skipum	50000	
		2200000
5. Aukatekjur	620000	
6. Erfðafjárskattur	50000	
7. Vitagjald	440000	
8. Leyfisbréfagjöld	25000	
9. Stimpilgjald	500000	
10. Stimpilgjald af ávísunum og kvittunum	100000	
11. Bifreiðaskattur	370000	
12. Benzínskattur	250000	
		2355000
13. Útflutningsgjald	650000	
14. Áfengistollur (þar á meðal óáfengt öl, áfengislaus vín, ávaxtasafi og gosdrykkir)	1000000	
Flyt . .	1650000	4555000

	kr.	kr.
Flutt . .	1650000	4555000
15. Tóbakstollur	1200000	
16. Kaffi- og sykurtollur	1100000	
17. Annað aðflutningsgjald	80000	
18. Vörutollur	1450000	
19. Verðtollur	1200000	
20. Gjald af innfluttum vörum	750000	
		7430000
21. Gjald af innlendum tollvörum		400000
22. Skemmtanaskattur		120000
23. Veitingaskattur		100000
Samtals . .	. . .	12605000

3. gr.

A.	kr.	kr.
Tekjur af rekstri ríkisstofnana eru áætlaðar:		
1. Rekstrarhagnaður póstsjóðs	15860	
2. — landssímans	500000	
3. — áfengisverzlunar	1300000	
4. — tóbakseinkasölu	600000	
5. — ríkisútvarps	70000	
6. — ríkisprentsmiðju	60000	
7. — landssmiðju	10000	
8. — Vífilsstaðabús	5000	
9. — Kleppsbús	5000	
10. — Reykjabús	4000	
11. — bílaeinkasölu	75000	
12. — raftækjaverzlunar	75000	
Samtals . .	. . .	2719860

Sundurliðun.

1. Póstsjóður.

I. Tekjur		625000
II. Gjöld:		
1. Póststjórnarkostnaður	37000	
2. Pósthúsið í Reykjavík	160000	
Flyt . .	197000	625000

		kr.	kr.
Flutt . .		197000	625000
3. Önnur pósthús:			
a. Póstafgreiðslur	131000		
b. Bréfhirðingar	23000		
		154000	
4. Póstflutningur		210000	
5. Önnur gjöld		44000	
6. Fyrning		4140	
			609140
Fært á 3. gr. A. I. 1		. . .	15860
2. Landssíminn.			
I. Tekjur			2170000
II. Gjöld:			
a. Til einkasíma í sveitum		15000	
b. Til starfrækslu landssímanna m. m.:			
1. Kostnaður af aðalskrifstofu landssímanna	75000		
2. Ritsímastöðin í Reykjavík	180000		
3. Loftskeytastöðin í Reykjavík	37000		
4. Stuttbylgjustöð í Reykjavík	75000		
5. Bæjarsíminn í Reykjavík og Hafnarfirði	520000		
6. Áhaldahúsið	20000		
7. Ritsímastöðin á Akureyri	50000		
8. Ritsímastöðin á Seyðisfirði	60000		
9. Ritsímastöðin á Ísafirði	35000		
10. Símastöðin á Borðeyri	16000		
11. Símastöðin í Vestmannaeyjum	30000		
12. Símastöðin á Siglufirði	30000		
13. Til annara símastöðva og eftirlitsstöðva	130000		
		1258000	
Uppbót á launum greiðist eftir sömu reglum og 1936, enda færist þær greiðslur á framangreinda liði viðkomandi stöðva.			
Flyt . .		1273000	2170000

	kr.	kr.
Flutt . .	1273000	2170000
c. Eyðublöð, prentkostnaður, ritföng m. m.	55000	
d. Viðbót og viðhald stöðvanna	45000	
e. Kostnaður af ferðalögum etc.	10000	
f. Viðhald landssímanna	220000	
g. Framhaldsgjald	23000	
h. Til kennslu handa símamönnum	2000	
i. Tillag til alþjóðaskrifstofunnar í Bern	3000	
j. Ýms gjöld	9000	
Þar af 1000 krónur til fyrrv. símaverkstjóra, eftir tillögum símamálastjóra.		
k. Fyrning á húsum og áhöldum	30000	
		1670000
Fært á 3. gr. A. I. 2	. . .	500000
Eignabreytingar.		
Út.		
I. Afborgun af lánum L. M. Ericsson, Marconi o. fl.		204000
II. Til viðauka símakerfa, smærri efnis- og áhaldakaupa		60000
III. Til nýrra símalína		55000
að því tilskildu, að samkomulag náist við héruð, er hlut eiga að máli.		
IV. Til talstöðva í báta og skip		10000
Fært á 20. gr. Út I. 2. a og II. 1	. . .	329000
3. Áfengisverzlun ríkisins.		
I. Tekjur (brúttó hagnaður)		1596000
II. Gjöld:		
Laun starfsmanna og vinnulaun	137820	
Útsvar og flutningsgjöld	95000	
Húsaleiga, ljós, hiti	7000	
Annar kostnaður	47400	
Fyrning á fasteign og áhöldum	8780	
		296000
Fært á 3. gr. A. I. 3	. . .	1300000

		kr.	kr.
4. Tóbakseinkasalan.			
I. Tekjur (brúttó hagnaður)			785000
II. Gjöld:			
Rekstrarkostnaður		140000	
Útsvar, áætlað tap á skuldum o. fl.		45000	
			185000
Fært á 3. gr. A. I. 4		. . .	600000
5. Ríkisútvarpið.			
I. Tekjur:			
a. Afnotagjöld		340000	
b. Ágóði viðtækjaverzlunar		70000	
c. Aðrar tekjur		45000	
d. Tekjur af viðgerðarstofu		30000	
			485000
II. Gjöld:			
a. Starfræksla:			
1. Starfsmannalaun	143500		
2. Útvarpsefni (1000 kr. á viku 52 vikur)	52000		
3. Skrifstofukostnaður	42000		
4. Húsaleiga, ljós, hiti	27000		
5. Útvarpsstöðin á Vatnsenda	70000		
6. Til hleðslu- og viðgerðarstöðva og til að greiða fyrir útvarpsnotum	20000		
7. Óviss útgjöld	15000		
8. Efni o. fl. til viðgerðarstofu	5000		
		374500	
b. Afborgun og vextir		11500	
c. Fyrning á húsi og vélum		29000	
			415000
Fært á 3. gr. A. I. 5		. . .	70000
B.			
Tekjur af fasteignum ríkissjóðs eru taldar:			
1. Eftirgjald eftir jarðeignir ríkissjóðs			20000
Flyt . .		. . .	20000

98
23. júní

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	20000
2. Arnarhvoll:			
a. Tekjur		57800	
b. Gjöld:			
1. Vextir (6,2% af 350000)	21700		
2. Ýmiskonar rekstrarkostnaður	32000		
3. Fyrning hússins (sjá 20. gr.)	3650		
		57350	
			450
	Samtals . .	. . .	20450

4. gr.

Tekjur af bönkum og vaxtatekjur eru áætlaðar:

	kr.	kr.
1. Vextir af bankavaxtabréfum og jarðræktarbréfum. .		20000
2. Vextir af stofnfé Landsbankans, 6% af þrem millj.		180000
3. Vextir af veðd.bréfum Búnaðarbankans, 6% af 1380000		82800
4. Aðrir vextir		224270
Samtals . .	. . .	507070

5. gr.

Ovissar tekjur eru taldar 50000 kr.

II. KAFLI. 98

Gjöld: 23. júní

6. gr.

Árið 1937 eru veittar til gjalda fjárhæðir þær, sem tilgreindar eru í 7.—19. gr.

7. gr.

Vextir af lánum ríkissjóðs eru taldir:

	kr.	kr.
1. Innlend lán		167815
2. Dönsk lán		66702
3. Ensk lán		1197483
4. Vextir af lausaskuldum		90000
Samtals . .	. . .	1522000

8. gr.

	kr.	kr.
Borðfé Hans Hátignar konungsins		60000

9. gr.

Til alþingiskostnaðar og yfirskoðunar ríkisreikninga er veitt:

	kr.	kr.
1. Til alþingiskostnaðar		220000
2. Til yfirskoðunar ríkisreikninga		3750
3. Fyrning á alþingishúsi (sjá 20. gr.)		2170
Samtals . .	. . .	225920

98 10. gr.
23. júní Til ríkisstjórnarinnar er veitt:

		kr.	kr.
I. Stjórnarráðið, ríkisféhirðir, ríkisbókhald o. fl.			
1. Til ráðherra:			
a. Laun	30000		
b. Til risnu	6000		
		36000	
2. Til utanferða ráðherra		6000	
3. Stjórnarráðið:			
a. Laun:			
1. Atvinnumálaráðuneytið	36400		
2. Dómsmálaráðuneytið	26260		
3. Fjármálaráðuneytið	48600		
4. Aðrir starfsmenn	18415		
	129675		
b. Annar kostnaður	30325		
		160000	
4. Ríkisféhirzla og bókhald:			
a. Laun	30567		
b. Annar kostnaður	7433		
		38000	
5. Pappír, prentun og hefting ríkisreikninga		4000	
6. Til þess að gefa út stjórnartíðindi:			
a. Þóknun fyrir ritstjórn tíðindanna o. fl.	700		
b. Til pappírs og prentunar	20000		
c. Til kostnaðar af sendingu með póstum	1000		
		21700	
7. Til umbóta og viðhalds á stjórnarráðshúsinu og ráðherrabústaðnum og til hitunar og lýsingar hans		10000	
8. Fyrning á stjórnarráðshúsi og ráðherrabústað (sjá 20. gr.)		2046	
			277746
II. Hagstofan:			
1. Laun		11000	
2. Pappír, prentun og hefting hagskýrslna		15000	
3. Prentun eyðublaða		2000	
4. Húsaleiga, hiti og ljós m. m.		6300	
5. Aðstoð		29500	
6. Annar kostnaður		900	
			64700
Flyt . .		. . .	342446

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	342446
III.	Utanríkismál o. fl.		
1.	Til sendiráðs í Kaupmannahöfn:		
	a. Laun sendiherra	10000	
	b. Húsaleiga	7000	
	c. Kostnaður við embættið	25000	
	d. Til skrifstofuhalds	20000	
			62000
2.	Til meðferðar utanríkismála		17000
3.	Ríkisráðskostnaður		4000
4.	Kostnaður af sambandslaganefnd		5000
5.	— vegna samninga við erlend ríki . . .		60000
			148000
	Samtals . .	. . .	490446

11. gr.

Til dómgæzlu, lögreglustjórnar o. fl. er veitt:

		kr.	kr.
	A.		
	Dómgæzla og lögreglustjórn.		
1.	Hæstiréttur:		
	a. Laun	26000	
	b. Annar kostnaður	11500	
			37500
2.	Laun bæjarfógeta, sýslumanna og lögreglustjóra . .		127000
3.	Laun hreppstjóra		22000
4.	Skrifstofukostnaður lögmannsins í Reykjavík:		
	a. Laun 3 fulltrúa og 2 skrifara	23600	
	b. Húsaleiga, hiti, ljós og ræsting	5500	
	c. Ýms gjöld	6500	
			35600
5.	Skrifstofukostnaður tollstjórans í Reykjavík:		
	a. Laun og aðstoð	103960	
	Flyt . .	103960	222100

98
23. júní

	kr.	kr.
Flutt . .	103960	222100
b. Húsaleiga, ljós og hiti	8400	
c. Ýms gjöld	14000	
		126360
6. Skrifstofukostnaður lögreglustjórans í Reykjavík:		
a. Laun 2 fulltrúa og 5 skrifara	34300	
b. Ljós, hiti og ræsting	8300	
c. Ýms gjöld	9000	
		51600
7. Toll- og löggæzla:		
a. Í Reykjavík:		
1. Laun og aðstoð 61600		
2. Annar kostnaður 50000		
	111600	
b. Utan Reykjavíkur:		
1. Laun 24700		
2. Annar kostnaður 13000		
	37700	
c. Vegaeftirlit:		
1. Laun 5160		
2. Annar kostnaður 10000		
	15160	
		164460
8. Skrifstofukostnaður sýslumanna og bæjarfógeta . . Þar af 10 þús. kr., er skiptast milli bæjarfógeta, og 5 þús. kr., er skiptast milli sýslumanna, eftir fyrirmælum dómsmálaráðherra.		127100
9. Til landhelgisgæzlu . . . . . Þar af til landhelgissjóðs 20000 kr.		450000
10. Til hegningarhússins í Reykjavík og viðhaldskostnaður fangelsa . . . . . (Þar af fyrning kr. 1770, sjá 20. gr.).		15000
11. Til vinnuhælisins á Litla-Hrauni . . . . . Þar af fyrning 5300 (sjá 20. gr.).		50000
12. Til byggingar fangahúsa samkv. l. nr. 29 1. febr. 1936		2000
13. Sakamálakostnaður og lögreglumála		60000
14. Borgun til sjódómsmanna		2000
15. Til setu- og varadómara		10000
16. Kostnaður við löggildingu vogar- og mælitækja, samkv. lögum nr. 13 1924		5500
17. Kostnaður við barnavernd, samkv. l. nr. 43 1932 .		2000
18. Laun sáttasemjara í vinnudeilum, sbr. l. nr. 55 1925		1500
Samtals A . .	. .	1289620

	kr.	kr.
B.		
Sameiginlegur kostnaður við embættisrekstur.		
1. Burðareyrir og embættisskeyti:		
a. Endurgjald handa embættismönnum fyrir burðareyri undir embættisbréf	55000	
b. Fyrir embættisskeyti	75000	
		130000
2. Brunaábyrgðar- og fasteignagjald nokkurra ríkisfasteigna		27000
3. Til embættiseftirlitsferða		6000
4. Gjöld til skattanefnda, yfirskattanefnda, skattstofu Reykjavíkur og fyrir skattvirðingar		77000
5. Til ríkisskattanefndar		10000
6. Eyðublöð, bókband, auglýsingar o. fl.		34000
Samtals B. . .	. . .	284000

12. gr.

Til læknaskipunar og heilbrigðismála er veitt:

		kr.	kr.
1. Laun			215000
2. Til skrifstofukostnaðar landlæknis, eftir reikningi .			8000
3. Styrkur til læknisvitjana handa sveitum, sem eiga sérstaklega erfiða læknissókn, eftir reikningum . .			10350
Í Borgarneshéraði:			
Kolbeinsstaðahreppur	200		
Eyjahreppur	200		
Í Ólafsvíkurhéraði:			
Staðarsveit	200		
Breiðavíkurhreppur	300		
Neshreppur utan Ennis	300		
Í Stykkishólmshéraði:			
Eyrarsveit	500		
Miklaholtshreppur	200		
Í Dalahéraði:			
Klofningshreppur og Fellsstrandarhreppur utan Kjarlaksstaðaár	150		
Flyt . .	2050	. . .	233350

98
23. júní

		kr.	kr.
Flutt . .	2050	. . .	233350
Skarðshreppur	150		
Saurbæjarhreppur	200		
Í Flateyjarhéraði:			
Múlahreppur	250		
Í Patreksfjarðarhéraði:			
Rauðasandshreppur	150		
Barðastrandarhreppur	150		
Í Flateyrarhéraði:			
Suðureyrarhreppur	300		
Í Ögurhéraði:			
Reykjarfjarðarhreppur, Nauteyrarhreppur og Snæfjallahreppur	750		
Styrkurinn skiptist milli nefndra hreppa í hlutfalli við kostnað þeirra við læknisvitjanir.			
Í Hesteyrarhéraði:			
Grunnavíkurhreppur	300		
Sléttuhreppur	300		
Í Reykjarfjarðarhéraði:			
Árneshreppur (sé héraðið læknislaust) .	600		
Í Hólmavíkurhéraði:			
Óspakseyrarhreppur	200		
Í Miðfjarðarhéraði:			
Bæjarhreppur	300		
Í Blönduóshéraði:			
Vindhælishreppur fyrir norðan Björg . .	200		
Í Sauðárkrókshéraði:			
Skefilsstaðahreppur	200		
Í Hofsóshéraði:			
Haganeshreppur	150		
Holtshreppur	150		
Í Húsavíkurhéraði:			
Flateyjarhreppur	200		
Grímseyjarhreppur	400		
Í Öxarfjarðarhéraði:			
Fjallahreppur	200		
Presthólahreppur, til læknisvitjana af Austur-Sléttu	300		
Flyt . .	7500	. . .	233350

		kr.	kr.
Flutt . .	7500	. . .	233350
Í Þistilfjarðarhéraði:			
Sauðaneshreppur, vegna læknisvitjana frá Skálum og nágrenni þeirra	200		
Skeggjastaðahreppur	200		
Í Hróarstunguhéraði:			
Borgarfjarðarhreppur	300		
Í Fljótsdalshéraði:			
Jökuld.hr. (vegna byggðar i Möðrudalsheiði)	200		
Í Seyðisfjarðarhéraði:			
Loðmundarfjarðarhreppur	150		
Í Berufjarðarhéraði:			
Breiðdalshreppur	300		
Í Hornafjarðarhéraði:			
Hofshreppur	400		
Í Síðuhéraði:			
Skaftártunguhreppur	300		
Álftavershreppur	250		
Í Mýrdalshéraði:			
Austur-Eyjafjallahreppur	100		
Í Rangárhéraði:			
Vestur-Eyjafjallahreppur	100		
Í Eyrarbakkahéraði:			
Selvogshreppur	150		
Í Grímsneshéraði:			
Þingvallahreppur	200		
Samtals . .	10350		
4. Til læknis í Reykjavík, er skylt sé að gegna sjúkravitjunum í Kjós, Kjalarnesi, Mosfellssveit, Þingvallasveit og Reykjavíkurhéraði, utan kaupstaðarins, og fara eftir taxta héraðslækna			1200
5. Til augnlækningaferða skv. l. nr. 12 1934			2400
6. Styrkur til tannlæknis Vilhelms Bernhöfts í Reykjavík			800
7. Styrkur til háls-, nef- og eyrnalæknis Ólafs Þorsteinssonar í Reykjavík			800
Styrkur læknanna Vilhelms Bernhöfts og Ólafs Þorsteinssonar er bundinn því skilyrði, að þeir, hvor um sig, segi stúdentum í læknadeild háskólans til í sinni sérfræði og veiti fátæku fólki ókeypis læknishjálp á			
Flyt . .		. . .	238550

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	238550
	tilteknum stað, ekki sjaldnar en 4 sinnum á mánuði, og gefi skýrslu um það.		
8.	Til lækniskandidats, til að nema geðveikrafræði erlendis		1500
9.	Til styrktar lækni til að ljúka námi í lyfjafræði erlendis		1500
10.	Til Guðmundar Thoroddsens prófessors og Gísla F. Petersens, til utanfarar vegna rannsóknar heilasjúkdóma, 1500 kr. til hvors		3000
11.	Landsspítalinn:		
	Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:		
	A. Laun lækna	43000	
	B. Annar kostnaður:		
	1. Laun 107900		
	2. Matvæli 99000		
	3. Lyf og sáraumbúðir 21500		
	4. Ljós og eldsneyti 28000		
	5. Þvottur og hreinlætisvara 39000		
	6. Viðhald húsa og fastra muna . . . 17000		
	7. — lausra muna (þar með fatnaður) 24000		
	8. Lóðin 1700		
	9. Skattar og tryggingar 5400		
	10. Sími og skrifstofa 7000		
	11. Röntgenfilmur og röntgenáhöld . . 20000		
	12. Ýms gjöld 7200		
	13. Fyrning 36500		
	414200		
	Þar frá dregst:		
	1. Meðlög sjúklinga 260000		
	2. Geislalækn. (tekjur af röntgendeild) 54000		
	3. Skurðstofugjald 9000		
	4. Fæðingarstofugjald 4200		
	5. Aukatekjur 400		
	327600		
	Mismunur . .	86600	
	C. Til ljósmæðra- og hjúkrunarkvennaskólans, þar í fæði ljósmæðranema	9500	
		139100	
	Flyt . .	. . .	244550

98
23. júní

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	244550
12. Holdsveikraspítalinn:			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun yfirlæknis		3600	
B. Önnur gjöld:			
1. Matvæli	15000		
2. Laun	11900		
3. Lyf og umbúðir	1500		
4. Ljós og eldsneyti	10500		
5. Þvottur og hreinlætisvara	1200		
6. Fatnaður allur	2000		
7. Viðhald húsa og fastra muna . . .	6500		
8. Viðhald lausra muna	2000		
9. Sími	500		
10. Skattar og tryggingar	2800		
11. Flutningskostnaður	800		
12. Ýmisleg gjöld	2000		
13. Fyrning	4482		
		61182	
		64782	
13. Geðveikrahælið á Kleppi:			
I. Gamli spítalinn:			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun yfirlæknis		5000	
B. Önnur gjöld:			
1. Matvæli	36500		
2. Laun	19000		
3. Lyf og umbúðir	800		
4. Ljós og hiti	10500		
5. Þvottur og hreinlætisvara	4500		
6. Viðhald húsa og fastra muna . .	9000		
7. Viðhald lausra muna	3000		
8. Sími og skrifstofa	1500		
9. Flutningskostnaður	2000		
10. Skattar og tryggingar	2000		
11. Fatnaður allur	5000		
12. Yms gjöld	3500		
13. Fyrning	3064		
		100364	
		105364	
	Flyt . .	105364	244550

		kr.	kr.
	Flutt . .	105364	244550
Þar frá dragast þessar tekjur:			
Meðgjöf með sjúklingum		40000	
	Mismunur . .	65364	
II. Nýi spítalinn.			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun yfirlæknis		5000	
B. Önnur gjöld:			
1. Matvæli	62000		
2. Laun	50500		
3. Lyf og sáraumbúðir	7000		
4. Ljós og hiti	14000		
5. Þvottur og hreinlætisvara	12500		
6. Viðhald húsa og fastra muna . .	5500		
7. Viðhald lausra muna	7500		
8. Sími og skrifstofa	2500		
9. Flutningskostnaður	2800		
10. Skattar og tryggingar	2200		
11. Fatnaður allur	7200		
12. Ýms gjöld	5000		
13. Fyrning	3355		
		182055	
		187055	
Þar frá dragast þessar tekjur:			
Meðgjöf með sjúklingum		60000	
	Mismunur . .	127055	
14. Heilsuhælið á Vífilsstöðum:			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun lækna		10000	
B. Önnur gjöld:			
1. Matvæli	115000		
2. Laun	61230		
3. Lyf og hjúkrunargögn	13000		
4. Ljós og eldsneyti	28000		
5. Þvottur og hreinlætisvara	22000		
6. Viðhald húsa og fastra muna . . .	12000		
7. Viðhald lausra muna	15000		
8. Sími og skrifstofa	4500		
9. Flutningskostnaður (þar af ca. helmingur til kaupa á nýjum bíl) . . .	8000		
	Flyt . . 278730	10000	244550

		kr.	kr.
Flutt . .	278730	10000	244550
10. Tryggingar	1200		
11. Ýms gjöld	5000		
12. Fyrning	3350		
		288280	
		298280	
Þar frá dragast þessar tekjur:			
Meðgjöf með sjúklingum		272000	
Mismunur . .		26280	
15. Heilsuhælið á Reykjum í Ölfusi:			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun læknis		4500	
B. Önnur gjöld:			
1. Matvæli	24000		
2. Laun	16000		
3. Lyf og hjúkrunargögn	2000		
4. Ljós	1000		
5. Þvottur og hreinlætisvara	1500		
6. Viðhald húsa og fastra muna . . .	3000		
7. Viðhald lausra muna	2500		
8. Sími	600		
9. Flutningar	1500		
10. Ýms gjöld	1000		
11. Fyrning	1600		
		54700	
		59200	
Þar frá dregst:			
Daggjald sjúklinga, 14400 sjúkrad. á 4,00		57600	
Mismunur . .		1600	
16. Heilsuhælið í Kristnesi:			
Rekstrarkostnaður sundurliðast þannig:			
A. Laun læknis og kandidats		7450	
B. Önnur gjöld:			
1. Laun starfsmanna	26700		
2. Fæði	46500		
Flyt . .	73200	7450	244550

		kr.	kr.
Flutt . .	73200	7450	244550
3. Lyf og hjúkrunargögn	5000		
4. Ljós og hiti	12500		
5. Þvottur og hreinlætisvara	4200		
6. Viðhald húsa og fastra muna . . .	5500		
7. Viðhald lausra muna	5500		
8. Flutningskostnaður	3725		
9. Ýms gjöld	4200		
10. Fyrning	8370		
		122195	
Þar frá dregst:		129645	
Daggjald 71 sjúkl., 5 kr. á dag		129575	
Mismunur . .		70	
17. Kostnaður samkv. 11.—16. lið þessarar greinar . .		1311026	
Frá dregst:			
A. Tekjur samkv. sömu liðum	886775		
B. Áætlaður 10% sparnaður:			
1. Landsspítalinn	30630		
2. Holdsveikraspítalinn	4928		
3. Kleppur I.	8136		
4. Kleppur II.	13155		
5. Vífilsstaðahæli	22705		
6. Reykjahæli	3870		
7. Kristneshæli	9549		
		979748	
Til gjalda færist því á þessum liðum			331278
18. Önnur gjöld:			
a. Styrkur til að reisa læknisbústaði og sjúkraskýli		12400	
b. Styrkur til greiðslu vaxta af skuldum vegna læknisbústaða í Ögurhéraði og Grímsneshéraði, 1200 kr. til hvors, og til greiðslu vaxta og afborgana af skuld Reykhólahéraðs 1200 kr.		3600	
c. Til Rauðakross Íslands, til sjúkraskýlis sjómanna í Sandgerði (lokagreiðsla)		3500	
d. Til fávitahælis á Sólheimum, byggingarstyrkur		1000	
Flyt . .		20500	575828

	kr.	kr.
Flutt . .	20500	575828
e. Styrkur til fávita, er dvelja í hælum	10000	
f. Til Jóns Einarssonar, Rauðhúsum, styrkur vegna fávita	300	
g. Til Skarphéðins Bjarnasonar, Hvammstanga, styrkur til framfæris fávita	200	
h. Til Ólafs Magnússonar í Múla, styrkur til framfæris fávita	200	
i. Bólusetningarkostnaður	3500	
j. Gjöld samkv. lögum nr. 66 19. júní 1933, um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma	15000	
k. Gjöld samkv. lögum nr. 65 19. júní 1933, um varnir gegn því, að næmir sjúkd. berist til Íslands	2000	
l. Gjöld samkv. lögum nr. 16 1923, um varnir gegn kynsjúkdómum	35000	
m. Kostnaður við heilbrigðiseftirlit lækna með alþýðuskólum	5000	
n. Til annara heilbrigðisráðstafana	2000	
o. Styrkur til heilsuverndarstöðva í kaupstöðum, gegn tvöföldu framlagi annarsstaðar að . . . . Heilsuverndarstöð, sem styrks vill verða aðnjótandi, skal reka berklavarnastarfsemi undir yfirstjórn og eftirliti berklayfirlæknis ríkisins og haga störfum sínum öllum eftir reglum, er heilbrigðisstjórnin samþykkir.	15000	
p. Til styrktar mænusóttarsjúklingum	10000	
q. Styrkur til Súgfirðinga til að hafa lærða hjúkrunarkonu	1000	
r. Til styrktar mönnum, er þurfa að fá sér gervilimi	4000	
s. Viðbótarlaun yfirsetukonu í Grímsey, gegn jafnmikilli launabót annarsstaðar að	300	
t. Til Halldórs Arnórssonar umbúðasmiðs	2000	
u. Til Páls Sigurðssonar fyrrv. héraðslæknis, biðlaun	1800	
v. Til ýmsra sjúklinga, eftir úthlutun landlæknis . Þar af til Hallgríms Sveinssonar, bónda á Hálsi í Eyrarsveit, 500 kr.	5000	
w. Sjúkrastyrkur til séra Jakobs Ó. Lárussonar . .	550	
		133350
19. Hluti ríkissjóðs af launum ljósmæðra		65000
Samtals . .	. . .	774178

13. gr.

Til samgöngumála er veitt:

		kr.	kr.
A.			
Vegamál.			
I. Stjórn og undirbúningur vegagerða:			
1. Laun vegamálastjóra		6000	
2. Laun aðstoðarverkfræðings		5750	
3. Ferðakostnaður þeirra og fæðispeningar, eftir reikningi		6000	
4. Til aðstoðarmanna og mælinga		28000	
5. Skrifstofukostnaður		18000	
			63750
II. Þjóðvegir.			
a. Til nýrra akvega:			
1. Kjósarvegur	10000		
2. Hafnarfjallsvegur	10000		
3. Hálsasveitarvegur	2000		
4. Mýravegur	4000		
5. Álftaneshreppsvegur	7000		
6. Stykkishólmsvegur	7000		
7. Ólafsvíkurvegur	3000		
8. Saurbæjarvegur	3000		
9. Suðurdalavegur	6500		
10. Rauðasandsvegur	5000		
11. Patreksfjarðarvegur til Bíldudals. Unnið sé fyrir sinn helming upphæðarinnar frá hvorum stað.	6000		
12. Breiðadalsheiðarvegur	15000		
13. Bolungavíkurvegur, gegn 1/4 annarsstaðar að	4000		
14. Langadalsvegur	4000		
15. Steingrímsfjarðarvegur	3500		
16. Kollafjarðarvegur	3000		
17. Bitruvegur	4000		
18. Holtavörðuheiðarvegur	30000		
19. Hrútafjarðarvegur í Húnavatnssýslu	3000		
20. Vesturhópsvegur	3000		
21. Til Húnvetningabrautar, frá Hólabaki norðan Vatnsdalshóla að Hnausakvísl	6000		
Flyt . .	139000	. . .	63750

		kr.	kr.
Flutt . .	139000	. . .	63750
22. Blönduhlíðarvegur	7000		
23. Út-Blönduhlíðarvegur	5000		
24. Hofsósvegur	8000		
25. Fljótavegur	4000		
26. Siglufjarðarskarð	15000		
27. Öxnadalsvegur	7000		
28. Ljósavatnsskarðsvegur	15000		
29. Kinnarbraut	6000		
30. Kópaskersvegur	3000		
31. Raufarhafnarvegur	5000		
32. Þistilfjarðarvegur	2500		
33. Brekknaheiðarvegur	7000		
34. Bakkafjarðarvegur	3000		
35. Vopnafjarðarvegur	5000		
36. Jökulsárhlíðarvegur	3000		
37. Úthéraðsvegur	7000		
38. Norðfjarðarvegur	10000		
39. Skriðdalsvegur	5000		
40. Fáskrúðsfjarðarvegur frá Reyðarfirði	5000		
41. Breiðdalsvegur	6000		
42. Berunesvegur	2500		
43. Til vega á Mýrum, Nesjum og í Lóni í Austur-Skaftafellssýslu, 2000 krónur í hvern stað	6000		
44. Síðuvegur	4000		
45. Mýrdalsvegur	5000		
46. Eyjafjallavegur	5000		
47. Inn-Fljótshlíðarvegur, gegn tvöföldu framlagi annarsstaðar að	1500		
48. Landvegur	4000		
49. Gnúpverjahreppsvegur	2000		
50. Hrunamannahreppsvegur	10000		
		307500	
b. Viðhald og umbætur		650000	
c. Til þjóðvega af benzínskatti:			
1. Til malbikunar á Elliðaárvegi, allt að	50000		
2. — malbikunar vega í Vestmannaeyjum, allt að	5000		
3. — Hafnarfjarðarvegar, allt að . . .	50000		
Flyt . .	105000	957500	63750

		kr.	kr.
Flutt . .	105000	957500	63750
4. Til Suðurlandsbrautar, allt að . . .	70000		
5. — Holtavörðuheiðarvegar, allt að .	30000		
6. — Austurlandsvegar, allt að . . .	10000		
7. — Geysisvegar, allt að	10000		
8. — vega út frá Akureyri	15000		
9. — Sogsvegar, allt að	15000		
		255000	
			1212500
III. Til brúargerða			90000
IV. Fjallvegir			25000
V. 1. Til áhalda		15000	
2. Til bókasafns verkamanna		300	
			15300
VI. Til sýsluvega:			
1. Tillög til akfærra sýsluvega, allt að . . . . . gegn að minnsta kosti jafnmiklu tillagi annarsstaðar að og öðrum þeim skilyrðum, sem atvinnumálaráðherra setur.		12000	
2. Tillag til akfærra sýsluvega, af bifreiðaskatti .		30000	
3. Til sýsluvegasjóða eftir lögum nr. 10 1923 . .		70000	
			112000
VII. Til malbikunar á vegum í kaupstöðum og verzlunarstöðum, af bifreiðaskatti			30000
VIII. Til dragferjuhalds:			
1. Á Lagarfljóti		300	
2. - Blöndu		300	
3. - Eldvatni í Meðallandi		300	
4. - Jökulsá í Fljótsdal		200	
			1100
IX. 1. Til ferju á Hrosshyl í Þjórsá		250	
2. Til ferju á Hvítá hjá Auðsholti		250	
3. Til ferju á Jökulsá eystri í Skagafirði		75	
4. Til ferju á Héraðsvötn undan Flatatungu. . .		125	
			700
X. Styrkur til þess að halda uppi vetrarflutningum:			
a. Hellisheiði		5000	
b. Holtavörðuheiði		1000	
			6000
Flyt . .		. . .	1556350

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	1556350
XI. Styrkur til þess að halda uppi byggð og gistingu handa ferðamönnum		4150
Atvinnumálaráðuneytið veitir styrkinn ábúendum á afskekktum bæjum í þjóðbraut.		
XII. Til sæluhúsbyggingar á Melatanga í Austur-Skaftafellssýslu		800
XIII. Til fyrrverandi vegaverkstjóra, eftir tillögum vegamálastjóra		1000
XIV. Iðgjöld til slysatryggingarinnar		10000
XV. Fyrning áhaldahússins (sjá 20. gr.)		552
Samtals A. . .	. . .	1572852
B.		
Samgöngur á sjó.		
1. Til strandferða:		
a. Ríkissjóðs	330000	
(Þar af fyrning kr. 50000, sjá 20. gr.).		
b. Eimskipafélags Íslands	180000	
enda haldi félagið uppi siglingum í sama horfi og áður og með eigi minni skipastól, ef efnahagur þess leyfir.		
c. H/f Skaftfellings, allt að	22000	
d. H/f Skallagríms, þriðja greiðsla af fimm	10000	
		542000
2. Til bátaferða á flóum, fjörðum og vötnum		76000
Skipaútgerð ríkisins hefir yfirumsjón með ferðum flóabáta, sem fara eftir fastri áætlun. Skilyrði fyrir greiðslu styrksins er, að fyrir liggi efnahags- og rekstrarreikningur 1936 frá útgerð þessara báta, ef styrkupphæð til þeirra það ár hefir numið yfir 1000 kr. Ferðaáætlun 1937 og flutningagjaldskrá sé samþykkt af skipaútgerð ríkisins og reikningar ársins sendir henni, enda athugi hún, hversu rík sé þörf á ferðum hvers þess báts, er styrks nýtur úr ríkissjóði. Skip og bátar, sem njóta styrks úr ríkissjóði, eru skyld til að flytja póst endurgjaldslaust, sé þess krafizt.		
Samtals B. . .	. . .	618000

	kr.	kr.
C.		
Vitamál og hafnargerðir.		
I. Stjórn og undirbúningur vita- og hafnarmála:		
1. Laun vitamálastjóra	7200	
Þar af 1200 kr. persónuleg launaviðbót til núv. vitamálastjóra.		
Hann sé umsjónarmaður vitamála og hafnargerða og ókeypis ráðunautur landsstjórnar, héraðsstjórna og bæja í öllu því, er varðar vitamál og hafna.		
2. Laun aðstoðarverkfræðings	5750	
3. Húsaleiga, ljós og hiti	6000	
4. Til skrifstofuhalds, eftir reikningi	11000	
5. Ferðakostnaður og fæðispeningar, eftir reikningi	3000	
6. Til aðstoðarmanna og mælinga	8000	
		40950
II. Laun vitavarða, þar af uppbót á laun vitavarðar á Gróttu 300 kr.		32000
III. Rekstrarkostnaður vitanna		150000
IV. 1. Sjómerki, þar með talið viðhald sæluhúsa . .	12000	
2. Til að setja upp hljóð- og ljósdufl við Sandgerðissund, önnur greiðsla af fjórum	5000	
		17000
V. Til áhaldakaupa		7000
VI. Ýmislegt		20000
VII. Til hafnargerða:		
1. á Akranesi	20000	
2. - Húsavík	20000	
3. - Ísafirði	20000	
4. - Skagaströnd, 2. greiðsla af 4	8000	
5. - Sauðárkróki, 3. fjárveiting af 10, þó ekki alls yfir $^2/_5$ kostnaðar.	25000	
6. Vestmannaeyjahöfn, til dýpkunar og uppfyllingar við höfnina, önnur greiðsla af fjórum .	30000	
		123000
VIII. Til bryggjugerða og lendingarbóta:		
1. Gegn $^2/_3$ kostnaðar annarsstaðar að:		
a. Til Hofsóss, 2. greiðsla af 4, allt að	8000	
b. - Stokkseyrar, allt að	2000	
Flyt . .	10000	389950

	kr.	kr.
Flutt . .	10000	389950
c. Til Hólmavíkur, allt að	8000	
d. — Þórshafnar, allt að	4500	
e. — Haganesvíkur, allt að	3000	
f. — Vopnafjarðar, allt að	5000	
g. — Hnífsdals, allt að	5000	
h. — Ólafsfjarðar, allt að	3000	
i. — Súðavíkur, enda verði bryggjan eign hreppsfélagsins	1000	
2. Gegn jöfnu framlagi annarsstaðar að:		
a. Til Eyrarbakka	3000	
b. — Unaóss	2500	
c. — Þorlákshafnar	4000	
d. — Gerðavarar í Garði	4500	
e. — Snepilrásar við Stokkseyri	3000	
3. Gegn tvöföldu framlagi annarsstaðar að:		
Til Ólafsvíkur	7500	
		64000
Ríkissjóðstillagið er bundið því skilyrði, að framlag sé tryggt á móti, ráðherra samþykki áætlun verksins og vitamálastjóri hafi eftirlit með framkvæmd þess.		
IX. Til öldubrjóts austur af Siglufjarðareyri, gegn tvöföldu tillagi frá hafnarsjóði Siglufjarðar. Þriðja greiðsla af fjórum		50000
X. Til aðgerða á brimbrjótnum í Bolungavík, gegn jöfnu framlagi annarsstaðar að, önnur greiðsla af 70 þús. kr. (áður veitt 30000)		30000
XI. Til sjóvarnargarðs á Flateyri		2500
XII. Til sjómælinga		20000
XIII. Fyrning (sjá 20. gr.)		80000
Samtals C. . .	. . .	636450

98 14. gr.
23. júní Til kirkju- og kennslumála er veitt:

	kr.	kr.
A.		
Kirkjumál.		
a. Biskupsdæmið:		
1. Laun biskups	7000	
2. Skrifstofukostnaður	4500	
		11500
b. Önnur gjöld:		
1. Hluti ríkissjóðs af lífeyrisgjaldi presta samkvæmt lögum nr. 49 1907	120	
2. Viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafaprestar og prestsekkjur njóta samkvæmt lögum	8000	
3. Framlag til prestlaunasjóðs	280000	
4. Til dómkirkjuprestsins í Reykjavík, fyrir skýrslugerðir	1000	
5. Embættiskostnaður presta	65000	
6. Til húsabóta á prestssetrum	12000	
7. Kostnaður við kirkjuráð, samkv. lögum nr. 21 1931	500	
		366620
Samtals A.	...	378120
B.		
I. Háskólinn:		
a. Laun	87500	
b. Til kennslu í augnlækningum (Kjartan Ólafsson)	700	
c. Til kennslu í réttarlæknisfræði	400	
d. Til kennslu í söng	800	
e. Til kennslu í bókhaldi	400	
f. Til kennslu í hagfræði	1200	
g. Til bókavörzlu	1200	
h. Námsstyrkur	15000	
i. Húsaleigustyrkur	9000	
j. Til kennsluáhalda læknadeildar	800	
k. Til kennslu í efnafræði	1600	
l. Hiti, ljós, ræsting og vélgæzla	5000	
Flyt	123600	

98
23. júní

		kr.	kr.
	Flutt . .	123600	
m. Önnur gjöld:			
1. Til ritara og dyravarðar	4000		
auk hlunninda, er dyravörður hefir áður notið.			
2. Ýms gjöld	10000		
		14000	
n. Ferðakostnaður vegna stúdentaskipta		750	
o. Til stúdentaráðs Háskóla Íslands, til þess að starfrækja leiðbeiningaskrifstofu		1000	
p. Til sendikennara í þýzku		1000	
q. Til sendikennara í frakknesku		1000	
r. Til sendikennara í ensku		1000	
s. Fyrning á Kirkjustræti 12 (sjá 20. gr.) . . .		188	
			142538
II. Námsstyrkur erlendis:			
a. Til íslenzkra stúdenta í erlendum háskólum		19200	
b. Námsstyrkur samkvæmt ákvörðun menntamálaráðs		10000	
Styrkinn má veita konum sem körlum til hvers þess náms, er menntamálaráðið telur nauðsyn að styrkja.			
			29200
III. Fræðslumálastjórnin:			
1. Laun fræðslumálastjóra		7000	
2. Til eftirlitsferða, eftir reikningi, allt að . . .		800	
3. Skrifstofukostnaður, eftir reikningi		14000	
			21800
IV. Menntaskólinn almenni:			
a. Laun		57000	
b. Húsaleiga rektors		2500	
c. Önnur gjöld:			
1. Til bókasafns skólans	800		
2. Til eldiviðar, ljósa og ræstingar	9500		
3. Til viðhalds	15000		
4. Til stundakennslu, allt að . . .	13000		
5. Húsaleigustyrkur handa 15 lærisveinum, 75 kr. handa hverjum	1125		
6. Námsstyrkur	2800		
7. Til kennslutækja	1000		
Flyt . .	43225	59500	193538

		kr.	kr.
Flutt . .	43225	59500	193538
8. Ýmisleg gjöld	3500		
9. Til verðlaunabóka	200		
10. Vegna kostnaðar við skólastjórn	2000		
11. Til bókasafnsins Íþöku	200		
12. Fyrning (sjá 20. gr.)	3540		
		52665	
Húsaleigustyrk og námsstyrk má aðeins veita efnilegum, reglusömum og efnalitlum nemendum. Húsaleigustyrkur sé venjulega aðeins veittur utanbæjarmönnum, og að námsstyrk gangi utanbæjarmenn fyrir innanbæjarmönnum, að öðru jöfnu.			112165
V. Menntaskólinn á Akureyri:			
a. Laun		36500	
b. Önnur gjöld:			
1. Til aukakennara og stundakennslu	21600		
2. Vegna kostnaðar við skólastjórn	2000		
3. Til bóka og kennsluáhalda . . .	1200		
4. Til eldiviðar og ljósa	10000		
5. Námsstyrkur	1000		
Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemendum, að öðru jöfnu.			
6. Til dyravörzlu	2000		
7. Til viðhalds og endurbóta . . .	6000		
8. Til ýmislegra gjalda	6500		
9. Til verðlaunabóka	200		
10. Fyrning (sjá 20. gr.)	3160		
		53660	
VI. Kennaraskólinn:			90160
a. Laun		22000	
b. Önnur gjöld:			
1. Stundakennsla	7000		
2. Eldiviður og ljós	3000		
3. Bókakaup og áhöld	700		
4. Námsstyrkur	2500		
Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemendum, að öðru jöfnu.			
Flyt . .	13200	22000	395863

		kr.	kr.
Flutt . .	13200	22000	395863
5. Til viðhalds	1000		
6. Ýmisleg gjöld	5000		
7. Fyrning (sjá 20. gr.)	1090		
		20290	
			42290
VII. Stýrimannaskólinn:			
a. Laun		14000	
b. Húsaleiga skólastjóra		3000	
c. Önnur gjöld:			
1. Til stundakennslu	2500		
2. Til eldiviðar og ljósa	1200		
3. Til Sveinbjarnar Egilson, til fyrirlestra	300		
4. Ýmisleg gjöld	2500		
5. Til áhaldakaupa	500		
6. Fyrning (sjá 20. gr.)	700		
		7700	
			24700
VIII. Vélstjóraskólinn:			
a. Laun		13200	
b. Önnur gjöld:			
1. Til stundakennslu	9200		
2. Húsnæði skólastjóra og skrifstofa skólans	3000		
3. Ljós, hiti og ræsting	2500		
4. Ýms gjöld	600		
5. Til áhaldakaupa	500		
6. Kostnaður við burtfararpróf . . .	2200		
		18000	
			31200
IX. Bændakennsla:			
1. Til bændaskólans á Hólum:			
a. Laun	8000		
b. Til smíða-, leikfimi- og dráttlistarkennslu	1450		
c. Önnur gjöld:			
1. Til verklegs náms . . 3500			
2. Til kennsluáhalda . . 600			
Flyt . . 4100	9450	. . .	494053

			kr.	kr.
Flutt . .	4100	9450	. . .	494053
3. Til eldiviðar og ljósa	3500			
4. Ýmisleg gjöld	3000			
		10600		
d. Fyrning húsa (sjá 20. gr.)		1034		
			21084	
2. Til bændaskólans á Hvanneyri:				
a. Laun		9440		
b. Til smíða- og leikfimikennslu . .		1300		
c. Önnur gjöld:				
1. Til verklegs náms . .	4500			
2. Til kennsluáhalda . .	500			
3. Til eldiviðar og ljósa	5000			
4. Til viðhalds	2000			
5. Ýmisleg gjöld	3500			
		15500		
d. Fyrning húsa (sjá 20. gr.)		1790		
			28030	
				49114
Styrkurinn til verklegs náms í bændaskólunum á Hólum og Hvanneyri veitist nemendum, sem stunda verknám samkvæmt samningi, eigi skemur en 8 vikur á ári, og skila skólunum dagbókum um vinnubrögðin yfir námstímann, enda sjái skólastjóri nemendum fyrir ókeypis fæði og kennslu. Nemi styrkurinn aldrei hærri upphæð á hvern nemanda en 18 kr. fyrir hverja viku námstímans. Styrkinn má aðeins greiða eftir á, samkvæmt skýrslu um námið, og sé í henni getið, hve háan vikustyrk hver nemandi skal fá.				
X. Iðnfræðsla:				
a. Til iðnaðarmannafélagsins í Reykjavík, til þess að reka iðnskóla í Reykjavík, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar			6500	
b. Til iðnaðarmannafélagsins á Akureyri, til kvöldskólahalds			2000	
c. Til iðnaðarmannafél. á Ísafirði, til skólahalds			1500	
d. Til iðnaðarmannafél. á Akranesi, til skólahalds			500	
Flyt . .			10500	543167

	kr.	kr.
Flutt . .	10500	543167
e. Til iðnaðarmannafélagsins í Hafnarfirði, til kvöldskólahalds	1700	
f. Til iðnaðarmannafélagsins í Vestmannaeyjum, til kvöldskólahalds	1700	
Styrkurinn til þessara 6 skóla má þó ekki fara yfir $^4/_5$ rekstrarkostnaðar. Skólar þessir skulu senda ráðuneytinu skýrslu um starf sitt.		
g. Til verklegs framhaldsnáms erlendis	6000	
		19900
XI. Verzlunarskólar o. fl.:		
a. Til kaupmannafélagsins og verzlunarmannafélagsins í Reykjavík, til að halda uppi skóla fyrir verzlunarmenn, undir umsjón landsstjórnarinnar, þó ekki yfir $^3/_4$ kostnaðar . .	5000	
b. Til sambands samvinnufélaganna, til þess að halda uppi verzlunarskóla, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar, þó ekki yfir $^3/_4$ kostnaðar	5000	
c. Kostnaður við próf löggildra endurskoðenda, sbr. lög nr. 9 1926	500	
		10500
XII. Kvennaskólar:		
1. Til kvennaskólans í Reykjavík:		
a. Húsnæðisstyrkur 5000		
b. Rekstrarstyrkur 18000		
c. 40 kr. fyrir hverja námsmey, sem er allt skólaárið, allt að 4000		
d. Námsstyrkur til sveitastúlkna . . 1000		
	28000	
2. Til kvennaskólans á Blönduósi	11000	
Skólar þessir standa undir yfirumsjón landsstjórnarinnar.		
		39000
XIII. Almenn barnafræðsla:		
1. Laun kennara í föstum skólum og dýrtíðaruppb.	485000	
2. Laun farkennara og dýrtíðaruppbót	78000	
3. Til farkennslu og eftirlits með heimafræðslu, með sömu skilyrðum sem verið hefir . . .	4000	
4. Styrkur til byggingar barnaskóla utan kaupst.	30000	
5. Til fyrrverandi barnakennara, eftir tillögum fræðslumálastjóra	2000	
Flyt . .	599000	612567

		kr.	kr.
	Flutt . .	599000	612567
6. Styrkur til tímaritsins »Menntamál«		800	
7. Til kennaranámskeiðs eða utanfara		2000	
			601800
XIV. Unglinga- og alþýðuskólar:			
1. Til alþýðuskólans á Eiðum:			
a. Laun	9700		
Þar af 700 kr. persónuleg launauppbót til núverandi skólastjóra.			
b. Til hannyrða-, leikfimi- og smíðakennslu	3000		
c. Önnur gjöld:			
1. Til kennsluáhalda . .	800		
2. Til eldiviðar og ljósa	2500		
3. Ýmisleg gjöld	3500		
4. Til viðhalds	1000		
5. Til byggingar sundlaugar við skólann	12500		
	20300		
d. Fyrning húsa (sjá 20. gr.) . . .	800		
		33800	
2. Til héraðsskóla samkv. l. nr. 32 1929			
a. Rekstrarstyrkur	100000		
b. Stofnkostnaður	19000		
		119000	
3. Til gagnfræðaskóla samkv. l. nr. 48 1930 . .		50000	
4. Til gagnfræðaskóla Reykvíkinga		2500	
5. Til Flensborgarskólans, byggingarstyrkur, lokagreiðsla		30000	
6. Til gagnfræðaskólans á Ísafirði, byggingarstyrkur		12000	
7. Til gagnfræðaskólans á Akureyri, byggingarstyrkur		5000	
8. Til Reykjanesskóla í N.-Ísafjarðarsýslu, styrkur		1000	
9. Til unglingafræðslu utan kaupstaða, samkv. 20. gr. l. nr. 48 1930		15000	
Þar af til skóla Sigurðar Greipssonar í Haukadal 1000 kr.			
	Flyt . .	268300	1214367

	kr.	kr.
Flutt . .	268300	1214367
10. Til bókasafna við unglingaskóla	1600	
11. Ritstyrkur fyrir kennslubækur handa skólum	1600	
12. Til alþýðuskólans í Reykjavík	2000	
		273500
XV. Húsmæðrafræðsla:		
1. Til húsmæðrad. við alþýðuskóla Þingeyinga	5500	
2. Til húsmæðrafræðslu á Hallormsstað	9500	
Styrkir samkvæmt tölul. 1.—2. eru bundnir því skilyrði hvor um sig, að atvinnumálaráðherra samþykki reglugerðir skólanna.		
3. Til kvenfél. Óskar í Ísafjarðarkaupstað, til húsmæðrafræðslu, gegn 1000 kr. annarsstaðar að	6000	
Noti félagið ekki styrkinn, má greiða hann öðrum á Ísafirði eða í Ísafjarðarsýslu, að óbreyttum skilyrðum.		
4. Til húsmæðrafræðslu í Vík í Mýrdal	800	
5. Til rafveitu á Hallormsstað	5000	
6. Til Staðarfellsskóla, styrkur til raflýsingar, lokafjárveiting	2500	
7. Til byggingar húsmæðraskóla á Laugalandi, gegn jafnmiklu framlagi annarsstaðar að, lokafjárveiting	15000	
		44300
XVI. Til kennslu heyrnar- og málleysingja m. m. .		42000
Þar af fyrning húss kr. 550,00 (sjá 20. gr.)		
Stjórnin annast um, að vandamenn nemendanna eða nemendurnir sjálfir greiði kostnað, ef efni þeirra leyfa, samkv. tilsk. 26. febr. 1872, 2. gr.		
XVII. Til blindravinafélags Íslands		6500
Þar af 3000 kr. til að annast kennslu blindra barna.		
XVIII. Sundkennsla o. fl.:		
1. Til sundkennslu í Reykjavík	300	
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kennsla þessi fari fram að minnsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð að haustinu og að lærisveinar ríkisskólanna og skóla fyrir unglinga og fullorðna, sem styrktir eru af ríkisfé, njóti kennslunnar ókeypis.		
Flyt . .	300	1580667

	kr.	kr.
Flutt . .	300	1580667
2. Laun Ólafs Pálssonar og Jóns Pálssonar fyrir sundkennslu þá, sem getur í 1. lið, og til að kenna öðrum sundkennurum björgunarsund	3600	
3. Til sundkennslu o. fl. annarsstaðar en í Rvík Styrkurinn veitist bæjarstjórnum og sýslunefndum með því skilyrði, að annarsstaðar að sé lagt til sundkennslunnar eigi minna en ríkissjóðsstyrknum nemur.	2400	
4. Styrkur til sundlaugar á Akureyri	5000	
5. Til þess að gera nýjar, steinsteyptar sundlaugar og sundskýli, enda séu þær til afnota fyrir almenning og landsstjórnin samþykki uppdrátt og kostnaðaráætlun, helmingur kostnaðar, allt að	5000	
		16300
XIX. Til sjóvinnunámskeiðs . . . . . Atvinnumálaráðherra ráðstafar styrknum, að fengnum tillögum Fiskifélags Íslands.		2000
XX. Til Ríkarðs Jónssonar, til þess að halda uppi kennslu í teikningu og tréskurði í þjóðlegum stíl		1500
XXI. Til Geirs Þormars tréskurðarmeistara á Akureyri, til að halda uppi kennslu á Norðurlandi í teikningu og tréskurði í þjóðlegum stíl		600
XXII. Til Björns Jakobssonar á Laugarvatni, til íþróttakennslu og leikfimiprófs, samkv. l. nr. 24 1932		2400
XXIII. Til íþróttasambands Íslands		5000
XXIV. Til Skáksambands Íslands		1600
XXV. Til Olympíufarar, enda veitist íþróttakennurum utan af landi kostur á að vera með í förinni		2000
XXVI. Ferðastyrkur til 10 manna á alheimsskákmót í München		500
XXVII. Til íþróttaskólans á Laugarvatni, til áhaldakaupa		1000
XXVIII. Til greiðslu vaxta og afborgunar af láni til stúdentagarðsins		28000
Samtals B. . .	. . .	1641567

15. gr.

Til vísinda, bókmennta og lista er veitt:

	kr.	kr.
1. Landsbókasafnið:		
a. Laun	20500	
b. Launabót til 2. bókavarðar	1000	
c. Til aðstoðar	4200	
d. Til þess að kaupa bækur og handrit og til bókbands	13000	
e. Til þess að semja spjaldskrá	800	
f. Til þess að semja og prenta skrá um handrit	2400	
g. Til ritaukaskrár	900	
h. Brunaábyrgðargjald fyrir safnið	360	
i. Húsaleiga	2000	
j. Ýmisleg gjöld	2300	
		47460
2. Þjóðskjalasafnið:		
a. Laun	4950	
b. Til bókbands, bóka- og handritakaupa, umbúnaðar skjala og aðstoðarmanns	5000	
c. Ýms gjöld	2000	
		11950
3. Þjóðminjasafnið og verndun fornminja:		
a. Laun þjóðminjavarðar (fornminjavarðar)	5500	
b. Til aðstoðar, eftir reikningi	2500	
c. Til þess að útvega forngripi	1200	
d. Til áhalda og aðgerða	1200	
e. Til rannsókna og ferðakostnaðar	800	
f. Til viðgerðar á Hólakirkju	1000	
Þjóðminjasafnið sé opið 6 stundir á viku, eftir nánari fyrirmælum stjórnarráðsins.		12200
4. Náttúrufræðifélagið:		
a. Tillag	2000	
b. Til aðstoðarmanns	1400	
Styrkurinn veitist með því skilyrði, að safnið sé til sýnis almenningi, ekki sjaldnar en einu sinni á viku.		3400
5. Landsbókasafnshúsið:		
a. Til eldiviðar, ljósa og ræstingar	5500	
b. Til viðhalds og áhalda	5800	
c. Fyrning (sjá 20. gr.)	3639	
		14939
Flyt . .	. . .	89949

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	89949
6. Til minningarbókasafns Matthíasar Jochumssonar á Akureyri, önnur greiðsla af þremur, gegn jafnmiklu framlagi frá Akureyrarbæ á sama tíma		10000
7. Til kaupstaðabókasafna, gegn eigi minna tillagi úr bæjarsjóði og sýslusjóði		1800
8. Aukastyrkur til átta bókasafna:		
a. Til amtsbókasafnsins á Akureyri, að því tilskildu, að Davíð skáld frá Fagraskógi hafi þar bókavörzlu með a. m. k. 2000 kr. launum auk verðstuðulsuppbótar	2500	
b. Til bókasafnsins á Ísafirði, að því tilskildu, að Guðmundur Gíslason Hagalín rithöfundur hafi þar bókavörzlu með a. m. k. 2000 kr. launum auk verðstuðulsuppbótar	2500	
c. Til amtsbókasafnsins á Seyðisfirði	1000	
d. Til bókasafns Hafnarfjarðar	1000	
e. Til bókasafns Neskaupstaðar	800	
f. Til iðnbókasafnsins í Reykjavík	1000	
g. Til bókasafns Siglufjarðar	1000	
h. Til bókasafns Vestmannaeyjakaupstaðar	1000	
		10800
9. Til Alþýðubókasafns Reykjavíkur		5000
10. Til lesstofu Byggingarfélags alþýðu		500
11. Til lesstofu Sjómannafélags Reykjavíkur		500
12. Til sýslubókasafna, gegn eigi minna tillagi frá sýslusj.		2500
13. Til kaupa á bókasafni Tryggva Þórhallssonar handa Reykholtsskóla. 2. greiðsla af 5		2000
14. Til hins íslenzka bókmenntafélags . . . . . enda haldi það áfram útgáfu hins íslenzka fornbréfasafns sem að undanförnu.		2800
15. Til Þjóðvinafélagsins		1400
16. Til Fornleifafélagsins		800
17. Til Sögufélagsins, til þess að gefa út alþingisbækur, landsyfirdóma o. fl.		2400
18. Til hins íslenzka fræðafélags, til að gefa út jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns		1000
19. Til Fornritaútgáfunnar		4000
20. Til Björns K. Þórólfssonar, til þess að semja skrá um skjöl, er Ísland varða og geymd eru í skjalasöfnum í		
Flyt . .	. . .	135449

98
23. júní

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	135449
Kaupmannahöfn, enda fái Þjóðskjalasafnið eftirrit af skránni		1200
21. Til stofnunar ísl. bókasafns í Utrecht		1000
22. Til leikfélags Reykjavíkur, gegn að minnsta kosti jafnmiklu framlagi úr bæjarsjóði Reykjavíkur . . .		8000
Styrkurinn er og því skilyrði bundinn, að menntamálaráðið samþykki starfsskrá félagsins og að reikningar félagsins séu ávallt sendir fjárveitinganefnd Alþingis.		
23. Til leikfélags Akureyrar, gegn að minnsta kosti jafnmiklu framlagi frá Akureyrarkaupstað		1000
24. Til leikfélags Ísafjarðar, gegn að minnsta kosti jafnmiklu framlagi frá Ísafjarðarkaupstað		600
25. Til Norræna félagsins		1500
26. Til tónlistarskólans, gegn að minnsta kosti 2000 kr. framlagi frá bæjarsjóði Reykjavíkur		2500
27. Til Páls Ísólfssonar, til þess að veita kirkjuorgelleikurum og barnakennurum utan Reykjavíkur og guðfræðinemum háskólans ókeypis kennslu í orgelleik, tóni, hljómfræði og söngstjórn í kirkjum og barnaskólum		2000
28. Til Guðmundar Matthíassonar, til náms í hljómlist		1200
29. Til Matthíasar Jónassonar, námsstyrkur, lokaveiting		600
30. Til Sambands íslenzkra karlakóra		4500
31. Styrkur til Karlakórs Reykjavíkur vegna kostnaðar af söngför til Norðurlanda		2000
32. Styrkur til skálda og listamanna, þó eigi minna en 500 kr. til hvers		5000
33. Til útgáfu fransk-íslenzkrar orðabókar		2500
34. Til Magnúsar Ásgeirssonar, til ljóðaþýðinga		2500
35. Til Einars Ólafs Sveinssonar, til ritstarfa		1000
36. Til Jóhannesar úr Kötlum		1000
37. Til Guðmundar Finnbogasonar, til ritstarfa		1000
38. Til Árna Pálssonar prófessors, til ritstarfa		1200
39. Til Þorkels Jóhannessonar, til ritstarfa		1000
40. Til Leifs Ásgeirssonar, til vísindastarfs		1000
41. Til séra Jóns Thorarensens, til ritstarfa		500
42. Til Tómasar Guðmundssonar skálds		1000
Flyt . .	. . .	179249

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	179249
43. Til Sigurðar Skúlasonar, til þess að fullkomna sig í framsagnarlist erlendis		1000
44. Til Péturs Jónssonar söngvara		1000
45. Til Eggerts Stefánssonar söngvara		1000
46. Til Bjarna Björnssonar gamanleikara		1000
47. Til Þóru Borg, til leiknáms erlendis		1000
48. Til Maríu Markan, til söngnáms		1000
49. Til Jóhanns Sveinssonar frá Flögu, til vísnasöfnunar		600
50. Til Þorkels Þorkelssonar, til vísindastarfsemi . . .		1000
51. Til Helga Guðmundssonar kennara frá Austmannsdal, til þjóðsagnasöfnunar		500
52. Til Þorsteins Bjarnasonar frá Háholti, til örnefnasöfnunar og ritstarfa		300
53. Til Bjarna Sæmundssonar, til fiskirannsókna:		
a. Föst laun	5000	
b. Til ferða og annara útgjalda við rannsóknirnar	1000	
		6000
54. Til Guðbrands Jónssonar, til þess að semja miðaldamenningarsögu		1500
55. Til Frímanns B. Arngrímssonar		1200
56. Til jöklamælinga		600
57. Til listasafnshúss Einars Jónssonar		3711
(Þar af fyrning kr. 711 (sjá 20. gr.)).		
58. a. Til Einars Jónssonar myndhöggvara . . . . . enda hafi hann forstöðu og umsjón listasafns síns, er sé almenningi til sýnis endurgjaldslaust 4 stundir á viku.	5000	
b. Til sama, til aðstoðar	1000	
		6000
59. Til Búnaðarbanka Íslands, fjórða greiðsla vaxta og afborgana af viðlagasjóðslánum málaranna Ásgríms Jónssonar og Jóns Stefánssonar, með þeim skilyrðum, er segir í 57. lið 16. gr. fjárlaga 1934		3300
60. Kostnaður við friðun Þingvalla, sbr. lög nr. 59 1928		5000
61. Til byggingar bókasafns á Sauðárkróki		1200
Samtals . .	. . .	216160

16. gr. 98

Til verklegra fyrirtækja er veitt: 23. júní

	kr.	kr.
1. Til atvinnubóta í kaupstöðum og kauptúnum . . . gegn tvöföldu framlagi frá bæjar- og sveitarfélögum, enda sé ríkisstjórn heimilt að krefjast þess, að unnið sé að 1/3 við framkvæmdir fyrir ríkissjóð og þar af fyrir 100000 krónur að stofnun nýbýla. Ennfremur sé það skilyrði fyrir framlagi, að hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarfélag verji eðlilegri fjárhæð, að dómi ríkisstjórnarinnar, til verklegra framkvæmda auk atvinnubótafjárins. Ríkisstjórninni er heimilt að verja 20 þús. krónum af þessari upphæð til atvinnubóta fyrir konur, sem hafa fyrir heimili að sjá, enda leggi bæjar- og sveitarfélög jafnmikið fram á móti.		500000
2. Til Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki landbúnaðarráðherra fjárhagsáætlun félagsins		180000
3. Til nýbýla og samvinnubyggða		180000
4. Til sandgræðslu . . . . . Þar af 2000 kr. upp í kostnað við framkvæmdir til verndar flæðiengjum Sandsbæja í Öxarfirði		27000
5. Gjöld samkvæmt jarðræktarlögunum:		
a. Jarðabótastyrkur	585000	
b. Til verkfærakaupasjóðs	60000	
		645000
6. Til búfjárræktar samkv. l. nr. 32 1931		56000
7. Tillag til búnaðarbanka Íslands:		
a. Til byggingar- og landnámssjóðs	200000	
b. Til sama af tekjum tóbakseinkasölu	50000	
c. Til ræktunarsjóðs:		
1. Afgjöld þjóðjarða 20000		
2. Kostnaðartillag 1000		
	21000	
		271000
8. Tillag til kreppulánasjóðs		250000
9. Tillag til byggingarsjóða kaupstaða og kauptúna:		
a. Samkv. lögum um verkamannabústaði, nr. 27 1931	100000	
b. Af tekjum tóbakseinkasölu	30000	
		130000
Flyt . .	. . .	2239000

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	2239000
10. Vegna ráðstafana um tilbúinn áburð, allt að . . .		14000
11. Til garðyrkjufélags Íslands		400
12. Til kartöfluverðlauna		20000
13. Til fóðurtryggingarsjóða		15000
14. Til skógræktar:		
a. Laun	9300	
Þar af 600 kr. húsaleiguuppbót til Einars Sæmundsens.		
b. Til skóggræðslu	21200	
c. Til endurbóta á íbúðarhúsinu á Vöglum og viðbótar, fyrri greiðsla af tveimur	2000	
d. Til skógræktarfélags Íslands	2000	
Ógreiddur kostnaður af Þingvallagirðingu greiðist úr kirkjujarðasjóði		
e. Til skógræktarfélags Eyfirðinga	1000	
		35500
15. Tillag til mannvirkja á Flóaáveitusvæðinu, samkv. l. nr. 68 1918 og l. nr. 10 1926		4000
16. Til dýralækninga:		
a. Laun handa 5 dýralæknum	19000	
b. Til Hólmgeirs Jenssonar, til dýralækninga . . .	700	
c. Til Guðmundar Andréssonar, til að stunda dýralækningar í Skagafirði og Austur-Húnavatnssýslu, gegn jafnmiklu framlagi annarsstaðar að	700	
d. Til Halldórs Jónss., til að stunda dýralækningar, gegn jafnmiklu framlagi frá Svarfaðardalshreppi	300	
e. Til Eggerts Magnússonar, til að stunda dýralækningar við Gilsfjörð, gegn jafnmiklu framlagi annarsstaðar að	200	
f. Til Ásgeirs Guðmundssonar í Æðey, til þess að stunda dýralækningar við Ísafjarðardjúp, gegn jafnháu framlagi annarsstaðar að	400	
g. Til Braga Steingrímssonar, til að stunda dýralækningar í Reykjavík og nágrenni, eftir fyrirmælum ráðherra	1200	
h. Til Guðmundar Gíslasonar lækniskandídats, til dýralæknanáms	2000	
i. Kostnaður við rannsókn á orma- og riðuveiki í sauðfé	11300	
		35800
Flyt .	. .	2363700

98
23. júní

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	2363700
17. Til búreikningaskrifstofu		3000
18. Til kláðalækninga (útrýmingarböðun)		24000
19. Til efnarannsóknarstofu í Reykjavík:		
a. Laun forstöðumanns, auk 10% af öllum tekjum stofnunarinnar, 4300 kr. með dýrtíðaruppbót . .	4800	
b. Til aðstoðar	5600	
c. Húsaleiga	3000	
d. Til ljósa, eldsneytis og ræstingar	1200	
e. Til áhaldakaupa	3000	
		17600
20. Til veðurstofu Íslands:		
a. Laun forstöðumanns og fulltrúa	13300	
b. Til aðstoðar	18000	
c. Til veðurathugana utan Reykjavíkur, áhalda o. fl.	13500	
d. Til veðurskeyta o. fl.	13500	
e. Til loftskeytatækja	1000	
f. Húsaleiga, ljós, hiti og ræsting	4000	
g. Eftirlit með veðurathugunarstöðvum o. fl. . . .	500	
h. Til jarðskjálftamælinga og vegna auka- og næturvinnu við móttöku og útvarp veðurfregna, til frú Teresíu Guðmundsson, Björns L. Jónssonar og Jóns Eyþórssonar	1800	
		65600
21. Til Þykkbæinga, styrkur til að nota skurðgröfu við framræslu Safamýrar, enda fái þeir ekki styrk eftir lögum nr. 59 1930		5000
22. Gjöld vegna laga nr. 83 1932, um raforkuvirki . .		5000
23. Gjöld vegna laga um eftirlit með verksm. og vélum		600
24. Til landmælinga		40000
25. Til Fiskifélagsins, enda samþykki atvinnumálaráðuneytið fjárhagsáætlun fiskiþingsins og félagið sjái um á sinn kostnað útgáfu fiskimanna-almanaks		72000
26. Kostnaður vegna laga nr. 61 1932, um lax- og silungsveiði		4000
27. Styrkur til að stífla Höfðavatn í Skagafirði		1000
28. Til Guðmundar Jónssonar í Nesi, bætur fyrir afnotamissi á landi		1000
29. Til þess að annast birtingu útvarpaðra veðurfregna í verstöðvum landsins		5000
Flyt . .	. . .	2607500

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	2607500
30. Til ræktunarvegar í Vestmannaeyjum		6000
31. Til ræktunarvegar í Flatey		1000
32. Laun yfirmatsmanna o. fl.:		
a. 5 fiskiyfirmatsmanna	22600	
b. Laun 4 ullarmatsmanna	2500	
c. — 4 kjötmatsmanna	2250	
d. — lýsismatsmanns, samkv. l. nr. 42 1933 . .	2400	
e. Ferðakostnaður yfirmatsmanna	12000	
		41750
33. Til eftirlits með skipum og bátum og öryggi þeirra:		
a. Laun skipaskoðunarstjóra, enda hafi hann eftirlit með skipum ríkisins án sérstaks endurgjalds . .	6000	
b. Til skrifstofukostnaðar	9000	
c. Ferðakostnaður, allt að	3000	
		18000
34. Til fiskifulltrúa í Miðjarðarhafslöndunum, gegn tvöföldu fjárframlagi annarsstaðar að		10000
35. Kostnaður vegna laga um fiskimatsstjóra		12000
36. Kostnaður vegna sérstakra ráðstafana um inn- og útflutning, gegn jöfnu fjárframlagi annarsstaðar að .		40000
37. Til Ingólfs Davíðssonar, til búnaðarháskólanáms í plöntusjúkdómafræði		800
38. Til Gunnars Jónssonar, styrkur til mjólkuriðnaðarnáms		1000
39. Til Iðnsambands Íslands		1200
40. Til sambands íslenzkra heimilisiðnaðarfélaga . . .		4000
41. Til Guðmundar Árnasonar, Viðborði, til þakskífugerðar		600
42. Til Guðmundar Jónssonar frá Mosdal, til þess að halda uppi kennslu og námskeiðum í tréskurði og heimilisiðnaði		900
43. Til Halldóru Bjarnadóttur, til þess að vinna að eflingu heimilisiðnaðar		1500
44. Til Arndísar Þorsteinsdóttur garðyrkjukonu		300
45. Til Guðrúnar Finnsdóttur		300
46. Til kvenfélags Hvammshrepps í Vík í Mýrdal, til þess að halda uppi kennslu í handavinnu kvenna		500
47. Til kvenfélagasambands Íslands		1000
48. Til sambands norðlenzkra kvenna		400
Flyt . .	. . .	2748750

98
23. júní

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	2748750
49.	Til sambands austfirzkra kvenna		400
50.	Til sambands sunnlenzkra kvenna		400
51.	Til sambands vestfirzkra kvenna		400
52.	Til kvenfélagasambands Mýra- og Borgarfjarðarsýslu		400
53.	Til sambands breiðfirzkra kvenna		400
54.	Til sambands sunnlenzkra kvenna, styrkur til að halda uppi námskeiðum fyrir húsmæður og húsmæðraefni		2500
55.	Til Helgu Sigurðardóttur, styrkur til útgáfu bókar um fiskrétti		500
56.	Til kvenréttindafélags Íslands		400
57.	Til landssambands bænda		500
58.	Til vinnumiðlunar		10000
59.	Til mæðrastyrksnefndar		2000
60.	Til landsfundar kvenna		1500
61.	Til vörumerkjaskrásetjara		1600
62.	Handa ungmennafélagi Íslands, til eflingar íþróttum, skóggræðslu og bindindi . . . . . Félagið gefi landsstjórninni skýrslu um, hvernig fénu er varið.		4000
63.	Til ungmennafélaga, til þess að koma upp gufubaðstofum, þó ekki yfir 400 kr. í stað, allt að . . .		1200
64.	Til bandalags skáta		400
65.	Til dýraverndunarfélags Íslands, til dýraverndunarstarfsemi		1000
66.	Til Loðdýraræktarfélags Íslands.		2000
67.	Til fiskræktarfélagsins Blöndu, 1/3 rekstrarkostnaðar, allt að		500
68.	Til fiskræktarfélags Fljótsdalshéraðs, 1/3 rekstrarkostnaðar, allt að		1000
69.	Til ófriðunar sels í Ölfusá, allt að . . . . . gegn að minnsta kosti jafnmiklu tillagi annarsstaðar að		1000
70.	Húsameistari ríkisins:		
	a. Laun	6000	
	b. Skrifstofukostnaður 18000		
	Þar frá dregst:		
	Tekjur af teikningum, sem húsameistari lætur gera, 25% af venjulegum taxta húsameistara 10000		
		8000	14000
	Flyt . .	. . .	2794850

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	2794850
71. Til vatnsrennslismælinga		1000
72. Gjöld vegna laga um skipulag bæja og sjávarþorpa, gegn jafnmiklu framlagi annarsstaðar að		5000
73. Til skuldaskilasjóðs útvegsmanna		160000
74. Til mjólkurbúa		77000
75. Til greiðslu vaxta af fasteignaveðslánum bænda . .		80000
76. Til iðnlánasjóðs		25000
77. Til frystihúsa		20000
78. Til greiðslu upp í ofviðristjón á húsum og vörum haustið 1934 í Haganesvík		4000
79. Kostnaður við eftirlit með opinberum sjóðum . .		1200
Samtals . .	. . .	3168050

17. gr.

Til almennrar styrktarstarfsemi er veitt:

	kr.	kr.
1. Styrkur til berklasjúklinga		675000
Af þessum lið má greiða laun læknis, sem heilbrigðisstjórnin ræður til þess að hafa yfirumsjón með öllum berklavörnum á landinu.		
2. Gjöld samkv. l. nr. 68 1932, um br. á fátækralögunum		250000
3. Til alþýðutrygginga		560000
4. Til styrktarsjóðs verkamanna- og sjómannafélaganna í Reykjavík		4000
5. Til verkakvennafélagsins Framtíðin í Hafnarfirði, til að halda uppi dagheimili fyrir börn		2000
6. Til barnavinafélagsins »Sumargjöfin« í Reykjavík, til dagheimila		3000
7. Til barnaverndar, eftir ákvörðun ráðherra		2000
8. Til sjúkra- og styrktarsjóðs vitavarða		400
9. Til slysavarna		8000
enda sé stjórnarráðinu send skýrsla um starfsemina.		
10. Til þess að hjálpa nauðstöddum Íslendingum erlendis		1000
Flyt . .	. . .	1505400

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	1505400
11. Til stórstúku Íslands, til bindindisstarfsemi		15000
Þar af til bindindisfélaga í skólum landsins 2500 kr.		
12. Til áfengismálaráðunautar		3000
13. Til stórstúku Íslands:		
Styrkur til húsbyggingar, þriðja greiðsla af tíu . .		15000
14. Til sjúkrasjóðs Fellshrepps		300
15. Til sjúkrasjóðs Hofshrepps		300
16. Til sjúkrasjóðs Súgfirðinga		300
17. Til sjúkrasjóðs verklýðsfélags Akureyrar		300
18. Til styrktarsjóðs verklýðsfél. í Flatey á Breiðafirði		200
19. Til sjúkrasjóðs kvenfélagsins á Hellusandi		300
20. Til styrktarsjóðs verklýðsfélagsins á Patreksfirði . .		200
21. Til sjúkrasjóðs verkamannafélagsins á Þingeyri . .		300
22. Til sjúkra- og styrktarsjóðsins Líkn í Ögurhreppi .		150
23. Til sjúkra- og styrktarsjóðsins Hjálp í viðlögum í Reykjarfjarðarhreppi		150
24. Til sjúkrasjóðs hjúkrunarfélags Ólafsvíkur		300
25. Til ekknasjóðs Vestmannaeyja		800
Fjárveitingarnar undir 14.—25. tölul. eru bundnar því skilyrði, að jafnmikið fé að minnsta kosti komi annarsstaðar að, og að stjórnarráðinu sé send skýrsla um starfsemina.		
26. Til gamalmennahælis á Ísafirði		1000
27. Til gamalmennahælis á Seyðisfirði		1000
Samtals . .	. . .	1544000

18. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár er veitt:

	kr.	kr.
I. Samkvæmt eftirlaunalögum:		
a. Embættismenn	69389,28	
b. Embættismannaekkjur og börn	15183,99	
c. Prestsekkjur	6835,76	
d. Lífeyrir samkvæmt lögum nr. 49 1923	2500,00	
e. — — — — 51 1921	3990,00	
		97899,03
Flyt . .	. . .	97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . .	. . .	97899,03
II.	Styrktarfé og eftirlaun, auk lögboðinna eftirlauna:		
	a. Embættismenn:		
	1. Til Sigurðar Magnússonar læknis .	600	
	2. — Þorvalds Pálssonar læknis . . .	300	
	3. — Sigurðar Thoroddsens	2000	
	4. — Einars Þorkelssonar fyrrv. skrifstofustjóra Alþingis.	1000	
	5. — Björgvins sýslumanns Vigfússonar	1000	
	6. — Skúla Árnasonar læknis	535	
			5435,00
	b. Embættismannaekkjur og börn:		
	1. Til Magneu Ásgeirsson	200	
	2. — Ólivu Guðmundsson	175	
	3. — Theodóru Thoroddsen	800	
	4. — Sigríðar Hjaltadóttur	400	
	5. — Ingileifar Snæbjarnardóttur . .	400	
	6. — Sigríðar Fjeldsted læknisekkju .	450	
	7. — Sigríðar Finnbogadóttur	800	
	8. — Rannveigar Tómasdóttur	600	
	9. — Önnu Gunnlaugsson	900	
	10. — Kristbjargar Marteinsdóttur . .	1200	
	11. — Kristínar Jacobson	600	
	12. — Guðlaugar Magnúsdóttur	2000	
	13. — Rögnu Gunnarsdóttur læknisekkju	600	
	14. — Jenny Forberg	600	
	15. — Ástu Hallgrímsson	600	
	16. — Ástu Einarson	600	
	17. — Aðalbjargar Sigurðardóttur . . .	1200	
	18. — Dómhildar Jóhannsdóttur . . .	1200	
	19. — Önnu Þorgrímsdóttur læknisekkju, 600 kr., auk 100 kr. með hverju barni hennar í ómegð	1000	
	20. — Soffíu Johnsen læknisekkju . .	500	
	21. — Kristínar Þórarinsd. læknisekkju	400	
	22. — Sigríðar Blöndal læknisekkju . .	300	
	23. — Hrefnu Einarsdóttur læknisekkju	600	
	24. — Sigríðar Jónsdóttur læknisekkju	400	
	25. — Súsönnu Friðriksdóttur	500	
	Flyt . .	17025	5435,00 97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . .	17025	5435,00	97899,03
26.	Til Önnu Jónsson, ekkju Klemens Jónssonar	450		
27.	— Margrétar Lárusd. læknisekkju	400		
28.	— Eiríku Gíslason, ekkju Odds Gíslasonar bæjarfógeta	1000		
29.	— Ingibjargar Jónsdóttur, ekkju Björns Magnússonar símstjóra .	300		
30.	— Sigrúnar Bjarnason	600		
31.	— Mörtu Þorvaldsson	340		
32.	— Harriet Jónsson	450		
33.	— Þuríðar Kvaran	450		
34.	— Christophine Bjarnhéðinsson . .	1200		
35.	— Margrétar Árnadóttur.	450		
			22665,00	
c.	Uppgjafaprestar:			
1.	Til Bjarna prófasts Einarssonar . .	780,00		
2.	— Guttorms Vigfússonar	600,00		
3.	— Jóns Árnasonar	445,00		
4.	— Þórðar Ólafssonar	370,00		
5.	— Helga P. Hjálmarssonar	475,00		
6.	— Einars Pálssonar	430,00		
7.	— Kristins Daníelssonar	520,00		
8.	— Jóns Finnssonar	385,00		
9.	— Magnúsar prófasts Bjarnarsonar	355,00		
10.	— Pálma Þóroddssonar	265,00		
11.	— Árna Þórarinssonar	280,00		
12.	— Þorvarðs Þorvarðssonar	475,00		
13.	— Jakobs Lárussonar	3019,40		
14.	— Ólafs Sæmundssonar fyrrv. prests	340,00		
15.	— Þorvalds Jakobssonar	1275,00		
16.	— Hálfdánar Guðjónssonar vígslubiskups	800,00		
17.	— Gísla Einarssonar	295,00		
18.	— Arnórs Árnasonar	310,00		
19.	— Hallgríms Thorlacius	295,00		
20.	— Einars Thorlacius	355,00		
21.	— Bjarna Þorsteinssonar	295,00		
			12364,40	
	Flyt . .		40464,40	97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . .	40464,40	97899,03
d. Prestsekkjur:			
1. Til Auðar Gísladóttur	300,00		
2. — Bjargar Einarsdóttur	500.00		
3. — Guðrúnar Björnsdóttur	500,00		
4. — Guðrúnar J. Jóhannesdóttur . .	500,00		
5. — Guðrúnar Pétursdóttur	300,00		
6. — Guðrúnar Torfadóttur	300,00		
7. — Hlífar Bogadóttur	300,00		
8. — Kirstínar Pétursdóttur	300,00		
9. — Sigrúnar Kjartansdóttur	300,00		
10. — Steinunnar Pétursdóttur	300,00		
11. — Sigríðar Halldórsdóttur Jónsson	300,00		
12. — Ingibjargar Magnúsdóttur	157,90		
13. — Guðfinnu Jensdóttur	300,00		
14. — Guðrúnar Sigurðardóttur	181,07		
15. — Guðbjargar Hermannsdóttur . .	181,70		
16. — Þórunnar Bjarnadóttur	155,56		
17. — Guðrúnar S. Jónsdóttur	250,00		
18. — Önnu Stefánsdóttur	200,00		
19. — Helgu Skúladóttur	227,06		
20. — Guðríðar Ólafsdóttur	164,26		
21. — Guðríðar Helgadóttur, ekkju Jóh. L. L. Jóhannssonar, ...	282,00		
22. — Arndísar Pétursdóttur	137,90		
23. — Guðnýjar Þorsteinsdóttur	173,56		
24. — Valgerðar K. Guðmundsdóttur frá Grenivík	135,37		
25. — Jakobínu Sigurgeirsd. frá Borg	157,44		
26. — Kristínar Jónsdóttur prófastsekkju á Brjánslæk	300,00		
27. — Sigríðar Þórðardóttur	144,00		
28. — Sigurlaugar Knudsen	300,00		
29. — Þóru Jónsdóttur	217,28		
30. — Margrétar Jónasdóttur	300,00		
31. — Sigríðar Jónasdóttur	146,71		
32. — Sigríðar Jóhannesdóttur	300,00		
33. — Ástríðar Petersen prófastsekkju	200,00		
34. — Margrétar Sigurðard. prófastsekkju	500,00		
	Flyt . .	9011,81	40464,40	97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . . 9011,81	40464,40	97899,03
35.	Til Jóhönnu Magnúsd. prófastsekkju 300,00		
36.	— Guðrúnar Mettu Sveinsdóttur . . 300,00		
37.	— Vilborgar Jónsdóttur prestsekkju 300,00		
38.	— Líneyjar Sigurjónsd. prófastsekkju 500,00		
39.	— Bergljótar Blöndal 200,00		
40.	— Sigríðar Helgadóttur 300,00		
41.	— Steinunnar Eiríksdóttur 200,00		
42.	— Guðbj. Guðmundsdóttur, ekkju séra Gísla Kjartanssonar 400,00		
43.	— Bjargar Jónsdóttur frá Vallanesi 300,00		
44.	— Bjargar Einarsd. frá Dvergasteini 200,00		
		12011,81	
e.	Kennarar, kennaraekkjur og börn:		
1.	Til Önnu Ásmundsdóttur 300,00		
2.	— Guðlaugar Zakaríasdóttur . . . 360,00		
3.	— Aðalbj. Steinsdóttur, ekkju Magnúsar Einarssonar 500,00		
4.	— Elínar Briem Jónsson 600,00		
5.	— Steinunnar Frímannsdóttur . . . 450,00		
6.	— Guðmundar Björnssonar 300,00		
7.	— Baldvins B. Bárðdals 300,00		
8.	— Jóns Strandfelds 150,00		
9.	— Einars Hávarðssonar 150.00		
10.	— Elísabetar Jónsdóttur 300,00		
11.	— Ragnheiðar Torfadóttur 400,00		
12.	— Ásdísar Þorgrímsdóttur, 300 kr., auk 100 kr. með einu barni hennar í ómegð 400,00		
13.	— Sigurjóns Rögnvaldssonar . . . 200,00		
14.	— Ástu Magnúsdóttur kennaraekkju 200,00		
15.	— Ögmundar Sigurðssonar 3000.00		
16.	— Jósefs Björnssonar fyrrv. kennara 1577,14		
17.	— Cathincu Sigfússon 600,00		
18.	— Ragnh. Guðjónsdóttur 300,00		
19.	— Lárusar Rists kennara 600,00		
20.	— Jóhanns P. Péturssonar kennara 200,00		
21.	— Helgu Finnsdóttur 1200,00		
22.	— Ingivalds Nikulássonar kennara 300,00		
	Flyt . . 12387,14	52476,21	97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . . 12387,14	52476,21	97899,03
23.	Til Victoríu Bjarnad. kennaraekkju 150,00		
24.	— Hólmfríðar Gísladóttur kennslukonu 500,00		
		13037,14	
f.	Póstmenn, póstar og ekkjur þeirra:		
1.	Til Böðvars Jónssonar 400		
2.	— Þóru Matthíasdóttur 300		
3.	— Vigdísar Steingrímsdóttur 300		
4.	— Þórunnar Sigurðardóttur, ekkju Halldórs Bjarnasonar pósts . . 200		
5.	— Anínu Arinbjarnardóttur 200		
6.	— Eliesers Eiríkssonar 200		
7.	— Jóhannesar Þórðarsonar 300		
8.	— Guðm. Kristjánssonar 300		
9.	— Stefáns Stefánssonar, Eskifirði . 600		
10.	— Höllu Árnadóttur, ekkju Böðvars Sigurðssonar pósts 300		
11.	— Halldórs Benediktssonar pósts . 200		
12.	— Ragnheiðar Bjarnadóttur, ekkju Þorleifs Jónssonar 1000		
13.	— Friðriks Jónssonar pósts 450		
14.	— Einars Olasonar fyrrum pósts . 300		
15.	— Þórodds Bjarnasonar pósts . . . 600		
16.	— Sigríðar Guðmundsdóttur, ekkju Böðvars Þorlákssonar 300		
17.	— Kristjáns Jónssonar pósts . . . 200		
18.	— Hedvig Blöndal, ekkju Óla Blöndals póstritara, 300 kr., auk 100 kr. með hverju barni hennar í ómegð 500		
19.	— Guðmundar Ólafssonar fyrrv. pósts á Akureyri 300		
20.	— Torfa Sæmundssonar pósts . . . 200		
21.	— Guðjóns Kjartanssonar pósts . . 250		
22.	— Jóns Jónssonar í Galtarholti f. pósts 300		
23.	— Álfheiðar Blöndal, ekkju Kristjáns Blöndals póstafgreiðslumanns . . 300		
24.	— Maríu Jónsdóttur, ekkju Fr. Klemenssonar 300		
	Flyt . . 8300	65513,35	97899,03

98
23. júní

		kr.	kr.
	Flutt . .	8300	65513,35	97899,03
25.	Til Jóhönnu Þ. Jónsdóttur, ekkju Steindórs Hinrikssonar pósts . .	200		
26.	— Tryggva Hallgrímssonar pósts .	200		
27.	— Guðbjargar Ólafsdóttur, ekkju Guðmundar Kristjánssonar pósts	300		
28.	— Edvalds Eyjólfssonar pósts . . .	500		
29.	— Reynalds Kristjánssonar pósts .	200		
30.	— Árna Sigbjörnssonar pósts . . .	200		
31.	— Björns Jónssonar pósts	300		
32.	— Baldurs Eyjólfssonar pósts . . .	300		
33.	— Lofts Ólafssonar pósts	600		
34.	— Jóhönnu Thorlacius póstmanns-ekkju	300		
35.	— Kjartans Þorkelssonar, fyrrum póstafgreiðslu- og matsmanns. .	300		
			11700,00	
g.	Rithöfundar og listamenn:			
1.	Til Indriða skrifstofustj. Einarssonar	5000		
2.	— Einars Hjörleifssonar Kvarans .	5000		
3.	— Þorsteins Gíslasonar	2000		
4.	— Guðmundar Friðjónssonar . . .	1800		
5.	— dr. Helga Péturss	5000		
6.	— Kristínar Sigfúsdóttur skáldkonu	1000		
7.	— Einars Benediktssonar	5000		
8.	— Sigurðar Sigurðssonar skálds . .	1000		
9.	— Jakobs Thorarensens	1200		
10.	— Sigurjóns Friðjónssonar	1000		
11.	— Ólafs Friðrikssonar.	1800		
12.	— Guðmundar Kambans	1800		
13.	— Unnar Benediktsdóttur skáldkonu	1000		
14.	— Bríetar Bjarnhéðinsdóttur . . .	1000		
15.	— Herdísar Andrésdóttur	500		
16.	— Halldórs Kiljan Laxness	5000		
17.	— Indriða Þorkelssonar á Fjalli .	500		
18.	— Jóns Þorsteinssonar á Arnarvatni	500		
19.	— Kristleifs Þorsteinssonar	500		
20.	— Theódórs Friðrikssonar	1500		
21.	— Kristmanns Guðmundssonar . .	1800		
22.	— Magnúsar Stefánssonar	1000		
	Flyt . .	44900	77213,35	97899,03

98
23. júní

		kr.	kr
	Flutt . .	44900	77213,35	97899,03
22.	Til Sigurðar Nordals	2000		
23.	— Þórbergs Þórðarsonar	2500		
24.	— Jóns Stefánssonar málara . . .	3000		
25.	— Þórarins Jónssonar tónskálds . .	1800		
26.	— Odds Oddssonar	500		
27.	— Guðm. Davíðssonar á Hraunum	500		
29.	— Ásmundar Sveinssonar	3000		
30.	— Guðmundar Hagalíns.	1500		
31.	— Davíðs Stefánssonar	1500		
32.	— séra Bjarna Þorsteinssonar tónskálds	800		
			62000,00	
h.	Ekkjur og börn skálda og rithöfunda:			
1.	Til Jakobínu Pétursdóttur	200		
2.	— Guðrúnar Jónsdóttur	300		
3.	— Arnbjargar Einarsdóttur	300		
4.	— Guðrúnar Sigurðardóttur	300		
5.	— Ólínu Þorsteinsdóttur	300		
6.	— Eleanor Sveinbjörnsson	1200		
7.	— Kristínar Jakobsdóttur	800		
8.	— Sigríðar Jónsdóttur	500		
			3900,00	
i.	Ýmsir starfsmenn og ekkjur:			
1.	Til Petreu Jónsdóttur	300		
2.	— Kristínar Sigurðardóttur júbilljósmóður	500		
3.	— Matthildar Þorkelsd. júbilljósm.	500		
4.	— Lússíu Þorsteinsd. júbilljósmóður	200		
5.	— Þórunnar Gísladóttur ljósmóður	500		
6.	— Önnu Þorsteinsdóttur ljósmóður	400		
7.	— Nikólínu Björnsdóttur ljósmóður	300		
8.	— Jórunnar Guðmundsd. ljósmóður	300		
9.	— Margrétar Grímsdóttur ljósmóður	200		
10.	— Hólmfríðar Friðfinnsd. ljósmóður	200		
11.	— Áslaugar Bjarnadóttur ljósmóður	300		
12.	— Guðrúnar Guðmundsd. ljósmóður	300		
13.	— Halldóru Metúsalemsd. ljósmóður	300		
14.	— Jensínu Pálsdóttur ljósmóður .	200		
15.	— Margrétar Jónsdóttur ljósmóður	200		
16.	— Guðrúnar Magnúsd. ljósmóður .	200		
	Flyt . . .	4900	143113,35	97899,03

98
23. júní

			kr.	kr.
	Flutt . .	4900	143113,35	97899,03
17.	Til Gróu Jónsdóttur ljósmóður . . .	200		
18.	— Guðríðar Guðmundsdóttur ljósmóður	200		
19.	— Guðrúnar Einarsdóttur ljósmóður	200		
20.	— Guðrúnar Jóhannesd. ljósmóður	300		
21.	— Sigríðar Narfadóttur ljósmóður	300		
22.	— Vilborgar Sigurðard. ljósmóður	200		
23.	— Kristínar Pálsdóttur ljósmóður	300		
24.	— Guðrúnar J. Norðfjörð ljósmóður	200		
25.	— Guðrúnar Cýrusdóttur ljósmóður	200		
26.	— Ástríðar Jónsdóttur ljósmóður .	200		
27.	— Klásínu Eiríksdóttur ljósmóður .	200		
28.	— Önnu Eiríksdóttur ljósmóður. .	200		
29.	— IngibjargarJósefsdóttur ljósmóður	200		
30.	— Helgu Þórðardóttur ljósmóður .	200		
31.	— Pálínu Björnsdóttur ljósmóður .	200		
32.	— Ólínu Sigurðardóttur ljósmóður.	200		
33.	— Hólmfríðar Björnsdóttur, ekkju Guðm. Hjaltasonar	300		
34.	— Önnu Sigurðardóttur, Fjöllum .	300		
35.	— Páls Erlingssonar	1200		
36.	— Ólafs Ísleifssonar, Þjórsártúni .	600		
37.	— Kristins Jónssonar, vegavinnustjóra á Akureyri	300		
38.	— Ólafs Guðmundssonar, fyrrum ferjumanns	400		
39.	— Guðmundar Þorfinnssonar fyrrum ferjumanns	300		
40.	— Guðlaugar Jónsdóttur, ekkju Jóns síldarmatsm. Stefánssonar . . .	200		
41.	— Sigríðar Sveinsdóttur, ekkju Jakobs Björnssonar síldarmatsm.	300		
42.	— Kristólínu Kragh	300		
43.	— Árna Guðmundssonar, fyrrum fiskimatsmanns á Bíldudal . . .	200		
44.	— Gests Guðmundssonar, fyrrum vitavarðar	400		
45.	— Vigfúsar Sigurðssonar, fyrrum vitavarðar	300		
	Flyt . .	13500	143113,35	97899,03

			kr.	kr.
	Flutt . .	13500	143113,35	97899,03
46.	Til Steinunnar Sigurðardóttur, ekkju Magnúsar Vigfússonar	600		
47.	— Margrétar Jónsdóttur, ekkju Þórðar vitavarðar Þórðarsonar . . .	300		
48.	— Ágústu Ólafsdóttur, ekkju Magnúsar Gunnarssonar	300		
49.	— Halldóru Pétursdóttur Briem . .	600		
50.	— Kristjönu Benediktsdóttur . . .	400		
51.	— Bjargar Gnðmundsdóttur	400		
52.	— Guðbjargar A. Þorleifsdóttur í Múlakoti	400		
53.	— Henriette Kjær	600		
54.	— Helgu Ófeigsdóttur, ekkju Árna Zakaríassonar	400		
55.	— Guðrúnar Egilson, 2000 kr., auk 100 kr. með 2 börnum hennar í ómegð	2200		
56.	— Guðjóns Guðlaugssonar	1200		
57.	— Önnu Bjarnad., ekkju Hjálmars Lárussonar	300		
58.	— Jóhannesar Jörundssonar hafnsögumanns, Hrísey	300		
59.	— Snæbjarnar Kristjánssonar hafnsögumanns í Hergilsey	200		
60.	— Halldóru Þórðardóttur	600		
61.	— Vigdísar Bergsteinsdóttur fyrrv. spítalaráðskonu	300		
62.	— Sigríðar Magnúsd. hjúkrunarkonu	500		
63.	— Jónínu Marteinsd. hjúkrunarkonu	300		
64.	— Guðleifar Erlendsdóttur, fyrrv. hjúkrunarkonu	300		
65.	— Arndísar Sigurðardóttur, þvottakonu í Laugarnesspítala	300		
66.	— Sigurðar Péturssonar fangavarðar	1000		
67.	— Ragnheiðar Erlendsdóttur, ekkju Valdimars Daðasonar tollþjóns .	300		
68.	— Susie Briem, ekkju Halld. Briems	800		
69.	— Valgerðar Steinsen fyrrv. spítalaráðskonu	500		
70.	— Benedikts Þ. Gröndals	800		
	Flyt . .	27400	143113,35	97899,03

		kr.	kr.
	Flutt . . 27400,00	143113,35	97899,03
71.	Til Jóns Runólfssonar sýsluskrifara 600,00		
72.	— Sigríðar Pálsdóttur, ekkju Gunnlaugs Indriðasonar 400,00		
73.	— Halldórs Brynjólfssonar blinda 350,00		
74.	— Jóhanns Ragúels, Akureyri . . . 600,00		
75.	— Halldórs Þórðarsonar fyrrv. dyravarðar Alþingis 300,00		
76.	— Friðfinns Guðjónssonar leikara 800,00		
77.	— Kofoed-Hansen skógræktarstjóra 1546,80		
78.	— Margrétar Vigfúsdóttur, ekkju Jóh. Baldvinssonar vitavarðar 300,00		
79.	— Kristínar Pálsdóttur, ekkju Jóns Nielssonar vitavarðar 300,00		
80.	— Sigríðar Gísladóttur, ekkju Kristjáns Kristjánssonar skjalavarðar Alþingis, 300 kr., og með hverju barni þeirra til 16 ára aldurs 100 kr. 1200,00		
81.	— Kristínar Guðmundsdóttur, ekkju Einars Helgasonar 600,00		
82.	— Jónatans Jónssonar 400,00		
83.	— Tómasar Gunnarss. fiskimatsm. 200,00		
84.	— Guðlaugs Hannessonar lýsismatsmanns 200,00		
85.	— Jóns Sigurðssonar fiskimatsmanns 200,00		
86.	— Helga Árnas. fyrrv. safnahúsvarðar 600,00		
87.	— Einars Markúss. fyrrv. ríkisbókara 2000,00		
88.	— Mörtu Þórarinsdóttur, ekkju Viggós Snorrasonar símamanns 500,00		
		38496,80	
	Á styrkveitingar í II. a.—i. greiðist dýrtíðaruppbót eftir sömu reglum og á laun embættismanna.		
j.	Lífeyrir hjónanna á Staðarfelli	3000,00	
k.	Eftirlaun Sig. Sigurðssonar búnaðarmálastjóra .	4500,00	
			189110,15
III.	Dýrtíðaruppbót		49673,82
	Samtals . .	. . .	336683,00

19. gr.

Til óvissra útgjalda eru veittar 100000 kr.

III. KAFLI.

Eignahreyfingar.

20. gr.

		kr.	kr.
	Inn.		
I.	Fyrningar:		
	1. Samkvæmt 3. gr. A.	70640	
	2. — 3. — B.	3650	
	3. — 9. —	2170	
	4. — 10. —	2046	
	5. — 11. —	7070	
	6. — 12. —	60721	
	7. — 13. —	130552	
	8. — 14. —	12852	
	9. — 15. —	4350	
			294051
II.	Væntanlega útdregið af bankavaxtabréfum og veðdeildarbréfum		50000
III.	Endurgreiddar fyrirframgreiðslur		10000
IV.	Endurgreidd lán og andvirði seldra eigna		100000
	Samtals	...	454051
	Út.		
I.	Afborganir lána ríkissjóðs og ríkisstofnana:		
	1. Ríkissjóðslán:		
	a. Innlend lán 371969		
	b. Dönsk lán 326788		
	c. Ensk lán 448508		
		1147265	
	2. Lán ríkisstofnana:		
	Landssíminn (sjá 3. gr. A. 2.)	204000	
			1351265
	Flyt	...	1351265

98
23. júní

	kr.	kr.
Flutt . .	. . .	1351265
II. Til eignaaukningar ríkisstofnana:		
1. Landssíminn (ný símakerfi o. fl.)	125000	
2. Ríkisprentsmiðjan	20000	
3. Landssmiðjan	10000	
		155000
III. Til byggingar nýrra vita		65000
IV. Til lögboðinna fyrirframgreiðslna		10000
Samtals . .	. . .	1581265

		kr.	kr.
	Tekjur:		
2. gr.	Skattar og tollar		12605000,00
3. gr. A.	Tekjur af rekstri ríkisstofnana	2719860,00	
— B.	Tekjur af fasteignum ríkissjóðs	20450,00	
			2740310,00
4. gr.	Tekjur af bönkum og vaxtatekjur		507070,00
5. gr.	Óvissar tekjur		50000,00
	Samtals . .	. . .	15902380,00

II. Sjóð

		kr.
	Inn:	
2.—5. gr.	Rekstrartekjur samkvæmt rekstraryfirliti	15902380,00
	Aðrar innborganir og fyrningar[1]):	
20. gr. I.	Fyrningar	294051,00
— II.	Væntanlega útdregið af bankavaxtabréfum	50000,00
— III.	Endurgreiddar fyrirframgreiðslur	10000,00
— IV.	Endurgreidd lán og andvirði seldra eigna	100000,00
	Greiðslujöfnuður	82880,00
	Samtals . .	16439311,00

1) Fyrningar færðar hér til jafnaðar sömu upphæð, sem talin er í rekstrarútgjöldum.

		kr.	kr.
	Gjöld:		
7. gr.	Vextir		1522000,00
8. gr.	Borðfé konungs		60000,00
9. gr.	Til alþingiskostnaðar og yfirskoðunar ríkisreikninga		225920,00
10. gr.	Til ríkisstjórnarinnar		490446,00
11. gr. A.	Til dómgæzlu og lögreglustjórnar	1289620,00	
— B.	Sameiginlegur kostnaður við embættisrekstur	284000,00	
			1573620,00
12. gr.	Til læknaskipunar og heilbrigðismála		774178,00
13. gr. A.	Vegamál	1572852,00	
— B.	Samgöngur á sjó	618000,00	
— C.	Vitamál og hafnargerðir	636450,00	
			2827302,00
14. gr. A.	Kirkjumál	378120,00	
— B.	Kennslumál	1641567,00	
			2019687,00
15. gr.	Til vísinda, bókmennta og lista		216160,00
16. gr.	Til verklegra fyrirtækja		3168050,00
17. gr.	Til almennrar styrktarstarfsemi		1544000,00
18. gr.	Til eftirlauna og styrktarfjár		336683,00
19. gr.	Óviss útgjöld		100000,00
	Rekstrarafgangur		1044334,00
	Samtals . .	. . .	15902380,00

firlit.

		kr.
	Út:	
7.—19. gr.	Rekstrarútgjöld samkvæmt rekstraryfirliti	14858046,00
	Aðrar útborganir:	
20. gr. I.	Afborganir lána	1351265,00
— II.	Til eignaaukningar ríkisstofnana	155000,00
— III.	Til byggingar nýrra vita	65000,00
— IV.	Lögboðnar fyrirframgreiðslur	10000,00
	Samtals . .	16439311,00

98 22. gr.

23. júní Ríkisstjórninni er heimilt:

I. Að verja fé úr ríkissjóði til launagreiðslu tveggja dómara í hæstarétti, ef dómurum verður fjölgað á árinu 1937 samkvæmt lögum um hæstarétt, nr. 112 14. maí 1935.

II. Að greiða Ingibjörgu H. Bjarnason 2000 kr. eftirlaun, ef hún lætur af starfi á árinu.

III. Að greiða Guðmundi Sveinbjörnssyni 3931,75 kr. eftirlaun, ef hann lætur af embætti á árinu.

IV. Að greiða Sigurði Sivertsen 3887 kr. eftirlaun, ef hann lætur af embætti á árinu.

V. Að greiða Thorvald Krabbe vitamálastjóra 1705 kr. eftirlaun, auk þess sem hann fær úr lífeyrissjóði, ef hann lætur af embætti á árinu.

VI. Að greiða Jakobi Smára ¾ adjunktslauna fyrir skólaárið 1936—1937, ef hann lætur af embætti og fær eigi lífvænlegt starf við sitt hæfi fyrir þann tíma.

VII. Að láta Blindravinafélag Íslands fá að láni allt að 10 útvarpsviðtæki til afnota fyrir blinda menn, og sé kostnaður, er af þessu leiðir, færður á fjárhagsáætlun viðtækjaverzlunar ríkisins. Ennfremur að lána allt að þremur tækjum til sjúklinga, sem liggja rúmfastir árum saman í heimahúsum.

VIII. Að kaupa Bræðratungutorfuna í Árnessýslu, ef aðgengilegir samningar takast um verð og greiðsluskilmála.

IX. Að kaupa jörðina Vorsabæ í Ölfusi, ef verð og greiðsluskilmálar fást aðgengilegir.

X. Að verja allt að 6000 kr. af tekjuafgangi landssmiðjunnar til að láta smíða þar ýmsa muni, er íslenzkir hugvitsmenn finna upp og líklegt þykir, að gagn megi að verða fyrir framleiðsluna í landinu, enda sé ríkisstofnunum og fyrirtækjum, sem njóta rekstrarstyrks af almannafé, skylt að skipta við landssmiðjuna, eftir því sem hún getur afkastað.

XI. Að verja úr ríkissjóði, eða af ágóða raftækjaeinkasölunnar, allt að 50 þús. kr., gegn að minnsta kosti tvöföldu framlagi annarsstaðar að, til stofnunar verksmiðju til raftækjaframleiðslu, annaðhvort sem hlutafjárframlag eða á annan þann hátt, er ríkisstjórnin telur bezt henta, enda náist samkomulag um, að raftækjaeinkasalan annist alla sölu á framleiðslu verksmiðjunnar.

XII. Að láta fullgera teikningar og nákvæma kostnaðaráætlun um byggingu og rekstur áburðarverksmiðju hér á landi, á grundvelli þeim, sem lagður er í bráðabirgðaáliti því, er ríkisstjórnin hefir þegar látið gera.

XIII. Að verja 1500 kr. af fé því, sem sparast við þá takmörkun nemenda í gagnfræðadeild menntaskólans á Akureyri, er ákveðin var af Alþingi 1935, til kaupa á flutningabíl handa skólanum, enda komi jafnmikið framlag annarsstaðar að.

XIV. Að gera ráðstafanir til þess að láta auka og endurbæta senditæki ríkisútvarpsins, svo að þau fullnægi þörfum landsmanna. Skulu þær endurbætur fara eftir nánari ákvörðunum stjórnarinnar, enda beri ríkisútvarpið sjálft allan kostnað af framkvæmdinni. 98 23. júní

XV. Að heimila landssímanum að verja allt að 6000 kr. til þess að byggja talstöðvar í Suðureyjum á Breiðafirði.

XVI. Að láta þeim ráðherra, sem fer með utanríkismál, sé hann ekki jafnframt forsætisráðherra, í té leigulausa íbúð, eða að öðrum kosti greiða honum úr ríkissjóði allt að 3000 kr. til húsaleigu.

XVII. Að gefa eftir skuld Kofoed-Hansens, fyrrv. skógræktarstjóra, við ríkissjóð, að upphæð 7008 kr.

XVIII. Að gefa eftir eftirstöðvar af bráðabirgðaláni Guðmundar Sveinbjörnssonar skrifstofustjóra, 1000 kr.

XIX. Að endurgreiða úr lífeyrissjóði barnakennara eftirtöldum mönnum, án vaxta, það fé, sem þeir hafa lagt í sjóðinn: Guðrúnu Magnúsdóttur kennara, Jórínu Jónsdóttur kennara og Guðmundi Tryggvasyni kennara.

XX. Að endurgreiða toll vegna Sogsvirkjunarinnar, 28300 kr.

XXI. Að endurgreiða gjald það, sem innheimt hefir verið samkv. 3. gr. laga nr. 128 31. des. 1935 við innflutning botnvörpungsins Reykjaborgar.

XXII. Að greiða Vigfúsi Gunnarssyni á Flögu í Skaftártungu og Þorsteini Jakobssyni s.st. eftirstöðvar af brunaskaðabótum, hinum fyrrnefnda 1500 kr. og hinum síðarnefnda 300 kr.

XXIII. Að endurgreiða skemmtanaskatt af fé því, sem aflað er með samkomum og rennur til eflingar slysavörnum hér við land.

XXIV. Að ábyrgjast fyrir Ísafjarðarkaupstað og Eyrarhrepp, gegn þeim tryggingum, er stjórnin metur gildar, allt að 510 þús. kr. lán til rafvirkjunar, þó ekki yfir 85% kostnaðarverðs. (Endurveiting.)

XXV. Að ábyrgjast fyrir Sauðárkrókshrepp allt að 270000 kr. lán til hafnargerðar á Sauðárkróki, gegn því, að héraðsbúar útvegi óendurkræft framlag til verksins, ekki undir 100000 kr., enda fari allur kostnaður ekki fram úr 620000 kr. Lánið verði tekið innanlands.

XXVI. Að ábyrgjast fyrir tunnuverksmiðju Siglufjarðar allt að 200 þús. kr. rekstrarlán, gegn ábyrgð Siglufjarðarkaupstaðar og öðrum þeim tryggingum, er stjórnin metur gildar, enda sé lánið greitt að fullu fyrir áramót.

XXVII. Að ábyrgjast fyrir Akureyrarkaupstað allt að 200 þús. kr. lán til rekstrar tunnuverksmiðju þar, gegn þeim tryggingum, er stjórnin metur gildar, enda greiðist lánið fyrir áramót.

XXVIII. Að ábyrgjast fyrir Hrófbergshrepp allt að 35 þús. kr. lán til bryggjugerðar. Lánið fari þó ekki fram úr ⅓ kostnaðar.

XXIX. Að ábyrgjast fyrir Hofshrepp allt að 50 þús. kr. lán til bryggjugerðar.

XXX. Að ábyrgjast fyrir Sigurð Greipsson í Haukadal allt að 5000 kr. lán til gistihúsbyggingar við Geysi, enda verði útbúnaði hússins hagað, að svo miklu leyti sem unnt er, eftir tillögum ferðaskrifstofu ríkisins.

98 23. júní

XXXI. Að ábyrgjast allt að 7000 kr. bátakaupalán fyrir útgerðarfélagið Kolbein unga á Vopnafirði, enda fari lánið, að viðbættu láni félagsins í fiskveiðasjóði Íslands, ekki fram úr helmingi af kostnaðarverði báta og fasteigna félagsins.

XXXII. Að ábyrgjast fyrir Ólafsfjarðarhrepp allt að 50 þús. kr. lán til rafveitubyggingar, þó ekki yfir ⅓ kostnaðar.

XXXIII. Að ábyrgjast fyrir Ytri-Akraneshrepp allt að 20 þús. kr. lán, sem verja á til þess að steypa garð til varnar hættulegu landbroti.

XXXIV. Að ábyrgjast fyrir Suðurfjarðahrepp, eða félag, sem stofnað væri í því skyni, allt að 25 þús. kr. til frystihúsbyggingar á Bíldudal, þó ekki yfir ⅔ kostnaðar.

XXXV. Að ábyrgjast fyrir h/f Vestfjarðabátinn ⅔ hluta kaupverðs báts til Djúpbátsferða, allt að 30 þús. kr. Sýslunefnd Norður-Ísafjarðarsýslu endurábyrgist lánið. Lánið verði tekið innanlands.

XXXVI. Að krefjast þeirra trygginga, sem stjórnin metur gildar, fyrir hverri ábyrgð, sem hún gengur í f. h. ríkissjóðs, enda séu allar slíkar lántökur framkvæmdar af ráðuneytinu, eða Landsbanka Íslands og Útvegsbanka Íslands í samráði við ráðuneytið. Þó getur ráðuneytið falið einstökum mönnum útvegun lánanna.

XXXVII. Að greiða á árinu 1937 dýrtíðaruppbót á laun embættismanna, eftir sömu reglum og á árinu 1936.

23. gr.

Stjórn Landsbankans veitist heimild til að greiða Steinunni Kristjánsdóttur, ekkju Alberts Þórðarsonar bankabókara, 500 kr. 1937, svo og uppbót á þá fjárhæð, eftir sömu reglu sem bankinn veitir hana á laun starfsmanna sinna, og að greiða Birni Kristjánssyni uppbót á eftirlaun hans, eftir sömu reglu.

Stjórninni er heimilt að greiða Þóru Beck, ekkju Þórólfs Becks skipstjóra, eftirlaun eftir svipuðum reglum sem Eimskipafélag Íslands greiðir ekkjum skipstjóra sinna, og sé upphæðin færð á útgerðarreikning Esju.

Stjórn Búnaðarbankans veitist heimild til þess að greiða frú Önnu Klemensdóttur, ekkju Tryggva Þórhallssonar bankastjóra, 25% af launum manns hennar sem aðalbankastjóra Búnaðarbankans, og dýrtíðaruppbót að auki.

Stjórn sama banka veitist heimild til þess að greiða frú Aðalbjörgu Albertsdóttur, ekkju Þorsteins Sigurgeirssonar bankagjaldkera, 1000 kr., og til tveggja barna hennar innan 16 ára aldurs, 300 kr. til hvors.

Stjórninni er heimilt að greiða Sigurði Hjálmarssyni stýrimanni 600 kr., og sé upphæðin færð á útgerðarreikning Esju.

Stjórninni er heimilt að verja úr prestlaunasjóði sem svarar prestlaunum í einu af hinum óveittu prestaköllum, til þess að láta endurskoða sálmabók íslenzku þjóðkirkjunnar og undirbúa handrit að nýrri sálmabók. Skal við efnisval til nýrrar sálmabókar aðaláherzla lögð á að velja það eitt, sem frá trúarlegu og listrænu sjónarmiði er fegurst í andlegum kveðskap þjóðarinnar, frumsömdum og þýddum.

24. gr. 98

Ef lög verða staðfest, er afgreidd hafa verið frá Alþingi 1936 og hafa í för 23. júní
með sér tekjur eða gjöld fyrir ríkissjóð, breytast fjárhæðirnar tekju- og gjaldamegin samkvæmt þeim lögum.

Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, tilskipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, gilda aðeins fyrir fjárhagstímabilið.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

LÖG 99

23. júní

um sölu þjóðjarðarinnar Hamra við Akureyri.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að selja Akureyrarkaupstað þjóðjörðina Hamra, sem liggur innan lögsagnarumdæmis Akureyrar.

2. gr.

Kaupverð jarðarinnar skal ákveðið með mati tveggja dómkvaddra manna.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

100
23. júní

LÖG

um stýrimannaskólann í Reykjavík.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Markmið skólans og skipulag.

1. gr.

Markmið stýrimannaskólans er að veita þá fræðslu, er þarf til að standast hið minna og meira fiskimannapróf, farmannapróf og skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

2. gr.

Skólinn starfar í fjórum deildum, minnst 4 mánaða deild fyrir hið minna fiskimannapróf, tveggja ára deild fyrir hið meira fiskimannapróf, þriggja ára deild fyrir farmannapróf og auk þess í sérstakri deild fyrir skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

II. KAFLI

Kennslan.

3. gr.

Í skólanum skal kenna:

Stærðfræði, siglingafræði, íslenzku, dönsku, ensku, þýzku, eðlisfræði, vélfræði, sjórétt, veðurfræði, hjúkrunarfræði, bókhald, viðskiptafræði, sjómennsku og leikfimi; auk þess þær fræðigreinar, sem krafizt er sérstaklega fyrir skipstjóra á varðskipum ríkisins.

III. KAFLI

Próf.

4. gr.

Í skólanum skulu vera þessi próf: Hið minna fiskimannapróf, hið meira fiskimannapróf, farmannapróf og skipstjórapróf á varðskipum ríkisins.

5. gr.

Til hins minna fiskimannaprófs útheimtist:

Stærðfræði (munnleg):

Kunnátta í fræðinni um heilar tölur, almenn brot, tugabrot, hlutföll talna, um einföldustu atriði flatarmálsfræðinnar, þekking á mælikvörðum lína og horna og leikni í að nota þá.

Siglingafræði (skrifleg og munnleg):

1. Þekking á jarðarhnettinum, lögun hans og stærð, bauganeti hans, lengd og breidd. Kompáslínur og kompásstrik.
2. Þekking á kompásnum og á notkun hans, á misvísun, halla (inklination), segulskekkju og hvernig hún verði fundin með jarðlægum athugunum; á skriðmæli, vegmæli, grunn- og djúplóði.
3. Skyn á sjókortum, innihaldi þeirra og notkun.
4. Þekking á dagbókarhaldi, leiðarreikningi, straumi, drift, að setja stefnu skipsins og á að finna stað skipsins á kortinu.
5. Að kunna að finna, hvenær flóð verður og fjara.
6. Að kunna að nota sextant til þess að geta fundið stað skips með jarðlægum athugunum.

Sjómennska (munnleg og verkleg):

Þekking á alþjóðlegum siglingareglum og neyðarbendingum og á bjargtækjum og notkun þeirra.

Auk þess er nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í almennri sjómennsku.

Skyn á hirðingu og meðferð á skipum, reiða, seglum, siglum, köðlum og vírum og samsetningu þeirra og öðru, sem þar að lýtur. Ennfremur meðferð og hirðing veiðarfæra.

Íslenzka (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið að minnsta kosti 50 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum og geta skýrt það nokkurnveginn. Efnið skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orð og orðatiltæki, er að sjómennsku lúta. Þeir skulu geta farið sæmilega með íslenzkt mál í ræðu og riti, sérstaklega í þeim efnum, er til stöðu þeirra heyra.

Sjóréttur (munnlegur):

Að þekkja helztu lagaákvæði, er snerta rétt og skyldur skipstjóra.

Hjúkrunarfræði (munnleg):

Að geta veitt algengustu hjálp í viðlögum við slysfarir og algengustu kvilla. Að kynnast sóttvarnarreglum, sem skipum er skylt að hlýða.

100 6. gr.
23. júní Til hins meira fiskimannaprófs útheimtist:

Stærðfræði (munnleg):

Hið sama og til hins minna fiskimannaprófs og ennfremur:

a) Í reikningi: Notkun logaritma.
b) Í flatarmálsfræði: Beinar línur. Horn. Hringurinn. Marghyrningur. Sporbaugur. Reglur um hliðar og horn í þríhyrningum og samhliðungum. Rétthyrndur þríhyrningur. Einslaga og samfalla þríhyrningar. Flatarmál hrings og marghyrninga. Uppdráttur og útreikningur flatarmáls einföldustu flata.
c) Í þríhyrningafræði: Þekking á grundvallaratriðum þríhyrningafræðinnar og á útreikningi flatra rétthyrndra þríhyrninga eftir henni.
d) Í rúmfræði: Útreikningur rúmtaks, ferstrendings og sívalnings.

Siglingafræði (skrifleg og munnleg):

Þekking á himinhvolfinu og daglegri hreyfingu þess, á bauganeti þess, á því að ákveða afstöðu himinhnatta, á sólinni og hreyfingu hennar.

Þekking á mælingu tímans og skiptingu hans.

Að kunna að finna ristíma, hágöngutíma og hvarftíma himinhnatta.

Þekking á hæðarleiðréttingum himinhnatta og að kunna að finna breiddina af athugun sólar eða fastastjarna í hádegisbaug.

Þekking á sextanti og notkun hans.

Að kunna að finna misvísun eða segulskekkju við viks-(amplitude)athugun sólar og við azimutathugun sólar eða stjarna.

Þekking á hallasegulskekkju.

Að kunna að finna misvísun eða segulskekkju af athugun pólstjörnunnar. Staðarákvarðanir með radíómiðunum.

Sjómennska (munnleg, skrifleg og verkleg):

Hið sama og til hins minna fiskimannaprófs og ennfremur þekking á notkun alþjóða-merkjabókar og að geta lesið og gefið ljós- og hljóðmerki eftir Morsestafrófi.

Íslenzka (skrifleg og munnleg):

Nokkru fyllri þekking en til minna fiskimannaprófsins.

Danska (munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum, sérstaklega um líf og störf sjómanna, og að geta talað dönsku nokkuð, einkum um það, er snertir sjómennsku.

Enska (munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 100 bls. í 8 bl. broti, einkum um sjómennsku, og geta talað ensku nokkuð, einkum um það, er gerist á sjó.

Sjóréttur (munnlegur):
Nokkru fyllri þekking en til hins minna fiskimannaprófs.

Hjúkrunarfræði (munnleg):
Að hafa fengið yfirlit yfir það helzta, er stendur í lækningabókum sjómanna, og sé einkum lögð áherzla á þessi atriði:
Hjálp í viðlögum við slysfarir og algengustu sjúkdóma.
Samræðissjúkdóma og varnir gegn þeim.
Næma sjúkdóma og sóttvarnarreglur, sem skipum er skylt að hlýða.
Almennar heilbrigðis- og þrifnaðarreglur í skipum, hirðingu þeirra og umgengni, matvæli og fæði skipverja.

Vélfræði (munnleg):
Einföldustu atriði mótorfræðinnar ásamt yfirliti yfir algengustu vélar, notkun þeirra, umhirðu og eldsneyti.

Bókhald:
Að kunna það bókhald, er staðan útheimtir.
Auk þess sé nemendum skylt að hlýða á fyrirlestra í sjómennsku og veðurfræði.

7. gr.

Til farmannaprófsins útheimtist: hið sama og til meira fiskimannaprófsins

og ennfremur:
Stærðfræði (skrifleg og munnleg):
a) Í reikningi: Fyllri þekking á veldi og rót og á logaritmum. Reikningur með viðlægum og frádrægum stærðum með tölum og bókstöfum. Einfaldur vaxtareikningur. Einfaldar líkingar.
b) Í flatarmálsfræði: Skyn á rétthyrndu Koordinatkerfi.
c) Í rúmfræði: Afstaða beinnar línu til flatar og afstaða flata innbyrðis. Þekking prisma, strýtu, keilu, kúlu, sívalnings og á línum, sem myndast á yfirborði þessara hluta við beinan gegnumskurð. Skyn á bogahornum og bogaþríhyrningum. Rúmtak prisma, strýtu, keilu, kúlu og sívalnings.

Í ofangreindum atriðum stærðfræðinnar er þess eins krafizt, sem nauðsynlegt er að nemandinn viti til skilnings á því, sem kennt er í siglingafræði, sjómennsku, eðlisfræði og vélfræði.

Siglingafræði (skrifleg og munnleg):
Hið sama og krafizt er til meira fiskimannaprófsins og auk þess:
Kompásleiðréttingar. Djúpmælar.
Að búa til vaxandi kort.
Þekking á segulskekkjumælinum (Deflector) og notkun hans við segulskekkjurannsóknir. Hættuhorn. Fyllri þekking á himintunglum.

100 23. júní

Að kunna að finna breiddina af athugun sólar, fastastjörnu og reikistjörnu í og fyrir utan hádegisbaug, og að kunna að finna breiddina af athugun tunglsins í hágöngu.

Að kunna að fara með sjóúr og finna stöðu þess og daglegan gang.

Að kunna að finna lengdina með sjóúrinu og hæð sólar, fastastjörnu eða reikistjörnu.

Að kunna að finna stað skipsins með staðarlínum byggðum á athugunum sólar, tungls, fastastjörnu eða reikistjörnu.

Þekking á notkun helztu raf- og radíótækja, sem notuð eru við siglingar.

Vélfræði (munnleg):

Þekking algengra eimvéla ásamt kötlum og hjálparvélum. Hestöfl, eldsneytiseyðsla og gæzla vélarinnar.

Þekking á algengustu mótorvélum, einkum dieselvélum, og gæzlu þeirra, ásamt hjálparvélum og eldsneytiseyðslu.

Eðlisfræði (munnleg):

Þekking á eðlisfræðilegum eiginleikum hluta. Jafnvægi og hreyfing fastra, fljótandi og loftkenndra hluta, þyngdarlögmál.

Samstilling og sundurliðun afla. Einfaldar vélar. Eðlisþyngd. Dælur. Loftþyngdarmælar. Aðaldrættir hitafræðinnar. Einfaldar reglur um hljóðið, ljósið, rafmagn og rafsegulmagn.

Sjómennska (skrifleg, munnleg og verkleg):

Hið sama og til meira fiskimannaprófsins og ennfremur:

a) Stutt lýsing á byggingu skipa, rúmlestir, djúprista, afturhlæðni og stöðugleiki. Viðhald skipa á sjó og landi. Áhrif skrúfu og stýris.

Vatnsþéttar skiljur og tæmingartæki.

Helztu lagaákvæði um flokkun og skoðun skipa.

b) Bátar og notkun þeirra. Tæki til fermingar og affermingar skipa. Meðferð farms og kjölfestu.

Öryggisráðstafanir við skipströnd, árekstur, eldsvoða, sjóskaða o. fl. Einfaldur jafnvægisreikningur með tilliti til fermingar og affermingar skipa. Línubyssur og önnur bjargtæki. Notkun leiðalýsinga o. fl. þ. h.

Notkun taflna um styrkleika, aðallega þeirra hluta, sem notaðir eru við fermingu og affermingu skipa.

Skyldur stýrimanns á verði.

Landafræði og veðurfræði (munnleg):

Stutt yfirlit yfir landslag hinna helztu meginlanda. Helztu skipgengar ár og fljót. Heimshöfin og helztu siglingaleiðir. Helztu verzlunarborgir.

Skyn á helztu loft- og sjávarmælitækjum. Skipting hitans á yfirborði jarðar. Vatnsgufa loftsins; ský og úrkoma. Veðurfregnir og veðurkort.

Rafmagn í gufuhvolfinu. Loftþrýstingur. Vindar og lögmál þeirra. Þekking helztu hafstrauma.

Íslenzka (skrifleg og munnleg): 100

Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum 23. júní
og geta skýrt það vel. Efnið skal þannig valið, að nemendur læri sem flest orðtök, er að sjómennsku lúta. Jafnframt skulu þeir hafa lært það af íslenzkri málfræði, er þarf til þess að fara vel með íslenzkt mál í ræðu og riti, og geta skrifað á allgóðu máli og með góðri stafsetningu ritgerð um efni, er snertir sjóferðir, og samið laglega skjöl þau og skilríki, er staða þeirra heimtar.

Danska (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið og geta lagt út að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti í lausu máli og ljóðum, einkum um líf og störf sjómanna, og geta talað dönsku sæmilega, einkum um það, er sjómennsku snertir, og að geta gert léttan danskan stíl.

Enska (skrifleg og munnleg):

Að hafa lesið að minnsta kosti 200 bls. í 8 bl. broti, einkum um líf og störf sjómanna, skilja „Nautical Almanac" og geta talað ensku nokkurnveginn, einkum um það, er sjómennsku tilheyrir.

Þýzka (skrifleg og munnleg):

Krafizt er sömu kunnáttu og í ensku.

Sjóréttur (munnlegur):

Nokkru fyllri þekking en til hins meira fiskimannaprófs, einkum um farmbréf og farmskírteini.

Hjúkrunarfræði (munnleg):

Nokkru fyllri þekking en til hins meira fiskimannaprófs, einkum um hitabeltissjúkdóma og varnir gegn þeim.

Bókhald og viðskiptafræði (skrifleg og munnleg):

Þau atriði, er farmenn skiptir mestu og staða þeirra heimtar.

8. gr.

Til skipstjóraprófs á varðskipum ríkisins útheimtist:

1. Að nemandi hafi lokið farmannaprófi og hlotið í meðaleinkunn að minnsta kosti ¾ þeirrar einkunnar, sem hæst verður gefin.

   Undanþegnir þessu ákvæði eru þeir, sem fengið hafa skipstjóraréttindi á varðskipum ríkisins þegar lög þessi öðlast gildi; ennfremur má veita efnilegum nemendum undanþágu frá þessu skilyrði, ef kennarar skólans mæla eindregið með því.
2. **Stórskotafræði** (munnleg og verkleg):
   a) Þekking á byssum varðskipa ríkisins, notkun þeirra og hirðingu.
   b) Þekking á fjarlægðamælum og notkun þeirra.
3. **Ljósfræði** (munnleg):

   Þekking á frumatriðum ljósfræðinnar, prismaglerjum og öðrum sjónglerjum.

100 23. júní

4. **Mælingafræði** (skrifleg og munnleg):
   a) Mælistaðir og lega þeirra til staðarákvarðana.
   b) Þekking á leiðréttingum horna, merkja og miðana á jörðinni til útsetningar í vaxandi kort.
   c) Þekking á leiðréttingu sextanthorna vegna hæðarmismunar mælistaðanna.
5. **Alþjóðamerki** (verklegt):
   Leikni í notkun ljós- og hljóðmerkja og merkjaflagga. Leikni í að nota handflögg til merkjagjafa eftir alþjóðareglum.
6. **Alþjóðaréttur** (munnlegur):
   Helztu ákvæði milliríkjasamninga um gæzlu landhelginnar og um fiskveiðar á hafinu. Þýðing og gæzla landhelginnar á ófriðartímum.
7. **Enska** (skrifleg og munnleg):
   Fyllri kunnátta í að tala og rita málið en krafizt er til farmannaprófs.
8. **Þýzka** (skrifleg og munnleg):
   Sama kunnátta og í ensku.
9. **Líkamsæfingar:**
   Kunnátta í algengri leikfimi og æfing í að stjórna leikfimiflokki.
   Róðraræfingar og kunnátta í að stjórna bátum.

9. gr.

Við burtfararpróf skulu auk kennarans, sem prófar, vera tveir prófdómendur í hverri grein, og skipar stjórnarráðið til þess sérfræðinga eftir föngum.

Munnleg próf skulu haldin í heyranda hljóði.

10. gr.

Vilji maður ganga undir burtfararpróf skólans án þess að hafa stundað þar nám, skal hann senda kennslumálaráðuneytinu beiðni um það tveim mánuðum áður, og skal fylgja beiðninni vottorð um, að umsækjandi fullnægi kröfum þeim, er segir í 1.—6. lið 12. gr. þessara laga, og vottorð um þann undirbúning, er hann hefir fengið.

11. gr.

Þeir, sem staðizt hafa burtfararpróf við stýrimannaskólann, skulu fá prófskírteini, er sýni aðaleinkunn þeirra og séreinkunnir.

Prófskírteinin skulu gefin út á íslenzku og að minnsta kosti einu stórþjóðamáli, nema hið minna fiskimannaprófskírteini, sem aðeins skal gefið út á íslenzku.

IV. KAFLI

Inntaka nemenda.

12. gr.

Almenn inntökuskilyrði eru:

1. Að fullnægja kröfum reglugerðar um siglingatíma.

2. Að hafa þá sjón, heyrn og málfæri, sem yfirmannsstaða heimtar. **100**
3. Að kunna sund. 23. júní
4. Að vera ekki haldinn af neinum næmum sjúkdómi eða líkamskvilla, er orðið geti öðrum nemendum skaðvænn.
5. Að hafa óflekkað mannorð.

13. gr.

Farmannaprófsnemendur skulu hafa þá þekkingu í íslenzku, dönsku, ensku, þýzku og stærðfræði, er reglugerð áskilur.

V. KAFLI

Kennslutími.

14. gr.

Skólinn starfar frá byrjun októbermánaðar og eigi skemur en til aprílloka.

VI. KAFLI

Kennarar skólans.

15. gr.

Við stýrimannaskólann skulu auk skólastjóra vera að jafnaði tveir skipaðir kennarar, aðstoðarkennari í siglingafræði og tungumálakennari, og stundakennarar eftir þörfum.

Laun fastra kennara við skólann skulu ákveðin í launalögum.

16. gr.

Til þess að geta orðið skólastjóri stýrimannaskólans, verður hlutaðeigandi að hafa lokið farmannaprófi skólans og síðan viðtækara farmannaprófi við erlendan skóla, hvorttveggja með góðum vitnisburði.

Til þess að verða aðstoðarkennari í siglingafræði verður hlutaðeigandi að hafa lokið að minnsta kosti góðu farmannaprófi við skólann.

Til þess að verða tungumálakennari skólans verður hlutaðeigandi að hafa lokið embættisprófi í einhverju af þeim málum, sem kennd eru við skólann. Þó má veita undanþágu frá þessu ákvæði þeim, sem reyndur er að nægri kunnáttu og kennarahæfileikum.

Enginn getur fengið veitingu fyrir embætti við skólann, nema hann hafi verið settur til að gegna því í eitt ár að minnsta kosti.

Stundakennara setur ráðuneytið samkvæmt tillögum skólastjóra.

100 23. júní

VII. KAFLI
Ýmisleg ákvæði.

17. gr.

Yfirstjórn skólans hefir atvinnumálaráðuneytið.

18. gr.

Með reglugerð verður nánar ákveðið um tilhögun kennslunnar, próf og einkunnir, inntöku nemenda í skólann, kennslutíma og leyfi, reglu og aga, kennara skólans og skólalækni.

19. gr.

Námskeið, er veita þá fræðslu, sem þarf til að standast hið minna fiskimannapróf, getur ráðuneytið falið skólastjóra stýrimannaskólans að láta halda á eftirfarandi stöðum, þegar næg þátttaka er fyrir hendi: Á Ísafirði, Akureyri, Norðfirði og í Vestmannaeyjum.

Námskeiðin skulu haldin annaðhvert ár á hverjum stað, en þó eigi nema á tveim stöðum sama árið. Skulu þau standa frá byrjun októbermánaðar og eigi skemur en til janúarloka. Heimilt er að hafa námskeið á öðrum tíma árs, en jafnan skulu þau standa yfir minnst 4 mánuði.

Í reglugerð fyrir stýrimannaskólann verður ákveðið nánar um þátttöku, inntökuskilyrði, kennslufyrirkomulag og próf við námskeiðin.

Prófdómendur skulu vera 3 við minna fiskimannaprófið, siglingafræðikennari námskeiðsins og tveir siglingafróðir menn aðrir, er ráðuneytið skipar samkvæmt tillögum skólastjóra stýrimannaskólans. Skal annar þeirra vera formaður prófnefndar. Báðir þessir menn skulu vera dómendur við öll fiskimannaprófin utan Reykjavíkur. Þeir skulu og tiltaka öll skrifleg og munnleg verkefni við prófin.

Kostnaður við námskeiðin greiðist úr ríkissjóði.

Heimilt er að halda samskonar námskeið víðar, þegar sérstakar ástæður mæla með.

20. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936, og frá sama tíma eru úr gildi numin lög nr. 17 4. júní 1924, um stýrimannaskólann í Reykjavík.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

JARÐRÆKTARLÖG.

101
23. júní

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Um stjórn ræktunarmála.

1. gr.

Atvinnumálaráðuneytið (landbúnaðarráðherra) hefir á hendi æðstu stjórn allra ræktunarmála.

2. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefir á hendi umsjón með framkvæmd þeirra ræktunarmála, sem lán eða styrkur er veittur til samkvæmt lögum þessum, enda sé skipulag þess og starfsreglur í samræmi við ákvæði laganna.

Meðan Búnaðarfélag Íslands fer með mál þessi, skal val búnaðarmálastjóra bundið samþykki landbúnaðarmálaráðherra.

3. gr.

Störf þau, sem Búnaðarfélagi Íslands eru falin í lögum þessum, annast búnaðarmálastjóri með aðstoð ráðunauta og trúnaðarmanna í samráði við stjórn félagsins.

Greini búnaðarmálastjóra og stjórn félagsins á um þau mál, er félagið fer með í umboði ríkisvaldsins, má skjóta ágreiningsatriðinu til landbúnaðarráðherra, er fellir fullnaðarúrskurð um málið.

4. gr.

Hvert búnaðarsamband ræður trúnaðarmann (og fleiri en einn, ef nauðsyn krefur) í samráði við búnaðarmálastjóra, er hafi á hendi leiðbeiningar, mælingar, skýrslugerð og eftirlit með þeim framkvæmdum, sem styrktar eru samkvæmt lögum þessum, undir yfirstjórn Búnaðarfélags Íslands.

Búnaðarfélag Íslands gefur ráðunautum og trúnaðarmönnum erindisbréf samkvæmt lögum þessum. Búnaðarmálastjóri hefir eftirlit með því, að trúnaðarmenn ræki vel störf sín. Skal hann í því skyni fela ráðunautum Búnaðarfélags Íslands að athuga úttekt og mælingar þeirra umbóta, er styrks njóta, eftir því sem þurfa þykir. Ráðunautarnir skulu gefa skriflega skýrslu um athuganir sínar í hvert sinn.

101 23. júní

Telji Búnaðarfélag Íslands, að starfi trúnaðarmanns sé í einhverju ábótavant, getur það óskað þess, að þegar sé úr því bætt, og ef miklar sakir eru, skal víkja honum frá starfi.

Greiðslur fyrir störf sín fá trúnaðarmenn frá búnaðarsamböndunum, eftir reglum, sem Búnaðarfélag Íslands setur í samráði við þau.

5. gr.

Í hverjum hreppi eða bæjarfélagi skal vera eitt búnaðarfélag. Heimilt er þó, að í hreppi séu tvö búnaðarfélög, ef sérstakar ástæður mæla með því og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Stjórn búnaðarfélaga skal skylt að halda skýrslur og reikninga, eftir því sem stjórn Búnaðarfélags Íslands ákveður. Samrit af skýrslum þessum og reikningum skal senda hlutaðeigandi búnaðarsambandi.

6. gr.

Hver sá, er njóta vill styrks samkvæmt lögum þessum, verður að vera félagsmaður í búnaðarfélagi þess hrepps eða bæjar, þar sem hann á lögheimili, og ársfélagi í Búnaðarfélagi Íslands og greiða árlega kr. 3.00 til þess. Hver ársfélagi fær búnaðarblað félagsins endurgjaldslaust. Heimilt er þó, með samþykki Búnaðarfélags Íslands, þeim bændum, er vegna landshátta eiga erfitt með að vera í búnaðarfélagi síns hrepps, að vera í búnaðarfélagi næstu sveitar.

Formenn hreppabúnaðarfélaga annast innheimtu árgjaldsins, og má Búnaðarfélag Íslands halda því eftir af jarðræktarstyrk hlutaðeigandi einstaklinga og búnaðarfélaga.

7. gr.

Kjósa skal til búnaðarþings innan hvers búnaðarsambands 1 fulltrúa fyrir hver 300 félagsmannaatkvæði og auk þess einn fyrir brot úr 300, sé það meira en ⅓ þeirrar tölu, og jafnmarga til vara. Gildir kosningin til 4 ára. Kosningarrétt og kjörgengi hafa þeir einir, sem eru ársfélagar í Búnaðarfélagi Íslands og lögheimili eiga á hlutaðeigandi sambandssvæði og hafa minnst 20 ha. af landi til eigin afnota. Þeir, er hafa grasnyt af minna landi til eigin afnota en að ofan getur, skulu hafa eitt atkvæði við kosningu þessa fyrir hverja 20 ha. samtals, og velja þeir sér fulltrúa úr sínum hópi til að fara með atkvæði sitt.

Rétt til að bera fram kjörlista hafa minnst félagsmenn með samtals 40 atkvæði, og skulu vera jafnmargir á hverjum lista og kjósa á og jafnmargir til vara. Komi fram fleiri en einn listi, skal hlutfallskosning viðhöfð.

Kosning til búnaðarþings skal jafnan fara fram á aðalfundum hreppabúnaðarfélaganna. Stjórn hlutaðeigandi búnaðarsambands sér um kosninguna. Að öðru leyti fer um framkvæmd kosningarinnar eftir ákvæðum reglugerðar, er landbúnaðarráðherra setur, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

8. gr.

Nú kýs Búnaðarfélag Íslands að hætta umsjón með framkvæmd þessara laga, og skal þá landbúnaðarráðherra sjá um framkvæmd þeirra á þann hátt, sem hann telur bezt henta, unz önnur skipun er þar á gerð.

II. KAFLI

Um styrki til jarðræktar og húsabóta.

9. gr.

Til framkvæmda þeirra í jarðrækt og húsabótum, sem taldar eru í þessari grein, skal greiða styrk úr ríkissjóði sem hér segir (sbr. þó 11. gr.):

I. a.	Þvaggryfjur, alsteyptar	kr.	8.50	m³
b.	Safnþrær, steyptar með járnþaki	—	5.00	—
c.	Áburðarhús, alsteypt	—	7.00	—
d.	Áburðarhús, steypt með járnþaki	—	5.00	—
e.	Áburðarhús og safnþrær úr öðru efni	—	1.50	—
f.	Haugstæði, steypt með steyptu undirlagi og 1 m. veggjum	—	3.00	m²
II. a.	Skurðir, dýpt 1 m. og grynnri	—	1.20	10 m³
b.	Skurðir, dýpt 1 m. til 1,3 m.	—	1.50	— —
c.	Skurðir, dýpt yfir 1,3 m.	—	2.00	— —
d.	Lokuð grjótræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	—	1.70	10 m.
e.	Viðarræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	—	1.20	— —
f.	Hnausræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	—	0.70	— —
g.	Pípuræsi, dýpt 1,1 m. og dýpri	—	2.00	— —
III. a.	Þaksléttur í nýrækt	—	1.60	100 m²
b.	Græðisléttur í nýrækt	—	1.40	— —
c.	Sáðsléttur í nýrækt	—	2.50	100 —
d.	Þaksléttur í túni	—	1.40	— —
e.	Græðisléttur í túni	—	1.25	— —
f.	Sáðsléttur í túni	—	2.00	— —
g.	Matjurtagarðar og sáðreitir, ræktaðir úr óræktuðu landi eða þýfðu túni	—	1.80	— —
h.	Grjótnám úr sáðreitum og túni, aldrei yfir 50 m³ á býli árlega	—	1.00	m³
IV.	Girðingar um tún og sáðreiti, sem að vörn og varanleik jafngildir minnst 5 strengja gaddavírsgirðingu	—	2.00	10 m.
V. a.	Þurrheyshlöður, steyptar með járnþaki	—	1.00	1 m³
b.	Þurrheyshlöður úr öðru efni, með járnþaki	—	0.50	— —
c.	Votheyshlöður, steyptar með járnþaki	—	2.50	— —

Þar, sem salerni er ekki á bæ, skal engan styrk veita til áburðarhirðingar, fyrr en úr því er bætt.

Styrkur til hlöðubygginga og áburðarhúsa greiðist ekki nema það sé mælt til styrks það ár, sem verkinu er lokið.

Ekki veitist styrkur út á minni þurrheyshlöðu en að rúmmál hennar sé minnst 50 m³.

Styrkur til haugstæða veitist því aðeins, að til sé nægilega stór safnþró fyrir kúaþvag á býlinu.

101 10. gr.

23. júní Af styrk þeim, sem talinn er í 9. og 11. gr., renna 5% til hlutaðeigandi búnaðarfélags, til sameiginlegra félagsþarfa.

11. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal halda spjaldskrá yfir jarðræktarstyrk hvers býlis, og skal skrásetja það, er greitt hefir verið síðan jarðræktarlög, nr. 43 23. júní 1923, gengu í gildi. Skrásetning þessi tekur og til þjóð- og kirkjujarða að því er snertir upphæðir þær, er farið hafa til afgjaldsgreiðslu býlanna, og skal telja aðeins þann hluta afgjaldsins, er nemur venjulegum jarðabótastyrk, miðað við þá dagsverkatölu, er jarðargjöldin voru reiknuð eftir. Styrkur sá til jarðræktar og húsabóta, er 9. gr. ákveður, skal þessum breytingum háður:

a. Býli, sem fengið hefir samtals minna en 1000 kr., greiðist 20% hærri styrkur.
b. Býli, sem fengið hefir samtals 4000—5000 kr., skal greiða 20% minna fyrir hvert verk.

Býli, sem fengið hefir samtals 1000—4000 kr., skal greiða styrk samkvæmt ákvæðum 9. gr. En býlum, sem fengið hafa fullar 5000 kr. til umbóta, greiðist enginn styrkur. Ákvæði b-liðs þessarar greinar, svo og ákvæði hennar um heildarhámarksstyrk ná þó ekki til nýbýla, sem reist hafa verið á óræktuðu landi á tímabilinu frá gildistöku jarðræktarlaganna frá 20. júní 1923 til gildistöku laga nr. 8 frá 1. febr. 1936, um nýbýli og samvinnubyggðir. Hámarksstyrkur til þessara nýbýla má nema allt að 7000 kr. til hvers býlis, enda hafi þau nýbýli ekki notið styrks samkv. lögum um nýbýli og samvinnubyggðir.

Ekki nær ákvæðið um heildarhámarksstyrk heldur til þeirra búa, er bæjarfélög reka og starfrækt eru vegna þess, að ókleift er sakir erfiðleika og dýrleika að flytja nauðsynlega neyzlumjólk til bæjarins handa íbúunum, að dómi Búnaðarfélags Íslands.

Hækkunar á styrk þeim, er 9. gr. ákveður, njóti aðeins jarðir samkvæmt skilgreiningu 1. gr. ábúðarlaga, nr. 87 19. júní 1933, svo og nýbýli, sem rekinn er sjálfstæður búrekstur á sem aðalatvinna, að áliti Búnaðarfélags Íslands.

12. gr.

Nú er býli skipt, og ef jarðarhlutarnir verða í sjálfsábúð, erfðaábúð eða í lífstíðarábúð, skiptist upphæð þess styrks, sem býlið hefir fengið, sbr. 11. gr., milli býlanna, eftir mati trúnaðarmanna Búnaðarfélags Íslands. Af styrkupphæðinni skal þó draga frá 25%, áður en skipti fara fram milli býlanna.

Séu býli sameinuð í ábúð eins manns, skal leggja saman jarðabótastyrk þann, sem þau hafa notið, og hækka þá tölu um 25%. Þá upphæð, sem þannig er fengin, skal svo leggja til grundvallar við útreikning á framhaldsstyrk fyrir umbætur á býlinu.

13. gr.

Hámarksstyrkur til hvers býlis til byggingar safngryfja og haughúsa má nema samtals ..... kr. 1500.00
og til hlöðubygginga ..... — 500.00

Hámarksstyrkur á ári til jarðræktar fyrir hvert býli má nema allt að ..... kr. 800.00 101 23. júní

14. gr.

Enginn styrkur greiðist til jarðræktar á landi, sem ætla má, að tekið verði á næstu 20 árum eftir að verkið var unnið til lóða undir hús, fiskreita eða annars þess, sem er óviðkomandi jarðrækt.

15. gr.

Ábúendur þeirra jarðeigna ríkisins, sem ekki eiga kost á ábúð samkvæmt lögum nr. 8 1. febr. 1936, um erfðaábúð og óðalsrétt, mega vinna jarðarafgjaldið af sér með þeim jarðabótum, sem styrktar eru samkvæmt 9. gr., og reiknast þær þeim til afgjaldsgreiðslu helmingi hærra en nemur þeim styrk, er þeim ella bæri eftir 9. gr.

16. gr.

Nú vinnur ábúandi á jörð, sem er ríkiseign (þjóðjörð eða kirkjujörð) af sér jarðargjöld, sbr. 15. gr., og skal þá telja helming þeirrar upphæðar ár hvert, sem til afgjaldsgreiðslu fer, sem styrk veittan býlinu, ásamt þeim styrk, er ábúandi kann að njóta samkv. 9. og 11. gr., þar til komnar eru til býlisins samtals 5 þús. kr. Úr því fellur heimild ábúanda niður til að vinna af sér jarðargjöld.

17. gr.

Við fasteignamat skal meta, hvað mikið býli hefir aukizt að verðmæti fyrir styrk, greiddan býlinu samkv. II. kafla þessara laga. Skal sá hluti styrksins færður í sérstakan dálk í fasteignamatsbók sem fylgifé býlisins, og þó meðtalinn í matsverði þess samanlögðu. Telst fylgiféð sem vaxtalaust framlag ríkissjóðs til býlisins, og er óheimilt að selja eða veðsetja þann hluta fasteignarinnar, sem matsverði styrksins nemur.

Við sölu jarða skal seljandi leggja fram yfirlýsingu frá Búnaðarfélagi Íslands um, hve mikils styrks býlið hefir notið frá því er lög þessi öðluðust gildi, og skal sú verðaukning, er af styrknum leiðir, sbr. undanfarandi málsgr., tilgreind sérstaklega í kaupsamningi.

Seljist býli yfir fasteignamatsverð jarðareiganda, að viðbættu virðingarverði þeirra mannvirkja, er unnin hafa verið á jörðinni frá því er síðasta fasteignamat fór fram, skal verðhækkuninni skipt hlutfallslega eftir verðhæð þeirri, er seljandi á í eigninni, og því verðmæti samanlögðu, sem metið er, að stafi af styrk samkvæmt lögum þessum. Ber seljanda að greiða þann hluta verðhækkunarinnar, er af styrknum leiðir, til hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarsjóðs. Að því leyti sem söluverð jarðar er metið hækka af ástæðum, sem eru óviðkomandi þeim umbótum, er styrkur hefir verið greiddur til, skal sú verðhækkun undanþegin greiðslu til bæjar- eða sveitarsjóðs.

Nú selst jörð fyrir neðan fasteignamatsverð, að viðbættu matsverði um-

101 23. júní

bóta, er gerðar hafa verið frá því er síðasta fasteignamat fór fram, og lækkar þá fylgifé jarðarinnar hlutfallslega.

Að því leyti sem meta þarf við sölu jarða umbætur, er gerðar hafa verið eftir að fasteignamat fór síðast fram, og meta og úrskurða, af hverjum ástæðum verðhækkun stafar, skal slíkt mat framkvæmt af 3 mönnum. Dómkvaddur sýslumaður eða bæjarfógeti 2 þeirra, en hlutaðeigandi trúnaðarmaður Búnaðarfélags Íslands skal vera oddamaður. Skal matskostnaður ákveðinn í matinu og greiddur af seljanda.

III. KAFLI

Um félagsræktun.

18. gr.

Nú taka menn í félagi land til túnræktar eða garðyrkju og hafa gert samninga um eignarumráð eða leigunot á landinu, svo og samning sín á milli um aðstöðu hvers einstaks félagsmanns til ræktunarinnar, og ber þeim þá jarðræktarstyrkur samkvæmt því, er segir í 19. og 20. gr.

19. gr.

Félög, er samkvæmt samþykktum sínum eru að undirbúa land til stofnunar nýbýla eða samvinnubyggða, skulu njóta styrks fyrir hvern félagsmann samkv. ákvæðum 9. gr. Þegar byggt hefir verið yfir fólk og fénað á þessum löndum, fá félagsmenn viðbótarstyrk samkvæmt ákvæðum 11. gr.

20. gr.

Félög manna í kaupstöðum, kauptúnum eða sveitaþorpum, er taka nálægt land til ræktunar og hafa ákvæði í samþykktum sínum, er tryggja það, að hver félagsmaður geti fengið sinn hluta af ræktunarlandinu útskiptan til eigin nota, skulu njóta styrks fyrir hvern félagsmann samkvæmt 9. gr.

21. gr.

Jarðræktarfélög, sem ekki geta heyrt undir ákvæði 19. og 20. gr., skulu njóta styrks innan takmarka laga þessara, ef Búnaðarfélag Íslands mælir með, enda gerir það tillögur í því efni til landbúnaðarráðherra, en hann úrskurðar, hvort styrkur skuli veittur.

22. gr.

Skilyrði fyrir því, að jarðræktarfélög samkv. 19. og 20. gr. geti notið styrks, skulu jafnan vera þau, að félagið sendi Búnaðarfélagi Íslands staðfest eftirrit af samþykktum sínum og samningum þeim öllum, er getur um í upphafi þessa kafla. Getur Búnaðarfélag Íslands skipað fyrir um breytingar á samþykktum eða samningum, ef því þykir ástæða til, enda fellur styrkur niður, ef Búnaðarfélagi Íslands þykir ekki frá þeim gögnum gengið á fullnægjandi hátt.

23. gr.

Verði samningar ekki haldnir um notkun og skipting lands, svo að afnot þess verði með öðrum hætti en upphaflega var ætlað, t. d. að land komist á fárra manna hendur og ef einstakur maður hefir fengið það mikið af landi, að opinber styrkur, er til þess hefir gengið, nemur meiru en heimilt er, að einstaklingur njóti samkvæmt ákvæðum 12., 19. og 20. gr., skal hann endurgreiða ríkissjóði það af styrknum, sem umfram er, og er landið að veði fyrir skaðlausri greiðslu.

IV. KAFLI

Um verkfærakaupasjóð.

24. gr.

Tillag úr ríkissjóði til verkfærakaupasjóðs skal árlega nema kr. 80000.00, er skiptist milli hreppabúnaðarfélaga, að ⅔ hlutum eftir tölu jarðabótamanna og að ⅓ hluta eftir tölu félaga í búnaðarfélögunum.

Sú upphæð, sem hvert hreppabúnaðarfélag fær samkvæmt því, skal vera séreign þess.

25. gr.

Tilgangur sjóðsins er að létta undir með bændum, einstökum eða fleirum í félagi, svo og búnaðarfélögum, til að eignast eftirtaldar vélar og verkfæri:

1. Hestverkfæri til jarðyrkju og verkfæri vegna garðyrkju og kornræktar.
2. Heyvinnuvélar, svo sem sláttuvélar, rakstrarvélar og snúningsvélar.
3. Tóvinnuvélar til heimilisiðnaðar, svo sem handspunavélar, prjónavélar og vefstóla.
4. Dráttarvélar með tilheyrandi verkfærum, svo og minni skurðgröfur.

Styrkurinn nemi allt að helmingi af kaupverði þeirra verkfæra, er talin eru í 1. og 2. tölul. þessarar greinar, en allt að ⅓ af kaupverði vélanna eða verkfæranna, sem talin eru í 3. og 4. tölul., en aldrei skal þó styrkurinn fara yfir 400 kr. samtals til sama manns.

26. gr.

Styrkur til dráttarvéla og skurðgrafna veitist aðeins búnaðarfélögum, einu eða fleirum í félagi. Til þess að búnaðarfélög fái styrk til verkfærakaupa, þarf samþykki almenns fundar í hlutaðeigandi búnaðarfélagi eða félögum um kaupin, enda starfræki félagið áhöldin og selji þau ekki til einstakra manna eða félaga, nema með samþykki félagsfundar og Búnaðarfélags Íslands.

27. gr.

Umsóknir um styrk úr sjóðnum skal senda stjórn hlutaðeigandi búnaðarfélags, sem innfærir þær, ásamt áliti sínu, í gerðabók félagsins, og sendir þær svo, ásamt umsögn sinni, til Búnaðarfélags Íslands, sem fellir fullnaðarúrskurð um umsóknirnar og útvegar verkfærin.

101 23. júní

28. gr.

Nú er fé fyrir hendi í verkfærakaupasjóði, og er þá Búnaðarfélagi Íslands heimilt að lána þeim búnaðarfélögum, er þess hafa sérstaklega þörf, fé til verkfærakaupa. Upphæð lánsins má nema allt að tveggja síðustu ára tillagi til hlutaðeigandi búnaðarfélags úr sjóðnum. Lánin skulu að fullu endurgreidd á næstu tveim árum.

29. gr.

Reikningshald verkfærakaupasjóðs og innheimtu lána hans annast Búnaðarfélag Íslands, og lætur það hverju búnaðarfélagi árlega í té samrit af viðskiptum þess við sjóðinn. Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af endurskoðendum Búnaðarfélags Íslands.

V. KAFLI

Um vélasjóð.

30. gr.

Ríkið kaupi, starfræki og geri tilraunir með vélknúnar jarðræktarvélar og skurðgröfur, sem ætla má, að hæfi hérlendum staðháttum.

31. gr.

Ríkið greiði vélasjóði nú þegar 50000 krónur.

Skoðast þetta sem stofnfé sjóðsins, að viðbættum núverandi eignum hans.

32 gr.

Starfsemi sjóðsins skal vera tvískipt. Skal nokkru af stofnfé hans varið til útlána vegna vélakaupa í þágu landbúnaðarins. Setur landbúnaðarráðuneytið reglur um lánastarfsemi sjóðsins, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Því, sem ekki er varið til útlána af stofnfé sjóðsins, skal einungis varið til kaupa á vélum þeim, sem 30. gr. gerir ráð fyrir, og til starfrækslu þeirra, svo lengi sem tilraunir standa yfir.

33. gr.

Kaup á stórum skurðgröfum til tilrauna séu því aðeins gerð, að þörf sé á þeim til meiri háttar framræslu og þurrkunar.

Nú reynist skurðgrafa nothæf, og skal þá ríkissjóður kaupa hana af vélasjóði.

34. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal hafa umsjón og eftirlit með skurðgröfum ríkisins, en atvinnumálaráðuneytið setur reglur um starfrækslu þeirra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

Búnaðarfélag Íslands skal annast kaup á vélum og skurðgröfum fyrir vélasjóð og sjá um, að þær verði reyndar til hlítar.

35. gr.

Landþurrkunar- eða áveitufélag, sem stofnað er samkvæmt fyrirmælum vatnalaganna frá 1923, 4. og 8. kafla, hefir rétt til að fá eina eða fleiri af skurðgröfum ríkisins lánaðar, svo fljótt sem ástæður leyfa, enda hagi svo til, að hentugt sé að nota þar skurðgröfu.

Ríkið lánar skurðgröfurnar án endurgjalds, greiðir allan kostnað af flutningi þeirra milli vinnustaða og hefir umsjón með viðhaldi þeirra.

36. gr.

Af kostnaði þeim, er leiðir af starfrækslu skurðgrafnanna, þar með talið nauðsynlegt viðhald þeirra, varahlutir og vátrygging, greiðir ríkissjóður ⅓, ⅓ heimilast landþurrkunar- eða áveitufélögunum að útvega sér að láni, en ⅓ skulu landeigendur leggja fram sjálfir um leið og verkið er framkvæmt.

Verk þau, sem styrkt eru af ríkinu á þennan hátt, geta ekki notið styrks samkvæmt II. kafla þessara laga.

37. gr.

Allar aðrar vélar en þær, er 33. gr. getur, sem keyptar verða fyrir fé vélasjóðs og reynast nothæfar, skal félögum eða einstaklingum gefinn kostur á að eignast með sanngjörnu verði.

38. gr.

Búnaðarfélag Íslands hefir á hendi reikningshald vélasjóðs. Reikningar sjóðsins skulu endurskoðaðir af endurskoðendum Búnaðarfélags Íslands.

VI. KAFLI

Um búferlaflutning.

39. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal fela trúnaðarmönnum sínum að athuga og gefa skýrslur um þær jarðir, sem þeir telja, að séu í hættu fyrir jarðspjöllum, svo sem sandfoki, skriðufalli, jökulhlaupi eða landbroti o. s. frv.

Ennfremur skulu þeir gefa skýrslur um þær jarðir, sem liggja mjög illa við samgöngum eða eru sérlega óhægar til búrekstrar.

40. gr.

Nú þykir Búnaðarfélagi Íslands skýrslur trúnaðarmanna bera það með sér, að jarðir séu sérstaklega athugunarverðar sem framtíðarbýli, og skal það þá fela einhverjum starfsmanni sínum, ásamt trúnaðarmanni hlutaðeigandi búnaðarsambands og formanni búnaðarfélags hlutaðeigandi hrepps, að rannsaka ýtarlega ásigkomulag umræddra jarða og allt það, er þeir telja að máli skipti, eftir nánari fyrirmælum Búnaðarfélags Íslands.

Skýrslur nefndarinnar skal senda hlutaðeigandi hreppsnefnd til umsagnar.

101 41. gr.

23. júní Telji Búnaðarfélag Íslands, að loknum þessum rannsóknum og að fengnu áliti hlutaðeigandi hreppsnefndar, að jörð eða býli geti ekki talizt byggileg til frambúðar, skal það leggja málið fyrir landbúnaðarráðherra, sem ákveður, hvort veita skuli framvegis styrk samkv. II. kafla laga þessara til umbóta á jörðinni.

42. gr.

Þegar ábúandi þeirrar jarðar, sem svipt hefir verið jarðabótastyrk (sbr. 41. gr.), flytur burt á aðra jörð eða stofnar nýbýli og jörðin leggst í eyði, skal greiða honum úr ríkissjóði helming þess verðmunar, sem reynist á söluverði og fasteignamatsverði húsa þeirra, er hann átti á jörðinni. Vilji hann reisa nýbýli, skal ennfremur gefa honum kost á nægilegu landi, er byggt verði samkv. lögum nr. 8 1. febrúar 1936, um erfðaábúð og óðalsrétt, en landið skal hann hafa afgjaldslaust til lífstíðar.

VI. KAFLI

Um erfðaleigulönd.

43. gr.

Bæjarstjórnir í kaupstöðum og hreppsnefndir í kauptúnum skulu, áður en eitt ár er liðið frá því að lög þessi öðlast gildi, láta fara fram endurskoðun á leigumála allra ræktunarlóða, sem leigðar hafa verið á erfðaleigu innan takmarka umdæmisins. Skulu þeir færðir til samræmis við ákvæði laga þessara, eftir því sem við verður komið, samkvæmt reglum, er Búnaðarfélag Íslands setur.

44. gr.

Búnaðarfélag Íslands getur falið bæjarstjórnum í kaupstöðum og hreppsnefndum í kauptúnum að gefa skýrslur um land það, sem að áliti þeirra liggur bezt við til ræktunar innan takmarka kaupstaðarins eða kauptúnsins, en þó eigi, ef líkur eru til, að á því þurfi að halda til byggingarlóða eða annara framkvæmda en ræktunar. Þegar þjóðjörð eða kirkjujörð liggur að landi kaupstaðar eða kauptúns, ná þessi ákvæði einnig til hennar. Skýrslum þessum skulu fylgja þær upplýsingar, sem Búnaðarfélag Íslands tiltekur.

45. gr.

Að fengnum skýrslum þeim, er um getur í 44. gr., gerir Búnaðarfélag Íslands, eins fljótt og verða má, uppdrátt af landinu og tillögur um skipulag til ræktunar og hagnýtingar þess.

Afrit af uppdrætti með tillögum um lagning vegakerfis, vatnsæða og skiptingu landsins, svo og tillögur um fyrirkomulag ræktunar og hagnýtingar þess, sendir Búnaðarfélag Íslands bæjarstjórn eða hreppsnefnd.

46. gr.

Nú er land, sem hæft er til ræktunar, í námunda við kaupstað, kauptún eða þorp, og íbúana skortir land til afnota. Skal þá hlutaðeigandi bæjarstjórn eða hreppsnefnd hlutast til um að fá landið. Nú takast samningar ekki um kaup eða leigu á landinu, og er þá bæjarstjórn eða hreppsnefnd heimilt að taka landið leigu- eða eignarnámi, ef Búnaðarfélag Íslands mælir með því. Fer um framkvæmd þess samkvæmt lögum nr. 61 14. nóv. 1917, um framkvæmd eignarnáms.

47. gr.

Heimild sú til eignarnáms, sem gefin er í 46. gr., nær ekki til þess lands, sem eigandi hefir tekið til ræktunar, né þess lands, sem eigandi hefir léð öðrum til ræktunar eða notar sjálfur á annan hátt, ef það telst þeim eða honum nauðsynlegt til bjargræðis. Sama gildir um land, sem fornminjar eru á, eða sérstök náttúruprýði, sem skylt er að vernda.

48. gr.

Lönd, sem tekin eru til ræktunar samkvæmt 46. gr., skulu jafnan leigð á erfðaleigu, og skal árgjaldið vera 3% af verðmæti landsins, samkv. fasteignamati, að viðbættu virðingarverði þeirra umbóta, er gerðar hafa verið af leigusala á landinu eftir að fasteignamat fór fram.

49. gr.

Réttur til erfðaleiguábúðar á löndum þessum erfist samkvæmt lögum nr. 8 1. febr. 1936, III. kafla 24. gr., um erfðaábúð og óðalsrétt.

50. gr.

Um erfðaleigulönd skal jafnan gerður skriflegur samningur, og er leigutaka skylt að láta þinglýsa honum á sinn kostnað.

Í erfðaleigusamningi skulu meðal annars felast þessi ákvæði:

1. Stærð og lega erfðaleigulands, enda fylgi samningnum uppdráttur af landinu.
2. Á hve löngum tíma landið skuli fullræktað. Hvernig mannvirkjum skuli við haldið og hverjum vítum vanefndir varða.
3. Hvert sé frumverð landsins samkvæmt 43. gr., þegar landið er leigt.
4. Ákvæði um kaup samkv. 51. gr.

51. gr.

Hvenær sem ríkið telur þörf fyrir erfðaleiguland, til notkunar undir opinber mannvirki ríkis, hrepps- eða bæjarfélags, svo og til sérstaks atvinnurekstrar, er leigutaka skylt að láta af hendi erfðaleigurétt sinn, að nokkru eða öllu leyti. Fyrir leiguréttindi leiguhafa, ræktun og önnur mannvirki skal greiða honum eftir mati, nema öðruvísi semji. Opinber styrkur, sem greiddur hefir verið til mannvirkjanna samkv. II. kafla laga þessara, skal dreginn frá söluverðinu.

101 23. júní

Nú krefst ríkið meira af landinu en ¼ hluta þess, og getur þá leigutaki krafizt, að landið verði allt tekið, með þeim mannvirkjum, sem á því eru, eftir mati.

52. gr.

Með þeim takmörkunum, sem felast í 51. gr., getur leigutaki selt rétt sinn og veðsett. Þó má hann aldrei veðbinda það fyrir hærri fjárhæðum en sem nemur verðmæti þeirra mannvirkja, er hann á á landinu, að frádregnum opinberum styrk.

53. gr.

Land, sem tekið er til ræktunar eftir fyrirmælum þessa kafla, skal leigutaki rækta á eigi lengri tíma en 10 árum, enda sé minnst tíundi hluti þess ræktaður á ári hverju. Að öðrum kosti fellur landið aftur til eiganda, án þess að nokkuð sé greitt fyrir það, sem unnið kann að hafa verið að ræktun þess.

54. gr.

Erfðaleigulönd þessi má einungis nota til jarðræktar, að undanskildu svæði, sem þarf til íbúðarhúss, útihúsa og peningshúsa leigutaka.

55. gr.

Nánari reglur um erfðaleigulönd skal setja með sérstakri reglugerð, er landbúnaðarráðherra gefur út, að fengnum tillögum frá Búnaðarfélagi Íslands.

VIII. KAFLI

Almenn ákvæði.

56. gr.

Sá, er segir trúnaðarmanni eða Búnaðarfélagi Íslands vísvitandi rangt til um framkvæmdir og gerð þeirra mannvirkja, er styrks eiga að njóta samkv. II. og III. kafla, eða brýtur að öðru leyti ákvæði þessara laga í einhverju því, er verulegu máli skiptir, skal sæta sektum frá 10—500 krónum, og ef það er gert í eiginhagsmunaskyni, má þyngja refsinguna um helming.

Brjóti trúnaðarmaður eða annar starfsmaður Búnaðarfélags Íslands þær fyrirskipanir, er honum eru settar í erindisbréfi, eða fari ekki eftir fyrirmælum laga þessara eða reglugerðar, skal hann sæta sömu refsingu, er að ofan getur, nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum. Með mál út af brotum á þessari grein skal farið sem almenn lögreglumál.

57. gr.

Landbúnaðarráðherra gefur út reglugerð, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands, um nánari fyrirmæli um framkvæmd laga þessara.

58. gr. 101

Lög þessi öðlast þegar gildi, og eru jafnframt úr gildi numin lög nr. 43 23. júní 1923 (jarðræktarlög), lög nr. 40 7. maí 1928, um breyting á þeim lögum, lög nr. 52 19. maí 1930, lög nr. 75 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum, og lög nr. 77 8. apríl 1935. Sömuleiðis falla úr gildi lög nr. 35 12. maí 1930, um skurðgröfur ríkisins, svo og önnur þau lagafyrirmæli, er koma í bága við lög þessi. 23. júní

Ákvæði til bráðabirgða.

Þegar lög þessi hafa öðlazt staðfestingu, skal landbúnaðarráðherra hlutast til um, að stjórn Búnaðarfélags Íslands kveðji búnaðarþing til aukafundar, til ákvörðunar um þær skipulagsbreytingar, er lög þessi gefa tilefni til. Að fengnu samþykki búnaðarþings á þeim breytingum, er lög þessi valda, skal Búnaðarfélag Íslands, með samþykki landbúnaðarráðherra, ákveða, hvenær kosningar til búnaðarþings fara fram, og skal þeim í síðasta lagi lokið fyrir næstkomandi áramót.

Ákvæði a- og b-liðs 11. gr., svo og ákvæðin um heildarhámarksstyrk, koma fyrst til framkvæmda við útborgun jarðræktarstyrks árið 1938.

Ennfremur koma ákvæði 17. gr. fyrst til framkvæmda eftir að fasteignamat 1940 hefir öðlazt gildi, og ná aðeins til þess jarðræktarstyrks, er greiddur hefir verið frá gildistöku þessara laga.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

102
23. júní

LÖG

um landssmiðju.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ríkisstjórnin lætur starfrækja smiðju, er fæst við viðgerðir skipa, smíði mótora og annara véla, og aðra smíði, og nefnist hún landssmiðja.

2. gr.

Landssmiðjan annast allskonar smíði fyrir einstaklinga og félög, er þess kunna að óska, og auk þess annast hún alla smíði, sem hún getur tekið að sér, fyrir þá starfrækslu, er ríkið hefir með höndum, og þær stofnanir, sem eru ríkiseign, svo sem skipaútgerð, skóla, sjúkrahús, vita- og vegamálaskrifstofur, landssíma og ríkisútvarp, enda séu vinnubrögð og verðlag, að dómi ríkisstjórnarinnar, ekki óhagstæðari en annarsstaðar innanlands, og getur ráðherra látið sanna með útboði, að svo sé, þegar um meiri háttar verk er að ræða. Ríkisstjórnin getur mælt fyrir um, að stofnanir, sem styrktar eru með fé úr ríkissjóði, skuli skipta við landssmiðjuna um smíði þá, er þær þurfa að láta gera innanlands, enda sé um sambærilegt verð og vinnubrögð við aðrar samskonar smiðjur að ræða, eins og áður segir.

Landssmiðjunni er heimilt að verja árlega af ágóða sínum nokkrum hluta, er ríkisstjórnin ákveður, til þess að vinna að smíðum, er íslenzkir hugvitsmenn hafa gert uppdrætti að. Þó skal jafnan leitað umsagnar kunnáttumanna, er ríkisstjórnin tilnefnir, um væntanlega nytsemi nýsmíðinnar, áður en hún er ákveðin.

3. gr.

Ríkisstjórnin afhendir landssmiðjunni lóð undir nauðsynleg mannvirki, og sé þess gætt, að bæta megi við byggingar eftir því, sem starfssvið smiðjunnar stækkar. Skal landssmiðjan hafa hverskonar umráðarétt yfir lóðinni. Ennfremur skal ríkisstjórninni heimilt að ábyrgjast lán, er landssmiðjan tekur til bygginga og vélakaupa, allt að 100000 krónum. Jafnskjótt og lóðin hefir verið afhent, skal landssmiðjunni heimilt að hefja smíði þeirra verkstæða, er henni eru nauðsynlegust, að því leyti, sem fé hrekkur til, og skal ríkisstjórnin gæta þess, að mannvirki þessi séu í samræmi við heildaruppdrátt, er hún fellst á, af þeim

byggingum, sem ætla má, að reistar verði á lóðinni vegna starfrækslu landssmiðjunnar. 102 23. júní

4. gr.

Nú er lagt fé til landssmiðjunnar í fjárlögum, og skal þá litið á það sem lánsfé, er landssmiðjunni sé skylt að endurgreiða, enda verði samningur gerður milli landssmiðjunnar og ríkisstjórnarinnar um lánskjör og endurgreiðslu áður en fé sé afhent.

5. gr.

Ríkisstjórnin ræður forstjóra fyrir landssmiðjuna, og skal það vera maður vel að sér um vélfræði og um smíði. Forstjóri annast stjórn fyrirtækisins í samráði við ráð það, sem samkv. lögum nr. 31 9. jan. 1935, um eftirlit með opinberum rekstri, hefir eftirlit með landssmiðjunni. Ríkisstjórnin ákveður laun forstjóra og annara fastra starfsmanna landssmiðjunnar, þar til þau verða ákveðin í launalögum. Forstjóri ræður aðra starfsmenn til landssmiðjunnar.

6. gr.

Nú verður ágóði af starfsemi landssmiðjunnar, og skal þá leggja hann í stofnsjóð fyrirtækisins, eftir að lagt hefir verið til hliðar fyrir fyrningu og í varasjóði, svo sem fyrir er mælt í reglugerð, er ríkisstjórnin setur, endurgreidd lán þau, sem fyrirtækið kann að hafa tekið, eða fé lagt til hliðar til endurgreiðslu þeirra.

7. gr.

Landssmiðjan greiðir eigi útsvar til bæjar eða sveitar, en greiða skal hún til bæjar eða sveitar eftir reglum þeim, sem mælt er fyrir um í lögum nr. 47 4. júní 1924, um aukaútsvör ríkisstofnana.

Landssmiðjan greiðir tekjuskatt til ríkisins eins og væri hér um einkafyrirtæki að ræða.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

103
23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 40 19. júní 1933, um breyting á lögum nr. 23 15. júní 1926, um bæjargjöld í Vestmannaeyjum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

2. gr. í lögum nr. 40 19. júní 1933 orðist svo:
Lög þessi skulu gilda til ársloka 1937.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

104
23. júní

LÖG

um atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Inngangur og orðaskýringar.

1. gr.

Hverjum íslenzkum ríkisborgara, sem fullnægir þeim skilyrðum, sem sett eru í lögum þessum, er heimilt að leita sér atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum.

Sama gildir um þá erlenda ríkisborgara, sem jafnrétti hafa við íslenzka ríkisborgara að lögum. **104** 23. júní

2. gr.

a. *Skip* merkir í lögum þessum hvert það far, sem er 6 rúmlestir eða stærra og skráð er á skipaskrár, án tillits til þess, hvort það gengur fyrir seglum eða vél eða hvorutveggja.

b. *Rúmlest* er brúttó-rúmlest = 100 teningsfet ensk = 2,83 teningsmetrar.

c. *Mánuður* er 30 nátta mánuður, eins og ákveðið er með sjómannalögum, nr. 41 19. maí 1930, um kaupgreiðslur á sjó.

d. *Flutningaskip* merkir skip, eigi yfir 75 rúmlestir að stærð, sem notað er til fólks- og vöruflutninga innanlands, enda þótt það sé skrásett sem fiskiskip og notað til fiskveiða einhvern tíma ársins, sé það meiri hluta ársins við aðrar siglingar en fiskveiðar. Meðan slíkt skip stundar veiðar, gilda um það sömu ákvæði og um önnur fiskiskip af sömu stærð.

e. *Fiskiskip* merkir hvert það skip, sem skrásett er sem fiskiskip, án tillits til stærðar, og notað er mestan hluta ársins til veiða, þótt það sé jafnframt notað til flutninga til útlanda á eigin afla eða keyptum afla.

f. *Verzlunarskip* merkir hvert það skip, sem skrásett er sem verzlunarskip, án tillits til stærðar, og siglir með varning frá landinu og til þess og milli hafna innanlands eða flytur farþega eða hvorttveggja.

g. *Innanlandssigling* er sigling og fiskveiðar við strendur Íslands og á hafinu kringum landið allt að 60 sjómílur frá sjálfu landinu.

h. *Utanlandssigling* er hver sú ferð, sem farin er til annara landa eða til fiskimiða annara landa, þótt hafna sé ekki leitað.

i. *Fullgildur háseti* á verzlunarskipi eða varðskipi er sá einn, er sannar með sjóferðabók,

að hann hafi siglt sem skipsdrengur, óvaningur eða viðvaningur á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 36 mánuði samtals, þó þar af eigi skemur en 12 mánuði sem viðvaningur og eigi lengur en 6 mánuði sem skipsdrengur,

eða að hann hafi siglt sem háseti á skipi yfir 60 rúmlestir í 30 mánuði og sem viðvaningur á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 12 mánuði.

Siglingatími sem timburmaður eða bátsmaður telst jafngildur siglingatíma sem fullgildur háseti.

j. Á meðan engar sérstakar reglur eru til hér á landi um útreikning *hestafla* eimvéla eða mótora í skipum, skal við framkvæmd þessara laga fara eftir framleiddum (indiceret) hestöflum, skammstafað f. h. ö., þegar um eimvélar er að ræða, en virkum (effectiv) hestöflum, skammstafað v. h. ö., þegar um mótor er að ræða, og skal reiknað með mesta hestaflafjölda, sem vélin getur haft, miðað við 4 klukkustunda siglingu.

Verði reglur settar hér á landi um útreikning hestafla í skipum, skal fara eftir þeim.

104 23. júní

k. *Siglingar innan fjarða eða flóa* ber að skilja sem siglingar með skipum, sem eru staðbundin við ákveðna firði eða flóa og eigi er ætlað að fara út fyrir þau takmörk.

l. *Vélavörður* nefnist sá, sem hefir rétt til þess að gæta véla, sem eigi hafa yfir 15 hestöfl, en *vélstjóri* nefnist hver sá, sem rétt hefir til að stjórna aflvél samkvæmt lögum þessum.

3. gr.

a. Próf þau og siglingatími, sem krafizt er í lögum þessum til þess að öðlast skírteini, eru hið lægsta, sem þarf í hverju einstöku tilfelli. Æðra próf í sömu greinum gildir einnig fyrir þau skírteini, sem lægra próf þarf til að öðlast.

Ráðherra sá, sem fer með kennslumál, setur reglugerð um það, hvernig kennslu skipstjórnarmanna og vélamanna skuli hagað, svo og um inntökuskilyrði í skóla fyrir þá, próf og skilyrði þau, sem sett eru fyrir prófum.

b. Siglingatími vélamanna telst sá tími, sem maðurinn er lögskráður á skip og vinnur við það, að meðtöldum lögskráningardegi og afskráningardegi. Siglingatími stýrimanna og háseta telst aðeins sá tími, sem þeir eru skráðir á skip, sem er í förum. Sé skipi lagt upp án þess að afskráning fari fram, skal geta þess í sjóferðabók, og má þá telja til siglingatíma stýrimanna og háseta allt að ⅕ hluta þess tíma, sem skipið hefir legið um kyrrt. Siglingatíma skal sanna með sjóferðabók, innlendri eða útlendri.

Til siglingatíma háseta getur aldrei talizt sá tími, sem hann er skráður á fiskiskip, en vinnur í landi að verkun afla eða veiðarfæra.

II. KAFLI

Skipstjórnarmenn á fiskiskipum og flutningaskipum.

4. gr.

Rétt til að vera formaður í innanlandssiglingum á íslenzku skipi 6—15 rúmlesta að stærð, sem ætlazt er til, að komi daglega að landi, hefir sá einn, sem leggur fram vottorð frá siglingafróðum manni, tilnefndum af lögreglustjóra til 5 ára í senn, eftir tillögum skólastjóra stýrimannaskólans í Reykjavík, um að hann:

a. þekki á áttavita,
b. kunni alþjóðareglur til að forðast ásiglingu og þekki neyðarbendingar og kunni að nota þær,
c. kunni að setja stefnur og miðanir á sjókort eftir seguláttum,
d. kunni að nota vegmæli og handlóð í sambandi við sjókort,
e. hafi þekkingu á vitakerfi landsins og björgunarstöðvum og kunni að nota algengustu björgunartæki,
f. kunni að finna, hvenær flóð verður og fjara,

g. þekki reglur um lífgun drukknaðra manna,
h. sanni með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn,
i. sé 18 ára að aldri,
j. sanni með sjóferðabók eða vottorðum, að hann hafi verið háseti eftir 15 ára aldur á skipi yfir 6 rúmlestir í 18 mánuði.

Hinir siglingafróðu menn, sem um getur í upphafi þessarar greinar, skulu skipaðir fyrir takmörkuð svæði, sem atvinnumálaráðuneytið tiltekur.

Gegn slíku vottorði gefur lögreglustjóri út skírteini, sem veitir rétt til formennsku á skipi 6—15 rúmlestir að stærð.

5. gr.

Rétt til að vera skipstjóri í innanlandssiglingum á skipi yfir 15 rúmlestir, en eigi yfir 75 rúmlestir að stærð, hefir sá einn, er fengið hefir hið minna skipstjóraskírteini á fiskiskipi.

6. gr.

Sá einn getur fengið hið minna skipstjóraskírteini á fiskiskipi, sem:
a. staðizt hefir hið minna fiskimannapróf,
b. hefir verið stýrimaður á skipi yfir 15 rúmlestir í 12 mánuði.
c. er lögráður,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði. að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

Nú er skipið flutningaskip 30 rúmlestir eða stærra, og komi þá í stað áðurgreinds siglingatíma 12 mánaða stýrimannstími á verzlunar- eða flutningaskipi yfir 30 rúmlestir, eða auk áðurgreinds siglingatíma, sé hann allur á fiskiskipum, komi 6 mánaða stýrimannstími á verzlunar- eða flutningaskipi yfir 30 rúmlestir.

Geta skal þess á skírteinum þeim, sem gefin eru út samkvæmt þessari grein, hvort skírteinið gildir fyrir fiskiskip.

7. gr.

Rétt til að vera stýrimaður í innanlandssiglingum á íslenzku skipi yfir 15, en eigi yfir 75 rúmlestir að stærð, hefir sá einn, er fengið hefir hið minna stýrimannsskírteini á fiskiskipi.

8. gr.

Sá einn getur fengið hið minna stýrimannsskírteini á fiskiskipi, sem:
a. hefir staðizt hið minna fiskimannapróf,
b. hefir verið háseti eftir 16 ára aldur í 36 mánuði á skipi yfir 15 rúmlestir, eða verið formaður á skipi yfir 10 rúmlestir í 12 mánuði, og auk þess háseti eftir 16 ára aldur á skipi yfir 15 rúmlestir í 12 mánuði.
c. er lögráður,

104 d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
23. júní e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

Til þess að öðlast stýrimannsskírteini á flutningaskipi komi auk siglingatíma þess, er getur í stafl. b., 6 mánaða siglingatími sem háseti á verzlunar- eða flutningaskipi yfir 30 rúmlestir.

Geta skal þess á skírteinum þeim, sem gefin eru út samkv. þessari grein, hvort skírteinið gildir fyrir fiskiskip og flutningaskip eða fyrir fiskiskip eingöngu.

9. gr.

Rétt til að vera skipstjóri í utan- og innanlandssiglingum á íslenzku fiskiskipi af hverri stærð sem er hefir sá einn, er fengið hefir hið meira skipstjóraskírteini á fiskiskipi.

10. gr.

Sá einn getur fengið hið meira skipstjóraskírteini á fiskiskipi, sem:

a. staðizt hefir hið meira fiskimannapróf við stýrimannaskólann í Reykjavík,
b. hefir verið 18 mánuði einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á skipi yfir 75 rúmlestir,
eða: hefir verið 12 mánuði einn stýrimaður eða yfirstýrimaður og 12 mánuði undirstýrimaður á skipi yfir 75 rúmlestir,
eða: hefir verið einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á skipi yfir 75 rúmlestir í 12 mánuði og skipstjóri á skipi yfir 30 rúmlestir í 6 mánuði,
eða: hefir verið einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á skipi yfir 75 rúmlestir í 6 mánuði og skipstjóri á skipi yfir 30 rúmlestir í 12 mánuði.
c. er lögráður,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

11. gr.

Rétt til að vera stýrimaður í utan- og innanlandssiglingum á fiskiskipi af hverri stærð sem er hefir sá einn, er fengið hefir hið meira stýrimannsskírteini á fiskiskipi.

12. gr.

Sá einn getur fengið hið meira stýrimannsskírteini á fiskiskipi, sem:

a. staðizt hefir hið meira fiskimannapróf við stýrimannaskólann í Reykjavík,
b. hefir verið 36 mánuði háseti á skipi eftir 16 ára aldur og af þeim tíma verið að minnsta kosti 18 mánuði háseti á fiskiskipi yfir 75 rúmlestir,
eða: hefir verið 12 mánuði skipstjóri á skipi yfir 15 rúmlestir og 12 mánuði háseti á fiskiskipi yfir 75 rúmlestir,
eða: hefir verið 12 mánuði stýrimaður á skipi yfir 30 rúmlestir og auk þess 12 mánuði háseti á fiskiskipi yfir 75 rúmlestir,

c. er lögráður, **104**
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, 23. júní
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

III. KAFLI

Skipstjórnarmenn á verzlunarskipum og varðskipum ríkisins.

13. gr.

Rétt til að vera skipstjóri í innanlandssiglingum á íslenzku verzlunarskipi eigi yfir 400 rúmlestir að stærð hefir sá einn, sem fengið hefir hið minna skipstjóraskírteini á verzlunarskipi.

14. gr.

Sá einn getur fengið hið minna skipstjóraskírteini á verzlunarskipi, sem auk þess að fullnægja skilyrðum 10. greinar þessara laga, stafl. a, c, d og e:

hefir verið stýrimaður á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 18 mánuði, og þar af 12 mánuði einn stýrimaður eða yfirstýrimaður,

eða: hefir verið einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 12 mánuði og stýrimaður á fiskiskipi yfir 100 rúmlestir í 12 mánuði,

eða: hefir verið einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 6 mánuði, og auk þess einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á fiskiskipi yfir 100 rúmlestir eða á flutningaskipi í 18 mánuði,

eða: hefir verið einn stýrimaður eða yfirstýrimaður á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 6 mánuði og auk þess skipstjóri á fiskiskipi yfir 60 rúmlestir í 18 mánuði eða á flutningaskipi í 12 mánuði.

15. gr.

Rétt til að vera stýrimaður í innanlandssiglingum á íslenzku verzlunarskipi eigi yfir 400 rúmlestir að stærð hefir sá einn, sem fengið hefir hið minna stýrimannsskírteini á verzlunarskipi.

16. gr.

Sá einn getur fengið hið minna stýrimannsskírteini á verzlunarskipi, sem auk þess að fullnægja skilyrðum 12. gr. þessara laga, stafl. a, c, d, og e:

hefir verið háseti eftir 16 ára aldur í 48 mánuði á skipi yfir 100 rúmlestir, og þar af 12 mánuði fullgildur háseti á verzlunarskipi eða varðskipi,

eða: hefir verið 12 mánuði skipstjóri á skipi yfir 15 rúmlestir og auk þess fullgildur háseti í 6 mánuði eða viðvaningur í 12 mánuði á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir,

eða: hefir verið 12 mánuði stýrimaður á skipi yfir 60 rúmlestir og auk þess fullgildur háseti á verzlunarskipi eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 6 mán-

104 23. júní

uði eða viðvaningur á slíku skipi í 12 mánuði. Ofangreindur stýrimannstími þarf þó eigi að vera nema 8 mánuðir, sé hann á flutningaskipi.

17. gr.

Rétt til að vera skipstjóri í innan- eða utanlandssiglingum á íslenzku verzlunarskipi af hvaða stærð sem er hefir sá einn, er fengið hefir hið meira skipstjóraskírteini á verzlunarskipi.

18. gr.

Sá einn getur fengið hið meira skipstjóraskírteini á verzlunarskipi, sem:

a. hefir staðizt farmannapróf við stýrimannaskólann í Reykjavík,
b. hefir verið stýrimaður í 36 mánuði á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir og af þeim tíma 12 mánuði yfirstýrimaður.
eða: hefir verið stýrimaður í 36 mánuði á verzlunarskipi yfir 100 rúmlestir og af þeim tíma 24 mánuði sem einn stýrimaður eða yfirstýrimaður og auk þess yfirstýrimaður í 12 mánuði á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir,
eða: hefir verið skipstjóri í 18 mánuði á verzlunarskipi yfir 100 rúmlestir og 12 mánuði yfirstýrimaður á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir,
eða: hefir verið skipstjóri í 24 mánuði á fiskiskipi yfir 100 rúmlestir og auk þess stýrimaður á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir í 18 mánuði, og af þeim tíma 12 mánuði yfirstýrimaður,
c. er 25 ára að aldri,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

Til þess að vera skipstjóri í utanlandssiglingum á verzlunarskipi af ótakmarkaðri stærð skal hlutaðeigandi sanna með sjóferðabók, að hann hafi siglt sem yfirstýrimaður á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir í 12 mánuði í utanlandssiglingum.

Geta skal þess á skírteini, sem gefið er út samkv. þessari grein, hvort það gildir fyrir utan- eða innanlandssiglingar eða fyrir hvorttveggja.

19. gr.

Rétt til að vera stýrimaður í utan- og innanlandssiglingum á íslenzku verzlunarskipi eða varðskipi af hverri stærð sem er hefir sá einn, er fengið hefir hið meira stýrimannsskírteini á verzlunarskipi.

20. gr.

Sá einn getur fengið hið meira stýrimannsskírteini á verzlunarskipi, sem:

a. hefir staðizt farmannapróf við stýrimannaskólann í Reykjavík,
b. hefir verið háseti eftir 16 ára aldur á verzlunar- eða varðskipi yfir 100 rúmlestir í 48 mánuði, og af þeim tíma 12 mánuði sem fullgildur háseti, timburmaður eða bátsmaður í utanlandssiglingum,
eða: hefir verið háseti eftir 16 ára aldur á verzlunar- eða varðskipi yfir 100

rúmlestir í 24 mánuði, og af þeim tíma 12 mánuði sem fullgildur háseti, bátsmaður eða timburmaður í utanlandssiglingum, og auk þess háseti á fiskiskipi yfir 60 rúmlestir í 24 mánuði, 104 23. júní

c. er lögráður,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn.

21. gr.

Rétt til að vera skipstjóri á varðskipum ríkisins allt að 100 rúmlestir hefir sá einn, er:

a. fullnægir skilyrðum þeim, er sett kunna að verða um próf,
b. hefir siglt sem stýrimaður á varðskipum í 24 mánuði og þar af eigi skemur en 12 mánuði sem einn stýrimaður eða yfirstýrimaður,
c. er lögráður,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

22. gr.

Rétt til að vera skipstjóri á varðskipum ríkisins yfir 100 rúmlestir hefir sá einn, er:

a. fullnægir skilyrðum þeim, er sett kunna að verða um próf,
b. hefir siglt sem stýrimaður á varðskipum í 36 mánuði og þar af eigi skemur en 12 mánuði sem yfirstýrimaður á varðskipi yfir 100 rúmlestir,
eða: hefir siglt sem skipstjóri á varðskipi allt að 100 rúmlestir í 6 mánuði og sem yfirstýrimaður á varðskipi yfir 100 rúmlestir í 6 mánuði,
c. er 25 ára að aldri,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að sjón hans og heyrn sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjórnarmenn.

23. gr.

Sá, er öðlazt hefir réttindi sem skipstjóri á varðskipum ríkisins yfir 100 rúmlestir, á rétt á að vera skipstjóri í utan- og innanlandssiglingum á íslenzku verzlunarskipi af ótakmarkaðri stærð, en þó því aðeins í utanlandssiglingum, að hann hafi siglt í 12 mánuði sem stýrimaður í utanlandssiglingum á verzlunarskipi yfir 400 rúmlestir.

Hinsvegar getur sá, er fengið hefir hið meira skipstjóraskírteini á verzlunarskipi, öðlazt réttindi til þess að vera skipstjóri á varðskipum ríkisins, ef hann hefir siglt í 12 mánuði sem stýrimaður á varðskipi yfir 100 rúmlestir og fullnægir að öðru leyti þeim skilyrðum, sem sett kunna að verða fyrir því að vera skipstjóri á varðskipum ríkisins.

104
23. júní

IV. KAFLI
Vélamenn á eimskipum.

24. gr.

Sá einn hefir rétt til þess að vera undirvélstjóri á eimskipi með 300 hestafla vél eða minni, sem hefir öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 25. gr.

25. gr.

Sá einn getur öðlazt undirvélstjóraskírteini á eimskipi með 300 hestafla vél eða minni, sem:

a. hefir staðizt hið minna vélstjórapróf við vélstjóraskólann í Reykjavík,
b. hefir verið kyndari á eimskipi í 12 mánuði,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

26. gr.

Sá einn hefir rétt til þess að vera yfirvélstjóri á eimskipi með 300 hestafla vél eða minni, sem hefir öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 27. gr.

27. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á eimskipi með 300 hestafla vél eða minni, sem eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 25 gr.:

a. hefir siglt sem undirvélstjóri á eimskipi í 24 mánuði,
b. hefir lokið smíðaprófi fyrir vélstjóra,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. er lögráður,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

28. gr.

Sá einn hefir rétt til þess að vera undirvélstjóri á eimskipi með meira en 300, en ekki yfir 800 hestafla vél, eða aðstoðarvélstjóri á eimskipi með yfir 800 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 29. gr.

29. gr.

Sá einn getur öðlazt undirvélstjóraskírteini á eimskipi með meira en 300, en ekki yfir 800 hestafla vél, eða aðstoðarvélstjóraskírteini á eimskipi með meira en 800 hestafla vél, sem:

a. hefir staðizt hið meira vélstjórapróf við vélskólann í Reykjavík,
b. hefir verið kyndari á eimskipi í 12 mánuði,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

30. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera yfirvélstjóri á eimskipi með meira en 300, en ekki yfir 800 hestafla vél, eða undirvélstjóri á eimskipi með meira en 800 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 31. gr.

31. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á eimskipi með meira en 300, en ekki yfir 800 hestafla vél, eða undirvélstjóraskírteini á eimskipi með meira en 800 hestafla vél, sem eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 29. gr.:

a. hefir siglt sem undirvélstjóri á eimskipi með yfir 300 hestafla vél í 24 mánuði, eða sem aðstoðarvélstjóri á eimskipi með meira en 800 hestafla vél í 36 mánuði, þó aldrei minna en 12 mánuði undirvélstjóri á eimskipi með meira en 300 hestafla vél, ef um yfirvélstjóraskírteini er að ræða,
b. hefir lokið smíðaprófi fyrir vélstjóra,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. er lögráður,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

32. gr.

Sá einn hefir rétt til þess að vera yfirvélstjóri á eimskipi með yfir 800 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 33. gr.

33. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á eimskipi með yfir 800 hestafla vél, sem:

a. hefir eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 31. gr., siglt sem undirvélstjóri á eimskipi með yfir 800 hestafla vél í 24 mánuði, þar af sem 2. vélstjóri í 12 mánuði, eða sem yfirvélstjóri á eimskipi með yfir 300 hestafla vél í 12 mánuði og 2. vélstjóri á eimskipi með yfir 800 hestafla vél í 12 mánuði,
b. hefir staðizt próf í rafmagnsfræði fyrir vélstjóra við vélstjóraskólann í Reykjavík,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. er 25 ára að aldri,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

Þeim, sem tekið höfðu hið meira vélstjórapróf við vélstjóraskólann í Reykjavík, áður en rafmagnsdeildin var sett við hann, og komnir eru í starf á skipi í sérfræðigrein sinni áður en lög þessi öðlast gildi, veitir próf þeirra sömu réttindi og hið mesta vélstjórapróf samkvæmt lögum þessum, að rafmagnsfræði meðtalinni.

104
23. júní

V. KAFLI
Vélamenn á mótorskipum.

34. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera vélavörður á mótorskipi með 15 hestafla vél eða minna, sem sýnt getur lögskráningarstjóra vottorð frá manni, er atvinnumálaráðuneytið tekur gildan, um, að hann sé fær um að gæta vélarinnar.

35. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera vélstjóri á mótorskipi með meira en 15, en ekki yfir 50 hestafla vél, eða undirvélstjóri á mótorskipi með meira en 50, en ekki yfir 150 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 36. gr.

36. gr.

Sá einn getur öðlazt vélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 15, en ekki yfir 50 hestafla vél, eða undirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 50, en ekki yfir 150 hestafla vél, sem:

a. hefir staðizt hið minna mótorvélstjórapróf Fiskifélags Íslands,
b. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
c. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

37. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera yfirvélstjóri á mótorskipi með 50, en ekki yfir 150 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 38. gr. þessara laga.

38. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 50, en ekki yfir 150 hestafla vél, sem:

a. hefir siglt sem undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 50 hestafla vél í 12 mánuði, eða vélstjóri á eigin spýtur á mótorskipi með yfir 15 hestafla vél í 12 mánuði,
b. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
c. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

39. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera undirvélstjóri á ísl. mótorskipi með meira en 150, en ekki yfir 400 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 40. gr. þessara laga.

40. gr.

Sá einn getur öðlazt undirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 150, en ekki yfir 400 hestafla vél, sem:

a. hefir staðizt hið meira mótorvélstjórapróf Fiskifélags Íslands,
b. hefir siglt sem yfirvélstjóri á mótorskipi með yfir 50 hestafla vél í 12 mánuði,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

41. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera yfirvélstjóri á mótorskipi með meira en 150, en ekki yfir 400 hestafla vél, sem fullnægir skilyrðum þeim, sem sett eru 42. gr.

42. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 150, en ekki yfir 400 hestafla vél, sem:

a. hefir siglt sem undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 150 hestafla vél í 12 mánuði, eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 40. gr.,
b. hefir verið kyndari eða aðstoðarvélamaður á eimskipi í 3 mánuði, eða aðstoðarvélamaður á mótorskipi, sem hefir eimketil, í 3 mánuði,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. er lögráður,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

Ákvæði b-liðar nær þó ekki til þeirra manna, sem öðlast réttindi á mótorskip, sem engan eimketil hafa, og skal geta þess í skírteinum þeim, sem veitt eru samkvæmt þessari grein, hvort þau gilda fyrir skip með eimkatli eða ekki.

43. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera aðstoðarvélstjóri á mótorskipi með meira en 400 hestafla vél, eða undirvélstjóri á mótorskipi með meira en 400, en ekki yfir 900 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 44. gr.

44. gr.

Sá einn getur öðlazt aðstoðarvélstjóraskírteini á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél, eða undirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 400, en ekki yfir 900 hestafla vél, sem:

a. hefir staðizt hið meira vélstjórapróf við vélskólann í Reykjavík,
b. hefir staðizt próf í rafmagnsfræði fyrir vélstjóra við vélskólann í Reykjavík, sbr. þó 58. gr.
c. hefir verið kyndari eða aðstoðarmaður á eimskipi í 4 mánuði,
d. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

45. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera yfirvélstjóri á mótorskipi með meira en 400, en ekki yfir 900 hestafla vél, eða undirvélstjóri á mótorskipi með meira en 900 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 46. gr.

104
23. júní

46. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 400, en ekki yfir 900 hestafla vél, eða undirvélstjóraskírteini á mótorskipi með meira en 900 hestafla vél, sem:

a. hefir eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 44. gr., siglt sem undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 24 mánuði, eða aðstoðarvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 24 mánuði og undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 12 mánuði, eða sem aðstoðarvélstjóri á mótorskipi með yfir 900 hestafla vél í 36 mánuði.
b. hefir staðizt smíðapróf fyrir vélstjóra,
c. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
d. er lögráður, ef um yfirvélstjóraskírteini er að ræða,
e. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

47. gr.

Sá einn hefir rétt til að vera yfirvélstjóri á mótorskipi með yfir 900 hestafla vél, sem öðlazt hefir skírteini það, sem ræðir um í 48. gr.

48. gr.

Sá einn getur öðlazt yfirvélstjóraskírteini á mótorskipi með yfir 900 hestafla vél, sem:

a. hefir eftir að hafa öðlazt skírteini það, sem ræðir um í 46. gr., siglt sem undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 900 hestafla vél í 24 mánuði, þar af annar vélstjóri í 12 mánuði, eða yfirvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 12 mánuði og sem undirvélstjóri á mótorskipi með yfir 900 hestafla vél í 12 mánuði,
b. hefir ekki verið dæmdur fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti,
c. er 25 ára að aldri,
d. sannar með læknisvottorði, að heyrn hans sé sæmileg.

VI. KAFLI

Almenn ákvæði.

49. gr.

Ekkert íslenzkt skip, sem stærra er en 20 rúmlestir, má afgreiða frá nokkurri höfn hér á landi til ferða á milli Íslands og annara landa eða í innanlandssiglingar, nema á því sé til starfa, auk skipstjóra, einn eða fleiri stýrimenn, samkvæmt eftirfarandi ákvæðum:

a. Á flutningaskipi, á fiskiskipi allt að 300 rúmlestir og á verzlunarskipi allt að 200 rúmlestir í utan- og innanlandssiglingum sé einn stýrimaður að minnsta kosti.
b. Á fiskiskipi 300 rúmlestir og stærra í innan- og utanlandssiglingum og

verzlunarskipi 200 rúmlestir og stærra í utanlandssiglingum séu að minnsta kosti tveir stýrimenn. Hið sama gildir um verzlunarskip í innanlandssiglingum, er flytur farþega og póst. 104 23. júní

c. Á verzlunarskipi í innan- og utanlandssiglingum, er flytur farþega og póst og er 400 rúmlestir eða stærra, séu að minnsta kosti 3 stýrimenn. Sama gildir um skip, sem eru 1500 rúmlestir og stærri, þó þau flytji ekki farþega. Skip, sem eru undir 1500 rúmlestir, þurfa þó eigi að hafa þriðja stýrimanninn, nema þau hafi rúm fyrir 12 farþega.

50. gr.

Á varðskipum ríkisins yfir 200 rúmlestir séu að minnsta kosti 3 stýrimenn. Á varðskipum undir 60 rúmlestir sé að minnsta kosti einn stýrimaður, og á varðskipum 60—200 rúmlestir 2 stýrimenn. Rétt til skipstjórnar og stýrimennsku á skipum þessum geta þeir einir öðlazt, er lokið hafa farmannaprófi.

51. gr.

a. Á eimskipi með meira en 50, en ekki yfir 300 hestafla vél, skal vera að minnsta kosti einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 27. gr., og einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 25. gr.

b. Á eimskipi með meira en 300, en ekki yfir 800 hestafla vél, skal vera að minnsta kosti einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 31. gr., einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr., og ef vél skipsins er yfir 500 hestöfl, einn aðstoðarmaður, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 27. gr.

Ef skipið er notað til farþegaflutninga, skal í stað aðstoðarmannsins koma aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

Ef ferðir skipsins eru aðeins innan fjarða eða flóa, er nægilegt, að á því séu tveir vélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkvæmt 29. gr. og 31. gr.

c. Á eimskipi með meira en 800, en ekki yfir 1200 hestafla vél, skal vera að minnsta kosti einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 33. gr., einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 31. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

Ef skipið er farþegaskip, varðskip eða björgunarskip, skal á því vera að minnsta kosti einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 33. gr., tveir undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkvæmt 31. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

d. Á eimskipi með meira en 1200, en ekki yfir 2500 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 33. gr., tveir undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkvæmt 31. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

Sé skipið farþegaskip og vél þess yfir 1800 hestöfl, skal á því vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 33. gr., þrír undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkv. 31. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

104 23. júní

e. Á eimskipi með yfir 2500 hestafla vél skal vera að minnsta kosti einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 33. gr., þrír undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkvæmt 31. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

Sé skipið farþegaskip, komi einn aðstoðarvélstjóri að auki, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 29. gr.

52. gr.

a. Á mótorskipi með 15 hestafla vél eða minna skal vera í minnsta lagi einn vélavörður, sem öðlazt hefir réttindi samkv. 34. gr.

b. Á mótorskipi með meira en 15, en ekki yfir 50 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn vélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 36. gr., og einn aðstoðarmaður, sem öðlazt hefir réttindi samkvæmt 34. gr. Aðstoðarmaður þessi má þó jafnframt gegna öðrum starfa á skipinu.

c. Á mótorskipi með meira en 50, en ekki yfir 150 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 38. gr., og einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 36. gr.

d. Á mótorskipi með meira en 150, en ekki yfir 400 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 42. gr., og einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 40. gr.

e. Á mótorskipi með meira en 400, en ekki yfir 900 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 46. gr., einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr., og ef vél skipsins er meira en 600 hestöfl, einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

Ef skipið er notað til farþegaflutninga, skal að auki vera á því einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

f. Á mótorskipi með meira en 900, en ekki yfir 1300 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 48. gr., einn undirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 46. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

Ef skipið er farþegaskip, varðskip eða björgunarskip, skal á því vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 48. gr., tveir undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkv. 46. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

g. Á mótorskipi með meira en 1300, en ekki yfir 2600 hestafla vél, skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 48. gr., tveir undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkv. 46. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

Ef skipið er farþegaskip, varðskip eða björgunarskip og vél þess er yfir 1900 hestöfl, skal á því vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 48. gr., þrír undirvélstjórar, sem öðlazt hafa

skírteini samkv. 46. gr., og einn aðstoðarvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr. 104 23. júní

h. Á mótorskipi með meira en 2600 hestafla vél skal vera í minnsta lagi einn yfirvélstjóri, sem öðlazt hefir skírteini samkvæmt 48. gr., þrír undirvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkv. 46. gr., og tveir aðstoðarvélstjórar, sem öðlazt hafa skírteini samkv. 44. gr.

Ef skipið er farþegaskip, komi einn aðstoðarvélstjóri að auki, sem öðlazt hefir skírteini samkv. 44. gr.

53. gr.

Dráttarbátar, sem aðeins eru notaðir á höfnum inni, svo og grafvélar og aðrar fleytur, sem hafa vélar innanborðs, en ekki eru knúnar áfram með vélafli, skulu vera undanþegnar ákvæðum þessara laga um fjölda vélstjóra. Þó skal á þessum fleytum vera að minnsta kosti einn vélstjóri, er hefir umsjón með vélunum.

54. gr.

Hver sá, sem fullnægir skilyrðum þeim, sem sett eru í 4., 6., 8., 10., 12., 14., 16., 18., 20., 21., 22., 25., 27., 29., 31., 33., 34., 36., 38., 40., 42., 44., 46. og 48. gr. þessara laga, á heimtingu á að fá þau skírteini, sem þar um getur. Skírteinin skulu gefin út af lögreglustjóra, og skulu þau rituð á þar til gerð eyðublöð, eftir fyrirmynd, sem atvinnumálaráðuneytið semur. Skírteinið gildir um óákveðinn tíma frá dagsetningu þess, nema skírteinshafi fyrirgeri því, sbr. 56. gr.

Fyrir skírteini greiðist:

Skírteini, er veitir rétt til formennsku á skipi 6—15 rúmlestir, kr. 2.00.

Hið minna skipstjóraskírteini á fiskiskipi kr. 10.00.

Hið meira skipstjóraskírteini á fiskiskipi, hið minna skipstjóraskírteini á varðskipi og hið minna skipstjóraskírteini á verzlunarskipi kr. 20.00.

Hið meira skipstjóraskírteini á verzlunarskipi og hið meira skipstjóraskírteini á varðskipi kr. 30.00.

Hið minna stýrimannsskírteini á fiskiskipi kr. 5.00.

Hið meira stýrimannsskírteini á fiskiskipi kr. 10.00.

Hið minna stýrimannsskírteini á verzlunarskipi kr. 10.00.

Hið meira stýrimannsskírteini á verzlunarskipi kr. 15.00.

Vélavarðarskírteini kr. 2.00.

Hið minna undirvélstjóraskírteini kr. 5.00.

Hið minna yfirvélstjóraskírteini kr. 10.00.

Aðstoðarvélstjóraskírteini kr. 10.00.

Hið minna undirvélstjóraskírteini kr. 15.00.

Hið meira yfirvélstjóraskírteini kr. 20.00.

Andvirði skírteina rennur í ríkissjóð.

104 23. júní

55. gr.

Nú vill einhver ekki hlíta úrskurði lögreglustjóra um útgáfu skírteinis, og getur hann þá lagt málið undir úrskurð atvinnumálaráðuneytisins. Við það skerðist þó ekki réttur hans til þess að leita dómsúrskurðar um málið.

56. gr.

Nú hefir skírteinishafi hlotið dóm fyrir verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og hefir hann þá fyrirgert skírteini sínu.

Verði skírteinishafi með dómi fundinn sekur um vanrækslu eða kunnáttuleysi í starfi sínu, svo tjón hlýzt af, má jafnframt dæma hann til að hafa fyrirgert skírteini sínu um stundarsakir, enda liggi ekki þyngri refsing við að lögum.

VII. KAFLI

Ákvæði ýmislegs efnis.

57. gr.

Allir þeir, er öðlazt hafa rétt til atvinnu við siglingar á íslenzkum skipum áður en lög þessi öðlast gildi, halda réttindum sínum óskertum.

Sá, sem öðlazt hefir vélgæzlu- eða vélstjóraskírteini á íslenzku skipi áður en lög þessi öðlast gildi, á rétt á að fá skírteini sínu breytt í vélavarðar- eða vélstjóraskírteini fyrir vél með sama hestaflafjölda, samkv. lögum þessum, en geta skal þess á hinu nýja skírteini, að það sé gefið út samkvæmt þessu ákvæði.

58. gr.

a. Sá, sem öðlazt hefir undirvélstjóraskírteini á íslenzku eimskipi með meira en 700 hestafla vél, eða yfirvélstjóraskírteini á eimskipi með 300 til 700 hestafla vél, samkvæmt lögum nr. 43 3. nóv. 1915, um atvinnu við vélgæzlu á gufuskipum, og hefir síðan siglt samkvæmt því í 10 ár áður en lög þessi öðlast gildi, skal eiga rétt á að öðlast skírteini það, sem ræðir um í 46. gr. þessara laga, ef hann hefir siglt sem undirvélstjóri eða aðstoðarvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 12 mánuði.
b. Sá, sem hefir öðlazt yfirvélstjóraskírteini á eimskipi með meira en 700 hestafla vél samkvæmt téðum lögum, nr. 43 3. nóv. 1915, og siglt sem yfirvélstjóri á eimskipi með yfir 700 hestafla vél í 10 ár áður en lög þessi öðlast gildi, skal eiga rétt á að öðlast skírteini það, sem ræðir um í 48. gr. þessara laga, ef hann hefir siglt sem undirvélstjóri eða aðstoðarvélstjóri á mótorskipi með yfir 400 hestafla vél í 12 mánuði.
c. Sá, sem öðlazt hefir yfirvélstjóraskírteini á mótorskipi með 150 hestafla vél og þar yfir samkvæmt 5. gr. laga nr. 50 7. júní 1924, um atvinnu við vélgæzlu á íslenzkum mótorskipum, áður en lög þessi öðlast gildi, á rétt á að öðlast skírteini það, sem ræðir um í 48. gr.
d. Þeir menn, sem fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru í stafl. a og b

þessarar greinar, að undanskildu ákvæðinu um siglingu á mótorskipi, skoðast fullnægja öllum þeim skilyrðum, sem sett eru í 44. gr. þessara laga, en geta skal þess á skírteinum þeim, sem þeim eru veitt samkvæmt lögum þessum, að þau séu veitt samkvæmt heimild þessarar greinar. **104** 23. júní

59. gr.

Þeir, sem tekið hafa smáskipapróf samkv. lögum nr. 40 19. júní 1922 og siglt sem skipstjórar á skipum yfir 15 rúmlestir í 5 ár, miðað við gildistöku þessara laga, geta fengið skírteini það, sem ræðir um í 5. gr., ef þeir sanna með vottorðum tveggja valinkunnra skipstjóra eða sjódómsmanna, er lögreglustjóri tilnefnir, að þeim hafi á umræddu skipstjórnartímabili aldrei hlekkzt á vegna vankunnáttu þeirra eða hirðuleysis, og farið að öðru leyti skipstjórn vel úr hendi.

60. gr.

Atvinnumálaráðuneytið semur sjóferðabók þá, sem um getur í 2. gr. þessara laga, stafl. i, og er lögskráningarstjóra skylt að afhenda slíka bók hverjum skipverja í fyrsta sinn, sem hann er lögskráður á íslenzkt skip, eða síðar, ef sjóferðabók hefir glatazt eða er útnotuð. Skal sjóferðabókin ávallt sýnd við lögskráningu og þegar sanna á siglingatíma þann, sem ræðir um í 3. gr. stafl. b.

Í sjóferðabókina skal rita fullt nafn skipverja, fæðingardag og fæðingarár, fæðingarstað (sýslu eða kaupstað). Svo skal og vera þar stutt lýsing á útliti hans, vexti og sérkennum, ef einhver eru.

Í bókinni skal ennfremur skýrt frá stöðu skipverjans á skipinu, nafni, tegund og stærð skipsins, í hvaða ferðum það er og hvenær skipverjinn er skráður í skiprúm og úr skiprúmi. Einnig skal sjóferðabókin bera með sér, hve mikinn hluta lögskráningartímans skipverjinn hefir verið í förum með skipinu.

Skipstjóra ber að útfylla og undirskrifa sjóferðabækur skipverja. Skal sjóferðabók hvers skipverja við lögskráningu merkt með embættisstimpli lögskráningarstjóra. Skipstjóra er skylt að afhenda skipverja sjóferðabók hans undirritaða um leið og hann fer úr skiprúmi, eða þegar skráning úr skiprúmi fer fram. Vanræksla í þessum efnum varðar skipstjóra sektum frá 25 til 100 krónum, nema skipverji hafa hlaupizt burt af skipinu án vitundar hans.

61. gr.

Brot gegn lögum þessum, önnur en um ræðir í lok 60. gr., varða sektum allt að kr. 300.00, ef um fyrsta brot er að ræða. Sé brotið ítrekað, varðar það sektum frá kr. 300.00 til 1000.00. Sektir renna í ríkissjóð.

Brot gegn lögum þessum sæta opinberri rannsókn, og skal farið með mál út af þeim sem almenn lögreglumál.

62. gr.

Lög nr. 40 19. júní 1922, um atvinnu við siglingar, lög nr. 49 27. júní 1925 og lög nr. 31 8. sept. 1931, um breyting á nefndum lögum, lög nr. 43 3. nóv.

104 23. júní 1915, um atvinnu við siglingar á gufuskipum, lög nr. 14 15. júní 1926 og lög nr. 72 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum, lög nr. 50 7. júní 1924, um atvinnu við vélgæzlu á íslenzkum mótorskipum, lög nr. 23 9. janúar 1935, um breyting á þeim lögum, svo og öll önnur ákvæði, sem koma í bága við lög þessi, eru hér með úr gildi numin.

63. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1936.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.) *Haraldur Guðmundsson.*

105 23. júní

LÖG

um breyting á lögum nr. 18 31. maí 1927, um iðju og iðnað, og lögum nr. 85 19. júní 1933, um breyting á þeim lögum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

13. gr. laganna orðist svo:

Iðnaður heitir í lögum þessum hver sú grein handiðnaðar, sem sérnám þarf til og lætur gera sjálfstætt sveinspróf samkvæmt reglugerð um iðnaðarnám.

Sá rekur iðnað, sem ber fjárhagslega ábyrgð á iðnrekstrinum. Sá stundar iðnað, sem vinnur að honum um lengri eða skemmri tíma.

2. gr.

14. gr. laganna orðist svo:

Enginn, hvorki stofnun né einstaklingur, má reka iðnað, nema meistari í iðninni hafi þar alla verkstjórn á hendi.

Enginn má stunda iðnað, nema meistarar, sveinar og nemendur í iðninni. Þó er hverjum sem er heimilt að vinna iðnaðarvinnu fyrir sjálfan sig og sitt heimili.

3. gr.

15. gr. laganna orðist svo:

Heimilt er sérfélögum, sveina- og meistarafélagi í sömu iðn, að gera sín á milli samning um það, að nota megi ólært verkafólk til iðnaðarstarfa undir stjórn lærðs iðnaðarmanns um ákveðinn stuttan tíma í senn, þegar sérstaklega stendur á og brýn þörf er á auknum vinnukrafti í iðninni.

Nú er sveina- og meistarafélag ekki til í einhverri iðn, og getur þá meiri hluti samiðnaðarmanna á staðnum veitt samskonar leyfi.

Í sveitum, og kauptúnum með 300 íbúa eða færri, mega óiðnlærðir menn þó vinna að byggingariðnaðarstörfum.

4. gr.

16. gr. laganna orðist svo:

Sá maður hefir iðnréttindi, sem:

a. hefir fengið viðurkennd meistararéttindi áður en lög þessi öðlast gildi, eða
b. hefir sveinsbréf í iðn sinni, eða
c. hefir iðnbréf í iðn sinni, eða
d. hefir haft félagsréttindi í sveinafélagi fyrir 1. janúar 1936.

5. gr.

17. gr. laganna orðist svo:

Hver maður, karl eða kona, á rétt á að fá meistarabréf, ef hann:

1. fullnægir þeim skilyrðum, sem sett eru í 1.—5. tölul. 3. gr., og
2. a. Hefir fengið viðurkennd meistararéttindi áður en lög þessi öðlast gildi, eða
   b. hefir sveinsbréf í iðn sinni og að sveinsprófi loknu unnið ekki skemur en 3 ár samtals sjálfstætt og undir stjórn meistara.

Meisturum einum er heimilt að taka nemendur til verklegs náms í iðn sinni.

Hafi sveinninn lokið prófi frá viðurkenndum framhaldsskóla (tekniskum dagskóla) í iðn sinni, færast þessi 3 ár niður sem skólatímanum svarar, þó aldrei niður úr 1 ári.

6. gr.

18. gr. laganna orðist svo:

Heimilt skal ráðherra að ákveða, að enginn fái meistarabréf nema að afloknu meistaraprófi, enda sé þá jafnframt ákveðið, hverjar kröfur skuli gerðar til meistaraprófs.

7. gr.

19. gr. laganna orðist svo:

Geta skal þess í meistarabréfi, hverskonar iðnpróf aðili hafi leyst af hendi. Meistarabréf veitir aðilja heimild til þess að reka þá iðn, sem sveinsbréf hans greinir, svo og að stjórna iðnrekstri fyrir aðra, hvar sem er á landi hér, hvort sem það er frá fastri atvinnustöð eða ekki, svo og rétt til að ráða sér aðstoðar-

105 menn eftir þörfum, þó þá eina, sem rétt hafa til iðnaðarvinnu samkvæmt lög-
23. júní um þessum.

Rétt er að veita sama aðilja meistarabréf í fleiri en einni iðn, ef hann fullnægir skilyrðum um hverja einstaka þeirra.

8. gr.

20. gr. laganna orðist svo:

Í byggingarsamþykktum má ákveða, að enginn megi veita húsbyggingum forstöðu, nema hann hafi til þess löggildingu byggingarnefndar, enda sé hann meistari í húsasmíði eða múrsmíði. Ef aðrir taka að sér framkvæmd slíkra verka, þá skulu þeir hafa á vinnustaðnum fyrir sína hönd mann, sem fullnægir þessu skilyrði.

9. gr.

21. gr. laganna orðist svo:

Sá hefir fyrirgert rétti sínum samkvæmt meistarabréfi, sem:

1. Missir einhvers þeirra skilyrða, sem í 1.—3. tölul. og 1. málsl. 4. tölul. 3. gr. segir.
2. Missir þeirra annara skilyrða (sbr. 5. tölul. 3. gr.), er sett eru annars eða sett kunna að verða til þess að halda réttinum.

Ef félag á hlut að máli, þá skal svo með fara sem í 2. málsgr. 5. gr. segir.

10. gr.

22. gr. laganna orðist svo:

Lögreglustjóri, þar sem aðili á lögheimili, lætur af hendi meistarabréf, samkvæmt tillögu viðkomandi iðnráðs.

Nú synjar lögreglustjóri um meistarabréf, eða ágreiningur verður um það, hvort aðili hafi misst rétt sinn, og er aðilja þá rétt að bera málið undir ráðherra. Ennfremur getur hann leitað úrlausnar dómstóla um það mál, enda skal þá stefna lögreglustjóra fyrir gestarétt á varnarþingi hans.

11. gr.

23. gr. laganna orðist svo:

Í hverjum kaupstað skal vera iðnráð. Skulu lögreglustjórar að jafnaði leita umsagnar iðnráðanna um þau mál, er undir þá falla samkvæmt II. kafla þessara laga og samkvæmt löggjöfinni um iðnaðarnám.

Ráðherra skal með reglugerð setja ákvæði um kosningu iðnráða og nánari ákvæði um starfsvið þeirra.

12. gr.

24. gr., sem verður upphaf III. kafla laganna, orðist svo:

Halda skal skrá yfir öll þau leyfi, sem veitt eru lögum þessum samkvæmt. Ráðherra setur fyrirmæli um þessi efni.

13. gr.

25. gr. laganna orðist svo:

Óskert skal atvinnuheimild þegna annara ríkja hér á landi, að því leyti sem þeir kunna að eiga rýmri atvinnurétt hér samkvæmt samningum en lög þessi greina.

14. gr.

26. gr. laganna orðist svo:

Gjalda skal ríkissjóði fyrir: Iðjuleyfi kr. 100.00. Meistarabréf kr. 50.00.

Ráðherra er heimilt að færa gjaldið niður allt að helmingi, ef sérstök þörf þykir á þeim atvinnurekstri, sönnuð er fátækt aðilja, en jafnframt nauðsyn hans á því að koma upp atvinnunni til framfæris sér og sínum o. s. frv.

15. gr.

27. gr. laganna orðist svo:

Það varðar sektum, frá 100—5000 kr., ef maður byrjar á iðju án leyfis eða heldur áfram iðju án þess að fullnægja settum skilyrðum, eða eftir að hann hefir misst lögmælt skilyrði eða leyfir öðrum að reka iðju í skjóli iðjuleyfis síns.

Það varðar sektum, frá 100—2000 kr., og réttindamissi í 5—10 ár, ef um ítrekuð brot er að ræða, ef maður:

1. Rekur iðnað, sem meistarabréf þarf til, án þess að hafa fengið það eða eftir að hann hefir misst heimildina.
2. Leyfir öðrum að reka iðn í skjóli meistarabréfs síns.
3. Tekur að sér verk, er í 20. gr. segir, án þess að fullnægja skilyrðum þeirrar greinar.
4. Tekur nemendur til verklegs náms, enda þótt hann eigi ekki rétt til þess, eða tekur nemendur til náms í annari iðn en þeirri, sem hann er meistari í eða hefir réttindi meistara, eða heldur nemendur án löglegs námssamnings, áritaðs af sveinafélagi, ef til er á staðnum.
5. Tekur mann til iðnaðarvinnu, sem ekki hefir rétt til þess samkv. 14., 15. og 16. gr.

16. gr.

28. gr. laganna orðist svo:

Sektir samkvæmt 27. gr. renna í ríkissjóð. Dæma skal aðilja til að greiða gjöld þau fyrir leyfi, er honum hefði borið að gjalda, ef hann hefir rekið iðju eða iðnað ranglega leyfislaust.

Mál vegna brota þeirra, er í 26. gr. getur, skulu sæta meðferð almennra lögreglumála.

105 23. júní

17. gr.

29. gr. laganna orðist svo:

Lög þessi öðlast þegar gildi. Utan kaupstaðanna koma þau þó eigi til framkvæmda fyrr en 1. júlí 1937.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

106 23. júní

LÖG

um útsvör.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vér höfum látið fella texta laga, dagsettra í dag, um breyting á lögum nr. 46 15. júní 1926, um útsvör, svo og lög nr. 59 1931 og lög nr. 51 1933 inn í meginmál laga nr. 46 1926, um útsvör, og gefum þau út þannig breytt, og fellum jafnframt VI. kafla þeirra úr textanum:

I. KAFLI.

Almenn ákvæði.

1. gr.

Í lögum þessum merkja:

Atvinnusveit: Hrepp eða kaupstað, þar sem gjaldþegn hefir rekið eða stundað atvinnu án þess að eiga þar lögheimili.

Dvalarsveit: Hrepp eða kaupstað, þar sem aðili hefir orðið útsvarsskyldur vegna dvalar án þess að hann eigi þar lögheimili.

Gjaldár: Það ár, er niðurjöfnun útsvara fer fram.

Heimilissveit: Hrepp eða kaupstað, þar sem gjaldþegn á lögheimili.

Niðurjöfnunarnefnd: Niðurjöfnunarnefnd í kaupstöðum og hreppsnefnd í sveitum, nema sérstaklega sé öðruvísi um mælt.

Sveit: Bæði hrepp og kaupstað.

Sveitarstjórn: Bæði hreppsnefnd og bæjarstjórn.

Útsvarsár: Árið næsta á undan niðurjöfnun.

2. gr.

Reikningsár sveita er almanaksárið.

Fyrir lok nóvembermánaðar ár hvert skulu bæjarstjórnir gera áætlun um tekjur og gjöld kaupstaðar næsta reikningsár. Ræða skal áætlun á tveim fundum með að minnsta kosti viku millibili. Við síðari umræðu skal athuga áætlun lið fyrir lið, og greiða skal atkvæði bæði um hverja grein fyrir sig og áætlun í heild sinni. Áætlun skal liggja til sýnis almenningi 2 vikur í desembermánuði á hentugum stað, er bæjarstjórn tiltekur.

Í hreppum skal hreppsnefnd semja áætlun fyrir yfirstandandi ár áður en niðurjöfnun útsvara hefst.

Áætlun samkvæmt 1. og 2. málsgr. skal síðan vera regla um upphæð gjalda í sveitinni og fjárstjórn hennar á reikningsárinu.

3. gr.

Að því leyti, sem aðrar tekjur sveitar hrökkva ekki til að greiða gjöldin, skal jafna niður á gjaldþegna hennar því, er á vantar, að viðbættum 5%—10%, og heitir gjald það *útsvar*. Það má ekki nokkru sinni nema meiru en meðaltali útsvara í sveitinni 3 síðustu árin, að viðbættum fimmtungi, nema sýslunefnd veiti hreppsnefndum til þess samþykki sitt, en atvinnumálaráðherra bæjarstjórnum.

Nú þykir sveitarstjórn sýnt á gjaldárinu, að innheimtar tekjur hrökkvi ekki til greiðslu gjalda, og getur þá sveitarstjórn, að fengu samþykki áðurnefndra stjórnarvalda, ákveðið framhaldsniðurjöfnun til greiðslu þess er á vantar, þannig að því verði bætt við útsvar hvers einstaks gjaldanda eftir ákveðnu hundraðshlutfalli.

II. KAFLI.

Um útsvarsskyldu.

4. gr.

Útsvar skal leggja á eftir efnum og ástæðum. Skal þá til greina taka:

1. Eignir aðilja, hverjar þær eru og hversu verðmætar, hversu miklar skuldir hvíla á aðilja og hversu miklar eignir hann á afgangs skuldum. Ef eigi er lagt sérstakt útsvar á konu manns, þá skal með sama hætti athuga eignir hennar og skuldir, þegar lagt er á hann.
2. Tekjur aðilja, þær er hann hafði síðastliðið ár, og að því leyti sem útlenda gjaldþegna varðar (6. gr. B. 1—2) á tekjur þær, er þeir hafa haft á gjaldárinu, nema á þá verði lagt útsvar á næsta ári eftir almennum reglum. Þá skal athuga, í hverju tekjurnar voru fólgnar, hversu mikil fyrirhöfn, kostnaður og áhætta var samfara öflun þeirra.
3. Ástæður aðilja að öðru leyti, svo sem fjölskyldu hans, heilsufar hans og þeirra, sem á vegum hans eru, höpp eða óhöpp, sem hann hefir orðið fyrir,

106 23. júní

svo sem slys, dauðsföll, fjárskaða af sjó, veðri eða vötnum, sérstakan uppeldiskostnað eða menningarkostnað barna hans, er nauðsynlegan má telja eða venjulegan, tap á ábyrgðum og sérhvað annað, er telja má máli skipta um gjaldþol hans og með sanngirni má til greina taka til hækkunar útsvari hans eða lækkunar.

5. gr.

Ef gjaldþegn telur ekki fram eignir sínar og tekjur eða veitir ekki að öðru leyti þá fræðslu um hagi sína, er niðurjöfnunarnefnd krefur hann, þá skal hún áætla honum ríflegar eignir og tekjur, svo að áreiðanlegt megi telja, að hann vinni ekki á því að halda upplýsingum fyrir nefndinni.

6. gr.

Útsvarsskyldir eru:

A. Aðiljar heimilisfastir á Íslandi:

I. Allir einstaklingar, karlmenn sem konur, ungir sem gamlir, í hverri stöðu sem þeir eru, svo framarlega sem þeir verða taldir færir um að greiða að minnsta kosti 5 króna útsvar. Enginn verður útsvarsskyldur eftir þessum lið (I.), nema hann hafi á útsvarsárinu haft hér á landi heimilisfang að minnsta kosti 3 mánuði.

Undanþegnir eru útsvari:

a. Fyrirsvarsmenn annara ríkja hingað sendir og þjónustufólk þeirra, sem er annara ríkja þegnar.

b. Sendimenn íslenzka ríkisins, sem erlendis dveljast meira en 9 mánuði á útsvarsárinu, enda þótt þeir teljist að lögum heimilisfastir á Íslandi.

c. Konur, sem giftar eru þegar niðurjöfnun fer fram. Þó má leggja útsvar á gifta konu:

1. Ef hún hefir séreign eða hjúskapareign, er gefa arð svo að um muni.
2. Ef hún hefir atvinnu.
3. Ef hún hefir slitið samvistir við bónda sinn.

II. Félög. Þar til teljast:

1. Félög með ótakmarkaðri ábyrgð og félög með takmarkaðri ábyrgð, svo sem hlutafélög og gagnkvæm ábyrgðarfélög. Þegar útsvar hefir verið lagt á félag, má ekki leggja útsvar á félagsmann þess vegna eignar hans í félaginu og tekna.

2. Samvinnufélög. Þau greiða útsvar af arði síðasta útsvarsárs, sem leiðir af skiptum við utanfélagsmenn, eftir sömu reglum og kaupmenn sama staðar. Skattanefnd ákveður arð þennan, enda láti félagið nefndinni í té glögga skýrslu um skipti sín við utanfélagsmenn og ágóða af þeim. Annarskostar áætlar skattanefnd arð af skiptum þessum, og byggist útsvarið á því.

Úrskurði skattanefndar má skjóta til yfirskattanefndar og ríkis-

skattanefndar, eftir sömu reglum og gilda um áfrýjun útsvara, hvort heldur er sérstökum eða ásamt kæru yfir aukaútsvari því, sem niðurjöfnunarnefnd hefir lagt á arð af þessum viðskiptum. **106** 23. júní

Undanþegin útsvari eru:

a. Félög, sem leyst eru undan útsvarsskyldu með lögum.
b. Félög, sem enga atvinnu reka, svo sem félög til eflingar listum og vísindum, skemmtifélög, líknarfélög, stjórnmálafélög, trúbragðafélög o. s. frv.
c. Félög, sem að vísu reka atvinnu, en verja öllum ágóða af starfsemi sinni beinlínis til almenningsheilla samkvæmt samþykktum sínum.

III. Sjóðir og stofnanir.

Undanþegnir eru þó útsvarsskyldu:

a. Ríkissjóður og aðrir sjóðir, sem standa undir umsjón ríkisstjórnarinnar, svo sem ræktunarsjóður, söfnunarsjóður, Thorkilliisjóður, o. s. frv. Um útsvör annara ríkisstofnana fer eftir lögum nr. 47, 4. júní 1924.
b. Sjóðir og stofnanir, sem enga atvinnu reka.
c. Sjóðir og stofnanir, sem verja tekjum sínum samkvæmt skipulagsskrá sinni beinlínis til almenningsheilla, þar með taldar bústofnslánadeildir.
d. Landsbanki Íslands og útibú hans.
e. Sparisjóðir.

IV. Bú, er skiptameðferð sæta og tekjur hafa.

B. Aðiljar heimilisfastir erlendis:

1. Þeir, er verið hafa á gjaldárinu sjómenn á skipi, skrásettu hér á landi eða gerðu út héðan 3 mánuði á gjaldárinu eða lengur, eða hafa stundað hér atvinnu eða dvalizt hér ekki skemmri tíma.
2. Þeir, er reka hér atvinnu í landi eða landhelgi á gjaldárinu, svo sem verzlun, sjávarútveg, fiskverkun, eða hafa hér laxveiði til atvinnu eða laxár á leigu, afnot af jörð, eigi hér eignir, er arð gefa, o. s. frv.
3. Erlend tryggingarfélög.

Heimilt er atvinnumálaráðherra að undanþiggja útsvari björgunarstarfsemi á sjó, er einstaklingar eða félög reka.

7. gr.

Nú hefir aðili dvalizt hér svo lengi, að hann verður útsvarsskyldur (6. gr. A. I niðurl. og B. 1), og skal þá leggja á hann útsvar hlutfallslega eftir dvalartíma hans. Ef aðili stundar hér atvinnu (6. gr. B. 1) eða rekur hér atvinnu eða á hér eignir (6. gr. B. 2), þá skal einungis leggja á þá atvinnu, er hann hafði hér á landi á gjaldárinu, og eignir hans hér og tekjur af þeim.

Útsvör erlendra tryggingarfélaga skal miða við skattskyldar tekjur þeirra hér á landi á útsvarsárinu og iðgjöld þessa árs af tryggingum, er þeir hafa tekizt á hendur fyrir milligöngu umboðsmanna sinna hér.

106
23. júní

III. KAFLI

Hvar leggja skal á gjaldþegn hvern og hvaða sveit fær útsvar hans.

8. gr.

Þar skal leggja útsvar á gjaldþegn, sem hann hafði heimilisfang vitanlega eða samkvæmt manntali næst á undan niðurjöfnun. Nú á aðili hvergi heimilisfang, og skal þá leggja á hann þar, sem hann dvelst, þegar niðurjöfnun fer fram. Nú er heimilislaus maður skráður á skip, sem hér á heimili eða héðan er gert út, og skal þá leggja útsvar á hann í heimilissveit skipseiganda, ef hann gerir skip út, en ella í heimilissveit útgerðarmanns, ef innlendur er, en annars í útgerðarstað skips hér á landi.

Leggja skal samkvæmt 1. málsgr. á allar eignir manns og tekjur á útsvarsárinu, hvar sem þeirra er aflað; þó má leggja á gjaldþegn á fleiri stöðum en einum:

a. Ef hann hefir heimilisfasta atvinnustofnun, svo sem útibú, víðar en í einni sveit, enda má þá ekki leggja á hann að því leyti í heimilissveit hans.
b. Ef hann hefir leiguliðaafnot af landi, þótt ekki fylgi ábúð, þar með talin laxveiði, ábúð á jörð eða jarðarhluta, lóðarafnot, ef þau gefa arð, enda má þá ekki leggja á hann að því leyti í heimilissveit hans.
c. Ef hann er erlendis búsettur og rekur atvinnu hér á landi á einum stað eða fleirum, eða stundar hér atvinnu eða dvelst hér á gjaldárinu. Á hverjum stað má þó aðeins leggja á þær eignir, sem þar eru, og þær tekjur, sem þaðan eru fengnar, eða í hlutfalli við dvöl þar.
d. Ef maður hefir lögheimili á fleirum stöðum en einum. Aðili á þó heimting á því, að hann verði felldur af útsvarsskrá á öðrum staðnum jafnskjótt sem hann sannar, að á hann hafi verið lagt á hinum, enda hafi hann eigi krafizt þess, að hann yrði þar einnig felldur af skrá.
e. Þar skal leggja á erlend tryggingarfélög, sem aðalumboðsmaður þeirra hér á landi er heimilisfastur.

9. gr.

Þar í sveit skal útsvar gjalda, sem það var á lagt, enda á hún allt útsvarið. Þó skal skipta útsvari milli sveita:

1. a. Ef aðili rekur atvinnu í fleirum sveitum en einni, enda taki fyrirmæli 8. gr., a—c-liðir, eigi til, og sé atvinnan ekki skemur rekin en 8 vikur.
   b. Ef skip leggur upp afla sinn utan heimilissveitar útgerðarmanns eða eiganda að minnsta kosti samtals 4 vikur af útsvarsárinu.
   c. Ef rekin hefir verið utan heimilissveitar verzlun, selveiði, hvalveiði, síldarkaup, síldarsala, síldarverkun eða síldarbræðsla, verksmiðjuiðnaður hverskonar sem hann er, enda þótt skemur sé rekið en 4 vikur.
2. Ef maður stundar atvinnu utan heimilissveitar sinnar að minnsta kosti

samtals 3 mánuði á útsvarsárinu í sömu sveit og hefir fengið kaup, að minnsta kosti 3000 kr., þar með talið fæði og önnur hlunnindi, er hann kann að hafa haft, reiknað eins og skattanefnd í þeirri sveit telur þau til tekjuskatts. **106** 23. júní

3. Ef maður er lögskráður á skip utan heimilissveitar að minnsta kosti 3 mánuði af útsvarsárinu samfleytt í sömu sveit og hefir fengið kaup, að minnsta kosti 5000 kr., þar í talin hlunnindi þau, er getur um í 2. tölulið, reiknuð eins og þar segir.
4. Ef gjaldþegn flyzt búferlum milli sveita eða á samtímis lögheimili í tveimur sveitum á útsvarsárinu, en þó fær engin sveit hluta af útsvari, nema aðili hafi að minnsta kosti átt þar heima 3 mánuði á útsvarsárinu.
5. Ef erlend tryggingarfélög hafa umboðsmenn á fleirum en einum stað hér á landi, og skal þá skipta útsvari í hlutfalli við iðgjöld þess árs af tryggingum á hverjum stað.

10. gr.

Nú skal skipta útsvari eftir 9. gr. 1. tölul., og skal það þá gera með hliðsjón til eigna aðilja í atvinnusveit hans og hversu mikill hluti tekna hans sé þaðan fenginn. Ef svo er ástatt, sem í 9. gr. 2. og 3. tölul. getur, þá skal skipta útsvari með hliðsjón af því, hversu mikill hluti af tekjum gjaldþegns stafar frá atvinnu hans í atvinnusveit. Þó skal heimilissveit aðilja aldrei fá minna en ⅓ hluta af útsvari hans.

Þegar svo er farið, sem í 9. gr. 4. tölul. segir, skal skipta útsvari í hlutfalli við þann tíma, er aðili hefir átt heima eða dvalizt í hvorri eða hverri sveit.

11. gr.

Öllum þeim, er í 8. gr. a. og b. og 9. gr. segir, er skylt að senda sveitarstjórn í atvinnusveit eða dvalarsveit skýrslu um atvinnu sína þar og dvöl, eignir sínar þar og tekjur, atvinnutíma og dvalartíma o. s. frv., eftir því sem við á, þeim, er í 8. gr. getur, fyrir febrúarlok, en hinum áður en þeir hverfa aftur úr atvinnusveitinni.

Öllum þeim, er hafa í þjónustu sinni utansveitarmenn, er skylt að senda sveitarstjórn sinni fyrir hver áramót skrá yfir þá með þeim upplýsingum, er í 1. málsgr. getur. Atvinnumálaráðherra getur lagt dagsektir við, ef á brestur.

Atvinnumálaráðherra setur reglur um eyðublöð undir skýrslur þessar og annað, er að þessum atriðum lýtur, enda er honum heimilt að seta reglur um dagsektir, ef brestur verður á skýrslum.

12. gr.

Ef útsvör verða talin hlutfallslega hærri, svo að nema 10% eða meira, í heimilissveit gjaldþegns en atvinnusveit, og útsvörum á að skipta milli þeirra, skal draga frá þeim hluta útsvara, er gjalda skal atvinnusveit, þá upphæð, sem ætla má, að aðili mundi minna hafa goldið, ef hann hefði átt heima

106 23. júní

í atvinnusveit, enda skal heimilissveit hans endurgjalda honum þá upphæð. Með samsvarandi hætti skal bæta við þann hluta, er greiða skal atvinnusveit, ef útsvör þar verða talin hlutfallslega hærri, svo að 10% eða meira nemi, en í heimilissveit, enda greiði aðili þá heimilissveit það, er á vantar. Sömu meðferð skal hafa, ef gjaldþegn flyzt búferlum milli sveita eða á lögheimili víðar en í einni sveit, þó svo, að ef útsvör eru hærri í þeirri sveit, sem í er flutt, getur niðurjöfnunarnefnd þar jafnað útsvarsaukanum á gjaldþegn með aukaniðurjöfnun.

13. gr.

Útsvar, sem ekki nemur meiru en 20 krónum, fellur alltaf óskipt til heimilissveitar gjaldþegns.

Ef upphæð sú, er greiða skyldi af einstöku útsvari, nemur ekki 5 krónum, þá fellur útsvar það óskipt til heimilissveitar gjaldþegns.

14. gr.

Sveitarstjórn gerir um hver áramót skrár yfir þá gjaldþegna, er hún hyggur sig eiga að fá hluta af útsvörum þeirra frá annari sveit, ásamt upplýsingum um atvinnu hvers, kaup, tekjur og eignir þar í sveit, vinnutíma og dvalartíma o. s. frv. Sendir sveitarstjórn síðan skrárnar til viðkomandi sveitarstjórna. Sveitarstjórnir senda hver sína skrá að lokinni aðalniðurjöfnun til viðkomandi yfirskattanefndar með athugasemdum sínum, og skiptir hún síðan útsvörum innan tveggja mánaða, nema skipti verði að dragast lengur vegna nýrra upplýsinga.

Skjóta má málum þessum til ríkisskattanefndar.

15. gr.

Sveit, þar sem á aðilja er lagt, greiðir atvinnusveit þann hluta af útsvörum, er henni ber, 2 mánuðum eftir að skipti á útsvörum hafa farið fram samkvæmt 14. gr. 1. málsgr., nema sannað sé með árangurslausu lögtaki eða með öðrum hætti, er atvinnumálaráðherra metur, ef ágreiningur verður, að útsvar sé ófáanlegt. Ef útsvar heimtist síðar, skal það af því gjalda, er eftir stóð.

IV. KAFLI

Um niðurjöfnun útsvara.

16. gr.

Utan kaupstaða jafnar hreppsnefnd niður útsvörum.

Heimilt er sýslunefnd að ákveða þóknun fyrir niðurjöfnunarstörf í hreppum, þó ekki yfir 5 kr. á dag til hvers nefndarmanns. Þóknun þessi greiðist úr hreppssjóði.

17. gr.

Í kaupstöðum jafnar niðurjöfnunarnefnd niður útsvörum. Formaður niðurjöfnunarnefndar í Reykjavík er skattstjóri, en í öðrum kaupstöðum formaður

skattanefndar. Auk þess eiga sæti í nefndinni 4 menn, kosnir hlutbundnum kosningum af bæjarstjórn í nóvembermánuði ár hvert til eins árs í senn. Með sama hætti skal kjósa 4 til vara, er taki sæti í nefndinni í forföllum aðalmanna. Kjörgengir eru þeir, sem kjörgengir eru til bæjarstjórna. Skylt er hverjum manni sjálfum sér ráðandi, yngri en 60 ára, heilum og hraustum, konum jafnt sem körlum, að starfa í niðurjöfnunarnefnd, en óskylt er þó sama manni að sitja í henni samfleytt lengur en 6 ár, enda þarf hann ekki að taka við endurkjöri fyrr en 6 ár eru liðin síðan hann sat síðast í nefndinni. **106** 23. júní

Áður en niðurjöfnunarmaður tekur fyrsta skipti til starfa í nefndinni, vinnur hann skriflegt drengskaparheit um að rækja starfið með alúð og samvizkusemi.

Bæjarstjórn ákveður þóknun niðurjöfnunarnefndar.

18. gr.

Niðurjöfnunarnefnd skal eiga aðgang að framtölum manna til tekjuskatts og eignarskatts. Einnig er henni rétt að krefja aðilja skýrslna um sérhvað það, er hún telur skipta máli um útsvar hans.

Alla þá, er veita öðrum atvinnu, svo og banka og sparisjóði, getur nefndin krafið skýrslna um kaup vinnuþiggjanda og innieign í sparisjóði eða banka. Stjórnarvöldum er skylt að veita nefndunum upplýsingar eftir þörfum og eftir föngum. Nú er skýrslu samkvæmt þessari málsgrein haldið fyrir nefndinni, og skal þá atvinnumálaráðherra, ef nefndin krefst þess, leggja fyrir aðilja, að viðlögðum dagsektum, að svara skýrslunni, ef ráðuneytið telur hann geta það og vera það skylt. Þessi atriði verða ekki borin undir dómstóla.

Niðurjöfnunarnefndarmönnum er bannað, að viðlagðri ábyrgð eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um embættis- og sýslunarmenn, að skýra óviðkomandi mönnum frá því, er þeir komast að sökum starfa síns um efnahag gjaldþegna.

19. gr.

Nefndin gerir skrá yfir alla þá, er hún leggur útsvör á, í stafrófsröð eða eftir boðleið, og útsvarshæð fyrir aftan hvert nafn, enda skal nefndin undirrita skrána, þá er henni er lokið.

20. gr.

Niðurjöfnunarnefnd er ályktunarfær, ef meira en helmingur nefndarmanna er á fundi. Skylt er öllum nefndarmönnum að greiða atkvæði, nema mál varði sjálfa þá, maka þeirra, frændur þeirra að feðgatali eða niðja eða systkin og jafnnána að mægðum. Afl atkvæða ræður úrslitum. Nú eru atkvæði jöfn, og skal þá sá hlutinn ráða, sem formaður fylgir.

Hjón mega aldrei sitja saman í niðurjöfnunarnefnd né foreldrar og börn.

21. gr.

Aðalniðurjöfnun útsvara fer fram á tímabilinu febrúar—maí, að báðum mánuðum meðtöldum, eftir nánari ákvörðun sýslunefnda og bæjarstjórna. Þó

106 23. júní

getur atvinnumálaráðuneytið heimilað hreppsnefnd, eftir beiðni hennar, að láta aðalniðurjöfnun útsvara fram fara síðar á árinu, ef ríkar ástæður mæla með því. Útsvarsskrá skal liggja frammi á þingstað hrepps eða öðrum hentugum stað í hreppnum, en í kaupstöðum í skrifstofu bæjargjaldkera eða öðrum hentugum stað, 4 vikur í hreppum og 2 vikur í kaupstöðum, enda skal auglýsa framlagning skrár í blöðum á staðnum eða með öðrum hætti.

22. gr.

Rétt er manni að finna að útsvari sínu eða að því, ef honum hefir verið sleppt af skrá, eða að útsvör annara manna séu of lág, samanborið við hans, eða að öðrum mönnum hafi verið sleppt af skrá. Kærur skulu bréflegar vera, stílaðar til niðurjöfnunarnefndar og komnar í hendur formanni hennar áður liðinn er sá tími, er niðurjöfnunarskrá á að liggja frammi. Skal nefndin úrskurða kærur svo fljótt, sem unnt er, og ekki síðar en 14 dögum eftir kærufrest. Nefnd er heimilt að breyta útsvörum bæði til hækkunar og lækkunar, enda hafi aðilja verið send tilkynning um það, að annar gjaldandi hafi borið sig saman við hann, eða að nefndin hafi í hyggju að hækka útsvar hans, enda þótt enginn gjaldenda hafi borið sig saman við hann. Ennfremur er heimilt að hækka útsvar kæranda, enda þótt hann hafi kært það til lækkunar, enda hafi honum verið sú fyrirætlun tilkynnt og honum gefinn kostur á að gæta réttar síns.

Nefndin skal jafnan, svo fljótt sem þess er kostur, senda aðilja tilkynning, ef hún tekur mann á skrá samkvæmt kæru eða breytir útsvari manns eða kæru hans er ekki sinnt.

Ef útsvari manns er breytt samkvæmt þessari grein, er honum heimilt að kæra það fyrir yfirskattanefnd, enda þótt hann hafi ekki kært til hreppsnefndar eða niðurjöfnunarnefndar.

23. gr.

Nú vill maður ekki una úrskurði niðurjöfnunarnefndar, og er honum þá rétt að bera málið til úrskurðar fyrir viðkomandi yfirskattanefnd, enda sé kæran komin í hendur formanns yfirskattanefndar áður liðnar séu 4 vikur frá dagsetningu úrskurðar í hreppum og 2 vikur í kaupstöðum. Yfirskattanefnd úrskurðar kærur á næstu tveim vikum, frá lokum kærufrests talið, nema draga verði úrskurð af því að afla þurfi frekari upplýsinga. Niðurjöfnunarnefnd lætur yfirskattanefnd í té útsvarsskrá eða eftirrit af henni. Fyrirmæli 18. og 22. gr. taka og til yfirskattanefndar, enda er hreppsnefnd og niðurjöfnunarnefnd skylt að veita yfirskattanefnd upplýsingar um útsvarsálagning sína eftir föngum.

Yfirskattanefnd fær þóknun fyrir störf sín samkvæmt þessum lögum, og skal reikna hana eftir lögum um tekjuskatt og eignarskatt. Þóknun greiðist úr sýslusjóði eða bæjarsjóði.

Ef ágreiningur verður um þóknun yfirskattanefndar, þá sker atvinnumálaráðherra úr.

24. gr. 106

Sá gjaldandi og sú sveitarstjórn, er ekki vill hlíta úrskurði yfirskattanefndar, 23. júní
getur næstu 2 almanaksmánuði eftir dagsetningu úrskurðar hennar skotið honum til ríkisskattanefndar. Ríkisskattanefnd skal hafa lokið úrskurði eigi síðar en 2 mánuðum eftir að kæra kemur til nefndarinnar. Ríkisskattanefnd hefir sama rétt til þess að krefjast upplýsinga sem yfirskattanefnd, en nefndin breytir aðeins þeim útsvörum, sem úrskurður yfirskattanefndar hefir gengið um og síðan hefir verið áfrýjað til hennar.

Úrskurður ríkisskattanefndar er fullnaðarúrskurður um útsvarsupphæð.

25. gr.

Aukaniðurjöfnun fer fram í lok júní, september og desember ár hvert. Sveitarstjórn getur vikið frá þessum ákvæðum eftir þörfum. Þá skal leggja útsvör á þá:

1. Er teknir skyldu hafa verið á aðalskrá, en hefir verið sleppt.
2. Er útsvarsskyldir hafa orðið síðan aðalniðurjöfnun fór fram og leggja skal á í þeim hreppi eða kaupstað, sbr. 6. gr. B. 1—2.
3. Er flutzt hafa búferlum á gjaldárinu, en eigi var lagt á þá útsvar í fyrri heimilissveit þeirra.

Skrá skal gera með sama hætti sem aðalskrá. Um framlagning hennar, kærur og úrskurði fer með sama hætti sem fyrr segir um aðalniðurjöfnun.

26. gr.

Kærum, sem koma eftir kærufrest, verður ekki sinnt. Ekki má yfirskattanefnd eða ríkisskattanefnd heldur breyta útsvari, nema svo reynist, að það hafi verið að minnsta kosti 10% of hátt eða of lágt.

V. KAFLI

Um gjalddaga útsvara, ábyrgð á þeim, innheimtu o. fl.

27. gr.

Gjalddagar útsvara eftir aðalniðurjöfnun skulu vera tveir. Í hreppum skal greiða annan helming útsvara 15. júlí, en hinn helminginn 15. október. Í kaupstöðum skal greiða annan helming útsvara fyrsta virkan dag næsta mánaðar eftir lok niðurjöfnunar, en hinn helminginn 1. september. Eigi getur gjaldandi vegna kæru eða áfrýjunar losast undan að greiða útsvarið á ákveðnum gjalddaga, en verði það fært niður, skal mismunurinn endurgreiddur honum. Nú er heimilað að jafna síðar niður en 15. júlí, sbr. 21. gr., og ákveður þá hreppsnefnd gjalddaga.

Eindagi útsvara eftir aukaniðurjöfnun fer eftir ákvörðun niðurjöfnunarnefndar, en má þó ekki síðar vera en 1. október, ef útsvar var lagt á fyrir þann dag, en ella ekki síðar en 31. desember.

106 23. júní

Þó má hreppsnefnd, með samþykki sýslunefndar, og bæjarstjórn, með samþykki atvinnumálaráðherra, ákveða aðra gjalddaga á útsvörum.

Eindagi á öllu útsvari erlendis búsettra gjaldþegna (6. gr. B, 1—3) skal ávallt vera sá dagur, er útsvarsálagningu á þá er hverju sinni lokið.

28. gr.

Hjón bera ábyrgð á útsvarsgreiðslu hvors annars, enda búi þau saman, þegar niðurjöfnun fer fram.

29. gr.

Umboðsmaður erlends tryggingarfélags ber ábyrgð á útsvari þess, eins og það væri sjálfs hans útsvar.

Atvinnuveitandi þeirra, er í 6. gr. B. 1. getur, ábyrgist sem sjálfs sín skuld útsvar slíkra manna, án tillits til þess, hvernig kaupgjaldi er varið, og er atvinnuveitanda heimilt að halda eftir allt að 10% af því kaupi, er hann geldur, enda sé honum tilkynnt álagningin svo fljótt sem unnt er.

Með reglugerð, er ríkisstjórnin setur, má skylda kaupgreiðendur til að halda eftir hluta af kaupi fastra starfsmanna til greiðslu á útsvari þeirra til bæjar- eða sveitarsjóðs.

Eignir erlendis búsetts atvinnurekanda, þær, er hann á hér á landi, skulu vera að lögveði til tryggingar útsvari, sem lagt er á hann hér á landi, næst á eftir sköttum, er á þeim kunna að hvíla til ríkissjóðs Íslands, enda má kyrrsetja þær til tryggingar útsvarsgreiðslum, án þess að beiðandi þurfi að setja trygging, og halda kyrrsetningarmáli til laga fyrir gestarétti á kyrrsetningarvarnarþingi.

30. gr.

Ef útsvar er ekki greitt áður en 2 mánuðir eru liðnir frá gjalddaga, skal greiða hreppssjóði eða bæjarsjóði dráttarvöxtu af því, sem ógreitt er, 1% fyrir tvo fyrstu mánuðina og 1% fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði, sem líður þar fram yfir frá gjalddaga, unz gjaldið er greitt.

31. gr.

Útsvör og dráttarvöxtu má taka lögtaki.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

107
23. júní

um breyting á lögum nr. 99 3. maí 1935, um Skuldaskilasjóð vélbátaeigenda.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Atvinnu- og samgöngumálaráðherra Vor hefir þegnlega tjáð Oss, að eigendur línuveiðagufuskipa séu svo nauðulega staddir efnalega, að þeim verði ekki unnt, mörgum hverjum, að gera skip sín út á síldveiðar í sumar, nema þeir komist undir ákvæði Skuldaskilasjóðslaganna og hafi þeir því farið þess á leit, að 200000—250000 krónum af fé Skuldaskilasjóðs vélbátaeigenda verði varið til lánveitinga handa þeim til þess að ná samningum um skuldir þeirra, svo þeim verði unnt að að halda áfram starfrækslu, þar á meðal að gera út á síldveiðar í sumar. Við þessari málaleitun er ekki hægt að verða samkvæmt gildandi lögum, en þar sem Vér teljum ekki verða hjá því komizt, að sinna vandræðum eigenda línuveiðagufuskipa að nokkru, teljum Vér brýna nauðsyn til bera að setja um þetta bráðabirgðalög samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

5. gr. laga nr. 99, 3. maí 1935 orðist þannig:

Lán úr skuldaskilasjóði skulu veitt eigendum vélbáta ekki stærri en 60 smálesta og skal lánunum varið til þess að ná samningum um nauðsynlegar eftirgjafir skulda og hagkvæmar breytingar á lánskjörum. Ennfremur má veita eigendum línuveiðagufuskipa lán í sama skyni, þó svo að hin samanlagða lánsupphæð til eigenda línuveiðagufuskipa fari ekki fram úr 250000 krónum. Lánin skulu veitt með þeim skilyrðum og eftir þeim reglum, sem í lögum þessum greinir.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Reykjavík, 23. júní 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

108
7. maí

KONUNGSBRÉF

um þingsuppsögn.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vér viljum hérmeð veita yður sem Vorum forsætisráðherra umboð til þess í Voru nafni að segja Alþingi slitið, þegar það hefir lokið störfum sínum nú bráðlega.

Gjört á Sorgenfriholl, 7. maí 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

109
23. sept.

um viðauka við lög nr. 26, 1. febrúar 1936, um alþýðutryggingar.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Atvinnu- og samgöngumálaráðherra Vor hefir þegnlega tjáð Oss, að við framkvæmd alþýðutryggingalaganna hafi komið berlega í ljós, að nokkuð af fólki á aldrinum 60—67 ára, sem undanfarið hefir notið ellistyrks, komi nú ekki til greina við úthlutun ellistyrks né örorkubóta, þar sem starfsorka þess sé ekki rýrnuð um meira en 50%, en að þetta fari í bága við þá tilætlun Alþingis, er alþýðutryggingalögin voru samin, að gamalmennum yrði tryggð meiri hlunnindi en áður, og hvergi yrðu skert áður fengin hlunnindi, og þurfi því að laga þetta, áður en komi til úthlutunar styrks í haust. Teljum Vér með skírskotun til framanritaðs brýna þörf að setja bráðabirgðalög, samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar, þessu til lagfæringar.

Því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Aftan við 2. mgr. 81. gr. laganna bætist: Enn fremur fólk yngra en 67 ára, sem áður hefir notið ellistyrks samkvæmt lögum nr. 17, 9. júlí 1909, um almennan ellistyrk.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Sorgenfrihöll, 23. september 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

55

Reykjavík, Ríkisprentsmiðjan Gutenberg.

110 25. sept.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um breyting á lögum nr. 50, 31. maí 1927, og lögum nr. 70, 28. desbr. 1934, um gjald af innlendum tollvörutegundum.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Fjármálaráðherra Vor hefir tjáð Oss, að kveða þurfi nánara á um ákvæði í lögum nr. 50, 31. maí 1927, og lögum nr. 70, 28. desbr. 1934, um breyting á þeim lögum, til þess að koma í veg fyrir ágreining um, hvort téð ákvæði beri framvegis að skilja á sama hátt sem hingað til hefir verið gert við framkvæmd nefndra laga. Með því að svo er ástatt, teljum Vér nauðsyn bera til þess að gefa út bráðabirgðalög um þetta efni, samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar 18. maí 1920.

Því bjóðum Vér og skipum þannig:

1. gr.

Í stað ákvæðanna í 2. gr. laga nr. 50, 31. maí 1927, um gjald af innlendum tollvörutegundum, og í 1. gr. laga nr. 70, 28. desbr. 1934, um breyting á þeim lögum, komi svo hljóðandi ákvæði:

Fyrir tollvörutegundir, sem tilbúnar eru hér á landi, skal greiða gjald í ríkissjóð, er miðað skal við aðflutningsgjaldið á hverri tollvörutegund eftir tollögum þeim, er gilda hverju sinni, þannig:

a. Fyrir tóbaksvindla og vindlinga, ½ aðflutningsgjald.
b. Fyrir brjóstsykur, konfekt og súkkulaði, ½ aðflutningsgjald.
c. Fyrir kaffibæti, ⅓ aðflutningsgjalds.
d. Fyrir óáfeng vín, ½ aðflutningsgjald.
e. Fyrir ávaxtasafa og ávaxtasafalíki, svo sem litað sykurvatn með kjörnum, öl, annað en maltöl, límonaði og aðra sams konar drykki, sem ætlaðir eru óblandaðir til drykkjar, svo og sódavatn, ⅓ aðflutningsgjalds.
f. Fyrir maltöl, ⅙ aðflutningsgjalds.

Verði ágreiningur um flokkun í framangreinda tollflokka, fellir fjármálaráðherra um það fullnaðarúrskurð.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Sorgenfriholl, 25. september 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

AUGLÝSING

111
28. sept.

um viðskiptasamkomulag milli Íslands og Brasilíu.

Stjórnir Íslands og Brasilíu hafa með erindum, dags. 30. júlí 1936, komið sér saman um ákvæði, er skulu gilda til bráðabirgða um viðskipti þessara þjóða.

Erindin, sem eru skráð á frönsku og spænsku, eru að efni til samhljóða, og birtist hér með erindið af Íslands hálfu í íslenzkri þýðingu:

DANSKA SENDIRÁÐIÐ
Rio de Janeiro.
30. júlí 1936.

Herra ráðherra!

Ég hefi þann heiður að tilkynna yðar tign, að þar sem íslenzka ríkisstjórnin, á sama hátt sem ríkisstjórn Brasilíu, hefir viðurkennt þörfina á því að framlengja enn þá um nokkurn tíma þær samningaumleitanir, sem nú fara fram milli þessara landa, til þess að gera nýjan verzlunarsamning, og þar sem íslenzka ríkisstjórnin vill enn fremur komast hjá því að verzlunarviðskipti Íslands og Brasilíu stöðvist þann 31. júlí þ. á., þá samþykkir hún, að þessi verzlunarviðskipti haldi áfram á grundvelli gildandi viðskiptaákvæði, og að um þau skuli sett þau nánari bráðabirgðaákvæði, er hér fara á eftir:

1. gr.

Ísland og Brasilía veita hvort öðru beztu kjör, skilyrðislaust og ótakmarkað, að því er innflutningstolla snertir.

2. gr.

Hvor samningsaðilja um sig skuldbindur sig til þess að breyta ekki hinu gagnkvæma ákvæði um beztu kjör, sem nú gildir um verzlunarskip hins samningsaðiljans, nema að því er snertir strandsiglingarnar. Þetta beztu-kjara ákvæði skal einnig gilda um greiðslu fyrir vöruinnflutning.

3. gr.

Ef annarhvor samningsaðilja leggur á nýja tolla, sem koma á vörur frá hinum samningsaðiljanum, er áður voru tollfrjálsar, eða hækkar gildandi tolla, þá hefir sá samningsaðilinn, sem verður fyrir slíkum tolllagabreytingum, rétt til að krefjast þess af hinum samningsaðiljanum, að hafnar verði samningaumleitanir, til þess að ráða bót á óheppilegum afleiðingum áðurnefndra ráðstafana.

4. gr.

Ef annarhvor samningsaðilja hefir, eða setur í framtíðinni ákvæði um innflutningsskammta eða höft á greiðslur eða hver önnur bein eða óbein ákvæði, sem hefta innflutninginn á vörum frá hinum samningsaðiljanum, þá hefir sá

111 samningsaðilinn, sem telur sig bíða hagsmunalegt tjón við það, hvernig þessum
28. sept. ráðstöfunum er eða verður breytt, rétt til þess að krefjast þess af hinum samningsaðiljanum, að hafnar verði samningaumleitanir, til þess að bæta úr hinum óheppilegu afleiðingum, sem áðurnefndar ráðstafanir hafa í för með sér.

5. gr.

Framangreind ákvæði gilda ekki um fríðindi, sem hafa verið veitt, eða kynnu síðar að verða veitt, landamæraríkjum, til þess að greiða fyrir viðskiptum á landamærunum, né um fríðindi samkvæmt bandalagi um tollmál, sem annarhvor samningsaðili hefir þegar gert, eða kynni síðar að gera.

6. gr.

Með tilliti til þess sambands, sem nú er milli Íslands og Danmerkur samkvæmt Sambandslögunum frá 30. nóvember 1918, þá er það tilskilið, að ekki er hægt fyrir Brasilíu að skírskota til ákvæða þessa samkomulags, til þess að krefjast hinna sérstöku réttinda, sem Ísland hefir veitt eða kynni síðar meir að veita Danmörku.

7. gr.

Bráðabirgða-samkomulag þetta gildir, þangað til að viðskiptasamkomulagið, sem nú er verið að vinna að, verður undirritað. Hvor samningsaðili getur þó sagt því upp með 30 daga fyrirvara.

Ég nota þetta tækifæri til þess að fullvissa yður, herra ráðherra, um sérstaka virðingu mína.

Fyrir Ísland

O. Schested.

Hans tign, herra doktor *José Carlos de Macedo Soares*
utanríkismálaráðherra, Rio de Janeiro.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Í ríkisstjórn Íslands, 28. september 1936.

Haraldur Guðmundsson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

112
12. okt.

um afnám laga nr. 64, 22. nóv. 1907, um breyting á lögum um manntal í Reykjavík nr. 18, 13. september 1901.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Fjármálaráðherra Vor hefir tjáð Oss, að tími sá, sem ákveðið er, að manntal í Reykjavík fari fram á, 20.—30. nóvember, sé að því leyti óhentugur, að tími sá frá nóvemberlokum þangað til skila verður manntalseftirritum og ýmsum skrám, sem á því eru byggðar, sé í knappasta lagi, þannig, að til vandræða horfi, ef manntal verði tekið á sama tíma sem verið hefir. Í upphaflegu lögunum um manntal í Reykjavík, nr. 18, 13. september 1901, var svo ákveðið, að manntalið fari fram í síðari hluta októbermánaðar, en árið 1907 var þetta talinn óhentugur tími og lögunum þá breytt í það horf, sem nú er. Með því að sá tími, sem nú er lögákveðinn, er mjög óhentugur, eins og að framan segir, teljum Vér brýna nauðsyn bera til þess að setja bráðabirgðalög, samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar 18. maí 1920, til þess að ráða bót á þessu.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum þannig:

1. gr.

Lög nr. 64, 22. nóvember 1907, um breyting á lögum um manntal í Reykjavík, nr. 18, 13. september 1901, skulu numin úr gildi.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Sorgenfriíhöll, 12. október 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Eysteinn Jónsson.

113
12. okt.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um breyting á 10. gr. tilskipunar um fjárforráð ómyndugra á Íslandi 18. febr. 1847.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Dómsmálaráðherra Vor hefir þegnlega borið upp fyrir Oss, að samkvæmt nýlega uppkveðnum hæstaréttardómi verði ekki annað talið óhætt en að veita kaupendum veðsettra fasteigna, sem seldar eru á nauðungaruppboði samkvæmt 10. gr. tilskipunar um fjárforræði ómyndugra á Íslandi, 18. febrúar 1847, 3 mánaða gjaldfrest á helmingi kaupverðsins og 6 mánaða gjaldfrest á hinum helmingnum, en slíkur frestur sé bæði óþarflega langur og bagalega langur, eins og nú er komið veðmálum hér á landi, og þurfi því að lagfæra þetta hið fyrsta. Teljum Vér með skírskotun til framanritaðs brýna nauðsyn bera til þess að setja bráðabirgðalög samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar þessu til lagfæringar.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

3. mgr. 10. gr. tilskipunar um fjárforræði ómyndugra á Íslandi, 18. febr. 1847, skal úr gildi numin.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Christiansborgarhöll, 12. október 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

114
28. okt.

um breyting á lögum nr. 35, 1. febr. 1936, um viðauka við lög nr. 78, 19. júní 1933, um Kreppulánasjóð.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Atvinnumálaráðherra Vor hefir tjáð oss, að við framkvæmd laga nr. 35, 1. febrúar 1936, hafi komið í ljós, að nauðsynlegt sé að gera breytingu á I. kafla laganna, til þess að þau nái tilgangi sínum. Þegar lög þessi voru til meðferðar á Alþingi var gert ráð fyrir, að af handhafaskuldabréfum þeim, sem gefa mátti út samkvæmt lögum nr. 78, 19. júní 1933, mundi verða afgangs allt að 1½ millj. kr., þegar lánveitingum eftir þeim lögum væri lokið. Þessa fjárhæð, allt að 1½ millj. kr., var tilætlun laga nr. 35, 1. febrúar 1936, að láta ganga til lánveitinga handa hreppsfélögum landsins, eftir þeim nánari reglum, sem lögin skilja til. En nú er það komið í ljós, að af útgáfuheimild skuldabréfa eftir lögum nr. 78, 19. júní 1933, er ekki ónotað nema tæplega 400000 kr. eða rúmlega 1 millj. kr. minna en ráðgert var á Alþingi og stafar þetta af því, að er lög nr. 35, 1. febr. 1936 voru afgreidd var ekki tekið tillit til ½ millj. kr. bréfaútgáfu samkvæmt lögum nr. 16, 1. febr. 1936, en þessi tvenn lög voru samtímis til meðferðar á Alþingi. Ekki var heldur tekið tillit til þess, að lánsheimild sú, sem felst í lögum nr. 78, 19. júní 1933, hefir ekki verið notuð nema að nokkru leyti og munar það 5—6 hundruð þúsund krónum.

Það er auðsætt, að eftir þeim lánbeiðnum hreppsfélaga, sem liggja fyrir, er ekki án lagabreytingar hægt að hlaupa undir bagga með sveitarsjóðunum á þann hátt, sem tilætlunin var með lögum nr. 35, 1936. Og til þess að þessari fyrirætlun verði náð virðist ekki annað tiltækilegt en að hækka útgáfuheimild handhafaskuldabréfa í allt að 1½ millj. kr. Þótt þetta sé gert, verður ekki meira fé notað í framannefndu skyni en ráðgert var á Alþingi og ábyrgð ríkissjóðs verður hin sama.

Þar sem svo stendur á, sem að framan er greint, teljum Vér brýna nauðsyn bera til þess, að setja bráðabirgðalög samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar um þetta efni.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

1. gr. laga nr. 35, 1. febrúar 1936 verði svo hljóðandi:

Ríkisstjórninni er heimilt að ákveða, að stjórn Kreppulánasjóðs gefi út

114 handhafaskuldabréf, að upphæð allt að 1½ millj. kr. og teljast þau til skulda-
28. okt. bréfaflokks þess, er í 8. gr. segir, sem þannig má verða allt að 3 millj. kr. að upphæð.

Trygging fyrir skuldabréfum þesum er sú sama og segir í 8. gr.

Skuldabréfum þessum má verja til lánveitinga handa hreppsfélögum landsins og fyrirtækjum þeirra, öðrum en atvinnufyrirtækjum, til þess að ná hagkvæmum samningum um skuldir hreppsfélaga, sem eru stofnaðar fyrir 1. jan. 1936, þar með taldar fátækraskuldir milli sveitarfélaga og skuldir við sjúkrahús og heilsuhæli. Bréfin skulu vera gildur gjaldeyrir með nafnverði gagnvart innlendum lánardrottnum eða skuldareigendum til greiðslu hverrar þeirrar skuldar, sem eldri er og ekki er tryggð með fasteignarveði, handveði eða ríkisábyrgð. Sama gildir um greiðslu víxla, sem gefnir hafa verið út eftir 1. janúar 1936, ef skuldin hefir upphaflega verið stofnuð fyrir þann tíma. Til greiðslu skulda eldri en frá 1. jan. 1933 eru bréf þessi fullgildur gjaldeyrir á sama hátt og skuldabréf, sem gefin eru út samkvæmt lögum nr. 78, 19. júní 1933.

Um gerð og fjárhæð skuldabréfi þeirra, sem ræðir um í þessari gr. gilda ákvæði 8. gr.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört í Amalíuborg, 28. október 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

LÖG

115
19. nóv.

um þingsköp Alþingis.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vér samkvæmt 38. gr. laga nr. 50 10. apríl 1936 höfum látið fella meginmál téðra laga ásamt því, sem óbreytt stendur af 1.—8. gr. laga nr. 20 24. marz 1934, svo og 1. gr. laga nr. 54 14. nóv. s. á. inn í lög nr. 29 3. nóv. 1915, og gefum þau hér með út svo breytt sem lög um þingsköp Alþingis.

I. Þingskipun.

1. gr.

Þingsetning.

Þegar Alþingi kemur saman við þingsetningu, skal elzti þingmaðurinn stjórna umræðunum, þangað til forseti sameinaðs þings er kosinn, og standa fyrir kosningu hans.

Prófun kjörbréfa og kjörgengis og ályktun um það.

Til þess að prófa kjörbréf og kosningu nýkosinna þingmanna og varamanna, hvort fleiri eru eða færri, og það þótt eigi sé nema einn, ganga þingmenn eftir hlutkesti í 3 jafnar deildir, meðan til vinnst. Fyrsta deild fær annari deild, önnur deild þriðju deild og þriðja deild fyrstu deild kjörbréf þess eða þeirra þingmanna, sem eru í hverri þeirra fyrir sig. Hver deild rannsakar kjörbréf þau, er hún tekur við, og kosningu þingmanna og kjörgengi, kýs sér framsögumann og gerir tillögu til þingsins um, hvort kosning og kjörgengi þingmanns skuli talið gilt. Tillögurnar má bera upp munnlega, án nokkurs fyrirvara, og ræður afl atkvæða um gildi kosninga og kjörgengi, svo og hvort fresta skuli úrskurði þar um (stjskr. 41. gr.).

Umræður á þingsetningarfundum fara fram eftir fyrirmælum 35. og 37. gr.

2. gr.

Eiður þingmanna.

Sérhver nýr þingmaður skal vinna eið eða drengskaparheit að stjórnarskránni undir eins og búið er að viðurkenna, að kosning hans sé gild (stjskr. 42. gr.).

3. gr.

Kosning forseta sameinaðs þings og skrifara.

Þá skal kjósa forseta sameinaðs þings, og gengst hann fyrir kosningu tveggja varaforseta, fyrsta og annars, og tveggja skrifara.

Rétt kjörinn forseti er sá, er hefir meira en helming greiddra atkvæða, þeirra er á fundi eru. Verði þeim atkvæðafjölda eigi náð við fyrstu kosningu,

Ríkisprentsmiðjan Gutenberg.

115 19. nóv.

skal kosið af nýju óbundnum kosningum. Fái þá heldur enginn nógu mörg atkvæði, skal kjósa um þá tvo þingmenn, er flest fengu atkvæði við síðari óbundnu kosninguna; en hafi við þá kosningu fleiri fengið jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti, um hverja tvo skuli kjósa. Ef þeir fá báðir jafnmörg atkvæði við bundnu kosninguna, ræður hlutkesti, hvor þeirra verði forseti.

Sömu reglu skal fylgt við kosningu varaforseta. En við kosningu skrifara ræður atkvæðafjöldi. Hlutbundinni kosningu má beita við kosningu skrifara, ef 9 þingmenn krefjast þess (48. gr.).

4. gr.

Kjörbréfanefnd.

Þá skal kjósa nefnd til þess að prófa kjörbréf, er síðar koma fram en svo, að þau verði prófuð eftir 1. gr., svo og til þess að rannsaka kosningar og kjörgengi, er þingið hefir frestað að taka gilt, og kærur yfir kosningum eða kjörgengi, er þegar eru teknar gildar. Í þessa nefnd kýs þingið 5 menn, eftir reglum um nefndarkosningar (17. og 48. gr.).

Ef nefnd þessi lætur uppi skriflega tillögu, eða ef hún leggur til, að kosning skuli teljast ógild, skulu tillögur hennar ræddar eftir reglunum um 2. umr. lagafrumvarpa (22. gr.). Ella fer um tillögur hennar eftir því, sem ákveðið er um tillögur kjörbréfadeildanna í 1. gr.

5. gr.

Hvenær kosningakæra verði til greina tekin og þingið geti ónýtt kosningu.

Þingið getur við rannsókn þá, er ræðir um í 1. gr., úrskurðað kosningu ógilda, þótt eigi hafi hún kærð verið, og einnig frestað að taka kosningu gilda, til þess að fá skýrslur. Svo er og um kosningu þingmanns, er eigi er kominn, eða kjörbréf hans, þá er þing er sett.

Sama er um kjörgengi.

Að öðru leyti tekur þingið eigi upp hjá sjálfu sér að rannsaka kosningar eða kjörgengi, en gerir það því aðeins, að kært sé yfir þeim.

Réttindi þingmanns áður en kosning hans og kjörgengi er tekið gilt.

Kæru yfir kosningu þingmanns eða kjörgengi skal því aðeins taka til greina, að hún sé komin til Alþingis í byrjun þings næst á eftir kosningu, eða áður en kosning þingmanns er tekin gild á Alþingi.

Við prófun kosninga og kjörgengis hefir sérhver þingmaður fullan þingmannsrétt. En fresti þingið úrskurði um það, þá tekur hann engan þátt í störfum þingsins, unz það mál er útkljáð og kosning hans og kjörgengi viðurkennt.

6. gr.

Kosning til efri deildar.

Eftir kosningar þær, sem um ræðir í 3. og 4. gr., skal velja til efri deildar þá tölu þingmanna, er þar skulu eiga sæti. Skal hverjum þingflokki skylt að tilnefna á lista þá tölu þingmanna sinna, er honum ber í hlutfalli við atkvæðamagn hans í sameinuðu þingi. Ef tveir eða fleiri þingflokkar hafa með sér bandalag um kjör til efri deildar, eða þingflokkur (eða flokkar) og menn utan flokka, skal talan á listanum miðuð við samanlagt atkvæðamagn bandalagsins.

Ef atkvæðamagn tveggja eða fleiri kjöraðilja er jafnt við kosningu síðasta

manns til efri deildar, skal hvor (hver) þeirra tilnefna mann í vafasætið, en hlutkesti ráða úrslitum. 115 19. nóv.

Nú skýtur einhver kjöraðili sér undan skyldu um tilnefningu til efri deildar, og tilnefnir forseti þá þingmann eða þingmenn úr þeim flokki eða bandalagi, í réttu hlutfalli við atkvæðamagn. Ef þá er vafi um eitt sæti, skal hlutkesti ráða. Forseti tilkynnir síðan, hverjir þingmenn þannig hafa verið tilnefndir, og teljast þeir rétt kjörnir eða skipaðir til efri deildar (stjskr. 27. gr.).

7. gr.

Síðan setjast þingdeildirnar niður, efri og neðri. Í hvorri deild gengst elzti þingmaðurinn fyrir kosningu forseta deildarinnar, en forseti síðan fyrir kosningu tveggja varaforseta, fyrsta og annars, og 2 skrifara. Um þessar kosningar fer eftir ákvæðum 3. gr. um samskonar kosningu í sameinuðu þingi. Forseta-kosning og skrifara í deildunum.

Þegar þessum kosningum er lokið, skal hluta um sæti þingmanna, annara en forseta og skrifara, nema þingflokkar hafi komið sér saman um að skipa sér í sæti eftir flokkum. Sæta-skipun.

8. gr.

Kosning forseta, varaforseta og skrifara, bæði í sameinuðu þingi og báðum deildum, er fyrir allt það þing. Svo er og um nefndarkosningu þá, er talað er um í 4. gr. En kosning til efri deildar er fyrir allt kjörtímabilið. Hve lengi kosningar eftir 2.—3. og 6.—7. gr. gildi, o. fl.

Þó er hverjum embættismanni þingsins heimilt að leggja niður starf sitt, ef meiri hluti leyfir, í þingdeild eða sameinuðu þingi; svo getur og þingdeild eða sameinað Alþingi vikið hverjum embættismanni sínum frá, en þó þarf til þess samatkvæði $\frac{2}{3}$ þingmanna eða deildarmanna. Niðurlagning embættisstarfs og frávikning.

9. gr.

Nú losnar sæti efri deildar þingmanns, og annar maður er kosinn í hans stað, og tilnefnir þá þingflokkur sá, er skipa á sætið eftir reglu 6. gr., einn mann úr sínum flokki til efri deildar. Sæti efri deildar þingmanns losnar.

10. gr.

Aldursforseti, bæði í sameinuðu þingi (1. gr.) og í þingdeildunum (7. gr.), hefir, meðan hann skipar forsetasæti, allan sama rétt og skyldur sem forseti. Réttur og skylda aldursforseta.

11. gr.

Forsetar stjórna umræðum og sjá um, að allt fari fram með góðri reglu. Forseti hvorrar deildar tekur við öllum erindum til deildarinnar og annast um afgreiðslu þeirra mála, er frá deildinni eiga að fara. Hann skýrir á fundi frá hverju því, er sent er deildinni eða útbýtt er í henni. Nú vill forseti, hvort heldur deildar eða sameinaðs þings, taka þátt í umræðum, frekar en forsetastaða hans krefur, og víki þá á þingmannabekk, en varaforseti tekur forsetasæti á meðan. Verksvið forseta. Þátttaka forseta í umræðum.

Forsetar Alþingis skipa í sameiningu skrifstofustjóra þingsins, og skulu laun hans ákveðin í launalögum. Hann skal aðstoða forseta, er þeir ráða þing-

115 19. nóv. Verksvið skrifstofustjóra. Erindisbréf starfsmanna Alþingis.

skrifara og aðra starfsmenn, og gera tillögur um það. Hann skal standa fyrir öllum reikningum Alþingis og útgáfu og útsendingu Alþingistíðindanna, lesa prófarkir af þeim, ráða útsölumann þeirra og annast geymslu á þeim og skjalasafni Alþingis og bókasafni, hafa umsjón með alþingishúsinu, munum þess og alþingisgarðinum, jafnt milli þinga sem um sjálfan þingtímann, og sjá um, að allt sé í lagi í þinghúsinu, þegar þing kemur saman (við þingsetningu). Í öllum þessum störfum sínum skal skrifstofustjóri háður eftirliti forsetanna, og skulu þeir semja og setja erindisbréf handa honum og öðrum starfsmönnum þingsins.

Réttur og skylda varaforseta.

12. gr.

Í forföllum forseta ganga varaforsetar að öllu leyti í þeirra stað.

Milliþingaforseti.

13. gr.

Nú er hvorki forseti né varaforseti búsettur í Reykjavík eða þar í nánd, og skal þá í þinglok kjósa þingmann, sem á heima í Reykjavík eða í nánd við hana, til þess að annast störf forseta milli þinga. Kosning sú fer fram á sama hátt og áður er ákveðið um forsetakosningu.

Verksvið skrifara. Gerðabók.

14. gr.

Skrifararnir halda gerðabók, undir umsjón forsetans, og geta í henni mála þeirra, er rædd eru á fundum, og úrslita þeirra.

Í byrjun fundar skal gerðabók frá síðasta fundi samþykkt og undirskrifuð af forseta og öðrum skrifaranum. Þingmenn skulu eiga kost á að kynna sér gerðabókina í skrifstofunni, að minnsta kosti tveim tímum áður en næsti fundur byrjar.

Skrifararnir telja saman atkvæði við atkvæðagreiðslur og kosningar. Sömuleiðis sjá þeir með forseta um, að ályktanir séu skrásettar, og ritar forsetinn og annar skrifarinn undir þær. Störfum skipta skrifarar milli sín, eftir samkomulagi við forseta.

Embættismenn sameinaðs þings.

15. gr.

Ákvæði 12. og 14. gr. eiga jafnt við um forseta, varaforseta og skrifara í sameinuðu þingi sem í deildunum.

II. Nefndir.

16. gr.

Fastanefndir í sameinuðu þingi.

Á 2. fundi sameinaðs Alþingis skulu kosnar þessar fastanefndir:

1) fjárveitinganefnd, skipuð 9 mönnum,
2) utanríkismálanefnd, skipuð 7 mönnum og 7 til vara.

Fjárveitinganefnd fjallar um frumvörp til fjárlaga og fjáraukalaga og þingsályktunartillögur, sem til hennar kann að verða vísað og fara fram á útgjöld úr ríkissjóði. Til utanríkismálanefndar skal vísað utanríkismálum og þeim öðrum málum, er sameinað þing eða önnurhvor deildin ákveður. Utanríkismálanefnd

starfar einnig milli þinga, og skal ráðuneytið ávallt bera undir hana slík mál, sem fyrir koma milli þinga.

Fastanefndir í deildum.

Hvor þingdeild skal og skipa fastanefndir til þess að fjalla um ákveðnar tegundir mála. Til þeirra nefnda má síðar vísa skyldum málum. Tala nefndarmanna skal að öllum jafnaði standa á stöku.

Jafnan skal skipa þessar fastanefndir í deildum, og skal það gert á öðrum þingfundi hvorrar deildar:

1) fjárhagsnefnd,
2) samgöngumálanefnd,
3) landbúnaðarnefnd,
4) sjávarútvegsnefnd,
5) iðnaðarnefnd,
6) menntamálanefnd,
7) allsherjarnefnd.

Skal þingmönnum í hvorri deild skipt í þessar nefndir, og mega ekki vera fleiri en 5 í hverri nefnd.

Hver fastanefnd þingsins kýs sér formann og fundaskrifara.

Vinnunefnd Alþingis.

Formenn fastanefnda í hvorri deild, forseti og fyrri varaforseti skulu skipa eina nefnd, vinnunefnd, og er forseti formaður hennar. Hún skal skipa fyrir um fundatíma og fundastaði nefndanna og sjá um, að þeir rekist ekki á.

Mannaskipti í nefndum.

Nú þykir nauðsyn til bera, vegna vinnubragða, að hafa mannaskipti í nefndum, lengur eða skemur, og skal vinnunefndin þá hlutast til um, að mannaskiptin komist á, þó svo, að viðkomandi fastanefndir samþykki. Náist ekki samkomulag, má vinnunefnd skjóta ágreiningnum undir úrskurð deildarinnar.

Samvinnunefndir.

Til fastanefndanna getur hvor þingdeild vísað þeim þingmálum, sem fyrir deildina eru lögð og þörf þykir, að nefnd íhugi, og skal þá að jafnaði vísa hverju máli til sömu fastanefndar í báðum deildum. Það er samvinnunefnd, ef samkynja fastanefndir beggja deilda vinna saman.

Lausanefndir.

Heimilt er þó hvorri deild að kjósa lausanefndir til að íhuga einstök mál. Hver lausanefnd kýs sér formann og ritara.

Framsögumaður nefndar.

Nefndir kjósa sér framsögumann fyrir hvert mál, sem þær fjalla um. Engum fastanefndarmanni er skylt að hafa á hendi í senn framsögu í fleiri málum en tveimur.

Vísa má máli til nefndar á hverju stigi þess. Sé það gert áður en umræðu er lokið, þá skal henni frestað.

17. gr.

Kosning nefnda.

Rétt kosinn í nefnd við óhlutbundna kosningu — þ. e. við aðra kosningu en hlutfallskosningu — er sá, er hlotið hefir þriðjung greiddra atkvæða, og aðeins hér telst auður seðill greitt atkvæði. Fáist nefnd eigi fullskipuð við ítrekaða kosningu á þann hátt, skal kjósa bundnum kosningum um þá, er flest höfðu atkvæði, þannig, að vanti einn mann í nefndina, er kosið um 2, vanti 2, er kosið um 3, þá er flest höfðu atkvæði, o. s. frv. Ræður að öðru leyti hlutkesti (sbr. 48. gr.).

115
19. nóv.

18. gr.

Formaður og skrifari nefnda.

Sá, er flest fær atkvæði í nefnd við óhlutbundna kosningu, kveður nefndina saman í fyrsta sinn og lætur kjósa formann og skrifara. Fái fleiri jafnmörg atkvæði í nefndina, ræður stafrófsröð. Við hlutfallskosningu kveður sá nefndina saman í fyrsta sinn, er fyrst var kosinn.

Nefndarálit.

Nefndin lætur uppi álit sitt, og skal prenta það og útbýta því meðal þingmanna á fundi. Eigi má taka málið af nýju til umræðu fyrr en að minnsta kosti 2 nóttum síðar en nefndarálitinu var útbýtt, ef um lagafrumvarp er að ræða, en 1 nóttu síðar, ef um er að ræða þingsályktunartillögur.

III. Þingmál.

19. gr.

Hvenær frumvörp megi taka til umræðu o. fl.

Lagafrumvörp skulu vera samin með lagasniði, og skal prenta þau og útbýta þeim meðal þingmanna á fundi. Hverju frumvarpi skal fylgja stutt greinargerð fyrir tilgangi þess yfirleitt og skýring á höfuðákvæðum. Eigi má taka frumvarp til umræðu fyrr en liðnar eru að minnsta kosti 2 nætur frá því, er því var útbýtt. Þau lagafrumvörp, er borin eru upp af þingmanna hálfu og útbýtt er fjórum vikum eftir þingsetningu, verða því aðeins tekin til meðferðar í deildinni, að meiri hluti þingmanna í þeirri deild, sem frumvarpið er borið fram í, samþykki það. Þessa samþykkis skal leitað, þá er málið kemur til fyrstu umræðu, og má flutningsmaður einn áður taka til máls og skýra frá þýðingu frumvarpsins. Neiti deildin um samþykkið, er frumvarpið fallið.

Þingmannafrumvörp, sem er útbýtt 4 vikum eftir þingsetning.

Undantekningarákvæði.

Eigi þarf þó að leita þessa samþykkis, þegar um er að ræða frumvarp til laga um breyting á stjórnarskránni eða um breyting á þingsköpum Alþingis, og ekki heldur um frumvörp, sem nefnd flytur óskipt eða flutt eru að beiðni einhvers ráðherranna.

20. gr.

Frumvörp skulu rædd þrisvar.

Ekki er lagafrumvarp samþykkt til fullnaðar, fyrr en það hefir verið rætt þrisvar sinnum í hvorri þingdeild, eða þrisvar sinnum í sameinuðu þingi, þegar um er að ræða frumvarp til fjárlaga og fjáraukalaga (stjskr. 39. og 40. gr.).

21. gr.

1. umræða.

Við *fyrstu* umræðu skal ræða frumvarpið í heild sinni. Þá er þeirri umræðu er lokið, er leitað atkvæða um, hvort það eigi að ganga til annarar umræðu.

22. gr.

2. umræða.

Breytingartillögur.

Frumvörp rædd í köflum.

Önnur umræða fer eigi fram fyrr en tveim nóttum eftir fyrstu umræðu, og skal þá ræða greinar frumvarpsins, hverja fyrir sig, og breytingartillögur við þær. Ræða má frumvarpið í köflum, eftir nánari ákvæðum forseta. Þegar búið er að ræða hvern kafla, skulu atkvæði greidd um hverja grein í honum með breytingartillögum, er við eiga. Að síðustu skal greiða atkvæði um það, hvort frumvarpið, þannig lagað, eigi að ganga til þriðju umræðu.

23. gr. 115

Þriðja umræða má eigi fram fara fyrr en tveim nóttum eftir aðra umræðu. Þá skal ræða breytingartillögur og greinar, er þær eiga við, svo og frumvarpið allt í heild. Þá er umræðum er lokið, skal leita atkvæða um breytingartillögurnar og síðan um frumvarpið í heild sinni, eins og það þá er orðið. 19. nóv. 3. umræða. Breytingartillögur.

24. gr.

Þá er frumvarp hefir þannig verið samþykkt við þrjár umræður í deild, sendir forseti hennar það forseta hinnar deildarinnar, með tilmælum um, að hann leggi það fyrir þá deild (stjskr. 40. gr.), og sætir það síðan sömu meðferð þar sem í deild þeirri, er það kom frá. Frumvarp sendist hinni deildinni og síðan ráðherra.

Ef frumvarpið er samþykkt óbreytt í þessari deild, sendir forseti hennar ráðherra það.

25. gr.

Ef deildin breytir aftur á móti frumvarpinu í smáu eða stóru, sendir forseti hennar það til baka forseta hinnar deildarinnar (stjskr. 40. gr.). Hafi nefnd fjallað um það þar, sendir forseti henni það þegar. Hún lætur uppi álit sitt um það, og skal það prentað og því útbýtt. Þá er liðnar eru að minnsta kosti tvær nætur frá því, er frumvarpinu, eins og það kom frá hinni deildinni, var útbýtt meðal þingmanna á fundi, eða ef um nefndarálit um það er að ræða, þá frá því, er því var útbýtt, skal frumvarpið tekið til umræðu í deildinni á sama hátt og áður við þriðju umræðu (23. gr.). Frumvarp endursent deild. Meðferð á því.

Ef deildin samþykkir frumvarpið óbreytt eins og það kom frá hinni deildinni, sendir forseti ráðherra það. En sé því breytt, sendir forseti það, eins og það þá er orðið, hinni deildinni (stjskr. 40. gr.), og skal þar enn fara með það eftir ákvæðum 23. gr. Fallist deildin á frumvarpið óbreytt, sendir forseti ráðherra það. Nú breytir deildin því, og sendir þá forseti það forseta sameinaðs þings og mælist til, að það verði lagt fyrir sameinað þing. Frumvarp fer í sameinað þing.

26. gr.

Frumvarpinu, í þeirri mynd, sem það hafði síðast fengið, er nú útbýtt meðal allra þingmanna og skal lagt fyrir sameinað Alþingi til einnar umræðu, minnst 2 nóttum síðar. Við umræðurnar skal fara eftir því, sem fyrir er mælt í 23. gr., og er þeim lýkur, skal greiða atkvæði um breytingartillögurnar og síðan um frumvarpið í heild sinni. Frumvarp í sameinuðu þingi.

Þá er Alþingi, sem nú segir, skipar eina málstofu, þarf, til þess að gerð verði fullnaðarályktun um mál, meira en helmingur þingmanna úr hvorri deild að vera á fundi og eiga þátt í atkvæðagreiðslu. Þingmaður, sem er á fundi, en greiðir ekki atkvæði við nafnakall, án lögmætra ástæðna, telst taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Ræður þá afl atkvæða um einstök málsatriði. En til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, verða aftur á móti að minnsta kosti tveir þriðjungar atkvæða, sem greidd eru, að vera með frumvarpinu (stjskr. 40. gr.). Lagafrumvörp þurfa $^2/_3$ atkvæða, önnur en fjárlög og fjáraukalög.

115 19. nóv. Ef frumvarp er samþykkt í sameinuðu þingi, sendir forseti það ráðherra. Ella fellur það niður.

27. gr.

Fyrirsögn frumvarpa o. fl. Um breytingu á stjórnarskránni.

Lagafrumvarp, er felur í sér tillögu um breytingu á *stjórnarskránni* eða viðauka við hana, skal í fyrirsögninni nefnt frumvarp til stjórnarskipunarlaga. Hafi það eigi þá fyrirsögn, vísar forseti því frá.

Breytingartillögu, sem felur í sér tillögu um breytingu á stjórnarskránni eða viðauka við hana, má aðeins gera við frumvarp til stjórnarskipunarlaga. Sé hún gerð við annað frumvarp, vísar forseti henni frá.

28. gr.

Felld frumvörp.

Lagafrumvarp, er önnurhvor deildin hefir fellt, má eigi bera upp aftur á sama þingi.

29. gr.

Þingsályktunartillögur.

Tillögur til þingsályktunar skulu vera í ályktunarformi. Slíka tillögu má ræða einu sinni eða tvisvar. Nú er tillaga til þingsályktunar borin upp í deild eða sameinuðu þingi, og skal þá prenta hana og útbýta meðal þingmanna á fundi. Á fundi, að minnsta kosti 1 nótt síðar, ályktar deildin eða þingið, eftir uppástungu forseta, hvort hún skuli rædd í einni eða tveimur umræðum. Umræða má eigi fram fara fyrr en í fyrsta lagi daginn eftir.

Tilhögun umræðna.

Ef ein umræða er ákveðin, skal henni og atkvæðagreiðslu hagað eftir fyrirmælunum um 2. umræðu lagafrumvarpa (22. gr.), og sama er um fyrri umræðu, ef tvær eru. En síðari umræðan fer fram eins og þriðja umræða um lagafrumvörp (23. gr.).

Tillaga send milli deilda og í sameinað Alþingi.

Þingsályktunartillögu, er samþykkt hefir verið í annari þingdeildinni, má senda hinni deildinni og láta hana þar sæta sömu meðferð sem nú er sagt hér á undan í grein þessari. Sé henni breytt þar, skal hún endursend hinni deildinni og tekin þar til einnar umræðu. Ef tillögunni er þá aftur breytt, skal hún lögð fyrir hina deildina af nýju, og um hana viðhöfð ein umræða. Sé henni þar enn breytt, skal hún lögð fyrir sameinað þing og útkljáð þar með einni umræðu.

Útgjaldatillögur.

Þingsályktunartillögur, sem fara fram á útgjöld úr ríkissjóði, skal jafnan bera upp í sameinuðu þingi og hafa tvær umræður um þær.

30. gr.

Ávarp.

Ávarp má hvor þingdeildin fyrir sig senda konungi, og skal fara með það sem þingsályktunartillögu, að því fráskildu, að ávarp verður ekki sent frá einni deild til annarar.

31. gr.

Fyrirspurnir.

Nú vill alþingismaður beiðast skýrslu ráðherra um landsmál (stjskr. 49. gr.), og gerir hann það með *fyrirspurn,* er afhent sé forseta, og skal prenta hana og útbýta meðal þingmanna á fundi, jafnframt því að forseti skýrir frá henni. Á öðrum fundi leyfir deildin fyrirspurnina eða synjar leyfis.

Leyfi deildin fyrirspurnina, sendir forseti ráðherra hana, og er hún svo borin upp og rædd á fundi síðar. Við þessa umræðu má enga ályktun gera. 115 19. nóv.

32. gr.

Breytingartillögur við lagafrumvörp og þingsályktunartillögur skulu vera prentaðar og þeim útbýtt daginn áður en þær koma til umræðu. Ráðherra og hver þingdeildarmaður, eða í sameinuðu þingi hver þingmaður, má koma fram með breytingartillögur við hverja umræðu sem er. Breytingartillögur.

Breytingartillögu við breytingartillögu má þingmaður bera upp við byrjun þess fundar, er hún skal tekin til umræðu. Þó skal þá vera búið að útbýta henni. Nefnd getur einnig borið upp breytingartillögu með jafnstuttum fresti, en aðrir því aðeins að deildin samþykki það. Breytingartillaga við breytingartillögu.

Breytingartillögu um atriði, sem búið er að fella í deild, má eigi bera upp aftur í sömu deild á sama þingi, en heimilt er að bera hana upp í hinni deildinni og sameinuðu þingi, ef tækifæri er til þess eftir þingsköpum. Þegar lagafrumvörp koma í sameinað þing frá annari hvorri þingdeildinni, má þó eigi gera breytingartillögur um önnur atriði en þau, er sú deildin, er síðast hafði frumvarpið til meðferðar, breytti við þá umræðu. Forseti úrskurðar, hvort það er sama atriði, sem liggur fyrir, og atriði, er áður hefir verið fellt í sömu þingdeild, og er þingmönnum skylt að hlíta þeim úrskurði. Breytingartillaga um felld atriði. Breytingartillögur í sameinuðu þingi við lagafrumvörp frá þingdeild.

IV. Fundarsköp.

33. gr.

Skylt er þingmönnum að sækja alla þingfundi, nema nauðsyn banni. Forföll skal tilkynna forseta, svo fljótt sem unnt er, og metur hann nauðsynina. Fundarsetning o. fl.

Heimilt er forseta að veita þingmanni brottveruleyfi, þó eigi lengur en tvær nætur að nauðsynjalausu, nema deildin samþykki. Fundasókn þingmanna.

Þegar fundur er settur, skal samþykkja fundarbók frá síðasta fundi (14. gr.). Þar næst skýrir forseti frá erindum þeim, sem honum hafa borizt eða útbýtt hefir verið. Þá er gengið til dagskrár. Samþykkt fundarbókar. Erindum útbýtt.

34. gr.

Þingmaður, sem hefir óskað að taka til máls og fengið leyfi til þess, skal standa upp úr sæti sínu og mæla þaðan, og skal hann ávallt víkja ræðu sinni til forseta eða fundarins. Eigi má hann annars ávarpa nokkurn einstakan þingmann, og kenna skal þingmann við kjördæmi sitt eða kosningu. Við útvarpsumræður skulu þó þingmenn jafnframt nefndir fullu nafni. Þingmaður tekur til máls.

Við útvarpsumræður skulu ræðumenn, aðrir en forseti, jafnan mæla úr ræðustól, og heimilt er þeim endranær að flytja ræður sínar þaðan. Ræðustóll.

115 19. nóv.

35. gr.

Hve oft þingmaður má taka til máls við umræðu.

Framsögumaður meiri og minni hluta nefndar, svo og flutningsmaður máls, en eigi nema einn, þótt fleiri flytji, mega við hverja umræðu um mál tala þrisvar. Ef tveir eða fleiri eru flutningsmenn, skal sá, er fyrstur stendur á skjalinu, teljast framsögumaður, nema annar sé tilnefndur. Aðrir mega ekki tala oftar en tvisvar. Þó er jafnan heimilt að gera stutta athugasemd um atkvæðagreiðslu, um gæzlu þingskapa og til þess að bera af sér sakir.

Málfrelsi ráðherra.

Ráðherrar mega tala svo oft sem þeim þykir þurfa.

Þegar útvarpað er umræðum um þingmál, skal farið eftir reglum V. kafla.

36. gr.

Í hverri röð þingmenn taka til máls.

Forseti gefur þingmönnum venjulega færi á að taka til máls í þeirri röð, er þeir beiðast þess. Þó getur hann vikið frá þeirri reglu við ráðherra og framsögumann, svo og til þess, að ræður með og móti málefni skiptist á, eða til þess, að þingmaður geti gert stutta leiðréttingu eða athugasemd, er snertir sjálfan hann.

37. gr.

Takmörkun umræðutíma.

Ef umræður dragast úr hófi fram, getur forseti úrskurðað, að ræðutími hvers þingmanns skuli ekki fara fram úr ákveðinni tímalengd, og einnig getur forseti stungið upp á, að umræðum sé hætt. Svo getur og forseti lagt til, hvort heldur í byrjun umræðu eða síðar, að umræðum um mál skuli lokið að liðnum ákveðnum tíma. Eigi má þó, meðan nokkur þingmaður kveður sér hljóðs, takmarka ræðutíma við nokkra umræðu svo, að hún standi skemur en 3 klukkustundir alls. Tillögur forseta skulu umræðulaust bornar undir atkvæði í þingdeild þeirri, sem hlut á að máli, eða sameinuðu þingi, og ræður afl atkvæða úrslitum. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafizt þess, að greidd séu atkvæði um það umræðulaust, hvort umræðu skuli lokið, umræðutími eða ræðutími hvers þingmanns takmarkaður. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og rituð í gerðabókina. Eftir ákvæðum þessarar greinar og 35. gr., að því er varðar sameinað þing, skal einnig fara á þingsetningarfundum.

Skipting umræðutíma.

Nú hefir verið samþykktur takmarkaður umræðutími eða ákveðinn ræðutími hvers þingmanns, og skal þá forseti skipta umræðutímanum í heild sem jafnast á milli fylgismanna og andstæðinga máls þess, sem er til umræðu, án þess að hann sé bundinn við, í hvaða röð þingmenn hafa kvatt sér hljóðs, eða milli flokka, ef hentara þykir.

Ræðutími ráðherra.

Ákvæði þessarar greinar ná einnig til ræðutíma ráðherra.

38. gr.

Upplestur.

Eigi má, nema með leyfi forseta, lesa upp prentað mál.

39. gr.

Þingmenn gæti reglu.

Skylt er þingmanni að lúta valdi forseta í hvívetna, er að því lýtur, að gætt sé góðrar reglu. Skyldi almenn óregla koma upp, er það skylda forseta að gera

hlé á fundinum um stundarsakir, eða, ef nauðsyn er til, slíta fundinum alveg. 115 19. nóv.

40. gr.

Frumvörp, hvort heldur eru frá stjórninni eða þingmönnum, svo og tillögur til þingsályktunar og breytingartillögur, má kalla aftur á hverju stigi umræðu sem vill. En heimilt er hverjum þingmanni að taka það jafnskjótt upp aftur á sama fundi. Fyrirspurn má og afturkalla. Afturköllun.

41. gr.

Þyki þingdeild eigi ástæða til að gera ályktun um eitthvert málefni, getur hún vísað því til ráðherrans (stjskr. 51. gr.). Máli vísað til ráðherra.

42. gr.

Heimilt er þingmanni að krefjast þess, að gengið sé til atkvæða um eitthvert þingmál umræðulaust, en það skal því aðeins gert, ef $^2/_3$ fundarmanna eru því samþykkir. Krafa um atkvæði umræðulaust.

Meðan á umræðum stendur má gera tillögu, er byggð sé á ástæðum, um að taka skuli fyrir næsta mál á dagskránni, og skal þá afhenda forseta tillöguna um það skrifaða. Slíka tillögu má og gera í prentuðu nefndaráliti. Rökstudd dagskrá.

43. gr.

Forseti deildar ákveður fyrir lok hvers fundar dagskrá fyrir næsta fund hennar, eftir því sem við verður komið. Þó má ákveða hana eftir ályktun deildarinnar, ef 3 þingmenn í efri deild og 6 í neðri deild krefjast þess skriflega og gera tillögu um ákveðna dagskrá. Dagskrá.

Ef þá er farið fram á, að mál sé látið ganga út af dagskránni, skal afhenda forseta kröfuna um það samdægurs og dagskráin er ákveðin. En sé farið fram á, að mál sé tekið á dagskrá, skal tilkynna deildinni það í lok þess fundar, er krafan um það kom fram á. Um þessa tillögu skal í byrjun næsta fundar greiða atkvæði umræðulaust. Sé hún felld, er með því samþykkt dagskrá forseta. Krafa um mál af eða á dagskrá.

Þegar dagskrá er eigi ákveðin eftir ályktun deildarinnar, getur forseti breytt röðinni á þeim málum, sem eru á dagskrá, og einnig tekið mál út af dagskrá. Mál, sem eigi er á dagskrá, verður því aðeins tekið fyrir, að til þess fáist samþykki $^3/_4$ þeirra, sem á fundi eru, og leyfi ráðherra, sbr. 64. gr. Forseti breytir dagskrá. Nýtt mál á dagskrá.

44. gr.

Hvorug þingdeildin má gera nokkra ályktun, nema meira en helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði (stjskr. 48. gr.). Þingmaður, sem er á fundi, en greiðir ekki atkvæði við nafnakall án lögmætra ástæðna, telst taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Þingdeild ályktunarfær.

Engin ályktun er lögmæt, nema meira en helmingur fundarmanna, þeirra sem atkvæðisbærir eru, greiði atkvæði með henni.

115 19. nóv.

Skylt er þingmanni, hvort heldur í deild eða sameinuðu þingi, að vera viðstaddur og greiða atkvæði, nema hann hafi lögmæt forföll eða fararleyfi.

Skylda þingmanna að greiða atkvæði. Nafnakall.

Nú er haft nafnakall við atkvæðagreiðslu og þingmaður greiðir eigi atkvæði, og skal hann þá leiða rök að því.

Forseti sker úr, hvort þau rök skuli gild talin, en þingmaður sá, sem hlut á að máli, getur skotið þeim úrskurði undir atkvæði deildarinnar eða þingsins.

Enginn þingmaður má greiða atkvæði með fjárveitingu til sjálfs sín.

45. gr.

Skipting, röð og innra samband atkvæðagreiðslu.

Forseti ræður því, hvernig atkvæðagreiðslu er skipt og í hverri röð og innra sambandi hún fer fram. Þó getur þingdeild eða sameinað þing, ef 3 í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krefjast þess, breytt ákvörðun forseta.

46. gr.

Atkvæðagreiðsla. Atriði samþykkt án atkvæðagreiðslu.

Þá er forseti hefir ástæðu til að ætla, að allir séu á einu máli, má hann lýsa því yfir, að gert sé út um atriði án atkvæðagreiðslu, ef enginn krefst þess, að hún fari fram, og skal þá sú yfirlýsing forseta koma í stað atkvæðagreiðslu. Um lagafrumvörp og þingsályktunartillögur verður hann þó jafnan að hafa atkvæðagreiðslu við allar umræður (sbr. 21.—26. og 29. gr.).

Hvernig atkvæðagreiðsla fer fram. Nafnakall.

Atkvæðagreiðslan fer fram á þann hátt, að hver þingmaður réttir upp hægri hönd sína, hvort sem hann greiðir atkvæði með eða móti máli. Skrifararnir telja atkvæðin, en forseti skýrir frá úrslitum atkvæðagreiðslunnar, eftir að atkvæða hefir verið leitað með og móti. Hafi atkvæðagreiðslan fallið þannig, að málið sé hvorki samþykkt né fellt, lætur forseti nafnakall fara fram. Sömuleiðis er forseta heimilt að láta atkvæðagreiðslu fara fram með nafnakalli, annaðhvort þegar í stað eða ef atkvæðagreiðsla hefir áður fram farið, en verið óglögg. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafizt nafnakalls við atkvæðagreiðslu um tiltekið atriði. Skrifleg krafa um það skal afhent forseta áður en atkvæðagreiðsla byrjar. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og bókuð.

Við nafnakall skal farið eftir tölusettri nafnaskrá í stafrófsröð og hluta um í hvert sinn, á hverri raðtölunni skuli byrja nafnakallið.

Forseti skal jafnan greiða atkvæði síðastur.

47. gr.

Afl atkvæða.

Afl atkvæða ræður um úrslit mála og málsatriða, nema öðruvísi sé ákveðið í stjórnarskránni eða þingsköpunum (sbr. 26. gr.).

48. gr.

Kosning óhlutbundin og hlutbundin (de Hondt).

Um kosningar fer eftir því, sem fyrir er mælt í 3. og 17. gr., að því viðbættu, að þegar kjósa á um 2 menn eða fleiri í þingdeild eða sameinuðu þingi, hvort heldur er til starfa innan þings eða utan, skal beita hlutfallskosningu með aðferð þeirri, er kennd er við de Hondt (listakosning), ef 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri og 9 í sameinuðu þingi æskja þess.

Aðferðin er þessi: 115

Þeir þingmenn, er komið hafa sér saman um að kjósa allir sömu menn í sömu röð, afhenda forseta, þegar til kosninga kemur, lista yfir þá í þeirri röð. Þegar hann hefir tekið við listunum, merkir hann hvern þeirra bókstaf, A B, C o. s. frv., eftir því sem sjálfur hann ákveður, eða ákveðið hefir verið með samkomulagi eitt skipti fyrir öll þann þingtíma. Síðan les forseti upphátt stafnafn hvers lista og nöfn þau, er á honum standa. Þá kjósa þingmenn þannig, að hver ritar á kjörmiða aðeins stafnafn (A, B o. s. frv) þess lista, er hann vill kjósa eftir. Kjörmiðarnir eru afhentir forseta, og nefnir hann upphátt bókstaf hvers miða, en skrifararnir rita jafnóðum og telja saman, hve mörg atkvæði hafa fallið á hvern lista, hve mörg á A, hve mörg á B o. s. frv. Tölu þeirri, sem hver listi þannig fær, er svo skipt, fyrst með 1, síðan með 2, síðan með 3 o. s. frv., eftir því sem með þarf. Hlutatölur hvers lista eru ritaðar í röð hver niður undan annari, og yfir dálkinum er ritaður bókstafur þess lista. 19. nóv. **Hvernig hlutfallskosning fer fram.**

Kosningin fer eftir hlutatölunum, þannig að sá listi fær fyrsta mann, er hæsta á hlutatöluna, sá listi næsta mann, er á næsthæsta hlutatölu, o. s. frv., þar til fullskipað er. Ef jafnháar hlutatölur koma á tvo eða fleiri lista, skal varpa hlutkesti um, hvor listinn skuli koma að manni. **Hlutatölur ráða úrslitum.** **Hlutkesti.**

Af hverjum lista skulu menn hljóta kosning í þeirri röð, sem þeir standa á listanum.

Kjörmiði við óhlutbundnar kosningar eru ógildur, ef á honum standa fleiri eða færri nöfn en samsvarar tölu nefndarmanna, eða nafn er ógreinilegt eða á eigi við. **Kjörmiði ógildur.**

49. gr.

Fundir, bæði þingdeilda og sameinaðs þings, skulu haldnir í heyranda hljóði. Þó getur forseti eða 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafizt þess, að öllum utanþingsmönnum sé vísað á braut, og sker þá þingið úr því, hvort svo skuli gert og umræður fara fram í heyranda hljóði eða fyrir luktum dyrum (stjskr. 52. gr.). **Fundir í heyranda hljóði.** **Umræður fyrir luktum dyrum.**

50. gr.

Forseti skipar fyrir um, hvernig mönnum skuli gefinn kostur á að vera við fundi þá, er haldnir eru í heyranda hljóði. Áheyrendur eru skyldir til að vera kyrrir og hljóðir. Brjóti nokkur móti því, getur forseti látið vísa honum á braut, og ef þörf er á, öllum áheyrendum. **Áheyrendur.** **Brottvísun vegna ókyrrðar.**

V. Útvarp umræðu.

51. gr.

Útvarpa skal þingsetningu og þinglausnum.

Þá skal og útvarpa framsöguræðu fjármálaráðherra um frv. til fjárlaga og, ef óskað er, hálfrar stundar ræðum af hálfu annara þingflokka, enda hefir fjármálaráðherra þá og rétt til stundarfjórðungs svarræðu. **Hverju skylt er að útvarpa.**

115 19. nóv.

52. gr.

Jafnrétti þingflokka. Málfrelsi ráðherra. Réttur þingmanna utan flokka.

Þegar útvarpað er umræðum um þingmál, skulu þingflokkar hafa rétt til jafnlangs ræðutíma og forsetar gefa þingmönnum færi á að taka til máls þannig, að flokkarnir skiptist á. Við útvarpsumræðu gilda ekki ákvæði 35. gr. um málfrelsi ráðherra. Rétt skal þingmönnum utan flokka að eiga þátt í útvarpsumræðum, þó þannig, að enginn þeirra fái lengri tími en helming þess, er hver þingflokkur hefir til umráða, og ekki skulu þingmenn utan flokka, ef fleiri eru en tveir, fá lengri tíma samanlagt við útvarpsumræðu en hver einstakur þingflokkur.

53. gr.

Frh. 1. umr. fjárlaga og vantraust.

Við framhald fyrstu umræðu fjárlaga mega ræður í fyrstu umferð vara eina stund, en síðan hálfa stund þrjár umferðir, og enn aðrar þrjár stundarfjórðung. Skal þá útvarpi umræðu um fjárlög að fullu lokið. Sama regla gildir um útvarp umræðu um vantraust.

Umferð.

Það er umferð, þegar fulltrúar allra þingflokka hafa tekið til máls og þeir þingmenn utan flokka, sem þátt taka í umræðum.

54. gr.

Ræðutími í öðrum málum.

Þegar útvarpað er umræðum um önnur mál en þau, er í 51. og 53. gr. segir, fær hver þingflokkur til umráða þrjá stundarfjórðunga, er skiptast í tvær umferðir.

Takmörkun útvarpsumræðu.

Takmarka má fyrirfram umræðutíma um þingmál, önnur en þau, er um ræðir í 51. og 53. gr., þótt umræðu sé útvarpað, allt niður í 3 klukkustundir (sbr. 37. gr.), enda styttir þá forseti umferðir að sama skapi.

55. gr.

Útvarp með samþykki annara flokka.

Nú óskar þingflokkur, að umræðu verði útvarpað, og snýr þá formaður flokksins tilmælum sínum til forseta. Skal forseti þegar tilkynna það formönnum annara þingflokka, en þeir leita samþykkis flokks síns svo fljótt sem auðið er. Útvarpa skal umræðu, þegar samþykki allra flokka kemur til.

56. gr.

Útvarp án samþykkis annara flokka.

Nú næst ekki samkomulag milli þingflokka um útvarp umræðu, og skal forseti þá tilkynna það þeim, sem kröfuna átti. Ef þingflokkur ítrekar kröfu sína, skal umræðunni útvarpað. Réttur til útvarps án samþykkis annara þingflokka gildir þó aðeins um tvær umræður umfram þann flokk, sem sjaldnast hefir neytt þessa réttar.

57. gr.

Boðun útvarpsumræðu.

Dag og stund útvarpsumræðu skal tilkynna í útvarpi og á þingfundi svo fljótt sem unnt er.

58. gr.

Röð útvarpsumræðna.

Umræðum skal útvarpa í sömu röð og kröfur um útvarp bárust forseta, enda sé að öðru leyti fullnægt ákvæðum þingskapa. Forseti getur þó vikið frá þessari röð, ef sérstakar ástæður liggja til.

59. gr. 115

Formenn þingflokka eru réttir aðilar gagnvart forseta og þingmönnum flokksins um allt það, er að útvarpi umræðu lýtur. 19. nóv. Aðild flokksformanna.

60. gr.

Forseti sker úr ágreiningi, sem verður um skilning á reglum þessum eða framkvæmd þeirra. Úrskurðarvald forseta.

VI. Ýmisleg ákvæði.

Þingdeild tekur eigi við erindi án flutningsmanns.

61. gr.

Hvorug þingdeildin má taka við nokkru málefni, nema einhver þingdeildarmanna taki það að sér til flutnings (stjskr. 50. gr.).

62. gr.

Umræður þingdeildanna og sameinaðs Alþingis, ásamt þingskjölum og atkvæðagreiðslum um þau, skulu prentaðar í Alþingistíðindunum. Alþingistíðindi.

Í Alþingistíðindunum má ekkert undan fella, það er þar á að standa og fram hefir komið í þinginu og gerðabækur þingsins og handrit af umræðum í þinginu bera með sér. Engar breytingar má gera á hvorugu þessu, nema leiðrétta þurfi auðsæjar og sannanlegar villur. Engu má bæta inn í Alþingistíðindin, hvort sem það varðar menn eða málefni, nema þess sé óhjákvæmileg þörf eða í því felist sjálfsögð leiðrétting.

63. gr.

Ef þingmaður talar óvirðulega um konunginn eða ber þingið eða ráðherra eða einhvern þingmann brigzlyrðum, eða víkur með öllu frá umtalsefninu, þá skal forseti kalla til hans: „Þetta er vítavert“, og nefna þau ummæli, sem hann vítir. Nú er þingmaður víttur tvisvar á sama fundi, og má þá forseti, með samþykki fundarins, svipta þingmanninn málfrelsi á þeim fundi. Þingsafglöpun og þingvíti.

64. gr.

Eftir uppástungu forseta eða skriflegri uppástungu frá 3 þingmönnum í efri deild, 6 þingmönnum í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi má bregða út af þingsköpum þessum, ef ráðherra leyfir og ¾ þeirra þingmanna, er um það greiða atkvæði, samþykkja. Um stjórnarfrumvörp eða frumvörp, sem flutt eru fyrir hönd ríkisstjórnarinnar, ræður þó einfaldur meiri hluti. Afbrigði mega þau ein vera, er eigi koma í bága við stjórnarskrána. Afbrigði frá þingsköpum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Fredensborg, 19. nóvember 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

116 21. des.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um varnir gegn útbreiðslu sauðfjárveiki.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Landbúnaðarráðherra Vor hefir þegnlega tjáð Oss, að komið hafi upp mjög skæð sauðfjárveiki í Borgarfjarðarsýslu, sem hafi breiðzt þannig út, að mjög líklegt verði að telja, að hún sé smitandi og að vegna þess tjóns, sem hún gerir, sé óhjákvæmilegt að hefjast þegar handa um varnir gegn útbreiðslu hennar frekar en gert hefir verið og heimild sé fyrir samkvæmt gildandi lögum. Telur ráðherrann eigi hægt að bíða Alþingis um aðgerðir til varnar gegn veikinni, og verðum Vér því að telja brýna nauðsyn bera til þess að setja bráðabirgðalög um þetta efni samkvæmt 23. grein stjórnarskrárinnar.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Landbúnaðarráðherra er heimilt að láta fara fram ítarlega rannsókn á heilbrigði sauðfjár hjá öllum sauðfjáreigendum í Borgarfjarðarsýslu.

Í öðrum héruðum landsins skulu hreppstjórar, hver í sínum hreppi, kynna sér tafarlaust heilsufar sauðfjár og gefa ráðuneytinu skýrslu um málið, og skulu þær komnar til ráðuneytisins fyrir 15. janúar 1937.

2. gr.

Nú finnst við rannsóknir þær, er getið er um í 1. gr. eða síðar, sjúkt fé á bæ, þar sem ráðuneytinu ekki var áður kunnugt um að veikt fé væri, og skal þá tafarlaust símleiðis láta landbúnaðarráðuneytið vita og eins fyrir það, þó ekki verði þegar vitað, hvort sjúkleiki sauðfjárins er borgfirzka sauðfjárveikin eða einhver annar kvilli.

3. gr.

Þar sem sjúkt fé finnst, skal svo fljótt sem kostur er á, senda innyfli (lunga) úr hinu sjúka fé til rannsóknarstofunnar í Reykjavík, til að fá úr því skorið, hvort um er að ræða „borgfirzku veikina“ eða annan sjúkdóm.

4. gr.

Heimilt er landbúnaðarráðherra að fyrirskipa algert bann á sauðfjárrekstrum bæja á milli og ennfremur að setja fé í sóttkví á þeim bæjum, þar sem sýkin hefir gert vart við sig eða þar sem grunur liggur á, að sýkin kunni að vera, unz úr því verður skorið hver sjúkdómurinn er.

Ennfremur getur ráðherra ákveðið að setja skuli í sóttkví meiri eða minni hluta úr héruðum eða heil héruð, ef hann telur það nauðsynlegt til hindrunar útbreiðslu veikinnar. **116** 21. des.

Má þá banna allan flutning sauðfjár af hinu sýkta svæði sem og flutning á heyi eða öðru því, sem ætla mætti að gæti borið veikina. Sé hætta á, að menn, sem gæta fjárins, geti borið veikina, má setja þá í sóttkví þangað til eigi telst hætta á, að veikin flytjist með þeim milli bæja.

Þeir búendur, sem fyrirskipað hefir verið að hafa fé sitt í sóttkví, bera ábyrgð á, að ekki sé út af þeim fyrirskipunum brugðið.

5. gr.

Hreppstjórar skulu hafa nákvæmt eftirlit með því, að ákvæðum þessara laga og fyrirmælum ráðuneytisins sé hlýtt.

Nú ber á veikindum í fé og skal þá búandi tafarlaust tilkynna hreppstjóra og láta honum í té lýsingu á veikinni og skal hreppstjóri þegar láta landbúnaðarráðuneytið vita um málið (sbr. 2. gr.). Hreppstjóri skal hlutast til um að rannsókn veikinnar sé framkvæmd, sbr. 3. gr.

6. gr.

Landbúnaðarráðherra er ennfremur heimilt að gera hverja þá ráðstöfun, er hann álítur nauðsynlega til hindrunar útbreiðslu veikinnar, og henni til útrýmingar, og má hann í þessu skyni verja fé úr ríkissjóði eftir því sem hann telur nauðsynlegt.

7. gr.

Brot gegn lögum þessum og ákvæðum, sem sett kunna að verða samkvæmt þeim, varða sektum allt að 10000 krónum og skal með mál út af slíkum brotum farið sem almenn lögreglumál.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 21. desember 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

117
30. des.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um viðauka við lög nr. 85 frá 23. júní 1936, um meðferð einkamála í héraði.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Dómsmálaráðherra Vor hefir þegnlega borið upp fyrir Oss, að í lög nr. 85 1936, um meðferð einkamála í héraði, vanti nægileg ákvæði um varnarþing í víxilmálum og tékka. Með skírskotun til þessa teljum Vér, að brýna nauðsyn beri til þess að setja nú þegar bráðabirgðalög samkvæmt 23. gr. stjórnarskrárinnar um það efni. Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Aftan við 82. gr. laga nr. 85 frá 23. júní 1936 komi ný málsgr. svo hljóðandi:

Víxilmál og tékka má sækja í þinghá þar sem greiðslustaður víxilsins eða tékkans er. Nú er víxill eða tékki, sem út hefir verið gefinn erlendis, innheimtur hér á landi í víxilmáli eða tékka, og má þá mál höfða á varnarþingi innheimtumanns, ef hann er banki eða sparisjóður eða hann hefir skuldheimtu að atvinnu sinni.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 30. desember 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.

BRÁÐABIRGÐALÖG

118
30. des.

um reiknings- og skuldaskil sparisjóðsins Gullfoss í Hrunamannahreppi.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Dómsmálaráðherra Vor hefir þegnlega borið upp fyrir Oss, að ákveðið hafi verið að framkvæma reiknings- og skuldaskil sparisjóðsins Gullfoss í Hrunamannahreppi, en sparisjóði þessum var lokað að tilhlutun fjármálaráðuneytisins með auglýsingu í Lögbirtingablaðinu 15. nóv. 1934 og hefir verið lokaður síðan. Ennfremur hafi verið ákveðið á aðalfundi sparisjóðsins 14. júní 1936 að greiða öllum innstæðueigendum nú þegar hlutfallslega jafna greiðslu af innstæðu þeirri, sem nú er til í sjóðnum, en innstæða í sjóðnum er kr. 232 087, en innstæðueigendur 460, en á þessum fundi mættu 44 menn með umboð fyrir 183 innstæðueigendur, er áttu inni samtals 175 þúsund krónur. Þurfi því að fyrirbyggja það, að þeir innstæðueigendur, er ekki mættu eða létu mæta á aðalfundinum, geti krafizt þess að fá innstæðu sína að fullu greidda og heimtað bú sjóðsins tekið til gjaldþrotaskipta að öðrum kosti.

Teljum Vér, með skírskotun til framanritaðs, brýna nauðsyn bera til þess að setja bráðabirgðalög samkvæmt 23. grein stjórnarskrárinnar um þetta efni.

Fyrir því bjóðum Vér og skipum:

1. gr.

Stjórn sparisjóðsins Gullfoss í Hrunamannahreppi er falið að framkvæma reiknings- og skuldaskil fyrir nefndan sparisjóð, undir umsjá skiptaráðandans í Árnessýslu.

2. gr.

Stjórn sparisjóðsins skal nú þegar semja úthlutunargerð til innstæðueigenda sjóðsins á fé því, sem nú er fyrir hendi í sjóðnum. Skal þess þá vandlega gætt, að allir innstæðueigendur skuli þola jafnan hundraðshluta til niðurfærslu á innstæðum sínum og greiðslur til þeirra verði hlutfallslega jafnar.

Réttur eigandi sparisjóðsbókar er sá, sem samkvæmt bókum sjóðsins er talinn eigandi hennar 15. nóvember 1934.

3. gr.

Ef innstæðueigandi er í skuld við sjóðinn, hvort sem sú skuld er stofnuð af honum sjálfum eða hún fellur á hann fyrir ábyrgð við sjóðinn, þá er hluti af

118 innstæðu hans, eða innstæðan öll að því leyti sem hún hrekkur til, gild borgun
30. des. upp í slíka skuld, að frádregnum sama hluta, sem aðrir innstæðueigendur verða að þola til niðurfærslu á sínum kröfum, og verður sjóðurinn ekki krafinn um þann hundraðshluta, sem dreginn er frá gagnkröfum samkvæmt framanskráðu.

4. gr.

Stjórn sjóðsins annast innheimtu á útistandandi skuldum sjóðsins, og skal innheimtunni hraðað svo sem kostur er á. Úthlutar stjórnin fé því, sem inn kemur, til innstæðueigenda eftir sömu reglu, sem segir í 2. gr. Fer úthlutunin fram á þeim tímum, er skiptaráðandinn í Árnessýslu ákveður.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amalíuborg, 30. desember 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Hermann Jónasson.